

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

UNIVERSITY OF LANCASTER
LIBRARY

20532 e.207

Historie Wyšehradská,

neb

Wyprawování

o hradu, o kapitole a městě Hory Wyšehradu
u Prahy v království Českém,

od

W. Kuffera,
kněze Wyšehradského.

W Praze, 1861.

Tiskem Ant. Kenna v Holowratské střeďe „u třech lip.“

4 .

MKKW

K

69 504

Př e d m l u w a.

Wyšehrad, nejstarožitnějši a mimo Prahu nej-
slawnějši paměti místo w zemi České, cizincům i wla-
stencům wzácně gest. Není kroniky, není kalendáře hi-
storičtého, aby co slawného a paměti hodného o Wy-
šehradě newyprawował, neb aspoň nepřipomínal, o če-
ském národu gednaje. Jan Hammeršmid, farář Tegnský
w Praze a kanovník Wyšehradský, sebrav co w kro-
nikách o Wyšehradě našel, a z listů Wyšehradských se-
dowěděl, znamenitý letopiš w latině r. 1700 wydal pod
názwem: Gloria et Majestas Sac. Sanc. Wissehraden-
sis Ecclesiae, též český spis: Krátký wýtah sláwy swato-
swatého královského wýhradního kostela Wyšehradského
swatých apoštolů Petra a Pawla r. 1700 — zhotowil.

Měl jsem příležitost gafo Hammeršmid prameny
historie Wyšehradské seznati, on listownu kapitolni pro-
hlížel, revidował, gá pať od wysoce důstogné kapitoly
nařizeni dostaw, do náležitěho pořádku gi srownati, dle
možnosti jsem srownával. Nebyla to práce několika
hodin, ale wíce let. Abych wšak tímto swým mnoha

letým přičiněním trvalý galsýš užitel kostelu a kapitole Wysshehradské zjednal, předewzał gsem si ze spořádaných listin knihu sepsati, která by stručný obraz dějin Wysshehradu se týkajících podávala a na budoucí časy údám kapitolním za rukowět sloužila, w nž by w čas potřeby snadněgi a pohodlněgi nežli w celém archivuw a w gednotlivých listinách rady a poučení o býwalých poměrech kapitolujch dohledati se mohli. Kniha ta nebyla tedy pro weřegnost, nýbrž gen pro domácí potřebu kapitoly Wysshehradské sepsána. Poněwadž wšak mnozi we věci znalj mužowé, genž za přjčinou swých wědeckých pracj archiv Wysshehradský časem nawššětowowali, a při té příležitosti také do této knihy nahliželi, negednou se wygádřili, že by žádoucno i prospěšno bylo knihu tu weřegnosti podati, an by se tak zagistě mnohé posud neznámé spráwy w známost uvedly, giné neúplné doplnily, zatemnělé obgasnily a omylné oprawily — widěl gsem se takowým gich pobádánjm pohnuta knihu na swětlo wydati.

Historie Wysshehradská dle předmětu ohled bráti musj:

1. Na hrad gako sídlo mocnářů, wlády a řizenj zemského, a to gest od času Libusse až do Woleflawa ukrutného.
2. Na kapitolu, genž ku konci 11. wěku založena byla. Od toho času co o Wysshehradu t wypra-

wowánj gest, wjc kapitoly než hradu se týká, ale předce až do r. 1420 mnoho o králjích českých a wlasti české i připomínánj gest.

3. Na město, o kterém až do Soběslawa se takměř nic newj, jen že se město Hory Wyšehradu nazýwalo; aniž co znamenitého se wj o něm až do roku 1400. Tu z ustanowenj rychtáře se poněkud nahlíží, jaká práwa a řízení mělo. Až po spleněnj sídla králowského a kapitoly w 16. a 17. wěku práwo a ústaw městský se obgewil, a odtud mnohé práce a rozbroge obce města Hory Wyšehradu se ukázaly, kdežto hrad a sídlo králowské docela zhlazeno, a město pod horou založeno bylo, tak že na tom místě, kde gedentráte město stáwalo, wjce ani stlípku městského nenj.

D gednom wyprawugice, nesmjme druhé a třetí z mysle pouštíeti. Ze starého Wyšehradu se nic giného nezachowalo, než kus brány na cestě i Táboru; gdoucjm branou wen na prawo stoji díl zdi něco přes dwa sáhý do wýštky, po lewé straně gest jako celá bastta zachowaná, z gedné strany přes dwa, z druhé strany zeď gestě storo na tři sáhý wysoká, tak z každé strany jako wěž tak šíroká co brána; proto dwadactero špičatých wjžet dle starého obrazu na té bráně bylo. Od brány z gedné i z druhé strany stoji zeď na několic sáhů délky, památka obraženj Wyšehradu od Karla IV. Druhý kus zdi se nachází na stěle nad řekou i západu slunce.

Třetí památka jsou pilíře a sloupky po obou stranách w kapitolním kostele sw. Petra a Pawla a kus zdi s výklenky před velkými dveřmi toho chrámu okolo hřbitova. Kaple sw. Martina we svých základech zachovála se, swrček nové stavení gest. Pak několik studnic sem tam nyní gestě na hoře zachovaných a porůznu stogicích důkazem gest, že tu domy stávaly, zdali wšak hned před husitskou válkou, anebo až později vystaveny byly, stvrditi žádný moci nebude, ani důvodně popírati. I zdi sem tam se nacházejí w zemi jako základy; které z bílého tesaného kamene jsou, dogista ze 14. věku pocházejí; kde černý kámen a opuka, w pozdějších časech založeny byly, a jsou zbytky zdi okolo miniček i ochrany postavených. Málo gest tedy od starého Vyšehradu spatřiti, ale tím více wyprawovati.

O b s a h.

	Strana
Počátek Wyšehradu	1
Powíbačky o počátku Wyšehradu, a o tom, co se tu za prvních časů až do Mezamysla dělo	2
Panování Libušíno	4
Přemysl na Libji přiveden a za knížete vyhlášen	6
Společné panování Přemysla a Libuše	7
Panování Přemysla po smrti Libuše	9
Wyšehrad, nepředběhší místo české	10
Ludé s půlnočními fraginami od knížetství Wyšehradského obdélno	15
Neklan Wyšehrad zvelebil, a Ludé knížetství s Wyšehradským opět spogil	17
Připrava ku křesťanství	19
Stará historická z powídek o lidu a zemi české od příchodu Čechů do země této až do počátku křesťanství za Bořivoje	20
Swětlo učení Kristova w Čechách na Wyšehradě světití počalo	24
Zhoubá křesťanstwa na Wyšehradě	27
Regnamentitější poklady české země na Wyšehradě, hrab ožbo- ben r. 936	28
Práce sw. Wogtěcha na Wyšehradě	29
Wyšehrad knížeti Jaromírowi věren, od Oldřicha ohrášen	30
Wetislaw císaře častuge. Duha — zemětřesení, radowauky z wjetřstwj nab Gindřichem císařem, — spíták a kaple sw. Mauricia	33
Za Spitišněwa málo, ale mnohé a velmi důležité věci se bály na Wyšehradě za Wratislawa, prw než kapitolní chrám Páně založen	34
Kapitola na Wyšehradě založena	38
D. listů základními kostela a kapitolj Wyšehradské	39

	strana
Nadání kostela Vyšehradského	41
Duchovní i ští církevní nadání	44
Položení kostela a ostatních stavení kapitulních	45
První oudové kapitoly	46
Pohřeb Vratislava krále. Synové válčili o knížectví a Vyšehrad dobývali	47
Soběslav kníže přičiněním Dobromíra, děkana Vyšehradského státního wstěžství dosáhl	50
Soběslav děkuje Bohu za ochranu w nebezpečném životě, a třesce přisně zločyny	51
Soběslav I. zvelebil znamenitě kostel a kapitolu Vyšehradskou	52
První stopa domácího řádu w kapitole	53
O způsobě listůw z toho věku	54
Snad obgasný list Soběslavůw temnost z strany základu kostela a kapitoly Vyšehradské	55
Udové kapitoly	56
Duchovní hosté na Vyšehradě a pohřeb Soběslavůw	56
Gerwag, probost Vyšehradský	60
Židé přeb Vyšehradem upálení. Soběslav Morawský dán do vězení	62
Martin děkan	63
Wogslaw, pán český w nebezpečném životě. Duchovenstvo wytká popravu knížeti. Kníže wogáky pro loupež přisně třesce	64
Nadání kapitoly Vyšehradské za Soběslava II.	65
Špitál Marie Panny w Praze	66
Nadání královny Swatavy a Fridricha knížete	67
Práva zemská kapitoly Vyšehradské	68
Zgwení se sw. Petra Fridrichowi we snách	69
Vtěšslaw, ginal Gindřich, probost Vyšehradský	70
Markant, dobrodinec kostela Vyšehradského	72
Probosttové, děkanové a kanovníci ze 12. století	72
Přemysl král držel sněm na Vyšehradě. Šest listů ob něho kapitole daných. Přislan, probost Vyšehradský	73
Stav Vyšehradu za Přemysla Dlouhého I.	74
Nadání ob krále Přemysla	76
Práva kapitole dána a obnovená	77
Arnold a Tobiáš probosttové	78
Král Wáclaw drží radu. Židé mučení	79
Filip probost. První listy kapitulní domácí — kanovníci	79
Janocenc IV. papež a Wáclav král přáti kapitole. Kaple sw. Markéty w Mořowě. Gíná na Vyšehradě	81

	strana
Kráľ Wáclaw důchody z Hodbowicel dal na obědy w postě	82
Dog a smísení mezi králem Wáclawem a synem geho Přemyslem. Kostel Wyšehradský škol	—
Staw kapitoly práwě w polowici třináctého wěku	83
Spůsob soubu z r. 1250	85
Spůsob zboží nagimati	86
Srownání některých práw a powinností mezi kapitolou a probostem Divišem	87
Wladislaw probost	89
Bartoloměj kustoš obdržel patronát na Zlíchowě a ustanovil, by sakrista Wyšehradský důchodů toho kostela užíwal a kapli sw. Štěpána a Gereona na Wyšehradu obstaráwal	90
Kostel w Budči i patronát patřil kapitole	91
Přemysl se welmi milostiwým kapitole prokázal, lid oswobodil a práwa zastáwal	92
Náklonnost biskupů ke kostelu Wyšehradskému a znamenité proměny w kolegiálním životě	94
Petr probost. Děkanové a kanowníci toho času	97
Přičinění kapitoly o rozmnožení a zachování zboží	98
Děkan Anno založil wýžiwu pro kněze na Wyšehradě	100
Spůsob, gal nágem se umlouwal na Howorkowice	100
Kráľ Wáclaw milostiw se prokázal kapitole	101
Kapitola pronagimá, a Jan probost mění statky	—
Sněm na Wyšehradě o naprawení práw a uwezení wýšších škol do Cech r. 1295. Pobožnost i P. M. Walter scholastik	102
Odpustky od rozličných biskupů ob r. 1285—1304	103
Protokoll o wolení děkana Šindřicha r. 1302	104
Probosttové a kanowníci ob r. 1287—1303	106
Kněžna Eliska z wězení wýswobožena a za Jana Lucemburského proměněna	107
Držislaw děkan. Šindřich kanowník	108
Soub o sarn Tegnstou mezi Držislawem, děkanem Wyšehradským, a rychtářem Starého města Prahy	109
Nabání a založení kantora r. 1320	113
Kráľ Jan založil nowého kanowníka r. 1321	113
Šině milosti ob krále Jana kapitole prokázané	114
Duchowní osoby bonifantes nazwané, 12 w počtu. Na místě gich 10 kněží nazwaných chorálních zřizeno	115
Zwlášttní práwa ob Jana krále probostu a giná kapitole udělená	119
Stanowý kapitolní r. 1328	120

	strana
Kaple těla Božího wystawena	123
Králowna Agbēta	124
Jan III. probosst a osoby duchowuy za geho času při chrámu Páně Wyšsehradském	126
Něttere spráwy o státcích kapitolských a gať spravowowány byly	129
Powazowání času Jana Lucemburského	131
Hádka o probosststwi Wyšsehradské. Berthold probosst	133
Kanownjci nemagi řby služby Boží konati	134
Nřkanomenj o kápích chorálních a o postupowání w prebendách, o přjgmech chorálů	135
Král Karel IV. Wyšsehrad upewnil a kapitole přál	136
Probosst Wyšsehradský knjze	137
Kosličná nadání oltářů a kostela sw. kříže	138
Gindřich probosst a duchowenstwo za geho času	139
Wilem z Landštejna z rodu Rosenberského, probosst	140
Oltář z kamene, na kterém sw. Petr apostol obětował, a na kterém gen biskupowé, magici pallium, mši sw. konžili, 1355	141
Karel potwrdil nadání probosstské	143
Probosst Theodorik	145
Modárna pro hora Wyšsehrad	146
Wilem z Hasenburka, děkan Wyšsehradský	147
Špitál Marie Panny pod Wyšsehradem	149
Kanownjci za toho času a gegich hospodářstwi	149
Burchard, Lambert, Jan IV., probosstowé	152
Král Karel na Wyšsehradě zemřel, a syn geho Wáclaw kapi- tole welmi přjznilo byl	155
Pilea kardinála S. Praxedis počjvání	156
Rabannus probosst, Wogtěch Šternberk děkan a kanownjci toho času	156
Erš a počet kapitoly Wyšsehradské	159
Měla každá prebenda také své wlastnj základnj statky?	160
Gindřich z Dubé, weliký dobrodinec kostela a kapitoly Wyšse- hradské r. 1390	162
Kazdy kanownjst musel wyšssich řádů býti, anž směl na negatě swětiské práwo se potahowati	163
Regwētssich milosťi a práv duchowních propůgčl kapitole pápež Bonifác IX.	164
Odpustkowé od Bonifáce IX. propůgčeni w kostele Wyšsehrad- ském	168
Wáclaw, patriarcha Antiochenský a probosst Wyšsehradský založl nowon kapitolu na Wyšsehradě w kapli wstřssenj Páně	169
Pázn pod Wyšsehradem a purkrabj Wyšsehradský toho času	169

	strana
Wedenj práwa na Wyšsehradě	170
Nabánj oltáře sw. Hermyty, genž až dotud se pamatuje	173
Wáclaw Králj z Burnic, děkan pak probosst Wyšsehradský, patriarcha Antiochenský a konečně biskup Holomoucký	173
Duchowenstwo a oučednictwo od r. 1390 až 1419	178
Rízení krále Wáclawa na Wyšsehradě	185
Wyšsehrad w neustálém nebezpečenstwj stálý. Regpewněgšj hrát	188
Wyšsehrad nemage žádně pomoci, wzbáti se musel	191
Umluwa mezi Wyšsehradským a Pražským	193
Nesřastně Wyšsehradu postoupenj a hubenj	194
Některé zvláštnj věci z toho obleženj	195
Poznamenánj některých klenotů	197
Uwaha o časích tehdeggšich	198
Kapitola habne	201
Mšj probosst a geho poslednj wúle	202
D děkanech a probosstech toho času	206
Jan Andree děkan prónagimá zbožj	207
Obecnj prawidla o emfiteusi (dávánj w zákup) za času děkana Andree	207
Mistr Jan Šindel děkan a duchowenstwo Wyšsehradské	210
Táborští w brány Wyšsehradské. Gikj Boběbradský	211
Ladislaw král český chtěl pomoci kapitole	212
Josst neb Jodof Rosenberšj, děkan a probosst. Jan z Wilemowa, děkan a kanownjci	213
Papež Pius II. potwrdil swobody kapitolnj a dal práwo swětití kostelnj nákadj probosstowi a děkanowi	214
Co dobrého a zlého profázal kapitole Gikj Boběbradský	215
Jan Rabštejn probosst — kancljřstwj obdělono	216
Jan Kaplšj ze Sulewic děkan	218
Wolenj kanownjšků r. 1465	219
Kletba pro některá mšsta wyzdwížena	220
Poznamenánj věcí kostelnjch roku 1470	221
Generálnj kapitola kostela Wyšsehradského bržána r. 1470 w Prumlowě	223
Profop pisar Romého města zvláštnj dobrobitec kapitoly. Kosfel sw. Trogice pod Emauzj; Wyšsehrad hlawnj město krajiny swé	225
Probosstowé, děkanowé a kanownjci toho času	227
Starost kapitoly o zachowánj swé r. 1503	228
Porownánj kapitoly r. 1509	231
Satě milosti profázal Wladislaw král kapitole	233
Obe Wyšsehradská, práwa a swobody gegj	234

	strana
Děkan Gířj z Ptímby ginač z Frauenberka	236
Král Ludvík r. 1526 došonal a Ferdinand I. nastoupil	237
Probosťt Gířj z Gelče a swobody Wyšsehradských	238
Simon Willatfus a nawrácení zboží z Krumlowa	239
Petr z Vechyně probosťt a Martin děkan	240
Děkan Bawřinec a kanovníci	243
Uwebenj kregčomského pořádku	244
Bohuslaw z Hodegowa probosťt, Wolfšgaň Chanomský děkan	245
Základové k nynějšímu pořádku w cirkwi	246
Kapitola s welikou těžkostí sama se zvelebuge	249
Rozepře o právomocenskwj na Wyšsehradě	250
Probosťt Kaspár Rejchob	251
Probosťt Zbyněk Berla z Dubé a z Lipé	252
Obchod pivnj na Wyšsehradě	254
Petr Linda děkan, Felix Linda probosťt	255
Molenj Jana Katiborského za děkana	257
Veneš Chybský ze Špicberka a nepořádek w obci Wyšse- hradské	258
Innocenc Moniga probosťt	258
Příprawa k novému pořádku w kapitole	260
Rozepře o kostel B. M. P., giuač také sw. Alžběty s utra- twisky	262
Přísná policie na Wyšsehradě	264
Sentování piva a wina r. 1602 a 1603	265
Děkan Matern Gnisen z Kobachu	266
Rozsudek wyslanec papežského, giný ob Rudolfa II.	268
Dřiatnj práce Kobachowa po obchodu probosťta Monigý do Wlaš. Dobrodinci chrámu Páně	269
Probosťt Kaspár Arsenius z Rabbuzý, děkan Petr Linto	272
Těždejší staw Wyšsehradu	274
Staw politický a mrawnj	275
Zákon ob wrchnosti pro obec Wyšsehradskou wybán 15. záři r. 1611	278
Upořádání duchowního řizenj	284
Pořádek rezních	288
Děkan Jan Sixt z Lerchenfeldu	290
Pawel Bistorius děkan	294
Nabytj statků odcizených	295
Gubba při kapitolním chrámu Páně	297
Rozepře s králowským úřadem winičnjm	299
Kažení Ferdinanda II. z ohledu cirkwe	300
Killán probosťt dostal statek Žitenice	302

	strana
Borománij kapitoly ob Karla Karaffy, legáta papežského	303
Roztržitosť o wolení děkana, kapitola hági ubatně své právo proti Ferdinandowi	304
Kapitolní úbowé mezi rokem 1626 a 1630	305
Bída negwěstší na Wyšehradě	306
Swědeckwj kapitoly Pražské o zhoubě Wyšehradu	308
Rod Martinický slavný dobrodinec kostela Wyšehradského	309
Děkan Wáclaw Blocar z Růžowa	310
Město Hory Wyšehradu zcela zbořeno a pod horou zalo- ženo	313
Kanowníci za času Růžowa woleni	314
Martie Weselanský děkan	315
Pamětný sloup na Wyšehradě	317
Jan Wáclaw Klmeš děkan	319
Ušazení nového kantora	320
Rozličné milosti Wyšehradským ob kapitoly udělené	322
Wěz u kostela sw. Petra a Pawla, dva swjcný	323
Půsta a potok Botič mezi Nowým městem a Wyšehradem	324
Ferdinand Leopold Beno Martinic probosť	325
Jan Benoll děkan, Hugo Frantissek hrabě z Kunžaku probosť	327
Proč kapitola wětších swobod obci Wyšehradské neudělila	328
Poznamenání wšloh obyčejných při chrámu Páně na Wy- šehradě r. 1708	329
Matěj Mačt z Löwenmachtu děkan	330
Zhotecký owčák přigat do služby	331
Kasárny na Wyšehradě	332
Jan Wáclaw Ditrich děkan	333
Graf Ellenthal winář přigimal	333
Wšlada platů práwních	334
Péče o zachowání řádu katolického	336
Literáti, odpustky, rozepře s misionářem Wrsowickým	338
Obnowení a posvěcení kostela Wyšehradského	339
Bratislaw z Mitrowic probosť	342
Co se smýšlelo o práwech probosťstwj w ty časy	343
Dubové kapitolní r. 1733	345
Zvláštní znamení kanownické	346
Uwedení kanownického znamení na Wyšehradě	348
Nabání nových residenciálních kanowníků ze solní kasy a z dědictwj Wrbowského	351
Jan Florian Hammeršmid	352
Služby Boží na Wyšehradě	355
Rozmnožení a nabání duchowenstwa a služebníků kostelních	356

	strana
Odtižnosti, které Vltich okoufeti musel	357
Hubaciů děkan a Prusové na Vyšehradě	359
Chřepichů děkan a stončení rozepře o wolení kanovníků	362
Tomáš Stěpánek děkan	363
Základ bálších děgů	364
Jan Tomáš Bogtěch Berghauer děkan	366
Wolení a usazení děkana r. 1749	368
Urownání kapitoly od Berghaura	369
Další práce Berghaurowy	371
Pořádné uvedení služeb Božích, gať obyčej bývá w kapitol- ních kostelích	373
Některá císařská nařízení z ohledu církwe	374
Práva šidelných a neshidelných oudů kapitolních	375
Nesnáze s konsistoří Pražskou	376
Milostivé léto na Vyšehradě zvlášťe drženo	377
Arcibiskup chce na Vyšehradě wšitowati	379
Důkaz, že děkan měl práwa biskupská jurisdictionis	380
Residence do powěti wyhozena	381
Bog o wýhradu kostela a kapitoly	382
Gať dbal na stawení Berghauer děkan	385
Učené práce Berghaurowy	386
Profop Šufnecht děkan a kanovníci toho času	389
Odpustky	391
Zrušení wýhrady kostela a kapitoly Wyšehradské	393
Smíření mezi konsistoří Pražskou a kapitolou Wyšehradskou	394
Hledání poslabu na Wyšehradě	396
Má-li fortifikace gať grunt mezi hradbou a mimo hradbou na Wyšehradě	399
Gať památka po Šufnechtowi zůstala	400
První wolení děkana po zrušení wýhrady. Antonín Panžrac děkan	400
Pravidla při užívání pontifikálií	401
Ubowé kapitolní a služebníci toho času	403
Probošt Martinic a po něm Šafjoc	404
Kapitola užívá interkaláru	405
Radni bům, orliček na něm; nesnáze s obcí Wyšehradskou	406
Instrukce pro obywatel Wyšehradské	409
Wolení a installace děkana Weseleho	412
Čižet doplnil nadání od Wrbý začaté	413
Wedení účtů kapitolních	413
Kanovníci za času děkana Weseleho wolení	414
Kanovníci opět sami kázati počali	415

	strana
Ústaw pro chudé, cech rozličných řemesel tak nazwaný reih-cep	
— normální škola — mlyn na ruční práci	416
Oprawy w kostele	417
Stawení rozličná kapitolní	419
Biskupi a choralské	420
Kostel sv. Alžběty přisouzen kapitole	421
Stavění školy normální na Vyšehradě	422
Čtení B. M. P. na Vyšehradě	423
Čížskosti strany držení statku Kosoržského	426
Fundace Błocarowa, Klienthalowa, kapitálů trpělých	428
Probošt Šafjóc a Sulstein	429
Kapitola w negwěťším nebezpečení	429
Znamenitá změna w kapitole	431
Čížskosti s obcí Vyšehradskou; magistrát zrušen	433
Kanovníci šidelní a první pouze titulární	435
Nábytek kostelní r. 1798	435
Florentin a Maršálek děkanové. Genitger probošt	437
Florentinské nadání katechetů	441
Zřízení a jiní kanovníci toho času	441
Nový způsob děkany na Vyšehradě voliti a usazovati	447
Obraz kapitoly od r. 1815	450
Uvedení základního pořádku w užívání zboží kapitolního	453
Rozsudek dvorský o používání důchodů kapitolních	456
Zásluhy Karla Khuna	458
Karel Rudolf Buol-Saundersstein probošt	462
Zásluhy tehdejších panů kanovníků o kostel i kapitolu	463
Vyšehrad r. 1835	468
Změny na Vyšehradě od r. 1835 až do r. 1859	473

Počátek Wjsschradu.

Idyž fraginy ošolo Labe a Wltawy hlubokými lesy geššě pro-
rošlé byly, a Markomani po vypuzení Bogů tudy bydleli, přitáhli sem
libě národu slowanského, genž Češi nazváni byli. Ti rozehnawše
Markomany, w fraginách po Labi se usadili. Je po nich mnoho
nezvěděli, snadno se domyslíti; národové ti pastýřským způsobem a ob-
lowu vůbec živi gsouce, důkladná města a twrze nehrubě zakládali,
ale gsouce ob gitého národu tšněni, sebrali dobytek i nábytek, na
wozy naložili, a s sebou odvezli; a gešli wálečně proti sobě poč-
nali, gáž často býwalo, co ustanoweno bylo, na zmar přišlo.
I Čechové hľadáním dobytka a lowem, táhnouce z dalších fragin, se
jiwili. Počali we swém nowém usazení sibi stálejší zakládati;
neměli-li pro stáda swá pospolu gsouce dosti pastwy, ani na blouze
zwěče k lowení, w prawo a w lewo k půlnoci a k polebnímu roz-
kládati se počínali. Kde při wrchu znamenitějším nebaleko potok
neb řeka byla, tu neglépe se jim líbilo. Botič se do Wltawy wy-
lévá k hoře ne příliš vysoké, a na wrchu dosti prostranné, kteráž
měla k západní straně nad řekou příkrou stánu. Poznali, že místo
pohodlné, les posékali, obydlí, sruby a hrady tu své a svého ná-
bytku ochráně zakládali a stawěli. To místo Wsary nazwali.

Na hřbetu té hory ob stály k východní straně dobré čtvrt
hodiny gest pramen hogný a čistý, Bezírka nazwaný, a na rowině
mezi stánu nad řekou a mezi studánkou Bezírkou rozložili se ti př-
chozí Slowané Češi. Oblíbili sobě přední soudcové neb vůdcové
gegič tu bydleli. Krok z Budče se sem přistěhowal. Po smrti

Stoika počala Libusse Psáry rozširňowati, silněgšji hrabbou ohrazowati, a toto swé obydlj neb twrz Libjn nazhŕwati přikázala. Přemysl gsa we wálkách zapleten, aby outokům na hradě swém snáze odporowati mohl, a gislěgšji twrz měl, bljže ku stáde, lbe gestě chrastrj stálo, a strana ta proto Chwrašten sloula, hrad znamenitěgšji a přewněgšji postawil, tak že od západu řekou ohrazen, na přjstrě stáde nepřistupně byl docela, a k wýchodnj straně snabněgi se brániti mohli, řbyž by potřeba kázala. Tento hrad na stáde pak zwláště Wysssehradem nazwán byl, řbežto přwněgšji sibla bljž Bezirky, na wřchu Bezec, Psáry gměno podržela až do druhé polowice 15. wěku, a statky, luka a winice w skutku kapitole Wysssehradské patřily, o čemž učený Dobner docela pochybowal, dohládage, že Wratislawowo nábdanj kostela Wysssehradského četl, gměna Psáry ale niřbe nenalezl, ani giněho listu nespáčil. Wice listů je 13. a 14. wěku byč mu ufázal, řbe kapitola role, luka a winice we Psářích Pražanům pronagmala. Tak položenj hory Wysssehradu swědči, že místo na hoře k wýchodu Psáry, k západu Chwrašten, pozděgi i Libjn a pak Wysssehrad sloulo, a gedna a ta samá hora gest, na které Wysssehrad stoji. Wysssehrad hora má 106 patřjřtých sáhů wřřřky nad rownořti mořskou.

Powjdačky o počátku Wysssehradu a o tom, co se tu za přwnjch řasů až do Mezamřsla dělo.

Kronikáři, genž mnoho řet let pozděgi řiwi byli a kroniky swé o Stokowi, Libussi a Přemyslu psali, zajnamenali rok, den a hodinu, řby titto soudcowé co nářjbili, řibi jegmena gmenugi, ano i celé řeči, řáfony a řouby na slowo, gáf a komu ge dali, wyprawugi. Obřub tak důřladných a obřřirných zpráw dořřli, neožnámili. Co otec řynům, řěd wnoučatům wyprawowal w piřnjch neb w powjřďách, to kronikáři také zajnamenali, a w tom dořře učinili. Gest patřně w kronkách řěch wiřět, že kronikářowé národ řestý řwřmi řpiřy poučit a w mrawnořti wřďelat řřěli, proto co řlawněho, co rozumněho a řiwněho o mocnářích wůbec wěřěli, to Stokowi, Libussi a řestřám, řěž Přemřřlowi přřpiřowali. Ani w tom nehřřřili. Ři ale, genž by wřře na slowo za prawdu měli a za prawdu wřďáwali, bez powáženj by gednali. Mnoho prawby ře we zpráwách řěch nářďáži

w základu; wšak přidaného a ozdobeného tolik také na tom, že sotwa rozeznati lze, co prawdivého a co smyšleného gest. Gako řbyž dykyta zlatem tak wyšita a protkána, že sotwa poznati lze pro zlato, gake barwy dykyta sama byla: tak gest to s historickou prambou we zprávách o těch prwních časech. Wásnická historie neb powídka gest to pro obweselení ducha a uslechlěnj srdce.

Kroť gsa zvolen na místo Čecha, že Stebna, řbež prwnj twrz ob něho w zemi čestě wystawena byla, do Etiňowši, řbe Čech pohřben byl, stěžowati se umjnil, aby patře na hrob Čechůw se upamatowal, že též umřiti a bohům ze swých skutků gedentráte odpowjdati musj; na žádost starostů ale na Budeč se odebral, a tam dcery své wychowal. Šimon Budečyus, Rudolfa II. cjsaře hornj ouřednjš, wěděl gměna učitelů a žáků i začel, genž w Budečské škole za časů Kroka býwali. Tu pobyw několik let, potoge neměl, žádu toho místa předwjdage. Staršj wolni byli, že gemu chtěj přjbytek postawiti, řbekoli nařjdi. Poslal ge hned druhý den ráno před slunce východem i polednj straně, tam aby při řece na pohoblném místě na hoře, ku které ge bohové a osud přiwedou, byt postawili. Přjšli i hoře a wystawěli twrz, Kroť se přjstěžowal, a tu rokowáno bylo, gať by místo nazwáno býti mělo. Usnesli se, že ge Psáry nazýwati budou na památku, že Čech wůdce w Charwáttech bydle, sídlo své Psáry gmenowal. Byla w Charwáttech pod jámkem, Psáry řečeným, w oudoli wes též Psáry nazwaná; proto Dkewoslaw, přjbužnj a přjtel Krokůw, gsa přidan za soudce Krokowi a gedem z těch, genž z Charwát wyláhli, wystawěl též wes Psáry pod wrchem na potoku Botičském. Nařjdił Kroť, aby lid po různu bydljci boudy své opustil, aby spůsobněgšj byty a řrby w bljžkém sousedstwu gako wesnice stawěli, lešy plenili, zem wjdělawali a osiwali. Po řekách se usazugjce na pisky bohaté zlatem také přjšli, zlato wyppirali, a chtějce Kroka, gegž welmi milowali, něgak překwapiti, ohněm slili a na Psáry přinesli. Potřessen nad upřjmnostj Čechů wzbuzowal ge, aby z toho bohy chwálili, a nic sobě z toho nepodržel řka: Komuž bohové co daji, aniž slusno gest, mu toho bráti. Dwa a třidcet let spráwu wedl, wěku swého 86 let mage zemřel, a wedle Čecha pohřben byl we Eti-

ňowst. Dle swého spůsobu kámen weliký na hrob nawalil, oheň na něm udeľali, a oděw geho bohům zemským oběťagce spálili.

Tři dcery, gež po sobě zanechal, dědičky byly celé krátiny, nad něj Krol za živobytí wládl. Oměna gegich Kassa, Tetka a Libusse. Byly to panny nad giné mondré, flechetné a cnošné. Kassa, kterouž gini Běla nazýwagi, w lékařstwi slawné powěsti u Čechů došla, moci wsech bylin zuala, w nemocech dobře radila a šťastně nedahy lidšě hogila. I zwláštňi wěšťkyň byla, krádeže a ztráty hádáním lidem wyrazowala, tať že to Čechové za přislowi měli, že ani Kassa ztracenou wěc by nekassla, když naděge k nalezení nebylo. Tetka, druhá dcera, též wěšťkyň, bohy wodni, horni a lesni ctiti, a gim sloužit, lid česky ewičila. Libusse, gafo k panování zrozena, w opatrnosti, w rozejmání odporných sobě wěcí, rozumem a prorockým duchem, gimž budoucnost předwádala, nad giné wynikla. Pro důstognoš otee a pro wlastni powahy těch panen wšedem lid gim welmi nakloněn byl, tať že starši a předněgši se šfědše na tom zůstali, aby sestry ty w spravování země i lidu potci zůstaly. Oběsaly sestry wěškeru lid na hrad Psáry a předložily mu, kteru z nich by za pána milt chěli. Lid odpowěběl, aby losy metaly. W hč od ní strana kújetstwi se dostala Libussi, w té byl hrad Psáry, pole dñi stranu Kassa za podíl dostala, a pro sebe hrad Bělku wystawěla: západni krátna Tetce připadla, kdež ona hrad Tetin postawila.

Panování Libussina.

Libussa ugawši se spravování země a widouc, že gest sama swou paní, gšouc od panen, kteréž okolo sebe měla, zhurowána, aby ginde, ne na hradě Psářích bydlela, wyprawiwši se k wychodu slunce, až tam, kde Ciblina do Labe wchází, tu perný hrad založila, Gotousowi lidu dost dala a nařídila, aby on město wystawěl a perně ohradil. Libice aby sloulo rozkázalo, a tu že pohřbena býti chce, oznámila. Panny služebnice Libussiny po horách a lesích, stráních a dolech lowice zwěť, kratochwilně se procházely, a opět glné mjesto k bydení sobě oblibily. I měly Libussi k tomu, aby tu perný hrad postawiti řázala, a pať bydlela. Byl tedy na proti Duršnu wystawen hrad gmenem Liběhrad. Libusse ale zde bydlet nechtěla,

a to vše proto, že wygetwši ze Psár na druhou stranu řeky na
 wysoké hoře, nyní Petřín nazvané, oběti duchům nepříteli konala,
 a ob nich odpověď dostala, aby na hrad Psárý se nawrátila a ustano-
 wila, že na dědictví otce swého bydleti chce. Toho času Domabog
 a Galdán, synové Grubowt, w onobli na druhé straně řeky Bl-
 tawy naproti Psárům dwůr sobě stawěli, železnou radlicí welmi
 welikou w zemi nalezli, a to místo Radlice nazwali. Grady a
 dědiny w knížetstwi Prokowě se rozmáhaly. Češi hory a dolů
 stoumali, stříbra a zlata hognost nacházeli. Woryslaw bydle w tra-
 gině na západ slunce, nabyw znamenité spousty stříbra, po synech
 swých Libussi na Libín poslal (nesměl totiž žádný wíce hrad Libussi
 Psárý, ale Libín nazýwat). Libusse s podobováním stříbro přigala,
 a hned dělníky k Woryslawowi poslala, kteříž hognost stříbra na
 dwůr Libussi přinášeli. Kassa we své tragině zlato dobýwala, a
 ještě své zasilala, aby ona, glouc za soudbýni zwolena, minci stří-
 brnou a zlatou dělati řázala. Nawštíwala času gednoho Kassa
 sestru svou Libussi, a na Libín přigela. Wiwog, syn Sadiwo-
 gůw z rodu Strassowa, gsa na kratochvíli na Rakji hoře, diwotou
 swini utkaw za ušší gi lapil, a na se gi hodiw, na hrad přinešl. Wo-
 dtwily se hybnosti a šle Wiwogowě krásny. Libusse hrdinowi zlatou
 připrášku darem dala. Kassa pro geho mužstwi sudce i ruku mu obe-
 vzdala, a za manželá geg zwolila. Češi okolo Libína na obogni
 břehu Bltawy lesy pchli, dwory stawěli, pole wydělávali, stáda
 rozmáhali, došli k západu na rowiny lučné přišli, a Swach, muž
 bohatý, město založil, tu traginu Lučsko nazwal, a tu na řece
 Galák, syn Mladaw a mistrný tesár, první mlýn wystawěl, těchto
 dvě mlýny wětenj na wrchách měli. Národ rosl, gménj přibýwalo,
 a znamenité býti počínalo. Starši tedy libu na to pomýšleli, aby
 měli místa, kde by se ukrýti mohli, kdyby ze sousedstwa lib nepřítelů
 do země přitáhli a škodu činiti chtěl, aby se lépe brániti w stam byli.
 Pačal lib také postupáštější býti, gedn proti druhému wálčiti,
 roztržky působiti, tak že Libusse při spravowání welmi těžkwa byla.
 Swolala znamenitější, a rady žádala. Ustanowili tito společně, aby
 Libusse spráwu wedla, a 12 mužů ze své společnosti gi k ruce zwo-
 lili, a ti od spráwy země zemané, neb wladýkawé od wladby na-
 zýwani byli. Womoslawa, gedn ze zemanů těch, welmi bohatý, žádal

si Libussi za ženu míti. Býkázal jí, chtěla-li by ho za muže vzíti, že jí chce 100 kram a 300 wolů poslati; na to Libusse odpovíděla, že se mu nechce prodati.

Přemysl na Libju přiveden a za kněžce vyhlášen.

Gastoli Libusse 12 mužů předních radou měla, přece mnozí s ní spokojeni nebyli, a muže za soudce a řečitele svého míti žádali. Nespokojenost veřejně a mocně se vygrabila při soudu, který Libusse na Libjné učinila mezi R o h o n ě m a M i l o w c e m o meze w Chuchli. Tito dva mužové znamenití tak proti sobě se rozhorkli, že rofugice o děbiny mezi sebou, geben druhého za bradu chytil; rwali se tak dlouho, až geben druhého prstem pod nos potupil. Přišli na dwůr Libussin, a za spravedlivý rozsudek žádali. Libusse na zemi na vyšším místě na koberci se posadila, loket na kolena a bradu na blaň pobepřela, a tu při gest slyšela. Poznatwsi Rohoně býti křivého w té při, geg té děbiny obfoudila. Tu on wida, že při ztratil, počal velmi hanebně o ženách mluwiti. Třikrát a čtyřkrát sebe samého pěti w hlavu a zemi třikrát kygem udeřil, bradu nad obýčeg ušlino. Libusse s žalostí a bolestí srdce wse sudšic mlčením pominula, wědouc, že nespokojí nesworných giným způsobem, leč muže za soudce ustanowí. Rozpustila soud a oznámila, aby w gísty čas na Libju lid se sešel, pána sobě zvolil, a ona že geg za muže míti chce. Powolala sestry své i lid, a gemu ošče předstawowala, gatou železnou metlu na sebe strogí, kdýž pod spráwu muže pospíchá, nespokojen gsa s gegim mírným a libim panowáním. Lid na swém stál, že chce míti pána. Powstala Libusse, ukázala na hory půlnoční, tam že nedaleko potoka, B i l i n a řečeného, wes Stabice a muž gmenem P ř e m y s l, ten že má býti pánem. Wypodobnila ho, gat oře na poli s dwěma strakatými wolý, dala jim wůdce koně bílého, na kterém měla obyčeg jezdit, toho aby bez uzby pustil, a za ním chwátal. Třicet znamenitěgšich mezi sebou wywolili, a to poselskij gim odewydali. Libusse dlouhou sukni a plášť pro nowého pána jim dala, a aby se cestou pokogně měli, ge napomínala.

Poslowé wysli 13. den kwětna (bylo to roku 722), přes hory a woly přišli i Stabicum, oráče na poli spatřili, a kůň bílý přišed

k němu zatehtal, a na swá kolena poklekl. Poslowé přistěli koně, oráči knížecí oděw ušázali, a že geg za pána zwolili, gemu s uctiwoſtí oznamowali. Přemysl pogebl se swými hoſtmi na radlici chleba s twarohem, wobdy ze džbánu se napil, sebl na koně oblečen gsa w roucho blouhé, kájal sobě pobati střewiců lžčených, w kterých chodíwal, a kteréž sám uſil lžím a kor lipowých, a ty za nádra wſtrčil. Na otázku, proč by to činil, odpowěď dal: Aby zachowány byly a budoucnj se ukazowaly, by widěli w čem geſt prwnj kníže země obyčeg měl choditi. Wzal i moſnu a to proto, aby wěděli náměſtkowé, že gſou a chudoby poſſi a na knížecí ſtolici poſazenj, a tať aby nezpyſněli, nebo pyſnj poniženi bhwagi pro ſwé zaſloužení, a pokornj powyſſeni pro ſwou cnoſť. Střewice a moſna ta na Wyſſehradě piſně chowány byly, a ten den před forunowánjm krále čeſkého kanownjci w proceſſ krále přigali, střewice před njm neſli, a moſnu na plíce bali, aby měl paměť a ſe nepyſněl. Což až do časů Šigmundowých w obyčegi bhwalo. Zibuffe domědewſſi ſe, že Přemysl ſe bližji, s swým lidem gemu wſtřic ſla, radoſtně geg na ſwäg hrad wjatala, do přibytku ſwého uwebla, a za muže ſwého geg přigmula.

Společné panowánj Přemysla a Zibuffe.

Regyředněgſſi ſtaroſť Přemysla byla, aby roztržky w libu a z nich poſſlé nepořádky ſrownal a ukogil. Wydal mnohá práwa a nařizenj, která i w pozděgſſích časech zákonem ſloula. Co poſteba kázala, a ſproſtý zdrawý rozum uznal za dobré, to wečegně určil a uſtanowil, jádné giné přebſewzetj neměl, než pokog w libu zachowati, a zem wyběláwati, aby lib dle ſwého ſpůſobu žiw byl. Jagiſťe to byla práwa základnj wſſech zákonů, kteráž gedem každh w ſwém ſebci napſána má, ge citj, uznáwa ge gaťo we ſudách, ale nenj ſi gich tať žiwě powědom, aby ge ſlowem wygádkil. Gen mužowé bucha zwláſtnjho gſou to w ſtawu, a to byl Přemysl; on měl zdrawý rozum, a to geſť nádobá a náſtrog wſſi moudroſti, genž s hůry přicházi, jaſtjnj wſſedn učenoſť, kteráž nenj w zdrawém rozumu wſſtjpena.

Čechowé mezi leſy a horami gaťo ſoukromě žiwi gſouce, w ſouſedſtwu pokog měli, a ſami magjce co činiti lowenjm lſté zwěťe, pálenjm leſů a wyběláwánjm země; jádnému w ſouſedſtwu

obtíž nečinili. Čím dále se rozšiřovali, tím více bohatšími z plodnosti zemi nabývali, a hory stříbrné a zlaté nacházeli. Děd kopav sobě základy pro novou dvůr stranou Libně, nassel rudu stříbrnou. Přemysl poslal dělníky, genž hognost stříbra dobýwali, že mohl trogi stříbrnou minci dělati. W Dalegším lese w hlíně zlato se nacházelo a wyppiralo se, až Kola n hawjř pramen hoguý zlata nalezl. Tolik zlata a stříbra wydobýwali a na Libin přinášeli, že Přemysla a Libussi přewažowalo. Zalíbila se zvláště Dědowi a přibuznému geho Dolislawowi, genž z rodu Grabowa pocházeli, hawjřtá práce; oni powzbudili znamenitějši obywatele, aby od Přemysla žádali, wíce na hory pozor dáti. Z powolal Přemysl starších a o to se s nimi radil. Libusse wstala a poobšedši na gedné wysoké stále nad řekou Wltawou na 4 strany hory gim ukázala: W řezowý wrch, Gilowý, Kutnou Horu a Krupku, tam aby šli a kowu hogně dobýwali dle libosti. Dobyli zlata, stříbra, mědi, železa, cegnu, a olowa hognost.

Rymboš w Gilowém nad gtné pozhnanějši byl, mnoho zlata na Libin odeslal. Přemysl i Libusse wzdáwali chwálu bohům horním, oběti pod střím nebem weliké činili, rytce powolali, a obraz weliký, wyppodobajici člověka na stoli sedícího, wdělali rozkázali, stánek pro něj wystawili, Zelú obrazu řekali, welikou uctiwošt mu činili, wlasý a nehty časem sobě obřezugice, na uhlí kladli, a před ním páli.

Činěho času wysla Libusse s Přemyslem a s čeledi z Libinu na tu samou aš stálu, a své wěštby oznamowala o založení, zruštu a slawě města Prahy. Wyšsedši Libusse na druhou stranu swěho dwora pro kratochwil na wšetek, genž slame Bezera o Wrsšowi zemanu, gemuž wes Wrsšowice, naproti Bezeru ležici, patřila, předpowjídala, že mnoho zlého Přemyslowšým potomům spůsobí.

Kowu Čessi hognost měli, a na dobýwání gich se odhodlawagice, začínali orání poli zapedhawat; čeho se gim nedostawalo, tat od sousedů Morawanů a Němců snadno spůsobili. Segnali Němci plodnost a bohatšiw země, w nž Čessi bydleli, bray chut wyzrabili, že by se s Čechy záhi o hory dělili. Powolal Přemysl znamenitějši, k tomu ge abyzawal a přikazowal, aby tuzze a hrady těmi mistry, kdeby sousedé nepřátelšy do země padnouti mohli, wemně

stavěli, a tak fragin a svého nábytku hágiti mohli. A Libusse, mezi ně vtročíc, jim pověděla: Mějte to za obvyčej, a při svém osazování toho pilně šetřte, abyste místa k osazování wolili, kde byste 4 živy našli, totiž: zemi plodnou, vodu zdravou, povětrj přej hodné a dřívj k ohni dostatečné, tu také budou pastvy dobytku, zvíř a ptáci vám za pokrm i ryb bez nedostatku. Toto nařízení Libussino zůstane základem všech stavitelských pravidel w mjrných a studených zemích, došud na lidech pěti gako na huse, neb šest gako na medvědu neporoste. Splobil pak Přemysl z Libusse syna, a Nezamyšla geg nazwal. Libusse widouc, že dlouho živa více nebude, žádala Přemysla, aby znamenitější Čechy na Libin pozwal, aby se s nimi rozloučila; brzy pak zemřela. Zármutek veliký byl w lidu. Přemysl kázal na druhý den tělo w drahý oděv obléci, a w truhlu wložiti, 5 grošů zlaté mince do měšce koženého wložil, a mrtvé do levné ruky dal, řka: Toto ona má dnes bohu neznámému obětovati. Kázal jí dáti také 2 groše mince stříbrné do ruky pravé, geben vůdci a druhý plavec aby dáti mohla. Kázal truhlu zavěšiti, jí dobře smolou a klijm oblepiti, a do Libic wěsti, gaf žádala.

Panování Přemysla po smrti Libusse.

Nechtěli mužové za času Libusse býti pod správou ženy, tím pohlawi ženště arci těžce urazili; aby ženy mužům nic služny nezástaly, nechťely uyni pod správou muže býti. Služebnice Libussiny, panny nad jiné vzdané a stussené, s ginými, co gich nawěsti a zjistiti mohly, se spikly a umluly, že pohlawi ženště podroběno býti musí pohlawi ženštemu. Dobyli lsi M o t o l, ohradily geg, dostawěly a upewnily Děwja na proti Libinu. Wlasta a Strafka, přehnj dwe rekyne, poslaly poselstwj k Přemyslowi a Hyňchwogowi, že se štj za muže miji. Odpowěd ale dostaly: Bude-li se Přemyslowi Wlasta, a Hyňchwogowi Strafka libiti, že to budou moci učiniti. Nad čímž se náramně rozhorlily panny, muže kde a gaf mohly lsi a silou hubily.

Poslali se mužové, aby Děwja dobyli, ale nepowědlo se jim. Přemysl radil mláděm, aby dočkali času, a pozwal panny na Libin, aby přišly, že jim správu země odewzdá. Poslala Wlasta k Přemyslowi Dobroslawu, Zpoběnu, Horstowu a Radslawu

s 50 ginými děvami, aby na místě Wlasty hrad Libin a správu země přigaly. Gobý gim učiněny byly. Zatím 100 mužů wšborných w gebnom lese blízko od Libina, genž straž dál slowe až do dnes nad Podolem, strážných na Libin přispíšilo a panny zagaty a zbity byly.

Přemysl řákal na Libině wěž a weliký dům gako hrad postawiti a přikázal, aby žádný tomu hradu ani Psáry ani Libin neřikal, ale Wyšším Hrabem gmenowal. Divošy Přemyslowi náwzdory na druhé straně řeky proti Wyšsehradu činjce, Etirada, gebnoho z přednjích Čechů a miláčka Přemysla, listiwě chytiwšse zabily, a hnáty mu přeraziwšse do kola wpletly. Přemysl gsa od Čechů pobízen a wida, že gest čas, aby se nepořádku tomu konec učinil, swolal lib na Wyšsehrad, radu gim dal, gakhby učiniti měli, aby zlostiné panny strotili. Poslechli moudré rady Přemyslowy a panny přemohli, hradu gegich zbotili, a tak pořádek w zemi opět uweben. Hágeť gestě widěl jdi diwčjho hradu na dvě neb tři pátra zwýšši welmi tlusté a pewné.

Sotwa Přemysl wálku s pannami upokogil, protiwti se mu počal Rozhoň, syn Wstibogůw, genž město Roučim měl, pewně se ohradil, a knížetem se nazýwal. Přemysl neodporowal, ale prawil: Dosti gsem měl na knížetstwj Wyšsehradském, také i na tom mŭg syn dosti mŭti bude. Přemysl powolal na Wyšsehrad zemanů a starších na sněm, syna swěho gim odporoučel a děkowal, že ho za pána zwolili; nemoci gsa zklíčen brzy život dofonal, a tu pod Wyšsehradem nad potokem na Grobce wedle giných pohřben byl.

Wyšsehrad, negpřednŭgšj mjsto české.

Mezamyšl od wládků na stolici otce swěho na Wyšsehradě dosazen byl a knížetem nazwán, a weskeré fraginy, které sprawowal, knížetstwj Wyšsehradské sloulo. Gŭž za Libusse rozbił w stawech se činil, ale dle ztuffenosti a stáři, a zdrawěho rozumu; neb dle mohowitosti málo rozbił se činiti mohlo, poněwadž ani negopatrněgšji, w cizé a newzdělané fragině přichozí, s počátku wic nemá, než co rukou zmŭže.

Sestry Libuffiny, každá bjł země, nad kterou Kroť wládl, dostala, ale we wšem se dle Libusse a Přemysla řbily tak, že weseda země mezi Ohři, Wji, Zabem a Wstawou pod správou Přemyslowou byla. Ku konci panowánj Přemyslowa gŭž wice wládků neb zemanů,

genž znamenité fraginy wydělasti, čeleš, stád hognost a petwé hradby měli, sami swúg frag řibiti počali, to bylo zwláště w Lude a Koučimské fragině, ano koučimskému wládytowi se zachtělo i Wyšsehradské knížetstwj sobě osobiti, a tu byla prwnj wálka mezi Režamyslem Wyšsehradským a Rozhoňem Koučimským. Rozhoň obsabíl dwúr Ři-č a n ř y swým lidem, Režamysl swolaw wládyty poslal lid ozbrogený proti Rozhoňowi, kterýž přemožen gsa gako wěžen s 55 ginými na Wyšsehrad přtweben byl. Režamysl propustil wšechny wězně swobodně, Rozhoňowi dal nos řpřem uřijnouti a přtlázal, aby nos w ruce nesa, do Koučimi se nawrátil a na swém došti měl. Slawimil, potoměk Rozhoňůw, libu swému přisně nařjžil, aby geg Gospodinem, t. g. Pánem negmenowali, ale knížetem koučimským. Synové Slawimilowi ř wřchobnj straně fraginy až ř řece Metugi wydělasti a osabíl, jagistě tehdy rod ten nad giné mocněgšji byl a proto rodu Přemyslowu wřdy se protiwugjeř. ř bržitelé Ludeho položenj pűťky Režamyslowi řpűsobíl. Golot, řlužebnjř Režamyslůw, gsa na lowu, řžápadu pod gebnjm wrčem řlanou wodu nassel. Režamysl daw ř wodu tu přtneřti a poznaw, řeby ř nj řul se wařiti bala, poslal lid swúg w ta mřsta, aby řul dělal. Lučtj ale tař dlouho wálčliti, až to mřsto sami osabíl. Řěž Řeplice řa wlády Režamyslowy od pařřtřá naležena byla, řterou Kolořtug opanowal proti Koffalowi, muřž Bjle, paňj měřta Bjliny, řde řěž řřamenny řolné byly. Gako řtito Řeřři w fraginách bořati byli, byli ginj wydělawánjm hor obohaceni. Řeži řěmi byl Wyřřjz, genž řám pro sebe panowati řtěl, a Režamyslu se protiwl. Režamysl gsa mlownjř pokoge, nabjzel geg řu řwornosti řřže posly. Wyřřjz odpowědel poslům, ře řázal řřjbrnou řonjzew udělati, na řterěž Režamysla oběřři, a ře řám Wyšsehradským knížetřtwjm wladnouti bude. Režamysl řebraw lid řáhl s njm ř Wyřřjzu, gal geg a řázal řo na dřewěné řonjřw oběřřiti.

Řage Režamysl takowé pűťky, řa potřebné uznal, Wyšsehrad upewntiti. Řázal na mřsto řrubů dřewěných nadělati ořrad ř kamene tworběho, rozřázal řěž bránu ř Petřjnřřěho kamene tař wyřřofou a řřirořou postawiti, gřřto řádná w celě řemi řowna nebyla. Wyřřjz u Řerouna řwé řory měl; Řřjbral, řřwağř Režamyslůw, řřjbro wřborné naleřřl, řřrad postawil a Řřjbram geg nazwal. Řřmo Řjlowé w řřrandách polebných w bolech řognost žlata se nařázelo, a řubšřji přt

potocih z písku zlata hogně wypirali; tu kde negspěšnějši byli, měho stawěti a Píseť nazwali.

Gato Libuše ze zlata Zelú, tak Režamysl dostaw z Oslowých hor ob Hossa s kusy zlata, kázal z něho Prasatianu udělati, a gi w tagném místě pod zemí postawiti, při které wolité oběti činiti, klada na uhli rozpálené smolnícky a hřivky, t. g. wlašy, jwlastě ma den nowého měsíce. Zlata a stříbra hognost byla, ale železa nebylo. Hēs, syn Rawořšůw z Letty narozený, bydljej na řece, genž flowe Miza neb Mže, uassel rubu železnou. Nemage libu, genž by se w čistění železa znal, poslal do Zdechowic, které ob geho hradu t wýchodu slunce ležely, a obtud dělníky přiwolal. Kuda hognost železa wyndawala. Z rozkázal Hēs 5 wozů železem wyborně okowati, na ně železa ohněm roztaženého naklásti, a Režamyslowi na Wyšehrad poslati. To byla věc newjdaná wozu kowané. Režamysl radu držel, co negprospěšnějši by se z toho železa činiti mělo. Ušnesli se, aby kamát Blesha nádobi a nářadí uťowal, gehož w horách při dobývání kowů potřeba. A tak od toho času s mnohem wětšim prospěchem w horách se pracowalo, zlato a stříbro železem se dobýwalo. Tam se stalo, že lid zabýwawš pole wydělawati, a města i wesnice stawěti. S počátku panowání Režamyslowa planili lesy okolo Řípu a Wyšehradu. Kbyž ale kníže znameníť město založiti, a gat se w radě usneslo, giž založenou Prahu rozšířiti chtěł, ničdo se t tomu hrabě neměl. Russe na své peníze stawěti kázal, a gen nedostatek pokrmu lid t tomu dobýwal, že od horníků se obtřhl, a ginám pracowat šel, kde chleba a pečeně dostati mohl. Rab tím, že wšedem lid na horny táhl, medostatek powstal, gat se hogně dost nemohlo. Který pán zásobu w potrawě měl, ten pak hognost dělníků dostal. Proto natřeni wybal Režamysl, aby wydělawání země nebylo zameššawáno. Za Režamysla zem česká giž ob Wyšehradu až t Metuzi, na pálnoc až pod Břehenofe, t Bedyni a přes Lábor rozšířena a hrady osazena byla. A to se stalo tím prostředkem, že Režamysl swolaw stawěti a wladěty, gim fraginy rozdělil s tím doložením, aby lesy wywocaceli a role wydělawali, tčž aby služba na dny s toho činná byla. Ušnesli se, že každý měl stowg až do šesti buget má, po farist aby opět na knížete přispěl, a kníže opět, kamufeli by chtěł, pod službu posloupil.

Mimo Vyšehrad počala Praha se w přebuj město zvelebowat. Mnáta, syn Mezamyslůw, byl wolen na místo otce swého. Mage syna Wogena, genu, ažby wěku mužského došel, za sňbo zwolil místo, na němž krásný hrad wystawěl a Ostromecem nazwal. Mnáta, nemage na Vyšehradě státi, na Ostromci se přestěhowal, a wladařstwí země Přesomilu z Wršowic odewzdal. Přesomil po čase na Vyšehradě gfa wladačem na místo Mnáty knížetem býti žádal, a lid proti knížeti spouzeti počinal. Mnáta mage zpráwn o tom, se swými wěrnými se přestěhowaw na Vyšehrad, gim slybil, že budoucně gen na Vyšehradě bydliti bude, a tu Přesomila také obsoudil, že se sám swým mečem zabiti musel. Dřwný nápad Mnátůw byl, že on na Swinském wrchu proti Petřinu kázal dům weliký z kamene postawiti, aby Střezislaw a žena geho w něm bydlela se swou ženstou čeleb. Ta měla s 10 pannami w radě wšedco ženské pohlawi souditi, kníže sám soudil toliko pohlawi mužské.

Mnáta se staral, aby se zem zvelebowala. Bylo na tom, aby město znamenitě založiti. Bládykové minili na rowině před jámkem Vyšehradským k wychodu Vyšehrad rozšířiti a město statně založiti; awšak nebylo uznáno místo za pohodlné pro nedostatek wody. Byla zvolena rowina na prawém břehu Wltawy na proti údolí lewého břehu mezi Petřínem a Swinstou horou, kde Praha již počátek měla. Na prawém břehu kázal Mnáta domy stawěti a sám swým nákladem stawěl. Rozmnoženi byli obyvatelé tak, že kníže, aby pořádek zachován byl, soudce gim ustanovil, aby soudil lid na místě knížete, a sám také kníže pro sebe dům weliký wystawěti dal a w něm bydlel. Z gluj wládykové stkwostněgši staweni stawěti počali. Střih, syn Klasonůw, wystawěl hrad, gegž Střihow nazwal. Měl ten hrad w hořegšim podnebí gízbici zwláštni, w které bydlel Střih, zwláštni, w které žena geho Borka přebýwala; čeleb wšedca pro sebe gízbu měla, koně, kráwy, woli a řazby dobytek zwláštni místo pro sebe měl, což wšlaci obdivowali. Z toho widěti lze, že Čechové, páni a čeleb, w sprostnosti upřimně bydleli, a druh nad druhu se newynášeli. Rowy se dobýwaly, zlato zwláště u Sušici z písku hogně wyppiralo. Na Přesné hoře nalezl člověk negahý prut zlata, na gebnom fonci gako prst 11stý a přinesl geg na Vyšehrad Mnátow, kterýž ten prut na zem postawil, a až k swé

bradě přiměřil. W fragmách půlnočních nalezena byla hognost olowa a cegnu na zboží Slawklasowě. Ten nadělaw hognost slitiny, poslal Mnátowi knížeti na Wyšsehrad. Kníže za tu věrnost Slawklasowi hory té k užívání propůgčil s tím, aby bránil lidu přístupu do Čech, jenž by nepřátelsky do země se dobýwal. Gaskoli neouroba, nedostatek a mor za času Mnáty w zemi byl, přece se lid opět zotawil a zásobenost měl, tak že sousedé okolní do Čech válečně na kořist vyrážeti počali. Ti nepřiměřenější byli Morawané. Repozkožili na pomezí bydlící Čechy, přitáhli až k Duwalům, a minili Wyšsehrad dobytí. Zatím Mnáta lid sebrav do pole wogenemsky vytáhl, a u Kygů Morawany porazil. Nepřestali Morawané Čechům škobiti, a pewné místo na hoře Lipnici učinili. Tu i Čechové vedenkrátě poraženi byli. I poslal Mnáta wíce lidu než prvé, a poraženi byli Morawané, hrad gegich spálen a zagati na Wyšsehrad přivedeni. Gato Slawklas dostal znamenité zboží w půlnoční straně, aby zem bránil před nepřátelským wpádem, tak Čáslaw, muž udatný a knížeti věrný, měl široké a daleké fraginy na pomezí Morawským, aby bránil Morawanům, Čestou zem hubiti, co on také statečně činil. Mnáta na morowou ránu umřel, a na Grobku gato přebkové geho pochován byl.

I Wogen, syn Mnátůw, těžkou nemocí obklíčen na Ostromeči ležel. Odewzdali prozatím wládkowé řízení země Rohowičowí z Wršfowic. Ten počal welmi krutě panowati, Karfu, syna Rohogowa, je wsi Krče swázaného na Wyšsehrad přiwéztí kázal, a dal geg tu tagně se stáły do řeky hoditi, a to učinil, aby se we zboží geho uwázati mohl. Wogen se pozdrowil, a wládkowé ho k tomu měli, aby se na Wyšsehrad stěhowal. Přígda Wogen k Wyšsehradu, nalezl bránu zawřenou, nechtěl Rohowič totiz otevřiti. Krosňak, geben z lopotů, muž silný, seferou bránu wysekat. To wida Rohowič, přes že se bolů spustiw prchl. Němci od západu a Morawané od východu doráželi na Čechy neustále. Aby Wogen se swými radu wzal, powolal sněm na Wyšsehrad. Posla poslal i k Rohowičowí. Ten geg kázal giti, gemu hlavu stiti, a na bránu Wyšsehradskou w noci tu hlavu w mofně powěstiti. Wogen to spatřiw, welmi se zarmoutil a žádal, aby se na Rohowiče válečně táhlo. Učinili tak wládkowé a Wládač, město, kde se byl Rohowič zawřel, w 36.

ben dobyli, Kohnowice gali, na Wyšehrad přivedli, a tu soud nad ním drželi, a aby se sám, gsa vyššího rodu, svou rukou poctivě oběsil. Da ů ť a, žena Wogenowa, vyžádala, aby až do budoucího roku usmrčenj odloženo bylo. Kohnowic byl do wězení dán, kde často hrozné pohrůžky knížeti činil. Weblé rady wládyků rozkázal kníže Kohnowice z wězení wywésti a přes řeku přeplawiti. Na druhé straně u samé cesty geg k wysokému dubu přivedli, kde on chtěl neb nechtěl se na houžwi sám oběsiti musel.

Němci w Luckě fraginně weliké těžkosti konali. Kníže se obáwal, aby snad až tu Praze nedorazili a lidu českého nepotčeli, i zawolal Pražany s druhé strany na Wyšehrad a oznámil jim, aby se na pravou stranu řeky přestěhowali, a tu město jzmi, příkopy a hrabami upewnili. Wogen sám se swými služebnými ohradu jz městských wyměřil. Tak město welmi rozšířeno a upewněno bylo. Také o wydláwání a zvelebowání hor w dobývání kowů Wogen pečoval, zwláště w Píseči.

Wogen swým synům Křesomyslowi, genž na Dstromeči, a Wratislawowi, genž na Budči bydlel, dal na žádost wládyků ženy, a na Wyšehradě slawné hody jim učinil. A tak žiw gsa Wogen o rozšíření a upewnění Prahy, o zachování pokoge pečujic, žiwot dokonal a na Hrobce pod Wyšehradem pochován byl.

Lucko s půlnočními kraginami od knížetstwj Wyšehradského odděleno.

Po smrti Wogenowě sešlo se mnoho lidí na Wyšehradě, a rokowali o to, jdali Křesomysl, starší a wtipný, čili Wratislaw, zrůstu spanilého, na knížetstwj dosazen býti má. Rozdělili knížetstwj a ustanowili, aby Křesomysl Wyšehradské knížetstwj s Pražskou kraginou na východ slunce, Wratislaw Lucko s kraginami půlnočními spravowal, což oba wděčně přigali a sworně činili. Křesomysl byl slawně na bjíl swůg usazen. Byl wešteren lid na Wyšehrad powolán, kteréhož se tolik sešlo, že nebylo dosti místa prostranného. Na druhý den byla přinešena zlatem ohrášená stolice Libuffina na rowinu u studánky Gezerky před hradem Wyšehradským, na stolici tu se kníže posadil, dwa z negpřednějších wládyk dali mu na hlavu čepici Přemyslowu, a klaníce se Křesomyslowi, za kníže své geg wy-

hláskli. Přesomysl wstáw, šel w té čepici Přemyslowě na Wyšehrad. Gato otec Wogen Prahu zwelebowal, tať i syn činil. Obstaral, aby obywatelé břehu lewého i prawého Wltawy pohodlněgi se scházeti mohli w Praze, mimo sruby, na kterých se sem tam plawili, kázal loď welikou stawěti, aby negen libě, ale i koně i wozy při weliké wodě přeplaweni býti mohli; srubové sloužili gen když woda malá byla. Zdi okolo města dobělal, a Pražanům swobodu udělil, aby každý brátiel domu, dědiny a gatěfoly ohrady gměnj toho negen do smrti své užíwal, ale i potomkům swým neb komu by chtěl, odkázati mohl, toliko aby penjz stříbrný, kterýž se knížeti platil, nehynul. Wzbděláwánj a oštwánj polj bylo zanebdáno pro dobýwánj zlata a rud. Na horách Gylowých nowou zlatou žilu nalezli, a hogně zlata na Wyšehrad dobáwali. I w Přibramských horách mnoho lidj pracowalo, tať že stoupliwše oni potrawy w Pražském okolí, tu i ginde nedostatek počal býti, z čehož newůle w lidu powstala. Gorymiř, muž statečný a welmi opatrný, radil knížeti, aby zastawil rudowánj, a lid k oštwánj roli obrátil. Hornjci zwláště Přibramští, w gegichž sousedstwu Gorymiř své zboží měl, počali se mšiti na něm, a bezžitwotj geho wyhledáwali. Gorymiř ukrýl se, a hornjci stohy obilné rozmetali, pobrali, a zůstatek spálili. Gorymiř s lidem swým přepadl nočnjho času hawře, domy gegich spálil, a doly gegich zawálel. Hornjci žalowali u knížete na Gorymiře, a kníže dostaw neljbošt na Gorymiře, že doly zawálel, na smrt geg obsoudil. Gorymiř wyžádal sobě, aby naposled na swém Šemjku pogesti mu dowoleno bylo. Šemj pod pánem swým welmi čerstwě se obraci, weliké stohy ob gebné brány hrabu k druhé dělá, nagebnou nenabále skočiw přes wšesty zdi hrabové, na druhé straně řeky Wltawy gato w okamženi se octnul, což žiwot Šemjka stálo, neb tjm skokem sobě ublížil, ale Gorymiř milosti ob knížete dosáhl.

Žanda, z pokolenj Wřřowského, mnil oukladně Přesomysla i Neklana geho syna zabiti, a w knížetstwj Wyšehradské se uwdzati. Byl Žanda gat a ohněm mučen, aby wyznal, kdo té neschetnosti půwodcem byl. Přiznal se, že on sám, proto rozčwrcen a přeb hrabem Přesomyslowým za své wjiti měl; wšak na dřevo powěšfen, a hrab Žandůw spálen byl.

Němci a Motawané hrozili wpádem do Čech. Přesomysl

žádaje pomoc od knížete Luďého, střegce svého, neb Bratislawa bratra smrti giť sešel, a ten odpověď dal, že chce od západu jemu Rzesomyslowu hubiti, gestli trál Morawský od východu ta činiti počne. W těchto pártách dočkal Rzesomysl život svůj, a byl wedle svého rodu na Grobce pochován.

Mešlan Wysehrad zvelebil, a Luďé knížetstwj s Wysehradským spít spogil.

Mešlan gako obyčejně na Wysehradě za kníže wyhlášen byl. Sned druhého dne přitwedli vládykové Mešlanowi krásnou pannu Pomyslawku, a za ženu mu gi dali, kterážto na Wysehradě syna Hostiwita porodila. Wlastislaw, kníže Luďé, s velikou mocí a ukrutností počal hrady knížetstwj Mešlanowa dobýwati a hubiti. Sešli se vládykové a zemané na Wysehrad, aby se uradili, gak té zhoubě průchod zameziti. Mešlan nehrubě mage ducha hrdinského uvažel poslati Wlastislawowi znamenité dary, což učinil, a kruh zlata, kterýmž by se mohl převáziti, 10 koní wyborných, 50 smolníků a tolikéž prořivanic Wlastislawowi poslal. Wlastislaw ale poslam nařídil, aby tyto dary naspátel s sebou wzal a knížeti svému wyřídili, by mu to dobře schoval, tdyž si i proto, co gestě doma nechal, přigde. Z kníže Kouřimský proti Mešlanowi powstal, a tdyž Mešlan genu kus země uškonpiti mjinil, odpověď dostal, že Rásník, kníže Kouřimský, ne o kus, ale o celé knížetstwj Mešlanowo stoji. Mnohé pútky tento Rásník Mešlanowi činil, byl ale přemožen, z Kouřimi wypuzen, a usšel do Morawy, popubil knížete Morawského proti Mešlanowi, a w bitvě s Morawany byl od wogsta Mešlanowa poražen a tu zahynul.

Mešlan mage poněkud obdechu od nepřátel svých, řkázal Wysehrad dobře obezdiťi, a velmi velikou měž postawiti, kterouž malováním svého rodu, počaw od Přemysla, krásně dal ozdobiťi, w němž nástupníci geho pokračowali, tak že až do Štěgmunda panovníci zbe wyobrazení byli. Za měž Mešlanka sloula. Mage Mešlan hognost zlata zvláště z pistu okolo hradu Tetjnu, zlato a stříbrnou minci bíti rozkázal se svým obrazem. Wlastislaw Luďý se wssí mocí a silou knížetstwj Wysehradského dobyti usilował. Sebral i Mešlan wogsta mnoho a ustanovil vůdce Štyra, kterým

obratně. Wlastislaw, muž silný a udatný, a nad mjeu hrdý, s jmu
žito: své zbugoval, a do bítí se šel, což i Štyr velmi spa-
něl a jmužte číně. Překrášle wyobrazuje Hagoš tu bitvu takto:
V tom čase již od sebe velmi blízko byli, Štyr uhlédav čas i
spůsob příhodný, vzříkl na své: Nuže magi, bíte tím statečněji!
A hned se hnul s svého místa a Pražané za ním velmi prudce,
gato by věděly, ja siveu intakou stěly, na Lučany se s vorstla
liti, wsecko, s čim se potkati, porážce, bili a mordowali. A
Štyr neginal, než gato by něko ostrou kosou matowice w zahrade
potkati, hlavy svých nepřátel stjal. Bitwa dlouho se probléwala,
wstěpui sem i tam se nachylowalo, hřmot od lidu, třesot od mečů,
dusot od konů daleko slyšán byl. W zastupu pak věknešších koni
a oděněšších lidu uhlédal Štyr muže jednoho krásné postawy,
geně byl ovdobněšší w své zbroji, mage přilbici s ocelowými a
pohlacenyimi obruci, a gini geho, an naň ženi magi; frozuměl, že
geš to Wlastislaw, k němu se přiblížiti pospíšil. Zemané geho sta-
tečně jsou geg bránili tak, že za dvě hodiny se k němu probiti ne-
mohl, až mezi tím na 100 mužů Lučanských od geho ran padlo.
Wšak se počal Wlastislaw od Štyra uchylowati a za ginyimi křiti.
Zapoval Štyr křa: Wbijmť tě ukrutně! A w tom naň prudce
gyně paráže s svým koněm dostočil, stit geho na dvě přetaw,
hrachon ranou hlavu geho i s přilbicí na dvě rozvratil, a on
upadl s koně na zem. Tu wšickni Lučanskí se na Štyra obořili,
bili, řezali, střileli, a mnoho ran gemu učinili. Pražané geho do-
statečně bránili, tu weliká hromada zbitých na tom místě byla, a
Štyr sporchu na ně padna umřel. Lučané přemoženi byli. Reklan
táhl osobně do Lučského knížetstwi. Žákal pak po Wlastislawowi 3 b
s l a w, mládenceť w 5 letech. Toho obořwal Reklan, gsa milosr-
denstwiem hnut, D u r y ň t o w i, negwěrněššimu služebníkowi Wlastisla-
wowy, s opatrowání a chowání. Ten po negakém čase pacholeti
tomu hlavu slaw Reklanowi knížeti na Wyšehrad přinesl, domni-
mage se, že Reklanowi wděl přigde a odměnu odhrjí za to, že po-
slední ratolesti rodu knížecího Lučského zmařil, a Reklanowi gabo
s tomu knížetstwi dopomohl. Wšak kníže nad tou nepřehetností, a
daz na wšit Daryňkowi, že tři gedny odplatu si wywoliti, buď
s Wyšehradě státi sám spadna hlavu zlamati, buď se močem na

místě zabiti, sáh svou rukou oběsit. Wyvolli Danyš poslebat, a na ošši pod Wyšsehradem se oběsil. Tak Luck knížetstvi i Wyšsehradskému připadlo a s ním spogeno bylo.

Příprava ke křesťanství.

Bo smrti Reklanově vládykové Hostiwita ja kníže wóliti, a na Wyšsehradě usaditi. Brzy nato Miloslawu, krásnou pannu, ja manželku mtu bali, a Mstiboge, mladšího bratra Hostiwitowá, i tomu štátku pozwalli. Ten ale nelibost měl proti bratru swému, a hledal, gať by geg i knížetstvi wyypubil, a sám se w ně usadil, a proto kraton wálku mezi sebou ti bratři wědli. Umřel Lešlaw, pán Kouřimský, bez dědiců. Wládykové rabili Hostiwitowi, aby Kouřimské tli Zlické knížetstvi Mstibogowi postoupil. Učinil bratři smlouwa mezi sebou, kterow vládykové napsati kázali na knížkách telecích strže Rosana jáka a pisate, kterěžto spisy wěci zemských welmi pštně a opatrně w gednom twrdém sklepe přeb Božnici, tvežto i práwa ob předešlých knížat, gaťo Ptemysla a Ljubse byla, se chowaly a oššřahaly. Starší lopotové (gaťo fragšši) tóliko ob nich křiče mēli. Popouzen gsa Mstibog ob některých zemánů, po něgatem čase proti Hostiwitowi powstal. Hostiwit sebratw wálečného libu mnoho, přjmo ku Kouřimi táhl. Mstibog wība nebezpečnstwi, přigel sám gediny na Wyšsehrad, a padl před bratrem swým žábage obypuščen. Hostiwit wība bratru swého se tořit, ja plakat a gomu wšřěko odpustil.

Jádne wálky wěsti nechtěl Hostiwit, ale raděgi lešy pleniti a zem wydělawati. Gož učinil, aby syny své usadil. Ušlyšewšse to vládykové a lopotové šgeti se na Wyšsehrad, knížete žábagje, aby swých synů ob sebe nemybalowal, aby ont na swých dědinách swého jistu pilni byli, a raděgi na Wyšsehradě zůstati, a tu aby se soubili, a soud spravedlných swých poddaných činiti učili, i demuž kníže swolli. Hostiwit we swém knížetstvi pokoj měl, neb Měnici a Morawané měli se ginde co brániti, tak že král Morawský w přjizit a přátelstvi s Božiwogem, synem Hostiwitowým, genž po smrti otce swého ob wladýšk na knížetstvi dosazen byl, setrowal.

Bořiwog, muž pokoj milugici, sedce dobrého a genného, dostal ženu Libanila, dcera Slawiborowu z Břowa, t. j.

Mělník. Za sice mladá ale rozšafná, a svých bohů velká milovnice byla. Osonc na Wyšehrad přivedena Bořiwoge žádala, aby modlu ze zlata uliti dal. Říkal tedy Bořiwog obraz postavy ženské velmi velké stíti, a lidmila jí jméno Krosina dala. Modla ta na soukromě místo jako jiné modly postavena byla, při které Lidmila denně oběti konala, a aby u ní olegné světlo ustavičně hořelo, ustanovila, též co nevyžádnějšího měla, jí obětowala, a to bylo tehdejšího času wino. O wině nebylo prvo w Čechách slycháno. Morawský král poslal veliký sud wina Bořiwogowi na Wyšehrad barem na důkaz přátelství, načež kníže znamenité dary na zlatě a stříbře králi učinil. Čechové okusiwše wina, nápoji tomu se dávali a geg velmi chválili. Lidmila žádala Bořiwoge, aby nádobu kamenou wytesati, wina do ní naliti, a pod Krosinu postawiti rozkázal, což Bořiwog učinil. Tak kníže i kněžna nábožní potomci nábožných předků na mravy svých poddaných blaze oučinkowali; lid wíce než jindy dobýváním ková, vzděláváním rolí w pokoji delší čas žiw gsa, nehrubší krutost obložil. Zem ourodu wyháwala, od nehod toho času zachráněna byla, a tak prozřetelnost Božská srdce Česká co zem dobrou připravila, aby sime slova Božího, zgeweni Páně w nich se ugal, wkořenilo a hogné owoce přinášelo, což se také stalo.

Pbjrka historická z powjdek o lidu a zemi České od příchodu Čechů do země této až do počátku křesťanstwí za Bořiwoge.

O zemi České od příchodu Čechů do ní až do času Bořiwoge, prvního knížete křesťanského, žádné úplně hodnoměrné spoluměří zpráwy až dosud se nenalezly. Co Němci spoluměří w sousebstwu bydlící z oněch časů zaznamenali, gen z paměti a jako we snách podobili, a to gen tenkrát, když nějaká krutější wálka mezi německým a slowanským lidem se stala. Domácích spisů naprosto žádných až dotud se nenalezlo, než z času sw. Wogtěcha. W poňanském čase dle obecného domnění učených ani kdy gatého písma bylo, neb za to magi, že Čechové, přichozí do fragin na Labi a Wltawě, psáti neuměli. To domnění ale, že první Čechové písma neznali, gest proti wšší kritice. Ze swelobných fragin, ze sousedstwa newim kterých národů asiatských i afrických wyspedše, že

učenost vschabý kvěsla, a přigbouce k Rabi neměli by ani písma znáti? Ani pouzi divochové nebyli, gať z některých Kosmových prú-
pověbý wůbec se uzwjrá, že žaluby gebli, a ložemi se přitobý-
wali; z toho gen tolik vyplývá, že prozatím giného neměli. Kdyby
na Rabi ananasy a batle byli našli, jagisté by jim byly lépe chut-
naly; to jim spásobnosti a silechetnosti ani přidati, ani ngmouti ne-
mohlo. Kosmas, první a negstarší frontár český, praví, že ja-
dné fronty se dopjiti nemohl, která by mu správu dala o přicho-
dách w České zemi před geho wšem zběhlých. Nemohli první Če-
chové tak spustit býti, poněwadž by w stavu nebyli, zem otolo
Rabe tak brzy wzbělati, gať wzbělána a zvelebena byla. Kosmas
gfa o wíce než 300 let pozděgi žiw, a nemage spoluměšských správ,
tolik wjry zasluge, gaťo Hágel a Dobner, tdyž titto o přichodu
Čechů na Rabe a o gegich žiwotu mluwj.

Až do času Botimoge osadili Čechové celý ostrflet, gegž nyui
Čestou zemi nazýváme. Wyšsehrad byl šiblo finjat přednjch a neg-
mocněgšich, Praha první město, kde obyvatelé od soudců swých
řízení byli, a swým gměnjm wládnouti směli. Wimo Wyšsehradské
kuzje bylo kuzje w Lučce, a giné w Kouřimské fragině. Gať mno-
ho země kdo wzbělal, tak welkým pánem byl, a gměno měl Blá-
dyla. Pán Čáslawský měl powinnost, brániti zem proti Mo-
rawanům, což přirozená wěc byla, neb o geho zboží negprwé šlo;
to samé činili wladýkové na pomezí německém proti Němcům,
gaťo w Radaňském skoli.

Wagie hognost kowů země České, wybáwalá mnoho ruby, a
Čechové kowý z hor i z píska ohněm i wodou dobýwali a naffedše
zelezo, nástroje a nádobý polni i domáci z něho připravowali. Sta-
weni starěli počátečně gen ze dřjwy a sprostné, pro stáda swá ohra-
by a chlwy, kde porůznu dobytek wšeho druhu pospolu stál. Re-
byl: tak welký rozbjl stavu wůbec, pán a hospodár s čeledi pospolu
gebau práci konal, stegného pokrmu a nápoje i kratochwile požíwal.
Pozděgi domy z kamene starěti počali we wíce oddělení a podněbý.
Gať krmě, gať oděw připravowali a gutenowali, gať to wše wy-
hřjelo, tict nelže, neb nemáme popisu. Kdo prawi, že lze gest se
doutyšlit, ten přestává hystorit psáti, a počíná mudrowati, a mu-
drowati w hystorit gest nesmysl, pouhé hádání, a ne děgi wypra-

warovánj. Je žualt byluny a glety oučiny na zdramj lěstě, to praw
mda historická, přičoděná powjškami o Rassi, sešře Libuffině.
W duchy a bohy rozličné, lidem přiznivé a nepřiznivé, wětili, gím
oběti konali, ge ctili. Gať se gmenowali, gaťého spůsobu byli,
opět říci nelze. Co Stránský, co Brocházka o účtě a gmenech těch
duchů a bohů prawj, žádně wšry nezastuhage, oni se toho gen do-
myslili, a na žádně spoluměťe swědestwí se odwolati nemohli. Dlw-
no gest, že o pohanských kněžích žádně zmjny ani u Hágka se ne-
nacházj, wždy gen lidé obět přinášející sami obětowali. O wycho-
wánj mládeže péče měli, a ldyž co pogeďnati bylo, zwláště co se
noscech tškalo, u knížete společně se o to radili. Toto gest historie
těch 8 neb 9 knížat pohanských. Dstatnj gest básnická obálka těchto
prawb. Je stříbro a zlato w ten čas na tom mšře, od toho neb
onoho gmenem nazwaného muže w takowém spůsobu a takowě we-
liskoťi se nalezlo, tak neb ginať se s nym nashádalo, gest wymyšleno,
aby wyprawowánj žiwěgšj a přigemněšj bylo. Co ale popisowánj
djwčj w álky w kronkách českých znamenati má, to newjm. Gest
to, gať se zdá, negprwněgšj básnická práce na čestě půbě. Wypra-
wowánj o Horachmíť gest děg historických básnickým spůsobem wy-
prawowaný, těj wálka a bitwa mezi Wlasiławem Rudým a
Štyrem ja Neflana.

Wěšřiba gest wšbec pomůcka u noscech historiků starých i no-
wých, těj mudeců neznanobýšých, aby wybělávánj a žrůst rozumnosti
u národu, z tuposti powstáwagícího, rozumu lidstěmu pochopitelno
učinili. Toho následowali i čeští spisowatelé, aby wšázali, gať český
lid poznenáhlu se zmelebowal w rozumnosti a wšdnosti. Historiko-
wé, w Boha wěřici, magj rozumněgšj a přiručeněgšj prokřebel k wy-
swětlenj toho tagemstwí, oni wšři, že Stworitel člověka má
moc negan neobýčegnou sílu tělesnj člověka dáti, ale že máže, a
w skutku gednomu neb druhému, gať dalece třeba gest, a prospřiwá,
sílu a milost Duch a sw. dáwá, aby oswětil a rojal rozum ostat-
ních národu, gaťo slunce měšci a hwězdám celého sluncečného okřeslu
swětila: toliť propůgčuge, že i ony na obloze se ležnou a temnost
noční oswěcugi. Abo wšry prawě a žiwě důkateř má, ten gipě
nepotřebuge ani w žstěch, ani osudů, ani básnických důmyslů řečých,
čjnských neb indických, on u noscech národu gedn a teutýž pro-

stěbet wšak: Bůh dal ducha svého naši rozvolněním, než posel
z země posly své do bruhé, aby posolani lišili se na probuzo-
wali. Tak právě věřejmu i přibodu neobčegné, gež zázaky a bi-
wy gmenegeme, fragmentelny jsou. Oni, že a Bůh nie diwěho,
nie neobčegného není, a w tom světle na wšedno patemo, až ga-
zračno. Že newěřejmu w historii mnoho věci nepravdivé a neroz-
umné a protimyslné přicházejí, není se čemu diwiti. Rdo wjry
w řízení Bůhsté nemá, ten duchowně slovy gest. Proti mnohým
mně předešlého století a také nynějšího, ginať ostromyšlných a
wysoce nepochopných, tak že se ošwicenými nazývají, tak zatímto byla,
že patrně historické pravdy popírali a za podvod myšlenkowi, po-
něwadž pro newěru w Bůha gich nechápali a nenahliželi. Někdy ta-
káž zmatku w historii nebylo, gako fu konci 18tého století křesťan-
ského. A právě tu takměř očiť obrázy a příklady nepřetržitě
před očima měli, kde se pravdy historické, kteréž oni popírali, gako
wědowali. A to časy nepřetržitě, neobčegné a neobčegné
správy z Ameriky do Evropy přišly, gaf posolani lišili, po-
tuposti a usnutí duchowního padlé, hynulo, gaf repličnými stupněmi
diplostatici, a gatkými prostředky k wliďnosti a gwělebenski církevní i
občanské lid ten díly postupuje, a přece právě w ten čas pravdy
historické gaf knih Anglických tak ginhých, genž dost rozumně
telně a moudře o temných počátcích občanského a církevního wzdělání
a zřízení wypravují, zahrňovali, a domněni své matce, každé gine,
na světle wynášeli, až powšak zmatek na zmatek, a je zmatek ne-
miera vůbec se roasřtila, a tak ta nazwaná ošwicenost bez wjry
w řízení Bůhsté byla a gest nestlaťná a nestlechatná slepota. Zpěh
biřaz máme i na českých spisowatelích, z nichž některi wše-
co o pohaných knížatech se wypravuje, gako smyšlené zahrňují,
gini opět některé věci za pravdivé mají, ale horní Wpřisřah nřoli-
tu, kde Botič do Wstary wřelá, ale křesťaně na křesťan břechn
Wstary mři čtělgi. A čemu to? Řibuisse a Přerani byly dvě osoby du-
cha dosti mocného, a pyřaly ne diwěho, ale spuštili lid český w mramni
a občanský počátek upřáti, a z počátku newěří sily třeba.

Spráwit, muž poslušný, syna Botičowce, posla milugického wy-
chopal, genž s Ridmison, panuou srdce nepřetřilého, se spogil, žimě Ge-
chowé připraweni byli, aby dostawisse blaženě poselstwi z Morawy, ge že

roši duše své a z celého ředce přigali. Kdo poslal Božíwoga pokřtěného z Morawy do Čech naspět, aby na Wyšehradě královstwj nebeské založeno bylo, ten wybudil ducha w Libussi a w Přemyšlu, aby pořádek a život občanstwí w lidu uweden byl. Dřívě smočil Hospodin tělo, pak do mrtvého těla duši wdechl, a tak Hospodin powždy činil a číne.

Swětlo učení Kristowa w Čechách na Wyšehradě swjtití počala.

Oni Fritigil králowna slýšewši o sw. Ambroži, arcibiskupu Milánském, žádala od něho pokřtěna býti, a w Krista wěřiti. On ji poslal katechismus pro ni schwálně sepsaný. Ona na to do Milána na cestu se vydala, ale sw. Ambrože na živě nezastihla, on zemřel 4. dubna 397. Gessli negatá známost o Kristu wjce w těchto krájinách byla, určití nelze.

Kellan a Hostiwit w pohanstwí gessit živi byli, ale páni někteří již křtu sw. ončasní se stali. Německí kronikáři píší, že r. 845 Lurdwif, král němectý, 14 pánu neb wogwod čestných se křtu sw. přiwel; r. 873 zemřel Takul, negatý pán Gessí, který klášteru Fuldenskému nadání učinil. Kde tyto páni Gessí w Čechách své statky měli, gať daleko učení a život křesťanstwí u svého lidu rozšířili, ani zmiňky se neděje. O křtu neměně se wyprawuge w pryměgšich a negšaršich spisech, které se až do našich časů zachowaly, ale t spisy negšarši gsou od lby, genž přes 100 let později, aneb w cizích krájinách, negsouce Gessi, živi byli. Proto nřbo z nich ouplně hodnoměren není. Newjm, proč učení a horkwí páni spisowatelé děgü čestných tolik se napsali, to neb ono domněnį zafšawagice, na ten neb onen spis se odwoławagice, řvežto sami wyznali, že žádný z těch spisů wřy ouplně hoden není. Ani na skomnání pozděgšich se nřbo spolehnout nemůž, neb sobě obporugi. Tak Kosmas, Replach, Hágel kladou rok, w kterémž Božíwog pokřtěn byl, 894, Dobner 890, Soliman 880, Jordan 877, Althand 876, Babička 874, Pesslta 864, Balbjn 856; kdo z nich má pravdu? Gato se řábagi o rok, w kterém Božíwog pokřtěn byl, tak se nřshobugi w tom, že Božíwog, že Ldbmřla, a od toho pokřtěn byli, měl-li gátě křže, křll; gať gim řřkali, že gátě kaple a křstely, řdy a řera od toho posřawena byla. Powěři ale

wšec se zachowala, že Bořtův posvěcení gsa, snažil se wšru křesťanstvou we swém knížetství upewniti. Sjdlo knížete toho byl ale Wyšehrad, tedy tu a okund jáce swětla Kristowa se stvoiti počala, a brzo kostel neb kaple nějaká postawena byla. Powěst prawi, že kaple sw. Klimenta nejprwé tu stála. Kdyby ale giného nebylo, než úcta sw. Klimenta w Čechách, tož dosti důkazů gest, že Čechové od sw. Metuda a Cyrilla, genž ostatky tohoto sw. mučedníka s sebou mšwali, we wšre Kristowé wyučeni byli. Nadarmo tato úcta se w Čechách nerozmohla, a nenachází se giná přičina, než ta, že od těch morawských a českých apoštolů toho swatého znáti a ctiti se naučili. Bratislaw, zakladatel kapitoly Wyšehradské, w nadání toho ústavu též připomíná sw. Klimenta, a před dwěmi chrámy sw. Petra a Pawla stála kaple již od dáwna ku počtu sw. Klimenta, při které jáci a duchowenstvo chowano bylo.

Powěst ale, kterou spisowatelé od Kosmy až do kněze Athanasie zaznamenali, tato gest: Bořtův přígda do Morawy k Swatoplukowi králi, tu s Cyrilem a Metudem, apoštolů morawským se sešel, a gegich přičinným se stalo, že Bořtův a lid český s ním přitomný posvěcen byl. Bořtův křesťan nawrátiti se domů, kněze gmenem Raych s sebou přiwedl. Čechové nšlyssawše, že Bořtův pohanství se odřekl, a křesťanstvým spůsobem žiw gest, powstali proti němu, a za knížete geg mšti nechťeli. Odešel Bořtův do Morawy, radu a pomoc tu hledage. W Čechách zatím weliký nepokoj a rúznice panowaly. Bládykové swolali sněm na Wyšehrad. Za bylo rokováno, gedni stáli na tom, aby Bořtův z Morawy powolán byl, giní, aby nové kněze zvoleno bylo. Bořtův přišel po čase na Wyšehrad z Morawy s Cyrilem, genž tělo sw. Klimenta s sebou přiwel, a 3 leta na Wyšehradě nábožně chowal, w knížetství české se usadil, a wšru křesťanstvou rossiřowal. Cyrill kněžnu Lidmilu, Spitiňuěwa k Bratislawa, syny knížeti a lid domu Slawibora, otce sw. Lidmity, poslal a kaple od Bořtůwe založené posvětil, na Lewém Hradci, před Tegnem w Praze a na Wyšehradě. Že Bořtův wracege se po lttu z Morawy na Lewý Hradec se nšplil, a tam prwní kapli sw. Klimenta založil, to wyswětluge přirozený běh wěci. Regšarfš přemny památky české

zvěstují, že Vyšehrad byl hlavně místo uctění boží s chrámy, s modlami, s knězi, i posvátné praporce to chrámské je chováno byly. Tu ovšem nemělo svědlo Kristovo místa: M. Bořivog rozhorleného dnem pohanského ufojiv, slávy, sochy a služebníky pohanské na Vyšehradě zrušil, teprve připravil místo světlu Kristovu. Bořivog uloživ sněm na Vyšehradě, toliko křesťanům geg oznámil. Na Moravě počalo protivnostmi kněžím, a proto Metud i mnoho kněžstva k Bořivogovi opět se uteklo, což Bořivoge velmi těšilo, neb Cyrill rozjezdav se již dříve s Bořivogem, do Říma byl odešel. Metud jednal s Bořivogem o to, aby na Vyšehradě, kdežto kněžstvo to znamenitěm počtu chováno bylo, biskupství se založilo, cožby se to skutek bylo stalo, kdyby byla smrt Metuda dříve nepřekvapila, a Drahoňzra křesťanská tak nepotlačovala.

Bořivog odevzdal n přítomnosti vládků na Vyšehradě knížectví Cestě synu svému Spitišlavovi, a odebral se s. Kibulou na hrad Tetín. Tu bydle a gfa w. stoli na tově, sv. Jwana poustevníka nalezl. Na té poušti žádal tuje kapli ku počtě sv. Kříže a Marie Panny vystavěti, a knězi nřelal z Vyšehradu při ni usadit a zaopatřit. Druhého roku již Spitišlav na Vyšehradě život svůj dokonav, do kostela Panny Marie před Zegnem pohřben byl. Cestě se usadynové na Vyšehrad, a na tom se usnesli, aby poselství Bořivogovi na Tetín poslati, a knížectví ku spravování opět gemu odevzdati.

Žádal Bořivog, aby druhému synu, t. g. Bratislavovi, kšeci hodnosti popřáli, což oni učinili. Bořivog posadil Bratislava syna svého slavně na stolici kšeci. Metud, který vypověd vol a štil lid w kráži, přišel k té slavnosti na Vyšehrad, a w kapli sv. Klimenta mši sv. sloužil. Posadil gessí Boleslava, syna Bořivogova, a dých z Drahoňzry se zaredil Boleslav, syn Bratislavův, i ten w té kapli od sv. Metuda křtěn sv. došel. Bratislav žádal na Gwinském vrchu, tu kde někdy býti město Kibulín šel, kostel ku počtě sv. Kříže vystavěti, a 8 duchovních, totiž 5 kněží, 2 gádnů a 2 podgádnů z Vyšehradu poslati při něm usadit. Tož nastal w Boleslawi kostel ku počtě sv. Cyrilla a Metuda vystavěti, 4 kněží z Vyšehradu tam odeslat, a usadit. Met. pat. Bratislav z Drahoňzry druhého syna Boleslava, a pceru

svěho, tím nápojem otrávil. Však se jí neposměšilo. Rečala se ale odstrašiti, až Boleslaw k tomu přivedla, že bratra svého Wacława zabil. Na to rychle chvátala Drahomíra k Wyšehradu, gatého kolt kněze neb játa tu postihla, zjizmati a svázati kázala, a usmrtit, neb se stály do řeky wrci dala. Dwa měšťany od ní na Wyšehrad wyzvané pod slibem, že se jim nic nepřigemného nestane, na cestě zabiti kázala. Nastoupiv Boleslaw správu země zapudil Drahomíru, která jako wdowa do svého obydlí na Stochow z Wyšehradu se odebrala.

Wegznamenítejšj poklady České země na Wyšehradě, hrad ozdoben r. 936.

Boleslaw kníže, powahy gfa prubké, welmi přisně panował a mnohých ukrutností se dopouštěl, přitom, co dobrého předsawjal, s horlivosťi welikou wykonával. Popudiv proti sobě cizace už mečého i mnohé pány české, boge s nimi měl. Kázal swolati wládky na Wyšehrad, a poručil na wognu se wyprawiti. Ont u welikém počtu se připravugice a newědouce, kam se uchýliti magi, před branou Wyšehradskou se sešli. Boleslaw táhl s nimi do Puče fraginy a hubil gi. Druhé léto opět Pražanů na Wyšehrad pomolal, aby domy w Boleslawi stawěli, jim přikázal, čemu oni odepřeli, a s knížetem welikou nesnáž měli. Snazili se páni, aby kníže mírnějšiho gednání byl. Dal si Boleslaw říci. Lid pohanský, gowě, tu stawění Boleslawi ze wšech stran se hrnul, a křesťanům nástihy činil, na hory k dobývání kowů rozěsal, a tu welmi šťastný byl, hognost kowů nabył, a welmi zbohatl. Kázal na Wyšehradě učotit sklepy me stále wytesati, a wysokou měž, které Boleslaw ká říkali, wystawěti. W těchto sklepech hognost zlata a stříbra bylo slojeno. Reb Boleslaw radu dostal od wládků, aby w starých letopisech hledal, co Přemysl a Libuše o zlatých a stříbrných podzemských pokladech prorokowali a pisarům zapisati kázali. S hledal Boleslaw pilně, a nalezl letopisy w pokladnici Přemyslowě na Wyšehradě, z nichž kníže se dowěděl, kde bohatšiwj leží. Gned poslat na hory Orlowské, kdež w gámě Kobolů nazwané dělajci Hrozkou wstřou zlata nalezli. Wida Damiil, pán Čech, že se knížeť zawděč, když bratr kowů pilně hledati bude, učinil tak, a potoka Lipnického. Nalezl silný pramen stříbra, pak weliký kus stříbra

w spůsobě koně velikého, jenž byl velmi mistrný a samostatný, tak že nebylo schopnějšího mistra w zemi, který by takového koně sstihl domésti. Koně toho přivezli na silném voze na Vyšehrad. Kníže chtěl, aby Čechové ten div viděli, rozkázal na proštěd hradu na vysokém kameně koně stříbrného postavit. Toho času také nová mince zlatá a stříbrná s obrazem knížete Boleslava na Vyšehradě ražena byla.

Uhři a Němci nepopřáli pokoje, pročež svolal kníže vládky na Vyšehrad, aby na Uhry wogenšty táhli, což oni učinili, a Uhry porazili. Radil se pak, co proti cizáci činiti má? Radili mu, aby se pokoušel; on gsa sednati toho učiniti nechtěl, a byl w té válce nešťastný.

Nezapomněl Boleslaw, že kníže křesťanský gest, radil se o to, aby Čechové wlasního biskupa měli, obhobtal gemu fraginu za Labem i wšijně odemzdati, aby w Boleslawi biskupská stolice byla, sám je ustanovně na Vyšehradě seděti chce. Tak Boleslaw gaskoti ukrutný, zem Čechou velmi zvelebil, a snab. jen prudlost a horlivost jeho w stavu byla, tolik znamenitého předsawiti a provésti. Toto wšse Hájek zaznamenal. Co se staveni na Vyšehradě tžie, mohl on gestě zjesceniny jeho patřiti, které mu svědectwí wydávaly, že powěst, na kterou on se odwołává, wšry zasluge, neb za jeho času stály gestě základy a zbytky bývalé slawy. Raškopil r. 967. vládu Boleslaw II., kníže nábožný.

Práce sw. Wogtěcha na Vyšehradě.

Kníže Boleslaw II. bolestně patřil, gať lid Čestý při wšem snažení jeho i duchowenstwu přece jen pohanstých spůsobů se drží, ačkoli již pokřtěn byl. Usneš se s biskupem sw. Wogtěchem, aby wšsedn lid pokřtěný, gať dalece možná, na Vyšehradě se sešel, gať Krugner píše. Což lbyž se stalo, biskup toto pilně a perwne zachowáwati mu přikázal:

1. Aby w neděli nic neprobáwali ani kupowali, žádného trhu neměli.

2. Aby do stavu manželského strze požehnání a řád duchowní vstupowali a manželskwi práwě a křesťanskwi drželi.

3. Aby na místech poswátých těla swá pochowáwali, ne

pať na polích, v leších, na hrobovách pohanstvá, ohně na hrobových
nepálili, a oběti duchům nečinili.

Boleslaw kapli tu poctě sw. Jana a ewangelisty w jámsu na Wyšehradě poskawiti kázal, a sw. Wogtěch gi poswětil. Neb Jan, biskup Pražský, poswětiw tuto pozděgi obmoučenou kapli tu poctě sw. Štěpána a Gernona, jawdžal w listu ob r. 1264 kapitulu Wyšehradskou, aby služby Boží w té kapli stencowány nebyly, poněwadž prawdivými důkazy přefswědčení gmae, wisse on, že ta kaple ob sw. Wogtěcha, předka našeho a druhého biskupa Pražského, poswěcena byla. Boleslaw 20 kostelů wystavěl, a gať sw. Wogtěch horlil pro rozšíření a upewnění wjich Kristowy, známo gest. Nemohly temnosti swětla obsáhnouti.

Moskva knjzeli Jaromjrowi wćren, od Oldřicha skřšlen.

Bolleslaw II. židil knížetství. Čestě 32 let. Doženoav žnost
r. 999, žšťateli po sobě 3 syny: Bolleslawa, Jaromira a Oldřicha.
Ti nestvorní gřouze mřaji sebou, na Bolleslawovi knížeti Bořislavem
welmi zlého soufeda měli, a proto zem Čestě za celého pšřstoteli
welmi mnoho wystála, i také z těch časů nad mřen málo historických
správ se nachází, a ty fu pobírou žmatené a sobě obpřragitě gřou.

Boleslaw III. nastoupil stolicí knížecí, Jaromír a vy-
křeslil si zámek a Oldřicha v lázni udusil. Oldřich ale této smrti
nevěřil. Bláznivě ufrutností se obdařoval, Polště kníže v pomstě
žádal, a on Vladibog, prince Polského, v Čechách usadil a
Boleslawa zabil. Vladibog 1003 umřel, a Jaromír a Oldřich
byli od vlády do Čech voláni, neb oba měli v zemi mnoho pří-
atelů i nepřatelů. Jaromír měl Čestě knížetství spravovati, proto na
Vyšehradě bydl. Zámek Boleslaw III. získal si příjezdem Boleslawa
Polského, který s vojskem do země padl, Prahu dobyl a Boleslawa
opět na knížetství usadil. Vyšehrad získal Jaromírovi věren, a
udatně hágen byl, tak že ho Poláci nedobyli. Sam Oldřich se
stýl, vědomo není. Jaromír tou dobou utekl se k Oldřichovi,
císáři Německému, a ten mage na kníže Polště neljbohl, protože
mnohé královny jižší podmanil, táhl wogensky do Čech, Jaromír
s sebou mage, a šťastně až ku Praze přitáhl. Na Vyšehradě se do-
věděli, že Jaromír jest s vojskem císářským, počali o půl noci na

znameniti, přivagice znamení k boji proti Polákům. Poláci se ulekli toho, ne oustě se dali, a Jaromírovi věrní Poláci z Brachu vymítali. Na ráno obpusil Jaromír před branou vinu všech, potvrdil práva, a meďda do brány s radostí velikou na předsílon hodnost dosazen byl, a tu každý mu kořist ukazoval, kterouž nepříteli vzal. Jaromír přigav znamenité dary, na Vyšehrad uvedeň a dle vůle císaře za kníže Čechy vyhlášen byl, též svým věrným zaslouženou odměnu sľbil. Ze všech stran hrnili se zástupové obogitě pohlawi sprostěho lidu i panstva na důkaz své věrnosti k novému knížeti, a tu přivítání slavného hospa císaře r. 1004. Až do r. 1012 panoval Jaromír. Co se w Čechách neb na Vyšehradě dalo, newi se. Znamenaná gest toliko nepřesná přiboda, která Jaromíra na lowu potkala Kochan Brřowský, gedu z negnamentěgšich pánů Čechých, wyzwal Jaromíra na low. Přišli na Beliz, tu Kochan se svým kníže samotného popadl, geg na zem uwrhl, řážal geg obnažiti, ruce a nohy ku kolům uwdžati. Tak na něho házeli, a na koních sedíce, přes něj se přeházeli. Až Domara, věrný Jaromířův, spatřiv co se děje, pomoc shledal. Přigbouce věrní knížete rozehnali kločnice, knížete, genž od polu mrtew, zraněn a od much a komárů soužen ležel, odwážali a na Vyšehrad domegli. Domara za svou věrnost ob knížete mnohým zbožím a ouřadem lowedým, kterýž přiw i Stebanu patřil, dědičně obdařen byl. Jaromír sám to wyswobození orodování a přimluvě sw. Jana Křtitele připsowal. Na podoběování Bohu za tu milost postawen byl na Belizu klášter Benediktinský. Jaromír táhl několikráte císaři na pomoc wogenský. R. 1012 se nachází Jaromír u císaře w říši gako knížetřiw Čechy zbarwen, a Oldřich pomoci Baworů a svých přátel Čechých gako kníže Čech. Ano Jaromír byl ob císaře do wězení dán, pať Oldřichowi wydan, a tento geg r. 1013 zrafu zbarwil, tak gako Boleslaw Polský gľž dřiwu Boleslawu III. Čechům to učinil.

Oldřich tedy sám panoval 24 let. Mage ženu neplobnou, Boženou, osobu ze sprostěho stawu, za manželku pogal a na Vyšehrad swolaw starši a znamenitégšii pány Čechy, gim oznámil, která gest ob Pána Boha krásnou ženou obdařen. Za Oldřicha Vyšehrad zwláštňi okrašy nabyl. Nařídil kníže krásný palác tu posta-

witi, w němž byl stůl z bílého mramoru na vyšším místě postaven, a lávice z červeného mramoru krásným dílem kamenickým ozdobeny. Za těchto časů nábožnost w Čechách znamenitě obrázy a světla měla. Sw. Prokop na Wyšehradě u sw. Alimenta w jáctwu chován byl, a nad Sázkawou pouševnický život, wstoupiv dříve do řehole sw. Benedikta, swatě wel. Sw. Winthř blouhá léta w Čechách žio gsa, příkladem swými ku křesťanskému životu wzbuzowal. Oldřich kníže časem nočním žaltář čítal, a Pánu Bohu se modlil. Při té pobožnosti přistawil gedenkrátě nědwo k ofnu welikou ostřew, a gžlswou štělu tjm oknem mimo samou hlavu knížete tak silně wstřelil do sloupu, že se tomu wšickni diwili. Kníže neměšťaw řákal sobě gnuš přibýset we škole Wyšehradské blíže k wodě postawiti, chtě tomu, aby žádný nepřítel neměl přístupu k němu.

Gaskoli lékařstwj w tehdejších časech geště wzniku nemělo, přece rozum tak šťastný nápad dal na ruku, že proti morové ráně oheň by prospěl. Řáždil tedy kníže Oldřich w čas moru okolo Prahy a zvláště okolo Wyšehradu mnoho lesů posekati a to dřwj zapáliti, aby ten dým lesní a smolný nakažené powětrj opravil, načež také mor přestal. Zem Česká byla tehdy geště mnohými lesy i okolo Prahy a Wyšehradu prorostlá, a močallowitá, gaskoli gž mnoho měst a děbin wzdělaných bylo. Z Wyšehrad gž město byl, negn pouhá twrz a jámek. Gřfew swatá řeholou sw. Benedikta ku wzdělánj země i lidu welmi silně oučinkowala, tak že při těch wálkách, krutých mravech a diwofosti občanstě wjra a ctnost křesťanská šwetla, galo růže na trnj šwete. R. 1037 umřel Boleslaw III., gsa 34 let newidomý, neb Boleslaw Polský geg oslepil. Na to w lišopadu umřel i Oldřich toho roku. A Jaromjr gsa od bratra Oldřicha též oslepen, usabil Břetislawa, syna Oldřichowa z Boženy, na stolici knížecj; r. 1038 také život dokonal. Wšickni titto z princowé wětšj díl života swého we vyhnanstwj a w žalářích stráwili, a w neustálém nebezpečnstwj života žiwi byli.

**Břetislav císaře řáduge. Duha — zemětřesení — radovánky z vý-
tězů nad Gindrichem císařem — špitál a kaple sv. Mauricia.**

Břetislav již za živobytí otce svého zvláštní důkaz srdce
hrdinského a udatnosti dal. Co otec a strýcové stratili, on mocnou
rukou vydobyl. Popudil císaře německého Konráda proti sobě,
který přitáhl s vojskem do Čech, postavil se Břetislavovi na od-
por, avšak bez krve proliti s ním se usnesl. Břetislav uvehl sta-
vně císaře do Prahy a na Vyšehrad, a ctíl geg, jako kníže cí-
saře ctíti zášťu. To Hágel vypravuje na r. 1032; odtud to
vzal, newim.

Za časů Břetislavových ukládala se gedentráte při slavnosti
sv. Petra a Pavla veliká a gasná duha nad Vyšehradem, a
trvala 3 dny bez proměny. Gíným rokem veliké zemětřesení bylo,
a za 3 dny trvalo, tak že se lid domníval, jakoby soudný den se
blížil. Šebjř biskup uložil půst, sám na zemi se proštěw Pánu
Bohu se modlil, negebl ani pil, až zemětřesení přestalo. Tím wěž
od Neklana nad branou Vyšehradskou vystawená pabla, čimž Vy-
šehrad gedné okrašy zbawen byl. Nehoda starobylou wěž zbořila,
wšak nábožnost knížete Břetislawa prospěšným stawením hrab ozdó-
bila. Bogal totiž kníže Šebjře biskupa, otce svého duchowního,
k sobě, s ním se o to radil, jakby wěčného pokoge dogiti mohl,
mage po velikých a sřastných wálkách pokoge časného. Biskup po-
radil, aby w pohodlném místě dům prostranný wystawěti, a chubý
lid w něm potřebnou wýživou zaopatřiti kázal. Břetislav rozkázal
wedlé brány na přehradě Wyšehradské dům prostranný s rozlič-
nými přibytky i kapli sv. Mauricia při něm postawiti, a roz-
kázal tu mnoho chubých shromážďeti a chowati. Tak Hágel. Div-
ná wěc, že o tom chubém domu docela žádná památka w listech ka-
pitoly Wyšehradské se nenachází. Paprochů tu kapli na pa-
mátku sv. Wawřince vystawenou býti píše; k tomu ho asi za-
wedla kaple, která se až dosawáde chová w sídle kanovníckém proti
zbrognici, při kterém o domu chubém žádné zmínky se nenachází.
Na starém obraze, gehož otisl Šaller při popsání Prahy wydal,
ukazuje se kaple sv. Mauricia w gíném položení. Ale wšse to hi-
storičské gístoty neposkytuje.

Břetislav r. 1040 po vítězství nad Gindrichem císařem u Domažlic držel radování na Vyšehradě, a poselství od knížete Sastého přigal, který mu radil, aby, gsa vítěz, s císařem pokog učinil. Břetislav toho učiniti nechťel, až druhý rok toho pykal, a Šebjř biskup, genž t Gindrichowi císaři, u Prahy s wogstem ležicimu, nočního času do ležení usšel, byl po dosaženém míru na Vyšehrad od knížete powolán, a do žaláře uvržen, což Bessna wyprawuge.

Na Spitiňněwa málo, ale mnohé a welmi důležité věci se dály na Wyšehradě za Wratislawa, prw než byl kapitolaj chrám Páně založen.

Po smrti Břetislawa r. 1055 Spitiňněw, nejstarší syn, na Wyšehradě za kníže Čestě zvolen a wyhlášen byl. Byl muž nábožný a pokoge milowný, nebylo mu nic protivněgšijho nad němečy lib, proto usšel Němce i swou vlastnj matku, protože Němčyně byla, že země wypowěděl. Co by se bylo na Wyšehradě dalo zwláštijnjho, níkde gsem zaznamenáno nenassel. Za geho času byla kapitola Pitoměřická založena, chrám Páně sw. Wjta spálen, bylo tedy co dělat a zvelebowat. Wratislav přigal po smrti bratra swěho spráwu země Čestě, a gsa wdowcem, poselství t Boleslawowi a sestře geho Swatawě do Polska wyprawil, a Swatawu za manželtu zwollil.

Swatawa s powolením bratra swěho do Čech se wypravila, na Wyšehrad uwezena byla, a tu slawná swatba se držela. Jaromjr, mladší bratr Wratislawůw, wůli otce Břetislawa pro duchownj staw wychowán, a již gáhnem učiněn gsa, měl časem swým outčasten býti biskupstě stolice Pražské. Byl ale muž mladý, plný ohně a wřkawý, tak, že se zdálo Wratislawowi užitečnēgšij, cirkwi Čestě giněho, w duchownjch prácech zkuseněho a nábožněho muže po smrti Šebjře za biskupa ustanowiti, což weliké nesuáže spůsobilo. Regznamenitēgšij páni Čestij se Jaromjra ugali, a na swém stáli, aby wůle knížete Břetislawa se wyplnila, a Jaromjr gegich biskupem byl. Wratislav toho času byl w Kladbště. Páni widouce, že Wratislav mocně Jaromjrowi odpírá, usgednotili se, že mocnou rukou

právo Jaromírowo zasláwati budou. Bratislav obáma se, aby Vyšehrad nedobyl, pospíchal ku Praze, a na cestě posly svým bratřím poslal, že chce vůli otce svého z ohledu Jaromíra vyplnit. Bani přitáhli až k Hostivátům, tu stany rozbili, a poselstvo na Vyšehrad vypravili, tážagice se, chce-li Bratislav slouu dohláti. Kníže dobrotivě přigal posly, bratry své Konráda, Otta i Jaromíra sem powolal, a Jaromíra za biskupa zvolil. Tak mje mezi bratry a pokoj w zemi učiněn byl.

Za těchto časů lid se rozmnožil w zemi Čestě tak, že ho nikdy ob příchodu Slovanů do té krajiny tolik nebylo. Mjsta, tržie a dědiny hogně staveny byly a zem wzděláwána, přece ale byla ještě mnohá krajina i okolo Prahy tmawými lesy prorostlá, na wzděláwání hor a wzhledáwání kowů tak mnoho lidu se neobdávalo, gať w předešlých časech. Když tažení wogenstě do pole bylo, gě mnohým obtížně přicházelo, a wůbec štodné býti počínalo, aby bez rozjdu každý táhl, byt by i užitečnější byl pro domáci službu. Země se zvelebowała, zboží přibýwalo, lid se množil, mrawy dla křesťanstwa se zlepšily, i obecné řízení a správa země ginon tmácnost ukazowała. Cessli se wládykové knížetstwi Čestěho na Vyšehrad, a žádali, aby dla potřeby řád ustanowen byl. Kofowalo se o tom, gaťby negwice lesy pleny a w role wzděláwány býti měly, aby i práce hawjště se nezameššawaly. Bratislav našel prostředek, gaťby se tomu neglépe pomohlo, a lidu chuti dodalo, a sice, aby na budoucí časy uebylo třeba lidem, genž pilně w dědinách dělají, a role wzděláwají, wogenstě do pole táhnouti a z praci svých se wytrhewati. Odhub ale lid bogowný w čas potřeby wzji? Kníže ustanowil, aby se lid bogowný z giných zemí zjednal, k tomu aby se zboží nashromáždělo w knížeci posladnici, a z toho aby ten lid chowán byl. Nedowolil pro zvelebení země swátečních dnů rustiti, a přikázal ge swětiti. Dělnici byli na Gilmowské hory uwezeni, kdež tak pilně dělali, že w brzkém čase weliké pítiny zlata knížeti na Vyšehrad posílali, a tím geho posladnici zamenitě obohacowali. Z toho wídeči lze, že Čestý národ na znamenitém stupni wzdělanosti stál. Gastoli pohanské násobny geště silně mščeněny byly, bylo také welmi příjmy prostředků proti nim. Dwe báby w strandch půlnočních země Čestě pokoušely a mámily lid se swými kowly a

čarami, zvláště těhotné a k porodu se čelagici ženy. Bratislaw žádal ge zgmati, na Wysshehrad přivezti, a obě před branou spáliti. Wybal nařizení, aby žádní takoví čaroběgníci a čaroběgnice nebyli trpěti w městech a w městěčkách, ani we vsích, ale aby byli ohněm páleni. Nařizení to bylo hrozné, ale potřebné na wykořenění křasu pohanštěho. Zagisté mámení přestalo. Gahdy prostředků se užívalo k duchownímu vzdělání libu obecného, není zaznamenáno, krom těch, které vůbec církew katolická má. Chrámny Páně staweny a knězi při nich zřízeny příkladem a slowem spravedlnosti křesťanstvé učili oustně i písmem sw. a spisy sw. Otců. Žaltář byla kniha ku čtení; byl kancionál a zagisté užitečnější, prospěšnější a dokonalejší, než wšeliké gtné. Při klášterích a znamenitějších chrámech Páně žáci chováni byli, z kterých swatí a slawní mužové vycházeli. Tak w Jlwotě sw. Protopa od spisowatele spoluwěšého zaznamenáno gest: Wdouce to roditelé, wzali mezi sebou radu, chtjic geg sláti k Wysshehradu, k mistru na slowo wzatému, by geg učil čtení wšemu, kdež slawné učení bylo, w slowensském gazyku se stwělo. Tu Protop čítal wždy w zákone, a w krátkém čase w písmě dospěl, a we cti i kázni prospěl, neb nikdy prázden nebyl, nebo na modlitbě, nebo w knížkách čta.

Tak w mateřské řeči i w latíně žáci cwičení byli. Žákem ale se nemínj gen pachole do 12 let, nhybrž wše, co se při chrámu Božím literním uměním objíralo, dokawad zvláštějších outřadů nezastáwal, což negen na Wysshehradě, nhybrž i u wšech chrámů Páně wje neb méně se dalo. Tu byly se m i n á t e, w y s o k é s t o l y, g y m n a s t a a t. d. Tu knížata, tu šlechticowé, tu schopné hlawn z rodu nyzkého chováni a k bázni Boží wedeni byli, a tak z pohanště krutości na stupeň křesťanstvé dokonalosti celé robdiny se přitwáběly. A to bylo to sprosté, temné století. W Čechách swětlo prawdy Boží gahně switilo, scdce a mysl se šlechtila, a temnosti a přestážky wšeliké mocně zapuzowala. Nestolowal knže, ani páni Čestti, ani lib obecný tak rozmanitě, ne tak ouprawně, ja to měl každý tělo silné a zdrawé, a wypracowawše se, sprosté, ačkoliw čistě a chutně připrawené krmě hodnou část pogešti, a mnohou čistí medowiny, neb piwa neb wijna wypili, proto ale nestěšdmi nebyli. Sghjice nasseho wěku mladjci o čistých u nassich předků, wždy společnost

opileců před sebou viděl. Jako předkové magice hmotnější tělo více sukna na oděv potřebovali, aby nahotu pohodlně přikryli, tak aby hlad a žízeň uťogli, větší části pokrmů a nápoje jim třeba bylo. Oni ani tak stříkavě nebydli, ani tak třešně se nešťatili, ale proto přece rozumně, oštrovtipně smýšleli, prospěšné prostředky k dosažení svých cílů nacházeli, šlechtivě a spravedlivě jednali, a Bohu v duchu a v pravdě se klaněli, knížete a vlast svou milovali, moudrost, stříkavost a hrdinské statky ve vsi uctivosti měli. Tedy na stupni pravé, vnitřní duchovní dokonalosti, tak jak jim možno bylo, stáli. Lepší zlatá hrubá zápona, nežli šlihránová pozlacená a tompachová. Tak vsím právem bez pohoršení srovnati se dá osvěcenost tohoto věku s osvěceností věku minulého. Zákonů až dosaváde mnoho nebylo. Nepochybně potřeba a starý užitečný zvyk, pak společné srozumění knížete a pánů byl záton mímoto, co Přemysl neb jiný kníže ustanovil. Řízení a soudy obděl kníže, kdýž znamenitého cos se přihodilo, buď pán, kterýž wždy gešně jako otec si počínal, hospodář čeledi vládl. Města gešně, mimo Brahu, sotwa zvláštní práva měla. Tu byl subí, který soudil dle pravdy: Co se tobě nelíbí, nečíná jinému. Každý měl gešně řebitele a soudce sám sebe, quisque fuit sibi rex. Země, národ, kníže, pán, to vsse bohaté bylo, a v tom i lid obecný, swazky občanské nebyly tak zuzliskovány a zamotány. Nebylo tolik potřeb vymyšlených, nebylo tolik žádostí sobě se protivugicích a oddělených, kníže, pán, a lid byli gešně dosti ouzce spogeni. Ani stánowé, ani řemesla, ani ouřadové na rozličné řídby přisně rozdělení nebyli. Geben biskup, gedno kníže, onen v duchovním, tento ve světském spůsobu swůg lid řídil a spravoval. Biskup Hyz o sám žaláři, sám nemocnice nawštěmował, chudým vlastni rukou pokrm žehnal a udělowal, sám narozené a umrlé zaznamenával. Každý dělal sám co mohl, a co geho powinnořt kázala, neobkládal, ani se spolehal na druhého, a tak sprostně ale pořádně řízení a správa šla, že země Čeřtá a národ prospíwal i se zvelebowal, a gakkoli malý byl, sláwy u cizinců docházal.

Kapitola na Wyšehradě založena.

Zámek knížecí, kaple sv. Klimenta s kněžstvem a jákowským w znamenitém počtu, w zámku kaple sv. Jana Ewanželisty, kaple sv. Mauricia se špitálem, hrabdy, brána a věže nacházely se na hoře Wyšehradské dějwe, než Bratislav kapitolní kostel a kapitolu založil. Zdali již také nějaké město bylo, zdali obyvatelé nějaká práwa měli, o tom až dotud ani negmeuší zmínky se nenacházi. Je Kosmas a jiní w těch časech o městě na Wyšehradě zmínku činí, neb Wyšehrad město gmenugi, gest tomu tak, jako řvž vlády, a pány těchto časů, bratry, hrabata neb ginať nazývagi. Pravdě podobno, že i obecni obyvatelé přibýtky u knížecího sídla měli. Je na Wyšehradě wšechy poklady se nacházely, z toho souditi se může, že za přišlomi bylo: Chceš míti bohatství, na Wyšehradě ge hledeš. Tak alespoň uvádí Marignola chot Konrádowu z Bratislawowi, B r n o dobývagicimu, ana praví: Chci ti ukázati, kde zbohatnouti můžeš, toužješ-li po klenotech, w Praze a na Wyšehradě, a chceš-li widěti jako T r o j a město hořeti, nemůžeš lépe, jako řvž obě to město podpáljě. — Poněwadž knížetstwi Čestě jako pozemské již zmelebens bylo, pečowal Bratislav i o duchowní potřeby, aby i králowstwi Boží, t. g. církew sw. se škwěla; on znal, že duch ohřiwuge tělo, církew že gest matka a pěstounka národu a wznesených králowstwi. Za Šebjře, biskupa Pražského, kterých jako geho předkové i Morawskou zem pod duchowní správou měl, ustanowil w D l o m o u c i nowé biskupstwi, a Jana, kanowníka Pražského, biskupem nazwal, a to pro rozšíření cti a sláwy Boží a ku zmelebení národů swých. Opatrný w řízení, udatný w bogi, horlivý w náboženstwi, wždy coš wzneseného a slawného we swých předsewzetých mýwal. Chce něco slawného učiniti w Čestě zemi, založil a wystawěl na Wyšehradě kostel se cti sw. apostolů Petra a Pawla; probosťta, děkana a 12 kanowníků potřebnou wýžimou bohatě nadal, kostel ten i s duchowníkem z mocrnosti biskupa Pražského wyhrabil, a pouze Řimskému biskupstwi aby podřízeno bylo, na papeži wyžádal, za to ročně 12 hřimwen stýbra papež dostáwal. Wyžádal též Bratislav kníže na papeži, aby probosťt a děkan při mši sw. na slawnosti, též gim přísluhugici kněží, gáhen i podgáhen w bi-

kněžských čepcích a v feudálních souzili, a tak těch obojích biskupských i rozšíření pobožnosti přijali. V kterém roce Bratislav kapitolu založil, v kterém roce od papeže listy tohoto založení s tak neobyčejnými přednostmi opatřené obdržel, kdy celá kapitola i chrám úplně zřízeny byly, až dosaváde nikdo určití nemohl, ani kdy určití v řávu gšem, ale r. 1088 múbec ode vssech uznán gest, že kapitola i kostel glj úplně zřízeny byly. A cokoliv historikové od Řosny až do Berghaura o založení kapitoly Vyšehradské píši, s pamětí psali. Vše zůstane pouhé domněnj.

o listu základnjm kostela a kapitoly Vyšehradské.

Samerssmid, Berghauer, Dobner a Ditrich základnj list v latíně, gak půwodně psán gest, vydali tištěm, Belcel we své Čeště kronice w češtině geg na světlo wydal. V hlavnjm poznamenání vssech listů kostela Vyšehradského r. 1482 zhotoweném čtu: Vátero listů zakladatele Bratislawa. Pečeti w červeném mosku wytisknuté, w prostředku obraz královský pod korunou sebjci a žezlo w pravé ruce držjci. Na okolkú tento nápis: Bratislav, s Boží milostí Čeště kníže, Boemorum dux. Stará ale dobrá litera gak w hrubé polské řeči. R. 1482 pět opisů dobře zachowaných se nacházelo. Nynj jsou čtyry w písmě až dosaváde pohodlně čitelné, ale pečeti jsou porouchané tak, že s obrazu královského nic se vybrat nemůže. Při gednom gen dva kusy mosku spodnjho se nacházegj; na druhém s nápisů slovo rex úplně čitelné; na třetím se gen zdá být rex, zřetelně spatřiti nenj; na čtvrtém se zřetelně spatřuge Wratislaus, ostatnj gen se zdá být Boemorum dux. Pečeti wzały porušenj w 30leté válce, od té doby wjce porušenj nebyly, neb na 100 let glj papjry w pokogi opatrně chovány jsou. Gakali Bratislawův list na čtyrech rozličných peržamenách psán, s nichžto patrně widěti gest, že starší gedem gest než druhý, přece nechť učenj připustiti, žeby který opis byl za času Bratislawa napřán. Na Vyšehradě se tedy půwodnj list nenachází, snad to byl ten pátý, geg w rukou měl spisowatel poznamenáný r. 1482. Rdobý chtěl rok určití, w kterém Bratislav nadánj to učinil, nadarmo by se snažil až dosaváde, gak Dobner. Na žádném listu ani rok,

ani jiné znamení času napsáno není. Bratislav w listu se nazývá princeps et monarcha Boëmorum. Na pečeti se čte rex, na jiné se čte dux, aniž se náležitě určití může, byl-li již králem čili ne, řady list Wyšehradský hotoviti kázal. Aniž z podpisů svědků se cos důkladného souditi dá. Bratři Bratislawowi Konrád i Otto byli přítomni, tedy na živě. Za svědky byli voláni Jan, biskup Tustalanů a kardinál, Egilbert arcibiskup Trewirský, biskup Pražský, též Holomoucký, Bruno biskup Miffenický. Jaromír byl svěcen na biskupství Pražské r. 1068. Od roku 1086 byl spolu biskupem Holomouckým. Před tím byl w Holomouci Jan † 1086. Jaromír a Wecel, biskup Holomoucký, byli též bratři Bratislawowi. Moravané nechťi věděti w řadě Holomouckých biskupů o Wecelowi, a neznají ho jen z podpisu w listu Wyšehradském a z Kosmy, obtud tedy nelze něgakého svědka dojeti. Neb Jaromír umřel r. 1090, a w Moravě r. 1091 gest Durbřeg gmenován biskupem. Tedy mezi r. 1086 a 1090 Holomouckým biskupem byl Jaromír a Wecel. Gelikoz w listu stojí: Egilbert arcibiskup Trewirský, od kterého gšem pomazání na království obdržel — tedy byl Bratislav již králem, a list zhotoven byl w roce 1086, řady Egilbert w Čechách se zdržoval, mace Bratislawu na království mazati, nebo později, gestli řady do Prahy a na Wyšehrad přišel. Tolik se říci může, že list kapitoly Wyšehradské před r. 1086 zhotoven nebyl. Ale základ a nadání i ustanovení řádu w kapitole jisté již dříve učiněno. Bratislav kapitolu Wyšehradskou s powolením papeže zakládal, a od něho ta práwa a přednosti kostelní vyžádal, kterými kapitolu a městem církev Českou ozdobiti chtěl a w skutku ozdobil. W tom listu základním odemýdává čili poroučí kostel Wyšehradský do ochrany papežovy, a za to mu také 12 hřiven peněz ročně od toho kostela platiti ustanovil. Dříve než list ten vyhotoven, byl již probost gmenem Benedikt, miláček Bratislawův, ochrancem toho kostela nazván, a genu ten list základní do rukou dán.

Madání kostela Wysschradského.

Bratislava král w naděti odplaty věčné a na dosažení odpustění wšech provinění na tomto světě wyřádal a odowzbal kostelní sw. Petra a Pawla a sw. Klimenta mučedlníka a papeže w městě Wysschradě wystawenému následující zboží: 1. W Žitenicích, celý dvůr s winaři. 2. Těmec dvůr. 3. Na Bratci, země na 2 pluhy. 4. Na Malešowě, země 9 statků. 5. W Gozteni, celý dvůr from hospodářů Břewnowského opata. 6. W Bogkowitz, celý dvůr mimo zem sw. Klimenta de Opis. 7. W Gošoliciích, 6 statků. 8. W Rochowicích, na dva pluhy země s pekařem. 9. W Belsce a Sichlicích, země na dva pluhy. 10. W gině wsi toho gmena, země na 1 pluh s winářem. 11. W Cogaticích, ode wšech osobností po celé wsi desátek. 12. W Boleslawci též. 13. W Wikowicích, 7 žitnosti čili statků s nádworníky. 14. W Cefowicích, 6 žitnosti s pekaři. 15. W Bezně, země na 3 pluhy. 16. W Jazenci, země na pluh s kovářem. 17. W Badřech, země 7 žitnosti s 4 wináři mezi dvěma hrady Chrubým a Bratislaw řečenými. 18. W Janisowicích, celá ves. 19. W Gruziněwsi, země Hrbek řečená na 2 pluhy. 20. Na Kačihore, na 1 pluh s pekařem. 21. W Ščitariích, země na pluh s nádworníkem. 22. W Nanecmině, zem na pluh s 4 nádworníky. 23. W Woděradech, země na 2 pluhy s dělníky u vody. 24. W Bogsticích, na pluh a winici s winářem. 25. Na hrade Kouřim řečeném, 6 nádworníků. 26. W Chotíši, 8 žitnosti. 27. Slnaz země na 4 pluhy se sklenáři. 28. W Sluhách, Přátiích, země na 4 statky s číšníky. 29. W Jazenci, země na 5 pluhů. 30. We Wrbčanech, země na pluh. 31. W Grabští, 9 statků s rybáři. 32. Na Křtu, rybář. 33. W Březaji, 8 statků. 34. W Błažoticích, země na pluh s nádworníkem. 35. W Chwalách, země na 7 pluhů. 36. W Dubci, země na dva pluhy s dvěma sebláky. 37. W Canaticích, země na pluh s hrnčářem. 38. We Wrsowicích, země na pluh s 2 pacholky. 39. W Rostulech, 2 pacholky. 40. Bogumil se wšemi zahrady. 41. W Bážci, země na 2 pluhy s 2 pekaři. 42. W Lobci, zem na 3 pluhy s 3 rybáři. 43. Na Goruině, země na pluh s rybářem. 44. W Drahlíciích Chwal a Wozidlník se zemí na pluh. 45. W Kameném mostě,

země na 3 pluhy s nádvorníky. 46. W Raffsch, země na pluh s nádvorníky. 47. Wožaca nádvorník s zemí na 1 pluh. 48. W Potliscimi, země na 3 pluhy s winači. 49. W Anowizi, 11 statků země s dělníky, genž se wúbec gmenugi rudníci. 50. W Lubossině, země 6 statků s winači. 51. Letona s zemí na pluh. 52. W Uğercich, země na 3 pluhy s winači. 53. W Degnicich, země na 2 pluhy s soustružníky. 54. W Knasawezi, země na 2 pluhy s nádvorníky. 55. Lubukawez pradli s zemí na 1 pluh. 56. W Modřilujech, země na 2 pluhy se zvoníky. 57. W Jáběhlicich, země na pluh se zvoníky. 58. Linec země na pluh se zvoníky. 59. W Tetinsce. 60. Na Brodě, země na pluh s rybářem. 61. W Obrgni, země na 2 pluhy. 62. Prokustosa w Werichowici, země 7 statků. 63. W Letech, země na 2 pluhy se zvoníky. 64. W Suchomazlech, země na 2 pluhy se zvoníky. 65. W Swinačich, země na pluh s winářem. 66. W Uzbu. 67. W Razhowě, 5 statků s rybářem. 68. Plešewec, celá hora až k cestě a tu země na 2 pluhy. 69. Na Brodě, 3 statky s rybáři. 70. Pod vrchem Tetnem stogaton wodu gmenem Lona. 71. W Rokropsi, 2 statky s rybáři. 72. W Ragowicich, země na pluh s rybáři. 73. Na Golini, země na pluh se strážným kostela. 74. W Komoragi, země na pluh s rybářem. 75. W Branici, 3 statky s nádvorníky. 76. W Rinonicich, země na pluh s wápeníkem. 77. W Butowicich, země na pluh s wápeníkem. 78. Na Letni, 2 statky se zvoníky. 79. W Bubuech, 6 statků se strážnými. 80. W fragi Bozenstém w Switlicich (Sutnicich), 2 statky s koldáři. 81. W Rastylech, 5 statků s nádvorníky. 82. W fragi Zatecstém Mezika, Kofeluj. 83. Trebata se zemí Časuj, Modlata, kowár se syny, genž odvádějí železo čtyrykrát za rok. 84. W Loumazicich Bozen, Pšlinc se zemí na pluh. 85. W Goscaš, země na pluh s rudníkem. 86. W Ernowazi, země na pluh s rybářem. 87. W Pražstém podměstí Kwas, Částa, Boždan, Imran. 88. W Tráwnici strážní, zvoníci, kowáři, koldáři, šewci, sládci, štitáři, pekaři. 89. Přidal lesy : W Lubici až k cestě. 90. Na Otawě, přístawy tři. 91. Desátou hřivnu daně po celých Čechách také w Sedlicich. 92. W Budešsině, desátý hrnec. 93. Za horou Dšekem, 10. hrnec mezu je wšijí spravedlnosti. 94. Messariorum Xma. 95. De sa-

lutationibus Xma. 96. Desátek z kozelčích kozj. 97. Desátek z pivováru. 98. Desátý žnec. 99. Desátý sekáč semá. 100. W fragi Blatovském, desátý peníz z prodage. 101. W Prachaticích, právo se vsí spravědnosti. 102. Od Pražského ouředníka 10. peníz z prodage. 103. W fragi Tethinském a 104. w fragi Kameneckém, desátý peníz z prodage. 105. Na cestě Golotilenské, z cla osmý peníz. 106. Na Třešněnici, z desíti kamenů soli dva kameny, desátý bochník, ryba druhá, z každého soudu díl. 107. Desátek z chmele po celé zemi, genž náležej knížeti. 108. Třetj díl z wcel kněžních za horou Dřev červenou. 109. Z každého hradu ročně geben ubrus a geben ručník. 110. Od ouředníka Pražského, od Metolických a Dublebských sekáčů probosťtowi desátá owce. 111. Na hod swatodussnj ancilla neb 600 denárů, f sw. Benediktu wola, f sw. Wogtěchu a Gijimu wola, f sw. Wáclawu hřibě. 112. Dwaja 15 měr, žita 19 měr. 113. Od sšlepniša 17 hrců medu. 114. Zahradného 16 okowů. 115. Pražský biskup z 200 libj a Holomoucký z 100 libj desátek.

Kostel a probosťt gest w nadání rozejnán, kdokoli při kostele žiw byl, wšijmu swou z těchto důchodů měl. Kapitola společně řídila a spravowala zboží, počet webla, a každý měl a dostal co strávil, co oděwu spotřebowal, tak gafo to asi až dosawáde we spotřádaných řeholích gest. Žádný není oddělen. 6 celých wesnic, 163 celých sedliských statků, na 94 pluhy, země mimo wesnice bylo rolj. Na pluh země gest, co by spřeženj wolů neb geduho koně bržeti mohl, tedy co w některých místech tak nazwaný chalupník. Mimo to měli wináře, slábky, pekaře, kováře a jiné řemeslníky. Každé užitky z nich měl kostel, sotwa gest kdo w stamou určití. Desátky z medu znamenité, desátky z daně po celé zemi, ze čtyř fragů z každé prodege, z Metolicka a z Dublebska 10tou owci. Co asi ty desátky wynášely, kdo wypočte? Souditi se může, že daně tehdyž weliké býti nemusely, neb co by byli na Wyšehradě při wšech jiných důchodech s penězi počali? Nagde se pozděgi, že střjdmě a mírně žiwí byli. Co diwno při tom i při wšem jiném nadání gest, že toto zboží po celém křesťu země České rozptýlené a roztrhané bylo; tu wes, tam statek, níhde znamenitá částka tak asi, gafo za našich dnů paušalů gest, což we spravowání náramně těžkosti a překážky působj,

Duchownj čili cirkewnj nadánj.

Kapitola byla vyhražena ze spráwy biskupa Pražského, žibila se sama právem církevním, a kostel Vyšehradský byl tatměť kostelům biskupským roweň. Proboští a děkan, a co geště diwněgšišo, i přísluhugij gáhen a podgáhen konali w biskupském ornátě hlawni služby Boží, což za tehdegšich časů neshýháno bylo. Alexander II. papež, gen w Luce při kostele sw. Martina kanowníkům powoľil, infule biskupské nositi. To wyžádal Bratislaw na papeži, mage mjněni kapitolu na Vyšehradě založiti. List papežský ale na to nišde se až dosawáde nenalezl. Tak nazwaná kopie listu Alexandra II. nachází se w kopířti za děkana Kapliře ze Sulewic okolo r. 1470 psaném ob slowa k slowu, gať gi Treher w Kosmowi wydal. W registřku Vyšehradském od r. 1482 nacházim toto: Prawi se, že list Alexandra papeže pan Jan Nesonis Garštein nazwaný w schráně kostela Pražského nalezl za času Wáclawa z Krumlowa, děkana a administratora r. 1458, kterýž list ten samý pan Wáclaw panu Janowi z Wilimowa, nazwanému Baffta, děkanu Vyšehradskému wrátiti nadržil. Dobře by bylo, aby se naděčenému pánu Janu neb panu Dndřegowi kustosowi sfázalo, ždali geg po smrti pana Baffty nalezl; w kopířtowě gest opis toho listu. Žádný ten list nechce uznati za hodnowěrný, spůsob geho geg podezřelým činj. O obsahu geho ale nišdo nepochybuge, žeby pravdu měl, neb spisowatelé, at oni w 12. neb 13. nebo 14. věku žiwi byli, na swé oči widěli, že Vyšehradská kapitola těch práw užívá, a slyšice, že od Alexandra papeže pochází, bez hlawny lámání do kronik swých to zaznamenali. I Bratislaw sám pod infulj při službách Božích z powoleni papežského přítomen býwal. Bratislaw, panowník Čestý a Alexander II. papež se neopowěděli u kritiku Čestých, w gákém pořádku a spůsobu se usrozuměti chtj, ani gať se usrozuměti o srownání kostela Vyšehradského, a listu prwotni papežský se nenachází, tedy nadarmo wšfe popírání a mudrowání, kapitola Vyšehradská zůstane přece w slawné paměti. Ale to připomenouti musim, že při wšij té ozdobe nebylo tenkrát přstěnů, pentli, řizů, ani galanterij, ani kožíšťů hermeljnowých a giných, ani kápí chorálních. To wšfe na Vyšehradě i w Praze, a ginde w biskupských

i kolležiatiujch kostelŝch teprw w pozděgŝŝich časech pro žwelebenj služeb Božich z pomolenj papežského se žtjibilo, gať se ukláje. Tak kostel sw. Petra a Pawla na Wyŝŝehradě dle tehdegŝŝiho Watikánského kostela w Římě nákladně postawen, ob ležáta papežského poswěcen, ob krále i papeže bohatě s wláŝŝtijnimi miloŝtmi obdařen byl. Kapitola tenkrátě monasterium se gmenowala, a kanownjci nebyli samj kněži, nýbrž i užŝŝŝich řádů, ani probosť nebyl wždy kněz, ale gen gáhen. Z toho widěti, že docela giný cirkewnj spůsob býwal, než nynj gest.

Položenj kostela a oŝtatnjch stawenj kapitolnjch.

Bergbauer geŝŝtě mnohé zbytky starožitných stawenj nassel na Wyŝŝehradě. On takto w rukopise piŝŝe: Zamolan byl Řimŝŝý stawitel, aby kostel dle spůsobu kostela Watikánského sw. apoŝŝtolů Petra a Pawla wystawěl. Řiŝŝto se mu wyházoalo neďaleko kaple sw. Klimenta k východnj straně. Sídlo probosťtowo bylo neďaleko kostela k západu, gať ob Husitů požůŝŝtalé spáleniŝŝtě doŝwěďcuje. Děkawnj ob kostela k poleďnj straně stálo, které gá nynj ob základu obnowugi (gest to stawenj naproti zbrognici). Kanownické byty stály po gedné straně ku kostelu sw. Jana Stěti (nynj zruŝŝšená kaple Loretaňská na hrabbách), z druhé strany ku kapli okrouhlé sw. Martina, ob kapitolnjho chrámu ulici půŝŝobice. Zďali kostel Stěti sw. Jana křtitele a kaple sw. Martina giž za časů Wratislawowých stály, jáďné ŝwěďectwj se nenacházi.

Spůsob stawenj za oněch časů byl giný, než za časů nassich. Řikoliti jednjci, ale kamenjci byli hlawni dělnci na takowém stawenj, gaťo byl kostel kapitolnj. Z bjlého kamene tefaného, gaťo gest nynj Bělohorský u Prahy, byly staweny pilŝŝte; a ŝice z hruba tefaný kámen připogen byl klegem na spodek, a tak upewněn gŝa, mohl býti ob kamenjka tak tefau, že bez drolenj a bez ourazu kulatě a hranatě pilŝŝte zhotoweny býti mohli, gaťoby od ŝpodu až nahoru z gednoho takměř kusu byly. Tak i zde stawenj bylo, žewnitě hladké, gaťo mramorowé.

První soudové kapitoly.

Veneš, probosť a kanclíř království Českého; Petr, děkan; Jan, Dobrowit, Milota, Gindřich Slawan, Miloslaw, Hnigota, Damoňost, Krístof, Hrozna, Gofried, Lubňost, Honata jsou gmena kanovníků, která se z XI. století zachovala. Veneš prý se Swatavou, dcerou Kastmíra, krále Bořského, kterou Bratislav III. za chot pogal, do Čech přišel, a svou moudrosti a učnosti milost Bratislawa krále získal. Horliv pro rozšíření cti a chvály Boží, čehož důkaz ob něho vystavený kostel ku počtu sw. Paněracie za branou Wyšehradskou, a nabal geg tak, že při něm farář býval. Něgdy winar Woldřich dal k té řadě winici, kteráž wynášela ročního užítu 32 hrošů Pražských peněz, což sám r. 1376 wynává, a w listu tak píše, gadeby kostel sw. Paněracie we wsinici stál, kterouž Crussina retro Wissegradum nazývá. — R. 1414 naležám Dabřege Diwočka farářem sw. Paněrace blíž wrcu Wyšehradu. Kostel ten patřil ku kapitole Wyšehradské až do času Sigmunda krále. Probosť Veneš meš Benedikt zesnul w Pánu okolo r. 1107. Po 150 letech tělo geho od Tobiaše z Dubé, přebuzného Benesse, do kláštera Minontského w Benesowě, kterýž Tobiaš, probosť Pražský a Wyšehradský založil, přeneseno a pochováno bylo. O tom stará správa: W prostřed káru leží sám Benedikt I., Bratislawa, prvního krále Českého, kanclíř a první Wyšehradský probosť. Nyni z toho kostela w Benesowě zříceniny se nacházejí. — Petr děkan, z radu prý Benesowského, mnoho nápomocen byl a potřebowati se dal při dosazení keruny královské od Bratislawa. Též při základu kostela Wyšehradského o wýhradu geho se snažil, a papeži se tím welice zawdžil. Proto od Bratislawa dary mnohé a děkanství Wyšehradské dostal, od papeže pak r. 1091 kardinálem učiněn byl. Qual. in serio Cardinal. Potud se wí, tedy první kardinál z českého duchowenstwa. — O kanovnících dotčených zde nenacházím. Jan, Dobrowit jsou gmena, kterých probosť Wyšehradský druhý, a pak biskup Pražský welmi slowutný, též třetí děkan, slavné paměti, se gmenowal; zdá se, že to ti samí byli. Byl to tedy přemilostný zbor mužů, kterýž infule Wyšehradské ozdabowaly, a oni drahé perle

w foruň byli. Bohatá nadání, zboží mnohé, práva znamenitá slávu kostela a kapitoly Wyšehradské působila, wíce ale duchovní wlastnosti a dofonalosti mužů, než při tomto chrámu Páně sloužice, o čest a chválu Boží horlili, církwi swaté, králům a wlasti své prospíwali, sláwu tu rozšiřowali a upevňovali.

Pohřeb Wratislawa krále. Synové wálčili s knížetstwj a Wyšehrad dobýwali.

Král Wratislaw dne 14. ledna 1092 umřel, a na Wyšehradě w kostele sw. Petra a Pawla pohřben byl. Páni a wládkytowé Konráda, bratra Wratislawowa, za pána sobě wolili. Kosmas, biskup Bražský, a Ondřej, biskup Holomoucký, nawrátiwše se, ob císaře i nwestowání gsouce, w Boleslawi od Konráda milostiwě přigati, s ním na Wyšehradě welkonoce slawili. W září již Konrád wladářstwj své dofonal, a Břetislaw, syn Wratislawůw, přišed do Prahy, s radostí ode wšech slawů přigat, do Tegusťého chrámu Páně a odtud na Wyšehrad weden, a za pána dle obyčeje prohlášen byl. Meghlawněgšší měl starost o vypuzení pozůstatých gessť z wylků a spůsobů pohanských. Pozwal na Wyšehrad do své rady některých starších, a poradiv se s nimi, rozkázal wšech kouzelníků, čarodějnů, hadače, zaklínače, wěštce a snů wyladače ze země wyhnati, a kteří by nechťeli giti, kázal je topiti a páliť. Co času a gále opatrnosti a náslj třeba, aby se zastaralé nawyklosti wykořenily! — Tatowými pracemi zabýwage se Břetislaw II., r. 1099 spětil na Wyšehradě welkonoce, a listy ob císaře dostal, aby k němu do Řezna přišel. Tu wyžádal, aby Bořiwog bratr za nástupníka knížecího w zemi Česťe unán a potwřen byl. R. 1100 byl kníže Břetislaw istiwě zabit, a Bořiwog od panů Česťých, gakožto negstarší z rodu knížecího, za kníže wyhlášen. — Powstal Swatopluk přibuzný, mage Morawy díl pod swou spráwou, proti Bořiwogowi a hledal pány Česťe proti knížeti popuditi. Ukázali se mu mnozí naklonění. Swatopluk wtrhl wogensky do Čech; Bořiwog wida to, z Wyšehradu do Prahy přišel, s wěrnými swými město dobře osadil. H e t m a n o w i, biskupu, spráwu města odevzdal, a sám na Wyšehrad se odebral a zde Morawany očekáwal. Swatopluk wida, že

gemu nakloněný páni k němu se přidati problémagi, nawrátíl se do Morawy. Bořiwog pozděgi přece z knížetstwj Českého ob Swatopluka ob-
loupěn byl. Tento ale r. 1109, gsa s cisařem w poli proti Polákům,
lstiwe zabit byl, a tak nespravedlnost potrestána. — Čechowé dosadilisse
Swatopluka na stolicí knížetskou, zawázali se, že po geho smrti
chtj W l a d i s l a w a, syna Bratislawowa a wnuka Swatoplukowa,
za knížete woliti. Rozkolnj páni Čestj, genž se Swatoplukem
w poli u cisaře byli, žábalí geg, aby Ottu, bratra Swatopluka
zabitého, za Českého knížete uzual; což cisař učinil. Otta přišel do
Prahy, ale páni Čestj ho za Pána neuznali, nhybrž Wladislawa
pořádne za knížete swého wyhlásili. Mezi těmito pány byli neg-
předněgši, gať moudrostj tak outřady negwyššjini, kterými wladli,
znameníti: H e ř m a n, biskup Pražskj, a F a b i á n, wladat Wyšse-
hradskj. — Bořiwog, uslyšew w Polsku o smrti Swatoplukowě,
přišel pomoci a radou knížete S r b s k é h o do Prahy, a knížetstwj
se zmocnil. Fabián, wladat, ušel z Wyšsehradu, a w okolnjch we-
snicjch se strýwal. Bořiwog zaopatřiw Prahu, na Wyšsehrad, gato
místo gistěgši, se odebral, druhý den ale, na den Božjho Narozeni,
opět do Prahy přišel, a po službách Božjch na Wyšsehrad zase se
nawrátíl. Té noci přitáhl Otta se znamenitým wogstem, a rozbil
staun u potoka Rokytnice, na ráno oblehl Wyšsehrad a wsecky cesty
osadil, aby nikdo wcházeti, aniž wycházeti, a pomoci neb spšji pří-
náfseti nemohl. Tak se rok 1109 skončil a rok 1110 počal, neb
k Ottowi u Wyšsehradu ležjicimu přitáhl Wladislaw, a také se tu
s wogstem položil. Wladislaw poslal k cisaři dary, aby cisař gemu
pomohl ku knížetstwj. Cisař našel, aby knížata pokog uzawěli;
Bořiwog ale k němu přišel do Rokycan, zde wšak do wězenj
uwřzen a Wladislaw knížetem učiněn byl. Metrwala dlouho přjeň
mezi Wladislawem, knížetem Čestým, a Ottou, Morawským. Wla-
dislaw uložil schůzku pánů w Sadské, Otta sem také přigel; tu do
okow dán a na Wyšsehrad do wězenj odweden byl. Zde gedentráte
prawil ku strážným swým: Přirownán gest ku wčele gazyň lstiweho
přitele, od gehožto úst pochází med, ocase ale ukrutně štipe, poušti
ged; mne takowou lšti oflamal přitel, mezi štěstjím a neshěstjím.
W a c e k tak mjtí chtěl, a tak radil mladý B o ž e n j k. Gá budu-
li žiw, dá mi to Pán Bůh, že se nad nimi pomstjím. Wacek a

Bojenci byli příčinou wězení Ottowa. Wladislaw domníwaje se w pokoji býti, spatřil na bratru svém Soběslawowi nového nepřitele, jenž s Polským wogstem do země wtrhl a Čechy hubil. Wladislaw sebrav lid wálečný, Poláky u Turnowa hrdinsky porážel. Tu Swatawa, choť krále Wratislawa a máteř spulubogugicich knížat, přigela z Morawy na Wyšehrad k Wladislawowi, a geg k tomu měla, aby pokog učinil. Wladislaw neopřysel žádosti matky své, učinil pokog, a bratru Soběslawowi kráginu Zateckou pod spráwu dal. Tak mateřská láska a wroucnost synowská knížatům i celému národu pokog a ulehčení spůsobila. Soběslawa došla powěšá škimpá, že by Wladislaw náwodem Wada, pána Čestého, zabiti geg mjinil. Při tom došla Soběslaw poselstwi, aby namořitiwil bratra svého na Wyšehradě. Přišel, a w záloze podál od Wyšehradu nechal zástup svých wěrných. Pogednaw s bratrem, gsa od něho welsnj dobře přigat, a rozjehnaw se s ním, žádal Wada, aby wys přiwodil geg. Wacek ničehož zlého se nenadál, a gel s ním. Gať Soběslaw mezi své přišel, obřijili Wada, a Soběslaw popogel pále, gaťoby nic newěděl. Wada svým wěrným, gať umluweno bylo, žippota, zhawiti, lágal r. 1113. Soběslaw do Polska utekl. Wladislaw, se strýcem svým Bořiwogem se směřil, a půlnoční kráginu za Rabem mu postoupil, sám s poleďnj se spokogiw. A Wladislaw od toho času bez Bořiwoga nic nečinil. — Gaťo wáśnie w lidu zborženy byly, tať i žiwlowé bouřili r. 1119. W měsici srpnu přišel k večeru we čtyřet přeh sw. Jazubem, die starého kalendáře, tať melich mjtř od poslednj strany, že na Wyšehradě zeb klustou a došti přewon, kteráž byla mezi ginhmi dwěma, přemřhl, půl paláce knížecího se zhořilo, kamenj toliko tu žůstalo, dřiwj ale pryč w powietři rozseřeno. — R. 1124 Wladislaw gsa na wyrazení w. Z bečně we wesnici nedaleko Křimoflátu, padl do těžké nemoci, rozkázal se na Wyšehrad wěsti, a tu w nemoci dlouho trwal. Páni Čestji widouce kypce žiwota knížete a obáwagice se nowých zmatků, požabali Swatawu králownu, aby opět knížata směřila, a stolici knížeci Soběslawowi připravila.

Swatawa šla a namořitiwila Wladislawa knížete, syna svého, řkouc k němu: Rozpomeň se milý synu, že gest Pán Bůh přisázal: Oti otce svého i matku svou; protož prosim, nepřys mě, a mé

twáče swraskale nezahánbúg, neb gšem z wíste wšeho náwobu Čestého před. té přebstoupila, mině gšou to poručili mládviti a gednati proto; neb žnagi, že gšem twá i geho matka, a wás oba že gšem w swém žiwotě nosila, žnám, že gž: brzy umřiti musím. Degž: m: to mltš Pán Báh, abyh: bržwe swé oba syny na stolic: kněžestwj Čestého seděti widěla, než byh: umřela. A to powědewši před ním: žnawě plakala, a tjm: i syna swého i pláči wzbudila. Přigel i Otta, biskup Bamberšh, knžete nemocného nawštwit; gehož knže žádal za spowědníka miti. Wyžnal se z hříchů swých, biskup ale rozštěfent: dáti nechtěl, dořadow z bratrem se nesmž: Knže hned tak učinil, a bratra: wšedo odpustil. mloštwě. Dokonal brzy na to žiwot swúg, a w Kladrubech, w kostele Bláhoslavené Marie Panny pobyten byl. r. 1125.

Soběslaw knže přičiněnjm Dobrowita, děkana Wyšehradského, slawného wjtezštwj dosáhl.

Soběslaw r. 1125 bře 16. dubna z welštwu powědewši wšech Čechů na stolec knžeci dosážen byl; a ten: to: w potůgi strawit; gáttoli Otto Morawšh, gšd př: němoci Wladislawowě na Wyšehradě, silně se zapřisáhl, že neodejde ob Wyšehradu, leč w: tžně stolic: knžeci dosáhne neb poražen gšd žiwot strati. Hned ale r. 1126 popudil Otto z o t h a r a čisatě proti Soběslawowě, tak že čisat: wogensky do Čech: pabl, a i městečku Chlumci přitáhl. Soběslaw sebrav lid swúg žbrogšh, aktollw w počtu mnohem mēnš: proti němedhým žborům se položil. Lid Čechy přb: štu nepřátel: wě strachu byl, Soběslaw ale w pomoc Boží a sw. Patronů Čechy se peřwě důvěřowal. S mēl sen, že sw. Wogtěš i něm: přistoupil a gemu rozkázal, aby: wšal do toho boge korouhew Slaw: niska: otce geho, genž se nacházi wě Wrbčanském kostele. Knže poslal: hned ráno Dobrowita, kaplana swého, genž byl děkanem na Wyšehradě do Wrbčan. Dobrowit přinesl šstátně praporec: do ležení, knže kázal na kopy sw. Wáclawa geg: jawěšiti, uprosřed: mogšta wýzdwišnouti a Dobrowitu tak: wýzdwišenj: bržeti, řdyby bitwa byla. Lid praporec takowý: užeřb, wšitš: hlasem welštwm: „Hospodine pomiluj ny.“ Wogšto widělo: wěššého děka: ležeti z hřoz:

ným křikem proti Němcům, a když se již potkali měli, spatřili nad sebou sv. Václava v oděvi biskupské s praporem otce sv. Václava v ruce. To dobře znamenají býti pravostí, hrdiností v ochraně Páně na nepřátely dobýjeli, je porazili, a slavně vítězství dobyli r. 1126.

Soběslav dluže Bohu za ochranu v nebezpečném životě, a třeše připsat zločinu.

Přibavši Soběslavovi v Moravě neustálé těžkosti knížeti působiti, i rozkázal r. 1128 R o n t á d a syna Koldova giti, a na Vyšehrad do vězení vsaditi. R. 1130 gEDA Soběslav ob Kladěna do Moravy řízením Božím se dověděl, že se o život jeho jedná. MAGE spřávu ob divotě i tomu neštěstnému skutku nageťch, ginenem S t o c h a J a r o š, kázal ge schytati, a před sebe přestaviti na vyjednání. Přiznali se, že ob M i r o s l a w a, syna Janova, nagati jsou, a dary zlaté že obdrželi, aby knížete zabili. M i r o s l a w i S t ě z i m j e bratr i dva gegich služebníci, ob nich nawedeni, byli gati, smázáni a na Vyšehrad wezeni, též do tuhého vězení vsazeni. Soběslav přímo ku Praze se dal, změnitv r o n c h a knížecí do kageji, bošma nphama gednu mši do Prahy šel, na podobování Bohu, že geg z nebezpečného života wyswobodil. Tu proti němu wyslo wšsedo množství lidu městského, spřawigice spřaw aněstí, jrony jwonily, radugice se a dšugice Pánu Bohu, že gest ráčil gich Pána a kníže ob té úslabné smrti zachowati. Wyfouaw mobilitu, sám na Vyšehrad se odebral, a tam ob kanonický otce swého Wratislawa s newšlowawom radostí přiwítán byl. Na druhý den pať galo wčely i swé matce Čestí páni šhromáždili se na Vyšehradě i Soběslavowi, z geho zdrowi se radugice. Na geg-tě opět kníže šhromáždil wšsedom lid, urozený i sprostý, na Wyšehrad, byli gbe i Pražští kanonici a lidu ošolo 3000. Soběslaw držel soud wčegný, a jwčincové byli i smrti hrogné odsouzeni. Wroslaw s bratrem swým Stězianjem a s nimi spolu G r a c i á n kšat, který také měl Soběslawa otráwiti, na náměstí města Wyšehradu jsou wywedeni, ruce i nohy gim ušedány, a tak hanebně jeničeli. Za hostiu wywedeni byli Stoch a Jaroš, gageňy gim nřezány, oči wyloupány, hnaty zlámány, pať do kola wpleteni, nahoru

vyzdvížení a do třetího dne tu tak ohavně zůstali. Římský biskup, Mikuláš, a jiní biskupové, totiž Wacemil a Sindrich, kteří také v té radě s Mikulášem byli, gati jsou, a když se na nich vina náležitě vyhledala, také na náměsti vedeni, a každému z nich seferou hlava stala. Přissel k tomu divadlu i Božík, kaplan, když gafo první původ té nešťastnosti od Mikuláše obžalován byl. V tom ob jednoho znamenitého rytíře gest polapen, fu knížeti přiveden, vyslýchán a winen nalezen gsa, swázán železným řetězem a veden k děkanowi a fu kapitole kostela Wysschradského, a gim dán w gich ruce, a oni hned té hodiny řázi geg w žalář wsaditi, z kterého newyssel. Newim, co o tom souditi, že Hágel Božíkowi wsazení do žaláře tak obšírně wypravuje, tčejto kronikář spoluměšť dle wydaní Dobrowského má Villico regis deputatus ad custodiam, a Hágel slovo ob slova z něho celý ten příběh přeložil. Na Hágelowi žádné příčiny nemám, co by fu swévolnému přidávání pohnulo. Ale gestli kdo ob kostela sw. Wita ten byl kronikář přepsal, snadno řády, kdo wj, co gest přejel, příčinu nahlídně, proč on to wynechal neb změnil.

Soběslaw I. zvelebil znamenitě kostel a kapitolu Wysschradskou.

Ob Soběslawa I. gest gebiny křt na Wysschradě ob r. 1130 a také první, proti kterému kritika nic nemá, co by wyřizowala. Soběslaw byl, gať z předešlého widěti, velmi nábožný kníže, který o kostely a nábožné památky swých předků velmi pečowal. Knížata po Wratislawowi nastupující málo si wšimli Wysschradského kostela, a představení toho místa nebhaušiw byli, tak že kostel ten velmi spustnul. Nad tím se zdřimowal Soběslaw, a kostel a celý klášter neb kapitolní stavení s negměšši bedlivostí oprawiti a zbořit, gať powinen byl a mohl, obdržiti se snažit. Řákal jdi malowati, jem hlazenými kameny ozdobiti, strop obnowiti, a mnoho jiného wnitř i zewnitř zhotowiti, kostel také korunou z zlata a stříbra obkryti, oltáře baldachny, kříži zlatými a stříbrnými okrášlit, a knihy rozličné darowal. Na zboží kostela a kapitole dal:

1. Polowic cesty w Prahu a t i c h bratřim, t. g. kano-wníkum, a polowic probostu.

2. Polowic obiti a wjna w Žitenicích bratřim a polowic probosťtu.

3. Polowic diwoých křten w Hožolicích (Hoholicích) bratřim a polowic probosťtu.

4. Polowic soli na Trstěnici.

5. Polowic břstwj pod Děwšnem bratřim a polowic probosťtu.

6. Celý přigem přiwozný na Otawě bratřim.

7. Z Prahy, z Wyšehradu, w Žatci, w Sedlcích, Litoměřicích, Břlině, Děčíně, Bolešlawi, Kamenici, Hradci, Opocně, Chrudymí, Kouřimí, Plzni, Pabici, Bratně dostávali bratři 10 peněz z roční daně.

8. Přidal 10 hřiwen daně ze 3 fragů: w Rokytňach, Čáslawi, Chýnově.

9. Děkanu dal zwlastně 2 pluhy we Wessowicích a 2 pastwistě i stobole připogené u Wrbčan.

10. Aby woli ku kostelu patřici nezastli, měl Pražský důchodnj i sw. Martinu 8 hřiwen peněz odváděti.

11. Aby kanownici se za geho matku a geho bratry Bolešlawu a Břetislawa modlili (mátka se dala w klášterě tom pochowati), darowal Seňáčnu 8 3 pluhy a se wšim, co k tomu přináležej, hospodáře, stavení, země wydělané i newydělané, luka, pastwistě, lesy suché i zelené, low, mlhny, rybaření se wšemi požitky.

12. Darowal bratřim prostrannou rowinu w předměstí, aby se měli w letě kam progiti, 2 služebnisky k tomu.

13. Země we Wessowicích a zahrab w Neosvětelských, které i sw. Máti Magdaléně patřij, at užiwaji bratři wlastním právem. Břetislaw bratr Soběslawůw ty pole ku kapli sw. Máti Magdaleny dal. Kde ta kaple byla, kdo gi stawěl, nic je nepowjádá, myslim, že byla na Wyšehradě.

14. Kamenjci 10 peněz z probege, gať ob dáwna ustanoweno.

Přwuj šopa domácjho řádu w kapitole z toho samého listu.

Nabčené zboží darowal kapitole Soběslaw kníže, aby probosťt, děkan a kanownict ob Wratislawa založení také za něho, geho matku a bratry se modlili, a ustanowil, aby o 3 kanownisky wje bylo. On 15 bratrů počítá, gimž statky mimo děkana a probosťta i užiwání dal. W požíwání těch statků

1. proboshta mšsadny zpláště gmenygo a zpláštěni důchody pro něho samého wyřazuje.

2. Děkan s kanovníky má společné přigmy s tím rozpisem, že dwogi porci bře.

3. Každý bratr má také své zpláštěni pluhy s oráč, kterých žádný giný je žádné přičiny si nemá přivlastiti, ani se ginému do jeho zboží míchati.

4. Směna statků, gež bratři pro sebe měli, jsou: Hostin wes 3 bratrů. — Bezno dwou. — Winor dwou. — Bassi dwou. — Jonšewice dwou. — Chwaly gednoho. — Howotice gednoho. — Dubci gednoho. — Na Brutici gednoho.

5. Probosht, gať ob starobáwna gest, má dáti 52 obědy, refectiones, serwitia a sice tímto spůsobem: w létě galowici, 12 kuřat, 6 prasátek, leč by chtěl z dobré wále něco přibati. Též láhew medowiny 17 měr, též tak welikou láhew pija na každý oběd at dá, w zimě mįsto galowice 2 prasata třileťá.

6. W postě dá probosht na každý týden 80 penězů na ryby. W létě též tolik, řvžby w pátek něgata slawnost připadla, gináf geť polowic.

7. Děkan má mįti pěti o bratry, ja to má dwogi porci.

8. Custos, gedn z přednjch kanovníků, měl mimo ostatnj zpláštěni zboží w Kpelech, země na pluh se 6 woly a se semenem, ja to byl powinowán ročně oběť dáti bratřim.

9. Giný ouřad neb služba byl custos armarij. Ten aby we své powinnosti nebyl zdlouhawý neb líný. Zwonci a strážni toho kláštera pod správou a mocj proboshta stáli tak, aby w žádné rozepři t žádnému ginému gattoli mocnému, leč t němu samému žienj měli. Tak Soběslaw spráwu a hospodářstwj domáci dílem předeřsal, a dílem potwrdil.

● spůsobě listů z tohoto wku.

Papírů tehďáž nebylo, na pergamenu se psalo. Wřmo ougledné, žetelně psané, pečť z bílého wpsťu weliká, tu fragi na pergamenu na proti sobě z gedné i z druhé strany přitřstnuta, nebo na řementu jawěřřena 3 rafoně conse w průměru gaťo wdolet. Wř.

listu ohras na ohon stranách, myš jedici na splici w prawě ruce
 koruněm, w lewě gako sít, okolo nápis t. p. Soběslaw z Boží
 milosti šerše kníže. Kter se obštogně znal we své práci, neb obras
 obštogně ryt gest. Wšestky takowé listy gson w latině, gměna ale
 wlastnj wlašst myš a předsławy a s Českými uchytlami psána, t. p.
 Litomericjch, Boleslawi. S počátku wšdy negatě nábožně rozgimání,
 které přičinu obsahuje, pro kterou t takowému nadání pohnut byl.
 Na oltáři, neb na ostatcích swatých kníže list pečeti svou stwrdil, a
 kletbu welkou přibal proti těm, kteří by takowý list a nadání ruffiti
 se opowázili, t. p. který nepřítel toho nadání neb uřízeni takowého
 by chtěl podwracowati, wěz, že bude od Boha wšemohoucjo na
 wěky zatracen, že nebude mít žádného podjlu se Swatým, nýbrž
 že s ďáblem, swým swůdcem, wěčně w neuhastitelném ohni pátra
 bude. Takowé wštrgny užíwali knížata, neuráželi sluchu swého ná-
 rodu, nechávali pomřky Bohu, neb wěděti, že se lib báti bude mjce
 takowého soudu, nežli stráty chleba a služby, nežli žaláře, nežli hote,
 nežli pokuty na peněžích. Sde gest wětši moudrost? Tu kde gest
 mjce bázně Boží.

Dne obgasnj list Soběslawůw temnost s strany základu kostela a kapitoly Wyšehradské.

Dosti patrně napřed ukázáno gest, že rok založení kapitoly
 Wyšehradské zowplna se určití nemůže. Mezi r. 1068 a r. 1088
 padá to založení. Tento list Soběslawůw se zdá ukazowati, že kostel
 a stavení kapitolni gš r. 1068 staweny byly. Neb ob r. 1088
 až do r. 1131 gest 43 let, a za tak krátký čas by takowé stawení
 do tak dšdného stavu přigiti nemohlo, gať geg Soběslaw popřige,
 aby stěcho, strop i žli tak zohaweny býti mohli. Bratislaw před-
 sewzeti šer; stawny kapitolni chrám Páně, o kterém se s papežem
 umluwil, w skutek uwehl, a od papeže wšhradná práwa kapitolni
 wymohl beze wšeho dlouhého upisowání. Kněžstwo důchodů poži-
 walo, poněwadž statky a zboží skutečně obewzdány mělo, ačkoli bez
 pisem, a bylo w tom lépe, než aby ge mělo upřam a utwřzeny,
 ale žijati gich nemohlo. Kaci w psaní za nic nepřogi, šbyž negson
 spolu w křesně. Bratislaw gednal na slovo, a pšběgi šerw,

kyž již králem byl, list vyhotovití kázal. To vidíme také na listu Soběslawovu. Kostel již byl obnoven, ozdoben, kanovníci uživali statků, a teprve list byl vyhotoven. Listu netřeba, kde důstatečnost a dobrá vůle gest, a kde oběho není, list a pečet neprospěje. Na tomto listu podepsán gest J a n, tohoto kláštera probost, o kancelářství gestě žádná zmínka. (Hamersmith list tento velmi chybně vydal, nemusel mít původního listu ani koptáře Wyšehradského před sebou; nebo byl pisar velmi leškovačný. Soběslaw gmenuge w listu bratry své *B o l e s l a w a a B r a c i s l a w a*, Hamersmith postavil gen gmeno *Bořtvoge*; odkud toho nabyl, domysliti se nelze, a tak více chyb se nachází.)

Soběslaw rozmnožil kapitolu o 5 kanovníků, gať list ob *Wáclawa* krále r. 1245 dokazuje. 12 gich založil *Brattslaw* a *Soběslaw I.* gebnou 3, pať gestě 5, tedy bylo 20 prebend mimo probostta a děkana. Aby kapitola nových 5 kanovníků bez ugmy předešlých využivila, přibáno toto zboží: 1. 3 rázu peněz 1 hřivna. 2. Na dvoře 10tý peněz, 10tý wůl, 10tý snop, 10tý služebník neb služebnice. 3. Dwůr *Choleč* s pluhem i s hospodáři. 4. Dv kontribučníka *Rokytnského* 12 hřivn. 5. 3 prodage w fragi *Děmčic* 10tý peněz, wůl, snop. 6. Desáť solí 7. Šest hospodář pod *Petřinem* w *Tráwnici*. 8. Dv šlepníka 6 hrců mehu. 9. Dv šasáče 4 mýry mouky, 3 wepře a 3 berany.

Oudové kapitoly.

Po smrti probostta *Benesse* byl na probostiství dosazen děkan *Wyšehradský Jan*, kterýž prw kanovníkem na *Wyšehradě* byl, muž velmi učený, bohabogý a pšigemný, w kapitole byl ku 55 letům, pať byl biskupem *Bražským* učiněn. Po Janu byl *Dobrowit* děkanem, o kterém již mluweno bylo. Tento umřel r. 1178. Gaej kanovníci byli, newj se, ani gména gich se neacházegí.

Duchownj hosté na Wyšehradě a pohřeb Soběslawůw.

R. 1131 biskup *Minsteršý* ob císáři *Lothara* do *Rima* poslán gfa, uchýlil se, aby cestou před *Ronrādém* nepořádně

woleným cizím zachráněn zůstal, bo Česká a na Vyšehrad (kronikář spoluvěky nazývá Vyšehrad hlavním město), tu u veliké slávy s kanovníky kostela Vyšehradského mši sv. na den nalezení sv. Kříže sloužil, a od knížete oddarován, domů se navrátil. Soběslav jako pán nábožný, uradil se s A b e l a g d o u, choť svou, aby almužny, které by při poslední vůli učiniti musil, za duši zbravých učinil, domnívajíce se, že po gegich smrti žádný tak věrně to ne učiní, jako oni sami za živa. Powolali B i n c e n c i a, kaplana svého, a wygádkli mu své mínění, aby kanovníci Vyšehradští a Břazští, Benediktini i geptistky a všecko kněžstvo v městě církevní pobožnost konali tak, jak spůsob gest za mrtvé se modlíti, gíní aby sloužili mše sv. za živé, gíní za odpustění hříchů. Aby kníže učinil, s gakou sdečností a wroucností to ustanovil a důchody k tomu wylágal, učinil na první wýroční památku v domě kapitolním veliké hody, tu on s kanovníky Vyšehradskými a se všim duchovenstwem stoluge, vůli svou wygawil. Není se třeba blíziti, že tenkrát kanovníci Vyšehradští u větších wážnostech byli, a často přednost přede všemi gínými měli. Tot ani ginak býti nemohlo. Byli mnozí nad mnoho jiné učenější a wynešenější, usazování knízat na Wyšehradě se dalo, kanovníci Vyšehradští při tom znamenité služby měli, před knížetem Přemyslowy památky, mši, střevíce, a co jiné bylo, nosili, kníže na Wyšehradě bydle, mnohou vůli svou těmto kanovníkům světil, tedy mnoho wálí a přičinění kapitolu oubowé gegi i celá kapitola nad jiné wážnosti a uctiwostí požíwala.

Kníže Soběslav nebyl překwapen, když roku 1140 nemoc těžká geg postkala, a wiběti bylo, že pomoci není. Kníže w Ch w o g u ě w Hradeckém kráži tehdy byl, a nemocen na H o s t i n ě se wězi poručil. Páni znamenitější se na Wyšehrad sgeli, a o budoucího knížete se radili. Však nepochopili se. Soběslav dne 14. února umrl, byl do Prahy přiwzen a we Vyšehradském kostele pochován. Ani mšty, ani památky se wíce nenacházi, kde Bratislav a Soběslav pohřbeni byli; tak zboutně wáśnie, tak nebalost lidští nemilosrdně ku prvním a nejslawnějším dobrodincům se chowaly.

Wladislaw častuje na Wyšehradě císaře Konráda.

Po smrti Sybessama wolili páni Čeští na Wyšehradě W l a d i s l a w a, syna Wladislawa, bratra krále Bratislawa, za knížete. Ten mage bratra gmenem T h e o b a l d, hegtmanem Wyšehradským geg učinil. R. 1142 počali mnozi páni býti s Wladislawem nespokojeni, a chtěli K o n r á d a, genž byl Morawy spravowal, knížetem učiniti. Konrád Morawský wtrhl do Čech a oblehl Prahu. Wladislaw požádal císaře Konráda o pomoc. Císař přitáhl s wogstem k Plzni. To ušlysem Konrád Morawský, a wída, žeby takové moci odolati nemohl, potagmo w noci od Prahy odtáhl. Císař Konrád w pátek před letnicemi w malém počtu wogsta přigel na Wyšehrad. Tu od Wladislawa a geho wěrných welmi radostně přigat a častowán byl. Kroufár Wincenc zajuamenal na r. 1144: W tom roce W e l i s l a w hrabě, mage syna gebného, wyborné powahy, od knížete Wladislawa Wyšehradským jámkem obdařen byl, a drjel geg až do smrti.

Lucius II. papež stwzuge wšeho nadánj kostelu Wyšehradskému r. 1144.

Prwonj papežský list půwodnj u kostela Wyšehradského zachowaný gest ob papeže Lucie II. W tomto listu přigimá kostel sw. apostolů Petra a Pawla pod swou ochranu, a ustanowuge wábec, aby wše zbozi a gměnj, genž řádně kostelu a kapitole dáno bylo; neb geště budoucně dáno bude, bez onhony zachowáno zůstalo. Na důkaz, že ten kostel pod právem sw. Petra gest, a pod geho ochranou stoji, 12 hřiwen bendrů aby ročně papeži se platilo. Sdobyfoll budoucně, duchownj neb swětšj, wěda o tomto listu: proti němu gebnal, po druhé a po třetj napomenut gsa, dostatečně nenasprawil se, a jadošt neučinil, má moci a důstojnosti své zhamen býti a hoden Božského soudu, též odmrštěn od neswětěgšjho. tída a krwe Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista; a při poslednjm soudu přjsnému soudu pobrahen. Wšsem ale, genž čenj k natjzenj tomuto mjtí budou, že pokog udělí Kristus Ježíš, Dažto owoce do brých skutků požjwati, a od spravedlivého soudce odměnu wěčného

pofoze očekávati magi. Přel gest plowěná, na prowázku tentém
zawěšěná. A takowé pečeti užívagi papežowé až dosawáde. Gest
ten spůsob pečeti: mnohem dokonalejší, než wšestý gine spůsob
s wšestm we statkách plechowých, zlatých nebo dřewěných, neb bez
statků. Rozozdrěbi se, ani tolik miska wzagimá, gako gine pečeti.
Tak cirkew ex rozumnějšího (proto že prospěšnější a škálejší bylo),
zwolila, a při tom po wšestý časý zůstala. A tak i w tom spůsobu
listů swých ušluge, že neproměnitelná gest a stála, gako prawda,
kterou ona wždy hági a zastává. A proto se takto mluwiti musí:
Co a nás geště temné a wřikawé, to w Řimě gž dáwno swětlé
a swyřné.

Hognoš zlata a wyžnější nad zlato smjtenj kuzjet na Wyšehradě.

R. 1145 R e d a kněz nábožný, oltárnj knězny C e r t r u -
b y w kostele sw. Wjta, muž soletý, přišel na Wyšehrad před
kněze a kněžny, wyprawowal widěnj, gež měl mši sw. slouže.
Stála přy nad mřtu krásná panna na oltáři a prawila: Mj do-
konáš mši sw., gdi a powěz knězeti, aby w Gilmowách delech, kde
zlato dobýwati našli, na stranu k západu slunce se co nejdříve
uchýlili, tu hognoš zlata nagehou. Kněze tak učinil a drzy rubneci
wekřou oblohu zlata našli, pilně dobýwali, a do poladnice knězeci
na Wyšehrad odwáběli, 24 centů býti ho mělo.

Konrád sřyci swému Wladislawowi a gřym mnoho mřzu-
losti a nesnázě činil, proto ob Wladislaw a Morany wyhnán a
ob biskupa Holomouckého Gindřicha do křiby dán byl. Wida, že
swým gedmáním nic nespůsobí, utěl se r. 1149 ku Konrádowi ci-
saři, žádage ho o přimluwu u Wladislawu, kněze Cerského a stregce
swého. Cisar poslal list knězeti, a kněze zase ku sřyci swému, aby
přišel, že mu na přimluwu cisaře odpusti. Konrád přigel na Wy-
šehrad, Wladislaw geg před sebe připustiti nechtěl, doławad ob
Gindřicha, biskupa Holomouckého, z křiby propustitě nebude. Kon-
rád se pokřtil, a biskup gako otec milostivý z křiby geg propustil.
Na to Wladislaw mu odpustil a tragu, kterou přy spravowal,
zase mu nawrátil.

Gerwás, probosť Wyšehradský.

J a n, probosť Wyšehradský, gsa wywołen za biskupa Pražského, dostal nástupníka něgátého **H u ě a** lagika, který gsa mbowcem po druhé se oženil, byl ale od **G u i d o n a**, kardinála a wyslance **I n o c e n c e** II., té hodnosti zbawen r. 1133. Na geho místo přišel **A l e x a n d e r**. Na žádost geho potwrdil **E u c l u s** II. papež nadání Wyšehradské r. 1144. Za to, že titó bwa probosťmi nehrubě gafně na hoře Wyšehradské swítili, rozněcowali tím krásněgšsi játi děkanové: **D o b r o w i t a G e r w á s**. **Gerwás** dosáhl infull probosťstíou a za geho času byl děkan **W i n c e n c**, genž **S o b ě s l a w a** knížete k smrti připravowal r. 1139 a sám r. 1143 umřel. Po něm **J a ě a r i á š**, syn **G i ř i ě o**, pána na **D s e k u**, došonal r. 1157. Pak **M a r t i n**, přibuzný **Gerwáse** probosťia, o kterém wíce na swém místě.

Gerwás gš r. 1146 pobešán gest na základním listu **C i s t e r c i á n s k é h o** kláštera w **P l a s e ě** od **W l a d i s l a w a** založeného, coudačie a probosť Wyšehradský. R. 1156 byl založen klášter **K ř i ž o w i ň k ů** s blšm křížem řádu sw. **J a n a** **J e r u s a l e m s k é h o** na **W a l é** **S t r a n ě** blž mostu, ku počtě **B. Marie Panny** od **W l a d i s l a w a** a welebnych mužů pana **Gerwáse**, probosťia Wyšehradského, tenkrátě kaudie křádowstwj **Č e š k é h o**, a **M a r t i n a**, probosťia kostela Pražského. Probosť Wyšehradský byl tedý spoluzakladatel kláštera **M a l t e z s k é h o** w Praze. Wystawěl též kostel w **B o ě n i c i** ku počtě sw. **P e t r a**, a **D a n i e l**, biskup Pražský, geg 30. kwětna 1158 poswětil. W ty časy klášter **K l a b r u b s k ý**, **D o k s a n s k ý**, **T e p l i c k ý** založen a Pražský most postawen byl. Tenkrátě nábožnosť se rozmáhala, bohabogui paticowé a nábožné panny nacházeli obory, nacházeli schrány, kde před pohoršením, gež glm swět působiti mohl, se ukrýwali pod spráwu muže welebneho a w poslastnost ustawlěnou se odemýdawali, aby se žádosti tělesné frotiti naučili. Zagistě národ **Č e š t ý** tehdaž přitowrán nyněgšsimu w počtu daleko menšsi byl, řnad sotwa 10. byl, a míst ústawnych pro wydělení rozumu i srdce lidského wíce bylo než nyní. Trivální školy magi coš znamenitěgššho dočtiti, a ne gen newyhnutelně potřebné wydělení národu na žeteli mštil. Kolik stromků ze školy wysázených do polního pěstadi, po

ceřákch a pastvinských hneď ten rok po očisťovaní, nemagických šotek ani slyš w lmeny, kolik takových strómů poneše ovoce? Sotwa že sta geben, ostatní dřevce neb poždělí jagdon. Tak gest to s našši mládeží wesměš. S mládí dohub ani tělesné ani duchowní schopnosti nemá, gest dosti mocně honěna k zisku cnostnému, takměř přeháněna; gat je školy wygde, gž žádného wěťjctví, žádného paprřtu nábožnosti na ni nepřigde. Znameníťch přikladů se gi nedostává, světlá gafná zdrženliwosti, střidmosti, paucestě čistoty gi nesrosti. Wřsto škol, dobrowolné chudoby, ukápičné čistoty, ouplné poslušnosti, duchowního wůdce, gřou hospody, hampegy, diwabla, slaby na sperty atd. Co gestě nábožných úřadů se nacházi, co nábožní a duchowní mužové sroými dobrými statky a přiklady působí, gaskati chwalitebné a horliwé snážení gegich, nedostaeuge, aby teplo nábožnosti proniklo hřaty ledowé, a proto co řečawé uhlí w popeli nábožnosti se dusi, proto duch křestanstý wůčihledě zacházi, blady a newěra po wřech končinách swěta se roymáhagi a neprawost roste. Čim wice národ Čeřský gž do 15. wěku zrůstal, tym wice klášterů, tym wice duchownístwa bylo, a tak národ wzrůstal. Gat sija hmotná nád duchowní se zmáhala, strácel národ wáhu a stal se křisli národů cizích, z geho památek nezůstal kámen na kamenu.

Gerwás, probost Wřšehradský, mimo biskupa Pražského Danjela byl miláček Wladislawa knížete, byl geho radou doma i w cizí, w polí, i w řízení zemském. R. 1157, cisar Friderich položil sjezu do Wřšehradu na hodi swatoduffni a tu se oženiti ustanowil. Poyon sem Wladislawa knížete, gel i Daniel biskup a Gerwás. Wo, hodech swodebních cisar soukromě s Danielem a Gerwásem o to gedual, aby Wladislawa k tomu měli by znamenité wogsto cisari na pomoc proti Wlanským dal, a sám osobně s nim do pole jahl, za to že geg králem učiní a hrad B u d e s s i u postoupí, a čem žádný giný newěděl, než tko dwa mužové. Tak se s knížetem domů nawrátill. Co soukromě s cisarem umluweno bylo, to w skutek se cti a sláwě Čeřského národu se wymedlo, o co biskup a probost se snažili. Wladislaw kníže ohlásil, když čas přišel, pánům Čeřským, že chce cisari giti na pomoc proti Wlanským, koby s nim táhnouti mnil, toho že slusnou důstogností ohmění a jaldem potřebným opatří. Ze wřech stran připrawowali se Čeřši hydingwé

urozeni a sprostí s knížetem do pole táhnouti, a u Prahy.. se sešli. Odtud kotonhem knížecí vládníci napřed, a za ni vojsko negtrásně-
jšího rytířstva k Řeznu švátali. Gerwás, Wyšehradský pro-
bošt a kancléř a negpředněgší rada knížetete Wladislawa, neohlžegse
se na: těžkosti a nehody wogeného tažení, wšši nesnázi se podrobil
a s knížetem do Wlach táhl. Přitáhlo wogsko Česté až k Řízi k.
Řízenský spáčil wogsko tak silně, poslali k wogsku posly, žáda-
gice pokogného rozmlouwání. To jim powoleno bylo. S Danielem
biskupem a Gerwásem probosstem mluwiti žádali, a prosili ge, by
u pána swého se přimlouwali, že se chý s cisárem smířiti, a s ním
proti Wlánu táhnouti. Což ti dva opatrnj mužowé také na pánu
swém i na cisáři wymohli. Odtud wogška k Wlánu se hnála. Gat
hřebínky Česté wogsko zde si počínalo, gat slawného a znamenitého wj-
těžství si dobylo, wyprawowati zde misha nenj. Nawrátila se wog-
ška s slawou welikou a kotíši znamenitou do své wlasti. Cisář
ponjžiw protivná města Wlastá, wědel, že Česté kníže s swými
rytíři negwjce napomáhá; wěren we swých slibech, gež Gerwásovi
učinil, wyhlásil Wladislawa za krále země Česté. Ditwá wěc, že
troupláři o této tak důležitě wěci opět se shodnouti nemohou w le-
tech, lby Wladislaw za krále wyhlássen byl.

Tak opět přičteným Wyšehradského probosťa cisář knížeti
Čestému korunu králowskou na hlavu posadil, gako přeb 70 a něko-
líka lety opatrností dělání se stalo, že Wladislaw korunowan byl.
Gerwás byl žiw až do r. 1178; w tom toce geště žhotowen gest
lš Soběslawa II. A w giném lšu tohoto knížete mezi ginými
pobepán gest Gerwás, probosť a kancléř. Probosť Wyšehradský
ml přednost před Pražským.

Židé před Wyšehradem upálení. Soběslaw Morawský žán gest do wězení.

R. 1161 počali židé weliti žhusta mřiti a lékařu se nebošča-
walo. Tu znamenitý počet židů se za lékaře wydal, a sstastně ne-
mocné hogiti počal. Otnj židé gat po městech, tak po wěsnatých
chodili, a lže nemibného kášli, geg zbuzowali, aby se ož žida hogiti
dal. Po uřgátem čase počalo křesťanů tím wice umírati bez wšši

bolesti a nemoci, ale jidi byli před tím morem uchráněni. Jidom-
ští lékařé přišli do podežrení, jako by byli lid trávili. Král ge-
ležal zjímati: a skoumati, žvati tomu tak, i vynal se. Na vy-
sledek: za tuhle nešťastnost 86 jidů těch, genž o tom věděli, před
Vyšehradskou branou upáleno bylo. Následujícího roku Soběslav,
syn Soběslavův, správce Holomoucké krajiny, proti králi Wladisla-
wovi povstal. Ten přitáhl k Holomouci, Soběslawa obtud wyru-
dil a dostal geg na Vyšehrad do věšší věže zavřel, obtud po
8 nedělích na P i t m d u wezen byl. Tak Soběslav negsa spo-
togen, přišel i s to, co měl.

Martin Dikan.

~~1166~~ 1164 položení nověle w Uhřech o Království. Wlá-
dyslaw, král uherský, jednoho se ugal Wladislaw, král
Čechy, brněho E m a n u e l, cisar Řech. Wogka se polem sešla,
ustraseni cisarští plukové stany své opustili a Čechům ge za křik
něhali. Cisar i Wladislawovi posly wypravil a oznámil, že nechce
wálka ale pokoj mezi Uherskými křijati. Král zjednal mst mezi
nimi, že oba spůsobeni byli. Na to poslal Wladislaw Martina,
wálka Čechů, předseda Vyšehradského, poselstvom a s jinde-
ními dary i cisari Řechu. Chce pak cisar přinegši swaje přá-
telství s králem Čechy msti, žádal wnučowi swému za ženu diti
wálka Wladislawowa, dceru Fridrichowu, i čemu král svolil. Lato
křijeti 1166 s mnohými pány Čechy do Konstan-
tiny pole doprowázal. Když swádka se wykonala, Patriarcha
Konstantinopolský na místo swého cisare poctivou úmluvu a
poběhování učinil poslam Čechy, kterýmžto gal ženich tak přibuzni
geho wálce Martinowi, jakožto kniezi Uhřu a nepředněgšmu
přáteli swému, znamenitě dary učinil. Znamenitě byl těch darů
obětowal Martin swému kostelu, z nichžto roucho i službám Božim
životobeno bylo tak swostné, že když děkan s přislugujícími duch-
ownictwem služby Boží konal, po mnohá leta obživowati se bylo
kráse toho zboží. Tak šťastně mnohé jiné znamenité poselství i ci-
sari Řechu i s otcem swým wykonal. Martin byl muž etlihodný,
před Bohem i lidmi spravedlivý, učený a wědomý, moudrý a

šlechty. Moudrost a štěstí květko v Čechách. Oba ale dluh, byl to květ se stromu pravé a horlivé nábožnosti. Co král Vladislav v Uhřích s wogstem byl, posílil se Daniel biskup na každé pátek za krále a lid jeho, a posílil se rozhládal, a sám s knězi ustanověn se Pánu Bohu modlil. Též královna se swými pannami na každé den Pánu Bohu se kotje, prosila za zdrowí a wítězství manžela swého. A král slastně se domů wracege, ob Wyšehradu se uchýlil, negprwé šel do kostela sw. Wita a Wacława, aby Pánu Bohu díky wdával. Potom také šel do kostela Wyšehradského. Toho času mnoho panů Českých se šgelo do Prahy a na Wyšehrad, kteří pána swého lastawě a wesele witali. Martin děkan došonal život swůg r. 1171.

Wogslaw, pán Český, w nebezpečném wíwětu. Duchowního wíthka poprawu knížeti. Kníže wogáky pro loupež přisudí křesť.

Wogslaw, pán z Proseče, muž nad jiné, ob krále wywysfěny, nowých milostí královských neustále docházel, což ginym panům se nelíbilo. Popudili oni Swatopluka, syna Wladislawowa. Ten setkaw se w paláci královském na Wyšehradě s Wogslawem, tak se rozhorlil, že nerázne na něho dotíral. Wogslaw, newěda sobě rady, ku králi bžel, Swatopluk za ním a Wogslawa, w rukou královských swým pobočníkem w hlavu ranil. Swatopluk pomoci některých panů z paláce ušel, koně dosáhl, ugel, a u krále Uherského pohostinu byl. — Král Wladislav život došonal a Soběslaw na stoliči knížecí nastoupil r. 1174. Soběslaw přibuzný, ne syn krále Wladislawa, byl 12 let wězen uřízením Wladislawovým na Břemě, a ob tehdejšího hegtmana toho zámku welmi přisně chowán. Když Soběslaw na knížetství dosednul, powolal toho hegtmana gmenem Šturm a sobě, a huěmem zapálen gsa, wlastní rukou geg zabil. Biskup Pražský a probošt Wyšehradský a giní preláci stutet takový přepřirali a aby pořádky činil, geg nabýzeli. Kníže wzaw na se žini, želet toho s plátem, prošl Boha, aby mu to odpustil. Co přehliwost a msta wsecko nemůže! Abo sám sehon wladnouti nemaji, gať máže lidem wladnouti!

Roku přístího poslal Soběslaw wogsto pod spráwou Oldřicha, bratra swého, Fridrichowi cisáři proti Blachům na pomoc. To wogsto přistěbši do Římců, takové nezhodnosti se oddalo, že loupili, pálili, lid sužovali jako nepřátelé, a vůdce swého, genž jim wšemožně zbraňoval, zabiti chtěli. Připadla na ně nemoc, Římci se jim sprotiwili, těžké nehody je potkaly. Rozprchlo se wogsto Čechů, tak že Oldřich s 8 pouze domů přišel. Soběslaw prohlásil, že služba dce zaplatiti těm, kteří wogensky w polt byli. Česli je mnozi, a ty, genž winni nalezeni byli, kázal zjímati a za Wysehradem na duby 73 gich dal oběsiti. Wjati mždu sprawedliwou.

Madánj kapitoly Wysehradské za Soběslawa II.

Ja těchto časů prebendy Wysehradských bratři, t. g. kanowníků tak schubly, že geben sotwa 100 denárů ročně důchodů měl, málo fby wic, často méně, kdezto za Soběslawa I. 1700 denárů na ge-
dného přišlo. Diwná wěc; před 50 lety kostel tak spustlý byl, že kněze s holesti na něj patčil a swoskně zjíditi kázal, tu opět kanowníci w chudíně wězeli. Tehdáž někdo kněze neussettil, kdo co nymouti a zadržeti mohl, z celého srdce to učinil. Soběslaw nařídil: Co odňato, neb zadrženo bratřím bylo, to at opět ku prebendám náleží. Páni probosstowé až do Germáse přigmy zadrželi, které bratřím patčily. Kněze nařídil: Polowic wjna ze Žitenic a polowic hřibat, což některj probosstowé až na Germáse dáwati zanebáwali, magi bratřím dáwati. — O baň papežskou 12 hřtíwen stěžbra těžkosti pomstávaly; k uwarování toho dal Soběslaw kapli sw. Wawřince na Petříně se wšim příslušenstwím; z těch důchodů aby se každoročně těch 12 hřtíwen mezi welikonocj a wstoupením Páně zaprawilo. Pojďte se dočteme, že přece zase někdo gich platiti nechťel; z toho widěti, není-li spráwa a pořádek w domě, nic neprosjwá. Gafá lakomost po zbojji a nepřijeti k duchowenstwou byla, wibj se. Gíž za času Bořiwoge okolo r. 1109 Remog, pán Čechů, darowal kostelu 5 statků a ostatnj wšedco swé gměnj. Černuc, Brassow, Chraberce, Stršijn, Libyň s tou wýminkou, aby gich manželka geho do prowdání neb do swé smrti

užívala. Nechtěli držitelé neb kdo jiný statků těch kapitole postoupiti, až Soběslav přišel nařídil listem r. 1178 zhotoveným, aby kapitola o to strachována nebyla, a spolu jí přidal nové statky a příjmy, totiž: 1. Ostrflet v podměstí Pražském, který mateři Soběslavově patřil. 2. Ve vsi Skřivnici 4000 peněz každoročně. 3. Dva denáry a mýta pod Podivínem a 1. místo mlýnské pod kostelem sv. Kosmy a Damiana. 4. Ve vsi Modřanech země na 2 pluhů s vinicí. 5. Černovic 70 giter. 6. Vyšehorovic, země na pluh. 7. Brch Přáry, aby se vinice udělala se zahradami, když dřívě byly louky pod tím vrchem. (Osvícené století zase louky udělalo, na kterých žádná tráva neroste. Osvícené moudro bez stufnosti samo sebe poráží). 8. Keři Sázarvu kanovníkům celou dal, aby v ni žádný neměl moci, to u přítomnosti těch, když s ni mezují. Pomezi ostrfletu toho: od východu Sázarva, od Želiva řeka Litbe, k západu stará cesta, když vede k Želivu. 9. Byl tehdy kanovník gmenem J u g r a m, tomu prebendu doplniti dal pro jeho dobrou službu, ves totiž Chlumecel a platn 1200 denárů.

Špitál Marie Panny v Praze.

Soběslav kníže píše ve svém nadání kostelu Vyšehradskému učiněném: Dávám též špitál Marie Panny, v kterém mímno přichází denně 12 chudých krmeno býti má. Restogi, kde by ten dům byl. Stal se ale soud o ten dům r. 1280, a tu gest v listu takto: Dům, který hned při kostele Marie Panny, nazvanou hospitalis, v Praze u Tegna stoji, gest kostelu Vyšehradskému patřící. — Kdo geg staveb, a kdy, nenalezám, ale to vím, že kapitola o to zboží gako i o faru Tegnstou neustále se s rychtářem Pražským a osadou Tegnstou souditi musela. Episkopatelé mýchagi tento špitál se špitálem pozděgi pod Vyšehradem založeným r. 1364; stegná gmena ge svedla.

Důchody toho špitálu byly ze statků: 1. V Trubíně, země na 3 pluhů se 2 woráči, 6 fraw, 10 prasnie. 2. V Čatovicích, 2 pluhů s woráči. 3. 8 statků, 100 owec, 6 fraw. 4. Březaj (?), země na 2 pluhů. 5. Ve skladu přichozích kupců 3. peněz. 6. Z každého jámku po celých Čechách od správce 12 párů koží, tolik

kytli, kalhot, pohovšáček, rukawic, pásů s noží w passowickách, koflil a gnušch potřeby. 7. Na trhu s tažběho wožu dřevo. 8. Misto na 3 mlhny až k ostrouu řeky s mlýnátem. — To wšse kapitole Soběslaw odemýdal. W takowé mře se prokázal kostelu a kapitole Wyšsehradské milostiw. — Mnohé rozepře a wálky měl se swými přibuznými a sousedy, kteří popubili císate proti Soběslawowi, a Fridrich, syn Wladislawa krále, dostaw pomoc od císate do Čech wtrhl, Soběslawa wyhnal, a na Wyšsehradě gfa za knížete wyhlášen, w řízení země České se uvažal. Soběslaw nemohl knížeci stolice dosáhnouti, a skončil w cizině na počátku r. 1180, gehožto tělo do Prahy přineseno gest a na Wyšsehradě poctiwě pochowáno.

Nabánj králowny Swatawy a Fridricha knížete.

Tišt králowny Swatawy se nacháji na toto nabánj; Fridrich gen to nabánj potvrdil a rozmnožil, též i král Karel, který wšse zeguena wyznamenal. Statky od Swatawy a Fridricha kapitole dané gfon: 1. Město Králowice se wšsim přislušenstwim, a wšsemi práwy. 2. Dwůr Lubčice. 3. Četowice. 4. Jibřidowice. 5. Děkanowice. 6. Martinice. 7. Lomice. 8. Snět. 9. Dwůr Podbawice. 10. Rapotice. 11. Blazegowice. 12. Braběnice. 13. Wyssa. 14. Hořice. 15. Dělančice. 16. Dumice. 17. Syrom. 18. Lstet. 19. Brzotice. 20. Welow. 21. Bělčice. 22. Město Zahradka. 23. Rapotice. 24. Lychensfelt. 25. Schonsfelt. 26. Lhotice. 27. Tržtež. 28. Přisefa. 29. Dwůr Zahradčice. 30. Dwůr Přisefa.

Fridrich prawí, že w tom okrsku, který bába geho, králowna Swatawa, sw. Petru obětowala, žádný co řídití a požadowati nemá, ani který kastelán tam gáčeho práwa má, ani na trhu, ani we wodách, ne we dworjích, ne na luhách, ani nad lidmi w tom okrsku se nacházejícími, ani wogsto se nemá do ničehož w tom okrsku poušřítí. Fridrich sám darowal kanowuškům Wyšsehradským okrsek sw. Martina na předměstí; ždali to byla kaple sw. Martina, kteráž až dosawáde na Wyšsehradě se nacháji, nnyj prussená; ugřitiiti nemohu, prawdě ale podobno gest, že to ta samá gest, a tedy gš dáwno dříve wyřawena byla; takby na Wyšsehradě na hoře a pod horou 5 kostelů a kapli se dwěma špitálý za dnů Fridrichowých se nacházelo.

Práva zemská kapitoly Wyšehradské.

Byla by země Česká tak zvelebená bývala, byla by se tolika uměním a znamenitými pracemi již za těch časů stvéla, kdyby byla hmotnost přírody a národu tělesnost duchem učenj Kristova proniknuta a oživena nebývala? Muži apoštolskij lesy vzdělávali w zahrady, a holé stáky ozdobovali, gměnj gim od knížat a pánů světských odemvzaného tak užívali, že kostely, kláštery a špitály zakládati pomáhali neb sami zakládali. Tak církev světskému mocnářstwj prospívala. A poněwadž mocnářové zemskij od Boha meč obdrželi, aby právo zakládali a hágiti, církev ale mimo slzy a modlitbu žádnych zbranj nemá, těmito ale hladomých škůdců cizjho statku nezažene; proto wždy spravedlivých mocnář opatroval a hágit zbožj církewnj. Gako temnost se světlem nenstále w bogi gest, tak také neztizená dychtivost po zbožj a nepřizet wždy a wšude, kde gen mohla, statkům duchownjm ugmů činila. Tak kníže Fridrich píše: „Až dotud bezpráwj se stalo lidu mému, zvláště církewnjm a čes- holnjm mužům, kdež za to mám, že gegich modlitbou blaženěgšjm býti mohu a také doufám. Od té chvíle čci rád hágiti, gat budu moci, kostel Wyšehradský, kterjž chrániti musjm, neb mnoho škod a bezpráwj trpěl na zbožj swém a na důchodech.“ A na to w listu bruhém toto ustanovil:

1. Předkové určili, aby kostel Wyšehradský nikomu podřizen nebyl, než knížeti panugicjmu, což Fridrich potvrdil a wšse suzo- wánj zapowěděl.

2. Wšsedj soudby aby probosť, děkan a kustos w kapitole wedli. Kdyby některé rozepře souditi nechtěli, gako gest wražba, at soudce dworu knížecjho soud drží.

3. Až w pokogi stálém zůstává zbožj téhož kostela wšse po wšsedj časy, které má a miti bude.

4. Z pouhé knížecj daně, genž gsou z m o b, n á r o f, což wúbec hlawa se gmenuge, od poddaných kostela Wyšehradského patřj gim, t: g. kapitole.

5. Geli z poddaných gegich kdo smrtj winen a odsouzen, přis- padne statek odsouzeného kapitole, hlawa promazu.

6. Rdefoliv gaky probag neb soud neb obecni zbjřka bude

mezi lidem toho kostela, ať užitek běže buď proboštit, nebo kanovníci, či lid ten bude. Toto nadání a práva vrchnostenská zemská, r. 1187 od Fridricha knížete kapitole daná, papež Celestin III. v 7. roku svého panování potvrdil a r. 1197 opět ochrany své kostel ugištil, protože ob kostela daň dostával ročně 5 hřiven stříbra. Bratislav se uvolil, 12 hřiven raženého stříbra dávat, t. g. bitých peněz. Časem ale mezi stříbro mnohé jiné přisady přišly, tak že ražené stříbro sice jméno gešlo, ale cenu velmi rozdílnou mělo. Papež tedy ustanovil, aby budoucí kostel čistě stříbro, ne bité peníze odváděl, a sice jen 5 hřiven. Při těch 5 hřivnách čistého stříbra pak zůstalo až do času Husitůch. Co se papeži nedalo, toho on nebral, a co se mu králové neb kníže neb země některá dávatí uvolili, měl právo, to žádati. A nemým, co v tom nepravého býti má, když se do Říma výroční neb příhodné oběti posílají od katolíků, anť když většic pod správou a péčí papežovou gest, a sv. Otec pro církev nevyhnutelné a znamenité výlohy má a míti musí. Řím gest také sídlo a hlavní město církve; nezasluhuje-li, aby ozdobené a okrášlené bylo chrámy a zbožím kostelním nad giná města? Tot žagistě každému vhod a wešterému shromáždění ke cti býti musí.

Bgemenj sw. Petra Fridrichowi we snách.

Smědectwí o tom, že se knížeti Fridrichowi sw. Petr zgewil, a geg we snách k rozšíření slávy kostela Wysehradského citelně napomínal, gest w listu Fridrichowě ob r. 1187 těmito slovy obšážno: „Óá Fridrich děkugi tobě, blahoslawenj Petře, že gš mně ráčil i citelně napomenouti we snách, abych bedlivěgš byl w uctivosti toho kostela.“ — Přemysl w listu swém r. 1212 svědčí o tom, též užívá slova „mršán“ k napomenutí knížete, přebta svého. Kapitola magic pečeť welkou s obrazem sw. Petra a Pawla a Bratislawa zakladatele, užíwala také pečeti menší s obrazem, gať kníže na posteli sedjci ob sw. Petra mršán gest. A takový obraz na jdi w kostele u welkého oltáře byl malován za času Karla IV., o čemž Marignola ku konci své kroniky svědčí, gaffoli Bratislawa, Soběslawa a Fridricha dohromady jmáti a jmíchal. Gen

spozbítec pochybowati mŕže o tom, že Fridrich kníže we suách wi-
dění a wiřitelné znamení na zádech měl. Škofolím wŕšláb gakh
čínj, posmŕwage se udání tomuto, w posměch sebe sám uwábí. Ne-
wyložil Fridrich kníže swého widění gindče, než že to dopuštění Boží,
kteréž widěl a cítil, gaffoli we suách; gakh mŕže kdo co giného než
nesmysl pronášeti, mluwé o něčem, čeho newiděl, necítil, ani štítl.
Odkud Hágel, genž přiběh ten obširně wyprawuge, spráwy nabyt,
mně neznámo. On takto wyprawuge: Fridrich H a b r o w c o w i,
milošijnstwu swému, za wěrnou službu wes gmenem Šwrcowice we
300 hřtiwnách peněz obecně berných zástawil, kterážto wes kostelu
Wyšsehradskému patřila. Gebné noci ukázal se knížeti sw. Petr we
spaní, wyhlage mu, proč tu wes kostelu obíal. Kníže we dne při
obědě widění swé kratochwilně wyprawowal. Kristof kaplan
po obědě soukromj knížeti předšawowal, aby toho widění w sŕněch
neobraceł, ale wes tu kostelu nawrátil. Ty jagitě čes bŕti ka-
nowissem Wyšsehradskŕm, Kristofe, prawil kníže, až ty budeš ale
děkanem, wrátim-tu wes kostelu. Šdyž druhé noci kníže usnul, sw.
Petr opět se ukázal, bíčem geg w zába mrštal, a we Fridrichowi
předsewjeti žbudil a utwrdil, že wes kostelu w skutku nawrátil. —
Šdy se to stalo, zagnamenáno není, Hágel to též na r. 1187
stade. Nábožně wěřici snadno chápa, gakh se wšse státi mohlo, a
raduge se, že Fridrichowo swědomj se pomžubilo widěním; newě-
řici wšst nepochopuge, poněwadž geho swědomj sotwa oprátka žbudj.

Přetislaw, ginak Šindřich, probost Wyšsehradskŕh.

Š t e t i s l a w čili Šindřich, šestŕh probost Wyšsehradskŕh, geř
geben z negznamenitěgšŕch mužů Česŕh. W geho rukou byla neg-
wŕššŕ wláda duchownj i swěštá ob r. 1191 až 1196, neboť on
biskupem Pražskŕm a spolu knížetem byl, a čřtem i knížetstwí tak
moubře žbil a hrdinstwí chránil, gakh niřdo před njm, a po njm
málořterŕ. Tak křonitáti piřši. On byl syn Šindřicha, bratra
knížete Fridricha tehďáž panugičšho, teby z rodu negwŕššŕho. Nuž
ten šlechetný a žwláštnjmit dary nabaň žwolil sobě staw duchownj,
a na učení do Pařže se odebral. Česřtř za žiwobytj Šernáše,
probosta Wyšsehradského, muže welmi dobře žslonžilého, a wštem

wymohl a utvoril. R. 1192 u Gindřicha císaře vyžádal pro upokojení bouří v Čechách, aby Přemysl knížetství Čech, Blaslawa markrabství Moravské spravovali, oni přišli císaři znamenitou summu peněz a biskup Gindřich se zavázal osobně za přibuzné své tak dlouho, dokudby císaři nezaplatili. Přemysl nemaje ohledu na Vřetislava čili Gindřicha, že celý rok již v zástavě gest, nad to proti císaři se postavil, proto ob císaře z Čech vyhnán, a Gindřich biskup na knížetství dosazen byl. Petra, kardinála Marie Panny od Celestina III. do Čech vyslaného, uctivě přivítal a s ním rády duchovní do pořádku uvedl. Za těchto časů o sibi neustále čístoty v kněžstvu, v péči duší se nacházejícímu, činiti bylo, jisté pro biskupa práce těžká, a proto ob papeže Gindřich byl moudrým nazván. On gest to, jenž stvořené sídlo biskupské na Malé straně podál mostu, tu kde nyní angličtí panují, vyhlávil. R. 1195 daroval Radému klášteru, přemonskrátské řehole, ves Luhu a ves Bohumilice s mlynem, telen a lesem Palice nazvaným. Veliký byl dobrodinec a zástupce panenského kláštera v Doksaně, daroval tomu klášteru okrsek Kolowec a ze svého stánu oltářní nádobí zlatem vyšívané. Tím a takovým mužem dobře gest se honositi kapitole Vyšehradské.

Markant, dobrodinec kostela Vyšehradského.

Markant, pán Čech, horlivou nábožností puzen gsa, obětoval kostelu Vyšehradskému 2 pozlacené svícny, jednu hřivonu stříbra na krytu kostela, též desátek z vinice Záběhlé, a zavázal i tomu desátku i všech synů své a brátrů té vesnice.

Probosťové, děkanové a kanovníci ze 12. století.

Po Vřetislawovi, jenž byl učiněn r. 1182 biskupem Pražským, byl probosťem na Vyšehradě Florián, a gest podepsán v listu od Fridricha kapitole Vyšehradské daném, byl též kancelářem Vřetislawa biskupa a kněze, dle Pěšiny také probosťem u sv. Wita v Praze. — Po Floriánovi přišel Sigfrid, pán z Eppensteina v Mohuči zrozený, muž plný moudrosti a ctnosti, byl svědkem

při vyplácení peněz, které bratři říjovnjci položili za nřgafou wes u Roudnice r. 1194. Byl učiněn arcibiskupem Mohučským, též kardinálem sw. Sabiny, gať někteří piffi.

Bo děkanowi Martinowi přišel P o d i w a, o němž se nic nenachází, než že r. 1188 umřel. Nástupník geho byl B o h u s l a w neb B o h u š, on dostal bullu ob Celestina III., w kteréž papež potvrzuje práwa kapitoly; byl muž u welité wážnoſti w celé zemi. Když kníže Wladislaw o své ugně proti obyčejům zemským svého kaplana Daniele M i l j a na biskupství Pražské dosadil r. 1197, usneš se staw duchowní, přeb kníže předstoupiti, a ustanowil děkana Wyšehradského Bohusse za řečníka, který také práwa církewní sednati hágil. Kníže pustil od svého wolení a preláti šfehse se w chrámu sw. Wudebnísta k wolení biskupa, toho samého Daniele jwollti. Tak opatrně staw duchowní práwa swá zastával. a knížete neurozil. Tento děkan děkanowal na Wyšehradě 32 let, umřel r. 1220.

Gmelná kanowníků je 12. století se zachowala: A l e x a n d e r, G e r m a n, V i n c e n t, J a c o b a r i á š, M a r t i n, P o d i w a, A d r o s t k u s o s, J a r o š, W o g t ě š, S l a w a t a, Z e r ě j l, F r i b r i c h, A l e š, A l e x a n d e r, m i š t r B u r ě h a r t. W l s t n F r i b r i c h a knížete gest swědel podepsán R a t i b o ů, kastelan Wyšehradský.

Přemysl král držel sněm na Wyšehradě. 6 listů od něho kapitole daných. Kristian, probost Wyšehradský.

Potomkové Přemyslowští a čekancové na stolicí knížecí i po smrti Břetislawově proti sobě wálčili a zem Čestou tím spůsobem welmi hubili, až konečně Přemysl nadewšsemi opanowal. Ušlysetw w Řezně, kde pohostinu se zdržowal, a s gednjm gestě swým wěr-
ným nádenickou práci při stawění nřgafého chrámu konal (neřtyběl se, ať kníže, w čas potřeby rukou prací chleba si dobýwati), že nepřátelé a protivnjci geho umřeli, mage poslednj dnát w ruce, bo řeky geg hobil, řka: Buď králowství, neb nic. Do Čech se wybal, přátele své wyhledal a na knížetství dosebl, ob Filipa cřřate králowstwu hoduosti i s nástupnjky swými obdařen byl.

R. 1207. smotal král Přemysl pány Česté na Vyšehrad, a držel radu s nimi, gak by mohli království své rozšířiti. Radili mu páni, aby raději pokog upotvnil, a nemage w sousedstwu žádného nepřitele s domácími a příbuznými, aby w mír. wešel. Král poslechl té rady, a wešel w přátelskú dohoná s Teobaldem, synem Teobaldovým, a s Konrádem, synem Soběslavovým, gektýž strýcem byl. Na r. 1208 dne 25. dubna wypravuje Kruger, že Přemysl klášteru Osekému znamenitě nadání učinil a klášter z moci zemské wyhrábil, a dohonáwa: Tento list ghotovil, podepsal a spečetil Kristian kancljř, probost Vyšehradský.

Přemysl Otakar se velmi milostivým ku kapitole Vyšehradské profagoval. Šestero listů od něho se nachází. Při gednom listu gest pečet z červeného mostu, ne ale ze španělského. Obrazové na těch pečetích jsou stegné. Na gedné straně sw. Wáclaw sedí na trůnu, drže w gedné ruce korouhev, w lewé štít. Nápis okolo: Sanctus Wenceslaus Boemorum dux (Svatý Wáclaw kníže Česté). Na druhé straně král pod korunou w pravé ruce želo, w lewé gablko drží. Nápis: Pax regis Otocari in manu S. Wenceslai (Pokog krále Otakara w ruce sw. Wáclava). Na Bratislavové listu gest pečet z červeného mostu, w prostřed listu na dolejšímu konci asi 3 prsty od kraje přibělána w pergamenu, kterýž dwakrát neb třikrát projiznut gest, aby se tak pečet w něm udržela. Obraz gest jen po gedné straně. Soběslav I. má již pečet zawěšenou na pergamenovém kmenfu, a obraz na obou stranách stegný, kníže sedí na trůnu, korouhev w pravé ruce drží. Soběslav II. také toho způsobu pečet má při gednom listu, při druhém není pečet zawěšena, nýbrž w prostřed kůže z gedné i z druhé strany stegně naproti sobě w gednotě gako obrazem znamenána, takovým, gako při Soběslawovi I. Otakarowy listy jsou velmi krásně psány. Z šestý list byl od r. 1219, gehožto opis pouze zachován gest w kopiáži kapitolním.

Staw Vyšehrade za Přemysla Otakara I.

Časy ty w Čechách velmi podivné byly, neb mnoho, welebneho i offemetneho, praveho i nepravého se dělo, a ohle zwlaštijním

spůsobem se významenalo, tak že nespůsobem těm časům rozuměti. Vyšehrad w ty časy dobře se měl. Přemysl král tu bydlel, služby Boží horlivě konány a w počtu nad mstru hogném ob nábožných naučitelůwomány byly. O městu na hoře Vyšehradě až dosawad žádně správny se nenachází, gak obec se říbila, co za swobody neb za zásluhy w zemi měla. Kapitola a kostel ob krále, dostawad w slatbě nebyl, mnohá protivenskwj wysílala, a ob pánu a rytířů a lidu na státcích a duchobech swých mnoho trpěla, pozděgi ob krále mocně chráněna byla, a některou náhradu dostala, a toho byla kletba na zemi Čestou uwalená a probosst Arnold, přibuzný králůw, přičinou.

Poznamenání. Země Česká byla toho času bohatá, na plodiny wšeho druhu ourobná, wogsto udatné a bogi zrnité, učenosť kwětila, w Praze, na Vyšehradě, w Litoměřicích, w Boleslawi, na Mělnice, w Zátci byly slavně kapitoly a při každě 40, 50 i wíce duchowních (ústaw toho spůsobu nyní se m t n á ž gneruogene), ošolo 80 klášterů, w nichžto i tenkrát znamenitý počet ondů byl. Neb w Blaslém klášterě gich bylo až 40 let pozděgi, o čem správny máme, t 500. Benediktini, Přemoustráci, Cisterciáci, Kattéowé, Minoriti, Řířownci Prusski, Frantiskáni, Řířownci s hwězdou, Klaristky, Dominikáni swá sídla tu wzali. Nelze pochybowati, že duchownstwa w pěti duffi dostatek byl. Každý klášter byl wydělawací ústaw, gymnasium, filosofické a theologické učení mage. Lide ze wšech končin Ewropy i z Asie a z Afriky w Českách se nacházeli, a Češi na učení we Blaslích, Franconzích a ginde býwali a knihy učené shromážděli. Co nábožných, znamenitých a wznesených mužů tehdáž žiwo bylo, Balbin wyprawuge Epit. p. 255 etc. W Českách nemuselo tedy býti tehdáž tak temno, gak o tom mnozi Němečti, zwlášt nekatoликтi učenci wyprawugi. Hmotná mocnost se ale protivowala duchowni, králowstwji zemské nestrownawalo se s králowstwjm Božim, lid a páni swětšji dostawali choutky na zbožji duchowních osob. W Českách gako i ginde bylo zbožji cirkewni oswobozeno wšši králowské daně, a lid na státcích duchownstwa danj králi neplatil, ale pánu swému duchownjmu. Knížata a králowé magice pokladů a zbožji hognost i zaopatření wydanj obecného, tak ustanowili, aby cirkew také dost prostředků měla, t duchownjmu wydělawání národn působiti. Wydělawání rozumu a srdce, zwelebení krásného umění, byla starost biskupa a cirkwe. Přemysl uležil: togličně daně na duchownstwo, některé wslami: tež

a potupné, t. p. kněz z plešle 30 denárů, žid 1 denár. Rutil duchovenstvo, aby desátků ulewilo. Poddaní na kněžských statcích museli jako jiní také službu královskou konati. Páni a rytíři s svým lidem duchovenstvu přiskoře činili a na svých statcích kostely a kláštery bořili. Ondřej, biskup Pražský, dle povinnosti své chránil a zůstával práva svá a svého duchovenstva. Představoval bezprávný to králi, napomínal pány, nic však neprospělo, on zapověděl daň platiti a na celé království kletbu dal, a do Říma odešel. R. 1219 přišel Řehoř kardinál do Moravy až na České hranice, tu se o pokog jednalo. Porovnání učiněno, ale král hned na to práva a svobody, které postoupil, zrušil, a Ondřej na zem opět kletbu vydal a do Říma odešel. Přemysl na to mnoho nebbal, že po zemi lid pohaným způsobům přivýkal, že mnoho nepořádku v zemi znikalo, kdož lid bez křtu, bez svátosti samu manželského byl zůstanen, neb sám na Wyšehradě bydlel, a tu se služby Boží konaly, protože kapitola Wyšehradská nebyla pod správou biskupa Pražského. Pražané také chodili na Wyšehrad na služby Boží. R. 1221 se vše to porovnalo. Co bylo nesféch těch těžstoj přičinou? Nebostatek pravé lásky křesťanské a křesťanské spravedlnosti. Zento nebostatek ale národ geffie nastrz nepronikl, t tomu bylo geffie 200 let třeba, totiž r. 1420. A pak opět 200 let bylo třeba, až hmotná mocnost země, tělesnost národa se stáвила a schudla, tu teprv pořádek s nábožností a spravedlností křesťanskou se nawrátil a království země s královstvím Božím se schodlo. Zbatž ginať se za našich dnů dže a gíným způsobem a z gíných přičin u těch národů, genž oltáře a trůny boží?

Nabání od krále Přemysla.

R. 1212 potvrdil Přemysl nabání ob Fridricha knížete a přikázal, aby daň na zboží kapitolním kapitole lid platil, jako se knížeti platila, z w o b, n á r o k neb h l a w a nazwaná. Přidal třetí peníz z přivozu pod Děwnem, poněwadž dwa peníze od báwna gíž měli kanovníci. Toto nabání se stalo na oltáři sw. Wita na zelený čtvrtěk, když Daniel sw. olege swétlil, a král mši sw. slyšel. Z u d o n, kastelán Wyšehradský, byl mezi swědky.

R. 1215 Arnold jako probosť měl gistý počet obědů obstaráwati, přigmy geho však jako i kanovníků stenceny byly, když lid desátků a daní neplatil; tu žádal krále o náhradu. Byla pak

kaple sw. Klimenta na Wyšehradě, le kterě statky, lufy, lesy a lůd poddany přikládání byli; užiti té kaple měl arcibáhem Roučimský. Tuto kapli se všim zbožím dal za náhradu probosťtowi a kanovníkům, ale až po smrti arcibáshna, aby užiti brali. Přemysl sible na Wyšehradě w čas kletby přibíl w kostele pro swou potřebu náगतou ozdobu, za kterouž, aby též památka po něm zůstala, wykázal zboží Zahradku nazwané s okřestem i s přislussenstvom, s lesy, lukami, wodami a dwory, wyslal swé syny. W á c l a w a a B l a d i s l a w a k wysazení mezi, a wyhotowiti kázal list r. 1219. R. 1222 potwrdil list Wratislawa a Soběslawa od r. 1175, a nazývá kostel Wyšehradský swúg zvláštní (nostra specialis ecc.).

Byla toho času rozepře mezi probosťtem a kapitoulou o wrch Psáry a okřestel Wyšehradský. Král takto rozhobl. Kapitole přisoudil: 1. Wrch Psáry a celé oudoli od Wyšehradu až ku Dworcům a k Bráně mimo Chalupy rybářské, které králowna zde měla; Strach byl až ku přimoze u stáhy Wyšehradské, ku bráně a odtud až k Botiči. 2. Psáry, oudoli a wrchy přes Rusle. 3. Statky w Michli. 4. Prattice (?). 5. Krč. 6. Bráně. 7. Wyšehradský wrch i město. 8. Wes Psáry, oudoli až k Wltawě, a ku kapli sw. Kosmy a Damiana, horu Wětrník a pastwiské, prorostliny až k Ruslím. 9. Ostrów a oba břehy Wltawy až ku přimoze w Podskalí.

Probosťtowi patřilo: 1. Wes Glubočerpy. 2. Kossjře. 3. We Wrsowicích z oudoli wrchu Psár 2 statky. 4. Jáběhlce. 5. Strašnice. Sam geště přidal: 1. Rowinu u přimoze se všim přináležejícím, ležící w Podoli wedlé cesty pod skalou hory Wyšehradské. 2. Mho a přimož na Wltawě pod horou, z čehož wšeho polowic přigmů patři probosťtowi, polowic kapitole. Kdoby podobně chtěl wyládati list tento, at posuty položí 10 liber zlata, a polowic té posuty králowské truhlici, polowic kostelu aby připadlo, a to z každé hlavy.

Přáwa kapitole daná a obnovená.

Probosťt i kapitola ouplnou prawomocnost na statech a lidech provozowali, tedy i na Wyšehradě, který tu kapitole přičknut byl. Probosťt na swém zboží, kapitola na swém swé poddané soudi a

čtyř, odvolání gest jen na samého krále, a kdyby na smrt obsouditi
vinného si netroufali, na krále at. soub takový zastou. Život kbo
zamínil, připadl statek kapitole a hlava spravedlnosti. Bez vědomí
krále nemá ani probosť, ani kapitola co měniti, probáwati neb dē-
bitně zaprobáwati, a gestli se co probá, nagne, at se to dēge na
dvogí neb trogi vět. Kdoby nágnu za pāl léta po přeběhlé lhůtē
náležiti a docela nezaplatil, stratí právo, a kapitola neb probosť se
na výhycty w to zboží uváže.

Arnold a Tobiáš probosťové — Filip děkan — kanovníci.

A r n o l d, přibuzný Přemysla Otokara I, gsa děkanem u
sv. Wita w Praze, probosťem Vyšehradským učiněn byl. Pessina
o něm píše: Arnold byl s počátku pro svou znamenitou moudrost,
učenosť a střípnosť miláček krále Otokara; když ale církevní práwa
a swobody duchowenstwa tak, gaj na něho sluffelo, hágil a zastával,
tak se mu zoffliwíl, a od něho tak mnoho wystál, že i s Ondřegem,
biskupem Pražským, ze země wyhnán byl. Brzy byl od krále, genž
stutku nepravých želel, naspátek powolán, a na mílost přigat, tak
že opět mnoho dobrého kostelu wymohl. R. 1212 byl gestě děka-
nem u sv. Wita, r. 1215 byl gž probosťem na Vyšehradě, na
geho žádost dal král kapli sv. Klimenta kapitole. R. 1226 byl
kanclřem a wyhotowil s Hermanem, Litoměřickým probosťem, krá-
kowský list Přemonstrátům w Litomyšli, na daň „hlawa“ nazwanou,
kterou poddaní gím platili. R. 1232 byl při swěcení kostela Matky
Boží w Teplé, naposled byl biskupem Segenským. T o b i á š
z D u b é, z rodu Šternbergůw, gen na kráťce probosťem Vyše-
hradským byl. On založil klášter Minoritůw w Benesowě, gsa takě
probosťem u sv. Wita, odřekl se wšeho důstogenstwi pozemského a
gako řeholník w Benesowě život swůg stráwil, mnohá těla Štern-
bergů shledal, a w Benesowě u Minoritů uctiwě pohřbil.

F i l i p, syn Oldřicha I, knize Korutánského a Kateřiny,
wnuk Přemysla I. krále, byl děkanem, pak probosťem Vyšehradským.
— Kanovníci byli za Arnolda probosťa: G o d č a l k kustos, A n-
s e l m a D o m i n i k. Dřiwě gž B o h u s l a w, genž byl dě-

lanem, Engelbert, Runo, Godfrib. kufos, Frantisek scholastik.

Král Wáclaw drží radu. Židé mluví.

R. 1230 po smrti Přemysla Otokara uváděl se syn Wáclaw w království a hned proti němu povstal wogenšty Fridrich, kufse Ratouš. Wáclaw zapudil nepřátele, na Wyšehrad se nawrátil, a znamenav w tom wogenštem tažení galeši zrádné činy mezi wogstem, powolal na Wyšehrad svých wěrných a tágal se, proč někteří mu radili bítíwe, než geho wogsto s nepřátelej se potkalo, ano bítíwe než ge widělo, na bubny hlouci. Odpověď dostal, aby nepřátele měli čas bítíwe cwtati, anebo dobře se k bítíwe připrawiti. Zachowal to král w paměti pry až na delší čas.

R. 1235 dostali Židé w Praze něgafé psaní pod weskou přetj. Celaj o tom spráwu dali králi. Král powolal starších židowských k sobě, tágal se gich na to. Židé zapřali, že o psaní nic newěd. Počali ale wětkiti, mnohé wěci probáwati, až gednoho dne wšickni, staří i mladí, pod čerwenou korouhewi wew z města wytáhli a nad kostelem n sw. Jana na bogišti se položili. Král opět ge na Wyšehrad powolal. Starší prawili, že magi prorocow, že křesťané město Jerusalem obdrží a židům ge postoupí, že proto chý tu na bogišti radowánky držeti. Král znaje lež gegich, tágal ge ohněm a smolou mučiti. Na to wyznali, že dostali listy z posledních fragin, že se Mesias w skutku narodil. Seznaw král z listu, že si nětho žert s židy učinil, propustil starší, přikázal ale, aby žádný do města se newracel; museli po městech a wescích jísti.

Filip probosť. První listy kapitolnj domácj — kanownjci.

Děkan Filip, wnuk krále Wáclawa, probostem učiněw byl. Co slawného pro obec a cirkew učinil, mně powědomo není, král byl i papežům milý, musel welmi spravedliwý a poctiwý býti, což domácj geho skutky dokazují. Rozbroj mezi řízenjm zemským a cirkewjm za Přemysla Otokara důchody kufšně stěnil, proto i kapitola

Wyšehradská nebyla s to, aby daň papeži zaplatila, a za mnohá leta blůžna žůstala. Papež Řehoř IX. ustanovil O t n d k i c h a, arcibiskupa Kolínského, aby platy po Německé říši vymohl, což on strze mistra Filipa horlivě vykonával. Kapitola zaplatila r. 1234 15 hřiven zlata místo 113 hřiven stříbra, po 5 hřivnách za rok, musela býti ta daň 22 let zadržena. Od téhož probosšta gest ob r. 1234 list vyhotowen, genž gest w archiwu kapitoly Wyšehradské prwnj z domácich, tedj wšesty splňj, gichž na Wyšehradě nemálo býti muselo, strany nadání kapli a oltárů ob počátku až do té chwily; smad na wšedy straceny gfon. W tom listu přiznává se Filip, že ob kapitoly obdržel zboji Zahradka pod gmenem o b e d i e n c e za roční plat 6 hřiven stříbra. Obedience byl důchod, genž se ustanowil při základu něgafého oltáře w kostele pro kněze, genž při tom oltáři mše sloužil, 10 i 12 kop Pražských grošů.

R. 1236 bylo srownáno neborozuměnj mezi kapitolou a klášterem Želivským o řeku Labe. Rybářstwj připadlo kapitole, mlynny na té řece bratřim Želivským.

Na žádost Filipowu potwrdil král Wáclaw r. 1240 kapitole užívání kaple sw. Klimenta na Wyšehradě, což i papež Innocenc IV. r. 1246 učinil. — Aby se kapitola ugistila zbojím w Zahradce, žádala papeže Innocence o potwizenj, což tatě 1246 učinil těmito slovy: Džnámili gste nám, že slawné paměti Otokar, král Čechy, gafouši okrasu zlatou a stříbrnou, perlami a drahými kameny wykládanou tomu kostelu o své ugmě wzal. Král pak pán nábožně se rozpomenuw, že hřich uenj odpustěn, gestil že se obcižená wěc nenahrabj, dal wám s nassim srozuměnjm za náhradu wes Zahradku s přjstussenstwjim na wšesty časy. Raskloněni gfonce k žádosti wassi, to, co gste ob téhož krále nábožně a opatrně dosáhli, z nassj strany mocj apoštolstwu potwruzujeme, a ochranou přítomného listu upewňujeme. — R. 1237 nawrátil Filip probosst Zahradku kapitole k ruce mistra Hěřmana, kanownjka, až do geho smrti, pak aby kapitola dle své libosti toho statku užíwala. (Gato král a gato biskup psal se i probosst Wyšehradský: Gd Filip, z Boji milosti probosst Wyšehradský. Děkan se psal z milosrdenstwj Božjho.) W tomto roce nazývá se wolentým biskupem Solnohradským, byl konečně patriarchou Božlegským a r. 1273 w Pánu zesnul.

R. 1234 byl děkan Petr, Gerard kněz, kanovníci: Rosmas, Fridrich, Engelbert, Zdeslaw, Jan, Přisnobor, Jan, Reinbot, Bartoloměj a naděčený Heřman, mistr Jan z Affassenburka, Albero. Tak velice vážen byl tento probosť w Římě, bulla Inocence IV. r. 1246 dokazuje. Papež mu dává na důkaz své náklonnosti moc, aby on nepřiv prázdné prebendy sám obsadil, ačkoliv má kapitola právo voliti, a kdoby se tomuto povolení protivil, aby gen duchovním trestem přihrozil, nebera ohled, jeby swá práva dále zadržovati chtěl. Filip byl gako probosť gen podgáhen a apoštolský kaplan, tak geg papež nazývá.

Innocenc papež IV. a Wáclaw král přáli kapitole. Kaple sw. Markety w Mochově. Gíná na Wyšehradě.

Papež Innocenc byl muž nad míru horlivý w hájení práv církevních právě w těch časech, kde církev utiskována byla, neb pro války a rozbroje bezpráví nikdo nepřetřhoval. Každé psaní na knížata počínalo slovy: „Pokog měgte mezi sebou.“ On povolil kardinálům, červené klobouky na hlavě nositi, aby věděli, že mají státi býti až k smrti w hájení svobody církevní. To bylo také to první znamení zvláštní kardinálské, ostatní ozdoby kardinálskou pozdější papežové Bonifác VIII. a Pawel II. zavedli. Proto w 11. věku kanovníci a kardinálové gedno za druhé se užívalo. Od toho papeže geště nyní se 7 listů na Wyšehradě nachází od r. 1245, nařizuje, aby jábný ležát papežský strže 10 let do klatby neuvrhňoval. R. 1246 a 1254 udělil odpustky 40 dnů na slavnost sw. Petra a Pawla, na den posvěcení chrámu Páně a na světnou neděli. To jsou první odpustky na Wyšehradě, o kterých gšem správu nasse. Potvrdil také nadání čili náhradu Otokarowu, o čem nahore pomějmo.

Wáclaw mnohé milosti kostelu prokázal. Už po dnes se nacházejí 4 listy od něho od r. 1240, potvrdil nadání Otokarowo, 1245 darowal Hodbowický, 1251 potvrdil list Wratislawůw, Soběslawůw a Fridrichůw, 1252 stornal probostta s kapitolou. Darowal kapli sw. Markety w Mochově Wyšehradskému kostelu, aby

za něho výroční památka konána byla. Otná kaple sw. Markety stála stranou k Supům, neb Hájek wypravuje, že puštěl Wyšehradský r. 1420 dvě hrubice před kaplí sw. Markety položil, aby obtud pražští Pražanům w Supech žlámal. W kopiáči se také nachází list potvrzený úmluvy mezi kapitolou a probostem o Brachatice a Žitenice.

Král Wáclaw důchody z Hodkowiček dal na obědy w postě.

Na žádost mistra Jana z Alshaffenburka dal král wes Hodkowičky kapitole, aby tento Jan nad ustanovený počet konovníků kanovníkem byl. Po jeho smrti na tu prebendu, gaskoli menší důchody měla než ostatní, dosazen byl ják Albero; ten gsa patřádně do kapitoly wolen, prebendu Hodkowičky pustil a ona prázna zůstala. Poněwadž důchody ustanovené na obědy w postě schudly a dostatečný nebyly, přigmy z Hodkowiček se na už nařizením královským obrátily. List tento wyhotoven gest na zámku Přimoplateř rukou Diwiffa, kancljře dworního, r. 1245. Tu poprvé nacházím přibáno „dworního,“ až doswad wšady stálo kancljře „nasheho.“

**Dog a smíření mezi králem Wáclawem a synem jeho Přemyslem.
Kostel Wyšehradský shořel.**

Rok 1249 byl pro mnohá města Čeští nešťastný, zvláště ale Wyšehrad mnoho trpěl. Král Wáclaw mage posog w zemi sem tam w jámcích po zemi bydliwal a kratochvíli užíwal. Někteří páni Čeští w kostele sw. Wjta na hradě Pražském soukromně Přemysla za pána sobě zvolili a wěrnost genu slíbili. Přemysl obstaraw sobě také znamenitý lid z Rakous a Uhér, a šromáždio swé wěrné, přitáhl před Wyšehrad a dobyl ho. Osadil geg s swými wěrnými táhl dále a twrze i města hubil a dobýwal.

Toho roku kostel Wyšehradský shořel, ne od nepřátel, ale náhodou zapálen. Divná wěc to, že w listech Wyšehradských z toho času, kdežto glich wice dosti obšírných gest, žádná zmínka o náhladech na stawení se neděje. Byla k tomu příčina. Z toho soudím, že ta škoda nehrubě znamenitá byla.

Václav král sebral vojsko své, rozebral cistně, dobyl Prahu, hrad Pražský i Vyšehrad, a Přemysla do vězení dal. Přemysl pokoušel se úcti Přeměti vzdát, že chce na vojnych pobývanostě gému zachovati. Král kázal geg na Vyšehrad přivésti a tu sám w hřibě s ním rokoval, tak že oba litujíce toho, co se mezi nimi děšlo, žalostivě plakali, a hoššed plátešky narovnali.

R. 1252 mage král biskupa V i k u l á š e w podejšeni, galkoby s pány některými proti němu sejourně byl, rozkázal geg gšit. Mikuláš dal krále do klauhy a zapověděl ludy Boží šonati, krom gebné mše swaté. Lid se počal bouřit. Král obávaje se někake pohromy nočně ušel z Vyšehradu. Sonwa požog doma zřídil, powšal V e l a, král Uherský, proti němu a ropal u wošikém počtu Uhřů a Tatarů do Moravy. Král kázal Vyšehrad i hrad sw. Václava plně opratňovati a proti nepříteli se pštrawovati; gšim J a r o s l a w Š t e r n b e r g porazil Uhry u Holomouce.

Šlaw kapitoly práwě w polowici třináctého mku.

Muže, genž w kapitole byli, nacházim tyto: V i t o š s e, probosšta, mistr w práwěch ná školách Pražských, — E n ě l b e r t a děkana, B a r t o l o m ě g e kustosa, F r i d r i c h a školastika; — kanovníci byli: E n ě l b e r t, H e ě m a n, L u d w i g, R e i n b o t, J a n Č e c h, J a n Němec, B a r t o l o m ě g, A l b e r o, W i l j m, K o n r á d, P ř i s n o b o r, Š t ě p á n. Probosšta král ustanovil swobodně, neptáge se papeže, ani gakeho biskupa, neboť kapitola Vyšehradská žádnému biskupu, ani metropšlitowě podřizena nebyla. Děkana, kustosa a školastika wolila a ustanowila kapitola, gako i kanovníky. Probosštové některá práwa kapitolní, š. p. wolení některých kanovníků, gen o své ugně osobšši si čtěli a prorazili nemošouce, ob papeže proti kapitolním práwům pšnomocnost šl wyšádali. Z kustosa probosšt sám bosazowati čtěl. Kapitola mocně se bránila, a probosšt sám zwolil děkana Engelberta, aby on nahlehl do zákonů kapitolních, by co prawého gešl, dle swědomj wýrok učinil, a že špokogen bude, přisahou se zawázal. Engelbert wyřkl, že kapitola celá kustosa wolj. Při tom teby žuštalo.

Toho času chobili kanownjci do kúru a žalmy spjwalí. Gaký počádek byl we službách Božích, gak se žaltář spjwal, zagistě nišdo ubati w slawu nebude, neboť o žádně kúze cirkewní z těchto časů w Čechách newjme. Paskli kanownjst nebyl na hodinách, nebral pobýlu w obědu, a geho byl dostali chubí. Byli giž toho času také wšáři při kostele; řby a gak byli založeni, to se newj, neb listů kapitolnjch o tom se nenacházi. Spůsob žiwobytí kapitolnjho byl tento: Kanownjci měli společné přjgmy, společný stůl, měli také gebenkažby některé zvláštní zboží swé, z kterého užítíy brali, wššádní onbowé ob probosšta až do chudého žáka při kostele dostávali denně něgafou mydu za práce při službách Božích, což probosst, kastos, gínj kanownjci, wšáři, oltárnjci ze swých důchodů kažby dle ustanowení zastadatelowá, neb dle úmluwy a řádu kapitolnjho dáwati powinní byli. Byl totiž tehdaž spůsob, že řbo oltář w kostele postavil, neb wšročnj památku za mrtwé ustanowil, tomu, genž při oltáři neb při té památce sloužiti měl, tolik důchodů dal, a tak ge rozdělil, aby buď wššádní při kostele, neb gen některj pobýl z toho dostávali. Statky a zboží společně kapitola spravowala a oučty webla; o zboží, gednomu neb druhému zvlášťe patřicím, tžž sám počet webl, ale kapitola wždy ku sřládání oučtů ho přidržeti práwo měla; hlášil-li se něšdo, že se mu řtřwba dřege, řonřila kapitola neb dřčan. Řrowstal-li něgaký nepočádek, nedorozumění mezi kanownjky a dřčanem neb probosstem, zwořili společně buď mezi sebou řoubce, neb řuže odgiuub, a co on po dobrém rozwážení dle řwědomj a řáfona za práwo uznal, tomu kažby se podrobil, at mu to přjgemně neb odporně přičázelo. Takowé ustanowení neb rozřobnutí, gestřliže zvláštní důležitosti do sebe mělo, podávalo se řráli neb papeži neb oběma ku potwřzenj. A tak duchowenřtřwo samo se řřbjc a řoubj, nepřičázelo do potupy u libj řwěťřřřř, a řrál i celé řřjenj řemřře netřeba mělo, aby řoubce a ouřadnjřř žiwilo a gim do ruky moc dávalo, a třřřce třřřců ročně na gegich wřřřřwu nařřlábalo; proto pracowitřř lib, co wyřřělal, na sebe a pro sebe wynařřžil. W ořřwřceném řtoletj nebowedou libé sami sebe řoubiti a řřbiti, gen proto muřřegi také žuby řřřřiti. Řbo řoubj sám sebe, nebude od gíného řoužen.

Spůsob soudu z r. 1250.

Mezi probostem a kapitolou powstala rozepře o právo, kustosů ustanowowati. Gať se ta rozepře srownala, swědčij opis následugicjho listu, kterýž gato listy z toho wětu w latině sepsán gest: „My Engelbert, z Boží milosti Wyšsehradského kostela děkan: Známo činíme wšsem, že gsme vůli welebného pána mistra Diwisse, probostta z gedné strany, a pana Bartoloměge, kustosů, i kapitoly Wyšsehradské z druhé strany, o práwu gedné i druhé strany, které miji prawj w obsazowání kustodie a we wolenj kustosů Wyšsehradského na sebe poslebně přigali, gsouce t žádošem gegich naklonění. Pterážto wůle z gedné i z druhé strany takto zni: Gá mistr Diwiš, probost Wyšsehradský, odewyždávám vůli panu Engelbertu děkanu tímto spůsobem, aby on dle Boha a spravedlnosti nad duffj swou ouplnou prawdu wyhledaw wyprawěděl, zdalij přebkowé mogi a gá negaké práwo mám při obsazenj kostodie Wyšsehradské neb ne, a cošoliw z ohledu toho dle nadřečeného spůsobu wyřkne pod přjsahou, za prawé a bytebné miji slibugi.“ — „My Bartoloměg, kustos i kapitola Wyšsehradská sřlábáme vůli na pana Engelberta, děkana Wyšsehradského tímto spůsobem, aby on dle Boha a spravedlnosti nad duffj swou dle kněžského důstogenstwj a swědomj swého po wystoumání ouplné prawdy ouplně wyřkl, zdalij my práwo negaké kustosů woliti máme, čili nic. A ačšoliw dle nadřečeného spůsobu wyřkne, slibugeme přjsahou za prawé a spravedlnivé držeti. — Po stoumání tedy ouplné prawdy i swědků, a nahřdnutj dostatečném w pšsemnj swědectwj gegich o práwu obě strany prawj: „Dle rady mužů slowůtných tjm spůsobem, gať oni to uznání na mě složili, konečnj wyprawěd činjm: Kapitola má práwo woliti kustosů Wyšsehradského. Mistru Diwišowi, probosttu, o dosazowání, kteréž, gať bj, by gemu přináleželo na kustodii, wěčné mlčenj ukládáme. Stalo se w kapitole Wyšsehradské r. 1250 dne 13. čerwence.“ Pečeť z bílého wořtu gest podobouhlá, nahoře a dole špičatá, wytisřnut obraz preláta infulowaného s berlou, a nápis: Engelbert, děkan Wyšsehradský.

Spůsob zboží nagimati.

Kapitola pronagala grunty a statky své w Humpolci & i n-
b ř i c h a w i, mincmistru w Humpolci. Říká ten na ukládku kladu,
aby spůsob gednání těch časů zgewen byl, a ukláje se, ždali tenkrát
libé opatření byli, jako nyní. Žij takto:

Pononkáním nempyslowitelné prostopášnosti tohoto swěta bý-
wagi učebny stutky upřímné od podobných sřibalů konečně ruffeny.
Poučewadž tedy mnoho gest nepravosti lidště na zemi, a wšedco
toužení srdce po wšedty časy tu zlému se nachyluge, za rozumné a
užitečné ugnáwáme, aby člověk opatrný pisemným swědectwím, jako
učagalým sřitem opatrnosti, sřetely zlošného přičinění sřetrně hleděl
přepegiti. Známó buď tedy wšem, že my E. děkan, W. kufkos, &
scholastik s ostatnjmi kanowníky Wyšsehradskými mimo probosita a
mistra Dimisse, Přijmohora, Štěpána a Romána, kanowníkú Wy-
ssehradských, gsme nagali zboží nassich prebend mezi dworem w Hum-
polci a lesem Melechowem okolo Zahradky ležící, panu Gindřichu,
mincmistru w Humpolci, i stálému držení práwem dědicným tanto
wyminkon, aby on gestě tento rok na oněch statcích usadil lib,
genž by pale wyděláwal; každy takowý rolujt aby po 5 letech nám dá-
wal desátek ze žni čtwerého druhu zrnj obilné, a sice z lusek, gečmena,
owsa, a ob nyní 10 let at magi swobodu, ze žnj wšak 11. roku
na den sw. Martina každy rolujt z lánu bude platit nám mimo
nadřečený desátek napotom wždy gedu f e r t o n sřijbra. Lán bude
té dělty a sřičty jako w místech okolních, jako Němci kláštera Že-
limského země wyděláwagi. Doswědčugeme také, že na každém dwore,
kterž nadřečený mincmistr nagal, 7. a 8. lán osmohzen býti má i
geho dědicowé odewšech wšsse gmenowaných danj, a každy z nich při-
sežně před děkanem Wyšsehradským posazbě wyzná, že pod gmcnem
lena ge od samého kostela má a magi, a že oni wěruost jako ma-
nowé nassí děkanu a kostelu Wyšsehradskému po wšedty časy zach-
wáwpati budou. Dále ustanowugeme, že gen sám mincmistr na čas
swého žiwobyti má sudj prámo nad tawřejším lidem. Po geho
smrti bude miji kapitola swobodu ustanowiti a zwoliti soudce, kterého
za hodného ugná, i také shoditi beze wšech námitek dědicú nadřeče-
ného mincmistra. Ani to nepomineme ustanowiti, gestli gmenowaný

mincmistr mezi rokem tímto neuplanowj rolníků tak, gať se wšě po-
 došlo, tratj wšedho práwo, které mu na těch statcích přináležj i geho
 manowé. Konrád spolu kanownjst náš na Wyšsehradě, Walther,
 syn Zwatřaw, a Albero, bratr gmenowaného mincmistra, měšťané
 Pražstj, platiti budou 30 hřiwen stříbra, w čem se nám slibem
 perowně zawázali. Sám nágemnjst statků s wšse gmenowanýmj lidmi
 bude se řiditi s gednjm z pánů Wyšsehradských kanownjstů, na kte-
 rého bude od kapitoly poukázán. Ani o tom žádný pochybowati
 nemá, že sám často gmenowaný mincmistr a geho bedičowé gaťékoliw
 práwo magi na to zboží, kdžby ge probati neb odeljiti chtěl, nebo
 darowati, dťjwe to pánu od kostela ustanowenému ku koupj podati
 magi, ani smj rolnjci práw swých glnému odowzbatl, genžby nechťěl
 na těch statcích bybleti, a to wšse s powolenjm kapitoly a soudce
 řiditi a spravowati budou. Aby o ničem, co swrchu powědjno,
 nišdo nepochybwal, tento list gme wyhotowiti džali a početj ka-
 pitoly Wyšsehradské potwrbili. Stalo se gest na Wyšsehradě r. 1252
 na den sw. Lucie u přítomnosti a s frozuměnjm Engelberta děkana
 pro sebe, Engelberta, Hětmana, Ludwika, Reinbota, kanownjstů Wy-
 šsehradských, gegichžto hlas a swolenj on sám měl, Bartoloměje ku-
 řosa, Fribricha scholastika, Jana Čecha, Jana Němce, Bartoloměje,
 Alberona, Wiljma, Konráda kanownjstů, Waltra, syna Zwatřawa,
 a Konráda, měšťanů Pražských.

Z tohoto listu gest widěti, že kapitola Wyšsehradská měla
 práwo lena rozbdáwati, že w Čechách znamenitě fraglny gestě ne-
 wybdělaný byly, že duchownj o to péči měli, aby se země zwelebo-
 wala, a králí mocí hmotné přibýwalo; kde duch nábožný wěge, tam
 hmotnost obýlwuge. Wšedku takměř moc swou swětil král ducho-
 wenstwu, a nebylo to na škodu.

Stowbnaj některých práw a powinností mezi kapitolou a pro- bossem Bimissm.

Papež Innocenc IV. image za mnoho let bať za Wyšsehrad-
 skou kapitolou, ustanowil T o m á š s e, biskupa Bratřlawského, aby
 zafazně drážj wymohl. Zaplaceno za 15 let 75 hřiwen čistého

stříbra. Kapitola se obhajovala na proboshta a probost se platit zdráhal, domnívaje se, že sám za celou kapitolu platit povinen není. Stížnost přišla před krále Wáclawa. Král ustanovil T o b i á s s e a K u n a, z Boží milosti Pražského a Voleslawského proboshta, aby šetřili, kdo tu daň odváděti má. Bylo také o 52 obědů co činiti. Z toho widno, že pan probost zanedbával povinnosti své. Dnino soudcové u přítomnosti J a n a, opata Strahovského, M a r t i n a Břevňovského, G e r a r d a Těplického a B l a ž e g e u sw. Prokopa a jiných mnohých učinili rozsudek tento: 1. Aby probost místo 52 obědů (refectiones) a 5 hřiven stříbra, daně papežské, která se z Cholče, jižto probostové drží, platiti má, budoucně dával 44 hřiven stříbra. 2. Nepřítomní kanovníci nemají podílu w těch obědích, kýmž w kůru nespívají. 3. Za těch 44 hřiven má uplati statky: Choleč, Týnec, Zokolany, Welvary, Štědřít, Třebosnice, Snidoupy, Lubosín, Otavogice, Kněžves, Poblešín. 4. Aby obědy nebyly penězi zaplacený, ale pokrmy, aby chudí nebyli šizeni. 5. Při každém občerstvení kanovníků má býti také 5 vikářů kněží, tak aby 5. vikář byl probostůw. 6. Nepřítomných kanovníků dily patřeti chudým Kristovým. K tomu ti, jenž obědy obstarávají, přisáhou zavázání gsou. 7. Prebenda z každého obědu přínáleží probostowi, byť by i přítomen nebyl, poněwadž w službě královské často býti musí. Pokuta wysazena gest 200 hřiven stříbra. Králi Wáclawowi na tom záleželo, aby w kapitole pokog byl, a papež pořádně daň dostával, proto kratší cestu naměřil. Wes Choleč a kapli sw. Wawřince na Petějně dostal probost hned s počátku proto, aby daň papežskou zaprawoval. Když to ale dělati obměštal, wzal král obě to zboží probostowi, a dal ge děkanowi a kapitole, by oni ty statky řídili, papežskou daň platili, a s probostem pokog měli. List tento královský dán gest w Ličanech.

Kapitola a probost měli zboží napolowic w Brachaticích a w Žitenicích, což časté zmatky a nepřiležitosti působilo. Ušněsti se, aby kanovníci důchody a práwa swá w Brachaticích postoupili probostowi, on že postoupí práwa a důchody w Žitenicích, a měla tu každá strana zboží pohromadě, i patronát fary Žitenické odvězbal kapitole. K Žitenicům ale patřil také Malešow, Týnec, Dugezd, Brutice a něco desátku z Litoměřic. Probosti si předce wygmul

louku we Brutici, dal ale za ni kapitole desátek swúg, gegž měl na pětvoze pod Wyšehradem. Což král Wáclaw wisse potvrdil.

Wladislaw probosť.

O W l a d i s l a w o w i probosťu, genž po Diwířowí přišel, w listech gessťe nyní se na Wyšehradě nacházegících ani zmínky se nenalezá. Kruger na den 24. dubna w památkách Swathých pisse, že w rukopisech Wyšehradských nalezl spráwu o něm. Ty rukopisy arci zmizely. W l a d i s l a w, syn G i n b ř i c h a dobrého, knížete Wratislawského, a A n n y, sestry krále W á c l a w a, docela nábožnosti a umění odemzdán byl. W Bádowě na učení gsa, nad jiné pilnosti a schopnosti se wynesl, čistoty panické a newinnosti naberosedso sobě rážil. Dtec něgahy chudý w Bádowě přiwedl mladému Wladislawowi dceru velmi krásnou a spanilon soukromi, aby snad mládenec mage nad ni zalíbeni, žádosti zapálen gsa, milostivým se prokázal. Porozuměw otci nešťastnému, nžasl nad úmyslem geho, a milosrdenstwím hnut gsa, nepustiw otce ani krofu, tolik peněz mu darowal, co za potřeby bylo, aby dcera poctiwě se promdati mohla. Tak mládenec křesťanské čistoty šlechtnost Josefa Egypťského a milosrdenstwím Mikoláše sw. w srdci swém spogil. Muz takowého srdce, takowé učenosti a z takowého rodu učiněn byl probosťem Wyšehradským, pak r. 1265 arcibiskupem Solnohradským. Papež Kliment IV. takto pisse w bulle dosazení na arcibiskupství Solnohradské: „My považugice chwálitebné skutky twé, kterýmž w ctnosti stále prospjwáš, a ob twé maličkosti se každobenně zawděčiti snažš, uwážugice též libost wůně twé powěšti, gahž weřegnost swěděi, že wyneffenou urozenost twých přebků bohabogným snažením a prací oslawiti se přičinugeš, My znamenagice wůni tu libeznou, swé žení, myšle nasse na tebe syna požehnaného gsme obrátili. Dosazugice tebe při kostele Solnohradském nadarmo gsme to neučinili, máme naděgi silnou a důwěrnost, že gsa krewnj přítel a přibuzný mnohých knízat, dosti učený, mrawný, wšibný a šlechtný i mnohými glnými ctnostmi obdařen, w duchowných věcech prožitelnost, we swětšých powážliwost ukláješ; aby cirkew twou takowou mocností a užitečnou opatrností přítomných nehod byla zbawena,

a před budoucími ochráněna: ty nejen gegi zboží, práwa, swobody a wšhrady hodně zastáwati máš, nýbrž i wšse obstarati, což i duchovnímu zvelebení a ku blaženosti, ale i k wezdegšsimu pokoji, a k dobrému podřízených twých, gať kužštwá tak libu s pomoci Boží sloužilo. — Tak papež. Dobrou powlnnost na sebe běže, kdo na biskupstwí dosedá, biskup geť sloup, geť podpora blaženosti, pak-li ale podpora ta geť třtina wětrem se klátíci! Wladislaw brachá perla, hwězda se třpytící w kapitole Wyšehradské. Kdo zastře gansnost tu s hory Wyšehradské se stvouci?

Bartoloměj kuřos obdržel patronát na Bléhowě a ustanovil, by sakrista Wyšehradský důchodů toho kostela užíwal a kapli sw. Štěpána a Gereona na Wyšehradě obstaráwal.

Bartoloměj byl mnoho let farářem na Bléhowě a zásluhy znamenité u krále Přemysla Otokara II. měl, byl kanovníkem, pak kuřosem Wyšehradského kostela. Žádal krále, aby patronát té fary mu postoupil za nějaké důchody u Litoměřic. Král postoupil patronát Bartoloměji a nástupníkům jeho. Mikuláš biskup to nadání potvrdil.

Kaple sw. Jana a Ewangelisty na Wyšehradě byla spustlá; Bartoloměj s nábožnosti své kapli obnowil a zřídil, a ob krále pak na žádost swou gi obdržel. Tu kapli Jan, biskup Pražský, posvětil ku počti sw. Štěpána a Gereona. Neb za času Přemysla krále ostatky sw. Gereona a spolu tovaryšů jeho w kostele nalezeny byly. Tyto dvě kaple kuřosové Wyšehradští pod svým patronátem měli. Ku Bléhowské kapli patřilo rozličné zboží, role, lůta, zahrady, ohrady, sedláci někteří na Bléhowě i w Hlubočepích, též Kněžves. Důchody, které Bartoloměj králi u Litoměřic postoupil za patronát Bléhowský, nawrátil král opět kuřodli Wyšehradské. Byla to země u dvora Bratice, s kterého město Litoměřice 1½ hřivny stříbra platilo. Bartoloměj byl arcigabnem a r. 1264 děkanem w Holomouci a wymohl to na králi Přemyslu, na biskupu Pražském Janu i u kapitoly Wyšehradské, aby práwa a řízení obogi kaple se dostala Wáclawovi, sakristovi Wy-

šfehrabštěmu, i geho poloměm neb násmyslům. Sakristka ale také měl uloženo, aby na Zléchomě slujby Boží a péče dušší řádně byla obstarána. W kapli sw. Štěpána a Gereona na Wyšsehradě aby slujby Boží stčený nebyly. Poučevadž bůchoby ze dvora Krutického negmeně 4 hřivny vydávaly, ustanoweno, aby sakristka na den posvěcení oltáře sw. Gereona we Wyšsehraběm kostele dával oběd kapitole tak blouho, dočarwád Bartoloměg, Holomoučy glž děkan, žito bude; po geho smrti aby se ty bůchoby, genž se na oběd obracely, na výroční památku za něho obrátily. Tento děkan měl Holomoučy dům na Wyšsehradě, a dostal od krále hospodu w Praze, třežto kustos Wyšsehrabě glž ob dáwna gednu měl; ten dům a obě ty hospody dal Bartoloměg kustosowi, aby památka mrtwých za něho fondána byla ročně, a ten den aby swice, oběti a co třeba w kostele zaopatřeno bylo, a kapitole, kanowníkům, wikárům i chudým aby se dal oběd na den sw. Gereona. Což wisse Jan, biskup Pražský, potwrdil r. 1264.

Kostel w Budeči i patronát patřil kapitole.

Již, kteréhož kapitolu nadánym tímto w Budeči nabyla, tak znamenitý nebyl, aby se o něm zvláště wyprawowalo, aniž se to proto děje, ale pro způsob, kterým se to nadání stalo, obšírněji wyprawowáno býti zasluhuje. P ř i s n o b o r, scholastik Pražský, byl také kanowníkem na Wyšsehradě, w němž se král proukázal a znamenitě zasluby sobě u krále spůsobil. On žádal krále o kostel a patronát Budečský. To práwo patřilo ale králowně, tehdyž Kunigunda práwo své kapitole Wyšsehrabě postoupila. Učinila to na žádost, gal píše, svého neobrážlivého a neomilejšího chotě, slawného krále Čestého, a sice ze zvláštní přičiny, kterouž takto uvádí: Zagřel slawné a ctnosti přiměřené, aby každý stwořitele svého welebil. Dosáhla gšem od krále králův králowské důstojenstwi, a ob pána pánu třetého knížetstwi hlawn, máni patronu přičinu z ohledu blaženosti své, abych toho w míšoschcenstwi a w dobrotiwosti následowala, ku kterému gata w mocnosti se blížim.

Wšl listu tow, r. 1262 wyhotoweném, nachází se začal gadž

tať zachovaná. Rytina gest welmi krásná. Králowna sedí na stolici, w pravé ruce žezlo drží a lewou má na přesech. Nápis gest we dvou okresech poruffen, z druhé strany gest wšitý co groš weliký, hlavu králowny wypodobňující, s nápisem do kola a wšij na červené hedbávné tkanici. Musel jagisté Přisnohor u krále státi u weliké milosti, a kostel Wyšsehradský welmi milý mu býti, že on, gsa prelátem Bražským, krále o rozšíření práv kapitoly Wyšsehradské žádal, při které gen kanovníkem byl. W požehnání zůstává památka geho a sice proto, že slib a přísahu kostelu učiněnou vyplniti se snažil. Běda tomu, kdo své břicho pase na zhoubu kostela a služeb Božích.

Přemysl se welmi milostivým kapitole prokázal, lid oswobodil, a práwa zasláwal.

Dsm půwobdných a dobře zachovaných listů se w listowně Wyšsehradské od tohoto krále nachází, giné 4 w kopláři. We třech gedná o Zléchomě, w gedné o Budči, w gedné o kapli sw. Markěty, gať wšfe podobnuto. We třech potwrdil práwa a zboží wúbec, a zwláště w listu Bratislawowě a Soběslawowě. W prwnjm wyhrabil, gať wšfech kostely cirkewnj i řeholnj, tať Wyšsehradský kapitolnj ze wšfech hrubých powinnosti, oswobodil geg od robot wúbec a od toho, co lid nad obyčegné roboty konati musjwal, a od souženj při bernjch zbjeřkách w listu od r. 1253. Města, okolo kterých lid Wyšsehradské kapitoly bydlel, potahowala geg k rozličným danjm, genž obywatelé těch měst obyčegně k obci platiti museli. Přemysl r. 1277 oswobodil wesskeren lid kostela Wyšsehradského, genž mimo ždi měst zůstáwal, od wšeho potahowání ku zbjeřkám, zwláště lid probosttůw okolo Pitoměřic bydljci. — W listu krále Přemysla II. nacházegj se pečeti trojího spůsobu. a) Na obou stranách gezdec na koni w běhu gať negprubšjim, mage pštu s praporcem onžým wlagicjm, na lewé ruce štít tšjhranný s Čestým lwem. Nápis: † Přemizl Dei gratia juvenis rex Boëmorum. Na druhé straně: † Otcharus Dei gratia dux austriæ. Wost gest červenawý. b) Král na trůnu sedjci, mage pravou ruku na přesech, drží žezlo, w lewé gablko. † S' Otokari sive Přemizlai quinti regis Boëmorum marchionis, w druhém kole moraviæ filii Wenceslai regis quarti.

Na druhé stráně: geždec w pánčtí na koni šwofnušmi pokrýwfami w zabu až na kopyta přikrytým: † S' Otokari Dei gratia regis Boëmorum quinti moraviae Marchionis, — w druhém ofoľku austriac et styriac ducis. Na obrubě: † Pax Otokari regis quinti in manu Sancti Wenceslai, wošť bílý a rytina welmi místrně žhotowena, tak že geť se čemu podiwiti.

Kostel Wyšehradský nazýwá Otokar takměř we wšech listech swých, swou zwláštní kapli, — swatoswatou kapli swou — kostel zwláštními swobodami od papežů a knížat obdařený — wšehradní a bez prostředku pouze papežské stolici podrobený, Bartoloměje, kufosa, a Přisnobora, kanowníka, své kaplany gmenuge.

Že Otokar wynešených a zwláštních powah byl, to wůbec známo, wšak ale gen s strany udatnosti, hrdinstě myslí a poněkud s ohledu wysofomyšlnosti. Kronikář spoluwěky popisuge geg s křesťanské strany, řka: Otokar tento od mládí swého wšedů swou naběgi w ochranu Boží skládal a zmužilou myslí kráľowstwí swé spravowal. Byl kníže znamenitý, král nepřemožitelný, wůdce w poli přigemný. Kolikrát koli proti králi neb knížeti do pole táhl, wždy wítězposlawný se domů nawrátil. W řízeni kráľowstwí swého plápolal nábožnou horliwostí, dobrotiwě odpouštěl těm, genž winy své poznali, neoslyšel wdow a rád pomáhal sirotkům, času postního s gednjm služebnjm soukromi w noci kostel nawštěmowal, a na zemi prostřen tak dlouho na modlitbách trwal, až hogným pramenem slzi zem, na které rozprostřen ležel, zwlážena byla. Odtud wstaw přeb wýchodem slunce ku připrawowání pokrmu wolal ouředníka, gehož powinnost byla o chudé pečowati, a tágal se, ždaliž krmě pro chudé připraweny gsou. Geho spůsob byl w postě denně 50 chudým dáwati pokrmi a na weliký pátek oděw. Na zelený čtwerť dwanáci chudým nohy mýwal, každého twrdým penizem obdarowal. Že se to na Wyšehradě bálo, nelze pochybowat, gať Hamersmib poznamenal, neb kronikář bále pokračuge: Přigda také času postního do kostela Pražského osobně kníže pozdrawil, a žádal, aby mšse spíwali za požechnání žiwých, giné za dušse zemřelých, i také mšse ku sw. Trogici, k sw. Duchu, k Marii Panně, k sw. Patronům, k sw. Mikolášsi, řkyž gen tolik kněži nalezeno bylo. Každému mšsi sw. sloužicimu kněži dal při takowé příležitosti 2 zlaté neb 12 stříbrných

peněz. To jsme viděli a svědeckuji vydáváme. Štědrost knížete toho nepochopitelná a nemyšlavitelná byla. Řešitelné dary dával čím wogmodům a knížatům, na platě, na šjibře, w konjch, w přestanech, na oděvu a látkách, což nelze wysłowiti. Kdo seče podči wogsla, rytjřá, knížat, jbrognossů, wssady geg denně dopromědagjich! Šlechticové země oplakáwage w hošlosti srdce krále wasseho, genž wás šarlatem roslossně přelobjwal, podával ozdoby zlaté k oděwu wassemu. Dpásáni gste byti negdražšimi pašy purpurowými a štwouejmi ššůurami a fraglami ozdobenými, což šwět obdibowal a sláwu wassi až k nebi wyhlášowal. Džobna kaple králowšské byla negdražši roucha šarlatowá a kmentowá, gako kápule, dalmatjín, kápi a giné omatý. Kalichy něktěre zlaté, giné šjibrité. Tak slawný, tak milostiwý pán gak neschastný a smutný wjal konec! Králowštwj Čechě na wysokém stupni sláwy a moci stálo, gak žhanobeno a žhubeno bylo gessě za poslednjch dnů krále swěho giuby tak morného. Může se zagistě řici o Otokaru: Snažil se králowštwj své zwelebiti a nesso to; gini wffe wynaložili ge zlagiti, a takě se gim nepodařilo, důkaz, že wyšši mocnost králowštwj řidj, což Karel Fridrich, Baderůw wěwoba, r. 1446—1511 panowawši wywal.

**Náklonnost biskupů ke kostelům Wissehradskému a znamenité pro-
měny v kolegiálních životech.**

Gato Braha w prostřed země, tak stál Wyšehrad u prostřed České cirkwe, a z moci i spráwy biskupa Brázdského byl vyhrazen. Kapitela řídila se dle stolice Římské. Negen kapitola Wyšehradská, ale i některý klášterowé byli vyhraženi z práwomocnosti biskupské, gsouce pod správou samého papeže. Dokud geště cirkwe s bludy a pohanstou temností záposila, uebyly práwa cirkewny a powinnosti tak přísne odděleny a rozmešeny. Gsa geđen řáždý duchowny, w nižším neb wyšším řádu postawený, horliwosti puzen, dosti mage činiti we swém uřadu, do gineho se neměchal, a spíše byl druhý powděčen tomu, řdýž něhdo napomáhal a genu uobleččowal, uebože se, že mu moci, práwa neb hbnosti ugme. Toho důkaz máme až doswad na misijnáckých amerikánských i asiatských. Přigede-li misijnář wědomě neb newědomě do cizého biskupstwy a

poslouží k tomu kácením po chlebě nebeském, byt by se to bez předcházejícího povolení biskupova stalo, ředečně porubělen gest biskup a dává Božha z toho. Tak i mezi duchovenstvem glade gest a bývalo. Byli vyhrazeni kostel který je správou biskupa, ačkolí v biskupství geho se nacházel, nenesl to tak těžce, ani mu na mysl newšoupilo, žeby mu tím důstojnosti ubylo. A pak, gestli biskup dobrý pastýř stáda svého, a gestli žebitel a celá společnost duchovenstva při kostele dle zákona církve svaté živa, co má při dohlázení napravowati, co žebiti? Kde zákon lásky w Kristu, tu wšeho gladho nazbyt. Když ale oušlawui nepřítel, temnost a bludy přemoženy byly, a práce pohodlnější býti počínaly, pak pastýřové wším právem gaslawowati, aby zlawšťni uctivosti a wážnosti za odměnu svého snažení požjowati, i také pohodlností wšelgahých tělesných hleběti si počínali. Z wlastní wnitřní žádosti wšce se rozwigely, a proto církewui práwa glí w přisněgšji okřes a obory powinnosti se obmeziti musela. Tu biskupové wšhrady těžce nesi a s nelibostí na ně patřili. Tak i w Pražském biskupství s Wyšehradem se stalo. Proto pozděgšji kronikátové Čestji, nemohouce pochopiti, gať možno bylo, aby Wyšehrad z moci biskupské wšhrazen byl práwně, na posetlihou přěšli myšlěnkú, že Bratislaw král, aby mrzutoš Jaromjru bratru swému, tehdaž biskupu Pražskému, učinil, kostel tento wšhrabil. W skutku ale spozdilegšjiho gim napadnouti nemohlo. Byl i za času Otokara I. wšhrad Wyšehradský uelibý biskupu Pražskému Dubčegi, který krále i zem Čestou, gať swé biskupství, do klatby uwřhl a wšfady služby Boží zapowěděl, nemage Wyšehradu pod správou swou duchowní, wykonáwání služeb Božích tam zafázati nemohl. Král se swým dworem a Pražané býwali na službách Božích na Wyšehradě, tbyž na Prahu kletba uložena byla. Musel Dubčeg, biskup Pražský, a po 50 letech opět nětko proti té swobodě kostela Wyšehradského powstati, tak že Jan, biskup XXIV., r. 1270 swědecký wydal, že Wyšehradský kostel gest pod správou samé stolice papežské ob starodáwna bez přetržky, a že to obtud doswědčuje, poněwadž on biskup od swětu swé mčadosti za 4 biskupy, a sice: *P e r e ě r i n a*, *J a n a*, genž geho strýc byl, *B e r n a r d a* a *M i k l á š e* widěl, že Wyšehradští tu swobodu wšhrady w biskupství Pražském měli. Na žádné písemnj důkazy se neodwóláwá,

ale na tradici. Tak bylo od počátku, tedy právo to s sebou přinášil, ačkoli listů a pečeti na to není. Živé slovo gest více, než litera mrtvá. Směšno žádáte, písemně žádati důkazy, kde se pravda na živém slově, na skutku zakládá. Nebá se ginát takměř žádná svoboda a žádné právo církevní jiným způsobem provéstí a dotvrditi, leč tradici. Důležitý neb soudce buď si světský neb duchovní, který tradici zahrhne, ukazuje, že duch katolický ho opustil a protestantský geg opogil, a úsudek geho blouhé příjné nedogde, neboť gen to, co všeobecné gest, a všudny mfočeněno se nachází, to stále gest a pewné.

Za biskupa Jana III. vyhrazení kostela na příjor nebylo, ale že kostelu Wyšehradskému přál, ukázal tím, že odpustky w tom kostele uděllil, a sic na den narození, obřezání, zgewení, z mrtwých wstání Páně, na swátky swatých, t gegichžto uctění oltáře a ostatky w tom kostele se nacházely. I k e w, biskup Řezenský, dal odpustky na slawnost sw. Petra a Pawla, na den posvěcení chrámu Páně a na čtyry slawnosti Blahoslavené Panny Marie. —

Kanownici z počátku pospolu na Wyšehradě w gebnom domě žůstawali, a u žádných giných kostelů ani služby, ani prebend neměli, tak gako to i ginde býwalo. W Roku r. 1253 přestali prý kanownici pospolu žiwu býti. Prawdě podobno, že po 10 neb 20 letech i na Wyšehradě společné pospolu byhleni tak příjné zachowáwáno nebylo. Nenalezáme, aby w předešlých časech prelát neb kanowník dům měl na Wyšehradě zvláštní, až Bartoloměj kustos; neměl také až dosud žádný dwogího neb trogího kanownictwí, až Přijsnobor, scholastik Pražský, kterýž byl kanowníkem na Wyšehradě, a J o r b á n, kanowník Wyšehradský, který od kapitoly na faru kostela Marie Panny we špitále w Praze byl ustanowen, a od Jana, biskupa, potvrzen. W e l e s l a w, mistr, byl kanowníkem Pražským, Wyšehradským i Holomouckým. Z toho znamenati, že duch pokory a mjrnosti Kristowy se již proměnil w ducha žádoucího zboží a hdnosti tohoto swěta. Ačkoli byly tyto časy D t y, markrabj Braniborského, těžké, důchoby welmi stěčené a prebendy tak tučné nebyly, předce se mně nezdá to příčinou býti, aby geđen muž 2 a 3 prebendy byl ku swé wyžitwě potřebowal, při pokore a mjrnosti Kristowě. Byli také již faráři na swých osadách a

kanovníci ginde bez prebend. Ob základních pravidel se obložili, a gindá pravidla obecná na místo nich nepřifa, tak každý však, toho se jen dopřít mohl. Buitěni nepřítel království Božího, duch tohoto světa, počal wáti w ratolestech stromu, a od té chvíle strom u wnitř tím více chudnul. Oaf daleko duch ten wlažný cirkew Čestou přivedl, hrůza gest na to jen spominati.

Petr probost. Děkanové a kanovníci toho času.

Dle listu Klimenta IV. r. 1265 byl Wladislaw, probost Wyšehradský a kaplan papežský, za biskupa w Solnohradě ustanowen, a r. 1267 nacházim w listu kapitolním Petra, probosta, který toho roku wstoupil od měšťanů Stoměřických pole u Žitenic za 20 hřiven stříbra, tu se dobrým hospodářem býti ukázal, a toho Petra nacházim gestě r. 1285 w listech kapitolních, nelze tedy pochybowati, že 20 let na Wyšehradě probosttował. S ním 3 děkanové živi byli: Engelbert, který také za Diwiffe glě děkanował, Kuno — a Bartoloměg. Kustosové Gottfrid a Bohuslaw. — Scholastikové Fridrich a Jan. — Kanovníci: mistr Herman, Petr Sar, Arnold, Bartoloměg, Bohuslaw, Kuno, mistr Gindřich, Welislaw, Dominik, mistr Wawřinec, mistr Jordan, Bartoloměg, Jan Polák, Hordislaw, Wenceslaw sakrista.

R. 1271 byl kanovník Welislaw mistrděkanem, 1280 kanovník Dominik mistrprobostem. Kanovník Gindřich, mistr fiktus, byl protonotář Pražský i Holomoucký kanovník a farář při gíném gestě kostele. Gottfrid byl kustos a probost Pražský.

Petr byl muž nad mřru přičinlivý, pracovitý a snad neghorlivější hagitel práv a swobod kostela svého. Gestli listy, kteréž geho rukama wybány byly, také od něho sepsány gsou, byl jagistě znamenitý řečník a bohomluvec. Za krále Otokara a w geho smrti za ukrutných časů pod Otto, ředitelem země Čestě a poručníkem Wáclawa králowice, mnoho prospěl Petr zemi i cirkwi Boží w Čechách. Na žádost geho potwrdil král Otokar r. 1268 práwa probosttowi, aby lid na geho statcích od žádného

ť ničemu nebyl potašován, ani pro žádně protivněnj souzen, leč by probosťt winněho ř gñěma soudu odemzbal. Soudnj prvotnj w Prahenstn, w Bukowce, na Pečce a w Doublebch, o ničž w listech kapitolnjch žádná určtá zmjnk nřbž nebyla, barował a potwrdil. Z tohoto wygādřenj patrně gest widěti, že znamenitě nadánj se stalo geñ oustně u přjtomnosti swědků, a že platilo, dokawad poctiwost panowala. W tomto listu swědčj král Otokar, že tu kostelu Wyšsehradstěmu od dáwna prosslych časů předkowě geho připogili ouřad kancelřstj, a w listu od r. 1277 nazývá král kostel Wyšsehradstj zvláštnj kancelář dworu swěho, čemuž se nenj co dwřiti. Sprawedlně souditi a řjbiti gest powinnost, za kterow řazbž přeb Bohem odpowjbatj musj. Proto tehđž zvláštnj soudy a důležjté spráwy w řmcjch kostelnjch, ř na oltář se ukládaly, neb práwo člověka gest coř swatěho, tak gako gest člověk obraz Božj. Na poswátěm mřstě co swatěho gest, swatě se řjti mělo. Kterě řjzenj zapomene, že práwo člověka swatě gest, tu ukrutnost ř gebně, a otroctwř ř druhé strany ruce sobě podává. Sprawedlnost pouze lidřká neb filozofická neprospěge. To bylo přjčinou, že pohanskřj národowě z otroctwř wynřknouti nemohli, ačkoli se swobodnjmi gmeňnowali; Kristus teprw swobodu prawou ukázal, řbyž mocnřřm do řrdce řstřpil, že člověk obraz Božj gest, a geho práwo, práwo ob Boha daně. Proto gest to złé znamenj, že obraz uřřřzomaněho Spasřitele nășeho ř radnjch řinj zmřzel, gest se obáwati, aby takě ř myřle se neřtratili, gestli se geřřtě někde nacházj.

R. 1269 gest ob Petra wyhotowen list ř opatu Altomysřstěmu, w kterémž Otokar 60 lanů polj u Polřčtj řlášřteru daruge. Altoměřřtj ř wystawěli lázeň na řruntěch probosťtowřch; Přemysř nășřdit, aby tw lázně buď probosťtowi přřpably, neb docela zřřtemy byly (r. 1277).

Přřřiněnj kapitoly o rozmnoženj a zachowánj zbožj.

Engelbert děkan, přeběť Kunůw, obřázal 40 řřřwen řřřbra na řřř w kostele, aby se znowa wystawěl. Kanownřř Hermann obřázal na oltář řw. Mikoláše 50 řřřwen. Řčř 90 řřřwen dal děkan Kuno Dominikowi, kanownřřu Wyšsehradstěmu na wes Želřř,

stierou, on po svém otci zdědil. Za své stálo za 115 hřiven stříbra. Byl tehdyž spůsob, že při koupi statku na každé hřivně geben loton se připočítal na vyčíslení stříbra (co se vůbec na chyst gmenovalo). Dominik odpustil kapitole co 115 lotonů činilo, 25 hřiven obětował oltáři sv. Dominika in ambone od něho wysta-
menému. Tak aby kněz k tomu oltáři přikázaný téhodně 3 misse sv. čert, a lampu, dnem i nocí za Dominika a jeho rodče hořej, obstaral, a dohub živ bude Dominik, aby na den památný smrti otce jeho 12 peněz a 12 menších swjček do obětní pokladnice po-
ložil, a dvě noční swětla aby každoročně zaopatřil. Po smrti Do-
minika aby se polowice toho wšeho obrátila na wýroční památku jeho smrti. Všitky w té wsi se rozdělitý tak, gať lbo na ni peněz měl. Statek patřil ale kosteln a kapitole.

Kapitola měla zboží w Krči; gakhš P o t o dělал tu obřiz-
nost. W foudu rozhodnuto bylo, že polowice Krče patřj gřž nyní ka-
pitole a polowice aby Poto až do své smrti užívál. Na Zeleně
a Krč glou listy od r. 1279. Poto je Wřena obdržal r. 1293
swüg poděl we své poslední vůli kapitole. Kapitolni statky trpěly
zhoubu gaťo probossté a negwice ty, z kterých denně pobýly se dá-
waly. Z tu zvolila kapitola 5 mužů ze své společnosti a obemžala
gim ty statky ku spravování, aby ge w lepšj stáv uwešli. Po-
něwadž w zemi práwa dowolání nebylo, a mnoho zboží w rukou
rozličných lidí bezprávně se nacházelo, gini opět ouroky a platy
odváděti obmestřawali, utekla se kapitola do Řima ku papeži o po-
moc. Papež Martin IV. ustanovil biskupa Holomouděho r.
1281 a po bradě 1282 a nařídil mu, by přiantil neprávě držitele
statků Wřehradských, aby ge kapitole nawrátill. To samé nařídil
H o n o r i u s IV. opatowí Altenbergskému r. 1286. Gledali po-
moci, lbo mohli, newjm, mnoho-li dostali. Ale chwalitobná gest
horlivosť gegich.

Mezi probosstem a kapitolou byla o mýto w Brachaticích
wžby mržutost. Kapitola postoupila swou polowici probosstu, a
probosst dal opět pobýl swüg na zboží swém w Žitenicích, w Ma-
lessowě, Lhuci, Ugezdě, desátek w Etoměřicích, patronát kostela
w Žitenicích a desátek z přjwozu pod Wřehradem r. 1285, což
král Wáclaw potwrdil.

Děkan Kunu založil wjživu pro kněze na Wyšehradě.

Kunu děkan koupil statek ob **M i b i k a** za 46 hřiven střibra dobrého, Pražské wáhy, w Kameněmoště, země na 2 pluhy, 3 sebláky, nágemnj pole magjci, zahradu na zeleninu, a druhou owocnými stromy wysázenou a dobrá lufa. To odkázal kostelu s tímto zá-
wazkem: Má býti téhodně w ponděli 1 misse za děkana Kunu. Na
wjroční památku smrti geho má se obětowati 12 swjc, tolik peněz
a baldachyn za 7 fertonů střibra, z kterého by buď kasule neb ginů
oděw messuj zhotowen býti mohl. Na to má být zvláštnj kněz do-
sazen, nemá toho zbožj kanownj ani prebendowaný, ani bez pre-
bendy užíwati. Ten kněz má na Wyšehradě bydleti, aby se buch-
ownstwo rozmnožilo. Welislaw kanownj, kterýž poslednj wůli Ku-
nowu obstaral, podržel si práwo kněze dosazowati; po geho smrti
to kapitola dělala. Tento kněz dá oběd na den památný smrti
přitonným kanownjům, wšákům, buchownjm a zwonjům kostela
Wyšehradského. Upsání toho se stalo teprw r. 1294 dáwno po smrti
Kunowě.

Spůsob, jak nágem se umlouwal na Goworkowice (Goworčewes).

Někdo darowal kostelu Goworkowice, aby se wjroční památka
dála za odpustěnj hřichů zakladalele. **O l d ř i c h P l a c e r i u s**,
měšťan Pražský, nagal r. 1284 Goworkowice na 8 let. Kapitola
položila tyto wýminky: aby prwnjm rokem odwebl 70 králowských
měr pšenice, druhým 80, třetjm a pak dále 100 měr, a to i sw.
Martinu. Mimo to má dáwati na roční requiem 12 swjc, 12
peněz knězi gahnowi a podgahnowi, gegičj tñden gest, a 6 ginům
buchownjm a žákům oběd. Kdyby byl nebbalý w placenj, má dát
pokutu 50 měr. Do zástawy dáwa Oldřich wšse swé gměnj mo-
witě i nemowitě w Goworkowicjch. Zawázal se dáti 10 hřiven
střibra na ohrady, přjstopy a stawenj, aby w dobrém stawu bylo.
Wš wjstoupenj přjsljbila mu kapitola 5 hřiven nahraditi. Oldřich
wystawěl w Goworkowicjch propugnaculum a obětowal kostelu.
Sljbil také wost od wšel, které mu Bůh požehná, kostelu dáwati.
Kdyby se ale stala obecna ouhona, neouroda, sucho, krupobitj atb.,

čee kapitola sflusnou náhradu učiniti. A poslední rok může Oltřích žmín i letní obilí w Homorkowiczch složit. Když by umřel, anebo chtěl, aby syn jeho gedem neb druhý nágem do 8 roků držel, to že mu kapitola povoluge.

Král Wáclaw milostiw se prokázal kapitole.

Nyní gen 2 listy Wáclawa II. se nacházejí na Wyšehradě ob r. 1285, kterým změnu statků mezi probosťtem a kapitolou potvůrge, a od r. 1288, w kterém dal a utvůrbil práwo Chubým, Wyšehradské kapitole pobdaným w Hodbowicích, aby ryby lowili we Wltawě, gať daleko pole Hodbowiců se okolo řeky táhla až na druhý břeh w Chuchli. Chuchelsstj nemagi překážeti w lowení ryb.

Jan probosťt Wyšehradský postoupil dle vůle krále Wáclawa klášteru Zbraslawskému zboží w Rahowiczch a we Wbitmu. Za náhradu dal král probosťtowi 170 giter rolí w Milčicích na blízku probosťského statku Latce řečeného r. 1294. Toho roku darowal král městu Berounu weš Wdvice, která biskupu Pražskému patřila. Za tu dal 4 wesnice biskupowi: Dobřín, Rozłowice, Černuc, Lobeč. Tyto wesnice patřily opět probosťtu Wyšehradskému, za ty dal král probosťtu ostatní zboží w Milčicích nedaleko Sabě s lidem, rolí, lukami a wšim právem a užitky, swobodami i přislussenstwim. Za gité král tento milostiwý opatrně gednal a dobrý příklad dáwal, když statky tak rozdělowal a w okrouhlost ge uwáběl, aby tím snadje spravowány býti mohly.

Kapitola pronagimá, a Jan probosťt ménj statky.

Časy byly těžké, protože zem od wálečných ouhon se geště nezotawila. Statky kapitole málo neshy, pronagimala ge, ale komu? Swým spoluowdům, genž hospodářstwí rozuměli. Duchowní statky nagimati, geť wždy possetilost, wždy geť duchowní strácen. Dyl by sám ničemu nerozuměl, přece lépe pochobí, když nepronagimá zboží swého.

R. 1287 M i l o s l a w, arcibětan Bechyňský, a P ř i b y s l a w, bětan Tepický, kanownjci Wyšehradstj, nagali ob kapitoly

statky Žitenice, Brutice, Úgezd, Týnec se všim příslušenstvím, lesy, mlýny, lukami, s desátkem v Litoměřicích na 5 let. První rok platily nádmu k sw. Otě 14 hřiven stříbra, aby kapitola mohla zástawy kostelní vyplátiti, a po zbírce wina a po jiných 18 měr (tůní) Řezenských wina Žitenického, to k sw. Michalu aby na Wyšehrad přivezli. Druhým rokem 8 hřiven stříbra k sw. Otě a 20 měr Řezenských wina k sw. Michalu, pak 8 hřiven stříbra k sw. Hawlu. Třetím rokem k sw. Otě 12 hřiven, k sw. Michalu 24 měr Řezenských wina Žitenického a 12 hřiven stříbra k sw. Hawlu, a to aby i ostatní 2 léta dávali.

R. 1292 probosť Jan II. probal kanovníku Fridrichovi s powolením kapitoly 180 giter země s rowinami, lukami, rolemi wdělanými i newydělanými za 62 hřiven stříbra a koupil ten samý rok za těch 62 hřiven zboží příležitější, a sice wes Brbicaný při statku Laticích.

Sázka na Wyšehradě o naprawení práv a uwezení vyšších škol do Čech, r. 1295. Pobožnost k Panně Marii. Walter scholaštik.

Kronikáři Čestí čím dále, tím strounějši správy o Wyšehradě dávají, tak gakoby wice králowé na Wyšehradě byli nebyhli. Ságeť wypravuje na r. 1295, že král Wáclaw se radil s pány Čestími o naprawení a spořádání práv a pak o to, aby w Praze školy uwezeny byly gak w Paříži. Páni ale gednomu i druhému odpýrali, tak že král Wáclaw na gnuš čas to obložil a gak wjme, nie neučinil, byw smrtí dšiwě zachwácen.

R. 1295 byli na Wyšehradě Jan, biskup Krakowský, a Eonrad Lubučenský; ti na žádost Bartoloměje, děkana a mistra, Jana, scholaštiky odpustky w kostele Wyšehradském udělili těm, kteří by přispěli ku stawění kostela, a byli při mši swaté o Marii Panně na switání. Kdy taková pobožnost k Panně Marii na Wyšehradě začala, kdo půwodem byl, známo není. W Holomouci biskup Theoborik již r. 1282 ustanovil, aby mše swatá o Panně Marii před switáním slawně spiwána byla. Křt na ty odpustky na Wyšehradě dán gest a Jan, scholaštik, žegmně gmenowan.

Kronika Zbrasławská wyprawuje w 54 kapitole bitw, kterých sw. Celestin, papež, řby z pokory a náslonnosti k životu soukromému neb poustevnickému důstognost papežskou složil, učinil, že znamením sw. říše bite ob narození chomé uzdravil, a posládd, že mu to často powjbal ctiuhodný muž pan Walter, Wyšsehradský scholastik a Pražský kanovník, genž při tom byl. Kronikář Frantisek wyprawuje ten přiběh také, ale o Walthrowi žádně zmínky nečiní. Gať máme rozuměti kronice Zbrasławské? Jan byl scholastikem před rokem 1292, i po něm, gať listy wykazují. Teby r. 1295 gestě scholastikem nebyl Walter, až r. 1318. Měl teby Walter něgaké řízení toho času we Wlaffích, neb snad tam na školách byl? Wšak buď gať buď, důkaz přece gest, že Walter muž znamenitý byl.

Odpušky od rozličných biskupů od r. 1285—1304.

Udělowání odpušků w těchto časech bylo we zvyku a na Wyšsehradě prostředek, gaťby stawení kostelní započteno býti mohlo. Wšedto gnuění wždy zapísáno bylo kostelu, a řby kostel co znamenitého potřeboval, požádě zvláštních prostředků třeba bylo, i dobrodinci zbuzeni býti museli. Kapitola měla w myšli stawení rozšířiti a rozmnožiti, neb kněžstwa přibýwalo.

R. 1285 Jan z e l e r, řádu sw. Aujustina, biskup Budněnský, udělil odpušky na hoby Boží a na swátky těch swatých, kterých oltáře na Wyšsehradě stály a ostatky gegich se chowaly.

Stíné odpušky udělil těm, genž ku stawění kostela nápomocni budou. R. 1288 Theodorik, biskup Holomoucký, to samé učinil, genž ge na hoby Boží negen na neděli ustanowil, ale i na druhý swátek prohloužil.

P r o f o p i geho nástupník Jan, biskupowé Krakowští, r. 1294—1295 udělili odpušky na slawnosti obyčegné, r. 1299 wyhotowili list na odpušky kostelu Wyšsehradskému: Z a n d o Rolandský, M i k o l á š Kapitranský, Z a n d o l f Brírenský, J a k o b Kalcehoušský, M a u r u s Amelianský, T h o m a s i u s Kownenský, a R e h o z Pražský geg r. 1300 potwrdil.

G i n d ř i c h, biskup Wratislawský, dal odpušky na hoby

Boží a na svátky Panny Marie. Tak biskupové kapitolského kostela Vyšehradského svou wděčnost a uctivost profagovali. — R. 1304 Petr, biskup Basilegský, roční odpustky udělil a Řehoř Pražský 40 denní k nim přidal.

Protokol o wolení děkana Gindřicha r. 1302.

My Petr, probosť s ostatními kanovníky a preláty, genž přítomni byli první pátek po Nanebevstoupení Páně s následujícími dny jsme ustanowili k wolení budoucího děkana, pečugice o to, aby wšickni ginde bydlící, genžby powoláni býti měli, a mohli pohodlně přítomni býti, do té chvíle se swolali. Když se sešli do Vyšehradské kapitoly, přebložil Petr, probosť nadřečené kapitoly, gakým způsobem se bratřím líbí, dáti kostelu budoucího děkana? Rozmlouwawše mnoho o tom, oblibilo se wšem a každému woliti strze kompromis. Sgebnotiwsše se wšickni w gednu mysl, žádný neopytaje, dali jsme moc a práwo ouplné a swobodné welebnému otci w Kristu panu Petrowi, biskupu Basilegskému a probosťtu našemu, též pánům mistrů Janowi, scholastikowi, a mistru Rapotowi, doktoru dekretů, Týnedému probosťtowi, Vyšehradského kostela kanovníkům, mužům zagisté opatrným a wážným gakožto wolení nasseho swědkům, woliti děkana a kostel obstarati ze své neb celé společnosti kapitoly Vyšehradské, gak za dobré uznagi tímto způsobem, aby ze své společnosti dwa třetjho, neb wšickni tři některého glného z kapitoly gednomyslně zwolili za děkana a pastýře tak, aby když o osobu, kterou by zwoliti minili, se sgebnoti, gedn z nařizení ostatních pro sebe a za ně a gménem celé kapitoly tu osobu zwolil wůbec, a kostelu osiřelému předstawil. Wšickni a každý pro sebe jsme ustanowili, že geg za budoucího děkana a pastýře přigmeme, gen když gest schopen. Ti kteři práwo dostali nadřečené po odchodu našem z kapitoly sami gak subj w kapitole zůstali, a po opatrném a pilném uwážení, gak nám pak o tom spráwu dali, zwolili muže slowutného a wážného pana Gindřicha, faráře kostela Panny Marie w Praze, spolukanowníka nasseho, muže arci plného vědy, mravů wážných a uměním zwláštjím obdařeného, z počtiwého manželtwa splojeného a na kněžstwi poswěceného, kteréhož

často volčený pan Petr, Basilegský biskup a probosť náš, geber
 z subich, z wůle a nařizením swých spoluowdů, kých wšech kanow-
 ných a prelátů do kapitoly swolal, w tento spůsob písemný zwolil:
 We gměnn Otce, i Syna, i Duchu swatého. My Petr, z Boží
 a apostolské milosti biskup Basilegský a probosť Wyšehradský z wůle
 a ze srozumění našich spolusudů, kterýmž ostatní své hlasy swěřila
 kapitola naše Wyšehradská na místě našem a jiných wšech, genž
 magi práwo woliti, nám i našim spoluowdům odevzdáme po wy-
 wání o milost Duchu sw. — pana Gindřicha, faráře Blahoslavené
 Marie w Praze, spolukanovníka a spolubratra našeho, gme zwolili
 za děkana a pastýře našeho kostela Wyšehradského, a to wolení
 písemně a slawně wůbec ohlašugeme. Několik zwolený sám s po-
 čátku dle spůsobu dobrých ředů se sponzel, pak ale přemožen prosbou
 filnou ku zwolení sebe s báží Boží přiwolil. Tak dle církewních
 řádů a slawně učiněné wolení gme wšickni přigali a schwálili, „Tě
 Boža chválíme“ prospěwugice. O potvrzení woleného děkana nowě
 wolený osobně do Říma k sw. Otci giti měl. Zentráte a snab
 gudy též kapitola žádala Otce sw., aby to gegi wolení potwrdil, že
 Gindřich pro swůg wěk a slabost a jiné nehody osobně do Říma
 se wybati nemůže. Tu žádost, w které protokol wolení gest, 11
 swědků podepsalo, 17 pečeti ale zawěšeno bylo, totiž:

Gá Petr, z Boží a apostolské milosti Basilegský biskup, Wy-
 šehradského kostela probosť, králowstwí Čestého kanclř, byl gsem přis-
 tomen při tom wolení, srozuměn gsem byl, a wlastní rukou gsem
 podepsal.

Gá mistr Kunrát, kustos kostela Wyšehradského, byl gsem přis-
 tomen wolení a srozuměn, a wlastní rukou gsem podepsal.

Gá mistr Jan, scholastik Wyšehradského kostela, byl gsem při
 wolení přítomen i srozuměn, a rukou Mikoláše, sakristy Wyšehrad-
 ského, gsem podepsal.

Gá Dominik, kanowník kostela Wyšehradského, byl gsem při
 tom wolení a srozuměn a rukou Oldřicha, pana Petra probostta
 Wyšehradského vikáře, gsem podepsal.

Tak ostatní kanowníci buď wlastní rukou neb jinou pode-
 psáni gfu.

Kanowník Petr připsal, že nemage své pečeti, pečeti mistra

Rapoty, spolukamownik, užil. Pečetě mnohé jsou zcela wyhraneny, celá není žádná. List gest ale dobře zachován.

Probosťtové a kanownjci od r. 1287—1303.

Bo Petrowi z Reichensteina byl probosťtem Jan II., z krve králů Čechů, o němž co na Wyšehradě činil, nahore wyprawováno bylo. Coby byl w zemském neb církewnim řízení prospěl, nenalezl jsem zaznamenáno.

Pať přišel Petr II. Michspalter, rodič z Trewiru, ten byl biskupem Basilegským, pať arcibiskupem Mohučským, a gako arcibiskup znamenitě služby králowstwj Čestému za krále Jana prokazoval. O něm později bude mluweno.

Bo Petru II. přišel Petr III., genž byl také probosťtem Pražským a biskupem Holomoučským. O tomto Petru ale žádné památky w listech Wyšehradských nenacházím, ani kdo. giwý o něm co wi, leč kronika Zbraslawská.

R. 1316 umřel Petr, biskup Holomoučský, w Praze a byl na na hradě pochován. Ten ačkoliv probosťtem Pražským i Wyšehradským, též kancljřem země Česté byl, a za žiwobytí wšeho bohatstwj hognost měl, při smrti sotwa tolik zanechal, aby pohřeb zaprawen býti mohl. Morawané gmenugi tohoto Petra Brabawice. Povědávaj o uem žádné zmjny na Wyšehradě se nenachází, kronika Zbraslawská gen neurčitě o něm píše, může býti, že Petr tento gen náhodou Wyšehradským probosťtem nazwán gest.

Děkanem byl Gindřich. Kustafowé za ten čas Simon r. 1292, Konrád r. 1302, a Rycholf r. 1313. Scholastikem byl pořád mistr Jan, musel býti uesmrtný.

Kanownjci byli: R. 1287 Miloslaw, arcigahen Bechyňský, Řibyslaw, arcigahen Tepický. R. 1282 Fridrich, kanownj a farář w Budči. R. 1294 Welislaw, kanownj Wyšehradský, Pražský, Holomoučský, byl r. 1298 děkanem u sw. Wita, Rochana Simona, kanownjci r. 1302, Dominik, Jan, Welislaw, mistr Rapota, mistr Petr, Sethan, Rycholf, Petr r. 1303. Konrád měl býl prebendy své w Hagce.

Kužna Eliška z wězenj wyswobozena a za Jana Lucemburského prodána.

Kmen dáwonowých a silný kůň se zvrátí, meškým hřmotem padá, a vše co zasáhne láme, brtí a potírá. We Wáclawowí, synu Wáclawa II., zahynul kmen slavný knížat Čestých z pokolení Přemyslova, proto po celém království a mocnářství Čestém zmatek a bída powstala.

O Wyšehradě až do r. 1319 taktiž jádué spráwy nena-
lezám. Jan, probosť, byl také při poslední vůli krále Wáclawa II.
r. 1305. Když Jan byl nápomocen Elišce, dceři krále Wácla-
wa II., genž byla od Gindřicha Korutánského pod stráží držána,
aby mu w panování nad královstvím Čestým nepřekážela. Ona
opatrností a přičiněním Jana z Wartenberka, pána Čestého, z wě-
zenj wyswobozena, jako stará babička přestrogena až k Wyšehradu
utekla, a tu od Jana, probosťa, s wozem očekávána, do Rymburka
wezena, a tak z moci Gindřicha Korutánského oswobozena byla.
Tato Eliška prodala se za Jana Lucemburského, genž r. 1311 i
s Eliškou od Petra Mohučského na hradě Pražském korunován
byl. Z toho manželství posel Kare l, genž 14. května se narodil
a 30. toho měsíce u sw. Wita ob těchto Petra pokřtěn byl r. 1316.

Zbraslawská kronika takto o tomto Petrowi wypravuje:
„Welebný otec Petr, rodič z Trewiru, arcibiskup Mohučský, stussený
a wyborný lékař, moudrá rada knížat, muž we wšech příhodách
lidského obcowání velmi šlastný byl. Tento duchowní představený
štrže Wáclawa krále, zakladatele kláštera Zbraslawského, byl klášteru
tomu velmi milostiv, neb 2 oltáře w tom kostele nábojně nadal.
Gdy tento welebný kmet dle osoby byl, pomlčím; byl malický,
ale tím wynešenější w rozumu, w umění a moci, w bohospowj a
lékařstwí neměl sobě rovného. Po nešťastném pádu Dtořara snažil
se až do r. 1320 w těch nejtěžších časech, co zlého bylo, odvrátiti
a dobré činiti. Štrže šlastné uzdravení papeže K l i m e n t a V.,
genž w nebezpečné nemoci od svých lékařů opuštěn, štrže prostředky
lékařské Petrem uzdraven byl, z wděčnosti na arcibiskupstwí Mohučské
dosazen gest. On také 14letého Jana Lucemburského do Čech při-

mebl, a w Plzni a w Praze k naklonění mu srdci Čestných mnoho prospěl. Takové muže Vyšehradská kapitola mezi svými počítá.

Držišlaw děkan. Gindrich kanovník.

Děkan Gindrich povýšen byl na biskupskou stolicí do Řezna, a Držišlaw arcibiskup Pražský byl wolen za děkana Vyšehradského. Byl právník krále Wladislawa, z rodu Gindrichowa, genž později Černýnský se nazýwal. Papež Jan XXII. w bulle potwruzující na děkanství Vyšehradské takto o něm píše: Nechceme, aby děle děkanství náležitěho ředitele zbaweno bylo. Pozorujice wynešenost twého rodu, twou učenosť i ctnosť twé a chťice zwlášťasť milosť tobě ukázati, udělujeme ti to děkanství.

Kde Hamerssmid tuto bullu našel, newím, nyní w listowně Vyšehradské se nic takového nenachází.

Tento děkan stál u krále Jana u veliké milosťi a wážnosťi, mnoho učinil král na jeho radu. Na přimluwu jeho rod Černýnský znamenitých milosťi oučasten byl. Za těchto časů zdržel papež wšedky přigmy nowě usazeného děkana prwního roku pro sebe. Děkan wolený neměl přigmů, ale znamenitě wylohy gat při dosazení, tak na giná wybán, neb měl mezi giným soud o faru Tegnskou s Staroměstským Pražským magistrátem. Proto mu kapitola dala ze společných statků dwůr Schönseld se dwěma statky a s přislussenstwím tak, že musel wšáke při oltáři Marie Panny we Vyšehradském kostele dle hognosťi důchodů z toho zboží wyplýwagiesch spokogiti. To se stalo r. 1318. Řehoř, děkan u sw. Otci w Starém městě, wydal nepravé listy w soudech proti Držišlawowi, a za to do kletky umržen byl; konfistor Pražský žádného psaní od toho Řehoře přigmouti nesměla. To bylo práwě w rozejtí o faru Tegnskou. Držišlaw děkan měl swá práwa co hágiti, a kapitola tím nesnáze měla; nebylo na tom dosti, něgaty Gindrich z Šonenburka, kanovník kostela Vyšehradského, welmi nepřigemný soud začal s Janem IV., biskupem Pražským, obžalowal geg w Římě a těžce geg wínil z neposlussenstwí stolecí apostolské, z podporowání facích, ze simonie (swátotůpectwí), a mnohých giných neprawostí a dokládal, že wše flowy i listy dokázati hotow gesť, a gesť by

neboťázal, že se všem trestům podrobuge. To kronikář Zbraslawský na rok 1318 wyprawuge a dohládá, že opat sw. Saturnina za soudce ustanowen gest, rozepře ale že skončena není. Kronikář Frantisek Pražský též o tom zmínku činí, tupj welmi Gindřicha a wychwaluge Jana biskupa; o tom, z čeho Gindřich geg winj, nížež zmínky nečinj. Měl Jan tento wíce nepřátel. 11 let trwala tato rozepře. Jan byl do Říma powolán, tu se ze všeho odpowídal, a gať pišse Frantisek, nad swými nepřátely swítěžil a r. 1329 do Prahy se šťastně nawrátiv s welikou sláwou přigat byl. Co přičinu k takowému pobežrenj dalo, žádný neryprawuge. Jan tento weliké náklady na cizewnj ústawy webl, a biskupstwí w přigmech rozhogniti welmi se snažil.

Soud o sarn Teguskou mezi Držiřlawem děkanem Wyšehradským a rychtářem Starého města Prahy.

Kdo a kdy kostel Teguský kapitole Wyšehradské pod duchowní spráwu obemýdal, nenalezl jsem. Byl hned weble kostela dům hostinský, špitál, tak že byl toho domu ke kostelu přistawen býti se zdá; tento špitál Blahoslawené Marie Panny darowal Soběslaw II. kníže r. 1178 kapitole Wyšehradské a král Wáclaw to nadání r. 1251 potwrdil. O ten dům již r. 1277 rozepře byla, an Měchal Jan, měšťan Pražský sobě geg wlastnil. Papež Mikoláš III. ustanowil opata Třebíčského w Morawě za soudce mezi měšťany a kapitolou. R. 1300 ustanowil Jan, biskup Pražský, bez wědomj a wšle děkana Wyšehradského wšákře při kostele Teguském; děkan si stížnost proti tomu webl, a biskup odwołal to ustanowenj. Tak mnohé nesnáze o patronát toho kostela i o ten dům kapitola měla, až to bo tuha přišlo. Držiřlaw postavil se r. 1320 na úswitě očistkowánj Marie Panny před Hawla, arcibiskupa Hradeckého, mistsoudce na mistsě Bawora, opata Břewňowského, přede dveřmi kostela Pražského a přebložil list papežský od Jana papeže, w kterémž nařizuge Baworowi, opatu Břewňowskému, aby obstaral, by se nawrátilo děkanu Wyšehradskému, co obcizeno bylo a gest. Též list od Břewňowského opata, w kterém na mistsě seke za soudce ustanowuge Hawla, arcibiskupa Hradeckého. S list Hawla

Hradeckého, w kterém Petru faráři sw. Michala, a Š o č a l o w t, faráři sw. Walentina nařizuge, aby wsechny osadníky Tegnští sary přetwolali a gim nařídili, by oni sami neb gménem gích syndik neb prokurátor na oswitě ošřikowánj Marie Panny 3. hodinu se wynassli, a před děkanem Wyšehradským se z práwa zdpowjwali. Přišli w určitou hodinu wyslanj 3 mužowé ob osadníků a žáwali prohloužení lhůty, že za tak krátký gim určitý čas nemohli wsech důkazů shledati, a že starší z osadníků neglou přjetomni. Děkan žádal, aby obporná strana gako neposlusná, že se slusně nepostawila, prohlášena byla, a obsouzena, aby outraty zaplatila. Pan soudce poradiv se s moudrými, a zachrániv práwa gebné a druhé strany, ustanowil úterek po neběli Reminiscere 3. hodinu, aby osadnjci Tegnští strze syndika dostatečného se do soubdu postawili. Belislaw a Pawel, knězi kostela Pražského, ob Samla za pisate přigati gšouce, přisahu složili, že čtější wse wěrně psáti, co před soudem se stane.

W ustanowený čas přišel děkan, žábage, aby se pokračowalo dle určení. Strana obporná ale nepřišla. Dotřel děkan na obsouzení pro neposlusnost. Aby soudce obpornou stranu ze glosti přesvědčil, určil opět úterek po skončeném welikonočnim hodu k sjetčení té rozepře. W ten den se wynassel Držislaw, děkan, a z osadníků Tegnských 2 plnomocnjci. Pisatowé dostali otewřené psaní, že soudce přigiti nemůže, a že oštar sw. apostolů Filipa a Jakuba ustanowuge k soubdu, a gestli by to byl den, w který se soudy mēdrží, na den následující soudnj, že do Prahy přigde, a wse před sebe wezme; což oběma stranám ohlášeno bylo. W určitý den uwelb děkan soudci na pamět wse, co se dalo a žábal obsouzení obporné strany, též placení útrat. F r e u c l i n, rychtář Pražský, ukázal list plnomocenstwj swého na místě wsech osadníků Tegnských a žábal o prohloužení lhůty, aby zástupce pro sebe wshledati mohl, dokládage, že nemůže w Praze ani w celém králowstwj Češtem galekého nalezt, protože wšickni práwnjci glou buď kanownjci toho děkana, neb genu k ruce, že musí w cizích zemích zástupce hledati, a to že za tak krátký čas se státi nemůže. Soud byl obložen na budowcj pátek. Tu děkan předložil list, že glou zástupcowé w Čechách, gen když se gim dobře zaplatj, a ušlowal, aby osadnjci za

gegich glosť byst potrestáni. Podal i glný list, w němž dokazuje, že geho přebel Gindrich vískate w Tegně ustanowil, a že tenkrát, když dělana na Wysshegradě a tedy zástupce nebylo, osadnjci mocně vískate usabili. Děkan žádá, aby geho práwo hágeno, přigmy, které mu za ten čas patřily, nahraženy, a osadnjci potrestáni byst. Děkan počítal za ten čas 100 hřiwen gřossů peněz Pražských, za ontraty též 100 hřiwen, a žádal míti práwo, aby i budoucí ontraty počítati mohl. Frenclm Jakubůw z Turri, rychtář Pražský, předložil list, w kterémž osoba Tegnská popouští práwo gemu, dosazowati faráře do Tegna, aby on i geho potomci, dědici, neb komukolito by to práwo propůgčil, ho užíwal, že gim do té rozeprě, kterou děkan o patronát webe, nic nenj. A žádal opět o lhůtu dalši, aby si mohl zástupce wyhledati. Soudce opět budoucí pátek ustanowil. Tu soudce odsoudil osadnjky, aby ontraty platili, a děkan proti tomu na odpor se postavil. Rychtář žádal o lhůtu, a bylo určeno segiti se w pátek před sw. Wjtem. Rychtář se ale nepostawil. Děkan dorážel, aby soudce wyřkl, že osadnjci nemagi práwa na kostel, a to gž takě proto, že mezi rozeprě se práwa swěho odčestse ginému, a sice mocnějšsimu postoupili. Byl určen pátek po sw. Jana Křtitelsk. Tu téprw ble nařizenj soudcowa děkan důkazy a listy biskupů a giné pronášal, které práwo geho ku kostelu Tegnskému dosvědčowaly, ty žádal soudce u přistomnosti mnohých moudrých čisti. (Stará baba by řekla: Poblé mého hloupěho rozumu měly ty listy hned první den čteny býti, tu měli začiti.) Listy byly od biskupů Pražských ob r. 1278 — 1302 — 1311 — 1308 — 1313 — 1318. A tomu gessie 4 swědky přiwedl, genž přisahali, že patronát Tegnský děkana patři. Soudce nemoha přistomen býti, aby se wyřčení swědků sloumalo, obewyždal to swému kaplanu B o h u s l a w o w i, a prohlášení wyznání swědků obložil na sobotu po sw. Petru a Pawla. Swědeckwj bylo prohlášeno. I a n, farář kostela sw. Jana, takto swědkil, že Donat od pana děkana presentowan ke kostelu sw. Marie w Tegně, obloupen byl toho kostela a z něho náslou wyhozen od E b r l i n a a syna geho a giných osadnjků toho kostela, že byl od oltáře strčen, a že oběť s oltáře od syna Eberlinowa, laika, moci gemu wytržena byla, a že i ginj duchownj od nabčecených z kostela wyhozeni byli. Ostatnj swědkowé práwě tak swědkili, že se to stalo

na den sw. Mikoláše. Na to se tágal soudce, zbalí by děkan gestě wíce důkazů měl, neb gestě cōs giného pronésti chtěl, neb gestli kdo proti tomu co namítá? Když se nřkdo neozwal, řekl děkan, že se spokoguge s tīm, co řekl, a žábal o rozsudek. Soudce uložil den outeref po oktáwu sw. Petra a Pawla. Na ten den přišsed děkan žábal rozsudek. Soudce sedě na stolici přede dweřmi kostela Pražského u přítomnosti mnohých wřhwal gměno Kristowo a rozsudek učinil: Že osadnjci we swé při propadli, protože mezi rozepři swé práwo mocněgššimu postoupili, že se dožázalo, gať děkan to práwo měl a o ně oloupen byl, že tedy děkan se do swého práwa usazuje. Děkan žábal, aby osadnjci odsouzeni byli k náhradě wšech přigmuů za ten čas, co geg patronátu zbawili. Soudce ge odsoudil, aby 60 kop ěr. stř. Pr. nahradili. Na útraty té pře museli děkanu dáti 40 kop. Že děkan na tu při tolik wybal, musel přisáhati. Stalo se na hradě Pražském před kostelem biskupským r. 1320 dne 8. čerwence.

Patně gest widěti, že gatkoli knězi soudili, děkanu nic nebarowali. Zuto při obšširněgi gsem popsal, aby byl obraz něgaty wedenj a zastáwauj práw. Zagistě kratčegi se k ejli dogiti mohlo, ale tak se to dālo před pěti sty lety, a gsou-li nyní cesty práwnj kratšj a přigemněgššj? Měť a uwážug, mnoho-li gšme prospěli. — Paměti hoden i list, na kterém ten soud psán gest. Gest 5 lofet beze čtwti blouhých a přes půl lofte šširokých, sestāwā z osmi kusů perĝamenowých, které řeměnty perĝamenowými seššity gsou, a na každém konci řeměntu gest pečeť zawěššena, aby ššwy se rozpárat nemohly, sedmero gest řeměntů, tedy 14 pečetj; 15tā gest dole zawěššena na potwřzenj. Nápis na pečetjch podlouhých z bšlého woštu gest: Gallus archidiaconus Gradicensis. Málo listů toho špůsobu se nacházj.

Něbyl proto pokog, opět r. 1323 usouzeno bylo takto: Když wšřar obegde, má rychtář Pražský děkanowi mezi 3 měsšci dwa hodné a šchopné muže předšstawiti, a děkan gednoho z nich awoliti a bššupu k potwřzenj podati. Který by se tak nebržel, strati práwo swé protěkráte. Wšřar má oba za swé patrony ugnati a na důkaz podobannosti ročně gim z oběti kostela Marie Panny 15 kop ěr. pen. Pr. ššřjb. plattiti. Syn Eberlinůw at platj 12 kop děkanowi, dše

toho měl děkan ročně z Teguslé fary 19½ kop. Byly tedy obdát tehdyž hogné. Snad na místo těch přišla tak nazvaná stola. Když nechce člověk cos potřebného z dobré vůle činiti, přitancen bývá k těžšimu.

Nadání a založení kantora r. 1320.

Kdo kantor byl a jaká jeho povinnost byla, nenacházím. U sv. Wita gest kanovník cantor. R. 1292 koupil Fridrich, kanovník Vyšehradský a farář w Bubči, ob probosita Jana zboží w Rameněmoště, jak jsme nahoře čili. Koupil také ob sakristy půl mšna. To zboží dal kapitole, aby přigmy z něho nově zřízený kantor při kostele Vyšehradském měl, a fice takto: Kantor zaprawj z těch přigmů na výroční památku smrti: kanovníkům při hodinách 20 gr., sakristovi a mistru školnímu po 1 gr., na 10 mši sv. za mrtvé 5 gr. — vikářům, kteří při hodinách budou, 10 gr., vikářům, genž při mši památne budou, 10 gr. — Na oběd těm, gimž patřj, 5 gr. — zvoníkům 1 gr.; na chudé jáky 4 gr. Na oběť a světlo po 2 gr. — Druhá památka se má konati za otce, a třetj za matku. Tu na oběť a na světlo po 1 gr. — Dvě kopy a půl a 5 gr. dá na 12 světel, která mezi sv. apoštolů na velkém oltáři na slavnosti, na které budou čtiti děkan a kanovníci, rozsvítit se magj. Ostatnj patřj kantorowi wšestě.

Král Jan založil nového kanovníka r. 1321.

Král Jan přivtělil kostel w Heřmani, genž král patřil, ke kostelu Vyšehradskému, tak aby z přigmů toho kostela byla prebenda Vyšehradská učiněna. Ustanovil, aby ten kanovník, genž duchovy ty bráti bude, wšech práv duchownjch i světskch i denjch podjls kanovníckch jako ostatnj kanovníci prebendowani oučasten byl. W Heřmani aby stálého vikáře, genžby lidem svátostmi posluhowal, ke kostelu obstaral a genu potřebné duchovy wykázal. Toho aby kanovník wždy biskupu Pražskému prezentowal. Poněwadž s ostatnjmi kanovníky dennj dílce bráti měl, byl by s tjm ostatnj strácen. Račjbil tedy král, aby se kapitole

náhrada stala ročně se 6 kopami žr. ve dvou lhotách, o sw. Václavě a o sv. Havle. Toho času administroval biskupství Pražské Dobřich a Baběnic, scholastik Pražský, on to královské nadání potvrdil. Farář tehdejší v Heřmaně, Tobiáš, byl prvním kanovníkem na té prebendě a po něm jeho nástupníci; bylo to tak, jako to skoro nyní jest v Hradci Králové s děkanstvím městským. Královna presentuje děkana pro město a spolu kanovníka kapitoly. Tak to bylo s počátku a nouze učiněno, a až dotud po 1½ století a více nikdo se nenafel, aby nouzi té pomohl a kanovníku živnost zaopatřil. Tak i v Litoměřicích se děje. Biskup jest živ a důchodů probosťských a ta změna připuštěna byla od papeže proto, že slib se stal, že ti, čímž náležejí péči míti o duchovní ústavy, obstarají, aby gmění tolik co nejdříve obgehnali, co by probosťský živnu měl. To se hned nedlouho před 200 lety stalo, a probosťka ještě není. Tak obtížno musí býti, počátečné nedostatky vyplňovati. Později přivtěšil král Jan kostel Žitoměř ku kapitole, jako učinil v Heřmaně, na obě dvě prebendy král volil kanovníky. Toto obě nadání r. 1330 od papeže potvrzeno bylo. Tobiáš byl miláček krále Jana, a mace a příjmu Heřmanšské fary vířáre vydržovati, ubyla mu těch znamenitá částka; webl si stíznost u krále, že prebenda jeho velmi chudá jest. Král Jan daroval i té prebendě důchody z královské berně v fragi Chýnovském, Bechyňském a Blatovském, r. 1330. U Heřmaně byly negatě prorostliny a háje královské. Ty též obdržela kapitola r. 1341, vyplnila les a orné pole nadešala; některé jiné zboží, než negaty Loketského až do své smrti od krále měl, pak kapitole připadlo a morda Blanice od mostu Heřmanšského až k mostu Půhonu k lovení ryb i Vyšehradu patřila od r. 1341. Rytíř Zwan vystavěl u Heřmaně mlýn a daroval geg tamějšímu kostelu; král to obdarování potvrdil a co práva k tomu mlýnu měl, kapitole postoupil. Tak zrostla prebenda Vyšehradská.

Giné milosti od krále Jana kapitole prokázané.

Od krále Jana nachází se až dosavade na Vyšehradě 14 listů původních a jiné 4 uwady Hamerských z topičár. Hned

prvým rokem panování svého dal probosť Janowi 70 honů pole u Plzně dědičně. R. 1321 daroval Držislavowi děkanu stavu královské, zdi obehnané, na hoře Wysehradské ležící, aby v něm děkan i jeho nástupníci bydleli. fara u Suffici byla přivtělena za prebendu ku kostelu Wysehradskému a kanovníkem na ni byl Mikoláš, syn Jana krále a bratr Karla. Tam Augustini klášter založili a faráři negatě těžkosti působili. Král se nepamjnal r. 1331, aby se mírně chovali. Wšak nebyl počase a r. 1345 dostali správu, aby se ze Suffice vyštěhováli, sice že se jim klášter zboží až do základu.

**Duchovní osoby bonifantes nazvané, 12 w počtu. Na místě
gim 10 kněží nazvaných chorálních zřízeno.**

Kdy a kdo bonifanty u Wysehradského chrámu Páně založil, neuvažl jsem. Byli to jáci neb klerikové, jenž při službách Božích denních i nočních sloužili. Přijmy měli na gednom dvoře, jenž ku kostelu Marie Panny před Tegnem patřil a r. 1322 negatě Štěpán z Tetina, právem zákupním (emfiteutickým) pronagatý měl. Platil 3 kopy, jenž clericis bonifantibus patřily, wes Čákovice s tvrzí a Wšak jim patřila. Oč dávno o tom se mluvilo, aby místo bonifantů kněží se ustanovili; a r. 1317 w kapitole, tak se ustanovilo, wšak w skutek neuvedlo. Držislav děkan zřídil jim stavu, gať se zdá, to samé, geť pro sebe od krále Jana dostal, neb bylo zbořené, že w něm byletí nemohl. Tvrz w Čákovickách a jiné věci na statech bonifantů spravil a zřídil, poněwadž dosti příjmů k výživě neměl, tedy na ně náklad webl. To wše čínil ze svého a počítal 80 kop gr. Praž. výlohy. Žádal od kapitoly náhradu. Kapitola zaprodala (emfiteutický) zboží bonifantů Wšak a Čákovice, dostala 66 kop Praž. gr. na hotové a ročního platu 32 kop. Tyto žůstaly za důchod bonifantům, a 66 kop wzal děkan za náhradu. — Gest to ku podivu, gať starý gest tento duch bábelstý, nřby nechťi mti negatých peněz w záloze, ale wždy prodávati zboží, tdyž negatá potřeba nastane. Wše musí hrdlem progti. Tak to bylo před 5 sty lety, tak gest to nyní, a proto musí wše na mízinu přigtiti, a nouzi třgti.

R. 1326 mješ bonifantů kněžj chorální ustanoweni byti, a jakon gegich jni takto:

1. Magi mjeti kněžj chorální přebnost w oděwu a w plešši cirkewnj.

2. Magi býti přítomni při wšech hodinách, mšsích, wjžllich, a při slujbách kofelnjch s počátku až do konce a to w spůsobu tomto:

3. Při mšsi Marie Panny, která se při rozednswání spjwá, jeden týden 5 a druhý týden opět ginhých 5.

4. Rowně tak při mšsi sw. ja mrtwé, na kterou se nezwonj welšým zwonem, — ginať wšičtři přítomni býti magi.

5. Každou neděli budou sloužiti 6 mšs, každý ginhý den čtyry mimo dennj hodinky a mše, které se spjwati budou weblé pořádku. Kdyžby se stownati nemohli, zanechá se to pánům residentům k roz-
hodnutí.

6. Od nich má býti sloužena gedna mše wždy po rannjch hodinách při začátku switání u welšého oltáře, gešli žeby glij ginhý knžj tu nesloužil, tu u ginhého oltáře at čtena gest bez obřadu.

7. Gedna mše sloužena bude po offertorium welké mše, tu konci gest opět ginať mše.

8. Mezi mšsi Panny Marie neb ja mrtwé může z těch, genž při těch mšsích nepotřebuji přítomna býti, jeden za druhého, když má na prázdno, a řád není na něm, mšsi čisti, a mšsi sw. Marie neb ja mrtwé přítomen býti, gať na hoře řečeno, bez pokuty nžjepšané.

9. Ti kněžj magi s duchownjmi dejsiti dlebu w neděli, pakli by ale hob Páně neb matky geho byl neb slawnost některého patrona na ten den připadla, tedy následugicj den, každý mšsje u welšého oltáře po prwnjch hodinách slawně se slujebnjky mšsi spjwati o sw. Duchu. Geden z nich slouže tu mšsi přtpogi dvě modlitby, gednu ja žtwé, genž ge ustanowili a obstarawagi, druhou ja mrtwé dobrodince.

10. Musegi bydleli na wrcu Wyšsehradském w domě někdy dělanštem neb ginde, kde se gim zlsbi w domjch kanownjstů, wířáků a oltářnjstů, ne pak w hospodách neb w domjch pobežřelých.

11. Každý z těch kněžj dostane denně 9 gr. Pražského rázu.

12. Zanebá-li kdo které kolko hodinů, počta bude : jeden malý denár za primu, terc, sextu, nonu, nespory, kompletár, mši Panny Marie a za mrtvé; 2 malé denáry za matutinum.

13. Spisovati budou strz celý rok s duchovními besedy. Chleba w určité čas antífony o Panně Marii po kompletári.

14. Kdyby některý z nich hodinů často zanebával, ať se to roznese na kapitolu strze pana děkana a 2 residenty, ať čte žalář úplně, co se gegich úsubku zanechá. Kdyby ta pokuta neprospěla, světegi ať potrestán gest, ať mimo žalář třikrá 7 kacířů žalmu a litanie; kdyby ani to neprospělo, propustí se z povinnosti své.

15. Kdyby některý mše, kterou má sloužiti, sám neb strze giného nespoužil, stratí 3 malé peníze, za které ginů druhý den čísti bude, leč by měl dostatečnou příčinu, že čísti nemohl a se dříve u 2 residentů omluvil.

16. Magi nadřčení své povinnosti vykonávati dle pořádku ustanoveného tak, aby w tom žádná nebalost nebyla — sic by nebalý pokutován byl gebný malým penízem. Aniž směgi povinnosti konati, které jsou pro chlapce, leč by giné pomoci nebylo.

17. Ani směgi za vikáře neb oltářníka gatých povinnosti konati, leč kdy schází. Ani směgi kterých povinnosti mimo kostel neb w kostele konati neb beneficium mti mimo své.

18. Na den slavný Pána nasseho, Panny Marie, a patronů, totiž : sv. Petra a Pavla, sv. Klimenta, Bogtěha, Gereona, Vitala, Odbřicha, na slavnost posvěcení chrámu Páně čte každý mši sv. k té slavnosti; na výroční památku smrti zakladatelů, totiž : Bratislava, geho synů a manželů gegich, genž w našem chrámu odpočívají, a při rekviích za přeláty a kanovníky, kteří w našem kostele pohřbeni budou, neb byt by se i gině stalo, genž se za ně čte, každý z nich mši sv. za mrtvé sloužiti bude, a buše nadřčené pod pokutou významenanou 3 peněz malých bez rozjila.

19. Žádný z nich nesmí se vzdáliti od kostela bez dovolení residentů, a kdyby se stalo, žeby odešli chtěl s dovolením pána, mšto sebe giného opatři, genž by docela geho povinnost zastal, a gestli že by se za měsíc newrátil, stratí své mšto, leč by nemocen

byl neb jagat, co na swém místě se dožadje. Kdyby někoho i dlouhá nemoc obšířila, byly své docela dostane.

20. Pokuty nadřčených obdrží decempáni mimo pokuty za mše, které místo nich čteny být musely, kteří duchovní za to tím pilněji služby Boží at konají, a při všech hodinkách přítomni at jsou.

21. Dosazení těch kněží státi se má ob přelátů a kanovníků we větších prebendách a od residentů, a sice ze služebních kostela vlastního, jenž w skutku přisluhují a schopni jsou, ginať obviněn se vezmou lepší, jenž se sledati mohou. Z propuštění ge mohou ti sami páni z důležitěho provinění, což se gegich svědomí zanechá, neb většinu dílu z nich.

22. Nadřčení kněží mají také dostatečné rukogemství, že za wšechu škodu strze ně učiněnou po ten celý čas, co při kostele nassem w powinnosti budou, kdy by stženi byli, a se dostatečně zodpovídati nemohli, zuplna žádost učiní.

23. Kdyby ze své powinnosti wystoupiti mnil, má měsíc napřed vědět dáti, abyhom giného ustanowili.

24. Při velké schůzce lidu, aby se rozepře mezi oltářníky a kněžimi chorálními strze oběti nestala, ustanowugem, aby co při mších kněží chorálních obětováno bude na oltářích, u kterých mše čtou, oni s oltářníky se dělili napolowic o to, co by přes šroš obětováno bylo, a we všech mších, které sloužiti přigdou, aby ob oltářníků strpeni byli.

25. Z pokut kněží chorálních, jenž decempánům obhoblány jsou, dostanou byli chudí duchovní, kteří do kůru chodí, gestli že decempáni to učiniti zamestlagi.

26. Wšklab w pochybnostech, které by z předřčeného neb z přičtených pravidel powstaly, a doplnění toho, kdyby gestli co chybělo, zanecháme residentům.

27. Residenti, tedy páni, jenž břemeno nasseho kostela negvětšji nesou a proto mezi ně se wšechy důchody mimo almužny dělji, mají msti dobrou péči, aby dotčení kněží ze zboží konisantů a ze zboží kostela w Budči dle přiwěření geho, gim strze administratory Bražského biskupství a obviněn denní i noční peníz, který si zasloužiti museli, také náležitě dostáli.

P ř i g m y z w l á s t n ě t ě c h k n ě ž ě j. Kapitola se usnesla, aby některé obedience, genž prelátům a kanovníkům patřily, na užitku těch kněží dali. Dali jim přigem z Hor Kutných, gegž probosť Jan za Howorčewes kapitole postoupil, a obedienci w Meh-
wěži. Děkan Držislav měl prozatím negaké obydlí na hoře, toto obydlí wykázala kapitola těmto nowě ustanoweným kněžím, kteří by w něm bydleli chtěli; a dům, w němž dosud bonifanti žůstawali, postoupila děkanowi za sňbo, neb ten děkan i geho předkové neměli gistého bytu na hoře Wyšsehradě. W tom domě žůstawal děkan také r. 1482.

Bwláštnej práwa od Jana krále probosťu a giná kapitole udělená.

R. 1319 odcházeg Jan král do Lucemburku, odowzbal práwo, probosťa w Staré Bolelawi dosaditi, Janowi, probosťu Wyšsehrad-
skému. W giném listu toho samého rofu dal probosťu Wyšsehrad-
skému plnomocenstwí, duchowenstwo na wšsedá mřsta králowstého patronátu dosazowati. Postoupil mu práwo, wšsedy statky swého probosťstwj na zákup (censiteutický nebo na purkrech) pronagimati, což žádný duchowní bez powolení zwláštijného králowstého učiniti nes-
měl. Wypůgčil si ale také král od Jana probosťa 600 kop, a zastawil mu dvě vsi Zamachy a Wtelno.

Uednalo se o to, aby kostel obnowen byl; a poněwadž du-
chowenstwo při kostele se množilo, a kapitola na to bolehalá, aby
při kostele bydlelo, o to se starati musela, aby také obydlí měla.
Žádala krále o powolení, aby mohla stawení kapitolnj rozsřřiti, a
obdržela ge, aby na hoře Wyšsehradě byty rozsřřiti, a pro swou
čeleb a giné potřebné řemeslnjy stawení stawěti mohla. List od r.
1327. Gesti tedy patrně widěti, gaká měřstá obec byla toho času
město Wyšsehrad, řbyž kapitola stawěti musela, aby pro řemeslnjy,
kterých potřebowala, obydlí měla. Powolil také, aby kapitola polowěti
důchodů i z prebend králowstých kanovníků w druhém roce na sprá-
wu kostela obrátila, též aby i králowstj kanovníci s ostatnjmi
w pořádku prebendy wybjrali, tak gaž kapitola si toho ptála a
w následugjem ustanowení určila.

Stanowy kapitolnj r. 1328.

Poněwadž zawázání gsme právem i swědomjm o stawenj kostela se starati, často gsme o to gednali a gednáme, gakbychom w tom pomohli. Přigmy, gež od kostela máme, k tomu nestlačj, proto aby ten kostel tať spustilý nezůstal, ustanowugem :

1. Polowice přjgmů druhého roku z každé prebendy, která budoucně gakžm koli způsobem při nassem kostele prázdna bude, má na stawenj kostela patřiti, bytby i byly prebendy králowské, poněwadž to král Jan z přjzně k nassemu kostelu dowolil.

2. Polowice přjgmů prvního roku z každé obedience, která prázdna bude, wygme se ale napřed břemeno gegj, co se wyšetřj ble nasseho nařizenj neb těch osob, kterěž k tomu ustanoweny budou, na stawenj kostela se wynaložj.

3. Poněwadž některé osoby nasseho kostela pracugici pro znamenitěgšj swé zásluhy mezi ginyhmi přednost mjtj magj, gak církewnj práwa ustanowugi a rozum láže, a poněwadž z toho, že prelátj a kanownjci osobně při swém chrámu Páně bydlj a Bohu sloužj, služby Božj a čest kostela prospjwá a se množj, což za nassich časů z celého srdce žádáme ; proto ustanowugeme : aby prelátj sjdelnj u kostela nasseho prebendy, nassemu oddělenj patřjci, když některá prázdna bude, mohli wybjrati ble času swého bybleni, která se gim pať newyhnutelně dáti musj, kdejto oni první swou prebendu opustj. Pať kanownjci sjdelnj na wěššich prebendách ble stáři swého sjdlenj postupnou na wyššj místo. Razýwáme ale sjdelnj, genž mohou na wyššj prebendy postupiti, ty, kterj gedn roť celý bez přetržky u kostela bydlj, a druhý roť rovně tať se drželi.

4. Gini kanownjci nepřjstomnj ble času swého přjstoupenj,

5. kanownjci na menšjich prebendách ble času swého sjdla a pať ble času přjstoupenj na přednj prebendy magj postupowati, a takow ta prebenda, na kterou žádný nestoupil, ble wěle kapitoly azeb toho, genž práwo má, se obsadz.

6. Tento wyčřený pořádek we wšem chceme mjtj zachowawý při prebendách, na kterěž kapitola i na kterěž král dosazuje.

7. Poněwadž gsme kanownjky menšjich prebend w postupowání na prebendy wyššj, gak rčeno, nám přjstomnj, a gim tym

wděť, kterého nebylo, přišli, aby z toho kostel náš užitek a čest měl, chceme a ustanowugeme: že od té doby se žádnému menšší prebenda nebá, leč prw přisáhne, a slíbí, že bude u kostela osobně bydleť, a gestli se za měsíc neusadí a přitomen nezůstane, hned ginému, genž sibleťi bude, se podá. K tomu byly zřízeny malé prebendy za starobáwna, aby gegich přitomnosti kostelu se posluhowalo, a že práwě proto obdrželi wětšší prebendy na swém místě.

8. Chceme a ustanowugeme, aby kanownjci z menšších prebend na wětšší postupugice, když by w ten čas, když postupugi, při kostele nezůstawali, mezi měsícem se usadili, a u kostela se drželi, což kdyby neučinili, giným, genžby zde bydleťi chtěli, prebendy gegich se uděli; kterou pokutu i na ty ukládáme, kterj, poněwadž při kostele zůstawagi, z malých prebend na wětšší stupugi, a wstoupimse na ně, z obydlí se odtahugi.

9. Kanownjům malých prebend ten wděť učinjme, aby tím pohodlněgi při nassem kostele bydleťi mohli, ustanowugeme, aby i oni dle předtu času swého byhlenj při kostele dosáhli obedience, tať že by kanownjci wětšších prebend, genž obedience dosahugi, gich nedosáhli, gat to od kanownjů wětšších prebend a residentů častěgi bylo wyřčeno.

10. W církwí Boží má stegnost býti, není dowoleno druhému co geben nesmj, neboť kdo stegný spůsob života webe, pod stegným zákonem gest. Aby tedy láska mezi spolubydljci se množila a ouzkost swědomj se zapudila, ustanowugeme: aby, gestli někteřj za kanownjky gsou přigati, genž nepřisáhali zachowáwati ustanoweni a obyčegů kostela, na pozwánj pana děkana přisáhali dle obyčegněho spůsobu, gestliže by se to nestalo, od společnosti bratřj a pogebdnáj kostelnjch wyloučen buď, pokud přisahy nesložj.

11. Z gedné ctnosti do druhé wcházeti slušj a dobré w lepšj proměňowati. Byl starý obyčeg při kostele, že ti, genž za kanownjky přigati byli, oběd bratřim a služebnjům kostela dávali; my ten obyčeg strje potřebu kostela pro neobstátek kápi w lepšj proměnitj mjjjme a ustanowugeme, aby každý, genž kanownictwjj přigimá, místo oběda kápi sobě spůsobiti slibil mezi měsícem, gestli že ne, at ge ze společnosti bratřj wyloučen, ať by kápi za 2 kopy hediwábnou neb platem protřanou sobě započtil.

12. Služno gest, aby památka dobrodinců, zvláště zakladatelů nezahla; poněvadž kostel w Budči k residenci kanovníků strže hostin-
stvoj a glná mnohá břemena, která nésti museli, gšme přitvrdili,
z kterýchžto statků 3 obědy za zakladatele kostela se dáti mají, aby
nezahly, ustanowugeme: aby na den památný smrti gednoho každého,
totiž: Slawných knížat W r a t i s l a w a krále a králowny S l a -
w a t y, S o b ě s l a w a Staršího, syna gegich, 2 kopy mezi ty,
genž při mši byli, dle obyčeje se vyplattily, a mimo to pan děkan
6 kněží chorálních nasytí.

13. Služí čest a chwálu domu Páně na žeteli msti zvláště
těm, genž k tomu zřízení a k službě ustanoweni gšou, proto usta-
nowugeme: aby tenkrát, když se služby Boží w kostele děgi, neb
se na ně sezwánj, žádný prelát ani kanovník bez superpellice do
kostela newcházet, gestli že by kdo proti tomu zawinil, pokuty 2 libry
woštu ke kostelu zaplatí dle uznání dwou residentů, a kdyby dluho
nesplácel, ať se do kostela kráčet neopowazuje, aniž buď připuštěn
k pogednání kostelnímu.

14. Nemá štukem gednoho druhý býti obtěžován, aniž obo-
hacován gedem štobou druhého. Poněvadž zřízením kněží chorálních
štoba se stala děkanu i kustosowi nasseho kostela w tom, že pan děka-
r, genž woš z lázni k wyzdwižení těla Kristowa a na mše, které w na-
šem kostele čteny býti mají, zaopatřiti powinen gest, a strže usta-
noweni těch 10 kněží chorálních dwognásobně tolik co prwe platiti
musí, a proto také sám pan kustos rovně w potřebě swělla pro ně
gest obtižen; chtěje mi štobu gegich odstraniti, a předece čest kostela
nasseho rozmnožowati, ustanowugem a na náhradu woštu panu děkanowi
odhoblawáme celý užitek z obediencie we Weselé wygimagicke stará
břemena, a oběti na welké slawnosti kostela nasseho. Teby kdokoli
dotčené zboží pomolením našim msti bude, druhou woštowou swjci
při wyzdwižení těla we wšem té podobnou, kterou pan děkan dá,
ať zaopatří. Tak ať se w zaopatření těch swjci spolu srownagi a
ge stegně zřídí, když třeba bude. Na pomoc ale panu kustosowi odho-
dlawáme wšedny příjmy ze zboží Bestiarii na zaopatření swjček ku
mšim kněží chorálních, wygimagicke ročně 64 gr. na wšročný pa-
mátku smrti dobrodinců kostela, kdykoliv a ne nagednou z nich se
platit mají na oběd tak, gať w prawidlu kostela nasseho zawneme-

náno gest, tak tomu koltu dotčené zboží propůčjme, musí nésti dotčená břemena.

15. Poněwadž horliwost po sláwě domu Páně kostela Wysschradského nás rozpálila, gehožto sláwu ze wšši síly své rozmnožiti žádáme, ustanowugeme, aby noční swětla, a peníze, genž se na ně wynakládaji, na lampu w kůru před welikým oltářem dnem i noci hořej se obrátily; což pan kustos obstarati powinen gest, k čemuž ob pana děkana, když by nedbalý byl, poňmán bud.

Kaple těla Božjho wystawena.

Ekfrid, kanowník Wysschradský, byl gedem z těch mužů, genž ob Boha bary obdařeni a powoláni jsou, aby mnoho dobrého učinili, aby gašo swětlo w temnostech swítili; bezbožnost lidští gim wššak tolik přefážet bělá, tak se gim opírá, že to dobré, co by mohli a upřímně chtěti, dowésti a prowésti nemohou. Ekfrid byl r. 1316 zwo-len s ginými, aby zákon pro kapitolu sepsal. Konečně on tatměč sám zůstal a stanowy wyhotowil. Znal tedy a měl vůli dobrou dobré kostela docílit, ale proniknouti nemohl, nebyl w sláwu ducha swého horliwého powzbuditi w srdcích kožených; ti gen tak dalece geho rady přigali, gen potud mu naklonění byli, posud museli, gaš to bezbožné děti rodicům činjwagi. Ekfrid měl přednjm prelátem býti, a kapitola nepotřebowala takowého kroceni a oškolowáni, aby si kápi zaopatila, kostel opravila, nebyla by w nouzi wězela. Tak sama sebe hodně trestala. Je tento Ekfrid, hospodář a horlittel pro česk a chwálu Boží byl, dokázal za dnů swého žiwota. On kapli ku poctiwosti těla Božjho založil, wystawěl a nabal na hoře Wysschradě, své gměni na to obětowal a dobrodince wzbuzowal. On dědictwí své měl nebalako města Dpawy, to prodal a Ekfrid a l k, farář, z hřitwiny ročních důchodů mu odewybal. Ekfrid koupil wes Swinařow u Slaného od Božity Smečenského s poli, lukami, pastwíšti, s rybníky, horami, údolími a s potoky. To odewybal ku kapli Božjho těla, a ustanowil, aby sakrista Wysschradský spráwu té kaple měl, a o to se staral, by wšše dobře se zachowáwalo. Služby Boží měli obstaráwati w té kapli nowě zřízeni

knězi chorální. Každý den vřebný v neděli i ve svátek měli omí-
gebnu mši svatou sloužiti a ják byl vlastný při té kapli ustanoven.
Za tu mši má kněz dostati 5 malých peněz a ják 1. V neděli má
ják 3 gr. Pr., z těch podrží 2 malé peníze a za ostatní koupí chleba,
a sám geg jákům a chudým, genž u dveří kostela sedávají, má
rozdati, za tu práci má ty dva peníze. Nad to má býti každého
měsíce spívaná mše svatá, při té mši se má čísti 8 mší před abe-
tovaním a 8 po obětování; za ty se platí 8 gr. Pr. tak, aby každý
kněz dostal 6 malých peněz; kdyby by tolik knězi nebylo, koupí se za
zbylé peníze chléb, a rozdá se hned po mši mezi chudé. Kdo má
týden, dostane 3 gr. Pr., na světlo 1 gr. a prouškům též 1 gr. Pr.
a 2 gr. Pr. na chleby jákům, genž při té mši jsou a žádným
jiným. Kdyby sakrista náležitě toho neobstíral, neb kanovníci by
budoucně cos měniti chtěli; má král neb královna celé to nadání
přenešti Cisterciákům na Zbraslavi. Ti měli sobě ryby v čas postní
a chudým chleba za to koupiti, na každou neděli přišlo 6 gr. Pr.
na chléb a 4 kopy gr. Pr. ročně na ryby. Kdyby ale Cisterciáci
nadání žádost neucinili, má král moc mjt, jim ge vyjiti a na Vy-
šehrad přenešti. To Etrik vře ve své poslední vůli ustanovil a
král Jan r. 1328 potvrdil.

Královna Alžběta.

Královna Alžběta neb Eliška byla i myslí i srdce
v skutku královského, nad během času i nad sebou panovati uměla
a všemu protivenský a vši nehodě svou stálostí a neohroženou
trpělivostí bez rozepří vyhověla tak, že nemožno zle od sebe a
království svého zahnutí, alespoň sama co v stavu byla, na svá
bedra vzala a snášela, než by bouři gakou spůsobila. V outlém
věku osiřela; od sňazra svého Gindřicha Korytánského, gak gsne
vřše podobili, pronásledována byla. Dva od otee svého Václava
i od pánu Čechů za dědičku království zvolena, práva toho udatně
zastávati uměla; tak že Gindřichovi, sňazru svému, genž gi k tomu
měl, aby ie za negatého pána Čestého proměnila a genu království
přepustila, řednatě odpovíděla: Chci raději se cti život strátiti,
než sobě nerovného za muže vyjiti. Do vězení šla, ale práva ne-

postoupila. Tak panna větu nedospělého, rozumná byla jagistě dospělého. Za Jana Lucemburského promována dvogodňobné trápení skouffeti musela; jsouc totiž sama od pána svého nenáviděna, královstvi své, národ Český, gegž milovala, od krále a pánů velmi řísněný viděla. Jan královské zboží neustále zastiawoval pánům Českým, a ti w zemi vládlí dle libosti; králowna bolestně na ten řád se dhwagje nechť proti sobě i u pánů Českých si spásobila, proto mnoho u přibuzných w Baworích se zdržowala, nemagje ze svého královstwi ani hálře důchodů, neboť král přikázal, aby králowně přes meze královstwi jádné penjze se newybdávaly, a dobroty gegich w trpěliwosti weliké žiwa byla. Gaf welikomyslná i nábožná byla, Zbraslawská kronika o ni obšírně wyprawuje. Tu gen položíme, co o ni na Wysehradě nacházíme. Tři listy ob ni wyhotoweny byly, a nichžto widěti lze, že byla ctitelkyně zvláštní Marie Panny, neb r. 1316 wykázala ze zboží svého w Podole 1 ferton ročních přigmů na wolowé swjce při salve regina na Wysehradě. Že za prokázané služby wděčna byla, dožádala bratra swému Janu, probosťtu Wysehradskému, řyž mu r. 1321 na zboží swém w Mělnice 11 lánek roli, gegž po wyměření Mělnických půd přebýwaly a králowně připadly a 15 štiwen ouroků obtud vyplýwagjících se wšim právem odewzdala s tím doložením: za prokázané služby. Wyžádala také od krále Jana, aby kosel w Ryšě ku kostelu Wysehradskému přiwětliti a tím nowou prebendu na Wysehradě založiti mohla. Král Jan to powoлил a list na to wyhotowil r. 1328. Geshl w statek uwe-deno bylo, newjm, ani tento list Janůw, aniž galy glny se nachází, aniž galké glné spráwy gsem nalezl.

R. 1330 uwehla Alžběta 6 panen řehole Dominikánské z Homouce do domu Jana, probosťta Wysehradského, gegž měl na Ougejdě před Malou stranou a dala jim důchody kaple sw. Mikšala pod Wysehradem, a tak z toho domu klášter učinila; to bylo na den Božího těla. Těhož roku 13. září wyhotowila list na Wysehradě, w kterém wyročí památku své smrti ustanowila, a sice gebnu kopu Pr. gr. na zboží w Podole ročně aby kapitoła měla, a glné 2 kopy w poslednj wůli své gessť k tomu určiti slibila, tak aby 3 kopy byly na služby cirkewnj ten den za gegi duffi, a ostatnj na swětko. W tom listu obklázala brewiář swůg za 17 kop, celých

ornát, hedbáwný baldachýn na oltář za 24 kop. Alžběta při tomto listu vlastní pečel zavedla okrouhlou z bílého vosku velmi tenkou na modré a červené tkanici hedbáwné. Královna sebi na trůnu, nápis: † S. Elisabeta Dei gratia bohemiae et poloniae regina ac lucemburg. comittissa. Ostatně gest celá pečel gotický ozdobena.

Na den sv. Václava okolo hodiny, když se kompletát říká, r. 1330 život svůj dokonala tak vynešená královna na Vyšehradě v domě probosťtému v 39. roce věku svého a králování 20. Odtud přímou vedou do Prahy a pak tělo její na Zbraslavi do klášterního kostela pohřbeno bylo.

Jan III. probosťt a osoby duchowní za jeho času při chrámu Páně Vyšehradském.

Jan III., přigměním **W o l f o**, přes 30 let na Vyšehradě probosťtoval tu prospěchu církve i království vůbec, tak jako k dobrému gednotných osob vřechu duchowní sílu i čas vynaložil; on byl zástupce potlačěných, potěšení zarmoucěných, ochrana chudých, v nehodách trpělivých, v štěstí mírných. Blahoslavených, který snášel protivenský pro čistou pravdu, nebo když bude seznán v své mýrnosti, oslaven bude. To Jan stusil. Ona kancljřem království Českého, zemi sám řídil, zvlášťe když král Jan v cizině se zdržoval. Měl ob krále plnomocenství prebendy královské obsazovati, r. 1320 změniti zboží královské se zbožím říšskými v Praze. R. 1321 klášter Edgarský postoupil probosťtu Janovi za veliké dobrodiní a službu prořázanou na znamení wděčnosti dwůr Latce k užívání až do smrti. Toho roku pŕgěl on králi 70 kop, a dostal do zástavy geden přímok. Král probosťtu daroval 70 lánů polí u Blžně za prořázanou věrnou službu. A probosťt to zboží daroval kapitole, což i král potvrdil. Probosťt měl v městě Kutné hoře 20 hřivien gr. Br. přigmů ročně, a 15 hřivien v Mělnice. To vše dal probosťt kapitole za zboží na obediencti v Homorčevsi, z kterého kapitola gen 10 kop ročního užitku měla; mně se zdá, že nanic hospodářství webla, a že Jan probosťt to měl přigewněgši.

R. 1322 náramná bouře nad hlavou Jana probosťta se šhrnula. Slyšme kronikáře Zbraslavského, genž tehdaž žil byl.

Etihodný muž Jan, syn krále Wáclawa z bohu levého, bratr královny, kancléř království Českého, probosť kostela Wyšehradského, kanovník Pražský a Holomoucký, mage i gliné prebendy a hodnosti, tak gať se we swětě státi může důstojnostmi obdařen, mage mnoho komonstwa, byl nagednou a bez wšeho nadání od krále Jana w Praze gat, wšech hodností zbawen, a gako wrah, aby si potupný spůsob smrti sám wywolil, pohrůžkami poháněn a hrozně mučen. Wtuhl ho král (gať to obyčegně dělal) ze lsti a podvodu, gako by mu byl něgaton zlou radu dal, čím by byl král i království w neštěstí pabło. Gsa probosť nad tjm užasnul, newěděl ani co odpowěděti. Osklostogijci páni mu radili a geg k tomu zbuzowali, aby řekl, že prawda gest to, z čeho geg král wtin, by tak alespoň ukrutné smrti ušel. Tomu swolil, sebe winným býti prawil, a za milost krále žádal. Na to od krále a některých královských rad potupen, a usoužen gsa, byl wzat a w domě křižowickém do wězení wsazen, druhý den ale na wečer wysšel z wězení w soukromí, nočního času ušel, a pátý den byl w Bawořích. Král wšechy prebendy i ty, gež od Jana papeže potwrzeny měl, gemu obňal, a giným dal. Tak kronikář Zbraslawský.

R. 1324 byl probosť w Bawořích, r. 1325 již opět listy na Wyšehradě se od něho nacházegji, genž swědčí, že s králem smířen byl. Neboť kapitola i probosť koupili od krále Jana dwory Letow, Sirem, Soběchleby, Luběšowice se jossim příslussenstwim. Co příčinou bylo, že probosť do nemilosti pabl, neb gať se stalo, že král se opět milostiw gemu prokázal, kronikáři nezaznamenali, a nawrhugi, gakoby as příčinou nemilosti bylo, že Jan probosť newšwalował gednání krále Jana, kterýž královskou choť swou Alžbětu, sestru probosťstowu, sužował, zboží gegi pánům Českým zastawował a s Alžbětou králownou, nazwanou Hradeckou, tak gednal, že se lib nad tjm horšil. Probosť newinný brzo swítězil nad nepřátely swými a od papeže i od krále znamenitěgssimi milostmi obdařen byl.

Toho času bludné učení w Němcích na pomezích Českých se také rozlízalo, kteréž gakhý M i c h a l Ě s e n a t s k ý míchati počal, a někteří bratři řádu sw. Františka w Němcích ge zastawali. D tom Jan, papež, spráwu dostaw, Jana, probosťta, k wysšetření a zamezení toho nepořádku ustanowil r. 1332. Dal mu ouplnou

moc, aby káral, trestal a wyobcowal takowé, genž by se toho kancistwí neodštěli.

Biskup Holomoucký *H y n e l* r. 1334 umřel, a *J a n*, probost Wýssehradský, byl přičiněním *K a r l a*, tehdaž markrabí Morawského, a *M i k o l á s s e*, wémoby Opawského, na biskupstwí zvolen. Gsa Jan probost w Avignonu u dwora papežského, ob Jana XXII. na podgahenstwí posvěcen byl, a obdržel kostel Malinský u Kutné hory i s důchoby za komendu, který kostel i podržel tehdaž, když za biskupa zvolen byl; držel i některé statky proboststwí Wýssehradského, ačkoliw giž giný probost byl dosazen; r. 1334 gsa giž za biskupa zvolen a potvrzen, byl we Wýssehradském kostele w suché dni, když se spíwá *Caritas Dei*, za gahna posvěcen. Gako biskup Holomoucký welmi horliwě biskupstwí čbil, práwa hágil, a kde gal mohl, nowá zaopatřiti hleběl. Wymohl, aby probost Holomoucký byl wždy kancistwem na Morawě, wystawěl, nadal a ozdobil kostel s klášterem panenským w Pustoměři.

R. 1328 děkan Držislav byw za probosta u sw. Wita zvolen, děkansté užítý si podržel, a tím kapitole mnohé nesnáze spůsobil. Kapitola ustanowila kanowníka *P e t r a* mýstoděkanem. Držislav mnohé wybdánj na statky učinil, a chtěl náhradu msti; tak rozpěře powstaly.

M i k o l á š byl kustos r. 1318 a spolu *officialis curiae pragensis episcopalis*. R. 1326 byl *M i n a r d* (Menhart) kustos. —

Scholaštík *W a l t e r* r. 1323 umřel, a *T o b i á š* kanowník byl za scholaštika wolen. Kolik wolenců při tom wolení bylo, není poznamenáno, a sedm wolilo, gimžto ostatní přítomní hlasy potoupili. Kapitola nařídila wíkárům, aby swým pánům den k wolení ustanowený oznámili, a sice těm, genž w králowstwí Čestém byli. Z kanowníků zvolený scholaštík byl ob děkana installowán a we zboží swé uwezen. Toho roku byla tak weliká zima na den sw. Řehoře, že nemohli w kostele woliti a woliti w sednici p. děkana. Pakli wolený scholaštík chtěl prebendu, kterou prwé měl, podržeti, swobodno mu bylo; prebenda předešlého scholaštika se dostala kanowníku, na kterém řád byl. *T o b i á š* mage prebendu kanownickou w Hermani, gako scholaštík gi podržel. Zaměgššimu

vikáři svému ale neplatil, a kapitola geg wložila do klatby. R. 1324 děkan moci kapitoly geg z klatby propustil, když se byl s farářem srovnal. Synek, probosť, a mistr Dlbřich, scholaštit Pražský, byli administratorové biskupství Pražského. —

Kanovníci byli: Tobláš, farář w Němci. Fridrich, genž založil kantorii. Fridrich, ob krále Jana roku 1327 zvolený. Mladota. Minard. Petr z Milčína, genž založil oltář r. 1330 a obedienci w Schönfeldu r. 1339. Hroznata r. 1324. Gindřich (de Trono), kanovník Wyšehradský a Pražský. Erik. Jan Paduánský. Gindřich z Mühlhausen, královský kanovník. R. 1326 Simon z Herbipole, mistr Welquin (Wolfin). R. 1327 Gindřich, arcibiskup Roudimský, koupil místo u sv. Martina. R. 1328 Jan z Mělníka, dostal povolení od probosťa, aby pronagál pole w Hostivařích, tu kapl sv. Wawřince patřící. Jan Wolfram. Fridolin, sakrista, patron kostela na Zlíchově. Jan, vikář Mikoláše kustosa, měl obedienci Bafst. Wogslaw, vikář scholaštitůw. František, ředitel školy Wyšehradské, o němž nic jiného w listech Wyšehradských nenalezám, leč to, co w kronice o něm stojí, že byl potom kaplanem a spověbníkem Jana biskupa, pak že byl kazatelem učiněn u sv. Wjta. On porušilw kroniku Zbraslawskou pod svým gménem gi sepsal, něco málo sem tam vyplnil, wíce ale změnil, a wynechal; patrně gest widěti, že z Wyšehradu odešel, kyselost w srdci svém proti Wyšehradu mál, a w tom wíce měl následowníků. O newběčnj synové!

Některé spráwy o statcích kapitolnjch a jak spravowány byly.

Měla kapitola znamenité zboží na Moravě: Wolframowice (Olbramowice) s dwory Lesonicemi, Selowicemi, Bohuticemi se wšim přislussenstwím. Zdálo se kapitole prospěšnější býti, to zboží prodati. Prodala ge r. 1321 Gindřichowi z Lpé, negwýššimu maršálu království Českého, za dwa tisíce hřiwen gr. Pr. peněz, 64 gr. na každou hřiwnu počítaje.

Mlýn pod Wyšehradem na Botiči patřil říkowníkům u mostu, též zahrady a pole okolo potoka Botiče z jedné i z druhé strany.

Křivonínští toto zboží dali kapitole za dvůr v Rožmýslu pod Michlí. Za ale moha z potůku lásko vystupovala na láta, z toho mžgotali povstávaly mezi kapitolou a Křivonínšty. Pro uzavření všeho toho usnešly se obě strany, aby kapitola Rožmýslu opět přigala a v Křálovicích nad Rožmýslu Křivonínštům tolik zboží, co fustného grš, postoupila. Kapitolu tak učinila a mlyn i láta podržela; řádo se to r. 1321. Držislav děkan s povolením kapitoly zaprobala zboží ve Brřfowicích a Anslích, dostal za to 15 kop Br. gr. na hotově a orosů 6 kop, též 30 fuřat, zanechal kapitole 2 liby ve Brřfowicích a 13 v Anslích, též lowenj ryb v Botšl od mlyna Rusetšých až do Wltawy. Obedience Bassi — byla odemgána Janowi, vikári Mikoláše kustosy, aby misse a lampy, genž na Bassi založeny byly, obstarával (r. 1323).

Kapitolu postoupila probosťtu obedience v Cholešl a v Wědweži, aby uštky z nich sám bral. R. 1326 probala rowinu při zbech města Prahy wešle kofela sw. Štěpána arciděkanu Kouřimštému za 25 kop, zaprobala Dolju, zboží Wlberta, oltářníka oltáře sw. Jana Ewanğelšty, za 4 kopy Br. gr. s dobrou vůlí toho oltářníka. Probosťt Mělnický měl zboží kapitolu v Zahradce, platil ročně 6 kop gr. Br. — Cholešl nesla r. 1326 40 kop ročně. R. 1328 patřila Hlavenická fara s prebendě kanovníkům, kanovník sám gašo patrona vikáře čili faráře dosazoval, a farář kanovníku platil ročně 12 kop; s kofelníkem ale farář neměl co vědět, gen sám patron. R. 1332 kanovník Jan Wolfram zboží své prebendy pronagál, totiž:

- a) Korečel s 5 lány a 14 měrami.
- b) Štěgowsce s 10 lány sine. quartali.
- c) Wětholupy s 3 lány et uno quartali.
- d) Wěth. Holedec s 2 lány a 20 měrami.
- e) Malý Holedec (Holedecet) 50 mēr.
- f) Wlazim 46 mēr s lukami i pastwíšťti, za každý lán dostal 6 kop gr. Br. nomine arae, pať z každého lánu 5 fertonů *)

*) Ferton měl 16 gr. Br. peněz. 1 přimna dobrého štědra tolik co kopa gr. pen. Br. a kopa tolik co 64 gr. Br. — 1 gr. Br. tolik co 12 mas. peněz. Lán měl 64 mēr, za každý čas.

1332 **hr. Br.** Je soudů si podržel: **Wraždu, porušení panenské a založení oheň.**

Probošt Jan již před 4 lety daroval s povolením kapitoly panu **O t t o w i** z **Wrbčan** ve dvoře svém **Wrbčanském** 1 lán, soud, hospodu a pekaře s tím doložením, aby wšech soudy dle práwa **Rěmedého** souzeny byly. Čtyry páby sobě wygimá: porušení panenské, oheň, vraždu a krádež; w těch třech peníz sobě a nástupníkům svým zachował a dva giné zvlášť pro sebe.

R. 1332 byla kapitola kus holého wrchu nade vsí **Wřary** děkanu svému, aby si geg na své útraty wybělal a pak podržel. To pole mezilo s wrchem **Wřary**. Děkan měl za prebendu svou od kapitoly také toto zboží: Lázeň w **Bobole**, ves **Zibřidowice**, **Šetěgowice**, dvůr w **Roztylech**, zahrady ve **Wřowicích** a **Ruslicích**.

Pomazování císaře Jana Lucemburského.

Jan královal 35 let slawně, neb příslowj bylo: **Wz** krále **Čechého** nemůž nikdo býti; a slawa ta byla předce gen na **zhoubu Čech**. Král sem tam po tragických kláskách poskoku i w bogi **patu-gici**, slawný w komonstvu a wstěžoslawný w bogi byl, ale na **Čechy** zold, proto na zemi těžké daně ukládal; zboží královně zastawoval, což pokog milugicím pánům **Čechým** milo nebylo, oni králi mnohé nesnáze dělali; života slawného a hrdinských skutků žádoucí gim odporowali a krále proti nim popuzowali, i ti, genž bohatí byli a ob krále zboží do zastawy přigimali, gaž takž spofogeni byli, mágice z toho užitek. Tak ale smě rozbrogů a kyselosti w srdce pánů **Čechých** se zajiwal, a w nich se ugimalo, a wápně nezřízené se podpalovaly; proto mnozí newinně, gačo králowna **Alžběta** a Jan probošt, křiwdy trpěti museli, a tím wšim mrawy celého národu se kazily. Lid již svým přičiněním pohodlněgi žito býti počínal, neboť řemesla, umění a obchod na vysokém stupni stáły. Žádosti také libšě se rozmáhaly, a tu bog těla s duchem powstal, křutěgšši než za časů **Otokara II.** Swéwolnost s poslušenstwim, rozmaranost s pilností, rozfosse s rozumem zápasily. Čessi mábec již nebyli spofogeni s kusem pole, na kterém stádečko své živilo a ob něhož svou wyživu měli. Již nebydlel pán s poddanými a s čelebi w stegně boudě, aniž wšce kněžstwo w potu twáři, rukou prací chleba sobě dobýwalo, již nebylo na tom dosti, bídne tělo gen přiodiwati a hlad zaháněti. Král a dworěnjnowé w šarlatu a zlatě se stwěli, duchowenstwo a páni i řemeslníci w pohodli žiti byli;

proto i lid pohodli vyhledával, a gelikož nemohl toho dle libosti dosáhnouti, žáwist, lest, podwod, nespokojenost se rozmáhala, a gako tělesné žádosti proti duchu w srdci gebného káždeho wíce neb méně wznikaly, tak i w celé společnosti wzrůstal duch zlý proti duchu dobrému. Wšse se ale gessitě swobodně pohybowalo. Tím to bylo, že mužowé duchem dobrým obdařeni gessitě celou společnost udržowali. Každý pán swou čeleď, své poddané řjbil sám. Každá společnost sama sebe dle práw swých, od krále potvrzených, řjbila a spravowala, kapitola zákony své obnowowala, tresty sama ukládala, a sama nad sebou bděla. Že si tehdy na počestnosti zařlábali, patrno při tehdegšich prodagich neb nágmech statků: soudy nad smilnisky, palčiči, wražedlnisky páni sobě vyhrazowali. Ale práwě tu, řdež negwice třeba bylo pomáhati, aby s pohodlim a s rozkossí křestanstá ctnost, t. g. duch práwě nábožný aneb bohabogný se rozněcowal, o t o h r u b ě p ě č e n e b y l o , g e n s ž e w n i t ě n i m p o ř á d k e m se wšse spokojilo. Duchowenstwa bylo hoguost, to ale wůbec libu se wydalugic do swého oboru se odchylowalo, a tak oučinniwého a stutečného působení w národ se wydawalo, proto také geho učení, geho příklady, magice ducha oswěcowati a prořtjwati, sotwa že powrchu oučinkowaly, gako člověka, gemužto wnitřního tepla se nedostává, oheň jewnitř zahřjwá, uwnitř ale předce žima njm třese. Tím spůsobem také duchowenstwo w uctiwosti býti přestávalo, tak fice, že lid se opowázil ge z kostelů vyhazowati, na ulici-ge lapati, a do wězení uvrhowati. Gako za nassich časů w Angličanech nepořádky se spatřugi w oborech náboženstých angličtých, tak to aři tehďaž w Čechách býwalo. Angličané se reformowali fice před 300 lety, co dobrého bylo w cirkwi to docela zawrhli, a co chybného, to podrželi a drži až podnes. Faráři a prebendáři užittky berouce, práce na své wiskáte wřlábali; wiskátowé, aby se neschwátili, dostatečně také na řeholnisky pamatowali, tak že duchownj práce wětšijm dílem na řeholnicích záležely; oni kázali, řtřili, wynučowali atd. Pokud s posty a s řhubou za své práce a namáhání jawdě brali, poněkud to ucházelo. Lid se gich držel a gim přál. Gak mile wřřak také řeholnjci mřsto postů rozřlných pohodli vyhledávali, mřsto řhuby peníze woliti počnati, a tak farářům ugmu činili, mnohé nesnáze a rŭznice tudy powřtávaly. Sedesáte a wíce let trwal tento bog mezi wářnj a křestanstou ctností; za Karla gako na wáhách to bylo; při jewnitřnj welebnosti a přičiněnjm Karlowřm, Arnostowřm a některých giných mužů se stalo, že pořádek se udržowal; a wřřak rozřzání a rozřkádání se řořenů gebowaté náruživosti u wnitř přřtrž učiniti se nemohla. Tak nebylo gen w Čechách, nýbrž we wřřech Ğwropřských pŭlnočnjch krágnách; wřřady občanřš život se zwelebowal, a měřřtá čili občanřřtá

hradské msti. Berthold obdržel právo, a slavně nejen probosťstvi Wysehradské ale jako kancléř i království České řižil. Neboť král Jan dostal pozvání od krále Francouzského Filipa, aby mu radou a mocí svou přispěl proti králi Anglickému, Janecham všeho, ode-
vzdav království České Bertholdovi, do Francie pospíchal. R. 1337 pronagal Berthold statek Hostin emfiteutický, a r. 1343 mes Štěpěti Wstřkowi, kanovníku a přibuznému svému. S ním byl děkan Petr, jenž měl hádku s Držislavem přebkem svým, v kteréž Bavor, opat Břevňovský, soudcem byl. I Jan, biskup Holomoucký, teprv r. 1339 obdevzdal kapitole probosťstvý statek Zdenice u Brachatic.

Kanovníci nemají kdy služby Boží konati.

R. 1340 Jan, sakrista a kanovník, spolubratr, přebstoupil v kapitole a přednesl, že neporádek se vloudil do služeb Božích, totiž: že na gisté většij slavnosti, na které vždy prelát neb prebendovaný kanovník welkou mší spíwal, místo nich sbyž právně zaneprázdnění gsov, služebníci neb vikáři kostela welké služby Boží několkíkráte konal, z čehož jako potupa těm slavnostem powstává, alespoňhle domněnj lidu obecného, jenž se nad tím hřeší. Žádal tedy, aby tomu se pomohlo, a pohoršení lidu odstranilo. Přebložil též, aby se nowá prebenda menšího druhu spůsobila, by tak ten nowý kanovník nedostatek vyplnil při nepřorách i při mši a zastal preláta neb kanovníka zaneprázdněného. Na spůsobení té prebendy dal Jan, sakrista, nadání 1 hřivnu těžké váhy ročnjho přjgmu na statku Čermnickách. Poněwadž tento Jan již dávno kanovníkem při kostele byl, ale prebendy neměl, kapitola tu nowě zřízenou prebendu mu podala, a připočtla geg mezi kanovníky menších prebend, a powinnosť geho byla zastati kanovníka, který by služby Boží konati nemohl. — Tent prawý kněz gest, genuž nade všedco gest čest a sláva Boží a sláva kostela geho.

Ustanowenij o kápijch chorálnjch a o postúpowánj w prebendách o přjzmech chorálů.

W obecné kapitole r. 1340 bylo ustanoweno: Má se od horebého i lepšimu potračowati, a užitečné w užitečnejši proměňowati. Gest starý obyčej při kostele, že ti, genž za kanowníky přistupují, oběd kanowníkům i služebníkům kostela dávají. Pro nedostatek kápi chceme tento zvyk ku prospěchu kostela změnit, a proto ustanowujeme aby každý, kdožkoliv za kanowníka přistoupí, slibil, že místo oběda sobě kápi mezi měsicem zaplatí, což kdyby neučinil, gest wyloučen od všeho řízení kapitolského, dožubdy kápi nedoborně neb zlatem wyššwané w ceně 6 kop zaplatí. Těž obnoweno bylo prawidlo o postúpowánj w prebendách. A gest widět, že to opatrowání prawidel málo prýspělo; důkazem to ale býti může, že nejen národ Český ale i duchowenstwo slablo, a kde duch slabý, tam zářez málo prospěge. Proto Otce nebeský gíných prostředků užívá. On wzbuzge muže, genž dosti silny a seduatošti mají, aby s kleslým národem i uštyblé duchowenstwo a swětlé řebitele žubili a rozhorkili. A tito mužové také wždy dle rozdílných powah času rozličným spůsobem se ntázowali a gebuali, ale přefwědčeni byli, že w takových časích zákonové a příkázanj nic neprospěgi, nýbrž gen horliwost w skutečch sprawedlnosti křesťanské národ powzbuditi může.

W té kapitole ustanoweny byly důchody inžij chorálnjch takto: Poněwadž časem pamět lidská hyne, chceme aby určení důchodů, užitek a přjgmi nadřčeným chorálům wyplýwagických přiferně zachowáno bylo. Wšedch a zwšáště ge takto gmutujeme:

1. Dle wšle zakladatele dostanou inžij chorálnj ze statků Čáslowic a Bassi 30 kop gr. i rozděleni dle obyčejného spůsobu.

2. Kapitola Pražská platí ze zboží w Tegně 20 kop ročně a každý suché dni 5 kop, a to se rozdělí mezi chorály.

3. Kapitola Wyšehradská gim dá ročně z Spěšowic 4 kopy gr.

4. Stará kostela Blahoslavené Marie Panny před Tegnem platí gim ročně 5 kop.

5. Duročnij w Křesowicích od kaple sw. Martina platí ročně 1 kop 30 gr. na dvě lůžky, gať obyčej gest.

6. Od té kaple sw. Martina se gim dá ročně 1 kopa z domu Mikoláše Mikšila w Podstali.

Toto nadřecené se týká 10 chodáků, gaš ob bonifantů ob starodávna založených pocházegí. Poněwadž ale k rozmnožení Božské Chwały k uctivosti Blahoslavené Marie Panny a sw. Apostolů Petra a Pawla a Wšech Swatých geští gíní dwa kněží chodákní založení gšou a byli na zboží oltáře sw. Duča, aby ob společnost oněch deseti oddělení se býti nezdáli, chceme a ustanowugeme, aby w všech nřjepsaných podíl brali a stegní byli.

1. Na statku Liběchowě, blíž Mladé Boleslawi, za chleby 10 kop ročně.

2. Z Buzi u Gindřichowa Hradce 72 gr. ročně.

3. Na statku Wescích 2 kopy ročně na chleby.

4. Ze statku Křesina u Dubyně slib pana Frida 4 kopy ročně.

5. Z domu proti wěži někdy pana Slinka 10 gr. se služebníkem.

Toho času byl Jan, doktor práv, mistoděkan, musil Petr, děkan, znamenitě práce míti, že nemohl na Wyšehradě bydleti. Sifrid, kustos, a Tobiáš, geští scholastik. Tento Petr, děkan, byl generálním wiskátem Jana VI, biskupa Holomouckého; pač r. 1343 biskupem Churským a konečně arcibiskupem Děwinstým.

Král Wyšehrad uprawní a kapitole přál.

Karel ustanowil, aby král Čestý ob arcibiskupa Pražského korunován byl. Po wyhotowení listu na to šel se všemi přjetomnými pány na Wyšehrad, wykonaw pobožnost, nawrátil se do kostela sw. Wita, a byl při nešporách. Druhý den byl korunován 2. júní 1347.

Karel založitw Nowé město Pražské, kázal ge jdi, w nřj by wěže husté a došti wysoké byly, obehnati, počínage ob Wyšehradu až k řece mimo wes Botiči nazwanou. Též i Wyšehrad kázal obezditi a se wšech stran bastiami a wěžmi obklíčiti; což we dwon letech zhotoweno bylo, dle Hágka r. 1350. Kapitola má až dosawád 6 listů, genž se gi týkají, a geden, w kterém Karel wyklazuje

Klanec z Gablónné do Žitavy. Žádných nových milostí w těch listech neuděluje, nýbrž stará nadání gen potvrzuje.

Paměti hodny jsou pečeti při listech od Karla vydaných. Ono čtverého způsobu. Od roku 1343 jako markrabí Moravský má bílý most, pečet velká na hebdávné, modré a zelené tkanici, po každé straně gejde, po druhé straně prostředkem malý obraz orlice se štítem, w němž 4 ltvové ve čtveru polích jsou. Nápis jsou porušeny. Od r. 1345 gest pečet malá z mostu červeného, aš co půl vlastního ořechu; na pravé straně gest orlice, malé štítky otolo a písmeny mezi nimi: Carolus. — zaveděna na žemětku; poprvé most červený, tvrdý na způsob španělského spatiti; od roku 1352 jako král Český má pečet velkou, s obrazem gen po každé straně; král sedí na stolici; od r. 1359 gest w zlaté kulaté krabičce pečet z červeného mostu španělského. Na víčku zlatém gest obraz krále na trůnu sedícího, w pravé ruce žezlo, w levé gablko, po pravé straně šijí Moravský, po levé Český. Nápis: † Karolus quartus divina favente clementia romanorum imperator semper augustus. Na druhé straně gest brána se čtvero poschodými a w pravo i w levo kulaté věže. Na dveřích té brány: Aurea Roma. Na okolků: † Roma caput mundi regit orbis frena rotundi.

Probosť Vyšehradský kníže.

Až do 16., ano do 17. století není z listů znamenat žádosti mosti po titulech w Českách. Pán, slechtic, rytíř jsou mimo outad jediný titulové. Ažť jsem kde probosť Vyšehradský nalezl knížetem zvaného až do času Karlových a otce jeho Jana; ten již w listech nazývá probosť Vyšehradský knížetem svým milým. Probosť Jan ale se nepsal kníže, gen probosť a kancléř království Českého. Nehřěšil? Hammeršmid uvádí z rukopisu zlomek psaní Karlova, kteráž král dal na nejvyššího komorníka království Českého, a genu nařídil, aby slib věrnosti od nového probosť Vyšehradský přigal, a geg jako kníže w kostele Vyšehradském na místě a gmenem královským investoval, že král sám přigiti nemůže. A způsob, gakh se to býti má, takto přebpíše: Pobáte gmenowanému probosťu w kostele na místě obyčejném u přítomnosti kapitoly

Wyšehradské ješlo královské moci královskou, a obstaráte, aby se o takovém podání žesla list vyhotovili. Píše Karel, že to gest pávní a chvalitebný obyčej. To psaní svědčí pánu z Lipé a Kunštátu. O tom Plessina též gebná a považuje to za náležitý úmluvy císaře G i n d r i c h a V. s papežem K a l l i s t e m II., a praví Phosphor. pag. 54, že tak i jiní duchovní hodnostáři často proboštit Wyšehradský investování bývali.

Rozličná nadání oltářů a kostelů sv. kříže.

R. 1349 založil Martin, farář u sv. Petra na Poříčí, oltář ku poctivosti sv. Filipa a Jakuba inter campanilla in cripta sive in ambone. Nadal geg ourolem z Mlázic nad Labem a sice: oltářník dostával ročně 7 kop 20 gr. peněz, 33 fuřat, 3 kopy a 40 wagec. Povinnost jeho za to byla: každý týden v pondělí mši čísti za mrtvé, a přibati modlitbu za kněze a za veselky zeměle. Každou sobotu mši k Panně Marii s modlitbami apoštolů Filipa a Jakuba, sv. Petra, Mikoláše, Martina a Klimenta.

R. 1350 koupili Jan, sakrista, a Jan z Mělníka ve Wessowicích zboží za 46 kop gr., z kteréhož vyplývalo 4 kopy ročního užitku; to k těm oltářům odovzdali, a sice k oltářům sv. Ducha, sv. Martina a sv. Tomáše.

Konowicek W e r n h e r zaopatřil oltářníku oltáře sv. Kerepna 8 kop Pr. gr. v Obřiti, aby výroční památku smrti jeho přjel.

R. 1353 založil oltář sv. Doroty Jan, farář v Hostině a kanovník na Wyšehradě. K tomu přidal důchody 5 kop gr. Pr., 8 koroptví a 4 jagice, avš některé Pražské domy odváděti musely; měl, gal se nyní křídová, na nich půgčené peníze. 1 kopa Pr. gr. odváděla se ze statku Dřina blíž města Chlumina, a dal k tomu dům swůj na vrchu Wyšehradě, v kterémž žilával. Kapitola měla ty přigmy a správu toho oltáře takovým mužům odovzdati, genž by na hoře Wyšehradě žilávali. Toto nadání proto se stalo, že kostel Wyšehradský sv. Petra a Pawla byl r. 1350 obnoven. W listu založení oltáře sv. Doroty se uvádí, že ten dům kanovníka

Jana stoji vedle kostela sv. Kříže na hoře Vyšehradě. A to gest ta geblná stopa po tom kostele.

Co kanovníci přestali pospolu býti, museli sobě domy na Vyšehradě sami kupovati, neb byti nájmati. Od r. 1317 neustále ten dobrý duch věge, genž usiluge, aby duchovenstvo kostela Vyšehradského na věchu samém bydlelo, a tak tjm spíše služby Boží v kostele konalo. I tenkrát byl již negoučlivější pohmatlon základní své povinnosti spíše a ochotněji vykonávati. Už tenkrát měli dušši a srdce v žalostu, ona gen bítím spícela. A tento nešťastný nebuš až dosaváde vsady se rozlihá. Pakli někdo povinnosti svých nezapomíná, mluví co mluví, on nerozumí, nepohneš ním; řekni ale: Strhne se ti s tvého duchodu — neb došaneš přibavet, — to ním trhne, hned spíši, tomu rozumí, neboť bítého čuge, je tu s ním řeč. Tak to bývalo před námi a běda! bude-li to dlouho trvati i po nás.

Toho času založil Jan, pobnótě Pražský, obedlenci pro kostel Vyšehradský, a král Karel to nadání potvrdil, ale žádal, aby kapitola správu toho oltáře a nadání to dala Frickovi, farděti Budyňskému a kanovníku Litoměřickému. Duchodu bylo ze statku Dobenic 10 šep. Mně se zdá, že s to šlo, gať Frida kanovníkem na Vyšehradě učiniti.

Gindřich probost a duchovenstvo za jeho času.

Kapitola měla dům v Dobšatí, z kterého dělan ročně 4 gr. došával; ten ouřek přiměla kapitola r. 1345 na 12 gr. a 4 kn. čata. List na to vyhotovený gest od probosty Gindřicha, který r. 1352 probostem byl. Karel geg toho roku v listu gmenuge. Ždali to ten samý, kterého spřisovatelé ostatní gmenugi Gindřichem, vyhobou Brannšwidým, který gsa biskupem Hildešheimským r. 1352 umřel, — newim. Toho svého Gindřicha ale připomínagi ja času, kde listové Vyšehradští probosty gineho gmená ukagugi. Co Zbraslavská kronka o Gindřichovi, kancléři královském, vypravuge a novější historikové o Gindřichovi, probostu Vyšehradském, vykládagi, gisté slovo kancléř toho přejina

gest. Rozdělí vsíťat mezi kancléřem království Českého, a mezi kancléřem pouze královským.

Šindřich, probosťt, byl wděčný swému pěstounu Mikulášovi z Frankensteinu, gmenuge ho paedagogum suum dilectum, gemuž kapitola na žádost Šindřichovu obedienci Zahradku propůgčila.

Toho času byl Jan, decretorum doctor, mistobětan, a r. 1348 byl skutečný děkan Jan Paduanský, doktor práv. — Šimon, Pražský a Vyšehradský kanovník, officialis curiae archiepiscopalis. Jan, sakrista, Jan z Mělníka, kanovníci; Petr ze Žitoměje, Witko z Gutyn, Mikoláš z Kadaně, Heřman z Libochovic, Šimon z Olčova, Šimon z Herbipole r. 1350.

R. 1352 žádal Karel, král, aby kapitola dala obedienci Fridkovi. — Michal byl oltářník oltáře sw. Gereona; k tomu oltáři w tom roce obdržal Wernher, kanovník u sw. Wita, ročního příjmu 8 kop, aby den památný smrti geho konán byl, a oltářník kanovníkům wděšším i menšším, vikářům dílce dal, oběti dal a mše zaplatil. Důchody byly na statku Dobřiti u Kostelce.

Wilém z Landšteina z rodu Rosenberškého, probosťt.

Kruger uvádí z rukopisu kostela Vyšehradského, nyní straceného, na den 15. května: Po Šindřichovi, wývodu Brunšwickému, genž r. 1353 biskupem Hildesheimským učiněn byl, dosáhl probosťtství Českého Wilém Landštejn. S radostí uděil mu ge Karel IV., patron kostela Vyšehradského, poněwadž seznal w tomto pánu wýmluvnost církewní, genž každé kazatelny hodna byla, známost umění zwláště bohosloweckého, církewních práv krom obyčegnou, a na wýsoťch školách Pražských korunowanou. K tomu přišli i přátelé a příbuzní Wilémovi a gim Rosenberkové z těch časů w Čechách negmocněgšši, genž u Karla u weliké wážnošti byli; z ohledu gích stalo se, že císar sobě i gim wděl učinil podobným tak slawného mistra tak schopnému muži, tím sobě wšsecky, zwláště kostel onen wýhradněj zawdělil. Po celých storo osm let Wilém welmi mnoho dobrého spůsobil. On byl také welmi nábožný, oltáře a kostely stawěl, gať knižy základnj ukazugi. W Alpnici založil r. 1357

koledžiatní kostel s 12 kanovníky; v Lomnici r. 1307 kostel Božího těla, stavění velmi slavné. Ani těmito tak nábožnými statky nebála se smrt uřogiti, aby tak znamenitého muže minula. Gato vždy chwalitebně žil byl, tak i u veliké nábožnosti dne 15. května 1361 zemřel. V listech Vyšehradských nalezl jsem Viléma poběpsaného r. 1353 při základu oltáře sv. Doroty.

Když Karel IV. ostatky svatých z Mnichova do Čech přinésti kázal, byly ty klenoty ve Vyšehradském kostele složeny ob neděle květné až do pátku po prvním neděli. Na ten den Arnošt, první arcibiskup, ve slavném procesi, při kterém král a pánové Čestní přítomni byli, ty ostatky zdvihl, obřad u veliké uctivosti do kostela sv. Víta nesešeny, a odtud po čase na Karlštejn přenešeny byly. Mezi těmi, jenž ostatky nesli, byl i Vilém prv než byl probosťem.

Z těch časů gebíného kanovníka jsem nassel, totiž Z á w i f f e, jenž měl statky své u Blážegova. Tam měla nová dědina založena býti. Bylo oznámeno, kdo si tam stavění vystaví, půl honu pole dostane, čtyry léta je nic platit nebude, pak má dáti z půl honu půl hřivny tžké. Tak vsse, kde co orného bylo, se vzdělávalo, lid za darmo zem dostával, a buď práci neb peníze, gato zde, za pramował, ostatní co vyžítkáno, rolníkovo bývalo.

Gebíný prelát S i f f r i d, kustos r. 1354, jenž tehdy ve Blassích s císařem Karlem v Bisse byl. Museli gati prelátí tak kanovníci z větších prebend rozesláni býti, poněwadž v listech gména žádná se nenacházeli. — R. 1360 potvrdil Karel přiznání D g e r a z Landseinu, v kterémž se obdržá vssech statků, gež mřwal bratr Vilém, býwalý probosť Vyšehradský.

Oltář z kamene, na kterém sv. Petr apoštol obětował, a na kterém gen biskupové, magjci pallium, mři swaton slonžili, r. 1355.

Karel IV. mage s městy gemu odporugjicmi ve Blassích co řiditi, za negatý čas w Bisse bydlel. M i k o l á š, patriarcha Aquilegský, Arnošt, arcibiskup Břazský, Jan, biskup Holomoucký,

I a n, opat **I**brahamský, **B** o h u š, probosť **E**ltoměřický, **S** i f f r i d, kufos **W**yssehradský a jiní duchovní byli s ním. Potahování byli krabě proti nepřátelům viditelným, a nepříteli domácího neviditelného doma hospodařiti nechávali, alespoň nehrubě na něho dbali. Byl kostel nedaleko **P**isy ku poctivosti sv. Petra, ku kterému na gístě slavnosti veliké množství lidí putovalo. Karel sám osobně jako nábožný pán také geg navštívil. Bylo to místo u veliké uctivosti, poněmadž se povíjalo, že sv. Petr sám oltář tu založil, a obět nerukovou konal, když z Antiochie do Říma putoval, zimního času do **P**isy přišel a 6 měsíců se tam zdržel. Sv. Kliment, učedník sv. Petra, po smrti učitele svého ten kostel ku poctivosti sv. Petra posvětil. Císař Karel z uctivosti k sv. Petru žádal **I** a n a, arcibiskupa **P**ísánského, o byl kamena z oltáře, na kterém sv. Petr mši sloužil. Arcibiskup ustanovil muže hodnověrné, aby byl toho kamene ušekli, listy o tom vyhotovili, a on svůj list u přítomnosti dočeného duchovenstva a jiných znamenitých pánů vyhotovil, a císaři odevzdal. Císař **W**yssehradský byl všeho toho svědek očí. Karel poslal Cíffrida s tím kamenem do **A**vignona ku papeži **J**anoscenciovi VI., aby papež ten kámen s ostatky sv. Petra a jiných svatých ozdobil a posvětil, a zvláštními milostmi obdařil. Papež tak učinil a také ustanovil, aby na tom posvěceném kameni, neb na oltáři, na kterém ten kámen bude, nikdo mše svaté neskončil, leč biskup, mže moc pallium řádně užívat. Těž papež k žádosti **K**arlově udělil odpustků těm, genž by se z hříchů vymazali, gich listovali, a kámen neb oltář, na kterém ten kámen gest, na den geho posvěcení navštívil, každý rok, na 33 léta, kdobý ale přítomen byl, když biskup u toho oltáře mši svatou čte, má odpustky na 1 rok a 40 dnj po každé, když by pak ten oltář navštívil. **B**ulla o posvěcení toho kamena gest vyhotovena 8. května. List **J**ana, arcibiskupa **P**ísánského, má 14 pečeti negnamentitěgších mužů, genž tehdy přítomni byli, když on ten kámen kufosovi **W**yssehradskému odevzdával. Gest to znamenitý důkaz uctivosti, w gátě památky svatých tenkrát bývaly, a zagisté důkaz, tak říkaje zevnitřní nábožnosti. **B**yla to také gebna z hlavních příčin, že panování **K**arlowo w **C**echách a **C**esě království w pokoji a w zevnitřní slávě trvalo. Nábožný král, a tudý štetřená nábožnost alespoň zevnitř

w celém řízení zemským bržela wnitřní wápně se bouřily na wzdě.
 Mení možná žetawé železo na blani bržeti, aby nepášlo, aniž lze
 uderob w pořádku a pokoji udržeti, pakli wápně a tělesné jádrosti,
 byt by i libště byly, neustále se pobpáti, wzděláwagi a zwelebugi,
 byt by i prostředků k nábožnému wzdělání srdce se nezamešťáwalo.
 Karel nábožnost co nejvíce mohl, wšim spůsobem wzděláwati se
 snažil, w tom genu w Čechách nebylo rowno; wšak pro zwelebení
 wápní také mnoho se dalo, a bítí muselo, aby Čeští králowstwí
 w slawné powěsti nad gind se powyšsilo. Bohobli wšelligakých se
 wyhledáwalo, slawná obydlí se stavěla, strowostně se hodořwalo, wyne-
 šené ústawy, města, šlechy, wobotoky, slutce se zaskábaly, wesměs celé
 žiwobytí obecne wtegně se strowělo, ale tak gak se strowě twáří člo-
 wěka horkou nemocí sklženého. Soukromého žiwota lidu, tak na-
 gmaného obecného, nebylo. Probdnuty národu, aby tak těti, Bož-
 stwím nezmáhalo se, ale moudrost tohoto swěta se zmáhala. Ne-
 máže člowěk sloužiti Bohu a mamoně. Utrnost, arcibiskup, muš
 hořtawý a přisay, suēm cirkewni bržel, a welmi přisay záson wydal,
 aby uderob na prawé cestě udržel; dobré geho mínění a dobře wo-
 leup prostředek wšak zamyšleného očníku neměl. Nábožnost a wá-
 pňe proti sobě bogowati neustáwaly, až tenj národu Češtemu nad
 hlavu wyrostlo. Wápně musí býti udrážena, má-li spravedlnost kře-
 stanská kwěsti, a při gind spravedlnosti neobstogi jádné. králowstwí
 w pokoji a we weleknosti.

Karel potwrdil nadání probosťské.

Gest list ob Karla r. 1359 wydan pod zlatou bullou, w kte-
 rémž hodnost a statky probosťa Wyšehradského wyspány gsou. Ku
 probosťstwí Wyšehradskému připogen gest onťad lancelťský w krá-
 lowstwí Češtem a důstognost knžec. Ku gest prwní práwní důkaz,
 že probosť knžetem byl. Statky gsou gmenowány: 1. Žitenice,
 s roli, winicemi a dwory; Malešow, dwogi Ebju, Kamýš, Břežany
 a libí w přebněšti Altoměklákém a we dwore Kopistech se wšemi a
 zwdlstnými práwy a přislussenstwími, gak i Žitenicům patří. 2. Bl-
 woz s dědictwím w Holicích. 3. Dwůr Hostin s hony, rybníky
 a nágmy. 4. Dwůr Wogowice s hony, rybníky atd. 5. Latce

s 4 orbami, lukami, a jiným přislussenstvím, též s dvorem Brbčany s hony, rybníky, mlýnem, a soudním právem. 6. Dvůr Břežany, s hony, hospodou a soudem. 7. Milčice, s hony, soudem a hospodou. 8. Libi w Gradistku, se vším přislussenstvím. 9. Město Královice s roli, právem, mlýnem, mýtem a dvěma dvory, k městu patřícími, totiž dvůr Příska s roli a mlýnem, Libčice se vším přislussenstvím. 10. Město Zahradka s roli, lesy, právem, mýtem, mlýnem, a jinými dvěma dvory: Dělou a Dělicemi. 11. Město w Nymburce nad Labem. 12. Město ze slanečků we Věšším městě Pražském. 13. Město ze dříví a Peczené(?) s Podskalí (peczene cum podskalo), s mlýnem pod Zderazem. 14. Ves Jesenice a Sderň(?) cum campanatoribus we vsi Letowě a Modřanech. 15. Město Prachatice s polem, lesy, mýtem, soudem a se všemi: Těšowici, Břowem, Šefry (Šepfersak) s ostatními všemi a přislussenstvím vším. 16. Ves Popowice, pole s mlýnem. 17. W fragi Plzeňském: Jarowice, s hony, nágmý, soudy. 18. Ves Libakowice, s dědictvím a soudem. 19. W fragi Zatečném dvůr Letow, s roli, s právem a hospodou. 20. Ves Liběšowice s polem. 21. Ves Štěm s poli, právem, hospodou a mlýnem. 22. Ves Soběchleby s poli, právem a hospodou. 23. We vsi Statiwnici, allodium cum censibus, s lukami a chrasty. 24. Ves Duběhostice. 25. Ves Wogetice s allodium a ouroky, též s kaplí sw. Wogtěcha w Mladé Boleslawi. 26. Ves Choleč. 27. Týnec. 28. Jabolany. 29. Welwary. 30. Štědrýš. 31. Čerwonice (Čerbošnice). 32. Hnidice (Hnidousy). 33. Lobossin (Libussin). 34. Otowice. 35. Kněžewes a Poblešsin.

Gastoli Karel, král, tyto statky jakožto probosťtowi patřící potvrdil, předece mu všechny nepatřily, a co glič neprávě sobě osobowal, požděl, gať se ukláje, kapitole poskoupiti musel.

Měl probosť také jiné příjmy, o kterých se zde zmínají nečasně, neboť ge z kapitulních tak zwaných důchodů bratrstwa bral. Škoda, že král nepoznamenal, gať se obyčegně děje, gména toho probosťta, genž toho potwrgenš wyžádal. *T h e o d o r i k*, biskup Mindenský, gest jako svědek podepsán, a příštího roku byl gž také sám probosťtem. Sotwa to byl jiný leč Wtlém z Raubstetna, kteržž r. 1360 zemřel.

Probost Theodorik.

O probostu Theodorikovi na Wysshehradě gedíná, ale dosti slavná památka se nachází, list ob r. 1360, w kterémž on kapitole Wysshehradské odemzdává insuli perlami a brachými kameny wykłádanou w ceně 500 kop Br. gr. a žádá, aby za něho ročně památka smrti jeho konána byla. Toho roku obdržel také od Karla potvrzení na zboží nadání kláštera Cisterciáckého w Skalici, nedaleko Končimi. Klášter ten on sám založil, a koupil od Jana z Masoged statky: Masogedy, Doubravici, od giného Dolánky, pak Skalici, Stanici, Měchovice, Hřpu a les Rozhřbet, a odemzdal ge opatowí, aby tam 12 mnichů wždy se chowalo. Kronikář o něm takto wypravugj: T h e o d o r i k Ragelmund, neb Rachelosen, syn sprostých rodičů, gsa pilný a přičinlivý w učenj, byl do řehole cisterciácké přigat a w Braniborsku w Lenjné do kláštera uweben. Dostal spráwu hospodářskou kláštera spustlého a mnohými bluhý obříženého: Theodorik swým přičiněním, swou šetrností a opatrností bluhý zaplatil a klášter w ten neglepšj pořádek uwebl, tak že w ničem nedostatku nebylo. Karel přišed do toho kláštera a spatřiw wšse ušlechtilegi zřízeno než w mnohých giných bohatých klášterích, welice tomu se divil. Z slyšel, že to zápuha Theodorikowa, geho řízením je se to děje. Takowého muže potřebowal Karel, neboť mnoho zámků, mnoho zboží potud w zástawě bylo. Powolal tedy Theodorika k sobě a ustanowil ho řebitelem na zámku welmi bídém, w kterém dřiwěgšj správcomé sotiw sebe a čeleb swou užíwiti mohli, a častě pomoci z giných zámků potřebowali. Theodorik ale w krátkém čase ukázal, že na schudlém a nehrubě wšnosném statku nic tak neprospiwá, gako řbý hospodář, na nikoho se nespoleháge, sám pilně a přičinlivě dohlíží. Karel přj mu řekl: Služebnjče dobrý, nad málem gš byl wěrný, nad mnohem tebe ustanowjm. Ustanowil geg spráwcem důchodů králowských, které on tak spořádal, že dosti přebýwalo na wykupování zboží zastaweného, i na stawenj hradů nowých. Dostal biskupstwí Mindensté a r. 1360 proboststwí Wysshehradské, pak přj arcibiskupstwí Mohučtě; trwal ale wždy při dworě Karlowě. Řby proboststwí Wysshehradské složil, newjm. Za geho času byl Herman mistrbčan a Jan kustos. Theodorik nebyl

toliko hospodář ale i wogin; Karel geg wyprawil s wogstem proti wéwodowi Baworskému r. 1357, genž Čechy hubil na pomezí. Theodorik wpadl do dolejších Bawor, obšadil město Cham a pohubil zemi daleko sřiroku. Bawoři ginou strachou s wětšji moci do Čechůch fragin wtrhli a weliké škody činili; Theodorik opět prost nim táhl a ge zahrnal. Král dal město Wyda(?) w té fragině, a které Bawoři wypuzeni byli, Theodorikowi za léno a zámek Barfstejn do smrti, pak aby se koruně Čestě připadly.

R. 1360 zawřel smlouwu s Petrem Kolinským na nájem tak nazwaného „Ungeľtu“ w Praze na daň a cijich wín ročně 800 hřiwep sřibra. Karel král poručil mu Petra a Holomance, aby mu se kanownictwí na Wyšehradě pomohl, které Hynek a Hoptonie špíl.

Theodorik spravoval nejen duchoby králowsté w Čechách, ale i cisáři w říši. Toho roku se wšak z Čech odpráuit nemohl; dal mu tedy král powolení, aby wšak se poslal do říše R. u. d o l f a z Homburku, komendatora Německých rytířů w Čechách.

Proč Welch tohoto prokřštit Dietrich Kugelweitz gmenuge, newím.

Wodárna pro horn Wyšehrad.

Odhucimu od kostela sw. Panfrace před branou Wyšehradskou k Michli, jsou po lewé straně u prostřed polí silný pramenowé čistě a chutné wody. Hágel we své frontice nazývá ty prameny stur, dántu Č e z i r k o u, a w nowějšich časch za B e r g h a u r a, děkana, dostala ta voda gméno L i b u š i n a l á z e ů. Wšak za gisté Berghauer dobré nadání, že tomu místu swětšé gméno dal; neboť mnil lázně tu zřiditi. Skřinici Jan, lékař w Praze wyhlášený, tu wodu stoumage wyřknuł, že zřítia na lázeň w neduzích tak oučinfuge jako Teplice. Zůstalo wšak jen při mjaění. Na polích okolo těch pramenů hág a zahradu zřiditi, bylo by zagisté cos rozkošného býwalo. Z těchto pramenů wehaya byla voda po troubach neb žlabech dřewěných na Wyšehrad, gichž správa w druhé polowici čtrnáctého wěku kapitulu přes 8 kop stála. Při tom nebyla kassna dobře sporádána, tak že bláto, nečad a žaby w ni

wšak za dnů krátkých, že ranní hodinky dlouhý čas před východem slunce obspívány bývaly. Kapitola žádala o pomolení, aby po ranních hodinách mše tak nazwaná děkanšká držeti se směla, aby pak mše ku počtě Marie Panny při rozebníwání tím pohodlněji spjwati se mohla. Papež Innocenc VI. k žádosti té swolil, že wšak w krátce zemřel, listy o tom wyhotoweny nebyly, až papež Urban V. ge wyhotowiti kázal. W biskupských a kapitolních kostelích glj ode dáwna obyčegem býwalo, že se mše swatá před rozebněním sloužila. W Holomouci Theodorik r. 1281 uwezl spůsob ten ante auroram missam solemniter decantari B. M. V. Aby obyčeg ten na Wyšehradě začal, newjm. Aby lid tím horlivěji mši před východem slunce ku počtě Marie Panny slouženou nawštěwowal, udeřil papež Innocenc odpustků těm, kdož swých brjchů liturgie; z nich se wyznagi, a při té mši nábožně přitomni budou; i o tom papež Urban V. list wyhotowiti dal.

Z toho, že Karel město Prahu až k Wyšehradu zdmi obehnati a Wyšehrad s sebou podobnou zdi ohraditi kázal, Wyšehradu gaf kapitole, tak pozděgi i městu až do dnešního dne nešťastné těžkosti wzjessly. Poněwadž wše gako gednou zdi obehnáno gest, gedno se býti zdá, a tudy Wyšehrad ku Praze se počítá. První stopy takowých nesnází nacházegi se glj za časů Karlowých. Kapitola shledala, že duchowní řízení wztahuge listy papežské, o Praze znějci, také k Wyšehradu. Aby tudy do něgatkých těžkostí nepřišla, žádala w Římě, kdyby Praha do klatby dána byla, a w listu by Wyšehrad nebyl zřegně gmenowán, aby nikdo nesměl takowou klatbu k Wyšehradu wztahowati. Kapitola uwebla we své žádosti přejiti, že Wyšehrad wzdy sám pro sebe gest, že, ačkoliw zdi Pražské až k Wyšehradu se táhnou, Wyšehrad přece sám o sobě obezděn a 1000 krotů a wice ode zdi Starého města wzbdlen gest, a na zwlaštním wrchu stoji. Papež Innocenc k tomu swolil, pakli Wyšehrad od Prahy tak oddělen gest, listů wšak zwlaštních o tom ne wyhotowil. Papež Urban nařjdl tedy opatům Sedleckému a Zbraslawskému a probosťtu Doksanckému, aby to wyšetřili. Za n, opat Zbraslawský, přefiwěditiw se, že Wyšehrad od Prahy oddělen gest, moci papežskou Wyšehrad wyhradil, tak že žádná klatba, žádné nařízení Prahy se tžgagci k Wyšehradu wztahowati se nemá, pakli

Janu Blženského, Dominika, M. z Janovic, doktora práv; M. Sulka, Volkmar, Wáclawa z Dugejda, Mikoláš z Litomyšle, Witek ze Čeručic, Tomáš z E, kantora. Dřech glem w listech žádně zajiňtý nenasse. R. 1363 byl Jenz, propošt sw. říže we Bratislawi, kanovník Pražský a Wyšehradský rady arcibiskupské w Prage official, a ležat stolice apoštolské. Muž ten maseł bít wšboruň hospodár a horlivý hágetel práv kapitolských. Týž s děkanem ob kapitoly w rch h o l ý na starost si wzał, gat by geg wybělal. R. 1368 pronagala mu kapitola statky Hobełowice a Chotu, z kterých ročně až do své smrti toliko 20 kop. Pr. gr. platil. Dle listu byly ty statky takto spořádány: Dobytka, nádobí, nářadí a píce nebylo. Dwůr byl ale dobrou jdi ohražen, w prostředku stála wěž, w které jed na mnoha místech trhlá byla; we wěži té malá světnička s dobrým stropem dřevěným. Domeč sfářůw blíž wělkých wrat z kamena se světnicj; malý sklep, dwa wělké chjwoy a tři malé ob kamena pro howěži dobytě, koně a gíný dobytě, drůbež malou i welkou. Dwě stodoly z kamena cum glossis seu straminibus.

Z toho wídkti, že hospodářstwj s nehospodářským notně zápořko.

Jenz byl u kapitoly we wělké wážnořti. Rbyž toňž s Mikolášem z Kadamě, kanovníkem Wyšehradským, rozepři měla o obedienci w Choleči, kterou týž ob kapitoly w držení mage, byž gi nappět žádala, postoupiti nechťel, — zvolen Jenz za soudce. On powolal za svědky Tomáše, kantora, Jana Gmátana, Wáclawa, přignjm Chorals, a Saksu, kazatele, wšechny ob kostela Wyšehradského; stouffeny důkazy gebné i druhé strany a uznáno, že Mikoláš má Choleč postoupiti. Uznáni to stalo se w domě Jenzowě na Wyšehradě in sala superiori majori 1376. Mikoláš, člowěk twrdossigný a souda jábostlých, t papeži se obwolal a gemu stijnost swou přebneřl. Papež ustanowil Kunrada, opata Walského, za soudce. Kunrad přisoudil Choleč Mikolášow i, a děkana i kapitolu do křatky uwrhl.

Děkan a kapitola na odpor se postavili, a strze prokurátory své t papeži Řehoři XI. w Awignonu se obrátiti, dožadujice svého práwa a moci, Choleč i gíné obedience dle libosti pronagimati a

z důležitých předmětů nájemnímu klerikátu k tomu odpovídali. M i t o-
l á š nemage jiných důkazů než spíše své svědce a mysl nebratř-
skou per contumaciam (z nedostatku) obžalován byl. Musel se
Cholče oděti a otráti právní zaplatiti, které šetrně stoumány a
na 100 florentů na zlatě vyhoštěny byly. Ten rozsudek stal se
v Avignonu r. 1377.

W ty časy měla kapitola rozepři s farářem Wáclawem
w Turně, který sobě obediení w Obycích a Královských vlastnil.
Kapitola však dožádala, že na té obediení vždy kanovník býval,
a tře M a r q u a r d ze Soběšlavi, W e l k o ze Sedčan, a A l b e r t
z Latic gi nyní měl.

R. 1379 byl tihž A l b e r t děkanem u sv. Vítka w Praze a
kanovníkem u sv. Václava. Měl toho roku na své obediení w Krá-
lovských 5 koňů, 12 krav, 50 ovce, kých gi pronágal, ještě přy
také gliny dobytka a dráček. Z toho dostával ročně 11 kop gr. Pr.
Nájemník držel více dobytka, tolik byl ale povinen po odstoupení
z nájmů zanechati.

R. 1370 byl D i b ě ě kanovník mistoděkanem.

R. 1373 byl M a r q u a r d mistoděkan, Jan kustos, a
před těmi D i b ě ě z Neumburku, kanovník, obžalal po své smrti
na requiem 1 kopu a sice ze svého domu na hoře Vyšehradské,
gěgš sám za své peníze znovu vystavěl, a ustanovil, aby kanovník,
genž by w tom domě žil, tu 1 kopu ročně měl.

K a r e l, král, uspořádal clo ze dřevy na řekách Čechách.
Celý pramen měl 60 morů, w každém moru bylo 10 dřev, a za
takový pramen platilo se 5 peněz Widených: cokolí jiného na
tom dřevy naloženo bylo, swobodno bylo.

W Bránice měla clo ze dřevy kapitola Pražská: za 60 blo-
kových dřev brala gedno, z desíti morů krátek, w kterých po 10
krátkých dřevcích bylo, dostávala gedno krátké dřevo.

Král také přikázal, aby na Vyšehradě tihž obydlem gako
w Bránice dřevy ceno bylo probosťtovi, děkanovi a kapitole Wy-
šehradské s tou výjimkou, aby t těm dřevům, které na Vyšehrad
za clo dána budou, ode dne sw. Václava až do sw. Petra a Pavla
dva haljře dámany byly, po sw. Petru a Pavlu magi se každému

dřevu, které na clo přigde, tři halšje přidati; a nákladu na tato-
vých morech nic se neplatilo ani na Wyšehradě.

Toho roku vyhrala kapitola soud, kterýž s Pražskou kapitolou
strže clo w Tegně měla. Král usoudil, že kapitole patří čtvrtletně
4 kopý a 20 Pr. gr. po wšechy časy, a w těch měsících musela
kapitola Pražská náhradu učiniti 26 kop.

Burchard, — Lambert, — Jan IV. probosflowé.

W listech Wyšehradských, až potud na Wyšehradě zachovaných,
jádnu probosft ob Theoborika r. 1360 až do Jana r. 1376
se negmenuge. Totéž platí o děkanech ob Wiléma r. 1361 až
do Kunrada r. 1376.

Hammeršmid uvádí list od r. 1368, w kterémž kapitola po-
stupuge kaple sw. Kosmy a Damiana na Stalce, nyní we
dvoře kláštera Emanšého, a kostelka Panny Marie na Trá-
wničku, nyní we Slupech. Karel, král, dal ja to kapitole kapli
w Chroustoklatech a we Wožici, a w listu tom gmenuge se probosft
Burchard, genuž spisowatelé přiměni „Reindek“ dali; u
Hammeršmida se gmenuge Marquard neb Burchard z Re-
helina. Těž Burchard byl prokurátorem, poručníkem a řebitelem
mladého krále Wáclawa. Císař Karel koupil synu swému w říši
některá léna. Přigmuti těch lén stalo se we Würzburgu r. 1366.
Karel poslal Burcharda, probosfta Wyšehradského, aby we gměnu
Wáclawowě ta léna přigal.

Lambert z Burenu měl býti děkanem po Wilémowi a
z děkana probosftem učiněn. Kruger píše, že Lambert, gfa také
biskupem Špirským, přinesl arcibiskupský plášť Janu z Blaffmi,
arcibiskupu Pražskému druhému. Byl rodem Němec, benediktin
w nové Wille, nad mšru učení, byl biskupem w Brtru, w Špiru,
w Strasburce a w Bamberce, složil ale wšfe a odebral se do klá-
štera swého, kde r. 1398 zemřel.

Jan IV., bratr Jodoka markrabě Moravského, pak také
císaře Německého, wnuč. Karla IV., premonstrát, muž nad mšru
tichý a mravů přigemných, byl děkanem a pak probosftem Wyše-
hradským. W listech od r. 1376 a 1379 geho gměno a gměno

probosttowo zapísáno gest. Omenugi geg také Soběsláwek. Měl také rozepři s kapitolou o statky. Společně zvolili Jana, arcibiskupa Pražského, za soudce. Arcibiskup vydal rozsudek r. 1376 a Karol, král, r. 1377 ho potvrdil. Rozsudek zněl takto:

1. Choleč, celá ves s dvorem poplužním. 2. Třebovice celá ves. 3. Díl vsi Podlejšína. 4. Díl vsi Komar. 5. Díl vsi Hníbous. 6. Díl w Kněževsi. 7. Díl w Lobosínu. (?) 8. Díl w Lhnci. 9. Hrad Zahradka s městem Zahradkou. 10. Ves Běla a Běláče s příslušenstvím t. g. s námy, mlýny, roli, lukami, lesy i hřtinami, s právem patronátním w kostelích, patřilo vždy děkanu a kapitole a probostt jadrného práva k tomu neměl. Které z dotčených statků drží, odemýdá kapitole. Naproti tomu ale kapitola mezi rokem nahradí probosttowi 200 kop gr. Pr. za stavení w Zahradce a w Cholci, tu we dvoře, tamto w zámku, které on a jeho předkové stavěli. Gestli by peněz neshodili, ať mu dáwagi 30 kop ourofů ročně. Z toho patrné, že statky probosttské od Karla listem potvrzené, vsedky probosttu nepatřily a že to potvrzení Karlovo mu neprospěvalo. Nový zákon neruší výbavy starého. Nemotorná gest to průpověď: *Leges posteriores derogant prioribus*. Těž probostt měl *curiam habitationis* na Vyšehradě. Byl pak biskupem Litomyšlským asi 8 let, měl býti také biskupem Holomouckým; papež Urban VI. vsílal obáwage se, aby církev na Moravě w zboží stráty neměla, kdyby snad biskup z krve královské přibuzným svým přišel nakloněn byl, aby statků církevních, po kterých světskí páni tehdyž toužili, nerozdal, raději na vyšší stupeň hodnosti Jana povýšil a patriarchou Akwilegským geg učinil*). Za toho pro-

*) Opatrně a milostivě gebual otec sv.; gať mnohoého bezpráví by se bylo usetřilo w mocnářstwach křesťanských, kdyby byl slyšán hlas a rada otce swatého! A kdyby bylo nebywalo římského papeže, Evropa by již před wíce sty lety w poustě Africkánskou obrácena býwala, a tím dále bude řízení papežskému odporowat, tím hlouběji bude gegi sláva a blahobyť klesat. Kde gest negwyšší stupeň blahobytu občanského? Bagistě tam, kde pouhá moudrost wšelikou hmotnost proniká. Gen duch obživuge, a strog gen tehdyž řádně se pohybuge, když záwazí neb péro dosti silné gest, aby gistou měrou odpor přemáhalo, — gistou měrou — an ginať wse se přetrhá a žmate. Šchytralost nic neprospěge, gen prawá moudrost,

bossia byl děkanem Rómrád, kteréhož jábnů spisowatel w počatých děkanů negistěmuge; on se r. 1376 bránil probosťstowi w doččené rozepři o statky. Olného o tom děkanu gšem nenassef.

Toho času byl scholastikem mistr Jan Petrij, protonotář a syndikus kapitoly Wyšehradské.

Rymionus, kanovník, měl winici na cestě k Stráskatům, byl arciděkanem w Pzmi a kanovníkem u sw. Wsta.

Jan, služebník kostela Wyšehradského, dostal winici k užšwání až do své smrti, pak přispadla na faráře kostela sw. Wankrace w Kruffině za Wyšehradem.

Čába a Kalamář, služebníci kostela Wyšehradského, koupili pro sebe a ostatní služebnictwo winici, z které brál 96 gr. Pr. ourofů.

R. 1377 zaplatila kapitola 200 kop probosťtu, jakožto náhradu za statky w Cholei a Zahradce. Ctibor a Doborj, nazvaní Rogáta, vikáři Wyšehradští, byli srozdělení při smlouvě mezi Janem, probosťtem, a Rómrádem, děkanem, ke gmenu kapitoly; w čas potřeby měl totiž vikář práwo a byl powinen kapitolai práwa zastáwati, patřil se kanovníků neobstáwalo. W listu úmlawným tšlagicím se doččené winice ob Čádý, na obedienci, a Jana Kalamáře, choralky, koupě, (choralké byli tehdyž tužji nikoliw spěwáci jako nyní), gest to paměťshodného, že w nj žregně wyřknuto, řw ministři bšwali. Nikoliw prelát ani kanovníci, nýbrž otděněci, choralké, žáci, fraternitas clericorum et laicorum in ecclesia Wisegradensi.

a to gest duch katolický římský, gehož ouhlawnjm nepřitelem gest — schytraloši, mudelantšwí, duch tohoto swěta. Tak nazwané mowčákšwí gest gen hmotná šla se schytraloši, a proto nespšobaw, aby samy se udrželo bez šly duchowní, genž gest cřelew katolická. Šak se člchost bázne Boží spušl, které cřelew swatá ušl, neobřwgi, gako duch trdný kosti fustj. Ak se nřdo na to neobřwge, že protestantšwí mocnátšwí posud šlává, a že se roznáhagj. Dřwmo-třl a proč se udržela? Poněmabž se gšřř nřde katolickšwí řřastšého dwerla nezbawila, gšřřoli mu wšpřwgi; a pak že se mezi katolřšwí brji, tak gako dořř břdná řřatř mezi dwěma řřtřými řřawenjmi blonšř řas se udrži, kteráž by se hmed řřřřřa, gak by nřřřřřř řřana powšřřla.

Kanovníci a preláti vespolet gmenowali se šce také fraternitas; a wšak pouze fraternitas; pak-li co barowáno oštatním oudům, přidawáno fraternitas ministrorum. Tak r. 1362 w listu Wáclawa Čáda, Henslin, Matěg, víšáti, — Martin, majwán Bistor, Petr, nazwán Štipek, Jan Smetana, Tomáš Hracek, chorales et ministri ecclesiae Wys. se nazýwagi; nížež ale kanovníci ministři se nepodpisowali, antiž by slowem tím se wyrozumjwali.

W listu Karlowě, kterýmž se porownánj proboshta Jana s děkauem Konrádem potvrzují, gest swědkem Wolveramuš, purkrabj Wyšehradský. Těž: Ego Johannes olim Welfini de Pomuk clericus pragensis dioecesis imperiali auctoritate notarius publicus praesens fui cum collega meo Wenceslao Duras de Praga, — a r. 1374 gest podpis: me Johanne de Pomuk notario cancellariae archiepiscopi Pragensis.

Král Karel na Wyšehradě zemřel a syn jeho Wáclaw kapitole welmi přizniv byl.

R. 1378 dne 29. listopadu Karel w roce 63. věku swého w zámku na Wyšehradě žiwot swůg došonal, a w kostele sw. Wíta pohřben byl. Co wšedlo za swého žiwobyti na Wyšehradě gebnal, a dlouho-li tam přebýwal, kronikáři nezaznamenali. Wíce nacházjím o Wáclawowi, kteržž na Wyšehradě mnoho se zdržowal, a také více listů kapitola po něm zachowala. 9 listů od něho až dosud zachowáno. U wšech se stegná pečet nachází z bílého wosku na čermjnkách. Na jedné straně předstawen král, an sedí na trůnu, w pravé ruce drží žezlo, w lewé gablko, stawenj gotické, po lewé straně stíteč s Čestým lwem, po pravé s Morawským orlem † Wenzesl. Dei gratia romanorum rex semper augustus et Boemiae rex. Na druhé straně malá pečet w červeném wosku, genž w prostředku do bílého wosku nást gest. Wytknut dwouhlavý orel a mezi křidly lew Čestý. List Wáclawůw od r. 1402 má coš neobyčejného, co žádný list knížecí ani královský nemá, gest totiž mimo pečet králowu šestero pečetí swědků zawěšeno.

Jábných nových nadání sice neučinit, ale listů a práv ob-
gíných knížat udělených potvrdil, a každoli kapitola znamenitě před-
ností a práva duchovní hned od počátku měla, přece za časů
Wáclawa, krále, a k jeho žádosti od papeže **B o n i f á c e IX.**
geště více jíh dosáhla, a stará práva potvrdit si dala. Od toho
papeže 10 listů na Vyšehradě se nacházi.

Pilea kardinála S. Praxedis pojímánj.

R. 1371 vyžádala kapitola od papeže **R e h o r e XI.** od-
puště na 1 rok a 40 dní těm, kdožby ku stavění chrámu Páně
přispěli. R. 1378 byl **P i l e u s**, kardinál, w Praze, a wida každá
šla lidu nábožného na Vyšehradě se schází, zbožností tou pohnut,
rok odpuště těm udělil, genž by buď w neděli, nebo na den Marie
Panny, na den sw. apoštolů, sw. čtyř učitelů a na hodý Boží po-
božnost na Vyšehradě konali. To bylo jisté chwalitebno. Těž
wšak kardinál, každžto vyslanec papežský, ustanovil svou mocí a
proti všemu právu svého kaplana **W á c l a w a z Burnic** za ka-
nowníka Vyšehradského na místě zemřelého **A l b e r t a z Lutic** a
nařídil, aby Wáclaw hned w tu uprázdněnou prebendu nastoupil,
kdežto papežem i králem ustanoweno bylo, že kanovníci mají w pre-
bendách postupowat, a nejmłodší, nejnižší prebendy dostáwati.
Odemýdal mu také oltář sw. Gótharba w kostele Pražském. Pre-
benda ta nesla 115 fr. Tento Wáclaw **Gerard z Burnic** také
R á d i j se nazýwal.

Habanus probost; Wogtěch Sternberk děkan a kanovníci toho řádu.

O tomto probostu a děkanu žádné stopy w listech Vyšehrad-
ských nenalezám. **R a b a n z Helmshadtu w Alsácii**, byl prý gen-
tratický čas probostem, pak biskupem Špirským, potom arcibiskupem
Trevirským, přes 50 let prý biskupowal.

Za těch časů od r. 1380 až do r. 1390 w listech samí msto-
děkani poznamenáni jsou. R. 1382 **G i r a t o f l a w**, mstoděkan,

r. 1384 Witel z Černče, r. 1388 geštē Witel. Kde Wogt z Sternberk a za gakou powinnosti se zdržowal, že mīstoděkani hospodařili, letopisowé neoznamuji, leda to, že byl učiněn biskupem Litomyšským, pak arcibiskupem Děvínským a že kláštery zasládal.

Kanovníci toho času: Jakub, kanovník na Vyšehradě a w Holomouci, profesor lékařství r. 1379. Wáclaw z Gšlowého r. 1380. Petr Placerius, wykonáwatel závětu po kanovníku Fridrichowi, genž na oltář sw. Gereona 2 kopy gr. Pr. obdržal. R. 1381 Fridrich z Wertheimu měl prebendu w Suffici; gindy obtud dostáwal ročně 24 kop. Petr, farář, mu dáwal toliko 15 kop, r. 1389 měl tu prebendu František, protonotář krále Wáclawa a geho vikář Kliment; tž měl kanovníku 24 kop odváděti, a gelikož se zdržal, přišla rozepře až k samému papeži. Wíker, opat Hradíšťský, byl ob papeže za soudce ustanowen. Kliment odsouzen a wšak přece neplatil. Opat u arcibiskupa si stěžowal a Klimenta do klatby dal. R. 1382 byl Swatoslaw mīstoděkanem, Berghauer geg zná gako kustosa, kterž dal 8 kop ouroků kanovníkům u sw. Apolináře. Jan Pecník, scholašik, Jan Porcellus, notarius regaliū expensarum, byl frátowský kanovník na wěšši prebendě, měl statek w Seřowici, genž mu 12 hřiwen ročně nesl; geho předeš byl také Jan; r. 1324 měl tu prebendu Wáclaw, probosť Reženš, kanovník Vyšehradský. Wlaštislaw r. 1382. Na r. 1383 Marquard, mīstoděkan, Swatoslaw, kustos, gemu patřil tehdaž Kosor; měl také za obedienci Buř u Gindřichowa Hradce, z čehož ročně dostáwal 1 kopy Pr. gr. Po geho smrti připadl Buř kapitole a byl směněn za zboží w městě Řečici. R. 1384 Witel z Černče, mīstoděkan; tž wygebňáwal s opatem Zbraslawským o mezech w Kosorě. R. 1387 Wáclaw, kustos, a Jan Dídibab, kanovník. Toho roku měla kapitola rozepři s Wicemilem, stáhlým mīstodržejcem w Žatči, kterž za skutečného faráře se drže, kanovníku Vyšehradskému dle powinnosti 10 kop ročně odváděti nechtěl. K tomu byl od opata Hradíšťského subdelegowán opat Zbraslawský, a tž uznal, že Žatecký kostel tu kapitole patřil, a vikář 10 kop platit powinen geš. Toho roku dostala také kapitola své

žboží w Blážegowě a Brantuec, gež mįwal kanowník J a k u b ze Suffice, licenciát w práwech církewních. Kapitola zaprobala statky w Žatecu: Letow, Sítém a Soběchleby Gindrichu z Dubě a synu geho Alssowi by gegich žiwota, což trál Wáclaw potwrdil. R. 1388 M a r q u a r d ze Soběssina, M i k u l á š z Litomyssle, W á c l a w D o b r m a n, H a n u š, J a n ze Smilkowa, W l a s t i b o r, farár w Mořowě, D n b ř e g z Gelwic (?) kanowníci.

Toho času dali Kartuziáni na Smichowě kapitole ouřady ze smého statku we Dworcích, a kapitola postoupila jim žboží smého w Hlubočerpích. Toho roku ustanoweno, aby z obediencie w Dufu, genž 20 kop ročně nesla, rozděleno bylo mezi služebnící kostela W y s s e h r a d s k é h o (r. 1388).

R. 1389 J a n P e c n í k, scholastik, založil dvě wřrocni památky, a bohatě ge nadal, gebnu aby konali kanowníci, bruhom wlkárowé a chorálnici; sakrista, kantor, mistr školní, wpeníci, chudí; žáci, wssični byli poděleni w ten den; zanechal na to asi 60 kop. Br. gr. Žůstáwal w klášteře na Zderaze in commodo, et in aestuario ejusdem commodi. D o m i n í k z Hlohowa (Hlohow), W y s s e h r a d s k ý a W r a t i s l a w s k ý kanowník, l byl wykonáwatel závětu (executor testamenti). J a n M o l á s s e k gmenem wssich wlkáři, a W á c l a w z Blatné gmenem wssich chorálníků žáwali opíssu poslední wůle. J a n D i d i b a b a J a k u b z Prahy, kanowníci, gsou pobeřsáni.

Od r. 1350 — 1380 byl M i c h a l oltařníkem sw. Gezeona. R. 1382 Scabini seu consules kostela W y s s e h r a d s k é h o učinili rozsudek o statcích kapitolních mezi kanowníkem W y s s e h r a d s k ý m a mezi W o g t ě c h e m z Dlouhé wsi, měřstauem Pražským. Kdo to byli? suab radní neb přisědící W y s s e h r a d s k é h o práwa, a nazywali se přisědící kostela W y s s e h r a d s k é h o, na důkaz, že kostel a kapitola měla práwo soudné, ne pak obec neb město, ačkoliv byl rychtár městský a a radní bům, to wssě kapitole patřilo, gať pozděgi spatříme.

R. 1389 byli T o m á š, kantor, M i k o l á š z Beřelě, služebník, collectores fraternitatis Ecc. Wisseg. suab co nyni důchodní sbírali přįgmy služebníků kostelních.

Erb a pečet kapitoly Wyšehradské.

Kapitola Wyšehradská má vlastně znamení stavu panstvého čili erb červený, čtyřhranný štít, a v něm dva velké zlaté kříže křížem z rohu do rohu a zubami vyběru položené. Znamení toho pečeti jeho pomolila kapitola také městu *H o ř e W y š s e h r a d u* užívati. Kdy a od toho se kapitole práva k takovému znamení neb erbu dostalo, sotva kdo vystoumá. Žádného znamení toho štítu jsem nenalezl až na deskách knihy, ob *W á c l a w a K r á l j a*, děkana, r. 1390 založené. Papír té knihy zagisté negstarší gest we Wyšehradské listowné. Druhý obraz toho erbu gest na knizce: *registrum generale sanctae Ecc. Wisseh. 1482* založené. Obraz swúg počátek má w základu kapitoly. Kapitola a kostel wyhrazeny byly z prawomocnosti biskupa Pražského a samému papeži Římskému podobny. Kostel gest gménem sw. Petra a Pawla založen; znamení Petra apóstola a znamení prawomocnosti biskupa Římského jsou dva kříže; tak kapitola toho znamení nabyla; nad těmi kříži se také někde nachází *T y a r a* papežská. Toho erbu kapitola užívá. Mimo tento erb má kapitola dwogi pečet, welkou a menší. Na velké pečeti gest obraz: Sw. Petr sedí w prawo, sw. Pawel w lewo, každý we swém wyslentu mezi třemi věžmi, což se kostelu podobá; ob lamice, na které sw. apóstolové sedí, z prostředka dolů gest opět kaplička, w které sedí král s korunou a w pláští, žeslo w pravé a gabls w levé ruce drže; nápis kolem této kapličky: *Wratisslaus primus rex et fund.* Nad hlavami sw. apóstolů: *S. Petrus, S. Paulus.* Na otolku: *† Sigillum capituli Ecc. Wissegradensis*; až w druhé polowici 13. věku nachází se pečet ta u listů kapitolních domácích; pak gi kapitola užívala až do druhé polowice 15tého věku. — Od toho času, kde se sw. Petr Fridrichowi we snách zgewil, měla kapitola na památku toho slavného zgewení obraz, gak sw. Petr kříže Fridricha na loži sedícího důtkami mstá, a za menší pečet toho užívala. Ei, genž s welkou libostí gazyl swúg o kapitolu brousi, wypramugi swětu, že kapitola této pečeti teprw za nowých časů užívati počala, a sice po bouřích husitských, kapitole newim gaký poborný umysl podkládajice. R. 1387 wykázala kapitola polowic užtů z domu něgafého u přivozu pod Wyšehradem

místoděkanu, a tu dobře zachovaná pečeť menší zanepravená jest. R. 1389 vyhotovený list má malou pečeť, a v listu stoji i příčina: In cujus rei testimonium presentes litteras minoris sigilli capituli nostri appensione fecimus communiri, cum ad manus majus sigillum habere nullo modo propter defectum (tu se nebá slovo čisti) valeamus. Ale dost na tom, kapitola té pečeti užijala hned před husitskými bouřemi. Jeni dobře v historii naspaměť mluvíti.

Měla každá prebenda také své vlastnj základnj statky?

Gofoliv kapitola na zboží dostala, patřilo vsedlo gafo kapitola sama, ke kostelu. Dofawáb kanownjci pospolu byhleli a spo- lečný stál měli, děkan gafo každj ginj opat až dofawáb, vsedlo zboží řibil a spravowal, a důchody dělil, tať že kanownjci po gebnom, on pak za práci, kterou s tím měl, po dvou bjlech do- stával. S o b ě s l a w gij každému kanownjku zwláště něgafé zboží dal, aby gebenfadžj gafo pro své wyrazení něco wlastnjho měl, do čeho se mu ginj mįhati nesměl. Když w 13. věku společné žiwo- byti přestalo, a společnosti gen při službách Božjích a při řízení ka- pitolnjm se sřetřilo, statky dle prebend se dělily, a kapitola kanownj- kům na wyžiwu nřkoliv hotowě penjze, ale dle sluffné potřeby po- zemřé statky dávala, aby sami se starali, gať by ze swých statků a ze swého zboží žádownj užjtky bráti mohli. A po vsedchj časj zřegně widěti jest, že k. p. kustos gebnou toho, pozděgi giněho statku užjwal; a důchody z mnohé wesnice, genž kanownjkům časem patřily, řdyž se prospěřno býti widělo, i žákům se dostávaly. Kapitola wůbec při udělowanj statků u přikazowanj gich k prebendám potřeby a. prospěřu sřetřila, a zwláště řdyž w prebendách rozbjl býti počal, an nižřijch a wyšřijch prebend a kanownjků tať bez prebend bý- walo. Pak-li některé statky k něgafé prebendě přikazány gsouce, po dlouhý čas s nj spogeny žřstávaly, z toho nendředuge, že prebenda na tom neb onom statku byla založena; neboť řchubla-li některá pre- benda, přibala gi kapitola důchody giné, a naproti tomu zbohatěla-li prebenda něgafá nad giné, kapitola gi ngmula, což by se žagřřě bylo. řtát nemohlo, řdyby prebenby své půwodnj, wyhražené a

základné zboží byly mývaly. Sedmý probosť měl svou vyhrazenou prebendu. Denny podělováný chleby, peníze a jinými věcmi, bylo buďto od základatele určeno, neb se starý obyčej v tom zachovával. Tak se to dalo s obediencemi, to gest se statky, z nichž kanovníci důchody svým prebendám na příslušenou dostávali, a za to nějaká břemena nésti a jiné povinnosti konati museli. Příklad toho máme na obedienci v Buhu u Šindřichova Hradce. Tu obedienci měl propůjčenou kanovník *Wlastibor*. Nesla mu nanegwice 20 kop a ty byly ustanovením kapitolním od r. 1388 takto rozděleny: Dsm kop šr. Pr. peněz bylo rozděleno mezi kanovníky a služebníky kostela Vyšehradského na čtvero slawností *Blahoslavnené Marie Pannu*, totiž na den nanebevzetí, narození, očištěvání a zvěšování. Na památný den smrti pana *Jana Paduánského*, někdy děkana Vyšehradského, 2 kopy; na památný den *Swatoslawa*, bývalého kustosa, 1 kopa; kanovníku *Onďegi* a jeho nástupníkům 1 kopa; tomu, gemně patřila obedience, za jeho práci 2 kopy. Dstátek těch příjmů patřil pánům chorálským a žákům chorálním. Chorálníci museli svůj díl přidat na chleby, gež magi od Paduana, a jákové rozdělili svůj díl mezi sebou v adventě a v postě, poněwadž na každé mši *Panny Marie* ze žáků střibagicích se vždy čtyři bítí museli. S wolením kapitoly mohl kanovník pronagmonti neb spíše kapitola sama pronagmala, a žákům (emfyeutickým) právem wyřazowala statky k prebendám přikázané a oddělené; neboť kdýž některý kanovník nechtěl aneb neuměl sám zboží svého spravowati a říditi, kdoby byl starost tu na sebe bral, gestkož každý o své wlastní zboží starati se musel. Tehdáž se to také tím snadněji státi mohlo, poněwadž se zboží obyčejně gen na čas života pronagmalo a zaprodávala

Pravý-li se, statky děkanů, kustosů, statky prebendy scholastické, gest tomu takto rozuměti: Děkan, kustos, scholastik užívá statků těch za prebendu potud, posud mu kapitola užívání ponechává. Tím se stávalo, že kapitola, kdýž takové statky z užívání tomu wzala a jinam obrátila, bržitelé častokráte wýlohy nahraditi museli, které si byl spůsobil v nadězi delšího gich užívání. Tak se to posud s fundacijními mšemi děje, že ge kapitola dle potřeby mezi

oudy kostelní rozděluje; gitého pravidla se však w tom powždy
stříkati má.

Gindřich z Dubé, weliký dobrodinec kostela a kapitoly Wyšse- hradské r. 1390.

Urozený a slowutný Pán G i n d ř i c h z D u b é, u krále
W á c l a w a mistr curiae, zaopatřil kostelu Wyšsehradskému 4½ kopy
ročního příjmu ze Dworců, gež ob Kartusiánů koupil, aby památka
za něho a geho rodiče se konala. Učinil to z horlivé a pravé po-
božnosti, chtěje předejiti den soudný skutky milosrdnými, aby za zboží
pozemské od Boha mu popřané, zjednal sobě poslabdy vždy trwa-
gící, poslabdy věčné blaženosti a věčné slávy swatých. Což kapi-
tola se wšsi ochotností a wděčností přigala. Těž G i n d ř i c h měl
geště statky a zboží probosťta Wyšsehradského pod správou swou
(in commenda), a nesčíslné milosti, nesmírná dobrodiniť gať u krále
tak u Pánů Českých kostelu a kapitole Wyšsehradské neustále wymá-
hal, a také sám, naděje se za to věčné obplaty, wzácnými ostátky,
brachými klenoty a swostnými ornáty kostel obdaťowal. Kapitola
aby wděčnost swou něgakým spůsobem ukázala, slawnou památku na
předky a rodiče geho dwaťrát do roka konati a po smrti takowého
swého dobrodince zwláště na něho modlitbami pamatowati se zavá-
žala. Slawně byla také památka ta konána, a ob prwního až do
negposledněgšsio pána i služebníka wšlční hogně byli podělowáni,
tedy ob negwěššsio až do negužššsio wšlční obyčegné modlitby a
služby w ten den konati museli, an by gniak nit byli nedostali.

**Každý kanowník musel wššsich řádů býti, aniz směl kdo na
gáké swětské práwo se potahowati.**

R. 1393 ustanowila kapitola we swé obecné schůzce, že ob
té chvíle na budoucí časý žádného ob kohoťoli a gakýmoli spůsobem
představeného muže za kanowníka nepřijme, leč bude-li gíž pod-
gahen, gahen a nebo kněz, a že oudowé kapitoly, kteři by posad-
něššsich řádů byli, powinni gřou, do wyššsich wstoupiti, sice by ti,

genž wyššfšho řádu nepřigali, za spolubratry uznávaní nebyti, anižby podjlu měli w důchodech z welké posladnice, w přigmetch na čtvero suché dni, we wine a džimj, gež děkan a kanownjci dostáwagi, také by džiců s ostatnjmi nedostáwawali.

Abý pořog w kapitole zachován byl, ustanoweno pozděgi, wšaf před rokem 1396 takto: Kterýkoliv prelát neb kanownjst gáfělost přednosti, urozenosti, důstognosti, gáfěhofoli řádu neb stupně, druhému prelátu neb kanownjku w kapitole, neb w kapitolnjm něgafěm řizenj, neb w kostele Wyššehradštém při službách Božjch něgafě bezpráwj učinj, neb geg potupj, gest žbawen na celý rok mšta i hlasu w kapitole, a wšech džiců, gež dostáwagi ti, genž při službách Božjch přítomni gšou; toho roku nemůže wyššfj obedience neb prebendy dostáhnouti, má wšaf na vůli, aby u náležítěho soudce práwa swěho pohledáwal. Do těch samých trestů upadá ten, genž by na trogi poukázánj děkanowo, neb kdyby geho práwě tu nebylo, t napomenuti negřarššho kanownjka, byt by se nagebnou po sobě stalo, že schůžky kapitolnj za wystoupenou wjiti nechťel, gežto by kapitola šhromážděná za dobré uznala. Abý z tohoto nasseho ustanowenj něgafě pochybnosti nepowstaly, aby nedorozuměnj nebylo, co b e z p r á w j neb p o t u p e n j gest, o tom at pořáždě kapitola rozhodne, aby nebylo za potupu držáno, co potupa nenj. Dotčené ustanowenj dle celého obsahu i z ohledu trestu wyžaduge se t ustanoweným wšatům, služebnjšům a te wšsem beneficiantům nasseho kostela Wyššehradštého. —

Kterýbykoli prelát, kanownjst neb služebnjst nasseho kostela Wyššehradštého, druhého preláta, kanownjka neb služebnjka, před králem, přeb pány, hegtmany, úřednjky wogenšými, panofšsi neb přibuznjmi, pod gáfoukoliv zámjnkou pomluwil neb obžalował sám osobně, neb strže gtněho, neb křofoli by se mezi preláty a kanownjky w takowě rozepři z gáfěfeli přjčiny pronemětil, ten genž gtněho pomluwil neb obžalował, i ten, genž z některé strany odpabl, at byli geho přj-
buznj nebo cizj, když by se to stalo t lepyššmu swě strany, má býti žbawen wšech džiců, důchodů a hlasů w kapitole za celý rok, gest-li prelát neb kanownjst. Wšatě, oltárnjka a žafa má kapitola w tom prowiněnj potrestat dle uznánj. — Když by ale někdo proti bratru soud wěšti, práwo se domnřwal mšti, a snad by se mu dle domněnj

geho spravedlnosti w kapitole nedostalo, máže bte své libosti na wyšši ale gen duchowni úřady své stížnosti wznešti. Wžby ale w tom, kde by pochybnosti mezi těmi, genž w rozepři gsou zapleteni, pomstaly, má kapitola uznati, co prawého a slušného gest neb nenj.

W tom ustanowenj kapitolním gest widěti, gahý w kapitole tehdaž horlivý duch církewnj katolický panowal. Ti, genž souditi magi weškeré pokolenj, nemagi sami sebe rozsuzowati w stawu býti, magi se soudu dožadowati u těch, gež oni soudit powinni gsou ? — Z druhé strany ale žegmá gest spustlost mrawů křesťanských. Čim se 15. stoletj wice blížilo, tim wice kapitola žehrá na spustlost, tim přísněgši zákony wydává a tim těžši tresty na přestoupenj gich ukládá. Zákon Kristůw, zákony obecnj církewnj, zákon milosti, pro myš spletenou a srdce studené gž slabé byly, gako slabé gest pro posetilého přigemné oko ; ale prutu, prutu železného třeba, aby geg w hrůze udržel bohlijitel. Kapitola takto piše : Žagisté nás kuffenost gž čařko ponaučila, že někteří z bratří nassich, magice ku prospěchu kostela, osob i obce w kapitolních pogeďnáních mjrnosti a duchownj wážnosti ošřihati, spouštěgi se z gakeři nabutosti a rozpustlosti do konánj bezprávj a zlehčománj prelátů a kanownjků, spůsobili pohorřeni znamenité a mrzutosti, z čehož posslo, že pogeďnánj kapitolnj neb kostelnj se ufončila, náležitě neustanowila, a tagnosti kapitolnj wyrazowány býwaly. A ti, genž nemohli své rozpustlosti sami prowešti, opowážili se duchem bezbožnosti poháněni gsouce, ku svěťským pomůckám útočiště své bráti, a své stížnosti negen nepravé, ale zlostné a bezbožné, schytralými zášřkami, jádného základu nemagicjmi, obalowati, přeb svěťskými úřady klásti. Ku své pomůcce wzbuzugi moc svěťskou proti Bohu a spravedlnosti, proti swobodám církewnjm, moc svěťskou, genž docela na duchowenstwo newře. Z takowých stížnosti powstáwagi někdy i trwe proliti, wražby i welmi mnohá pohorřeni.

Negwěťšjch milostj a práw duchownjch propáčił kapitole papež Donisac IX.

Král W á c l a w ob počátku swého panowánj wffemožně se snažil, aby kostel a kapitolu Wpřebradřou oslawil. W á c l a w

z Burnie, děkan, pak probosť Vyšehradský, miláček a rada krále Wáclawa, miláček papežského dvora, mň nad míru horlivý pro rozšíření cti a slávy Boží, užil příhodného času a královské náklonnosti ku zvelebení kostela a kapituly své. Cokoliv kapitola za prospěšné a chwalitebné uznala a ustanowila, král schválil a potvrdil, cokoliv kapitola žádala, nemagie moci, aby to spůsobila, král svou mocí, svou pomocí přispěl, jenisté řízení přetáčet se činiti neopomázelo a duchovní správa České církve tomu, co kapitola pro čest a chválu Boží, ku zvelebení církve Kristovy za potřebné a užitečné uznala, namýdřor a odpor činiti tehdež nemohla, nemagie čím řídití na Vyšehradě a:ž w městech a místech kostelu Vyšehradskému podřízených. Gafé prámo a gafou swobodou o b ě a n ě k o u kapitola gen míti mohla, toho popřáli gíž králowé a knížata Česká a Wáclaw potvrdil. Mnohých práv a swobod duchow n í ch kapitola potud neměla, které míti mohla. Regjone pod žádným biskupem, ani arcibiskupem, k samému papeži se nchýlila, a od Bonifáce IX., tehdejšího papeže, následugicích práv a swobod dosáhla :

R. 1390 dowolil, aby i biskupové a preláti kostela Vyšehradského sloužili mši sw. u oltáře, genž byl z lamena, na kterém sw. Petr obětowati měl, a gegž Karel IV. z Bisy na Vyšehrad přinéstí kázal, kdežto potud gen arcibiskupové na něm obětowati směli. Dal také moc odpustků udělowati, biskupům 100 a Vyšehradským prelátům 50 dní, když při tom oltáři slouží, leč by při takové mši wyslanec papežský byl.

R. 1392 bylo wypsáno pro České králowstwj milostivé léto, a k tomu byli chrámové z Říma ustanoweni. Vyšehradský kostel sw. Petra, welký kostel Pražský, nowá kaple těla Božího, sw. Felicia a Albanta na Rowém městě a kostel kláštera Břevňowského.

R. 1396 gest nebohbatší. Toho roku byl kostel a kapitola vyhražena i z biskupstwj Pražského. Až potud byla totiž kapitola vyhražena toliko z prawomocnosti biskupa Pražského. Mocí toho vyhražení:

1. kostel a kapitola Vyšehradská k žádným poplatkům, geg biskupové tehdež wypisowali, potahowány nebyly.

2. Preláti, genž něgakeho duchowního potvrzení we swém úřadě neb we své hodnosti potřebowali, w Římě o to žádali.

3. Správu a řízení kostela a právo nad svým duchovenstvem kapitola sama konala, dle sučmů a obecných zákonů církevních, a dle vlastních potřeb svých zákony si ustanowila, winné trestala, soudy sama wedla a kde potřeba řážala, potvrzení toho wšeho w Římě žádala.

4. Wyšlance papežské, řbž w záležitostech kapitulních gebnali a zaneprázdněni byli, platit musela. W tom co se týče moci a práwa biskupského řádu (jus ordinis) musela kapitola až dotud biskupa Pražského gáto za svého uznáwati, a geho slusně požádati; faráře w Praze a mimo Brahu, genž pod patronát Wyšehradský patřili, též biskup Pražský dosazowal a potvrzowal.

Také důkaz toho se nachází, že odpustků od cizého biskupa udělených biskup Pražský potvrdil, o čemž již dříve bylo powědino. Toto wyhrazení nebylo biskupům Pražským proti mysli, aniž kapitola Wyšehradská tehdy mnoho tím wyjistala, poněwadž swornost a láska apoštolská w rozkvetu byla. Řbž biskup zákony církevními gak biskupstwj své tak i sám sebe přisně řídí a spravuge, řbž gen cti a sláwy Boží a králowstwj Božího wyhledáwá, ostatní preláti a duchowenstwo zákon církevní před očima magi a geho ostrýchgi — wyhrada gakatolno nemá žádné důležitosti, gak netřeba ochraby kostem winice, kde není lišek ani štádnych libí. Wyhrazená společnost a wyhrazený kostel nebyl zagisté bez zákonů, nesmělo se diti co a gak se komukoli libilo; wrchní i celé towarýšstwo dle obecného zákona a církevního práwa říditi a spravowati se museli.

Kapitola bywši tak z biskupstwj docela wyhrazena mnohem wěřšijho práwa tím došla, stala se totiž, gak se po latině tomu řiká: *Ecclesia nullius dioeceseos*, fdežto dle onoho práwo bylo ponze *Ecclesia exempta*.

Tímto nowým právem se stalo, že kapitola a kostel Wyšehradský na biskupa neb tenkrátě již arcibiskupa Pražského wázány nebyly, aniž duchowenstwo a farářowé na fary i patronátu Wyšehradskému patřici dosazení od něho potřebowali a potvrzowání wíce nebyli; řbž kapitola uchrěla, nemusela arcibiskupa Pražského o nic žádati, ale kteréhokolí biskupa, genž nebyl wyobcowán neb w klatbě,

mohla pozvati, aby kostely, žáky posvětil atd. Když se bully z Říma rozšířily, jako každému biskupskému sídlu tak i kapitole Wyšehradské zaslány bývaly.

Děkan Wyšehradský o dispensace všeho druhu v Římě žádal, a duchovenstvu do biskupství Pražského neb glného přestupujícímu dimissoriales uděloval; duchovenstvo skoumati dával, i farám dohlížel, a jurisdikce spovědníkům uděloval, a kromě papeži nikomu jinému správ dávati nepotřeboval. V tom měl jistě arcibiskup ulehčení, an práce duchovní na Wyšehradském patronátu jiný biskupové konali. Tím způsobem B o n t á c mnoho klášterů a kostelů nejen v Čechách ale po vlašské církvi vyhrabil. Biskupové geg pozorna učinili, že by to časem sřaditi mohlo; praví se, že r. 1403 vlašské vyhrady zvláštní bullou zrušil. Bulla ta však nebyla prohlášena a tak přišla v zapomenutí, až v druhé polovici předešlého věku na gegim základě taková vyhradní práva zrušena a biskupům propuštěna byla. —

Nachází se list toho samého papeže ob toho samého roku, v kterém povoluje kapitole Wyšehradské, aby probosť, děkan a kanovníci při slavnostech užívají při mši bílých infulí, jako probosť, děkan a kanovníci kostela Pražského. V listovně kapitoly Pražské ale nacházeli se dva listové ob Bonifáce IX. r. 1390 vydané stejného obsahu, v kterých Pražským kanovníkům povoluje, by infule zlatem a drahými kameny vykládané nosili. V těchto listech geť to zvláštní, že v jednom stojí: prout Decanus et canonici Eccl. S. Petri Wissegradensis; — jako by šl za výzor výsti měti infule kostela Wyšehradského, který již dříve to právo měl, a v druhém listu, geň s tímto do slova stejné žij, jsou toliko vynechána slova: prout Decanus et canonici Eccl. S. Petri Wissegr. — Té první bully užívají děgeplsci kostela Pražského, jako B o n t á n, probosť u sv. Víta. Berghauer měl obě bully v rukou, poromnal gebau s druhou a ve svém spisu: Protomartyr. Poenit. S. Joan. N. uvedl tu, které B o n t á n použil.

tak král **W á c l a w** kostel a kapitolu **Wysschradstou** na negwyššy stupěň sláwy powyššiti a wyssemožně gi zwolebiti se snažil.

Wáclaw, patriarcha **Antiochenský** a probosť **Wysschradský** založil nowou kapitolu na **Wysschradě** w kapli wskřšsenj **Páně**.

W á c l a w, probosť, žybil w kostele sw. **Petra** a **Pawla** kapli wskřšsenj **Páně**, nowe kanownictwj založil a důchody na 250 kop ěr. Pr. ročně z rozličných náginů opatřil. Š i m o n z **Nymburka**, licenciat w cirkownjm práwu a farář **Semčický** také gednu prebendu w té kapli založil. Deset kop ěr. Ěes. we **Wtelně** u **Mělníka** cum 7 laneis censualibus, z přisľussenstwjm a 5 kop ěr. Pr. we wsi **Přiworech** k tomu odhoblal. Na to kanownictwj měl **W i l é m** z **B ě ř a ě** a geho potomci podaci práwo. Probosť **W á c l a w** žádal krále **W á c l a w a**, aby přigmy ty nágemnj do best zemřých zapřány byly, čemuž král powoľil a celého toho nadání r. 1404 potwrdil.

Zákon těchto kanownjstů takto ustanowen :

1. Dube gedn prelát, a tolik kanownjstů, kolik fundaci se nagde.

2. Kdo kanownictwj založi, má práwo na ně dosazowati.

3. Magi spjwati dennj i noční hodinky a mše čistj o wskřšsenj a umučenj **Křistowě** w kapli ob patriarchy žyženě.

4. Za žaltář magj slušně důchody bráti, a ob oltáře žiwi býti, gestto oltářj sloužj.

Lázeň pod **Wysschradem** a purkrabj **Wysschradský** toho času.

Ch w á l o, purkrabj **Wysschradský**, koupil lázeň pod **Wysschradem** pro jámeť **Wysschradský**. Lázeň tu prodal král **W á c l a w** za 25 kop **G i r o w i** a **W a l e n t j o w i**, lazebnjstům z **Chlumina**. Ty peníze odhoblal na oprawenj jámku **Wysschradského**, genž na mnoha mřech byl giž na zbořenj. Z té lázně dostáwal kostel ročně 2 kopy a mostowě swice, sbyž tělo **Páně** w kostele **Wysschradském** sw. **P e t r a** a **P a w l a** bylo wyzdwořowáno, (suad

o wstąpieniu, — neb když se šlo k nemocnému). Za prodeje se stala r. 1393.

Wank o z Dubé byl purkrabí hory Wyšehradu a **Jan Sykora**, mistrpurkrabí r. 1399.

Racko z Dwogic nazván **Kobyla**, byl purkrabí r. 1406. Tyž wyhotovil zápis na dům **Brokopa Fabra**, z něhož také kostel ouřok bral, kterýž zápis pro lepší gístotu wepsán do rejštrířku probosšta Wyšehradského. Dům ten stál in suburbio montis Wissegrad. (w podhradí hory Wyšehradské).

Wedení práwa na Wyšehradě.

Nacházím gíž w listu ob r. 1382 úřední osoby gmenowány, genž rozsudek učinili mezi kanowníkem **Janem Porcellem** a mezi **Wogtěchem z Dlouhé Wsi**, měšťanem Pražským, když se o weš Čechowice soudili; gmenugi se **Scabini seu consules Ecc. Wissegradensis**.

R. 1400 nacházím list, w kterémž **Wáclaw**, probosst, rychtář na Wyšehradě usazuje. List ten do řlowa tu položím, neboť gest to první Čestý list, genž w listowně se nachází, a usazuje také, gáfě powinnosti rychtář měl a gáfě užítý. Znj takto:

„Wáclaw božie a apostolske stolice milostí **Patryarcha Antyocenský** a probosst **Wyšehradské** kostela a králowství českého kancelrz znamo czynime tiemto listem přede všemi, že znamenagice, kterak Rychtářství nasse, kteremuž probosstwie nassemu Wyšehradskému přiznussagicie totižto na te hoře Wyšehradské, a dom . . . k niemu přiznussagicii strže czařte mienyenie a brže Rychtarzow, kteržž gsuge ob předsow nassých drželi, byľoby w swých swobodách zmarzene a k malemu stawu převedene a duom geho wydzielany a wstaweny, byľby gakožto owšem zborzeny a padly. Protož žádagice rzeczeného Probosstwie nasseho a geho zbožie založenie vzginiti lepšie, a waziece řlužebnosti zasľuženie, gimžto opatruy **Jan rzeceny Racke** řlužebník naš nam a předsow našim dawno se spolu libiti a gestie libiti bude moci vžiteczniegi budoucie. Ne strže owmł a neopatruie, ale rozmysľem rozmysľenym a z gířte^o wíedomie a zdrawu wíerných nassých přiznussagiecy radu Temuž **Janowi Rackelowi**,

biedicom a namieſtkom geho naprzjed powiebiene Rychtarſtwie probſtowie, na horze Wyſſehradſke naprzjed rzeczone s kſćmu ſwobodna a s domem a se wſſemi a z kaźnymi zwaſtſcie poſtſky, ſwobodami a poctami, t temuż Rychtarſtwie przyſuſſegiecymi, gichſto aź doſawad przedſtowe geho rzeczoneho Rychtarſtwie wlaſtaři poſtſwali gſu a gim ſe radowali pro zaſe opravienie, polepſſenie a pro dobrou ſprawu, a aby rzeczone Rychtarſtwie, t temuż ſtawu, w nimż geſt prwie lepe bylo, przywedeno mohlo byti ſwobodnie a pod gmenem ſwobodny dſti ſme obdarowati, a tlemto liſtem miłoſtſwie dawame pod takowu wſſak wymienku, że naprzjed powiebieny Jan Rachel, biedicowe a wſſiſtſni geho namieſtkowe pro rzeczone Rychtarſtwie a pro duom a pro gich przyſuſſenſtwie tudiez na ſudie ſebieti, a libi wrocne probſt-^e naſſe^o Wyſſehradſke^o naprzjed gmenowane^o t rzeczenema ſubu Hory Wyſſehradſke przyſuſſegiecych a pod rzeczenym Wyſſehradſkym ſudem od ſtarodawneho aź doſawad zachowaneho a potom zachowateblne^o obyčiege ſuchy zprawowati, ſubiti a wſſedych ſtutky gich wynuſſeti toliſto magi. Żadne w tom zmeſſſante neb opuſtienie neziniece. Baſli by ſe przyhobilo, tdyby tyż Jan Rachel, biedicowe a namieſtkowe geho ſami ſtrze ſwe ſtutkow a po-
 trzebnoſti rzeczenych wrocniſkow pod rzeczenym Rychtarſtwiem Wyſſehradſkym gſuchych neb obywagiecych wyrzchtowati a wyprawiti niſoli nemohli, tdy na naſ a namieſtky naſſe, nebo na naſſe a na namieſtky w naſſych, kteriż zaſem budu, wrzebnſky to wzneſti magi, a budu powinni. Chceme take, aby poſuty nebo winy z pieti groſſ. a niže, toliſto kterězby z ſubu takoweho wyniſky nebo przyſſi, wedle rzadu a obyčiege aź doſawad zachowaneho, a kteriż mſ po-
 tom zachowan byti, naprzjed powiebienu Janowi Rachelowi, biedicom a namieſtkom geho byly wybierani, a gine poſuty nad Summu pieti groſſuow ſe komorze naſſy a namieſtkow naſſych obkazygem przelegicym. Nad to take naprzjed powiebieny Jan Rachel, biedicowe a namieſtkowe ge^o, tdyby ge chudoba, nebo kterſkoli ginſ przicina nutila budu moci naprzjed powiebiene Rychtarſt-^e ſe wſſemi przyſuſſenſtwiem ge^o ſwrcu pſanymi hodbie oſebnie probati, dati, obkazyti, ſmieniti, zaſtawiti, nebo na kterſkoli oſobu przeneſti, wſſak neginał gedno pod wymienku brzemene a ſłuźby naprzjed rzeczenych pod teź prawo Żakoż gim ſamym ſwiedczy beze wſſy naſſy a na-

miestkow nassych odpornosti. A ktož by soli z dobre wuole take y s pomolonym naprzjed psane^o Jana Rachele diebtcow a namiestkow ge^o naprzjed psanych tento list miel wssch wiecy w tych listech napsanych, Jakožto tyž Jan Rachele, diebtowce a Namiestkowie gehu bude mocy poživati gehu, Slibugice za nas y za namiestky nasse naprzjed psane-^u Janowi Rachelewi, diebtcom a namiestkom gehu na przedpowiedienych wssch wietech a každe zwlastie neprzejati, ale przy tych wssch wietech a przy každe zwlastie gafož swrchu wypsany gsu, bez przerwienie dobru miern zachowati. Napominagice a prosice poctiwych Mikulasse Gewuhery Skolastika miestobiekana, Mikulasse Cynka, Wacława Dobrmanna, Jana z Diebibab, Frydricha rzeczeneho Kucharz i wssy kapitoly kostela nasse^o Wysshehradste^o naprzjedrzeczeneho Spolubratrzy nassych milych, aby t naprzjed powiediene-^u danie tak gafož se naprzjed pisse wziniene-^u, gafož nanie przislasse prziemnie swoili. Tak a tak aby takowe nasse danie nam a nassym namiestkom moc pewnosti obdrzalo. Toho na swiedectwie peczet nasse z giste^o wiebomie prziwieffena gest t tomuto listu.

Dan na Wysshehradie Letha Božie-^o Tishcieho čtyrzisteho w sobotu den čtyrzymedyntni Miesiece ledna.

A my Mikuláš Gewuhery Skolastikus miestobiekana, Mikuláš Cynk, Wacław Dobrmann, Jan z Diebibab, Frydrih rzeczem Kucharz i wsseda kapitola kostela Wysshehradského znamenagiee naprzjed powiediene danie pro dobru zprawu pro zase opravenie a pro polepszenie byti ucziien, A naprzjed powiedienemu nassemu Probofsti-^e byti užitečne a prospěšne ge^o potwruzgeme poglštugiec a t niemu we wssch ge^o artikulech a causulach neb w stranach a punktach w kapitole sebranych spolu pomolagem, Chciee a ustanowgice aby ob nas a namiestkow nassych potwruzienie neporuffene obdrzalo pewnosti. Toho na swiedectwie pecet Capitolu nasse wietffie t tomu listu z giste^o wiebomie dali gsine prziwiesyti.

Dan a stalo se w Capitele nassie obecne, kteružto se dni Soboty na hod S. Tymotea Načedlutka Božie^o, genž byl gest čtyrzymedyntny den ledna miesyce, ob wigiltge S. Thomy Apostola weble obyczege Rzeczeneho nasseho kostela držeti gsme.

Nabánj oltáře sw. Hedwiky, genž až dotud se pamatuge.

Ze všeho onoho hogného nabánj na mše, oltáře a na kostel obhoblaného gebiná tato fundace z časů přebhusitých se ndržela. Głj dáwno stál oltář sw. Hedwiky w kostele Wysshehradském. Mikoláš Preller, oltárnj w Rujně, kněz biskupstwj Brajšského, znova geg nadal 12 kop. Pr. gr. Tento úroť koupil ob H n m p r e c h t a z Tasnowic a děbiců geho na statecj Zwolenowski, Dugezdci, Zakolanec, Komárec, tak gak w bšlách zemských králowstwj Češského s powolenim králowským zni r. 1401. Ten oltář s tímto důchodem odewybala kapitola pod spráwu Mikoláša Prellera w t až do geho smrti, a ustanowila, aby ani on ani oltář ten mezi tím ničim obtěžowan nebyl. Práwo, kněze k tomu oltáři dosazowati wyžádal Preller Wáclawowi Zeybottinu, měšťanu Rujněskému a geho děbicům a potomkům. Kapitola připustila, aby wždy, když to místo prázdno bude, hodného kněze bčanu neb mšstobčanu a kapitole předstawil, oni že ho usadí a potwrdi. Po smrti pana Mikoláše ale nástupnj geho, oltárnj sw. Hedwiky dá na den památný smrti Prellera w 2 kopy na slawný oběd pánům prelátům, kanowníkům a služebníkům dle obvyčege toho kostela. Každý týden bude sloužiti u toho oltáře tři mše swaté za žiwé i za mrtwé dobrodince tohoto oltáře a zwlášť za pana Prellera a geho rodiče. O slawnostech musí swůg oltář ubrusy a swětlem okrášliti, gak ostatnj oltáře okrášleny bhwagi. Ostatně má mšti ten oltárnj zastání a práwo gak gini. Úroť ten kapitola až dosawad dostává ze Zwolenowsi. Za to čte wšák probosťstý 12 mši sw., poněwadž 16 zl. z toho kostelu připadne.

Wáclaw Krdlj z Burnic, děkan pak probosť Wysshehradský, patriarcha Antiochenský a konečně biskup Solomonský.

Wáclaw pocházal z pokoleni Wrahbského, které, dle Krugera, głj za času sw. Wáclawa slawné býti mělo. Gak gsme głj čili, byl r. 1381 mocj ležáta papežského Pilea kanowníkem na Wysshehradě učiněn. Hammeršmid pisse, že głj r. 1383 bčanem

byl. Z listů na Wyšehradě se nacházegicích nic se o tom určitě nedá. R. 1383 byl Marquard, r. 1384 Witef z Černčic a r. 1398 tž gestě mistrděkanem. Až r. 1390 gest Wáclaw děkan poznamenán. R. 1398 giž gest probostem nazván; w listech teprw ob r. 1400 geg naležám, proto ale mohl giž dříwe probostem býti. Kdy byl probostem učiněn a gať patriarchou se stal, nenacházjm. Od r. 1412 až do r. 1416 byl biskupem Holomouckým. Widěli gsme, gať se snažil, aby ob papeže Bonifáce IX. a ob krále Wáclawa wssemožné swobody a práwa kostelu Wyšehradskému wymohl a kapitolu oslawil. Kostel oprawiti a ozdobiti, a co zwláštijnho bylo, welmi weliký zwon, genuž Patron říkalt, uliti a na věži zawěsiti kázal. Počalo se ujm zvoniti w čas tehdegssijho milostiwého léta, genž se w Praze, gať giž dotčeno, slawilo, aby Bůh křesťanským mocnárům a zwláště králi Uherštemu wstěžstwj nad Turky dáti ráčil. Si ěm u n d, král Uheršty, žádal krále Wáclawa, aby mu lidem a spijši na pomoc byl. Rebylo genžby pány Čeště a rytířstwo s wětšij horliwostí a s lepšijm prospěchem k tomu zbuzowal nad Wáclawa Wyšehradského. Gato zwon od něho přizený, genž se rownal negwětšijmu zwonu na hradě Pražském, nebyli, gať mnozi spisowatelé udáwagi, geho wětšij, swým slawným a libhým hlasem lid k pobožnosti swoláwal a wzbuzowal, tak Král i k, probost, swou libou wýmluwností k poswátnému bogi zpasujšy wyhýwal a gim srdce i zmužilosti dobáwal. On tž s welikým nákladem ostaty sw. Loučjina z Řima na Wyšehrad přiwéztí dal, w truhle kamenné nad mjru těžké, kteráž se až dosawad w oltáři sw. Loučjina na Wyšehradě chowá. Od Dominikánů z Perusie obdržel darem prst sw. Anny z ostatků, kteráž ti duchownj ob swého zakladatele papeže Benedikta obdrželi. Pořub w geho moci bylo i na giných místech o rozšíření cti a chwály Boží peřowal. Tak roku 1398 list na odpustky kapli hrobu Božího w Sedlicích u Kutné Hory wydal, gegž Kapihorský w historii kláštera Sedleckého w češtině přiwábj.

Toho času byl arcibiskupem Pražským Albij, lékař wšborný krále Wáclawa. Rozepře o wjře giž se welmi rozněcowały a wsseliké přičinění Albijowo k ufrocení gich nic neprospjwalo. Albij r. 1413 šožl arcibiskupstwj Pražské do rukou Konráda

Wesfalského z Wechty, biskupa Holomouckého a přigal biskupství Holomoucké. Wšak ani zde se mu nelíbilo, a hned odvezdal biskupství to Wáclawowi Králíkowi za probosťství Wysehradské, a tak se stal Albík probosťtem Wysehradským a Wáclaw Králík, biskupem Holomouckým. Moravané někteří nechtí ho chváliti pravice, že byl marné cti žádostiv, marnotraten, jiní opět, že byl muž plný horlivosti. Hned pak biskupství Holomoucké nastoupil, sněm ve Wysskové uložil, a se svým duchovenstvem se radil, pak by se mravy napraviti daly, a každým způsobem by se bludnému učení Wilešowu a Husowu odpor činiti mohli. Spasitelný zajiště řád byl v sněmu tom ustanoven. On zastavené biskupské statky pokud mohl vyplácel; slavnost a ostatky sv. Konžina do svého biskupství uwebl, a jakožto patriarcha služby Boží slavněgi, než obyčejně v biskupských kostelích se děje, vykonával, a to geg v podoběžení uweblo, jako by to z marné chvály činil a na nepotřebné utráty gmění své vydával. Gazyť žh chřege weleslawnou ctnost na člověku zlehčiti, dobrým geho skutkům úmysl žh podkládá. — Co Wáclaw Králík u Wysehradě děkanował a probosťtował, nad mžru smutné a osudné nesnáze, wšeobecnu zhonbu a škázn celého slavného království Čestého připravuglci, vznikly a se rozmáhaly. Arcibiskup Pražský, muž welmi horlivý a přísný, s králem Wáclawem neborozumění a newůli měl; přišla, pak se říkává, kosa na kámen; a to zvlášť přiležitost dávalo Králíkowi z Bunic, aby svou službu církwi a království Čestému prokázal. Gsaoub Wysehradské kapitoly a prelát z negpředněgších v království, pod správou arcibiskupskou nestoge, nemohl býti v podoběžení, že by z ohledu arcibiskupa něco schwalował, co by církwi Česté neprospíwalo; bylo se také nadíti, že krále, gsa geho miláčkem, spíše než kdo gnh k wěcem spásitelným nakloní.

Králík také neopomígel, aby horlivost svou ukázal. Negslawněgši přiležitost k tomu bala nowé biskupství, gež král w Kladrubech zříditi zamýšlel, a sice tím způsobem, aby když opat umře, nebyl nowý wolen, ale biskup tam usazen. Což owšem ani tehorníkám ani arcibiskupowi po wůli nebylo. Řeholníci magjce swobodn opata woliti, woliti, a arcibiskup ho potwrdil, dříve než se král toho naddl. Co ho rozhorkilo k wšechny ty, genž si přáli,

aby biskupstwj nové zřizeno bylo. Přednj bvočenjnové a mezi nimi děkan Wyšsehradský přinesli králi na Žebrák správu o tom, co se w Kladrubech dáslo. Král chtěge na gisto věděti, které sary po celém královstwj žádavati králi přisluffi, nařizbil arcibiskupu, aby děkana Wyšsehradského a Mikoláše, biskupa Laurentijnského zřizbil, genž by to wyssetřili. Arcibiskup wšak krále w Řimě obžalował a sám také do Řima k swatému otci se odebral. Král naproti tomu poslal poslanca swé, a mezi nimi Wáclawa Králjka, kterýž si w Řimě tak moudře počínal, že geg papež patriarchou Antiochenským a při geho návratu král probosstem Wyšsehradským učinil. W Kladrubech nechťel miti arcibiskup biskupa, a král nechťel miti opata. S powolenjm královským propůgčil papež opatstwj to Wáclawowi, probosťtu Wyšsehradskému, až do smrti geho. Papež to učinil, aby klášter nezassel a král powolil, aby klášter tak nazvané hostinstwj komukoli odepřiti mohl. Hostinstwj takové býwalo často nesnesitelným břemenem w klášterjch. Nyní se začasto se swým lidem a koňstwem na kolik neděl w takovém klášterě ubostili, a gako hostě se wšjm zaopatření býti museli. Tím kláštery na mizinu přicházely. Swobozeni to stalo se r. 1397. Mnozí páni Čestji proti králi se spikli a wogensky do pole se postavili.

R. 1399 se gednalo o smíření, a Beněšow k tomu byl uštanomen. Král zřizbil muže gatožta prostřednjch, a páni Čestji proti králi bogugij i sám král zavázali se, že se výrafu. gich podrobiti chtěgi. Což se také stalo, a pokog zgednán byl. Prostřednjch byli: Wáclaw, patriarcha Antiochenšy, Wolfram, arcibiskup Pražský, Jan, biskup Litoměřický a gini swětšti páni. —

Kuršitowé a říšti páni též byli s králem Wáclawem nesposogeni a proti němu se srotili. Aby ge upokogil, wyspal sněm do Norimberka, aby stawové a říšťá města plnomocnisky swé tam poslali, že on také tak učinj. Mezi plnomocnisky ob krále wyslanými byl opět přednj Wáclaw, probosť Wyšsehradský, a měli plnou moc, aby wšse obstarali a o wšem se smlouwali, což by králi i celé němedě říšti prospělo. Řizžata říšťá wšselikému oustajnu gednání s plnomocnisky královskými se whýbali, což oni pozorogice kuršisttu Mohučskému a Falchraběti Ruprechtowi psali, že magi o mnohých věcech s nimi gednati, gichž nemohou a nechťi wyslancům

ale. toliko jim samým oustně světliti, dokládajice, aby knížata říděná sobě a nikoli králi připsovali, pakli německá říše takovým gegich gednáním w nepořádku zůstane.

R. 1400 odemzdał Wáclaw probosť králi 940 hřiwen řiťbra tak nazwaného Řimského ourofu z Bratislawského biskupstwj, načež ob krále list dostal.

Toho roku 15. března byla králowna Žofie korunowána, při kterémž obřadu i patriarcha Wáclaw přisluhowal.

Toho samého roku psal král Wáclaw papeži Bonifácowi, schwaluge mu Wáclawa za patriarchu Aquilegského. Též bratra svého Štěpána splnomocnil, aby s strany woleni kancléře Wáclawa za patriarchu s kapitoulou Aquilegskou wygednáwal. A wšak s toho sesslo, neboť kapitola gednala swobodně, gako wždy gednati má, ani w pravo ani w lewo se neohlžegic.

Král Wáclaw učinil Wáclawa probosťa negwyšším pisarem zemským při králowských bškách zemských.

R. 1404 byl w Kladrubech Werner za opata wolen, král wzal klášter pod swou zwláštní ochranu, a patriarcha wzdał se půchodu toho opatstwj, w gichž držení byl ob r. 1398; za to mu král upsal téhobně 6 kop na Horách Kutných.

R. 1407 usmyslil si král, aby Římské markrabj si naklonil, gednoho z nich s princeznou Hořelickou Alžbětou oženiti. W Mosťe z té přičiny schůzka byla a Wáclaw patriarcha tam wyslán se zemským komorníkem Alfem Škorpem.

R. 1409 byl patriarcha Wáclaw na sněmu w Bise, kdež se kardinálowé byli sessli, aby o pokogi a gednotě w cirkwi gednali. A wšak negen o gednotě w cirkwi, ale i o tom se rokowalo, kdo za prawého krále Řimského držán býti má, neboť někteří zwolili Ruprechta proti Wáclawowi. Na tomto sněmu byl Wáclaw král za prawého krále Řimského opět prohlášen, a geho wyslanci při wšech schůzkách za wyslance krále Řimského powožowani, kdežto Ruprechtůw wyslanec do sněmu puštěn nebyl.

W rozepři mezi arcibiskupem Pražským a mistrý na wysokých školách strže učení Husowo wzniklé, obě strany rozsudku krále

a geho radě se podrobitti uvolilly se. Král zvolil raby. Deset pánů, světského a duchovního stavu bylo, z nich první výmoba R u d o l f, wolenc z Sazky, a druhý W á c l a w, probosť Wyšehradský. Oba rozsudky učinili, dočisti se gest u Belca w životě krále W á c l a w a na str. 586. Je W á c l a w probosť podané své miloval a jim dobře mnil, widěti gest z listu swrchu uvedeného, w němž rychtáře na Wyšehradě usadil. Prachaticům, genž mu patřily, vyžádal od krále zvláštních swobod, totiž: výroční trh strže osm dní, počinage od vizjili sw. Jakuba každého roku; aby wozy s nákladem a kupci z Morawy a z Čech přes Prachatice gezdili a mýto Prachatickým platili. — A na takovém muži opomázili se lidé, genž ani hodni nebyli, aby řemenka u obuvi geho rowázali, gylivě své gazyky broustiti! Vide acta de exemptione monasterii Břevnoviensis.

Duchovenstvo a outřednictwo od r. 1390 až 1419.

Po odchodu děkana W o g t ě ě a ze Šternbergu na biskupstwj Litomyšlské byl za děkana Wyšehradského wolen R u n e š (Cunso Wesel), a děkanował až do roku 1379, kde král W á c l a w prebendu mu odňal. Přičinou pak bylo: Toho času, gak známo, byli dva papežové zvoleni, totiž U r b a n VI. a K l i m e n t VII. Král W á c l a w zastával U r b a n a, též arcibiskup J a n z Genžetua a giné duchovenstvo se ho přidrželi. H y n e k K l u f, děkan Pražský, a R u n e š, děkan Wyšehradský, nakloněni byli K l i m e n t o w i a hleděli kněžstvo na geho stranu přiměsti. Král se na ty dva preláty rozhorsil a arcibiskupa k tomu přiměl, že H y n k a do klatby a do žaláře uwrhl, a nemage nad R u n e š e m žádné moci duchowní, wšeměžně geg pronásledował. Kde se R u n e š zdržował, co dělal, newim, ale prebendy neužíwal, aniž kapitoly řjbil. Byli sami mřstoděkanové, až W á c l a w K r á l j k na děkanstwj dosedl. R u n e š byl žiw, a dělal si naděgi, gakož i kapitola, že opět ouplného práwa nabude. On měl od kapitoly zboji w Řci za své peníze koupené. Zboji to spustilo a stawenij zacházeti počjnal, neboť R u n e š snad w cizině se zdržował, aby wšelikému protiměnstwj uffel. Kapitola to zboji pronagala r. 1400 T o m á š s o w i, kantorn a kanowníku, do geho smrti, a platil

z toho ročně 3 kopy kapitole a 14 kop k ruce R u n e š s o w ě. T o m á š byl zawdžán zboží toho hned R u n e š s o w i postoupiti, kdyby tž ad beneficia sua restitueretur, po sřdžce toho, co by na stawenij byl wynaložil. R u n e š ale na děkanstwj wice nepřšel. — Když W á c l a w R á l j k byl probosstem učiuěn, dal B o n i f á c IX. plnomocenstwj B l a ž e g i, děkanu u Wšfeh Swatých, aby W i t k a, jenž glž dávno byl mřstoběkanem, za děkana ustanowil a ty, genž by se tomu protivowali, potrestal. Gafoběkan gest psán r. 1399 w listu o prodegi kusů Zahrady u Psát. R. 1402 nazýwá se wšfat opět mřstoběkanem w listu, gjmžto kapitola pronagimá dwůr Třebosnice ku Cholci patřici, za 13 kop. Ani H a m m e r s s m i d, ani B e r g h a u e r nemagi w poslonpnořti děkanů ani R u n e š e ani W i t k a z Černčic, ani J a n a, gehož nacházjm w listech ob r. 1402 — 1410, kbe J a k u b z Berony děkanem psán gest.

R. 1402 B e n d a neb B e n e š 1 kopu na wýroční památku swé smrti založil, a J a n děkan gi potwrdil. J a k u b a z Berony nacházjm w listech ob r. 1410—1417. R. 1413 byl tž oudem komišsi, ob křále W á c l a w a ustanowené, aby rozhobla mezi Pražskými wysokými řkolami a Husem.

R. 1410 gebuálo se o mezech na statku Kregřickém mezi kapitolou a kontwentem panem n sw. Anny.

R. 1411 darowala kapitola 3 řtřichy pusté země, aby winice tam založena byla, mistru M i k o l á ř s t i E z e y s l m e i ř t o w i, cirkewnjho práwa doktoru, arcigáhnu Horřowstému, kanownjku Wšfhehradřeni, pro geho weliké zásluhy o kostel Wšfhehradřij na dni žiwota geho, kdejto on žábal, aby mu ten kus země gen pronagat byl. Držitel pak té winice po smrti M i k o l á ř s o w ě aby platil ročně 18 řr. Pr.

R. 1412 byl tž M i k o l á š mřstoběkanem.

R. 1417 byla pronagata winice u sw. Pankráce. Wice o tom děkanu nenacházjm; aniž máme listů kapitolnjch w Čechách zhotowených ob toho roku až do 1446. Newjm, obřub H a m m e r s s m i d a B e r g h a u e r správ nabvli, že po W á c l a w o w i R á l j k o w i děkanem J a k u b a z Prahy gmenugi. Gest to zagistě J a k u b z Berony, a téhož se tžče, co spisowatelé o

J a f u b o w i z Prahy wyprawugi, že totiž při vzniknutí bouře wá-
lečné co dražšího a vzácnějšího bylo z listů a zboží kostelního
sbíral, ukrýwal, a w Městu w Rakouských a u kapitoly Ostréhomské
w Uhřích složil; též je některé věci w Krumlově zachovány byly.
Drosem nic gítěho o tom až doswad se newi. **H a m m e r f f m i** b
napsal, co w **K r u g e r o w**ých spisech na den 13. května čel a
B e r g h a u e r psal poble něho. **K r u g e r** nemage gíných
zpráv, psal co od děkana **P l o c a r a** z Růžowa slyšel. Zpráv
ty wšak s příběhy srownati se nebagi. Listy a některé stříbrné věci,
genž z předhusitských časů se zachowaly až do našich dob, zwláště
pak listy, byly w Praze r. 1482. Neboť od toho času nachází se
režisťář wšech takměř listů, genž se podnes w archivu chowagi.
A K a p l iž děkan, žiw gsa okolo r. 1473, wlastnj rukou do kníhy
pergamenomé wšedn bully a listy králowské i gíné listiny přepsal.
Gestli že listy ty w Krumlově chowány byly, muselo to býti ku
konci 15. věku, a gelikož r. 1534 měly býti opět nalezeny, tedy 40
a několi let by se tam byly nacházely, toho snadno mohli gestě
tehdy libe býti pamětníci. Prambě wšak podobněgši gest, že na
Bezděže a okolo Prahy a nebo w Slezsku věci ty chowány byly,
kde totiž **A l b i**ž probosť se zdrjowal, gaffoli w Uhřích umřel.
Pozděgi sľebáme, že tomu skutečně tak bylo. Co kustošy za těch
časů nacházim: **J a n a** z Lucemburka r. 1400. — **J a n a** z Mo-
rawy 1404. — **J a f u b a** 1407. — **E h w a l a** ze Smilkowa 1412
a **W á c l a w a** **O r t l i n i** 1417 — a památku o nich, že pole
emfiteutičy buď probali neb koupili.

Scholaštiky: **M i k o l á f f e** **G e w n e r i**, také **G e w u h e r i**,
ginde **K a n h e r i** nazwaného (pisaři neuměli geho gmena psát,) od r. 1390; 1400 byl mštoděkanem. **P e t r** **Z b e r a**ž r. 1411.

Kanowníci byli: 1. **M i k o l á š** z Litomyšle, nazwán **C i n f**,
r. 1390 byl mštoděkanem, 1407 měl ku své prebendě okolo 17
kop Br. gr. ze statků Hořic a Hroznětíc. Za robotu 2 kopy gr.
a 11 gr. dostával poručník těch statků. 3 Libeznic 5 hřiwen, 30
kuřat, 5 kop wagec, z **W e s s o w i c** suab 1 kopu gr. 3 **P ř i s l i b i c** měl
dostávat 4 gr., byla wšak rozepře s těmi, genž ouroky platili.
 $\frac{1}{2}$ kopy z mšta proti sw. Ambroži a $\frac{1}{2}$ kopy z domu Protopa kó-
wáře. —

2. **W i t e k** z Černčic, frálowski kanovník, měl prebendu w Heřmani, 21 kop gr. a kuřata, kolik, to on prý neglépe věděl. Těž farář Heřmanský 6 kop ročně mu odváděl.

3. **W á c l a w** z Hor, řečený **D o b r m a n n**, mšstoděkanem byl r. 1400, prebendu měl ze statku Syrowa, 14 kop gr., 28 kuřat — z Libeznic 7 kop gr., z Bassi 4 hřivny a 24 kuřat, ze zahrady w Psářích 14 gr., z Arnostowic u Hořepníka 2 kopy gr. **H r u č e k** w Psářích platil 1 kop. gr. 2 sřichy chmele a 2 kuřata. **J a n** odváděl 16 gr., 2 kopy wagec a 6 kuřat. **J b y n e k** platil 8 gr., 1 kopu wagec a 2 kuřata.

4. **J a n** ze Smilkowa měl tu své prebendě zboží na statku Sněti. Tu bylo 15 lánů, z kterých se platilo 30 kop ročně. Rychtář platí ročně 1 kop. gr., má ale určitou robotu z celého statku. **W** Pořijí geben lán, genž přináší 40 gr. ročně. **M l y n** dává 48 gr., čeka 8 gr.; z lesu we Sněti platí libé 23 gr. — **W** Podivnicích gest 5 lánů, z každého přichází mimo lesy 56 gr. Ze dwora we Strassnicích platí **B e s s e k** 6 kop. **R t e** prebendě patří wšelikere winice a role 50 sřichů wynášsegici za Wyšehradem; z každého sřichu platí nágemníci 6 gr. a 2 kuřata po groši. **W a l e n t i n**, měšťan Pražský nowoměstský, platil z domu svého w Bobole ročně 30 gr. — **T h ž** **J a n** byl také probostem u Wšech Swatých na hradě Pražském. On za Wyšehradem na swůg náslab založil winici a chmelnici, nástupník geho byl zawázán za to ročně platit 40 gr. kostelu na výroční památku.

5. **J a n** **D i b i b a b** byl r. 1404 mšstoděkanem, měl prebendu: zboží w Bezděkově u Žatče, we vsi Holecčci, w Korečtu a ginde, z nichž dostával ročně 27 kop. 20 gr. **W i š á r** u Marie Panny w Žatči platil 10 kop. **Z** Úgezdce u Slaného dostával 6 kop; odvolává se na bšty zemské, že měl wíce dostávat. — On měl Cholec w nágmu a sřibil r. 1419, že po své smrti zanechá důstatek semena pro ořim, i pro garní seti, že zanechá 40 str. gečmena, a 60 str. owsa, 2 dobré wozy, dwoge brány, 2 pluhy, seno, slámu, plewy.

6. **D n b ř e g** z Gewic měl důchody své prebendy we vsi Přisfetu, z 9 lánů po 31 gr. ročně, bělá 4 kopy 39 gr. Zahrabčice 9 lánů po 33 gr. spolu 4 kopy 57 gr. — **R** tomu patří býl česky u

Sázavý a louka, lesu aš lán. Rybář Mediolánský v Novém městě platí ročně 2 kop gr. Magetník obehience Buku platí 1 kopu gr. R e g ě j M i k o l á š proti sv. Vojtěchu pod Vyšehradem 1 kopu gr. W Ruslích z Chmelnice 1 kopu, z Brřowic 16 gr., 3 kuřata a 1 kopu wacer. S p i n a dává ročně 32 gr., 6 kuřat a 1 kopu wacer.

7. F r i d r i c h z Nové vsi obkázal r. 1412 na výroční památku 2 kopy na statku Děkanovu. Prebenda jeho byla: z Et-beznice dostával ročně 2 kopy 50 gr., a o wánocích dával M a ř i k 2 neb 3 slepice, gať se mu líbilo. M a l ý dával 2 kopy 12 gr. a kuře; B l a ž e k též. Z Modřan 34 gr. — Z Baští 1 kopu 12 gr. a 2 kuřata. Tolik obváděl také T r o j á n. W Brřowicích obwádí Petr 1 kopu 4 gr. — W Psářích fíwec dává k Nanebevzetí Marie Panny 34 gr. a 4 kuřata. — W Stržteži 12 hříwen a robotu běře ten, genž tam spráwu má.

8. P e t r z Geshbořic měl za prebendu celou weš Pěst, z které běře 14 kop 4 gr. ourofů, každý laik platí roboty 8 gr., lbyž geť ourobný roť; není-li, dá na negwice 4 gr. — Les a l u k a. — W Roztylech má statek 3 lány a 2 sebláky, každý platí ročně gednu hříwu gr., a musí 4 dni robotowat, z toho má ale kanovník dle pravidla službu wyplatit. W Modřanech gřon 4 lidé, jeden z nich platí gednu kopu 28 gr., druhý gednu kopu 20 gr., třetí 1 kopu 24 gr., čtvrtý též. Též les má u Modřan, z kterého dostává 12 strychů obilj. W Ruslích 2 kopy gr.

9. F r a n t i š e k z G ewic, královský kanovník; tomu obwáděl farář ze Suffice 24 kop gr.

10. W i l é m z Rožmitálu, královský kanovník, měl k prebendě: w Čechowicích z gedné plužiny ročně 5 kop, z 2½ lánů 5 kop 24 gr. W Rednězi platí jeden hospodář 5 kop gr. ročně. 2 hospodářowé w Psářích a Brřowicích platí po 24 gr. Z louky pod Holimantou ročně 13 gr., — z wesnice u Rožmitálu 2 kopy gr., a gessě aš ½ kopy gr.

11. P e t r z Wřerub, ze statku we Brřowicích 5 kop gr., w Králowicích 6 kop gr., 20 str. gečmena a 2 koroptwe. W Čechowicích 5 kop, 20 gr., w Ruslích 106 gr., w Rowářích u Dubče 4 kopy.

12. B o h u n e k z Gemist, královský kanovník. Z farního kostela w Stolmji: 12 kop gr., we wsi Čermiřách gest 8 lánů, wůbec dětiny, z každého se platí 75 gr., 16 fuřat; — ze statku dostává ročně 3 gr., 4 kapouny.

13. M i k o l á š z Boršnic bral z Lomic 20 kop gr., z Nedvěží $\frac{1}{2}$ kopy, ze Smépravic 5 kop, z Rusjí 1 kopu 4 gr.

14. M i k o l á š U b a l d i n i w Loketě u Královic 10 kop, w Roztylech 4 pluziny, z každé ročně 80 gr., dělá 5 kop 20 gr., z Lessna u Račowa Kolowratowa 2 kopy 26 gr. — obtud giné 2 kopy 17 gr., z Královic 4 kopy 12 gr. Všeho dohromady 23 kop 40 gr.

15. Mistr Š t ě p á n, královský kanovník, má w Chroustoklatech 13 kop; měl tu tři, genž ouroky platil.

16. J a n z Královic, královský kanovník, ze wsi Dumie, Děkanowa a Wjtonie 14 kop 4 gr., z Libeznic ob 4 hospodářů 4 kopy 53 gr., ob 4 poddaných 34 gr., — sedlák w Nedvěží platí půlletně 45 gr., z domu pod Wyšehradem platí půlletně 15 gr. Z Brřowic ročně 24 gr., 4 fuřata.

17. J a n z Wlaffimi měl prebendu we wsi Korečfu 5 lánů 14 měr, z každého 5 fertonů; w Siregowiech 10 lánů beze čtvrti; w Měcholupech 3 lány a čtvrt; w Holebči 2 lány 20 měr, w Holebečfu 50 měr, w Blážegowě 46 měr. Právě tu prebendu měl r. 1332 J a n W o l f r a m; on tehdyž dostal za lán 6 kop, J a n z Wlaffimi wšak gen 5 fertonů, což dělalo asi 1 kopu 20 gr. Tak pole i peníze rozdílnou cenu měly.

18. J a n z Draškowa, královský kanovník, měl w Chroustoklatech 3 sedláků; odváděl mu ročně 13 kop gr.

19. Mistr J a n z Morawy měl z Ježowa a Rapotie 18 kop, z Královic 11 kop, z Kbel 3 kopy 12 gr.

Nic úplnějšího gsem o prebendách nenalezl. Negsou to zagiřé wšedky, aniž to jsou úplnj a čistj důchodové kanovníků, nebo měli wybánj gať ku kostelu tak i ku kapitole. Kostel neměl swých wlastnjch oddělených důchodů, poněwadž wše, zboží i prelátj i kanovnícj ku kostelu patřili, a gať gme widěli, kostel z krátká obbyt býwal, docházelo obyčegně na obpuřky a almužny.

Petr W i r b u n g zaopatřil r. 1412 oltáři Blahoslawné

Marie Panny 6 kop ročních přigmů z Děkanova; kapitola již měla nějaké přigmy z této vesnice, kteráž patřila Žigánovi, sloužitnému muži zbrognému, tak nazvanému rytíři.

Poněvadž kapitola již znamenitě úroky na Děkanově měla, doplatila něco panu Žigánovi, a celou věs tak dosáhla. Farář sv. Panfrace Diwuček gménem, též z toho statku 6 kop ročně pro oltář Blahoslavené Marie Panny zaopatřil. A též Ondřej Diwuček byl u toho oltáře oltářníkem. Právo, kapitole oltářníka představití, měl Jaroslav z Rožmitálu a jeho potomci.

Bouhá gména kanovníků: Jan Bomut, decretorum doctor. R. 1390 odvedl papežskou daň Ubaldimu, vyslanci papežskému za r. 1387 — 1388 — 1389 v Praze. — Matěj — Hanek z Buděgovic. — Ludwif Kojata. — Tomáš, kantor. R. 1392 Mikoláš z Mislav (?), kanovník Vyšehradský a u sv. Otě na hradě Pražském. Jan, nazván Prášil. — 1396 Blažibor, perpetuus vicarius pana probosťta, kanovník; toho titule gsem níže nenalezl: probosťt Králík si ho ustanovil, gsa neustále v řízení královském, gako mistoběhana kapitola. — R. 1400 Fridrich Kuchař. — Mikoláš Puchník. — Jan z Čermossnice. — Mikoláš Lucemburský. — R. 1409 Jan z Radnic. — Tomáš z Radnic mistoběhan. — Mistr Jan Neustupa ze Šwamberka. — R. 1412 Ondřej Ráz. — R. 1414 mistr Arnost z Metelska. On gsa kanovníkem u sv. Apollináře také v Praze, založil na Vyšehradě prebendu kanovníčskou a vikářskou, pro kanovníka 26½ a pro vikáře 8 kop na statcích Lstici, Hořesedlech, Malovicích a Milobčích (?). — Mikoláš Twohonis, — Aleš nebo Alfo z Řitěnova. Těž byl přičiněním Konráda, arcibiskupa Pražského, od některých kanovníků Holomouckých na biskupství Holomoucké wolen. Gtíj wolli Jana z Prahy, biskupa Litomyšlského. Geden druhému nechtěl ustoupiti, tak že ta rozepře 4 leta trwala, až sněm Kostnický řízení biskupství Holomouckého Janovi ode wzdal, a papež Martin V. ho potwrdil. — R. 1417 Mistr Zdeněk z Labin (?). Martin z Nedvičic (?). — R. 1421

usadil papež Martin V. Jana Ondřege z Belšřimowa bakaláře w právech na místě Mikoláše Borsnice.
— Jan Rytlic. —

Safristové r. 1392: Stibor. — R. 1402 Beneba, nebyl kanovníkem.

Vikáři: R. 1414 Jakub Gniseula z Krumlowa, vikář většij, stálý, dal 2 kopy ročních příjmů oltáři sv. Filipa a Jakuba na výroční památku ad regulam Ecc. Wisseg. Umřel r. 1418. Oltářník tehdejší nechtěl té fundace přigmouti, poněvadž mu za jeho práci málo vyplývalo, totiž 1 groš Pražský. — Ondřeg z Uhřetěvsi. — Jan Pěšket, vikář většij. — Wáclaw, nazván Laurin, měl $\frac{1}{2}$ kopy úroků od Ryba z Bobola, poddaného kustosowa, za 5 kop mu púgčenných.

Oltárnici: Mikoláš Míča, při oltáři sv. Šimona a Judy, obdržal 6 kop ročního příjmu a sice 1 kopu oltářníku sv. Šimona, 1 kopu na světlo do kúru Marie Panny. — 1 kopu většijm vikářům, 1 kopu menšijm a chorálům, 2 kopy na výroční památku, a na mše. — Ondřeg Lupus. —

Chorálové: R. 1392 Ondřeg, Wáclaw Rakoník, Wáclawík, Oldřich, Mikoláš, Jan Šwestka, Petr, Pulec, Matěj, Petr Ugec, Petr Šypek, Pawel, měli se safristánem soub o důchody, a vyhrali; safristán musel se spokojiti s $\frac{1}{2}$ kopou ročně.

R. 1414 brali chorálové 1 kopu Pr. gr. úroků z lázně pod Wyšehradem a z domu naproti lázni se strany k špitálu, asi w těch místech, kde starý pivowár stával. —

Diwiš z Kršowic obdržal ze statku Kršowic ročně 92 gr. Pr. ku kostelu Wyšehradskému, a ku kapli sv. Martina deseti kněžijm chorálujm. Ředitel školy byl r. 1396 Beneš. R. 1407 měl w Komořanech zboj pronagaté Jure Bohemico; neslo mu ročně 5 kop.

Název krále Wáclawa na Wyšehradě.

Král Wáclaw přebýwal nejvíce na Wyšehradě. Zalíbilo se mu, nově dům pro sebe dáti wystavěti na Novém městě

Pražským u kláštera křižovníckého na Zderaze. R. 1380 povolal k sobě proboshta křižovníckého a s ním o to místo, jenž kontentu patřilo, úmluvu učinil.

Páni Čeští mocnější, neohlížejíce se na správu země, velmi svévolně živu býti počínali, že svých hrabů geben druhému sšobili a kupce na cestách ku Praze loupili, což zvláště Markwart z Wartenberka činil. Pražané si proto r. 1384 welskou sšiznost na Wyšehradě u krále wedli. Wáclaw wida, že napomenutí neprosnělo, poslal wogšto své, kteráž Žlebo, kde se Markwart držel, oblehlo a hradu dobylo; Markwart byl gat a na Wyšehrad přiweden, kdež geg král do wězení wsadit kázal. Tak se stalo i Gežkowi z Kolowrat, jenž s Markwartem spolčen byl.

R. 1385 wíce než kdy ginby nelibost Čechů k Němcům w srdcích se zmaňala, a radili se mnozi, gatby Němcům cestu k úřadům poněkud zamežili. Což Jan, nazwán Hegtmánek, od býlého medwěda a Gířj od zlaté hušy žiwotem zaplatili. Král Wáclaw ge kázal pod pranyřem Wyšehradským sšiti.

R. 1391 páni Čeští sněmy tagné drželi; král o tom se dowědew, kázal giti Hrozka na Džbáně a Gíroffe na Gradišti, a na Wyšehrad do wězení wsaditi a tam sšiti.

Toho roku oběslal král konšely obou měst Pražských na Wyšehrad, aby s ním obědowali. Mezi obědem wstoupil kat před krále, táže se, galké mu král má nařizenj? Král odpowěděl, že dostane práci hned po obědě, aby wuč posěčkal. Toho se konšelé ulekli, wšak ale nic se jim nestalo, byl to milostiwý žert Wáclawa.

Gak páni Čeští tak i konšelé Pražští, chtějíce se panowání Wáclawa sšprostiti, k tomu to přiwedli, že geg we Wídni do wězení dostali. Wyw z wězení wyswobozen, na Wyšehrad přišel, povolal tam purkmistra a konšelů Starého města, a dal jim hlavy sšiti, poněwadž nápomocni byli, aby král do wězení přišel.

Reporučel w Čechách mocně wzrůstal; páni chtějíce meze tomu položit, w Praze mnozi se sgeli a se umluwili, že s králem o tom rokowati chtějí. W znamenitém počtu na Wyšehrad se brali, tak že král to spatřiw, obáwage se, aby ho negali, ugel branou Wy-

šfehradskou ku Zbraslavi, a přes řeku na Točnjt. Uvažoval ale, že páni žádného zlého úmyslu nebyli, po nějakém čase opět na Wyšsehrad se vrátil, mnohým pánům a konšelům Pražským slavně hosty učinil a s nimi se smířil r. 1398.

Druhého roku byl dostaven královský dům na Zberaze, a král káral některé své věci s Wyšsehradu tam přivést, kdež i své zvláštní rozkossy s mladými pány mýval.

R. 1409 byl R a c e k R o b y l a hegtmanem na Wyšsehradě; tomu nařizbil král, aby duchovenstvo, jenž se drží papeže Řehoře XII., kdežto král Benediktovi XIII. nakloněn byl, k poslušnosti přinutil. R o b y l a po celé zemi duchovenstvo nemilosrdně a maruě sužoval, neboť w krátkém čase oba papežové té důstojnosti zbaveni byli, a A l e x a n d e r za papeže wyvolen.

Král Pražanům nevěřoval, proto wíce na Žebráce a ginde se zdržoval. To bylo pánům Čestým opět proti myslí; sešli se tedy na Žebrák, a žádali krále, aby w Praze bydlel; král si dal říci, gel s nimi na Wyšsehrad, kdež opět bydlel.

R. 1418 poslal král W á c l a w na oba radní domy do Prahy W i l é m a z Bozkovic a M a r t i n a z Kostoř, příkazuje Pražanům, aby oni wšickni, at konšel neb soused, neb jiný obywatel, svou zbraň, plechy, kusse, ostěpy, sublice a cepy na den sw. Marka Ewangelisty přinesli, a před králem na Wyšsehradě složili. Na radu Ž i ž k o w u připravil se gebentáždy we svou zbraň, a u wellkém jástupu společně s Wyšsehradu táhli, Ž i ž k u před sebou magice. Král wida, žeby nic dobrého z toho nepošlo, nechal ge w pokoji obegiti.

Žiragici oheň, jenžto již přes 40 let w soukromí wšse co šluffného, co spravedlivého, co nábožného a swatého we společnosti křesťanské katolické bylo, porušil a stráwil, již mocně i zemutit plápolati počinal. Wšse nespokogeno, wšse plno záwisti, plno záštti bylo a proti sobě brogilo. Bohatstwi a mohomitosti hoguost, i umění a učenosť na wysokém stupni, šily duchowni nazbyt, šrdnatosti a udatnosti bez mýry; nebylo wšak křesťanské spravedlnosti, nebylo bázně Boží. Radutost a pýcha opanowaly šrdce negen těch, jenž mají býti swětlo a šál zde na zemi, ale i ostatních oudů spo-

lečnosti občanské, a proto Bůh zanechal národ rozpustilosti jeho, tak že w zmatek a skázu přišel. Rebylot, kdoby spomohl.

Wyšehrad w nenáhlém nebezpečnstwí stálh. Megperwníš hrad.

Okolo negwyšší, k nebi strmící hory negdřive se po welém wedru černá mračna sázegí a hromový blesk se o ni negdřive pokoušší, poněwadž mu dšlem w cestě stogi, dšlem geg k sobě táhne. Tak rozfacený lid na Wyšehrad, gakožto na negslawněgší mšsto, swou zuřtíwošt obrátil. Králowsští wěrní tu byhlesi, znamenitých klenotů se zde nacházelo, a žádosti mnohých pudilo; wěrní a udatní služebnjci králowsští wšak hrad ten pro tehdaž dosti pewných ostříchali, a tím nezřizené wášně na uzdě a w hrůze drželi a mnohým rozpustilstem překázeli. Katolíkům i nekatolíkům byl ale Wyšehrad sůl w očích. Když w Praze počali Husité pob obogi přigimati dal arcibiskup Prahu do klatby, r. 1415 i 1416. Na Wyšehradě byhli král chtěl služby Boží míti a děkan neměl přičiný Wyšehrad do klatby dáwati, a právomocnost arcibiskupowa se na Wyšehrad newstahowala; na Wyšehradě tedy, a w kostelích okolo Wyšehradu kapitulo patřících, služby Boží se konaly, tak že lid Pražský w zástupech na Wyšehrad a do Psač pob Wyšehradem se hrnul, což katolickému kněžstwu w Praze nanegwyš nemilo bylo. Husité pak pohlíželi na Wyšehrad gako běti na mrtlu. Nebot z Wyšehradu to bylo, že komoři B o s k o w e c (neb gaf ginj pišší B e s k o w e c) se třemi sty gyzdného lidu buřiče přepadl, genž na začátku wzniklé bouře Nowoměstské pány z radního domu okny vyhazowali. W Praze glž kláštery a kostely trpěly, mezi nimi také kostel Panny Marie na Louži w Starém městě, kdež býwalý arcibiskup Pražský, tehdy probosť Wyšehradský, w gedné kapli swou hrobku měl, docela roztloukl.

Zuřiwá bouře ta wypuřla, poněwadž W á c l a w král žiwot swůg dokonat. Třináctý den po geho smrti puřil lid obecný uzdu žlosti swé a se wšech stran u welké šle se scowal. Tak přitáhł r. 1419 od Ládwi 3 míle od Prahy zástup welký lid wšeho druhu w procesi nesouce swátost wečeře Páně do Prahy nočním časem, a okolo Wyšehradu na Botiči se usadili, na to myšlice, gakhý Wy-

šfehradu a hradu Pražského dobyli. Zatím starší z Pražanů radili, aby se na nějaký čas o pokoj uhlavili. Tak se stalo, a lid se rozestl. Neblouho však to trvalo, neboť obec Novoměstská 25. října Vyšehrad obsadila, a co z domu krále Václava pocházelo a Jošie královně nakloněno bylo, všecko vyháněno. Královna Jošie uhlavila se s Pražany o pokoj, až do sv. Glíj a obec Novoměstská uhloupila od Vyšehradu, čehož potom velmi litovala, neboť královští jí obtud velmi škodili.

Po celé říši Němecté a ve svých zemích sbíral Sigmund, král Uherský a nástupce krále Václava v Čechách, branný lid, aby proti zbouřeným Čechům do pole vytáhl. V Praze lid o tom uslyšev, velmi se děsil a zvlášť mohovitější útočisti pro sebe a své gmeň hlebagice, na Vyšehrad a na jiné hrady se utkali.

Smátého Glíj gestě nebylo, tedy dle úhlavy gebna i druhá strana v Praze pokogně se chowala, ač po fragích k Táboru velikých půtek býwalo; obě však strany k záhubě své vlasti veliké připrawy činily. Novoměstští dělali kolem Vyšehradu podle Botiče až k Bltawě rozsáhlé a hluboké příkopy a zákopy; mužové a ženy, chlapi a děvčata se vši pilností pracowali. Vyšehradští to widouce říkávali jim: „Neprospegi wám příkopy nic, budete-li se protihowati králi a pánu našemu Sigmundowi.“

Ku konci dubna 1420 obec Pražská Vyšehrad opět náhle oblehla, tak že na Vyšehradě žádných zásob ani spíže neměli. Pražané obawagice se, aby na rowinách u sv. Panfráce nějakým nenadálým způsobem přepadeni nebyli, lid svůj od města stáhli. Vyšehradští té chwile použili, kde co w okolí zastihnouti mohli, pobrali, a tak potom možno na Vyšehradě se zaopatřili a také se ochránili. Tím však velikých škod w okolí způsobili. Druhého dne přitáhlo množství lidu od Kralové Hradce, kdež se na vrchu Dřev na, zwaném byli sešli, gdouce do Prahy. Obec Pražská šla jim s procesím a s tělem Páně, gač říkávali, wštic a u sv. Apolináře naproti Vyšehradu k obraně Nového města se položili, spíži ob města zaopatřování gsouce.

Vyšehradští statně si počínali, tak že Pražští Vyšehradu dobýt nemohli. Pan Geněk a jiní páni widouce, že na Vyšehradě wůdcomé u wěrnosti setrwáwagi, z druhé pač strany, gač

Husité w klášterech a kostelích nelidště řády, s císařskými wygebňawali, gať by jim hrad sw. Wita, gegž opatrowali, odewzbati mohli. Stalo se tak.

Pražané to widouce zmalomyslněli; Wyšsehradští zas tuby nowé zmuzilosti nabylí, tak že na strážě obce Pražské u Botiče wy-pabli, některé pobili, jiné zagali, několik domů mezi Wyšsehradem a Slowany zapálili, přikopy vyplnili a jákopy rozkopali. Obec Pražská widěla se tak přinucenu na to mysliti, aby se s císařskými smířila, kdezto dříve o smíření ani slyšeti nechťela.

Wyšpad ten z Wyšsehradu stal se 7. kwětna na večer. Od té chvíle císařští z hradu sw. Wita i z Wyšsehradu každodenně wyšpady na Pražany činili, někdy i vícekrát za den zbrogně s nimi se potkávali, ge blili a gimali. Pražané tak tísňeni posly ku králi Sigmundowi do Kutné Hory, kdez se zatím zdržowal, wyprawili, o potog žádajice. On jim potog sľibil, pakli wšech zbraň ze Starého města na hrad Pražský, a z Nowého na Wyšsehrad odwedou. Nad tím se Pražané rozhorkli, a poznowu ohraňowati se počali. Ženy ze Žatce, z Loun a z Táboru, glichžto welmi mnoho w Praze bylo, spolčily se s ženami Pražskými a daly se k poručení obecních starších do dělání přikopů od Slowan až ku klášteru sw. Kateřiny, a mužové silně obsadili Slowany, Karlow a sw. Apolináře, neboť se Wyšsehradu nemálo strachowali.

Sigmund král prohlížěje hrady královské z Rundatic neb Nowého hradu také na Wyšsehrad přigel. Duchowenstwo s ostatky swatých w procesi w tštrety mu gbouc se fluffnou uctiwosti geg přigali. Král se tu za nějaký čas zdržel.

Zatím se těm, genž hradu Pražského hágili, zle wedlo; spjže jim docházela a Pražané na wšech stranách neunaweně bděli, aby jim obniti přispěno býti nemohlo. Zagisté hrdinský skutek to byl, že se Wyšsehradští až k Brusce wydali, strážě tu postawené zahnali, a královským na hradě sw. Wita chléb a jiné potřeby poskyli.

Dne 27. čerwence byl Sigmund gakožto král Český na hradě sw. Wita korunován. Na to Německá wogsta znamenajice, že Sigmund Husitům naklonowati se počíná, opustiwosse geg, od-táhla. Tu hned Pražané hrady a twrze kolem Prahy obfahowali. Král ale žágal hrad sw. Wita i Wyšsehrad k obraně připrawiti, a

ženště pohlawi, genž se do těch hradů bylo uteklo, we wšši pocti-
wosti wyprawoditi.

Na den sw. Bawřince wečer štáhl Pražané z Nowého i
Starého města k Wyšehradu. Wyšehradští ge branou Gernsalem-
skou až k wratům hradu pustili, při čemž Pražané něgaty domek
zapálili. Tu wšak Wyšehradští náhle na ně se wyřítli, mnoho
gich pobili a ge zahnali.

Wyšehrad nemage žádně pomoci wzdáti se musel.

R. 1420 dne 15. jātj Pražané stány swé a bondy kolem sw.
Pantrace rozbili a Wyšehrad oblehli, o to pečugice, aby žádná po-
trawa na Wyšehrad se nedostávala. Z druhé strany postavili
dwa praky za křem Marie Panny na Botčci w Slupech. Praky
ty wšak bystřého oka štíelec z Wyšehradu u okrouhlé kaple sw.
Markěty postawený zřazil. Mimo to ale wylámali zeb w kostele
Slupském a postavili weliký štělný strog, kterš Wyšehradšty m-
málo šfobil. Pražané psali Gynkowi Kruffinowi a Wikto-
rinowi Bočkowi, aby nemeššali a se swými Drebity tu Praze
přišli. Přišli také, a Kruffina byl ob Pražanů za hegtmana
zwolen a položil se se swými od oudoli winného přes Měste až
k sw. Pantraci. Pod wrchem ob sw. Karla k Slupům měl pan
Záwiš s některými Lounšty a Zatečty stány rozbity. Přiskopů
a náspů bylo ob sw. Pantrace až k potoku w Psářích naděláno.
Wyšehradští tak soužení gsouce a brzkého nedostatku potrawy obá-
wagice se, psali králi, aby ge zaopatřiti hleděl. Král šibl, že Pra-
žany ob Wyšehradu zajeze a ge z ouzkoši wyswobodj. Etrnácetě
dnj minulo a pomoc žádná obnikud nepřicházela; posel za poslem
docházal Šigmunda, liče neblahý staw posádky Wyšehradské, že
špjiže wšedca glž došla a nemagi nic gineho než koňště maso; že
glž pátj tñden tomu obležení a třetj, co takměř gen o koňském mase
živi gsou. Šigmund ge těšil, aby se gen drželi, že po řece
gim špjiže dobá, bytby se Pražští na hlavu postavili. On za-
opatřil také lodi w Litoměřicích a na wojích až do Berouna wěztl
ge kájal. Pražané o tom spraveni bywše, na ostrowě proti Wy-

šfehradu (neboť tehdaž zde řeka silné rameno působila, dva sruby vystavěli a Mikolášem a Husy a jeho lidem je osadili; přes řeku pak nad ostrovem řetězy natáhli a okované trámy položili, tak že žádná loď splouti nemohla, kdyby se závary ty neotvřely. Ob Slowan neb ob Podskali položili trámy přes celou řeku až k ostrovu pod Wyšsehradem, tak že až do Podola tudy kajdy přigiti mohli. Z Podola až k sw. Panfráci hlubokých příkopů nadešali. Tak Wyšsehrad kolem do kola jako sítí obtažen byl, že nijádnou stranou ani gjzdecky ani pěšky do něho ani z něho nikdo nemohl bez nebezpečenství. Hradečtí se snažili, aby mezi Si ě m u n d e m a Pražany mjr učinili; Si ě m u n d nechtěl wšak o ničem slyšeti, pokudž by ob obležení Wyšsehradu neodstoupili. K tomu zaš Pražané svoliti nechtěli. Bylo ale uzavřeno, aby král svolil k rokowání mezi mistry obce Pražské a mezi katolíky o čtyrech wůbec známých částkách, a mezi tím aby postoupil Wyšsehradu Hradeckým, tak že geg zase obdržeti má, když by za pravé uznány byly dotčené čtyry částky. Což arci patrný podvod býti měl. Si ě m u n d wšedko zawrhl; nřba ale, že nikady špyji Wyšsehradským přispěti nemůže, lodi do Litoměřic poslal, a dwory a wesnice na lewém břehu proti Wyšsehradu zapálil, aby prý ge alespoň tím potěšil, že na blizce gest, a že gim brzy pomůže.

Zatím ale na Wyšsehradě k koňského masa se gjz nedostávalo, tak že mnozi hladem strápeni a co smrt blebí se wláčeli, mnozi umřali. W š e m b e r a a ostatní hegtmané na Wyšsehradě ustanowili se, že s Pražany úmluwu učiní. Sešli se tedy hegtmané obou stran na půl cestě ob Wyšsehradu k w. Panfráci dne 28. října, a úmluwu učinili. „Gesli že král Si ě m u n d nezaopatří Wyšsehradu špyji, do 15. hodiny w pátek, genž byl první listopad swátek W š e ě s w a t ě ě, w tu hodinu postoupí Wyšsehradští hradu toho Pražanům. Nešťastná smlouwa ta. Mužové ti byli sice králi wěrní, ale w Boha nedůwěrni, nikoliv na Boha ale na pomoc ob krále čekali, proto sami we swá osidla padli, nebyli přemoženi mocí nepřátelskou, ale swým wlastním slowem. Nebylo tudý žádné Zudity, aby byla starším wolala: Kdo gste wy, genž pokoussíte Pána? Kdo gste wy, genž ukládáte čas smilowání Páně? Má se Pánhle wůle wšsi řiditi, anebo wy do wůle geho poroučeti.

B o s k o w e c, muž slowůtný, weleslawným by byl býwal, kdyby udatná mysl jeho w nábožnosti byla se zablábala.

Úmluva mezi Wysschradskými a Pražskými.

My B o s k o w e c, seděním w Brandebge hegtman atd., i wssedna obec rytířská i wsselkerá giná tady na Wysschradě w této mize obležená, wyznáwáme listem tjmto wssem, kdož geg užji, nebo čisti uslyšši, že gme tatorowouto smlowu učinili, a moci tohoto listu činjme s Urozeným Pánem H y n k e m, řečeným R r u s s i n a z Richtenburka, B i k t o r i n e m z Kunststatu neb z Poděbrad, H y n k e m z Roselssteina neb z Walssteina, P r o k o p e m z Ústí, J a n e m z Richtenburka a s slowůtnými panosši M i k o l á s s e m z Husy, a s opatrnými Burmistry, konšely a obecnými Welského i Nowého města Pražského i se wšši obci rytířskou i ginou wsselkerou, kteráž ležela a leží tady před Wysschradem a před námi, neb kdežkoliwěť okolo Wysschradu, gsouce tak obleženi, nebude-me-li do čtwtřka nynj negprw přislěho a ten den celý rytířskou moci žtetelně a podáním hoganým retowáni; toho za retunž nepočítajice, když by nám co málo do dwacet neb třicet mých špiže bylo podáno: tedh my J a n B o s k o w e c A, B, C, et reliqui i ginj wssični swrchu psanji slibili gme a slibugem dobrou wěrou křestanskou, pod stracenjm cti a wjry nassj, beze wšši zlě lsti a wssedh giných wýmłuw a dowtipaw i hned w pátek na zegitji w hodinu patnáctou na pořádku beze wšši nesnáze a odpory wsseligatě hrabu swrchu psaného, genž slowe Wysschrad, na kterémž gme obleženi, Pánu H y n k o w i R r u s s i n o w i a giným Pánům a obcem swrchu psaným mocně postoupiti, a geg w moci gich dáti, se wssemi puškami, prachem i wšši stělbou, kromě ručních nassich wlastnjch. A w té wize křestanské přjměti s nimi se wssemi slibugem nassj dobrou wěrou držeti, z nassich přjstopů newycházeti do té hodiny patnácté, swrchu psané, leč by král S i ě m u n d na ně moci swou přitřhl, tedh bychom gemu mjnili s druhé strany pomocni býti. Pakli bychom toho neučinili a gim toho hrabu, na němž gme obleženi, w tu hodinu skutečně nepostoupili, tedhby tjmto listem sami se cti i wjry obfuzugeme a

odvoláwáme, a chceme, aby nám i každému z nás na věky ob-
žádného věčeno nebylo, než abychom gmuji byli za takové, kteříž
cti ani wjry nemagi. Tomu na svědomi my swrchu gmenowanj
a sebe i za wšedni obec rytířskou i gtnou s námi obleženou pečeti
nasse wlastní s nassim dobrým vědomim dobrowolně a bez přinu-
cenj k listu tomuto gsme přiměřili.

Genž gest dán w obležení nassem tubyž. na Wyšsehradě, léta
ob narození syna Božího 1420 ten pondělí den swatých Šimona a
Judy, apoštolů Pána nasseho Jezu Krista.

Nešťastné Wyšsehradu posloupenj a hubenj.

Král S i ě m u n b s 16 neb 20 tisíc wálečného lidu ob-
Kunbratic k Wyšsehradu táhl, a postavim se na pahrbku proti sw.
Pantráci se swými tak, že mohli Wyšsehradští na pomoc gim při-
cházející widěti, vytáhl korb z počwy, a co ruka stačowala, Wy-
šsehradským znamenj dáwal, aby i oni na Pražany wyppabli. Bylo
ale giž pozdě, neboť určítá 15. hodina byla odbila, než S i ě m u n b
k sw. Pantráci přitřhl, proto Wyšsehradští i nepřátelům slowo dr-
žice s Pražany do bitwy se nepustili. Widouce králowští, že se
Wyšsehradští nehýbagi, radili Pánu swému S i ě m u n b o w i,
aby se do bitwy nepouštíel, pokud by gestě wíce lidu swého dohro-
mady neseštkowal, sic že nešťastný to konec wezme. Král držeti se
nebal, Morawanům rozkázal, aby po swahu okolo rybníků a ba-
hnišť na Pražany táhnuli, Uhři pak aby po hořejší straně sílnice
na nepřátely udeřili. Obě oddělenj udeřila na Pražany w zálopec
tak srduatě, že Pražané na opěť se dali a u sw. Pantráce se sbí-
hali. To spatřiw K r u š t i n a, naspět ge wracel, welikým hlasem
ge k žmužlosti pro čest a sláwu Boží zbuzege. Což tak účinko-
walo, že w malé chvíli králowští obrazení gsouce, utíkat počali,
tak že gich tu mnoho w bahništích a rybnících zahynulo, gini po
winicích a po polích mrtwi žůstali, neboť lid Pražský žádného ži-
wota nešetřil, žádného nezagimal, ale wše hubil. Což řbyž král
spatřil, naložim co mohl raněných, k Českému Brodu spátý táhl.

Na den Wšedí Swatých postoupili králowští Wyšsehradu,
Pražané ge i se wšim zbožim a nábytkem, na wojích složeným, až

do Koučimi wyprowobil. Na to hned po polednách lid gako wzešel na Wyšehrad se přihrnul, a kostely, stáze, warhany, stolice, obrazy a wselekou ozdobu, nářadí, oděwy a roucha kostelní s netyšlowitěním hřmotem bořil, lámal a trhal. Na buštěky přicházeli w jástípech chudí a bohatí na Wyšehrad, kanownická obybl, kostely a ždi proti městu bořili, a kde kdo co utrhnout a odnést mohl, trhal, a do Nowého města odnášel w takovém šhonu, gako když na den sw. ostatků lid na Wyšehrad a z Wyšehradu putowal. Tak za několik dní wse pobožili, ani králowského zámku nepřetřice. Od té chvíle wsekeré králowstwj Čeští podobalo se hoře ohněm soptjci, která sama sebe a wse wákol sebe hubí a ničí.

Některé zvláštnj věci z toho obležení.

Když Boskowec, Wfembera a ostatní na den sw. Šimona a Judy na poli s Pražskými se smlouwali, podivná duha na nebi se ukázala, geđen konec byl gako nad Wittawou u Kawčj hory za Wyšehradem, oblouk šel přes Pražská města, tak že druhý konec se gako za ležením wogsta Pražského u sw. Pantráci nacházel. S Kawčj hory bylo přě duhu tu dobře widěti. — Pánů z králowské strany mnoho w té bitvě zahynulo: Gindrich z Blumlowa, Gindrich Leffel, Jaroslav z Weselé, Wot z Holšteina, Hynek z Malenowic, Albrecht z Chotěnowa, Wilém Zagic ze Žibochowic, Petr ze Šternberka ginat z Konopistě, Racek z Rysenberka, Wáclaw z Klučowa, Aleš Krtel, Soběšijn, Janek. Páni tito dšlem Čeští, dšlem Morawští byli mimo to hned o oděw a zbraň oloupeni a takměř nazi na bogišti zanecháni. — Tot důkaz ošwícenosti a uslechtilosti onoho wěku.

Co wsecko na Wyšehradě staženo bylo, komu možno wystoumati? Neboť mnoho-li tu uměleckých děl, obrazů, soch, mnoho-li tu domů bylo mimo ty, genž duchowenstwu patřily, to snad nazdyž skryto zůstane. Hágel praví, že kostelů 14 bylo, gež hrozně rozbouřili. On w Praze zůstawal, mohl tedy očité zbytky těch kostelů widěti. —

Kostely a kaple, o kterých gšem bnd w listech na Wyšehradě neb gінде zmínku nalezl, jsou ze gména: Kaple sw. Klimenta, sw.

Mauricia, sw. Jana Ewangelisty, také tu poctivosti sw. Štěpána a sw. Gereona posvěcená. Kostel hlavní sw. Petra a Pavla, sw. Jana Štěti, sw. Wawřince, sw. Martina, sw. Markéty, sw. Kříže, Božího Těla, sw. Matěj Magdaleny, Marie Panny se spítálem. Gest gič 12. Co se ostatních dvou týče, pochybně, zdali gič w skutku stávalo, an spisovatelé kostely dle gmen snad počítajice, snadno pochybiti mohli. —

Oltáře w kapitolsnjm kostele byly, pokud gsem se dopátrati mohl, tyto : 1. oltář za mříží, při kterém gen biskupové a Wysehradští preláti mši sw. čisti směli. 2. Blahoslavené Marie Panny w nowém kůru. 3. Sw. Doroty. 4. Sw. Filipa a Jakuba. 5. Sw. Gerona. 6. Sw. Dominika. 7. Sw. Jana Ewangelisty. 8. Sw. Alfe. 9. Sw. Hedwity. 10. Sw. Šimona a Judy. 11. Sw. Matěj Magdaleny. 12. Veroniky. 13. Sw. Martina. 14. Sw. Mauricia. 15. Sw. čtyr učitelů církve. 16. Sw. Wáclawa. 17. Sw. Vukša. 18. Sw. Dvůřege. 19. Wšech Swatých. 20. Sw. Vitalia. 21. Prokopa. 22. Sw. Bartoloměje. 23. Sw. Tomáše. 24. Sw. Mikoláše. 25. Sw. Michala. 26. Sw. Jana Křtitele. 27. Kaple Wšřřřenji Páně ob patriarchy **P r á l j a** pro nové kanovníky založená.

Nahoře powědjino, že toliko 12 kostelů ze gměna gsem našel. Zde jmjnka se činj o 4 kapli, ale mezi oltáři, tak že se na gisto určití nebá, byly-li kaple mimo kostel kapitolsnj samy o sobě, nebo gen kaple w hlavnjm kostele, a sice takto poznamenáno : 1. Kaple sw. Štěpána u sakristie. Že kaple ta mimo jež kostelnj u sakristie stávala, není prawdě nepodobno, an posud w těch místech hrobníř ždí někde se dokopává. 2. Kaple a oltář sw. Jaroslma. 3. Sw. Kateriny. 4. Sw. Petra: Domine quo vadis.

Nebýly-li ty kaple mimo kostel, bylo kapli a oltářů w kapitolsnjm kostele 31.

Úplný počet tehdejšího duchowenstwa také znám není. Probošt, děkan, kustos, scholastik byli prelátové. Kanovníků bylo 15 ob kapitoly, 8 ob krále wolených, wšměs tedy 23 a 8 prelátů 27.

Při kapli Wšřřřenji Páně byl jeden prelát a čtyři kanovníci; kolik vikářů bývalo, docela se newj. Chordů 12; počet oltářnjků a jáků také znám není. Kronika, latinský rukopis w Třeboni ob

P r o f o p a, pisače Nového města Pražského, od r. 1476 praví, že na Vyšehradě 350 kněží, a jáků velmi mnoho bylo.

Poznamenání některých klenotů.

Děkan **S a p l i ě** nasseł poznamenání kostelních věcí r. 1470, genž se nachází w knize papírové, negstarší na Vyšehradě:

„**Meta** Páně 1420 we čtvrtě, na den sv. Petra w ošowech byly následující ostatky Swatých a drahocené věci z Karlststeina do kostela Vyšehradského wlebným mužem p. **J a k u b e m**, děkanem gmenowaného kostela a p. **J a n e m**, kanovníkem téhož kostela přenešeny: 1. Hlava sv. Vítala se zlatou korunou. 2. Hlava sv. Jana křtitele na mšje. 3. Hlava sv. Gereona. 4. Sw. Mauricia. 5. Sw. Bawřince. 6. Sw. Chřistofora. — Tři obrazy stříbrné, pozlacené, totiž: sv. Petra, sv. Pawla, sv. Mikoláše. Čtyry monstrance stříbrné, pozlacené. — Šest ramen stříbrných; dvě řaditelnice stříbrné, jedna z nich byla pozlacená, dva swjcný pozlacené. — Pult stříbrem wykládaný. — Lodka. — Dva kříže, jeden celý zlatý, 30 hřtiwen zlata těžký, druhý z předu celý zlatý, ze zadu stříbrný.

Wšedco to wzal **Si ě m u n d** král. Zlato a stříbro si nechal, perle pak a drahé kameny i ostatky swatých spátky do Karlststeina poslal a později we Bratřslawi za čtyry tisíce zlatých zastawil.

Benedikt někdy probosť w Alba Regali w Uhřích, biskup Zaurinský, ginač w Rábu, wí o věcech kostela Vyšehradského. —

O spisech kostelních a giných věcech se praví, že jsou w klášteře Melku w Rakouských, dobře by bylo po nich se pídít a ge naspět žádat.“

Ob toho a kdy poznamenání toto psáno, newí se, aniž zdali kdo z toho zboží w Rakouských a Uhřích (šowaného) něco naspátel dostal, a co wšedco tam se nacházelo.

Ačkoliv ten listek již dřiwějššího času před **S a p l i ě m** psán býti musel, přece píšat o tom, zdali co w Rakouských gest, gístoty neměl, neboť píše: Praví se.

Nemusel *K a p l i* ž nic z *Uher* ani z *Rakous* naspátek dostat, snad se toho ani dopátrati nemohl, anby ginal ž listku, gegž na památku do knihy přepsati dal, žagistě něco o tom byl poznamenal.

Uwaha o řádku těchto řádků.

Minulost a přítomnost nikdy slavná a velebná nezasluhují slouti, gestilže patrně widěti budoucnost nespátnou, gako negmenn-geme hrozen wýborným, gestil wjno trpě wydáwá. Minulost a přítomnost gsou. právě koren a ratolesti, na kterých budoucnost wzrůstá. To ustanowiw, nikdy ani nábožný Pontan Berthold, ani Belcl by nebyl psal, že za časů *K a r l a* IV. na Čechy se třeba diwati, kdo by ge w gich sláwě spatřiti chtěl. Tomu nelze odpírati, že králowstwí Česté za *K a r l a* gedno z negslawněgšich w *Europě* bylo. Umění, kupaectwí, obchod, rolnictwí a hornictwí slawněgi se promozowaly než kdy gindy. Bohatstwí a klenotů páni i měšťané w hognosti měli, že se knížatům rownati mohli. Král mjrny a dobrotiwý, králowstwí Česté genu wzácné co oko w hlavě, i nábožnost i mrawy zwelebowati se snažil. Školy, kostely, kláštery stawěl, duchowenstwo zwelebowal a wedení národu mu odemzdáwal. On wydělal winici, ohradil gi, wystawěl wěž, učinil wšse, co mohl, ale winice wydáwala wjno trpě. Králowstwí bylo zwelebeno, hrob ohlen, wnitř ale pln umrlých kostí. Mrawy byly docela staženy. Člowěk zdram, když zdrawá dusse w zdrawém těle se nachází. Tak ze spisowatelů wlestawí gedem, a tupi bruhý wěf tento a swádí čtenáře swé. Boháčů welitých nemálo; ale chubiny tím wíce; pole se we winice obraceti musela; co tím na tisíce libí souženo bylo, neboť jádná reformace bez násily není; a kde násila, tu boleť. To dobře znala *K a t e r i n a* II., cisařowna *Ruská*. Mudrlant *Francouzský* přebložil gi znamenité věci ku zwelebení národu *Ruského*. Přecila wšse, a prawila: Wšse gest wýborné, gen že na pobbahých se to nedá tak lehce wyměsti, gako na papíře napsati, a to proto, že kůže pobbahých křwáci, když se na ni sřrabe, nepak papír. — Silnice brzo sem, brzo tam přeloženy bhwaly, teby wždy znamenitý počet libí swé žitnosti zbawen byl; ačkoliw na druhé straně si pomáhali, přece dříme onino na mizinu přicházeli, nežli tito zbohatali. Čla wšsady nad mjrnu obtížná byla a kupců na mjestech wykázaných zdrjowání. Škrátka, lidu bylo wesměs při wšsi sláwě tak málo woluo, gako *Davidowi*, když zlatý pancíř králowstwí na něj wložili, aby bogowal proti *Goliášowi*. *David* zlatý pancíř složil, národ ale zwelebení swé si musel dáti libiti. Gak mrawy

doma nebyla; až w devatenáctém věku neb fu konci osmnáctého století wtečnē se wesskerá královstwí Evropská a s úplným wědomím k té moudrosti přiznala, a proto Římské, Německé královstwí a císařstwí zahynulo; králowé a wěwodowé negsou dne ani hobiny na trůnech svých gísti. Tu powstává panowník, a wyppuže ge z gích sídel, gako *Napoleon I.*, tu zas národ proti řízení powstává, a celou wládu zawrhuge. Ať gest wláda neb řízení mocnářské, neb starowosté, neb republikánské, neobstogi, řdyž wápně, tělesnost, nezřízené jádosti s uzdy puštěny gsou. W Čechách za čsu Wáclawa starowostá wláda byla, a právě to wesskeré královstwí Čestě na mizinu přiwedlo. Gako plachý kůň uzdy nepřigimá, leč až gest unawen, neb gako rozwodněný potok níkdo do břehu nepřiwede, leč až wody opadnou, tak národ s uzdy puštěný níkdo w pořádek newwede, leč celý zhubne. Tak to bylo s počátku 15^{tého} věku w Čechách. Ať chválí kdo chce a gak chce ty časy, dobře nebylo, co se bálo, ačkoliv z dobrého oumyslu wisse se bálo. Proto komu čest, tomu čest.

Gako kronikáři přepgatě o Čechách tehbdž, chwalitebně neb potupně mluwjce, mluwj, tak s krátká o Wyšehradě wyprawugi: Wyšehrad byl zbořen, duchowenstwo rozehnáno, gmění a statky pobrány, husité wisse stajili. Renj prawda. Ani zmjnty níkde se nenacházi, že by kněžstwo Wyšehradské bylo pobito; ani žádného pobežžení.

Gastoli stavení na Wyšehradě zbořena byla, přece nezůstala obywatelů zbavena, a statky ne husitští, ale katolíctí páni kapitole oddali a zastawili; wšech statků a zboží kapitola níkdy oloupěna nebyla, ale gen že statky, dwory, pole a winice spustlé zůstaly pro wálečné běhy, a zdarma neb za malý peněz byly lídu dány, aby gen zcela nespustly. Za Wáclawa krále byly důchody kapitolní na negwyšším stupni, a mužowé w kapitole welmi horliwí, společný duch a smýšlení bylo ale také mudráčé; nádhernou stwořnost, peněz, peněz mnoho, peněz co negwice, to bylo heslem. Děkan, gehožto wěc byla a gest, aby o pořádek kostelní pečowal, swolal wíkáře a služebnky kostela a zbuzowal ge a hrozil, aby horliwě každý své powinnosti wykondawal. Wíkáři písemně odpowědli: že by rádi powinnosti své pilně zastawali, že to ale pro welikou chudobu nemohou, *ex eo et pro eo, quod domini eorum ipsis solaria et colendas dare recusant, et in panibus ac portionibus fraudantur et eis dare recusant.*

Residence opatrowati zanebbáwali, a giné posleky a prawé a pouhé následky ducha spustlého a marnotratného patrně se nacházely. Z tu widěti bohatšwí a mohowitost, ale wedle nj a s sebou weliká chubina a nouze znamenitá, gako w královstwí celém. Ať tak patrný důkaz pro budoucí wystrah, že nestřídmyh a nespokogenyh

neprosytwagi wyššji důchobowé; kdo při malém důchodu služeb a powinnosti swých nekond, a při něm spokojen není, aniž spokojen aniž ve swých powinnostech beklivějši bude, když přigmy geho se jwšši; má-li wětšich přigmů, wíce času potřebuge, aby ge stráwil, pať mu času nezbywá, aby powinnosti a službu zastáwal. Sunt quibus cum beneficeris peiores fiunt. Takowý byl tento wěť.

Kapitola hubne.

Si ě m u n b panowal nad Čechy ob r. 1420 až do r. 1437. On zhoubu Wyšsehradu welmi těžce nesl; psaltě stawim pod obogi: Wšak gste gž došti učinili hanby té zemi, že gste gedau stolici welmi slawnou té koruny stazili na Wyšsehradě; slawný kostel sw. Petra a Pawla apostolů, a přitom gžných 14 znamenitých kostelů tu na Wyšsehradě obořiwše, wniwec obrátili.

R. 1420 dne 12. srpna, na Horách Kutných wyhotowil krze proboshta Dolešlawského list A l b i k o w i, proboshtu Wyšsehradskému a arcibiskupu Cesarenskému, w kterém přisáe přikazuje, aby každý, kdo něgatkými úroky neb platy powinen gest, pod strátou králowské milosťi pořádně ge proboshtu odváděl. Měltě A l b i k mimo statky proboshtské také své wlastnj statky. List ten gest také gedný, genž se w listowně Wyšsehradské ob Si ě m u n b a nachází. Ostatnj spráwy na Wyšsehradě zmiňugi se gen o tom, že Si ě m u n b kapitolnj statky gako své wlastnj zastáwal. R. 1421 zaprodal wes Utěchowice a Chýštu Strahowskou M a r š i k o w i T l u r o w i, Burtrabj Karlsstetenskému, za 300 kop Pr. ěr. s tou wýminkou, aby ty wesnice kanowníkům wrátil, když mu ty peníze zaplatí. W Břežanech zaprobál dwůr proboshtůw J a n o w i T u š k o w i, s tjm doložením, že si geg probosht zase wyplatiti může. W Chanicích zastawil poplužnj dwůr M a t ě g o w i z Bezděbic za 100 kop, Samšijn za 200 kop, Swrčowice za 300 kop. Michel celou zastawil J a n o w i R e z k o w i, měšťanu Starého města Pražského za 400 kop Pr. ěr. dobrých střibrných. Rozličné společnosti měly zde zbožj své, také kapitola Wyšsehradská, na to se ohled nebral, šlo to ob ruky. Zastawil také wes Uherce, a gině zbožj upsal B o h u š o w i; měščeťo Wrouthy za 4000 kop Wšš. se wššim

panství, bůr w Horkowickách za 800 kop Míř. a za 10 kop platu ročního. Brachatice zastawil Rosenberšým.

Od **W r a t i s l a w a** až do **W á c l a w a**, syna **P a r l o w a**, wšlani králowé a knížata statky a důchody postupowali a nabáni činili kostelu Wyšsehradskému, a w moci a w sláwě prospíwali; od **S i ě m u n d a** počínajíc, statky ubírali, zastawowali a probáwali, a přec nikdy nic neměli. — — —

Albja probosst a jeho poslední wůli.

Stálo králowské bylo zbořeno, a po **S i ě m u n d o w i** žádný král na Wyšsehradě nebydlel, jen purkrabj na Wyšsehradě spráwu měl. Město žádných důstojů občanského veřejného žiwota nezanechalo, bylo toliko dle gměna, žádných práv ani swobod nemagic; proto také letopisowé až do času Rudolfowých toliko o kapitole se zmínají.

A l b j k byl probosstem od r. 1413 až do r. 1427.

Geštil tehdy probosst Wyšsehradský něgatských památek a klenotů kapitoly Wyšsehradské před zhoubou Husitskou zachował, byl to **A l b j k**. — Wšech znamenitě osoby toho času w podožření uweběny jsou, neboť byli to časowé zli, an genom wápně, nškoltw wšat rózum nepanował. Gato mužowé pod obogi, psali také katolici na swou stranu, a zachotwáno wice správ strany pod obogi, než katolštů. Tak také **A l b j k o w i** nemálo na cti utržáno, ač byl muž nad jiné wšobný a příkladný. Gsa Morawan, w Unčowě zrozen, wyučował w Praze lékařstwj strje 26 let, a byl lékař krále **Wáclawa** a negwššfi w Čechách, muž nad míru přičitlných a opatrných, tak že král **W á c l a w** swědectwj o něm dáwa, gake toliko lékař negwšborněgššimu a negwšjdněgššimu dáti se může. On ženat byl, a we swě poslední wůli o gedné dceři zmínku činí; r. 1387 byl doktorém církewních práv učiněn. Přijal též nižší poswěcení, žbali bšwe, než se oženil, neb později — žutamo není.

Od krále **W á c l a w a** znamenitě bary na peněžích i na zboží dostal, a měl welmi mnoho zlata, gsa muž šetrný, a nad míru šjdný. Kapitola Pražská žbóřila gšg za swěho artibštupa.

Gakožto učenec a horlivý lékař byl každému životu zvěstí, a tím více, an také nábožný byl; on oltáře stavěl a dříve než gestě arcibiskupem byl, pro rozšíření slávy Boží welice horlil. Ani gako arcibiskup se nezměnil, neboť wšedko komonstwo, služebníky, kuchaře odstranil, a soukromý život w domě svém wedl. Pro nepokojce wšsat, gať na wysotých školách tak i w Cestě cirkwi wzniště, stalo se břemeno arcibiskupské tak obtížným, že A l b i t si umínil, ge se sebe složit. Což také učinil, a wzał na se spráwu biskupstwi Holomonského, konečně wšsat i toho se wzdal, a dostaw gméno arcibiskupa Cesarského, probosťstwi Wyšehradské přigal, a gako probosť život swůj dokonat. To wše se geđnjm rokem stalo; r. 1412 byl na arcibiskupstwi potvrzen, a r. 1413 byl glj probosťtem.

Liché a utřačné řeči gsou to, že A l b i t nebyl k ničemu, a že byl laťomec. Co by byl gakožto probosť na Wyšehradě učinil, žádných správ se nenalezá, leč geho poslednj wůle, která swědčí, gať welmi šetrný, opatrný, kostela swého a služeb Božích milowný muž a pečlivý otec byl.

Poslednj wůle Albikowa.

Gá A l b i t, arcibiskup a probosť atd. ustanowngi poslednj wůli swou sám, a strže mé splnomocniťy té wůle neğruffitelně:

1. odkazugeme na wystaweni kostela Wyšehradského, a kaple Wstřffenj Páně, wšedko nasse zboží w Chřenicsch, a wše ostatnj glně, co k tomu přisluffi, swobodně a dědičné koupěné od R y c z s t h k o n a (?), též ouroky zabřžané, kteréž gsme wykoupili od P e t r a M c z e r y c z e, od panj B e s o l b y n y.

2. Odkazugeme na tu kapli wěčné ouroky w Plzni, 60 kop ěr., které ouroky gsme koupili s powolením nepřemoženého krále Římského a Cestého, W á c l a w a, Pána nasseho negmilostiwěğffihho, swaté paměti pro 9 mansionářů při té kapli, aby spiwali hodinky Blahoslawené Marie Panny a mše we wšednj den, každý pátek hodinky a mši o umučeni Páně, každou neděli ale o Wstřffenj Páně, po wšedky časy.

3. K té samé kapli odkazugem nassi 'Infuli' s pontifikálnjma rukawicema, též wšedky knižy nasse, kde která se šlebat máže.

4. Těž obkázugeme na wydobytí knih a kaple 50 Uherstých zlatých, které gsme půgčili mistru J a n o w i R e v m e i s t r u, zlatníku, plnomocníku naši poslední vůle, při obchodu našem do Uher u přítomnosti Pana M i k o l á s s e, kanovníka Wysshehradského, a pana R e i n h a r d a, w domě toho R e i n h a r d a we sednici.

5. Obkázugem a dáváme dům náš na Rowém městě Pražském pro pana M i k o l á s s e, kanovníka Wysshehradského, našemu Kochenmeistru za geho věrné služby, nám po mnohá léta prokázané.

6. Ustanowuge, mnoho-li řádků plnomocník a notář za své práce míti magi, a nabízi k pilnosti.)

7. Oznamugeme všem pod přísahou, že tu poslední vůli naši gsme učinili ze zvláštního wnuknutí Panny, slavné Matky a Rodičky Kristovy, a sv. apoštolů Petra a Pavla. A proto žádáme a wybuzugeme, aby žádný všetečně této poslední vůle nerušil. Těž žádáme a zbuzugeme plnomocníky naše, i kapitolu zvlášť, i probosťta, aby oni pilně všickni vyhledávali naše listy a věci, které gsme w rozličných místech zanechali, gak w Praze, w Holomouci, w Brně; kteří listové gsou gískoty na rozličné ouroky. Žádáme probosťta a kapitolu, aby nápomocni byli plnomocníkům našim pro spasení naše, a zvlášť z té příčiny, řbyby Pán náš milostivý císař Římský chtěl překlájeti té poslední vůli, proto že není wtělena do desť zemských, poněwadž gsme se k tomu pro vzdálenost dostati nemohli, ale ouplnou naši vůli wšládáme na naše plnomocníky, tak gakoby byla we dštách wtělena, aby tak vše plnili a zachovávali.

8. Obkázugem 10 kop gr. na věčnou památku smrti naši a našich přibuzných we Wysshehradském kostele dwaťrát do roka dle toho způsobu kostela, které úroky poukázugeme na městě Břichomorycz (Litoměřicích?).

9. Na špitál pod Wysshehradem obkázugem 10 kop úroků duchovním kostela na nemocnici, které poukázugeme na zboží w Jenčiššteinu.

10. Obkázugem naši dceři K a t e ř i n ě, gešli bude wychowána mimo Brahu a wdá se s powolením plnomocníků našich, 20 kop gr. ouroků; w Strassnicích 10, w Klučově 10. Gešli by ale z Brahy newyšla, tedy nic.

11. Obkázugem kapli naši na Louži 10 kop gr. Dštatní za-

necháváme vůli a zdání našich plnomocníků. Kdyby ale tyto země měli, plnomocností odězdati magi welebným mužům Pánům mistrů Janu Zulozi, kanovníku a Petrovi, vikáři kostela Vyšehradského.

Tuto poslední vůli Albiš vlastní rukou napsal, a Mikoláš, kanovník gi w ochraně měl r. 1425. Této poslední vůle list welebný wyhotowen gest od Jana syna Mikoláša Bařtowa, duchovního biskupství Bratislavského r. 1436 we Swidnici w klášteře Dominikánském. — Plnomocníci té poslední vůle byli: Marek Rutihoma(?), doktor lékařství, Holomoucký a Brněnský kanovník; Mikoláš, řečený Küchenmeister, kanovník Vyšehradský, farář kostela w Landshutě, we Bratislavském biskupství, Jan Revmistr, zlatník z Prahy a Mikoláš Slegik; ti že ustanoweni jsou za plnomocníky we Bratislawi r. 1426 wyzuali u Theoborika z Krueburku, kanovníka a officiala Bratislavského.

R. 1436 byl Mikoláš z Unčowa kanovník těžce nemocen a odězdal to své plnomocností giuémn kanovníku Vyšehradskému gménem Jan Zul.

R. 1425 we Bratislawi welebný w Kristu otec a pán, pan Albiš, z Boží milosti arcibiskup Cesarenský a probosť Vyšehradský, doktor w lékařství, chtěge se z Bratislawi odebrati do Uher, odezdal své věci, které w domě we Bratislawi, kde bydlel, s sebou měl w truhle schované a zawřené se wssemi staty a oděvy nezawácnužffimi, s knihami, drahými věcmi a s klenoty gakhmi kolto a se wssim ostatnjm, kde by koli a w gakhm koli místě byly gménem pana arcibiskupa schované, a w gakholi minci neb wáže, w gakholi ceně, Mikoláš i z Unčowa, příteli svému a přibuznému, a Janu Revmistrovi zlatníku; a klče od dotčených truhel, šuplat a truhliček gim do rukou dal, ažby se opět z Uher nawrátil do Bratislawi, kdyby ale zemřel a se nenawrátil, aby poslední vůli vyplnil, ustanowil, a že netřeba aby komu z toho počet kladli, gen aby wse ble svědomi ku blaženosti duše geho na chudě a giné nábožné skutky, gať gim Bůh wnuknutj dá, wynaložili. Též našilil svým plnomocníkům, aby se snažili, wssedy listy a gilstoty na auroky a na zboží z rukou těm wydrati, kteří mu ge mocj neb krádeží obcižili, spůrce a protivníky aby přeb soudce wolali,

o pomoc a spravедlnost proti nim žábat, k čemuž zvláštní svobodu od krále S i ě m u n d a měli.

О děkanech a probosťtech toho času.

O probosťtech po A l b i k o w i ani zmínky není v listech a spisech na Vyšehradě se nacházejících. Vísto ale gest, že J a n z Prahy za času dobytí a zboření Hory Vyšehradu probosťtem býti nemohl, a tedy klenotů žádných v ochraně neměl. Byl-li ale přece probosťtem, byl jím ob r. 1427 až do r. 1430, kdež umřel. Byl muž plný moudrosti a učnosti, horlivosti a řebnatosti pro rozšíření cti a slávy Boží. Kdyby byl poslechl arcibiskup geho rady, kterou mu dal dne 10. února r. 1413 jako biskup Litomyšlský, bylby rozepře Husitů tak daleko snad nepřišly. On byl při sněmu Kostnickém sám gebiný biskup, gež H u s o w ý m spisům v Češtem gazyfu rozuměl, a sněmu do latiny ge překládal. On přinesl také psaní pánu R o s e n b e r k ů m ob sněmu, v kterémž otcové sněmu R o s e n b e r k ů zbužovali, aby bludů v Češích potlačowati napomáhali.

Po J a n u z Prahy gmenugi probosťta K o n r a d a čili K u n ť e ze Zvole, kterýž po J a n u z Prahy též biskupem Holomoučým byl a r. 1434 w Pánu zesnul. Zdá se býti pravdě podobno, že biskupové Holomoučtí gsouce samotni, w čísi Češe také probosťtswi Vyšehradské pod správu brali. W Litomyšli biskupstwi přestalo, a w Praze nebylo biskupa, ge administatoři správu wědli.

Na K o n r a d o w o místo wolen byl za biskupa Holomoučského P a w e l z Milčína, ginať ze Stalemburka, a toho uwádegi spisowatelé také co probosťta Vyšehradského; byl také probosťtem u sw. Wita w Praze. Co by byl pro Vyšehrad učinil, není powědomo. Něktěrych ať welmi nepatrných wěci, gež H u s i t ě k ořtelu byli obňali, opět nabyli, a to co bylo, wěrně opatrowal. On byl welmi nábožný a milosřdný, kamkoli se hnul, zástupové chubých za ním se hřnuli a dům geho neustále obřupowali. Pro swou tělnatost byl w chůzi welmi zblouhawý, a tím se stalo, že po dwatřáte nefatolifům do rukou se dostal, a ge těžce se uchránil. R. 1450 žiwot swůg dořonal, a w Brně w kollegi sw. Petra byl pochowán.

Po Jakubu z Verony (nemá-li to býti z Verouna, kterémužto Českému městu wšeligať w listech se přezdíwá,) neb gať ginde také stoji Jakub z Prahy, nacházím w listech Jana Andree, ačkoliv r. 1446. To wšak newadí, an mohl již 16 let děkanem býti, a pravdě to tím podobněgší, poněwadž r. 1448 již byl děkanem mistr Jan Sindel, doktor w lékařství.

Co Hammeršmid píše o Konradu Westfalském, o Albikowi a Konradu ze Zwile, počítaje muže ty do řady děkanů po Jakubu z Verony, gest patrně z paměti psáno, a zmátla gěg směna, kterou probosť Králík s Albikem, býwalým arcibiskupem Pražským, učinil.

Jan Andree děkan pronagimá zboží.

Po bouři Gustafé první list ob kapitoly Wyšehradské wydaný gest ob r. 1446. Jan Andree děkan, Sudimog scholařstík, a Wit fustos, pronagali gménem kapitoly zahrádku, pole, dworek okolo domu u Botiče za klášterem Marie Panny, blízce zbj městských. To zboží dostali darem od Prokopa prvního, pisate Nowoměstského. Muž ten byl weliký dobrodinec kapitoly, a weliký ctitel hory Wyšehradu, gať pozděgi uslyššime. Zboží to pronagala kapitola za 20 gr. ročně a po desíti letech aby se platilo 30 gr. Gest widěti, že to položení bylo spustěno, bylo wíce potřeby než užitek neslo. Při tom listu není kapitolnj pečeti, nachází se při něm gen pečeť děkanšá a druhá gest utržena. Neměli jagistě pečeti kapitolnj při ruce, a lze souditi, že někde s klenoty byla potud schována.

Obecnj pravidla s emfiteusi (dávánj w zákup) za časa děkana Andree.

Když pozemnost (grunt) do zákupu (emfiteusi) se dáwá, postupuje se gen k pouhému užívánj zákupníkowi (emfiteutowi), zůstává ale právem wždy prvnímu pánowi. Protož třeba, kdykoliv se pozemnost několiw na odpłatn zásluh, ale pouze gať kupci někomu postupuje, aby se pozorowalo :

1. Musj se powolenj králowského žádati, gaťožto negwyššijho

patrona, a gestli by se to státi nemohlo, zhotowj se list postupnj, Handfest nazwaný, a ten se w poníženošti podá a negwyššj pomowlenj se očekává.

2. W nadřečeném způsobu gen mjrná cena se žádá, genž i we wjce lhůtách splácena býti může, aby zákupnj, pakli by strze prowiněnj z trestu, úmrtím neb gahmkošt giným právem o pozemek přigiti měl, příšlš weliké škoby netrpěl, a aby cena tím lehčej nabražena býti mohla, kdyby pozemek při probagi právem přednošti od pána naspátek wyjat byl, kdyby kapitola wůbec, kostel, děkan, neb giný prelát, neb některý kanownj, který coš právem zákupnjm pronagal, naspět to mjtí chtěl.

3. Durof (tak žwaný kanon) we dwou lhůtách na důfaz panstwj dozagista se platiti musí, určj se ale tež mjrny pod následugicjm trestem, tak gestli by kdo byl w odváděnj toho uroku nebdal, dwog-násobný složití musí; kdyby ale třetj rof platiti zanedbal, w tom roce se třikráte napomene, a neprospěge-li, má se pozemek za opuštěný a připadne še wšim právem swému pánu, a držitel gest ho swou winou zbawen.

4. Durof ten neb kanon zaplacený odwebe se ročně wšim právem kostelu, kapitole wůbec, děkanstwj, neb kterékoli prebendě, z které ten pozemek emfiteutický powstal.

5. Kolikráte-koli proměna něgala w drženj se stane, buď dědictwjm, neb giným způsobem, nowý držitel swé práwo, gahm k tomu pozemku přišel, děkanu písemně ohlásj a žádost žádá, aby do ěruntownjch knih wgiti wohl na swé outraty, což we čtrnácti dnech učiniti powinen gest, a mezi ginými čtrnácti dni má

6. z ceny, za kterou pozemek prodal, patnáctý byl gménem laudemium pánu odvěsti, který po třáce třetiny, genž děkanu nebolž notáři neb geho píárně (anceláři) co mžda za práci náležj, kostelu, kapitole neb prelaturě, odkud se děblichně pronagalo, wšim právem připadne.

7. Kdyby ale nastupugicj zákupnj pozemek (emfiteutický ěrunt) w dokázánj a pogišťenj swého práwa mešťal, a přes celý rof se před děkana předstawiti, koupj do knih wtělit zanedbal, neb se zcela k ginému práwomocnstwjm uchýlil, a tam se wtělit přičinil,

geť tím samým wšeho emfiteutního práwa zbawen, pozemek gafo opuštěn, a práwem úmrtí případi pánu wlastnjmu.

8. Wessfal-ilby nadřčené laudemium celý rof platiti, bude pozemek jásstawně držen (sequestrován), až se z užítu zaprawí. Poněwadž pozemky se do emfiteuti tak dáwagi i dědičně, že potomci i přátelé, genž magi práwo děditi, byt by i bez křastu bylo, bez přefážky děditi mohou; tedy neglou neschopni, není-li jádné jiné přefážky. Chťel-ilby kdo z držitelů pozemek takový dědictwjm nabytý darowati, prodati, na giny změniti, neb gatkýmkoliv spůsobem ginému postoupiti, i to může, wšak ale

9. třeba žádati a dostati powolení od děkana neb kapitoly, zwláště ge-li zanecháno pánu prwního kupce, tak že kostel, kapitola, prelatura nebo kanownická prebenda, od které se dědičně pronagalo (emfiteutowalo), ten pozemek naspátek wjiti může, když se cena za pozemek buď snihownj, neb takowá, za kterou držitel geg probal, zaplatí. Proto každý dědičný nágemnj (emfiteuta),

10. genž to učiniti chce, a powolení od pána žádá, musí to w čas pánu děkanu oznámiti, aby on to celé kapitole k uwážení přebložil, zdali prospěge na ten čas pozemek naspátek wjiti, neb pále w dědičném nágm (emfiteuti) ponechati. W koupi ale

11. kdyžby měl přigiti do rukou chudáa, práwem neschopného, bezecného odpadlíka, žlba neb kacíře, tenkrát magi býti takowj bez ohledu na nřgafou strátu od nastoupení wšeho odmrštěni.

12. Tenkrát, když welmi mocnj, ku kterýmž patři urození wysokého stawu, zwláště ti, genž wedle nassich pozemků své wěťší zboží a panstwí magi, neb i ti, genž weřegně soudy wedou, a za nepokogné wyhlášení glou, by takowé pozemky jástupnj, na wěťším díle chudé, k emfiteutnjmu užívání mti chťeli, a bylo by nebezpečno, že by ti, genž na prosto ducha poddanosti nemagi, a že wšfi šly by se snažili, aby wšech ownosů emfiteutních spřostění byli, ano i pozemky jástupnj gafo za wlastnj wělití mezi své se snažili: tenkrát má kapitola práwa panstwí svého, tak nazwaného prwního kupectwí k odwrácení wšeho nebezpečnstwí užiti, a na se i se sšlou proti wyplacení smluwené ceny pozemku to zboží přitáhnouti.

To gafo ustanowení kapitolnj aby se zachowávalo, ustanowgem, a starost, péč a přičiněnj, aby se wždy náležitě wyplňo-

matematického obsahu, Wyšehrad obdržoval a započínal kolleg
wetitý knihami wyčasnými w 15. věku, gal w desátém kostely a kre-
stiny. Čestě duchovním započínány byly.

Proto wyčasnější Hora Wyšehrad nad Horu Kutnou a dolý
Ostrowské, neb mondrost gest nad zlato a stříbra wyčasnější.

R. 1448. řekla se kapitola w kollegi Wyšech Smatých na
Starém městě Pražském na kuřim toho. Jan Šinděl děkan,
Mikoláš; M. Martin a Jan, nazvaný Těš, mstano-
vili gménem kapitoly synky, aby wyžvihli, přigali a omděili
přigem 50 platých liberských prave wáhy od Kuněské křes-
teřina a Mikoláše Šwaidnice, měšťanů Bratřilawských,
kteří měli moc a prámo opaditi a wypniti wáli poslední Gaauře
Reymistrá, nědy platila Pražského, gený těch 50 zl. foet od
Mikoláše, probosita Wyšehradského, wypůčil, a probosita to pa-
nje na opravení a obnovení kostela Wyšehradského odápat. Při-
tom gebdaní byli Šikl a Petr, stáři kostela Wyšehradského,
za swědky. Toho časa byl mřtrabim na Wyšehradě urozený pán
Jan z Rabšteina.

Táborští a brány Wyšehradské. Wířj Poděbradský.

R. 1447. w pátek po sv. Bartoloměji přitvřili nenadále Tá-
borští ku Praze a ku bráně Wyšehradské. Branný uštev ge. za-
wot pohyváti (šťastí), ale oni mají přileli a kušli, wproti zawřel i
brány a uštel pakti. Táborští zagawše brány a giny, dobytel
přel branou po minicích a weslicích, i Táboru se wraclli. Ušle-
řiwše o tom Pražané, rychle wstázali na pomoc, wmonili; awšiel
přel má se wyprawili. Táborští gý balce ušli. Wotý za nimi
Pražané wstázali, křigice se záleš; nawracugice se. Domasli
mřstě Táborští; stoupli a wstřali.

R. 1448. Wířj Jan z Rabšteina, mag: sumpt: Prahy
se awšiel, a: my odharnou Prahou štli Měšk a: Šabce,
negumšli mřtrabli. Šan h: a Šolom: a: a: gini. gini
m: Prahy od štli let mřstli; mřstli a: i Wyšewicim proti Wy-
šehradu. W Wyšehradě lidu abrogého nebylo, leč as štli senšabý
m: brány. Branný byl W a: i: W: a: o m: štli, ryčátem M:

ch a I; na jdi byli Michal a Střelec, dva sousedé. Rabst ein, hegtman Wysshehradstj, sedě s Wáclawem, konselem ze staré rady, při strážu nad Botičem u Rackowa dwora, slyšel pokřik, že nepřátelé jsou na Wysshehradě. Přiběhna ku bráně, a wida, že málo lidu ku hájení mostu a brány tuhy gest, pospíchal ihned, by wjee lidu sšledal; a w skutku přiwedl as 14 mužů, tak že nyní tu do 20 lidí bylo, u fortny wšak žádného nebylo. Co Rabst ein lid sšledáwal a hrabby prohlížel, u fortny nepřátelé žeď lámali, a gini opět na Běchowské ho giž od králowa dwora ku bráně Wysshehradem běželi, gini pak po jdi Michala pronásledowali.

Než Michal brány doběhl, porazili ti, genž po zemi běželi, Běchowské ho přeb domem Střelcowým, a sšest lidí po jdi běželo po Michalowi strz dům Střelcůw, kde se Michal byl skrýl. A tak do brány wskočili s Wysshehradu, sousedby bili a gimali, most pak sekrami wyrázili a stobu srazili. A to wše nočního času se dalo. Odtud také Poběhradstj rovně do Nowého města se brali. Patruo, že Wysshehrad byl až dosawáde pevné místo.

Radislaw král Český chtěl pomoci kapitole.

Po smrti krále Wáclawa neapanowal žádný král pokogně. Čeští páni i města a frage na kolikero rozdělení byli a proti sobě wálčili. Si gmund za krále forunowaný, kbyž zemřel, nástupníka měl Albrecht a. Co by ten byl Wysshehradu dobrého neb zlého učinil, nenalezl jsem. Po jeho smrti tuhá rozepře počala w Čechách, toho za krále ustanowiti. Albrecht nezanechal mužského potomka, a choti těžhotnou. Za žádala, aby páni s wolením počkali, až porodí, nebude-li potomek mužského pohlaví. Páni Čeští čekali nechtěli, zatím se ale příhody táhly, že Albrecht, manželka Albrecht a krále Římského, Uherského a Českého, syna porodila a Zabitlawem nazwala, genž také kralowal.

Tento král psal r. 1455: Chciže zwelebení negatě spůsobiti slawnému Wysshehradskému kostelu, genž se gedentráte wšji křesťan a ozdobou stwěl, nyní bohužel statku zloupen, wšstými zřecentami zohawen gest, powolugeme statky z rukou nepravých opět wydobýwati, co ku probosstíwji patří, zwláště Prachattce. Darowal také

kapitole věž, w které bydlel gebentráte Štěch. Za věž mezila s kapitolní winicí, měla dvorek a zahrádku při sobě u zdi zámku Wyšehradského, páte stavení od královského domu, když se tu bráně gde. Tu věž měla kapitola k potřebám kostelním i za obydlí.

W těchto dvou článcích gest dosti zřetelné vyobrazení celé polební strany Wyšehradu. Zámek, domy, věž, fortna, winice, střelcův dům, brána, to vše w pořadí a w zádu jež od Karla IV. postavena, bylo to pořadí gebna celá strana ulice, genž webda z brány do zámku královského.

Josť neb Jodok Rosenberský, děkan a probosť. Jan z Wilemowa děkan a kanownjci.

Po Janu Sindelowi přišel na děkanství Wyšehradské Josť a po smrti Pawla z Miličina byl probosťem, přigal probosťstwu sw. Wita a byl Wellkým přeworem řádu Maltežského. R. 1457 složil probosťstwu Wyšehradské a byl učiněn biskupem Wratislawským. Jiné zmjinky w listech Wyšehradských o něm ne nalezám, než že po něm přisbuzní geho dlouho na Wyšehradě bydleli w domě kapitolním, tak že děkanové neměli na hoře Wyšehradské kde by bydleli. Byl muž wznesené myslí, slavné powěsti a u weliké wážnošti. Rosenberkové toho času mezi negmocněgši pány Čestě čtáni, horltwi zastupcowé wiry katolické a stlné podpory cirkwe Řimské byli.

Pan Dlbřich z Rosenberka, první a negmocněgši pán w království Čestém, byl hlavou všech těch, kteří přigimast pod gebnou, a we všem se dle wůle sw. Otce spravowali. Kapitola Wyšehradská, wěrná dcera stolice Řimské, počtla Josťu negpředněgši hodností, tím ale také i w mocnou ochranu pánů Rosenberských se dostala. Rosenberští ale Brachatic kapitole ani probosťtowi newrátili.

Gsa Josť probosťtem učiněn, na děkanství dosazen byl Jan z Wilemowa. O tomto děkanu žádný ani zmjinky neběda.

Kanownjci byli za geho času Wjst Swiř a kuskos, Misloláš, arcijahen Žatecký, Martín, dohlžitel stavení kostela

Pražského, Petr, farář sv. Vojtěcha, Petr Babuř. Tito bratři kapitolu r. 1437 na Hradčanech v děkanství domě a pro-
nagali grunty okolo Vyšehradu P r o f o p o w i, písaři Pražskému.

**Papež Pius II. potvrdil svobody kapitolu a dal právo světití
kostelní náradí probosťovi a děkanovi.**

Novým, co tehdejšímu probosťovi a děkanovi Vyšehradskému
napadlo, že ob sv. Otce povolení a práva žádali, světití roucha
a nádob kostelní, kdežto takové právo již ob počátku měli. Každý
přelát a opat máge právo pontifikální užívat, má také právo, oděv
a roucha, čeho ku kostelu třeba, světit, ouplně ve svém kostele,
s některými výjimkami v jiných kostelích. Ale jak se zdá, že žá-
dali mít právo i v jiných kostelích po České zemi světit, ač o tom
v listu ničehož nestojí. Povolení to tak dlouho měli mít, až by
opět dostala církev Česká některého biskupa. Zkrátka nebylo v ce-
lých Čechách žádného biskupa, poněmáh pánů ob obojí chtěli mít
R o k o s a n u, a papež geg jako rychle zavřel, a biskupství Lito-
myšlské zaslal. Žádala také kapitola potvrzení všech práv a svo-
bod, žežto ob počátku jak ob papežů, tak ob králů měla. Papež
P i u s II. obě učinil a listy na to vydal; předsní se nachází v li-
stovně, ob druhého gen přepis jednoduchý, oba ob r. 1458. Dobře
bylo tak dalece, že to učinili, aby svou poddanost a poslušnost
stolici papežské ukázali; kapitole ale první nepotřebné, a druhé ne-
platné bylo, neb v Čechách tehdy cep a puška právo prováděla,
ne pak pravidla spravedlnosti. Každý, kdo ony časy a dále v nich
považuje, s nelibostí na ně se dívá, a krutost mravů jakož i bi-
rokratické libůstky čili nelibostí považ v nich spatřuje. A jak se
tyto povahy objevovaly? Nejprvnější a nepodstatnější jim
bylo, aby bez povolení řebitelů, hejtmanů, vládců, nebo jak-
koliv ge gmenovati chces, žádný papežský list, žádné nařízení
prohlášeno nebylo; oni chtěli býti v obcování Smatých, ale Otce
sv. gen v tom poslechnouti chtěli, co se jim líbilo. V tom ge-
dinem ale záležej bezpráví, neřád a divokost. V 19. století se to
gmenuje osvěcenost, a hájení práv a svobody. Gen tím geblým

světobem království mocnářství křesťanství přibývá, zhybnula, a to nic
přijala; a za nassich dnů ten spůsob za gednýh prostřebel zveleben
mocnářství se brzi a užívá. Husité zapověděli wšechu společenost
s papežem, prodali, zloupili wšechu knihty duchowní, duchowní spo-
lečnosti, bratřstwa, řehole slazili a tím tak království České zru-
lehili. — Omenugenie ge nelidště, a ti, gonj to za nassich dnů po-
wšech mocnářstvích čini ob vůlci až na gih po celé Evropě,
praví, se býti mudrci, a čti sobě zřítati slavné gména otců a
ochránců národů a pokolení lidštěho. Gak hluboko slepo pokolení
lidště, gak welmi sešlábl duch národní w Evropě!

Duplně zanechává Pán pokolení toto rozpustlosti gehy.

Co dobrého a zlého prokázal kapitole Wiřj Poděbradský.

G i ř j P o d ě b r a d s k ý se snažil království České do po-
řádku uweřiti, měl dost wůle a mltipn k tomu. Aby mohl stranu
sobě odporne w hrůze držeti, neb gak možná ge sobě zřítati, mnoho
nářij činiti musil a gednoho ohledu, a z druhého musil se gako
ouhoř sem tam kroutit a se stawěti, gakoby se gednou se stranou
pod obogi, po druhé gako se stranou pod gednou spogiti mnil.
A z té přičiny k duchowenstwu také tak se chwal.

Na Wyšehradě gest od něho šwera listů. Me dupn listech
powoluge P r o k o p o w i, notáři Nowoměstského, zboží kapitolního
užívati od r. 1459 až 1460.

R. 1459 prodal clo w bráně Wyšehradské, což kapitole pa-
trila, za 500 kop gr. obci Nowoměstské.

W listu od r. 1461 potwrdil, že máže kapitola wěže, ob-
L a d i š l a w a darované užívati až do toho času, kdy kapitola
a kostel statky své naspět dostane, pak je připadne wěž králi.

R. 1467 zastawil wes Samennost we 305 kop J a n u š e s e-
b e l l o w i a Bohnic a M a r t i n o w i ze Štíboře, až by král
neb kdo giný, gemuz přináležji, gi wyplatil.

Zastawil i giné zboží, a sice: W Samšijně S t á L o w i we
100 kop. W Malešowicích W i t a, člowěka Wyšehradského kostela,
P e t r o w i ze Sněti wes Snět we 200 kop a 60 gr. — Zastawil

má *Roczyh* darmo, i vyplátě rok má dát věděti. — *Wse-*
liſy *Ramſſowi* we 300 kop do smrti. Dwůr puſtý *Krſſowice*
 z platu 2 kop brží *Zacháč* z *Oſtrowa* we 20 kop. *Pesoltowi*
 zapſal na dworu w *Koſtylech* 100 kop ģr. na 4 kopy platu
 ročního. *Ogičowi* dwůr w *Hobkowičách* a 5 kop platu roč-
 ního we 400 kop ģr. obecně berných. *Pesoltowi* zapſal na
 libech w *Koſtylech* 100 kop ģr. We wſi *Koſſiři* 3 kopy platu roč-
 ního na gednom' člověku a gednu loufu. *Wáclaw* ze
Wliněwſi, nyní ſyn geho *Smil*, brží *Zelčín* koſtela *Wyſſehrad-*
ského w 100 zlatých *Uherſkých*.

Zapſal *Wytoň* *Wyſſehradského* koſtela *Nowomeſtſkým* we
 2.000 zlatých a w 1.000 kop ģr. ſtrjbrných rázu *Pražského*. *Collf*
 ſem zagnamenáno naſſel, bylo toho jagiſtě wice, jaijm ale doſt.
 Už do *Wáclawa* lažbý král a pán přibáwal cirkwi a koſtelu, a
 králowſtwj Čeſtě we ſwě ſlávě roſtlo. Po *Wáclawowi* plně ble
 moſnoſti ubíral král cirkwi, koſtelům a dwognáſobně ſám i králowſtwj
 chublo. Reproſpěge nic tato ſuſſenost? Duſab kancelářſký w krá-
 lowſtwj Čeſtém obtrhl od proboſſiſtwj *Wyſſehradského* a ſwětſlému
 pánu geg dal, a od té doby to rozděleno zůſtalo. *Odegmul* Pán
 i králowſtwj od domu geho.

Jan Rabſſtein proboſt — kancelářſkwj odděleno.

Rob *Rabſſteínſký* toho času mezt ſlawněgſſi w Čechách
 patřil; *Jan Rabſſteín* byl welitelem na *Wyſſehradě*, a bratr
 geho *Prokop* kancelěrem krále *Giříjho*, muž welmi znamenitý.
 Syn gednoho neb druhého, domniwagi ſe, že *Prokopůw* byl *Jan*
 proboſt. *Zakowých* mužů měly kapitoly a kláſtery. tehdaž negwice
 potřeby, aby, magice oudy we ſwých ſpolečnoſtech ze ſlawněgſſích a
 mocných robů, aleſpoň u nich a ſtrže ně ochrany negafě měly.

R. 1457 deſet dní přeb ſmrti král *Labiſlaw Janowi*
 proboſtiſtwj *Wyſſehradſké* udělil.

Domegſſi ſe wlaſtenſti ſpiſowatelé, že kdýby *Labiſlaw*
 běle byl na jiwě zůſtal, proboſtiſtwj to opět by bylo ku ſwě pře-
 deſſtě ſlávě přišlo.

Jan Rabštejn byl protonotář a referendář papežský, doktor práv církevních, rada, kanovník u sv. Víta, u Římské stolice mnoho vážený. Sako kanceliř Čestý tehdaž ve svém úřadě prospěti nemohl, zemští úřadové vyšší byli zavřeni za blouhý čas; řídil se každý tím, u kohož největší síla a moc znamenal.

Giří, gať již podobnuto, nechtěl ocet rozliti se stranou pod obogi; a na trůnu glistoty neměl bez náklonnosti strany pod gebnou. A katolíci neuznávali za svého žádného, buď si kněz neb biskup, neb pán neb král byl, gestli ve swornosti se sw. Dicem nes byl. Aby dokázal Giří, že se sw. Dicem ve swornosti gest, wyslal Jan a Rabšteina do Říma, aby gménem královským poklonu složil, a že Giří král poslušný a věrný syn církve Římské katolické gest, swatému Dci wygádlil. Rabštein, gať měl ob krále, pána svého nájženo, aby w soukromi to wše řídil, gebual. Sw. Dtec ale znage oumysl takového korení, žádal mti weřegně důkaz věrnosti a poslušnosti, gať to obe wsech pokogných králů po weřteré křesťanské katolické říši spůsob a zvyt byl, wykonáwati. Nebyl w staru Rabštein poselstwj swému za dost učiniti ble vůle královské. Strže to u krále do nemilosti padl.

Na Morawě w Gihlawě sešli se mnozi páni Čestí i Morawští a rokowali o tom, gať by pokog spůsobili, a poněwadž páni Matiaše, krále Uherstého, za krále Čestého mislo Giřího woliti myslili, Jan Rabštein, probosť Wyšehradský, Beneš Walbštein, probosť Holomoucký a Litoměřický, znagice, že stolice Římská Matiašowi, co věrnému oudu církve nakloněna gest, k tomu přispjwali.

3 Gihlawy poslali oni páni ku Fridrichowi cisari a ku sgezdě do Řezna posly, aby Matiaš byl za krále Čestého uznán, mezi nimiž byl opět Jan a Rabštein, probosť Wyšehradský. Nežje pochybowati, že takové gebnání probosťtowo Giřího popadilo, že na něho janewřel. Gestli ale bylo hlavní a gebinou přičinou, pro kterou král Giří kanceliřstwj královstwj Čestého ob probosťstwj Wyšehradského odtrhl a světskému pánn ten úřad odevzdal, o tom pochybngi. Král chtěl, aby takový úřad světský pán zasláwal a tím zagistě se straně pod obogi zaveděl, a aby strany

pod geduon snad tuze nepopudil, dal ten ouřad *P r o f o p o w i* z *R a b f f t e i n a*, genž otec neb stregc *J a n ů w* byl.

R. 1462 negmenowal král *G i r j* *J a n a* wice kanclijem; w listu, w kterémž králowna *J o h a n n a* r. 1463 pobánj oltáře w kapli sw. *Wáclawa G l a y w i c h o w i*, scholastiku *Wyssehradskému* poručila, gest podepsán *R a b f f t e i n J a n* kancljř, a w kapitolních protokolch užjwa se pogmenowánj kancljře také r. 1470.

Jan Kapljř ze Sulewic děkan.

Snad negstarostliwěgši a neppřičinliwěgši z děkanů byl *Jan Kapljř*, genž byl s sebou také kanownikem a sw. *Wsta*. On měl na *Wyssehradě* zůstawat, a chtěl we swém domě bydleti, genž byl obnowen a oprawen; ale nemohl.

Překáželo mu :

1. Neměl potvrzenj z *Rjma* na děkanstwj; slibil ale, že co možno bude, o ně se postará.

2. W domě tom bydleli ob dáwných časů *R o s e n b e r s t t*, jaglště ob časů *J o s t t a R o s e n b e r s k é h o* proboshta, těch kteří *K a p l j ř* uraziti, poněwadž byli mocni w *G e r m a n s k y* a gegich pomoci mnoho wyžřati sobě domnřwal. Tak katolická strana se wždy *Wyssehradu* a *Wyssehrad* katolické strany držel.

R. 1465 byla obecnj kapitola bržána, snad ta první za děkanowánj *K a p l j ř o w a*. Poněwadž geště potvrzenj z *Rjma* neměl, soudim, že totiw geště rok byl děkanem. Ustanoweno bylo, aby děkan sám wšse, co k dobrému kostela gest, řjbil gměnam kapitoly, poněwadž welmi obtžno bylo, obecné kapitoly dle zákona *Wyssehradského* držeti.

Těž se wšřicni kanownjci usgednotili a slibili, že se bude řjzby dle možnosti snažiti, aby se wyptal a wymohl, co kde kapitolních schowáno gest, at gřou to listy, knihy, kalichy, ornáty neb cokoliw gineho; a pan děkan že obřará, aby wšse pořáduj zapřáno a w dobrě mřsto uloženo bylo.

Což on také wšse wěrně konal. Od něho gest založena kniha 70 listů pergamenowých po pól arše, wšřřa buřte popřaná, a obřa

hugo přepisy listů královských, papežských, a kapitolských zboží, svobod a práv se týkajících; inventáře všech věcí, ježto se tehdy při kostele nacházely; mnoho vlastní rukou psal. Pečoval o to, aby žádná prebenda, neb kanovnícké místo neobfajeno nezástávalo. Což v následujících poznamenáních se nage.

Molenj kanovníků.

V kapitole dne 9. února r. 1465 držané byli tyto osobové přítomni: Jan Kaplíř děkan. — Petr Clauwicz scholastik. — Mistr Jan z Tábora. — Mikoláš z Litoměřic, mistr Mikoláš z Ledče, protonotář kanceláře království Českého. — (Wáclaw Rabeca Prokop Halparth z Budečovic odemýdali děkanu hlas svůj písemně.)

Molent byli tyto: Za kustosa: Dubčeg z Budečova, sekretář Vyšehradský, na místo zemřelého Jana z Prahy. — Za kanovníka: Jan z Šindřichova Hradce, na místo zemřelého Dubčega Růsa z Kutné Hory. — Jan Ros ze Žitavy, ženěný Karlštejn, na místo zemřelého Jana de Michale, astronoma. — Jan Racek z Prahy bakalář, na místo zemřelého Petra, nazvaného Grabáně. — Řiž z Telče Holomouckého, na místo zemřelého Martina z Probu. — Wáclaw z Plané, varhaník Pražský, na místo zemřelého Mikoláše Činka. — Jan z Mostu, farář Třebenic, na místo zemřelého Wáclawa Dubrmanna. — Jan z Wodchob, na místo zemřelého Wítka z Černčic. — Frisdrich, na místo zemřelého Wiljma z Rožmitálu. — Jan z Chodowic, na místo zemřelého Bohumila z Gemmiff. — Petr ze Střovic, na místo zemřelého mistra Štěpána Blesy.

Kletba pro některá místa wyzdvižena.

Čestě království w kletbě bylo. Kanovníci Pražští žádali papeže, aby alespoň w některých místech od nich mše slouženy býti mohly. To powolení obdrželi.

Toho času byl Jan Kolowrat, kanovník Pražský později i probosť sw. Wita a administrator arcibiskupství Pražského, také kanovníkem na Wyšehradě. Ten žádal též od papeže, aby kanovníci Wyšehradští na některých místech, to gest, tu kde se zdržovali, mši swatou čísti mohli, což i r. 1468 gménem papeže, Kublaj, ležat papežský, powolíl.

Čas kletby gest nad mšru truchlivý pro srdce právě křesťanů; kletba gest nejméně trest, který sw. otec uloží člověku nebo společnosti, městu, království, neb celému království, tak že wšech služby Boží církevní přestanou. Což se takto děje: Když byl list od papeže přinesen a wyslanec od něho ku prohlášení toho listu ustanovený w určitý den w místě, kde se prohlášení kletby státi má, se wygagde. Počne se zvoniti, a duchowní w procesi do chrámu wstoupí, spíwají křagci žalmy: Pane, smilug se nad námi, a prosí naposled, aby Bůh milosrdenství prokázal těm, genž příčinou gsou té kletby. Oltáře i kříže se zakryjí, ostatky swatých do krypt se odnesou, drobtý hostie swaté se ohněm swčným stráwí a swětla kostelní uhasnou. Wyslanec mage stolu modré barwy gako w den křagci na sobě, ohlasyge wšemu lidu shromážděnému kletbu a příčinu, proč sw. otec tak k přísnému trestu přikročil. Od té chvíle přestanou zvoný zvoniti a služby Boží i modlitby oznamowati; w kletbě poslawení nemají wíce podjlu w poklady církewních, kněží přestanou obět nekrowow konati, přestanou slovo Boží wečegně hlásati a neti duchowního potřešení. Nemluwnátka sice křtu sw. docházegí, ale gen gako we smutku; na hřbitowě před kostelem, mezi hroby swčtostí starou manželského se udeľuge na upamatowání, že mezi duchowně mrtwé, genž gsou milostí Boží zbaweni, pro neprawosti své patí. Spowědi žádný kněz neslyší, rozřešení neuděľuge, aniž chleba života Regswětéggi Swátosti oltární komu podává. W senci gen sčestinebělka díky Bohu wdává za milost, že se člověk narobil, do chrámu wstoupiti nemůže. Umřagci w soukromí gen swátost ol-

látní, genžto pouze w páteř, dříwe než se rozejdí, přitrawuge se, obdrží, nepať poslednjího pomazání, umrlý na hřbitowě se nepochowává, ani gať práwod držán býti smí, ani rodičowé dšef, ani dšty ro-
biť s wšyč wyprawobiti směgi. Neni swádku, neni slawnosti, neni
žádné duchowní útěchy. Gen před chrámem kněz w neběti lid ku
pokání a ku sagicnosti wzbuzuge, oblečen gja w modrou štolu. Tak
se dáo i w Čechách w ty časy. Gen Ultraquisté a ostatní zborowé,
genž se cirkwi sw. protiwili, své obrady konali. Tak neni wýmluwy.
Kdo neni s Kristem, gest proti němu, a kdo neshromažduge s Kri-
stem, rozptyluge. Králowství samo w sobě rozdělené, spustne, a
lámen na lámeně nezůstane.

Poznamenaní wěcí kostelních r. 1470.

Roku 1470 w neběti Reminiscere w postě p. Jan Kaplík, děkan kostela Wyšehradského, dle wěrnosti a přisahy složené a
dle powinnosti děkanšské pro zwelebení kostela a dle wůle pánů kapi-
tularů, gať w předešlé kapitole ustanoweno a určeno bylo, sepsal
poznamenání wšech věcí kostelních pro budoucí památku.

Nášak nezdá se mi, abyč ge zde právě od slova k slovu
uwáděl, nýbrž toliko obsah položim.

Giž předešlý děkan, Jan z Wilsimowa, řečený Bafsta,
dostal gednu malou truhlíčku, w kteréž pět listů bylo půwodnjího na-
bání ob Bratíslawa, — zlatá bulla ob Karla IV. a trogi
pečet, gedna wětšší a druhá menšší w čtverhranné štatulce. Druhou
wětšší s rozličnými listy.

Pan Jan Kaplík, dějwe než byl děkanem, wymohl s wel-
kon tjiž w Brně ob biskupa Holomouckého a kapitoly sw. Petra
w Brně truhlíci s pěknými některými věcmi kostelními, které tam
zanedhány byly ob Mikalá, někdy kanowníka Wyšehradského,
s tím doložením, aby se na Wyšehrad odewzdaly.

Děkan Jan má brachý a welmi mistrný obraz Neposkvrněné
Marie Panny se wyácným ostatkem roucha gegího, genž se na gisté
dny na Wyšehradě ulazowalo, a na něž Bonifac odpustky udělil.

Knihu: z pergameniu, w kteréž byl kalendář, kdy kdo zemřel — kni-
tata kostela Wyšehradského, martyrologium a prawišla kanovníků.
— knihu, genj. w obecné kapitole od kapitularu k tomu ustanowena
gest; aby se do ni pro budoucí památku wšlecht, co se při kostele
děje a užitěno: gest, napsalo — knihu, w níž jsou napsáni listové
kapitoly, počínaje od Alexandra papeže. Tato gebina gestie
se zachowala.

Říkan přigal truhlu a nádobu s knihami, kteréž mistr Jar-
oslav kostelní Wyšehradskému obkázal od kanovníků tehelných. Pa-
tronský, které on k twrnému opatrování zanechal a pana Jana
z Leskowa, tehdaž hosta w domě slavných pána z Rosenberka na
uhelném trhu w Starém městě, kliče dal panu Janu Kar-
lšteinskému, a poznamenání těch knih má pan Mikoláš
z Rubnice, kanovník.

Bylo těch knih asi 40, wšlecht nábožného obsahu, lázani a wy-
staby, z wětšího dílu na pergameně. Mezi těmi gebyne mat známé
gebyne To m á š A k w i n s k ý o ilancích wřty.

Dílem u dělána, dílem u kanovníků, genj. na Wyšehradě by-
bliti; se nacházelo 40 otnatů barev rozblných, gat w cirkwi pře-
bepřáno, některé byly welmi swostné, statem a perlami i drachmami
lameň: wyhládány, některé byly zlaté. Dílu bylo 15, z nichžto
4 pozlacený, geby sříbrný s rozličnými ořady. Dílu 3, geby
welmi těžký a swostný, dwa pozlacené. Autifondě, řadnaly, mis-
saly, psalteria, agendy, rozličná lázani. Také kniha, nazwaná vi-
ticus, kterou obkázal něgaty pan Simon Gudému knězi, genj. prwnj
byde primici we Wyšehradském kostele mti.

Tu patrný důkaz, že až dosawáde služby Boží dle kolektarijho
způsobu se držely, a že kapitola na druhé kněze o jeho zření a o ně
při mla. Wše slawné, wše plně milosti, co k cirkwi přibý-
a dle omyslu cirkwe se děje. Tak to býti mus, neb cirkwe gest
Řehowon, duch sw. gi kři a swawuge, zahaněno bude wždy wšlecht
mudrlantstwi, gež cirkwe opravowati se upowáji. Řesnyš gest to,
žekawon rukowici ořnomy na klamě štiti romnati.

Mnoho věci bylo sem w ochrann odewobaných. W kostelní
Brázděm gebna welká truhla, a dle swědectwí pana B a š t y tak

gedna mensi, než mohl dosti věcí, jaká, gedon jest s kapitol-
ním erbem, t. g. se dvěma kljčema.

Kniha Viaticus kostelní obdržaná jest w Budějovicích a mistra
Dea n r t c t z Benessowa, scholastika Pražského.

Celst-ll-gsem dobře, tedy z následujícího poznamenání zjvíme,
gafé věci w Krumlově schované byly.

Roku 1470 wnutraním pana Jana Kapliže děkana,
pan Jan Karlštejn a pan Ondřej kustos kostela, poděpsali
poznámenání. Věci kostelní poslali do Krumlova mezi octavou Na-
rostlého Panny Marie.

Dva kalichy, stříbrný pozlacený malý kříž, stříbrný pozlacený
s křížáčkem, kulatý paciřkat s křížáčkem, dvě konvičky stříbrné
s kostelními kůty mšískými, antifonáře atd., 4 cegnowé frotěny a 4
měděné, kalich cegnowý, 7 cegnowých konviček, 4 ornáty, 14 ubrání
na oltáře, měkké velmi křovské z línentu. Zvonečku několik, mě-
děnou moliřnicí, pupok.

Generální kapitola kostela Wyšehradského držána r. 1470
dne 16. července w Krumlově.

Pan R o s e n b e r s k ý s kapitolou Wyšehradskou velmi
spřizněn byl; R o s e n b e r s k ý obydli měli w kapitolním domě
na Wyšehradě a děkan raděgi sám glube bydlel, než by byl R o s e n b e r s k ý
wypowídal z bytu. Aby na Wyšehradě nebez-
pečno bydlét bylo, ušli se Wyšehradští páni k R o s e n b e r s k ý m
a w Krumlově outěšili nalezi. K a p l i ž děkan w jámku Krum-
lovském bydlel a kapitolu že držeti umínal, a wšech pánů gaf pře-
láty tak kanovníky sem pozval na den 16. července 1470.

Z protokolů k kapitole se spátunge až dosavadě ob počátku
pohřebů duplný počet a poslušnost kanovníků Wyšehradských. To
poslouch se stalo dne 27. říběna z Krumlova.

určen inby kostla předtím, jaké by se w něm měli býti
sati a předtím jaká měla býti a jaké by se v něm
n a n l i i n r t c t z křížáčkem, kulatý paciřkat s křížáčkem, dvě konvičky stříbrné

Preláti a kanovníci kostela Mořschradského.

Probošt: Pan Jan z Rabšteina, protonotář apoštolský a stálý kancléř království Českého. Děkan: Pan Jan Kaplíř, kanovník Pražský a farář ve Velešínu. Kustos: Pan Ondřej z Budířova. Scholastik: Pan Petr z Olavovic.

Kanovníci: 1. Mikoláš z Rudnice. 2. Wáclaw Rádec. 3. Mistr Jan Lábor. 4. Mistr Mikoláš z Ledče. 5. Jan z Gindřichova Hrábce. 6. Jan Nos ze Žitavy, Karlštejn. 7. Wáclaw z Plané, vikář a varhaník Pražský. 8. Jan z Chodowlic, nazván písař. 9. Říj z Telče. 10. Jan Ráček. 11. Pan Jan z Kolowrat, probošt Pražský. 12. Ondřej Meltin z Krumlova, sakrista tudy. 13. Říj z Budějovic. 14. Bartoloměj z Krumlova. 15. Benedikt ze Strafonic. 16. Jan z Mostu, farář v Třebenici. 17. Jan z Wobochob. 18. Jan ze Znojma, farář v Stačici. 19. Petr z Kouřimi. 20. Fridrich Theotinius

Prázdna kanovníctví: 21. + Paul Ubalbin. 22. + Prokop HalpARTH. 23. + Zdeněk z Krumlova.

Dsm bylo ob krále dosazeno z nadřčených pod 8. 12. 13. 15. 17. 18. 19. 20., ostatních patnácte wollla kapitola.

Poněmž cestování tehdaž w Čechách velmi nebezpečno bylo, žádal děkan ty pány, genž by nemjnilí aneb nemohli osobně do kapitoly přigiti, aby hlasy odowzdali některému z těch pánu, genž w Krumlově neb na blízce bydleli.

To byl Jan Ráček kazatel w Krumlově, Ondřej Meltin, Bartoloměj z Krumlova, Říj z Budějovic, pětoun mladých pánu Rosenberků.

Sešli se a byli w kapitole osobně:

Děkan kustos, scholastik, mistr Jan z Gindřichova Hrábce, Jan Ráček, Jan Nos, Jan z Chodowlic, Ondřej Meltin, Říj z Budějovic, Bartoloměj z Krumlova, a Benedikt ze Strafonic.

Po pěti letech byla to opět první kapitola, někteří páni teprve po prvé w kapitole byli, proto pan děkan nadání, swobody a statů kapitolní w krátkosti předložil, zvláště list Wratislawa

krále, za kterého se mohli přiklíbiti wšiatni a statuta kapitolsnj zachováwati se zawázali.

Předložil poznamenání wšech kostelních věcí tu a tam uložených, aby každý wěděl, kde co hledati, a bylo ustanoweno, aby pan děkan hleděl na gedno místo ge uschowati.

Zvláštnj listowé kostelnj a pečeti kapitolsnj, též obraz Marie Panny s ostatkem roucha gegiho — wše odewzdáno bylo D n d ř e g o w i M e l t j n o w i, sakristowi Krumlowskému.

Bylo také ustanoweno, že se bude gménem kapitoly probosytu psáti, aby těm dvěma pánům kanownjším D n d ř e g o w i kustořow i a J a n u K a r l s t e i n o w i, genž při kostele resbowali, něčim nápomocen byl, aby nemuseli swých sibel opustiti; což učiniti probosst tjm spíše mohl, poněwadž mnohé zbožj kapitolsnj držel a užíwal.

Prokop pjsat Nového města, zvláštnj dobrodinec kapitoly.

Kostel sw. Trojice pod Emany; Wysehrad hlawnj místo kraginy swé.

Na břehu Wltawy stál dům čili spíše domek, při něm dworek, zahrada a louka, z čehož děkan r. 1450 dostával ročnjho platu 15 gr.

Od tohoto hospodářstvíčka okolo Botiče potoka až k Ruslim byly zahrady, luka, rybníčky i chmelnice mezi Wysehradem a Slupy. Toto wšedko zbožj patřilo práwně kapitole; P r o k o p pjsat Nového města Pražského některé koupil, jiné nagal od kapitoly, něco od krále G i r j o posmrzeno měl.

Stahowalo se to zbožj až pod Emany, neb kostel Sw. Trojice na geho gruntech stál, a on kostela patronem byl.

R. 1457 se zawázal, že zbožj kapitolsnjho jádnému ani prodati ani nagnouti nechce, leč takowému, kterýž by řádné ouroky platiti mohl. W tomto listě nazývá Wysehrad caput provinciae, hlawnj místo kragy, gať wždy od dáwna znělo.

Pohanstých knížat byl Wysehrad gediné a hlawnj sídlo, prvuj místo knížectwj Pražského vojvědi, pak prvuj místo kragy, neb heg-

mani a purkrabj neustále sídlo na Vyšehradě měli, a teby i nyní byl Vyšehrad první místo toho položení, které purkrabj Vyšehradský řídil a spravoval.

Tento Prokop mace patronát farního kostela sv. Trojice pod Emanuelz dosadil na tu faru za faráře Dobřege z Budířova, kanovníka a kustosy kostela Vyšehradského, a vynáwá w tom listu, že kostel sv. Trojice ge přivtělen a připogen ku kostelu Vyšehradskému, t. g. snad tak, že wždy někdo z kněžstwa Vyšehradského na tu faru dosazen býti musil. Což se stalo r. 1476 na den sw. Martina w Praze.

Jan z Kolowrat a ze Zbítowa, probosst Pražský, též Jan z Krumlowa, děkan u sw. Wita, administratoři arcibiskupstwj, pöthorčili Dobřege na tu faru a zřegně zawázán gest při kostele bybleti. List ten zhotowen gest w Krumlově 14. února r. 1477.

Tak i ti to páni w Krumlově se zdržowali.

Prokop pisač, muž nábožný, mace zvláštnj zřet a uctiwost pro kostel Vyšehradský, zboží od kapitoly koupené r. 1482 nazpět darem dal. Odnášelo to jagisté na wíce než 30 str. wegsewku — znamenitý to dobrodinec kapitoly a kostela Vyšehradského.

Blahoslawenj milosrdnj, neb oni milosrdenstwj bogdou.

Probosstowé, děkanowé a kanownjci toho času.

Probosst Jan Rabštejn skonil w Budně w Uhřích r. 1473 dne 19. listopadu. Po něm klade Krüger i Hamersmild Jana z Dubé neb Berku. Berghaner zřetelně dosázal, že tento nikdy probosstem na Vyšehradě nebyl, a že místo Rabštejna přišel onen slavný a wýborný pán Čestý Hanuš z Kolowrat a na Zbítowě, muž učení, střísný, udatný hrdina, rovně tak wynešené myslí jako nábožného srdce. Dosadwad w stavu manželském žiw byl, žádal ob papeže Pawla II. o milost, by papež splatomocnil kněze, genž w domě Hanušowě spráwu duchownj webl, by genu, geho manželce, škřtrám i dětem oběho pohlawj rozřešení udělit mohl i w těch prowiněnjch, w kterých sw. Otec sobě obyčegně wymjnil rozřešení dáwati.

Ždá se, že čím více křesťanská katolická nábožnost v království Českém vůbec mizela a tupena byla, tím více se v sedcích a domích gedkolliwých rebi upewňowala a rozhoňowala. Tak dnes swatý Jiří a webe království své.

R. 1467 po smrti manželky své do stavu duchowního wstoupil, byl kanowním Pražským i Wyšehradským učiněn, pak presbostem gedné i druhé kapitoly a řebitelem arcibiskupství Pražského.

Odt zmizile církevní Kinskou v Čechách podporowal a bludy wywracel, P e f f i n a poněkud v Gloria Met. Eccl es. wyprávě; co by pro Wyšehrad byl učinil, není ani pomědomo; v listech Wyšehradských žádně spráwy se o něm nenalezá. Dokonal r. 1483 dne 23. září. On wymohl od papeže Sixta IV. swobodu kanownským Pražským, aby negn we swém chrámu Páně, ale i glade při službách Božích pontifikátii i rozumnější cíi a služby Boží nájípati mohli.

S ním byl mistr W á c l a w L e b e č děkanem. R. 1472 byl gestě kanowním a pisatěm krále W l a d i s l a w a. Majeg nazhíwaki M i k o l á s s e m z Ledče. On komal wyslanství do Říma od W l a d i s l a w a, aby mje se ggednal mezi sw. Dtem a králem Českým.

Po něm na děkanství zvolen byl r. 1483 W á c l a w z Plané, doktor práw církewních a kanowník Pražský, arcijahen a kazatel. On to byl, genž od P r o k o p a pisatě zboží darem dostal. R. 1487 pronagal winici nad rybujěky u sw. Panfráce a na Habrovně nad Brěj. Toho roku také dokonal. S ním jsou v listech kanowních podepsáni: kněz J a n R a c e k, B l a ž e k z Plané a R e h o k.

Po J a n u s s o w i na probostství Wyšehradské dosazen byl J a n VII., pán z W a r t e m b e r k a, genž byl probostem Pražským a Litoměřickým, spolu též řebitelem arcibiskupství Pražského.

Byltě to muž wynešené mysli, pomah wájných, doktor práw církewních, horlivý ochránce a zástupce katolické církwe. W křetě wětu swého dokonal r. 1508.

Boh u s l a w L o b k o w i c o něm sprowage, gmoštem geg nájíwaki, genž quantuor et totidem uidit Olympiadas.

Díjwe než zeměl, služil probostství Wyšehradské a na gěho

misto byl dosazen od **W l a d i s l a w a** r. 1407. **T h e o d o r i k** z **T a n d o r f u**, kterž proto probosťstwjto dosáhl, že **R r i s t o f** z **W e t t m i s e**, genž po **W a r t e m b e r k o w i** za probosťia od krále **W l a d i s l a w a** r. 1507 zvolen byl, milosti té nepřigal, an wětšji obk-
heni měl w ležení wogensťem a pod sřirým nebem než w službách
duchowujch. R wůli probosťtu **T h e o d o r i k o w i** z **T a n d o r f u**
čtvero listů ob **W l a d i s l a w a** wyhotoweno.

První r. 1507, kteržmž geg král kapitole představil, druhý
r. 1511, kteržmžto geg potwrdil a kapitole uatřbil, aby ho nřa-
bila; třetj r. 1513, kteržmž potwrdil list **R a r l a** IV. bullu
zlatou a téhož rofu i čtorth, gimž potwrdil práwo od **L a d i s l a w a**
R a b s t e i n o w i dané, aby statky probosťstě wymahal. —

Děkanem byl r. 1488 **J a n** z **P o p o w a**, kterž pronagal wi-
nici za **W y s s e h r a d s k o u** branou, a r. 1490 pustě grunty na **H a b r o w é**.

Kustosem byl kněz **W l a ž e k** z **W l a n é**, genžto r. 1493 s wůli
a wědomijm ostatnjch kanownjstů pro kostel a služebnjšy knihy koupil
od pana **G i t j h o**, měřtana **N o w o m ě ř t ě h o** ob zlatého orla, a od
pana **P e h e m a** za 7 kop po mistru **J a n u** **W i l é m**, lékař
neglepššim w **P r a z e** (**Joannis Albi Medici** optami). Byly to na
wětššim býle knihy sw. otců: **A u g u s t i n a**, **O r i g e n a**, **B e r n a r d a**. Tenthž
r. 1494 koupil a přivezl 7 knih duchownjho obsahu z **K a r l s t e i n a**.

Kanowníkem byl **B e n e š** ze **S t r a k o n i e**.

Do děkanu **J a n u** z **P o p o w a** přišel za děkana **G e t t i k**
z **T a n d o r f u**, o němž wřsal co děkana žádně zminky ze gměna gsem
nenalezl. Horluj mužowé to ale byli a kostel i kapitolu ze wřř-
řily swé zwelebitti a ze zřjcenin wyhrabati se snažili. Šetrně a sřjdmě
ři potřnalt, a ač wřřěho pohodli zbaweni byli, nic na to wřře ne-
dbali; probosť i děkan při kostele bydleli, což z následujcisho po-
znati se může.

Starost kapitoly s zachowánj swé r. 1503.

Kapitola widouc, že při wřřři bjdě a záhubě, do nřžto zewnřř
uvedena byla, i ob swěch wlastnjch oudů mnohou strast utrřěla,
seřřla a umilowla se o to, co by ř zamezenj oběho prospělo. Uřue-

ffenj sepsála a wyslanci papežského, genž u krále Wladiслава w Dubině bydlel, ku potvrzení podala, kterých wšše také r. 1503 schwálil a potvrdil. Wyslanc ten byl kardinál Sw. Cyriák w Therms. Ušnešetj toto bylo:

Poněwadž za sluffné gest, aby duchownj neustáše péči měti o rozmnožení služeb Božích i o ozdobu chrámu Páně gať s ostatky tak obřady a sice tak, aby swětský lid k nábožnosti wíce a wíce potwzbowán byl a s wětšj náklonností ke službám Božím se uchylowal, proto welebnd kapitola Wyšehradská pořádně a slawně shromážděná patřke na to, že ten chrám, genž množstwjm bohatstwí a hogností služebníků se stwěl a slawný byl, tak w třicetinu a bídu bšlem nehodowčasů, bšlem newššimawostí přebdůw nassich přitřel, a gestkže by brzy a pilně obstarán nebyl, snadno by se státi mohlo, že by negen wšsecky služby Boží docela zassly, nžbrž i samé starwenj gž na polo zboweně a rozkotané i docela se zbowilo.

Čhtj oběmu zlému gať balsece možná ugiti, s milostí a pomocj Duchy sw. gsme některá nowá prawidla dle potřeby času ustanowili, některá stará a zapomenutá obnovili a tresty na přestupky uložili, neb gesttě budoucně uložjme.

1. Pořad kostela bez wšle a wědomj kapitoly do ochrany neb w držení bráti se žádný neopowazug. Wšše do truhly se složi, pod tři zámky a tři kljče se odewzdá.

Geden kljč at má děkan, druhý kustos, a třetj ten, koho kapitola k tomu zwoľ, tak ale, aby ti tři neměli práwa něco obtud wyjti ani truhly otwírati, bez dowolenj kapitolnjho. Tito pořadowě docela k žádné giné potřebě se newynaloži, leč na oprawenj a obnowenj kostela neb na wykoupenj některých statků, genž ku kostelu patřily.

Za truhla se ale zachowá tu, kde gest pořad sw. Wáclawa šchowán, neb tu, kde by se kapitole gštěgl a pohodlněgi býti zdálo.

2. Aby piljž, genž w kostele spabý gest, a tjm celý kostel pádem hrozi, gať možná brzy postawen byl, aby se tež klenutj, gež z gedné strany spadlo, obnovilo — i střecha oprawena byla, a gestkže by se zdálo, a základy kostela to wydržely, aby kufkama přitřyta byla, na což dwa kanownjci od kapitoly zwolení dohlžeti

budou, aby se vše pořádně dalo a rovnalo, pak kapitole z každého počet složí.

3. Ustanowí se 90 kop Wissenstuch ročně těm, kteříž na Wysehradě bydliti budou a vše, kázání a ostatní povinnosti dle potřeby kostelní vykonají. Z těchto se dají 2 kopy gr. žákům, genž ve školách tam budou a při službách Božích spívatí pomohou; zvonit se zjedná; woškové swíce a jiné potřeby k službě chrámu se zaplatí. Ostatní se rozdělí na tři, dva díly se dají p. děkanovi a třetí p. S i ě m u n d o w i aneb jinému residentovi od kapitoly ustanovenému. Kdyby by pan děkan tam sám nechtěl bydliti, at místo něho se ustanoví a usadí od kapitoly jiní dva kanovníci neb jiní kněží, tak aby byli tři residentální kanovníci neb jiní pak kapitola za dobré uzná, mezi ty se nadřecené peníze na slegné díly rozdělí. Nadřecených 90 kop ale se zapíše na winice, dílem na nágem z winic, dílem na jiné důchody nágemné, pak se pohodlnější a lepší býti kapitole zdáti bude.

Kdyby ale některý z ustanovených, gáfěli hodnosti, powinnosti své zadost neučinil, neb neschůdně, nemírně se choval, neb se gáfěli způsobem proti kněžské hodnosti provinil, může a musí co negdříve mocí kapitolní býti odstraněn, a na místo toho jiný hodnější a poctivější na residenci se dosadí.

4. Ustanowugeme, aby ostatní kanovníci toho kostela, neb osoby jiné hodnosti w Praze bydlící negméně gednou za měsíc sami, neb místo nich jiní mši swatou sloužili, na slavnost sw. Petra a Pawla při všech službách Božích mlmo matutinum všichni přistoupiti byli a zawoláni bywše od děkana do kapitoly se sešli; oněch z důchodů kostelních dwafráte do roka přigimali, w soudech a rozepřích se strany téhož kostela se postavili, a pak kdo může zastával práwa geho. Dá se gednomu každému z nich 3 kop gr. Pr. každoročně at gšou i tím, pak málo gest, spofogeni, až by se důchodové kapitolní rozmnožili, pak každému přidáno bude z přibýwajících důchodů; pak dalece titto stačí.

5. Každý rok se zvolí od kapitoly hospodář, t. g. kostela prokurator, genž by vybíral a shromážděl přigmy a dwafráte do roka t. g. čtyry neděle po sw. Štěpě a čtyry po sw. Sawle onplav počet ze všech přigmy a wydaní složil.

6. Jádny hospodár kostela ani giny důstojník nesmí komu čeho sleviti neb odpustiti, genž má co kostelu platiti neb obyděti, nemá milost: a nijho profazowati, neb podhauou osobu gako ošpobozowati neb w čerstol důchody kostelní tenčiti bez zřegmého pomolení a usnesení kapitolnjho; kdožby přecinił, má wšse kostela ze swého wlastnjho gmění nahraditi, celý rok nebude připuštěn do kapitolky, ani čeho a důchodů oddrži.

7. Galkoli peníze po wydaní na residenciální a na jiné služebny kostela přebudou, kažhorpěně se do truhly schowagi k ostatnjm potřebám a ku potřebě kostela se zachowagi.

Tak tento zákon jagistě plný moudra. Škoda že neznám mužety, genž k tak užitečnému ustanovení se usgednotili. W a r t e m b e r k probost a T a n d o r f děkan byli asi w tom roce; gaci kanownici? ani jmény gšem nenalezl.

Necht byli kdo byli, duchem Solonstým nadchnuti byli, a řekny gen těchto sedmi prawidel se wždy šetřilo, byla by kapitolá Wyšsehradská příkladem wšech a nebohatší w celé křesťanské říši.

Porownání kapitolnj r. 1509.

T a n d o r f probost a děkan W a r t o l o m ě g, genž po Tanderfowě na děkanstwj dosazen byl a až do r. 1512 děkanowal, o kterémž jádně spomínky nenalezám, než že byl spolu kanowníkem Pražským, bydleli na Wyšsehradě.

Stavení od lidu nepřátelského zhořená málo byla oprawována, obydlí tedy na Wyšsehradě wzácně galkoli bídne; důchodové malí, poněwadž zboží důchodnjch společností; gessť bylo obhřegnou křistiti i odplatou hrděstých skutků.

Co tedy nyní z kostela se nacházelo, probost sobě, a děkan opět sobě přimlasniti se snažili. Rozepře tuhá powstala. Gak důležita byla, widěti gessť, že na kráse W l a d i s l a w a zanašena byla. Prál kapitole nařídit, aby se o srománj postarala, a A m b r o ž e kanowníka Wyšsehradského, genž byl děkanem u sw. Wita a administratorem arcibiskupstwj Pražského, za soudce určil.

Sessli se 21. listopadu w domě A m b r o ž e děkana, doktor J a n Z u f, M a r t i n P l á n s k ý, mistr G i ř i P l á n s k ý,

pan P a s s p a r kazatel, mistr P e t r, kanovníci B y s s e h r a b s t i a ná-
lebníci gáto soudcové rozhodli :

1. Aby osobně a w statku sblíci kanovníci s děkanem ze spo-
lečného žití byli, geđen aby sbíral ouroky, přigmy a důchody, kte-
réhož kapitola k tomu zvolí a ustanoví, genž by i vybrané a se-
brané důchody wšedny rozdělili rovně takto :

- a) Pan děkan dostane dvě porce, a pan probosť at má geďno-
kuchou porci z wděku, ne pak z ohledu probosťstwj, tdyž se po-
dělí povinnoštem kanovníckým; každý kanovník má též tako-
vou porci a tak byt by gich i více bylo, at se zachová. Přet-
dassi a onus ambonis at má děkan.
- b) Swětlo, oleg a ostatní ke službám Božím potřebné ze společ-
ných přigmu se zapraví.
- c) Důchodní wyhá počet bez odkladu, tdykoli žádán bude.
- d) Žáci i strážní kostela at zaopatření gsou z obecných přigmu.
To se zvláště připomíná: aby pan probosť, tdyž by k hogněg-
šim pramenům přišel neb ze swých statků tolik dosáhl, že by se
zaopatřiti mohl, porci kanovníckou, která se mu z wděku w geho
potřebě povolila, pustil, poněwadž přigmy probosťstě od kapl-
toiných odděleny gsou.

2. O domu, pro který roztežitost se stala, takto rozsuzame :
Poněwadž pan probosť se přiznává, že būm ten ku probosťstwj nez-
patří, z důvodů pana děkana ale patrně se ukazuje, že k děkanstwj
patří, tedy at ho děkan užívá.

Předce ale z wážnošti a pro newyhnutelnou potřebu pana pro-
bošta tento čas až k budoucímu prvnímú sw. Hawla at po-
togně pan probosť w něm bydlí; a děkan at zatím spologen gest
s hořegšij sedničkou (stubella) a s geďnou negblížšij komorou; a če-
leť swou at zatím nechá děkan w domě, kde nyní bydlí.

3. Ze strany wíste, lesů, ostrowa, luf, rybářů, a ostatních
mowitěho i nemowitěho zboží, které kapitola až dosahod má, usku-
nowugeme, at kapitola gáto za wlastní má a práwa w nich wyko-
nává. Při tom listu zawěšena gest přet kapitolní menší t. g.
s obrazem bítovánj F r i d r i c h a.

Čaké milosti prokázal Vladislav král kapitole.

W l a d i s l a v panował od r. 1471 až 1516, tedy 45 let z počátku nepokojně, neb **M a t y á š** Uherský král a jiní o království České se pokoušeli, až 1490 **M a t y á š** zemřel a **W l a d i s l a v** s sebou králem Uherským učiněn byl; tím způsobem se stalo, že také mocněji w Čechách vládnouti mohl. Od roku 1491 deset letů se nachází ob **W l a d i s l a v a** na Vyšehradě. Z prvních 20 let gebný list gest tu, a ten se kapitoly uetě, nýbrž **J a n a W o d u k a**, gemý král bržej zboží w Rysolegích potvrzuje. **W l a d i s l a v** král, gať lze z těchto listů znamenati, milosti každému udělowal gať mohl, a gať kdo žádal, neohřěže se na práwo, co komu.

J a n z Roupova, negymšší píšat království Českého, bržet statky: 1. Městečko Kolowec. 2. Žitenice. 3. We wš Lihakowicích, co tu probosťství Vyšehradskému přísluší. 4. Wes Lissinu. 5. Pustou wes Oichate. Pustý dwůr Rastkow. Ty král mu potwrdil, aby gich užlwal i synowé geho až do smrti, pať aby ge nawrátli za sumy, za které to zboží upšano magi. To se stalo r. 1491. Na žádost kapitoly potwrdil wšední práwa, swobodny a listy ob králů a knížet wšli kapitole dané, aby kapitola sužována nebyla, swou zvláštní ochranu a zašdání gi upsal, winici pode zdi Vyšehradskou a ostrów pod Vyšehradem gi nawrátli a purkrabimu hradu Pražského i podkomožimu nařídil přisně, aby se wždy náležitě kapitoly ngali a gi hágiti, a kde gať důchody má, t těm aby gi dopomáhali. List dán w Budjě 4. února 1493.

Pan **J a g i c o w á**, bržitelský dwůr kapitoliho w Hostowici, zemřela, připadlo to zboží kapitole, král to nastoupení nové potwrdil 1496. Naproti tomu w Chanicích dwůr poplužní ob **S i g m u n d a** zastawený nechal **J e r o n ý m o w i** a koupil potwrdil r. 1497. Purkrabí zámku Vyšehradského mnohé zboží na Vyšehradě i w okolí sobě přiswogiti a geho užjwali. **G e t t i c h** z Tanborsu dostoupim na děkanství, gsa muž znamenitý a u krále wážený, wymohl to, že zboží na Vyšehradě, geť ob bádna kapstole patřilo a nyní w moci purkrabího bylo, po geho smrti kapitole připadlo, akeť že gešitě za živobytí geho kapitola s ním o postoupení se umluwiti mžje. To bylo: Lid okolo hory Vyšehradské s obou stran;

i pod horou přehýpagci: řeka až do mostu Botičského u špitála; a od mostu až do brány po silnici a cesta starobávní.

Namrtil král nadepsané listy se všemi a veselými gegich užity, důchody a příslušnostmi, nic z toho nevygimane a to vše pro rozmnožení služby Boží r. 1505. Beržmistr potahoval winici na levé straně u zdi městské pod své právo a baň z ní žádal, nemage žádně moci a práva k tomu; král to bezprávně zamezil. Dal moc kapitole, aby se moci oněmu partrabství Pražského zmocnila všeho zboží, zahrab, chmelnic, winic, dědin, luk, které by kdo bez zápisu a glistoty královské neb kapitolní měl a držel. Komu se líbilo, píseť na winicích neb dědinách kapitolních kopal, nic za to, neplatě štodu činit, i to zapověděl, w čem zvlášť obce a purchništi Pražští Starého i Nového města mnoho si domolowali r. 1514.

Téhož roku zastavil neb daroval Blažislav Mikoláš, staršímu Trčkoví z Lipy a stregám geho, Zdenkovi, Janovi, Gindřichovi, Vilimovi a Mikolášovi mladšímu Trčkoví z Lipé a na Bláskmi klášter a zboží Bilemowské; město Pelhřimow s glnými wesnicemi a příslušenstwím arcibiskupství Pražského; wsi Přesetice, Chrašt, Krupnou s glnými zápisly s wesnicemi ob kláštera Sedlečského; wsi Černilow, Jasenow, Častu, Mokry ob kostela Pražského. — Chroustow, Dvořiské, Dubečnu, Dřet ob kláštera Dvátowského. — Učehowice a glné weslice ob kanownictví Wyšehradského, — Štěpanow, Přibosoudow, Zahradka s glnými wesnicemi arcibiskupství Pražského a kanownictví Wyšehradského, — Hněřkowsice s glnými mistry kanownictví, — Pratoňin, Čáslawský, Chotu owesnou s glným příslušenstwím kláštera Droumowského. — Snět, Střítež a Pěšce s glnými, Chotu Karpištowu; Michalowice s glnými wesnicemi kanownictví, Kaděšowice a Dolek kanownictví Pražského, wes Váně u Smoganowa. Klášter sw. Pole w fragi Hradečm.

Ober Wyšehradská, práwa a swobody gegj.

Blaze národu, kde každý žije dle zákona sám sebe, sčáse. A. krať, kde každý svým zákonem býti chce.

Kde každý svůj zákon provádí, tu žádná správa, žádný řád. Po celém předešlém století se tak v Čechách býválo. Kdo silnějšího ramene byl, ten byl pánem, dnes tak, a zejtra jinak wel. Obzvlášť náramný zmatek v právech povstál. V ten zmatek město Vyšehrad i kapitola zapletena byla, že až došaváše po 300 letech ještě co rovnati má. Královský hrad, slavné město, kapitola znamenitějšími svobodami obdařena, město ale nikdy znamenité nebylo. Za n. král měl r. 1311 ten outerý přeb sw. Blázejem tomto mládí obdariti obec, řka: Kdožby koli s tou chudou obcí všech občností i poplatků netrpěl, ten aby v obci trpen nebyl. Kdožby ginde dům svůj měl, a zde na tomto právně dům pustý nechal, ten do dne a do roka aby člověkem dobrým osabil, anebo aby se vyprobal, aby tudý soused nešťázel. Pakli by toho vždy ten člověk učiniti nechtěl, tedy to purkmistr a konšelé magi v svou moc wjiti a na ouřadníka královského wznesti, aby vždy to město poustlou nebylo. Po zboření Vyšehradu r. 1452 bylo woláno několika biskupům, že budou města rozdáwati ku stavění, a k žádné berně nebudou potahováni. Zagimáč města rozdáwal, temesnjci a jiní lidé se tu usazowali. Dostali se pod moc purkrabí Vyšehradských, z nichžto jeden byl pan Z i b š t e i n s k ý, ten jednoho souseda gménem W a l e n t i n a zbil a sesekal, pročej purkrabšwí zbarwen a pan B o h u s l a w z Ugezdce purkrabím ustanowen byl.

Ten odevzdal kapitole čili děkanowi die listu krále. W l a d i s l a w a co we své moci na Vyšehradě měl. Vyšehrad byl mezi jdi, kterouž i Pražská města ohražena byla; na Vyšehradě na většji byl obывatelé byli s sebou měšťané Nowoměstští, i někteří ze Starého města, ano i někteří páni Čestí, jako pán z Roupova, Za n. hofmistr královský. Ti těch samých práv jako Pražští i na Vyšehradě užiwati počali a poněwadž žádosť byla, aby gen Vyšehrad se poněkud zvelebil, žádný w tom nepřekážel. Neplatili ti sousedé žádné berně, což se jim líbilo z ohledu bídý gegich. Každý soused přý štenkowati mohl swobodně každý nápoj, malwazi, wlasté, rywatu, romanic, uherská i rakouská wina, i pivo, galkolw může gmenowáno býti a z toho také nic neplatil.

Každý mohl štenkowati, žádný mu nepřekážel, a šee proto, že neměl tomu co štenkowati, proto že žádný obchodů tehdaž na Vyš-

hrabě nebyl, nemohla vrchnost nic jáditi. Regwýšši pan subj a pan hofmistr království Českého, urozený pan W i l i m z Persteyna, pan B ů t a Švihomský, pan G i n d ř i ch Hradecký i gini páni spolu w radě sebij toto gsou prý Wyšsehradskému magistratu z práwa naležli, aby wšech práv a swobod užíwali a gini se spravowali; kteráz páni Rowoméšští magi, poněwadž gsou w gednech zděch gawo i oni. Ortele spravedlivé aby sami wyřikali a nikam aby negazdili a nepošlali o ně.

Od toho času a proto, že Wyšsehrad mezi zdi stegnou gawo. Praha stogi, nesmírné křivdy, těžkosti a nesnáze gaw kapitola, wrchnost, tak obec snášeti musila.

Přkan G i t j z Přimdy ginak z Franenberka.

Děkan B a r t o l o m ě g z Roudnice došonal. On pilně wyhledáwal a zaznamenáwal, kde gah ourof z pohledáwanj byl.

Hogné poznamenánj z desť zemských zanechal. Sotwa ale ze wšeho toho gest lbo w stawu určiti, mnoholi asť přigmů kapitola w ty časy měla. Anž lže frozuměti, gestli wšse wšsady pronagato a zaprodáno bylo, gestliže také sami gah pole; winice a zahrady drželi. Na mýsto geho zwolila kapitola G i t j h o P ř i m d u. D tom wolenj se nacházegi dwa listy kapitolnj, gedn na papeže L w a X., druhý na L o m á f f e kardinála sw. Martina, genž byl ložatem u W l a d i s l a w a krále. W obou listech žádá o potwzrenj toho wolenj. Píši tu, že ačfoli důchody kapitolnj sotwa gednoho kněze náležitě wyžiwiti mohou, že přebce mýsta prázdny nechat nechť, aby nezahynula, fbyž neni přigmů, aby alespoň gméno hodnosti se zachowalo. Ti listowé psáni gsou gménem G e r t i c h a z Tandorsu proboshta, mistra G i t j h o kustosaj; kanownci napsáni gsou: J a n J á k, starší doktorů práv, M a r t i n z Pustimře, F r a n t i š k z Tachowa, S i g m u n d z Budešovic, J a n Uřístý. Na hrabě Brajššem gsou listowé zhotomeni r. 1519. On wykonpil člowěka kostela dědicného w Rowarech od panen sw. Anny a ten platil ourofu 1 kopu; nepostawil co musil dáti.

Pronagal čmelnici w Ruslích a loufu; z sacř sa platilo ročně 24 gr. 6 Br., gedn groš počtaje za 7 peněz býlých; aneb za 14 malých.

R. 1527 byli s P ř i m b o u tito kanovníci: Mistr G i ř i j z Hradeštiny Blanský kustos, mistr J a n Ž á k, doktor w právech duchovních, kostela Bražského administrator, kněz F r a n t i š e k z Lachova, probost Dolešatovský, kněz J a n z Ústí a kněz R e h o z z Třebusina.

Král Ludvík r. 1526 dokonal a Ferdinand I. nastoupil.

Král L u d v í k Vyšehradské kapitole potvrdil r. 1523 wšedho nabánj a swobody, zwláště winici u ždi a ostrow pod Vyšehradem, což otec geho kostela wrátil. Byl tento král w tom zwláštěnjš pohav, že wšady běh přirozenosti předcházal. Prv než čas se naplnil, přišel na swět, gsa dítětem, wolen byl a korunován za krále Uherského a Českého, dříve než obyčejně děti mluwiti počnají, on mluwl a pachole gsa, nad míru důvtipný byl. Nemage 10 let, země řiditi mohl; w 15. roce wěku svého M a r i i, Rakouskou kněžnu, za manželku pogal; galo pachole bradu wouhy obrošlou měl, před 20. rokem počal šedivěti, kwapně s Turky w bog wessel, a w bitwě u Moháče w bahnách, poháně oře svého nad možnost geho, utonuw zahynul w 20. roku stáří svého. Síla ducha geho se ukázala w listu w Budjně r. 1525 dne 25. kwětna wydaném, w němž nařizuje, že w králowstwj Českém a kraglnách přiměřených gebině katolické wjry přigimajici pod gebnou a pod obogi ble Kostnické úmluwy trpěti bude, a jádných změn w řáděch Řimské cirkwe je nepřipustij; kdoby se tomu protiwil, že země wyhnán bude; kdoby nové kacířstwo roztrussowal, že smrtj to zaplatj.

F e r d i n a n d I. prv než králowstwj České nastoupil, toto slibil: že kompaktata ošřjhati bude, že obstará, aby arcibiskup dosazen byl, že cizozemců t jádné hodnosti w České zemi nepowyšsi, nýbrž Čechy ge obsadj, že zemi dle způsobu a zákonů Českých řiditi bude, že jádného zboží ob koruny neobprobdá, ražených peněz nezlehčí. Tak nábožnost opět a pořádek se probjirati počnaly.

Probosťt Wlķj z Welče a swobody Wyšsehradských.

G i ř i z Welče po **G e t t i c h o w i z Landerfu** dosáhl od **F e r d i n a n d a I.** probosťstwj Wyšsehradské. Byl to muž znamenitý, welké služby králům Českým prokázal.

Na geho a celé kapitoly žádost wydal **F e r d i n a n d** list r. 1528, w kterémž wyšsecky listy předešlých kužat potvrzuje; dáwa moc wyplatiti, wyimáhati a wykoupiti wyše zboží, statky a gmětj, fdekolim, a pod gahymkoli nápisem zastaweno neb obcizeno jest. Kdo by bezprávně co držel a užíwal, povinen jest wyše kostelu a kapitole nawrátiti. Zauzáal se, že nechce sám ani geho nástupníci co kapitálního obcižiti neb ginému upřati.

Toho nebržel. - Wyšečen lid probosťtu a kapitole poddaný takto oswobodil, že žádný pán ani město poddaného Wyšsehradského kostela pro žádný wyšstupěk a zwláště ne pro dluhy nesmí do žaláře dáti, leč by prw rozsudku od probosťta neb kapitoly sobě wyžádal. Což jagiti znamenitá swoboda Wyšsehradských poddaných byla, že gen probosťta a kapitolu posloučali, a gestli probosťta a kapitolu z něgake přičiny by nebylo, soudy své na komoru královskou zanášeti směli. To práwo neměli ale gen obywatelé města Hory Wyšsehradu, ale i Rhotečtj, Kosorštj, a fde gahy sedláci, Chalupnjš neb podruh hyl. Hegtmané neb purkrabj Wyšsehradští gestě pořád znamenitých byl. obce we své moci drželi a obec obtěžowali. Gať obec tať kapitola stěžnost sobě u krále webla, aby dle magestátu **W l a d i s l a w o w a** Wyšsehradská obec pod řádnou wrchnost swou přišla. R. 1529 we středu po sw. Wjtě **F e r d i n a n d** tento list wydal.

F e r d i n a n d, z Boží milosti Uherstý, Český Král, Infant w Hyspanii, Arciskňže Rakouské a Markrabě Morawské atb.

„Opatrnj, wěrnj, nassi milj, wězte že gest nám oznámeno, kterak byste wy předešlých časů strze nespráwnu držtětů mnoho protlivenstwj a ouzkošty snášeti až i posawáb měli. Z protož magice my litost nad wámi a ctjce, abyste zase w přebkůw wassich swobody a zwýšlosti přigiti a řád práwa zachowagice pokogně žiwí býti mohli, wězte že gsme wás gž zase slowútnému **G i ř i k o w i z Welče**, probosťtu kostela Wyšsehradského, wěrnému nassemu milému dáti a mocně na-

svržititi ráčiti. Z příkazem vám pod milostí a tak konečně mši ráčme, abyše wy se k tomuž O l i j k o w i probosťu, tak gat k předtím geho we všem poslušně, pobbane a wěrně zachowali, a žádným glným (mimo něg) se nesprawowali; kdo by pak glnáče přes to rozkázanj učinil a swéwolně wystupowati chtěl, wěděli bychom my se k takowému gednomu každému gat zachowali.

Ač o žádném té wjry negíme, než že wy se wšickni poblé vůle a rozkázanj nasseho (tak gals psáti ráčme), zachováte a my vás dále we spraweknostech a starobylých zwyslostech a swobodách wasšich milostivě ochrániti, při nich zachowati a ruku swou nad wámi držeti ráčme."

Dáno w Vinci we středu po sw. Wjtu, léta 1529 a králowánj nasseho třetího.

Ferdinand milost Wyšehradským prokázal, že ge pod spráwu kapitoly dal. Neblouho sobě toho za milost pokládati, ale brzy prawili, že milost králowsta ge wšši pobbanošti sprostila a swobodné učinila, čehož w žádném mageštátu se nenachází.

Šimon Willatikus a nawrácenj zbožj z Krumlowa.

Hamersmíd i Berghauer umábi po O l i j i z Přímby děkana Šimona Willatika a wyprawugi o něm, že byl básně korunowaný, arcibáhen Pražský, a probosť u Wšech Swatých. Za geho času a sice roku 1530 mělo se zbožj, gež w sakristii Krumlowstě schowáno bylo, nalezi a na Wyšehrad nawraceno býti.

Glysselt gíme, co wšše bylo gedentráte sakristowi Krumlowstému odewzábáno pod ochranu a nelze pochybowati, že také to samé se nasslo a odewzábáno bylo.

Tedy co Berghauer minj, že by děkan Jakub Pražský ge sem byl strýl, není prawdivé. Gestlíže prawda, že tento Šimon o n blwage se z prassního mostu do geleného příkopu na hrábě Pražském se prolomil, s mostu spadl a se zabil r. 1459, musil děkanšwi Wyšehradstě brzy složiti, neb r. 1534 byl již Martin

děkanem. O tom Šimonowi gšem žádných zpráv w listech nenalezl. R. 1530 potvrdil král Wáclawu Rabenhauptovi kapitulni weš Litčowice.

Petr z Bechyně probosst a Martin děkan.

Král Ferdinand udělal Petra z Bechyně probosstem Wyšehradským. R. 1534 we čtvrtek po sw. Wítě z rozkázání pana Gířka z Gelce, toho času probossta wšech obec Wyšehradská se sešla do radního domu a tu gsou ráčili přigiti páni tiito: pan purkrabí menší, pan Wyšický, pan Smrčka, pan Petr Bechyně, pan Jaroslav Pápon, pan Jan misko pana písaře zemského a negposléz pan Buryán Medek a jiní páni. W přítomnosti týchž pánu pan Gíř z Gelce postoupil Wyšehradu pánu purkrabí menšímu a tu pan purkrabí menší na místě krále gehe Milosti mluwil geť Wyšehradským, že pan Gíř z Gelce ge propustil, a že rozkázem královským pan Petr z Bechyně w tento Wyšehrad se uwojuje za probossta a za pána. Pan probosst ptěkl, že chce Wyšehradské při gegích swobodách oštrjhati, Wyšehradští rukou dáním poddanost gafo pánu swému sibiili. Tento Petr z Bechyně stál u krále Ferdinanda u weliké milosti, on se snažil kapitulni i probosstské zboží vymáhati, ne ale tak pro kostel a pro kapitolu, gafo pro sebe a pro své přátely. R. 1536 poháněl Zoffta z Rosenberka, aby z Brachatic a Selčan gať powinen, 5 zl. ročně platil. Učinil giž Kryštof z Weitmjl probosst gať kousi smlowu o Brachatic a Selčany s Petrem Rosenberským. Nemohl dožáti, aby král sám neupisowal se a nezastawil kolik wesnic kostela Wyšehradského. R. 1539 se král před úředními Pražskými wyžnal, že 8482 kop Br. gr. bluzen geť Janowi mladšímu z Lobkowic, a že mu zastawuge weliký počet míst, gež rozličným kostelům a klášterům náležela, zwlastně Tegu Homoršowský a jiné dvě wst. R. 1541 wyžádal Petr Bechyně z Rajan na králi potvrzení wšech listů a wšeho nadání. Dal mu král opět mqc, awšat žádných peněz, aby wšeliká zboží tu probosstským a tu kostelu Wyšehradskému náležita buď we wšem neb na díle zastawena

žafe wyplácel neb gich práwem došahował, t ténny probosstiwj a ne ginam obrácel, což wěrně nečinil.

Radimno gest to, gať wássen žaslepi člowěka negbyšřegššho i w negpatněgššiwěci. Patno gest, že Petr Bečyně žnal práwa swá i kapitoly, gsa důchodů a panowánj žádostiw, lib t důchody ob něho na Wyšehradě sobě sám přihlastňował. Gassoti Bečyně mocen byl, Martín děkan proti němu hned gať na probosstiwj došednul, powštal, a práwa kostela a kapitoly proti probostowi hágil.

Nežalował geben na druhěho gaťo děti, usnesli se gaťo rozumuj mužowé a gaťo knězi, a žwolili Wáclawa děkana Pražského, též Jana opata Karlovského za soudce, gim práwa swá předložili a co oni za prawé uznali, s tím se spokogili a ob ležata papežského Petra a Pawla potwrditi dali. Usoudili oni soudcowé toto: Šdnj pan probost ble starěho obyčge radu a úřednšy ustanowj, powinnj gšou panu probostowi gaťožto první osobě, též děkanowi a celé kapitole poslušnost sšibiti. Měl by ale we swě nepřitomnosťi pan probost místo sebe někoho ustanowiti, takowý nemá žwolššit w důležitěgššich wěcech bez děkana nic před sebe bráti.

Přigmů má pan probost pět let sám užíwati, po pěti letech má probost polowice důchodů ob lidu Wyšehradského užíwati, polowice děkan a kapitola; s tím se obě strany, zachowáwagie každá swá práwa, spokogily. (Dne 10. Čerwence r. 1534.)

Bo dlouhá léta neustále rozepře o Wyšehrad mezi probostem a děkanem trwala, děkanowé práwa mocně proti probostům žasňowali a hágili. Newj, co s Petrem Bečynj z Lažan dále činiti mám. Mj do roku 1545 byl probostem kapitolnim, i královššij listowé geg tak nazýwagi. R. 1545 byl Petr Bečyně z Lažan podkomožim w královššiwj Čestěm, a w tom nacházim, že práwě toho roku se probosstiwj Wyšehradského oděsti, a dostal ob krále Jerdina a ročně až do smrti 100 zlatých Rýnššých (u 15 Pažen) a důchodů královššých. Na Hromnice r. 1547 wyhotožwen gest list na hrabě Pražském ob Jerdina a, genj takto začíná: „Dynamagem tžmto listem wšsem, gaťož gest. statečnš Petr Bečyně z Lažan wěrnš náš milš, probosstiwj Wyšehradšš s důchody t němu na ten čas náležegššimi, které gest až posawob

s povolením našim držel a užíval, nám k ruce zase navrátil a s těmiž důchody postoupil. I prosil ještě nás božích Petr Bechyňský, abychom genu gakožto osobě světské na všech státcích a zboží, které jsou někdy k probosťství Vyšehradskému od starodávna náležely a náleží, gahymkoli spůsobem jsou od těchto probosťství odesla, výplatu dáti, a při tom některé jiné další mohli učiniti ráčili.

Ještě v tomto listu povoleno, že kde co buď za plat neb právem zdarma ze statků probosťství Vyšehradského dobytí v stavu ještě, dobývati může až do smrti, držeti pak opět v té ceně, jak ge vymohl, neb v tom právu a zdarma kráčí, nebo kostelní Vyšehradskému připadnouti mají.

Ve čtvrtel po Hromnicích toho roku dostal plnomocnost si vyplátni tři vesnice probosťství Pražského, Beletice, Blonja a Jnogie, pak Zbivy ves od kláštera sv. Kateřiny, též až do smrti, a ještě by ge bez výplaty dosáhl, i bez výplaty postoupiti mohl. Na to v sobotu povolil mu král, aby se peníze vypůjčil na ves Hostin probosťství Vyšehradského, kterou na výplatu dosoudil na urozeném Wolfovi Bočkovovi z Martince.

Obecnice, německou Lhotu a Bradkovic, vesnice kláštera Zbraslavského, dostal Bechyňský, otec Petruš, od Kolowratů zadarmo. Šedivá na upsal Petruš na nich za služby otcovy 300 kop a pak 400 kop Míši. Rozběhl nějaká změna a postoupení těch rozličných vesnic se stalo, za což Bechyňský 3000 tolarů dostal, které i dědicům uplati mohl.

Byli-li tento probosť duchovní nebo gen světský muž a gen gméno probosť má, že statků probosťství Vyšehradského užívá, že správu, gichž gšem dosáhl, určiti nemohu.

Kdo byl probosťem od r. 1545 až do r. 1549, nebo ještě probosťství prázdno zůstalo, nejím, ale ku pravdě podobno, že prázdno bylo. Toho času byli kanovníci také mistr Jan, kněz Lukáš, kněz Wawřinec, kněz Petr děkan Voleslawský.

Wawřinec kanovník, přegmím Wawřina, koupil na Vyšehradě u kostela dvan za 20 kop Míši a žádal kapitolu, aby obnovení ho kámen na grantech kapitolních bráti mohl r. 1540.

Přechod Wawřince u kanovníků.

Wawřinec děkanoval od r. 1545 až 1553. S ním byli kněží Jan z Buchova kustos, a kněz Walentin scholastik, kněz Paspár vikář. Ti sněžby Boží na Wyšehradě w kostele sw. Petra a Pawla konali. Toho času nábožná žena Dorota Ráthonská oltář geben buď postavit neb znamenitě upravit kázala, tak že geg swým nazvala. K tomu oltáři obdržala 40 kop. Míř. s tím oumyslem, aby každých týden ob kaplana mše sw. u toho oltáře čtena byla za ni a manžela i celý rod. Za těch 40 kop. se koupil grunt na gruntech kapitolních proti domu děkanštemu z geby a weblé domu kněze Paspára z druhé strany. Ten grunt se nagal, za každou mši byl dán geben bílý groš tomu, kdo mši četl, kým nágem wje wynášel, co přibýlo, přišlo na světlo k tomu oltáři a na opravu toho gruntu.

Feřdinand s důchody Nového města Pražského proměnu učinil, tak že i zádušní kostelní a spítálské přigmy sraženy býti měly. Král wydal zvláštní list, že tím geho nařízením, s důchodůch měšťských kostelů a spítálové, služby Boží a chudí ugmý miti nemají, aby platové gegich gim se také odváděli. Děkan m. i. s. Tegnským ouřadem co dělali. Někteří měšťané Staroměstští magice kapitolní zboží zakoupeno, tu knížám Tegnským se obrátili a tam platy pláceli. Tím způsobem kapitol o mnohé znamenité grunty přišla. Děkan Wawřinec opatrný a pilný w osiřdění práw svých proti tomu powstal, a Tegnských poňmal, aby ouřad práwa dokázal.

Nemohli toho přowésti, pročež od přigimání těch platů nstoupiti museli. W Kolomořaných wyřadil dwůr kapitolní dwěma rohořiným poddaným Starého města Pražského w 5 kop. Míř. po 60 gr. a jeden groš za 7 peněz malých r. 1545. Roku 1553 prodal dwůr we Rhotě, tenkrát byla weš za 200 kop. Míř. Na to polozil we 14 dních 30 kop, pak každou lhotu 10 kop, gal se zdá za rok. Byli na tom bisoke 3 krávy, 3. bisoketá telata, 25. ovce i s gerhřaty, 15 slepic, 1 kohout, houser a husa, 3 koně s nádobím, wbyy dwa s řebřinami, s wčhami a dwěma kossinami; 1 pluh a železy, brday, stroje a jeřeznými přehy, celé oseti na zimě, z toho přigde palmi děkanowi 12 str. žita, 2 str. pšenice a 2. wbyy slámy. Také

wšedea gať from owša. Z toho má pan děkan 4 str., 2 str. žita, 2 str. pšenice. Geť widěti, že také některé dwory wybdělawali a gich sami užíwali, proto není možná určití, gacj důchodové kapitolyj tehdáj býwali.

Co ať W a w ř i n e c s těmi penězi činil, newjm. On na Wyšehradě několik stavení postavil, snad tu peněz potřebowal. R. 1555 na den sw. Maří Magdaleny woleni byli od kapitoly tito kanownjci: Pan Jan z Přestíčky, Wáclaw Fremberg, Petr z Lindy, Šimon Soběslawský, Sigmund Boleslawský, Raszpar Polák, Bartoloměj Sasinke, Jan arcijahen, Filip Straka.

Uwedenj kregrowského pořádku.

Řemeslnjci rozličnj hněb ob počátku kapitoly a dříwe jagistě na Wyšehradě bybleli. W Praze wjce set let pořádkové dle vlastních pravidel uwedeni byli. Zdali na Wyšehradě které řemeslo pro sebe pořádek mělo, níže se zmjnká nestává, až okolo r. 1550 spráwa se nachází, že kregčj na Wyšehradě bybljci se umluwili, aby pořádek mezi sebou zawebli. Gať jsme giž slyšeli, že někdy časů se Pražští i Wyšehradští lidé domníwali, že geť Wyšehrad gako čtvrtá obec Pražská. Magistrát Wyšehradský takto se psal: Wy purknistr a konšelé města Hory Wyšehradu Pražského. Co k tomu důmněnj přiwedlo, nahore jsme podobili.

Místní Wyšehradští řemesla kregrowského žáwali cech kregrowský Nowoměstský o zvláštnj pořádek čili cech. Měli ale k tomu písemné powolení od probosťta, a připsi od rady Wyšehradské; na to Nowoměstský Wyšehradským kregčjm tato pravidla neb artikule dali na listu pod pečeti cechownj.

1. Kdo by se chtěl na Wyšehradě za mistra usaditi, aby se od mistra usadil, ldyž se wykáže svědectwjm, že rodičové geho i on dobře zachowali gsou.

2. Poukáže list učenj, u kterého mistra se učil.

3. Musj šest kusů ukázati na důkaz, že se řemeslu naučil, totiž a) ornát, b) kužskou sukni we dwou salbicích, c) mistrowskou sukni

o gednom obogfu, d) hrasowý pláští, e) kufku mništon, f) nor-
beřci t. g. kylli formanšton. To wšedko přeb staršimi uřáje.

4. Do poslabnice dá $1\frac{1}{2}$ kopy Wiff., libru wofu.

5. Když bude kus ukazowati, dá mistrům přítomným swačinu
dle možnosti.

6. Chť-li by mistr učedlníka zgednati, má při gednání některý
ze starších mistrů býti, a učedlník musí postawiti rukogmě za peníze,
za zbytky a za wěrnost, rof se má učiti, a hned při gednání libru
wofu dá, když se wyučí, do rejšter aby zapsán byl.

7. Wšeliké gednání cechowni má w tagnosti zachowáno býti.

8. Kdo by w něčem pronešl cech, má býti čemesla zbawen.

Tato prawidla kregčj radě předložili a rada uznawšši ge kreg-
čjm i obci prospěšna býti, ge potwrdila a pořádku napomenutí
dala, aby se dle těch artikulů zachowal, bofud by radě a obci něco
lepšího ustanowiti se nezdálo, a aby wšelikí swých starších poslušni
byli pod posuton, kterouž sami staršji určiti mohou. To potwrození se
stalo r. 1552.

Bohuslaw z Hodběgowa probost, Wolschanž Chanowskij děkan.

Ja n staršji z Hodběgowa byl mistofudj, welmi učení a wla-
stenského umění weliký milowník a podpora i zástupce horlivý uče-
ných Čechů. Probostem na Wyšehradě nebyl, ale na Wyšehradě
mnoho co činiti měl, poněwadž geho přibuzný B o h u s l a w tu
probostem byl, a Wyšehradská obec se zdwihala, wšeligatá práwa
a swobody gako Pražská města sobě proti kapitole osobowati počí-
nala. — B o h u s l a w proboststwj nastoupil r. 1549 a byl až
do roku 1561. Ja n z Hodběgowa konšelům Wyšehradským násle-
dugce přisahu přebepsal: Přisahám Pánu Bohu, Matce Boží a
wšem Swatým, neggasněgšimu knížeti a pánu panu F e r d i n a n-
d o w i, Římšému, Uheršému, Čestému králi, pánu nassemu neg-
milstwěgšimu, geho milosti, a urozenému panu B o h u s l a-
w o w i H o d b ě g o w š t ě m u z Hodběgowa, wolenému probostu
Wyšehradšému na ten čas pánu nassemu w tomto ouřadu konšel-
štem, ku kterémuž gsem powolán, každého wěrně, práwě i sprawedliwě
souditi a řiditi, chabého i bohatého, stotíkům a wborám i obci

téhož města Vyšehradu, i všem vůbec věrně a právně výnosy a ortele vyřizovati a mezi stranami spravedlivě rozsudky činiti a gdnáč nečiniti pro žádné bary, ani pro příjez, ani pro nepřije, ani pro báje, libstou, než věrně a právně v tom konselem se zachovati, toho mi dopomáhéj Pán Bůh, Panna Maria i všichni Svatí. Amen.

O tomto probosťtu také málo v listech kapitolních se nachází, tak že o jeho povahách nic říci nelze.

Po W a w ř i n c i děkanu děkanoval na Vyšehradě až do r. 1557 W o l f g a n g Čchanovský, o kterémž ale v listech na prosto ani zmínky se nenachází; nemusel až na Vyšehradě bytleti. Hammeršmid o něm píše, že pocházel ze starého rodu, že předkové jeho s Čechem do naší země přitáhli. Byl doktorem církevních práv v Bononii, kanovníkem na hradě Pražském, děkanem v Karlštejně. Byl tak výborných vlastností a povah, že by byl F e r d i n a n d geg arcibiskupem Pražským byl učinil, kdyby byla smrt v to newfročila.

Pohledové k nynějšímu pořádku v církvi,

W Čechách biskupa nebylo od r. 1421 až do 1561, zboží duchovních ústavů vše takměř v ruskou pánu světských, země zbrancována, málkami domácími i cizími zhubena, sedce proti sobě šrže, mjeu popuzena, lid pod gebnou spůsobou a pod obogi přigimagicí pořáb proti sobě válčil a se laceroval, duchovenstva a učitelů libu málo, ačkoli v umění vyšší libomylupnost, básničstvy, literatura latinská i řecká vznikala. Z ohledu vzdělání umělého a mravného v Čechách to wypadalo jako v domě marnotratných hlydců, kde štůl a gízbá ozdobený, kde hosté se wtagi, kde služebníci wyšlechtění a dobře: krmení wyhlížejí, ostatek ale po celém domě wšady spouští gest, děti domácí otrhávají, hladem strápeny choby a gen pozabalea potulugi, gať slavně se vše v gízbě třpyti. A tomu gínš amatel přišel, takměř horší nežli první. L u t h e r gíž r. 1517 bludy své roztrusťowati počal w Německé říši. E a h e r a, administrator pod obogi, P a s s a a S l a w s a, měšťané Pražští a konsele, L u t h e r o w a učení gíž r. 1522 plně rossiřowali; L u t h e r

šam i Melancton, hlavní pomocník jeho, do Čech a do Prahy. dopisovali a lidé i pány k bludům popuzovali. B r t i s k m á l k y, z toho posly, Turci Uherské království hubili, tak vše se škeln a oněstí škalo. Po westřeré Evropě roztržitošti a křesťanství p a -
novalo a negwje pro wjru.

Ustanowen byl obecny snem w Tridentu w Tyrolech. Cím
máti wlažnost a newšimamost po zemích w lidu i duchowněm;
se nacházela, tím přisněgi otcomé nábožni a horkwi gals. sw. R a r e l
B e r o m e g f t h na čistatu wjru a na gists newšimamost pořádek
dělali a co možno bylo, pod gists přisná prawidla postavili, aby
tak málo gal možná swéwoli zanecháo, ale vše určeno bylo. Proto
prawidla pro biskupy, pro kněze, pro služby Boží, pro modlitbu a
rozměs pro celý život cirkewni určena byla; aby se wykonávala;
přísne se dohlíželo. P a w e l IV. papež počet kardinálů až na 70
rozmnožil, a tím lépe cirkew sw. říditi mohl.

Snem Tridentišy ofolo 18 let trwal. F e r d i n a n d I.
pán welmi nábožny, a od papeže k tomu nucen; wšemožně se snažil,
aby také w Čechách něgats lepši pořádek byl. Čeští páni we sně-
mu ustanowili, že žádný nemá poddaného swého, genž by se na
učenj odemýdal, s něho strhowati, a k čemu glněm poháněti.

F e r d i n a n d. dal kněžim moc při smrti swé gměni obka-
zowati komu by chtěli; umčeli by bez posledni wíle, at se gměni;
na tré rozdělí, ke kostelu, patronowi a přátelům zemřelého. R. 1558
we sněmu určeno bylo, aby wice žádný pán duchowního zboží sobě;
nepřiwlastňowal, sbo ale co drží, toho at žádný newystupuge pro za-
chowánj swornosti. R. 1560 ustanowil F e r d i n a n d arcibiskupa
w Praze A n t o n j a z Mohelnice, a některými duchodny geg za-
opatil. Majomé z towaryšstwa G e j s s o w a do Prahy přišli a tu
se usadili. R o s e n b e r g s t j katoličtj páni gěstě pořád negmocněggy;
w Čechách byli a Brumlow outočistě katoliškú, tak že i králowna
choti F e r d i n a n d o w a tam w čas nebezpečný bydlela. R o s a
1564 dne 4. čerwence psal F e r d i n a n d arcibiskupu Pražskému,
obdowuge se, že gěstě nedostal listu papežského; aby po Čechách wy-
hlášeno bylo, že Dtec sw. powoluge swátost oltárnj pod obogi spá-
sobou přigimati. Na to došel arcibiskupa dne 21. psaný list, genž junj:

„Boněwadž onpřně ustanoweno gěst, aby přigimánj pod obogi

spůsobou v tomto království slavněm požegti, jenž neděle gest, prohlámeno bylo, napomínáme otcovsky v Kristu otce pana arcibiskupa, aby všem opatům a prelátem i ostatním duchovenstvom celého biskupství Pražského nařídil poslušně, aby se dnes a zegira posílili, a aby při misi svaté a v jiných modlitbách všemohoucího: Boha prosili s vroucností, aby toto povolení kalicha prospívalo ke cti a chvále nejsvětější a nerozbitné Trojice svaté ku vzdělání svaté matky církve, i ku svornosti, i kebdosti, ku pokoji a i utišení všech křesťanů. Také ot napomenie jiných nábožných obecného pokoji milujících, aby i oni modlitbu svou nábožnou a horlivou spogili s modlitbami duchovenstva.“ — F e r d i n a n d jaložil nové štoly, odevzdal je pod správu tovaryšskou Gejssovu a kolegi tento nový v Praze Ferdinandův sloul, Karolín jústal sám pro sebe, měl své řízení, a náitelové na většii byl pod obogi zde vyučovali.

Od tohoto času gaskeli hrozne a kruté ouhony a nesnáze mnohem horšii než Husitské nárob a zem Čestou potkaly ve větu 16., přede gž katolický duch wál wstěžně. Právo gestě průchodu swobodného nemělo, násila a swévolnost, swémyslnost gestě blouhoge opanowala, tak že i snazice se právu ruky držeti a pořádek uvěsti, mnohé bezprávi w horlivosti své činili, tak gako oni, jenž neustále co nového msti usilowali. Takový duch gestě přes celé století panowal, wždy ale křesťanský jústal a w církevních základech podpory hledal a nalezl, tak že ze všech těch zmatků, ze všeho toho soužení negen Česté království, ale i celá Německá říše i celá Evropa se wypletla a sromnala. Kdyby se těch základů církevních mocnátstvo i dále bylo drželo, nejčistně strasti, gž nárob potkaly, uspořeny by byly. Ale r. 1648 w pokoji Westfalském oddělil se duch panowání mocnátského od ducha církve; tak nazvané občanské poslawilo se proti církvi, a od té doby království i w základech se rozděllo.

A tu základ toho, že říše Německá zahynula, že království trůnowé a oltáře hynou, neb každé království o sobě rozdělenné, hyne. Odtud říše církve Římské.

Kapitola s velikou těžkošj sama se zvelčuje.

Ob roku 1557 nacházim děkanem Petra z Linby, doctora a probosita na hrade Pražském; a po Bohuslawovi Hodegowském Jana z Kawalleri Blacha, almužníka arcibiskupě Ferdinanda r. 1564.

Kanovníci za těch časů, jak dalece známo, byli: Kašpár Metcchob, děkan Karlssteinský; Šimon Soběslavský, arcibiskup Běchyňský; vikářem byl Štěpán Bubinský. V bíděm stavu byla kapitola Wyšehradská; probosť Kawalleri dávalo takowouto správu: „Nic glného gšem při tom probosťstwu nena- lezl, gebně strowý a spustil dům, w kterémž, kdybych přes swou možnost geho sobě teď na jmu byl nebal posprawiti, bybletti a zů- stáwati bych nemohl. I chrám Boží nemalé oprawy a pomoci po- třeba.“ Mužové ti oba znamenití horlivě swých powinností se- užívali.

Ewa a Johanka dvě vlastni sestry pěstovalé, po něhdy statečném Petrowi Běchyňi z Rajan, brjely a uží- waly některé zbožj kostela Wyšehradského po Petrowi Bě- chyňi, probosťm Wyšehradském. Tak světskij páni gfonce pro- bosťty na Wyšehradě, zbožj kostela pro své rodiny zanechávali. Eněm Trtkenským tomu konec učinil, a od toho času žádný leč kůz- takowých prebend užiwati nesmí. Kapitola poháněla ty dvě sestry, aby státhy kapitolni postoupily, blouhé bylo to tahání. Gal se ro- zješlo, na to se správy neobstává.

R. 1568 byli ustanoweni ob Ferdinanda na wyše- tření práwa. Ladislaw starší z Lobkovic markálek, Jan starší z Lobkovic nejwyšší hofmistr, Wolf z Břepowic, nej- wyšší písař a Wiljm Metcchob, partrabj Karlssteinský.

Kapitola nemagie důchodů ani peněz, umínala pšovár na Wyšehradě žijiti. Což se i velmi dobrým spůsobem stalo. Na Wyšehradě tehdy probosť osobně bydlel. Děkan Linda w Praze býlem, býlem na Wyšehradě, kanovníci tu nespíleli. Ti dva pre- láti: něgdy jold měli a přigali do společnosti Štěpána a Oskara r. 1568. Když, ondebyla kapitola kostela Praž-

stého pro jeho věrné a pilné služby kostelu Wyšehradskému proslavené. Ti na svůj peněz, co třeba bylo k pivovárnu, vystavěli, a kapitola jim užiti z toho pivovárnu na osm let postoupila, a pak jim 100 kop Pr. gr. dáti na to sáhla. Wyšehradská obec se proti stavění pivovárnu spouzela, domnívaje se, že má to právo, co Pražská, nákladní domy mít, kteréhož práva nikdy neměla. Z Pražských nákladníků pomstali, načež však kapitola žádného ohledu nebrala. Ty smlovy se daly r. 1564. Každá strana dala 150 kop Míř. na to zřízení; tedy 450 kop mělo státi. Kostel byl klenut r. 1565, za kteréhož bylo kostela sv. Petra a Pavla řádkové Wolbich Múšťal a mistr Benedit z Pambergu 100 kop Míř. obdrželi. O šest člověků ve vsi Ruslich rozepře byla mezi obcí Pražskou Novoměstskou a kapitolou Wyšehradskou. Tato dokazovala, že ge od dávna byla město; obec pak Novoměstská v bouřích válečných se ge osobila a lidí užívala, poněvadž nejbližším a nejmocnějším sousedem byla.

Rozepře o právomocnostj na Wyšehradě.

Wyšehradští magice rychtáše, primasa a radní t. g. magistrát, když za tehdejších časů byl dle gména a podoby jako v Praze zřízen, chtěli vrchnostenské právo provozovati, jako v Praze se dalo. Na tu myšlenku ge přivedlo to, že kapitola, nemagie v některé časy ani probosťu ani děkana na Wyšehradě, ani gmého ouda kapitolního, primasu, když vážený a poctivý byl, své vrchnostenské právo gménem kapitolním provozovati povolila, a oučty kapitolnímu w čas nouze svěřila. Vybledli probosť tu, spravoval on právo, byl-li děkan, byl on jako hlava kapitoly, ředitelem práva, ale když ge se to dáti mohlo gménem a plnomocenstvím kapitoly, neb kapitola byla vrchnost a pak R a w a l l e r i probosť tenkrát tu sáhl, a děkan L i n d a kapitolní práva dobře alespoň proti městu a probosťu zastával.

Rádhý sám pro sebe právomocnostj provozovati chtěl, až r. 1565 se usnešl a šel probosť i děkan, jak dle toho na Wyšehradě w důstojnosti budou, budou spolu právomocnostj provozovati, budou od Wyšehradských povinné daně vyjídati a o ně se dělit.

Kdo by z nich nemohl přítomen býti, at ustanowj něčoho místo sebe a úplné právo mu odevzdá, bez wšši uguny ale pro nástupníka.

Wymohl probosst a děkan wnicet nad Bodolem, a užítky pro zátim spolu brati gen ze společné úmluvy.

Wyšfehradští zadali stížnost na *Marimiliana* císaře a krále proti kapitole. Ze stížnosti umádegi přjgmy, že pod právomocenstwím probossta a děkana by t zahynuti přišli a to proto, že při žiwnostech a řemeslích swých mimo starobylý pořádek od gi-ných řemeslníků a obchodníků w městech Bražských sužování bhwagi, gaťoby neswobodni a nepořádní byli, tak že žádná čeládká při nich se držeti, a t žiwnosti gegich při řemeslích dopomáhati pro outěžky nečece, což prý ničba předešle ob starobáwnia nebýwalo. Proto měl císař ge z právomocenstwí kapitolského wyhraditi. Byli wyžadati, aby ukazali magestát, že něčby sami právomocenstwí provozowati ob něčoho práwa dosáhli. Řičeňoz nemagjce, 12. dubna 1567 poručáni byli, aby se swou wřchností pobdaně a poslušně řídili. Mnogostráte to samé obec Wyšfehradská obnovila a wždy obmršťěna byla.

Probosst Kaspar Mezichod.

Kaspar Mezichod byl kanowníkem Wyšfehradským a děkanem Karlssteinským a po Janowí Kawallert probosstem Wyšfehradským. Muz tento patřil mezi horlivé a slowutné gudy kapitolní a ničbez gsem žádně zmjuky w historických správách o něm nenalezl.

Myslí gsem, že musil býti welmi posogný a mjrný, že w souzromi dobré skutky konal, a proto že o něm žádný nepsal. On ale také měl rozepři s děkanem *Einbo* o některé stawení, gež děkan *Wawřinec* na Wyšfehradě řídil a *Mezichod* wědha mezt to, sobě ge přimlasňowal. Řewim, kdo z nich žalobu žadal na arcibiskupa Bražského, a ten ge. A. listopadu do swého domu žwal, by práwa swa předložiti, aby on rozhodnouti mohl. Tu ustanowani se řálo 29. září 1572. Čas tž páni, přelod t tomu přišli,

ani důmněni wygáďiti nechci. Proti swobodám kapitoly Wyšehradské a proti wšemu práwu se to bálo, leč gestti papež arcibiskupa k tomu zwláště ustanowil. Po třech letech gest to až poprvé, že prelát Wyšehradští potřeby magi tak slabostí libšou na sobě ukázati.

Co potřeby, w listech Wyšehradských nenalezám, rozsudek onen w listowně sw. Wjta žástal; a od té doby we Wyšehradské historii mnohé spráwy se nedostane, poněwadž pogeďnání kapitolni se u kostela sw. Wjta bála. *K a s s p a r M e z i c h o b* obdřehowal se do domu gednoho a bydlel w něm, dal geg spraviti, a při něm zahradu neb winici zdmi obehnal. Koupil společně s děkanem wápenici při potoku Botiči ležící s dolem i s cihelnou. Giný dům se zahradou, s kusem trawníku a břehu na Bělčickách s čerpady. Koupiti stálu k lámání kamene wápeného a nad ním kus pole, kdež prvé winice byla. Kterým rokem probosťowati počal a kdy doškol, nenacházím, roku ale 1574 byl již probosťem na Wyšehradě *B e r k a z D u b é*.

Probosť Jbýněk Berka z Dubé a z Lipé.

Za času *M a r m i l i a n o w ů c h* bylo s Turkem co činiti, genž přes Uhry na země geho dorážel. W Čechách byl tak dalece pokog, král bděl, aby katolici utišťowání nebyli, a giní w pokogi pod obogi přigimali, umění a řemesla i zem se zwelebowala. Z na Wyšehradě pokog byl. W těchto časech dal Bůh Wyšehradu muže za probosťa, genž dosti silný a wážnošti politické měl, čím swobody kapitolni zachránil; aniž pak obci ublížiti připustil. Bylť to *J b ý n ě k B e r k a z D u b é a z L i p é*. Rod geho gedn z negslawněgšich a negstaršich, on sám muž negwzneseněgšich a neguslechtilegšich powah. W Holomouci swobodnému umění wycwiken gšá, w Krafowě muďretwoj a bohoflowj se učil a k bosáženj dokrasťow se připravil. Tak ctnostmi i uměním ozdoben je wšech stran hledán byl, a hodnosti powyššowal. Byl prý při sedmi kostelích lanowníkem; tři papežowé po sobě měli geg za komorníka. Prvního twěťna r. 1574 *M a r m i l i a n* II. probosťem na Wyšehradě geg učinil, dostaw spráwy o něm, že na

ouřad sw. kněžstwa posvěcen gest, a k náboženství se oddal. Učil mu tu výminku, aby mezi tím, dokud by tu sám osobně nebydlel, choval a držel si vikáře pobožného katolického a hodného kněze, kterýchby na místě jeho gsa, tu služebnosti božské podle řádu, poněwadž gest beneficium curatum, vykonával, a správu dušší lidšťch na se přigal. Poručil arcibiskupu neb jeho vikáři, aby ho na Wyšehradě usabil. Tyto výminky gsou wšak proti wšsem listům, neb probosť níhdy neměl co s péčí dušší dělati, a žádný arcibiskup tím méně jeho vikář měl moc, duchowenstwo na Wyšehradě usazowati; děkana woleného potwrdil papež a starší děkan geg usabil; děkan probosťa a wšeco duchowenstwo moci ob papeže hned w základech kapitoly mu udělenou installowal.

Pať obdržel probosťstwi Holomoucké, ob papeže Řehoře XIII. probosťstwi w Detině, R u d o l f II. dal mu také Litoměřické, a ustanovil geg administratorem biskupstwi Řezenského; byl i generálem říjzownstí s červenou hvězdou a r. 1592 arcibiskupem Pražským. Pan B e r k a probosť a děkan L i n d a pilně právomocnstwi své na Wyšehradě promozowali, r. 1575, 1576, 1578, 1579, 1581, 1583, 1584, 1586 sami osobně radu čili konšelský ouřad obnowowali. Oni také poddaných swých zastávali.

Prw než bylo Nové město wystaweno, wice set let stál Wyšehrad, a Wyšehradští dřiwí kupowali, prodawali, plawili i k Litoměřicům a dále; pod Wyšehradem zvláštní clo na dřiwí ob R a r l a zřizeno bylo. Za těchto časů napadlo Pobiskalským plawcům, genžto vlastní pořádek swůg městi, Wyšehradským zamezowati dřiwí kupowání, prodávání a po řece dolů plawení. Magistrát Pražský se měšťanů swých ugal a ge w tom podporowal.

Wyšehradští zanesli žalobu swou na frále. Magistrát Nowoměstský táždu gsa na přičinu swého gednání, negpoddělněgší přičinu nwehl, že Wyšehradští tím brachotu působí a neobstetke w dřiwí, že ge přetupugi a z Prahy až do Litoměřic plawí, a tat. že w Litoměřicích wice dřiwí se nachází než w Praze. S tatomou arci daleko nebosťl. — Probosť Wyšehradský měl důchody w Selčanech, R u d o l f II. zastawil ge R o s e n b e r k ů m. R. 1579 R u d o l f wyňal, že dlužen gest 5500 kop. gr. E. W i l e m o w i z Rosenberka, za které mu postoupil Selčany město, wšl. Řepence.

Skřesřow, Chřamosty, Záběřlice, Zwirořice, Buzřice s mřšny, řesřy, aid., řterě ř děřdinám duchownim, něřřy probosřřřřřř Wyřřřřřřřřřř přřřřřřřř. Berřa řžal řřřř, aby řu řatwřřřř řelcany. Ř u-
d o l ř přřřřřřř Berřow i ř Rořenberřow i, aby ře o-
to meři řebou řřřřřřř. Po Berřow i ř řandari řa Wyřřřřřřřř
řachřřř 3188 řř., řterěř uřřřř probosřřřřřř řřřřř. To řřř řebř
přřřř řřřřř řřřřřřř řřřřřřř řřřřřřř.

Obchod pivoňj na Vyšehradě.

Dučty ob r. 1584 — 1585 ukazují, že pivoivár dobře zřízen byl a hogný užitek měl. Ob narození Marie Panny až do obrácení sv. Pavla na víru; tedy ne za celých 5 měsíců bylo 14 warů, z každého waru ná výstav 28 větelů, a větel po 2 kop. Míř. z 9 warů; z pozdějších 5 warů platil větel 1 kopu 44 gr. Mléko se prodávalo z každého waru po 1 kopě 4 gr. — za řbílé pivo se utržilo měsíčně 5 kop 43 gr. Přigem byl tedy za ten čas 1801 kopa, 2 gr., 8 hr. Míř.

Wydání bylo na pšenici, na žitvi, jež se na worky kupovalo, roššigalké vprávký, chvošťata, pošlu, který chobil do roši v peníze upomínat, i řády prázdne aby svázeli. Ob mletí sladu na řády var se plátko 12 gr. = 3 kopy. 48 stých čmele přišlo za 43 kopy 48 gr., za 35 subů dano 8 kop 42 gr. Sedmá ob subů a řády dostal za ten čas 8 kop 26 gr. Je 4 třídě bylo 145 subů přilivěno, kdo sub přilivěl, dostal 1 gr. Mistr pivovárský dostal za ten čas 41 kop 2 gr. Mšš, 8 slabů bylo v zářobě, na řády se počítalo 22 stých, mimo to 17 str. 2 měř. pšenice. Měla zaplata i pivovárů za řády 5 měřců dle řádu oučtu 1031 kopa užtu.

18. Praxe zápisné tento obchod hřátu nechobil, i čehož wdril gest, že bylo tehdaž živodny obřogno. Posudně wžby se dá walo, co w hořegšich účtech se nemachdžj.

Prebbošt Berka, bčan Lín-d-a při prohlížení přimocován
fami-byt. Šaf to blouho-ťaf dově chodilo, nenacházím. Za dv
lána A L i e n d o r f a 1599 a 1600 gř to-ťaf slavně nebylo.
On měl ob sw. Jakuba do sw. Hátla- gen 4 twary převa, twatla

se bñlé a řejné, z nich wystawěl 61 wértel na probeg, z řejného wértelů musel posudného po 6 gr. Čest. králů obiwaděti. W druhém čtwt letě měl 5 warů, z nich na probeg 72 wértelů, posudného dal 7 kop, 12 gr. Čest.

Petr Linda děkan, Felir Linda probost.

Petr z Lindy byl na Wyšehradě děkanem 39 let, t. g. od roku 1553 až do 1592 do dne 18. září, kdež zemřel. On hřa Pražským děkanem, pak 1586 i probostem, wyhledával dobré kostela gedného i druhého. Za něho a za probostu Berty w kostele strop se stawěl, ale welmi nízký, tak že pilně ze starého kostela nad strop wysofo pod stěchu dosahowaly. Od Lindy gest uhyňgši žwon weliký zaopatřen. Má tento udpis: a. D. 1584 est hæc campana ad laudem et gloriam Dei omnipotentis et piam commemorationem SS. Petri et Pauli patronorum hujus Eccl. Wisseh. auxiliis et principatibus Venerabilis in Xto patris D. Petri a Linda Decani Eccl. Pragensis et Wissehradensis opera ac singulari artificio magistri Briccii Cymperg civis neo Pragensis.

R. 1589 přijel antifonář, knihu chorální je 318 listů pergamemowých welikých, na řejný gedna kůže padla, newyslowitelně krásně psána. R. 1591 ginou takowou knihu zaopatřil, genž měla 405 listů za 60 kop. Ku konci se čte: In fructibergensis Silesie. Zdá se, že on tu knihu psal. On probal dwůr swůg we městě Lhotce nad Brčej za 400 kop Mř., 600 kop obdázal w záwetu tu kostelů na spráwu. Co giného na Wyšehradě spůsobiti, gñe w předešlém řykli.

Felir Linda neprobostowal dlouho na Wyšehradě, byl arciděkanem kostela Pražského a probostem u Wřech Swatých. On na své peníze dal postawiti warhany w kostele Wyšehradském; na wystaweni kůru, kde w welikého oltáře kněžstwo hodiaký spřawá, obdázal 400 kop. Byl ať rok probostem a tělo své we Wyšehradském kostele pohřebiti řázal.

... Přijelow gest, gñy život, takowý konc. Petr Linda

tedy velmi účinných život musil míti, neb na smrtelné posteli mnoho pro kostel pracoval. Zemřeli kanovníci Vyšehradští tito: Wáclaw Fremberg, Pražského kostela kantor a kanovník, mistr Wáclaw, kanovník Litoměřický — Blažej Dobčák, mistoběhan Karlssteinský — Gindrich Stribonius, okolo r. 1588.

Kolik bylo kanovníků Vyšehradských tehdy, tci se nemůže. Berghauer do roku 16. uvádí za kanovníky: Getricha z Tandorsfu, mistra Bartoloměje, Materna, Wawřince, Blažejge Remra z Blany, Gířho Bartholda a Pontana. Roku 1590 Gabriel Dypolita kanovník, zhotovil jávět a gest na Vyšehradě pochován, náhrobní kámen jeho gest u oltáře Všech Svatých před kaplí Marie Panmy. Píši, že nebylo kanovníka, jenžto by mohl a měl býti povolán do residence. Lindaběhan ležel na smrtelné posteli, nebylo tedy jiného, než probosita Felixe. Dne 14. září sešli se u postele děkanovy, jenž ale při zdravém rozumu byl; probosť Felix přiwedl Jana Ratiborského z Altendorfu, Pražského kantora a kanovníka, Jana Wilimovského, faráře Záchlowského, a Tomáše Selesia, vikáře kostela Pražského, představil ge děkanu, že ge za hodné uznává kanovnícké hodnosti, že čas gest, aby nowi kanovníci wolent byli, že šfodj kapitole, když místa kanovnícká dlouho neobsazena zůstanou.

Dali se ti dva páni starj do toho a pořádně, gať dalece možná bylo, ty tři kněze za kanovníky zvolili.

Felix Lindaběhan probosť, gménem p. děkana také hued do kostela ge wedl a installowal. Děkan 16. září defonul. Wposlednj swé wůli učinil Jana Ratiborského poručíkem nad pozůstalostí, kterou obdžal kostelu Pražskému, Vyšehradskému, předstám a Gudým.

Lindaběhan poručil, aby to gmění zatím do kaple sw. Wáclawa uloženo bylo. Děkan sw. Wita nechtěl ale kšice pügiti, musil přj Ratiborský ty peníze zapečetěné u sebe nechat.

Paň president komory Čestě zwěděl o těch penězích w nebyti mém doma, píffe Ratiborský we kšnosti císari, do mého domu gest přišel, šlep, almara a truhlu zápečutím otawřiti dal,

taťowé a gdné geſtí peníze wzal, a pryč obnéſti řázal. Taťowých nepřiležitostí R a t i b o ř ſ ý s oným gměnjm měl.

Wolenj Jana Ratiborského za děkana.

Hned ten den po smrti L i n d o w ě probosť Felir a ti nově zvolenj 3 kanownjci kapitulu zarazili, a we čtyřech osobách za plnou a obecnou wyhlásili dne 17. jářj. J a n a R a t i b o ř ſ k ě h o z Altendorfu za děkana zvolili, „Tě Boha chwálíme“ spjwali a probosť hned geg installoval. Spědkové toho byli: J a n řtitel J u l i á n z E u m i n i s, doktor, a Š i m o n L y t o f o r P l a h a n ſký a G i l g j R a r e l Antwerpský, papežský i císaršský notář. To bylo roku 1592 dne 17. jářj.

Dne 19. toho měsíce giž dostala obec Wyſſehradská od řízeni Čestého poručení císarští toto: „Boněwadž na ten čas geſtí žádného od geho Mllosti císarští ustanoweného a nařízeného děkana Wyſſehradského není, aby onl se ne. tjm nenáležitě woleným děkanem, než předně G. M. císarškou a potom zřízeným presidentem a radami komory Čestě spravowali. Těžkosti z toho powstaly a nepořádky. Probosť a kapitola wolenj swého děkana hágili, a děkan swé powinnosti konal a práw swých užíwal.

R. 1594 císar R u d o l f wydal list 16. srpna w Řezně, w kterémž A l t e n d o r f a děkanem na Wyſſehradě činj, gahoby nebyl wolen, řka: že má to samé práwo, děkana tak ustanowovati, gako probosťta. Gak se kapitola o tom dowěděla, císare poníženě žádala, aby gi práwa, děkana swého woliti, neruffil. Od té chwile kanownjci A l t e n d o r f a za děkana neuznáwali, musil A l t e n d o r f ſi na tom. císarštém ustanowenij něco zakládati, a kapitole aſi ſtoličky před nohy stawěti, kapitola byla připrawena giného muže za děkana woliti. Na to konečně přišlo od císare pořádné potwrzení. Rdo přjčinou byl té roztržky a řdo přispěl k tomu, že se to tak ſtonělo, o tom správny není. Opisy tohoto potwrzení gſou na rok 1592 kladeny, patrně ne dle chwile, řde potwrzení se ſtalo, ale dle času, řde se ſtáti mělo.

Beně Chyšský z Špicberka probosť a nepotádek w odevi Wyšehradské z gednání dočasněho.

B e n ě š C h y š s k ý z Š p i c b e r k a, negharští kanovník sw. Wita, děkan u Wšech Swatých a probosť Boleslawský, byl ob **R u d o l f a** 5. června 1593 probosťem na Wyšehradě učiněn. Při installaci ouřad konfessský a měšťané na důkaz poddanosti přítomni vždy býwali; tehdyž ale, ačkoliv jim oznámeno bylo, kdy pan probosť uwáděn bude, mimo primasa žádný nepřišel. A oni w tom rozumně gednali dle císařského narižení. **B e n ě š** si na to sížnost wedl u císaře 12. ledna 1594, načež přisné poručení přišlo, aby Wyšehradští poddanost a poslušensťwí probosťtu proutázali, a z toho žádným obyčejem newytrácowali.

Dne 10. ledna 1595 kapitola se sešla w bytu probosťta **B e n ě š e**. W té kapitole zvoleni byli za kanovníky **W á c l a w A l b i n** z Helfenburka, kanovník Pražský, **J a n M e ě l o w i n u s**, děkan Pracheňského frage, a **W a w ř i n e c z H e l l i s**, děkan Litomyšlský. **A l t e n b o r f** byl ob císaře potvrzen na děkanství, ale Wyšehradští nechťeli se wíce se žádným říditi, jen císařem. Za to některé osoby ouřadu Wyšehradského konfessského přišli do wězení na hrad Pražský, a tam chtěje wězení sobě ustrowuliti, parkmistr a konfessé na místě wšij obce upsal a list takowy na památku do kněh ouřadu hegtmanského na hrade Pražském odepřati dali, w kterémž se pod trestem zawázali, že budoucně děkanu gakožto wřchnosti své náležltě poslušni budou. To upsání se stalo 20. února 1595, neb mezi tím dne 28. ledna t. r. **B e n ě š** probosť došonal a u sw. Wita na hrade Pražském požtben byl. Tého roku w postě obnowil na Wyšehradě obecuj radu **J a n A l t e n b o r f** děkan.

Innocenc Moniže probosť.

Dne 8. června 1595 **R u d o l f** probosťstwi Wyšehradské **I n n o c e n c i M o n i ž o w i**, protonotárn apostolskému, kanovníku a kantoru kolležiátního kostela Hlohowského, kaplanu swěnné dworskému dal pro dobré, ctné a sšlechtné chování a pro platné a pilné služby, kteréž gest k zalíbení císařskému prokázal. Rodem byl

Blach. Nemusel tento muž na Wyšehrad se přestěhovat až r. 1579, kde esšat mu našel, aby tu dle obvyče jako vrchnost radu městskou obnovil.

Rebylo za jeho času více kanovníků než čtyři, totiž: kněz Jan Willmowský — Tomáš Kornir, Wáclaw Albin, Pavel Bistorius děkan Karlsteinský. R. 1598 byl vikář, genž pěti bušši spolu obstarával, Gabriel, po něm za nějaký čas kněz Wit z Žatce, pak byl farářem w Dřevčicích. R. 1599 byl vikářem a farářem Ondřej Henricius.

R. 1603 byl Bistorius za kanovníka zvolen; toho času objívil duch církevního práva. Kapitola počala jako vyhrazená společnost gednati. R. 1604 na den 23. a 24. února měsíce svolal probosť kanovníky do kapitoly; kanovníci dva gménem ostatních děkanu oznámili, že jsou pohromadě, aby kapitola byla, aby teby si neobtěžoval, kapitolu gat na děkana flussi, řádně držeti, což děkan i učinil. Powoláni byli jako tu pomoci Sebestián Lambert z Farnariis, arcigáhen Samonický, a Bartoloměj Wyřich, w právech licenciat.

Velmi hluchně se w kapitole gednalo, aby pořádek a pořog nějaký se ugednal, gat w kapitole tak mezi děkanem a probostem.

1. Musil se každý kapitulár vyfázati, že pořádně wolen a powrzen gest.

2. Statuta kapitolnj gat dalece možná, vyhledati a přebložit.

3. Gaké fundace jsou a gat se jim jakožt činj.

4. Gak se o stavenj kostela lbo stará.

5. W gaském stavu kostelnj ornáty a nářadí jsou.

6. Poznamenání wšeho aby bylo.

7. Wyšetřowati se má, gat to stoji s residencemi kanovníckými, zdali negson odprodány neb odčizeny.

8. Zdalž gmění kostela a kapitoly rostě nebo ubývá?

9. Co se děje s gměním poddaných, dědictwjm a základy fírotčijmi? Toto wše gen pana děkana se týkalo. Tu měl pan děkan horlou lázeň. K rozsouzení těchto 9 částek, o kterých rozepře byla, zvolen byl od kapitoly probosť Pražský tehdejší a naděčenj páni Lambert a Wyřich. Mezi 15 dněmi mělo se těm to misážem co potřeba, z gedné i z druhé strany pobati, čeho na listech

a správách potřebí. Děkan Altenbors vystavěl w kostele sw. Petra a Pawla presbyterium. Mnohé zboží kapitolni prodal a darowal, se gméním tak si počínal, že kapitola geg s děkanstwj myšla. Na to Wáclaw Albijn z Helfenburka, bratr abatyše u sw. Giti na hradě Pražském, prw kanowník u sw. Wita, arcigáhen, pak probosst w Staré Boleslawi a r. 1604 za děkana Wyšehradského zvolen, r. 1606 zemřel a na Wyšehradě pohřben byl.

Bergbauer gestě nápis náhrobní widěl před mřiji u westého oltáře. Admodum Reverendus ac nobilis Wenceslaus Albinus ab Helfenburg S. Metropolitanae Ecclesiae Pragensis Archidiaconus Vetro-Boleslaviensis et Wissehradensis decanus obiit in die translationis S. Ludmillae An: 1606 et hic sepultus. Orate pro anima ejus.

Děkan Altenbors uslyšew, co kapitola ustanowila, na řizení zemřel, na císate, na legata papežského, i na papeže řijnost zadržel, poslehně ku své ruce kanowníka Jana Wilemowského dostal. Ale wšše mu nic neprosnělo a on pokoge si nebal až také r. 1606 dokonat, neb toho roku 6. března gestě žaloba proti němu gest do Říma ku sw. Otci psána a r. 1607 dne 9. února byl Wáclav Gnišew za děkana zvolen.

Příprawa k novému pořádku w kapitole.

Katolík duch nepokoge uwnitě i zernitě panowal, přede neuhasla poslednj gistra smyšlenj církewnjho křesťanského, a ta se roznjtila tak, že řbyž wšše zlé se stráwilo, ona hogné paprsky prawdy a moudrosti wydáwala. Co prawého gest, konečně přede swjtziti musí. Newim, kdo byl genž sepsal následující domněnj, genž mělo sloužiti za základ ustanowenj a zákona kapitolního. Osou to myšlénky jagisté duchem swatým wnuknuté, a proto prawého ducha kolektátnjho církewnjho dotazugi.

1. Zádný nemá wolen býti za ouda kostela Wyšehradského, genž u glného sblitl powmen gest. A kdo by z oudů Wyšehradské kapitoly časem ginde prebendu neb beneficium dostal, tjm samým přestává býti oudem Wyšehradské kapitoly. Kanowníku aby bylo alespoň šest, geben z nich aby byl kuřos a farář, začej má měsčně

10 tolarů a domež u kostela, který se sám wyvolí, a gako kanovník prelát (kusťos) prwnj místo po probosťtu a děkanu a půl minice Gabrielowa nazwané.

2. Děkan magi wšidni a gen oni dle cirkewnjch prawidel wolsti z kapitoly, přeb wolenjm magi přisahou stwrbiti, že kterýkoliv wolen bude, chce být kapitole wěren, děkan pobpsffe přeb installaci přisahu a powinen gest mezi 6 mēsicj potvrzení od papeže zaopatřiti.

3. Děkan musí sjbleti u kostela, aniž se smj vzdáliti leč 6 powolenjm kapitoly, od papežského wyslance dowolenj si wymůže. Potřebowal by král službu geho, tu děkan swého mšstoděkana z kanovníků zwolí a kapitola potwrdí.

4. Ani gedn oud sám, ani celá kapitola nemá zbožj kapitolnjho ani zbožj poddaných prodawati a odcizowati.

5. Nemá se nic nagimati než gen na 3 léta, leč služebnřku kostela na dni žiwota, pliwowár, wápenice a cibelná na 6 let pronagmouti se může, tak také dům, genž by příliš chatrný byl, a nágemnř na swůg peniz ho zřiditi dal. Takowé smlouwy podepsány býti musej ob wšech neb wíce kanovníků, pečeti přitiřnuty wlastnj a kapitolnj, a musí připsáno wždy býti: kostela sw. Petra a Pawla, negwňšřimu biskupu Řimřému zrowna poddaného; sic listy glnát zřizně žádné platnosti nemagi.

6. Listy a pečeti i knihy kapitolnj w truhle w sakristii kostela Wyšehradřého at se chowagi pod dwogim zámkem, kljč gedn má mjt probosť, druhý děkan, gedn sám nřby nemá truhly otwřati.

7. Prawomocnost na Wyšehradě patři oběma, prw panu probosťtu gako hlawnj osobě; když radba přisahu sláda, sibi poslussnost negyřwé králi, pak probosťtu, pak děkanu a kapitole. Přjgmy má společně a wydání také společně, a listy ob prawomocnosti wyhotowené pečeti probosťskou i kapitolnj zaopatřeny býti musej.

8. Co se třhá skutečného řizenj; to at gedn a sice probosť mebe, at abňowage radba neb starou potwřuge, rōgēřb at nřjř nimi soudi, neb geho mšstodřjč, králowřym powolenjm ustanowenř.

9. Probosť gako negwňšřij hlawa kapitoly nemá nad sebou než papeže a krále. Při installaci musí důřtogněřřimu oudu kapitoly slib složiti, poslussnost papeži, wěrnost králi, ochranu kosteln, zwelebenj a dobré kapitoly. Děkan přisahu složi probosťtowi, poslussnost pa-

peži, věrnost probosťtovi, králi, kostelu a kapitole dle starého spůsobu.

10. Neborozumění mezi oudy kapitolními probosťt rozveče a srowná.

11. Služebníky kostela zvlášť učitele, zpěváky a kantora at děkan ustanovuge, w nebdalosti at probosťt ho napomjnuá, neb na outraty děkana sám ustanovuge.

12. Dle swobod probosťtstwj neu j sice probosťt na byt u kostela wázán, nyněgšj ale pan Innocenc Moniĝa se tĭmto ustanowenim zavazuge, že chce pro čest a slávu Boží w domě probosťtšém u kostela bydleti, přál by, aby to i geho nástupjci činili, neb alespoň w Praze někde žůstávali, misse swaté na Wyšehradě sloužili, a nebo aby mistrdržicjho ustanowil, genž by ho w časném i w duchownjm náležitě zastával.

13. Probosťt má zboží své ob kapitoly vymyslené a w tom se s kapitolou uřídj (gen piwowár a wápenici magi společně), přebce nyněgšj probosťt za sebe i za nástupnjky své slibuge, že nechce gináč zboží nagjmati, než na hoře ustanoweno bylo na tři léta.

14. Každý prelát a kanowník tohoto kostela má při installaci zvlášť přisahati, že nikdy při žádné příležitosti neswolj, aby tento kollegiátnj kostel sw. Petra a Pawla s giným spogen neb s ginému přiměšen byl dle sněmu Tridentšého sess. 24. cap. 23. A kdyby který kanowník neb prelát něco takowého se opowázil, tĭm samým a w té chwili wyobcowán gest z kapitoly a za wyobcowaného geg probosťt, genž gako ochránce kostela krále představuge, takowého wyhlásiti powinen gest. Tak bylo možná kapitolu Wyšehradskou s pomoci Boží ochrániti. Nebude-li Pán ošřjhati města, nadarmo bĭj, který ošřjhá ho. Pán ukrátj věku tomu, genž kostelu tomu sřtobiti se suáj.

Nazpře o kostel Blah. Marie Panny ginák také sw. Alžbety a utraquiskj.

Nenj známo, ob které chwile w kostele Beatæ M. V. de humilitate, při kterém spital byl pro chudé pouťnjky pod Wyšehradem na Botjci a nad sítnicí, strana pod obogi své schůžy držeti

počala, ale již za brzký čas ga zde mizela. Bapež gať známý již dávno pod obogi přigimati domolil, a arcibiskup Pražský A n t o n j n již moc měl a právo, na kněžstvi světití játy negem pobgednou ale i pod obogi, a knězi pod gednou posluhowali swátosti oltářní i pod obogi spůsobou. Při tom ale byl weliký nedostatek kněžstwa. Administrátor konfiskoře hoře naríká, že páni a rytíři od něho žádají na statky své kněze, ou že jim posloužiti nemůže. Z Frankfurtu a Lipska knězi, neb lidé, genž se za takové vydávali, do Čech přicházeli a tu církevní služby nepořádně wykonávali. M o n i ě a probosst a děkan A l t e n b o r f gať wrochnost chtěli věděti, co a gať se w kostele tehdaž sw. Alžběty nazwaném děge, nařizili primasu a radě, aby klíče od toho kostela kapitole složili, a jim též oznámili, že magie kapitola kněžstwa řádného důstatek i jákownstwo we škole, správu a pozor oběho miji čee. Posudžby toho sousebu Wyšehradských žádal, že gemu podle řádu cirkwe swaté, gať Concilium Tridentinum w sobě obsahge a sussení wšech tři stawů zawjrá, pod obogi spůsobou w témž kostele od nassich knězi řádných posluhowati se bude, též křtem i pochowáním mrtvých těl. Rada byla tomu wolna, kostelník ale H a w e l S m o l i k klíče odowzdati se zdráhal. Na druhý den klíče přinesl a pan probosst wzaw s sebou rektora školního a gedného služebníka swého tu w kostele wšse popsatí dal. To se stalo na den sw. Hawla r. 1602.

Z fary sw. B o g t ě ě a kněz pod obogi na Wyšehradě w tomto kostele posluhowal. Tomu probosst a kapitola přisně zakázali, aby se wice do spráwy kostelní na Wyšehradě nemíchali. Primas a rada wedla sobě slijnost u císaře na probossta a děkana, gaťoby jim překážky činili w službách Božích pod obogi, a žádali miji klíče od kostela naspátek. Zatím se hjižil den sw. Alžběty. Umjníka si kapitola, aby uctiwoost pro tento chrám, Páně se zbudila a zwelebila, na ten den slawnost wětší konati a gať pouť negaťou zříditi, kbyž tehdaž kostel ten sw. Alžběty, ač nedobře, nazýwali. Byl tehdaž u sw. Jafubana Starém měste Pražském kazatel, gehož lid rád poslouchal, gmenem J a ě a r i á š. Toho pozwal probosst na kázání.

W neděli před sw. Alžbětou, gžto onterý připadalo, bylo ohlásfeno w několika kostelích Pražských, že ta pouť konati se bude. Na pondělek umjnil sobě probosst s wědomím pana arcibiskupa rekonci-

llowati. Byl prý poskvrněn škrze něgalsého nefněže, gménem *M a t o u s s e*, faráře w Podskalí u sw. Bogtěcha, kterž w tomto kostele Wyšsehradském často posluhowal a sloužil, kterž ale pak z Prahy i ze země České byl wypovězen. Wyšsehradští domědewše se o tom, dwěře u hřbitowa i u kostela jámečnickem obewěsti dali, wše zapечатili a strážje postavili; ti we dne i w noci po počátku z města wyslání gsouce se šřibali od neděle až do outerka. Tak překážku učinili, aby probosť nic w ty dni w tom kostele činiti nemohl, neb oni na swém stáli, aby *T o m á š S o b ě š l á w e k*, farář od sw. Bogtěcha w Podskalí, sloužil Wyšsehradským. Byli též umluweni, že čti tu u téhož kostela, též u sw. Panfráce útokem hnáti, aby gim w tom sedláci ošolui nápomocni byli, gestliby probosť něgalsého nášli proti nim užíwal, i branného we Wyšsehradské bráně k tomu měti, aby i on na bráně na poplach udekčil, což on bez wáše wrchnosti učiniti se špečowal. Tak pouť překážena byla. Kazatel *Z a c h a r i á š* na den sw. Alžběty kázal u sw. Petra na Hoře. To se dalo r. 1602. Patrný to důkaz, gať w cirkwi wše zmateno bylo, a gať hrozné příprawy se dály pod zášterou pokoge ku zhoubě fralowské České w 30leté wogně. Duchowní hořkost a rozpřhlení gednoty cirkewní strhla wše požehnání, wšedky zemnitěni ústawy; kde duchowního života není, tu tělo čerwi žžiragi.

Přijmá policie na Wyšsehradě.

Následující artikulowé pro zachowání řádu dobrého ob pana probosťa a ob pana děkana Wyšsehradského nařizení gsou a držeti se magi pod pokutami w nich doloženými. Léta 1603 na den sw. Scholastiky.

1. Kdož by z konšelů w čas a den radni do rady nepřišel k wykonání powinnosti své bez opowědi purkmistra; nemage hodu přičlín, ten aby propadl do pokuty 10 gr.

2. Kdož by nepřišel k určité hodině, o kterou by se šnesti, purkmistru se omluwena neučinil, k té hodině že dostačiti nemůže, 5 gr. pokuty dá.

3. Purkmistr a konšelé, též primas do domů swých obšlel sousedů a scházet dopouštěti nemá, a nemagi než do místa radnišb pod pokutou 6 gr. se scházeti.

4. Purkmistr a konšele aby nepečetili woštem čerweným; než zeleným, gafo předkové geglich, gašcholi (woštem nic newyměňgice) listů a psaní pod pokutou 6 kop gr. a takowá pokuta panu probosťtowi a děkanowi náležeti bude.

5. Žádný z konšelů též z sousedů z obce nemá a nebude moci žádnému ginému dáti supplifaci gašcholi a kterékoli wrchnosti by náležely, psířowati, nežli psířiti radnjmu, w kterém každé komu by gi psal, wedlé sněmownjho sněseni podepsati se powinen bude, a kdož by ginému komu takowou supplifaci psířiti dal, ten aby propadl pokutě panu probosťtowi a panu děkanowi 5 kop gr.

6. Žádný z sousedů i podruhů aby ditek swých ke křtu swatému nechal nésti k giné faze wen z města Wyšehradu, lečby prwe kaplanu neb farářu sw. Petra, nechťel-liby, aby to dělátko od něho pokřtěno bylo, 30 gr. Wjřf. dal.

7. Žádný soused ani nágemník neb podruh aby těl mrtwých pochowáwati wen z města Wyšehradu přt. giných farách nechal, by se i ginde hladlo; lečby nechťe na hřbitowě (gaš oni gmenugi sw. Alžběty) mrtwého těla pochowati, kaplanu neb farářu sw. Petra 30 gr. Wjřf. dal, a rektorowi školnjmu s žákovštem též 30 gr.

8. Slawnosti wšroční, kteráž se w těchto slawných městech Pražských wykonáwagi, wedlé kompaktát na ně se wztahujících, též aby powlnuti byli wykonáwati, ginám žádný nechobice, pokudž by na Wyšehradě i wykonáni swému nepřisly, pod pokutou 1 kopy gr.

9. Řezníci w čas a den wjřilij, suchých duj, též w postě nemá a nemagi masa gašcholi prodáwati w krámch ani w domch swých, aniž gich w tž den požiwati pod pokutou 1 kopy gr. a wženj trestem 3. duj. Z kterýchžto pokut poslednjch panu probosťtowi s panem děkanem dwa dšly a rychtaři s psířem třetj dšl náležeti bude.

Šenkowanj piva a wjna r. 1602—1603.

Wšowár nagat byl, a bylo ob sw. Wawřlance až do sw. tčj Králů 10 warů, w kterých na wšřaw se uwařilo 228 sadů wěrtelů bjlého piva. Tehdáž trogi pivo se wařilo: bjlé, hořké a pope. něžat. Přespolnj piva w Praze se pila: Rařownické, Slaně w

Žatecké, Vyšehradští měli také chut na přespolní, a šenkři by naň byli obdbyti měli. Povstala mrzutost o to mezi vrchností. Zato bylo řízením zemským rozsouzeno: Když ve vrchnostenském pivovárně piva není a sousedé z Nového neb Starého města pivo t šenkrování berou, ať je berou tu, kde vrchnost předpíše, a platí posudné z každého sudu měřitele bílého piva 4 gr. bílé, z popeněžného 6 gr. bíl., z hořkého 15 gr. bílých. Když vrchnostenské pivo šenkují, posudného z něho neplatí.

Kdyžby některý soused pro sebe chtěl od jinud pivo mít, tu mu svobodno bez posudného, ale musí se u pana děkana ohlásiti, aby žáduj podvod nebyl. Na piva přespolní a na vino gat bílé tak červené pan děkan sám plat uloží, když toho potřeba nastane. Z domácího vína, gaté komu na vinicích jeho Bůh pojehdá, nic neplatí.

Kapadlo panu purkmístru Pražskému zapověděti šenkování vína na Vyšehradě v kapitolním domě u pivovára. Bachýř pivovára i domu onoho odvolal se na svobody Vyšehradské. Úředník purkmístrův dal na to odpověď: Vyšehradských svobod, Roměšských hoblin, Staroměstská kassna, Malostranské mlegny, to vše aby poslatil fravšími legny. Na štěstí říkali tomu pánu, genž ať tak platit uměl, Florián. Měla kapitola mnohé půtky s winicním úřadem, až ředitel zemský kníže Richtenstein pověřil, co purkmístr činiti má, a co ne, gat dolegi se dočteme.

Děkan Martin Unisen z Kobachu.

Moni ga probosst po smrti Altxendorfa a Albina děkana rovně tak málo srownati se mohl s Martenem. R. 1606 byl mor v Praze, dvůr a znamenitější páni se z Prahy vystěhovali. Na Vyšehradě tím neborozuměním mezi probosstem a děkanem vše na růžku, tak že rada Vyšehradská a ohe konečně neměděli, toho poslouchati magi. Mnoho obyvatelů bylo pod obogi, ti glž tím samým proti probosstu i děkanu nelibost měli, a v kostele sv. Petra a Pavla svátosti přijímati se zdráhali a pro sebe kostel pod Vyšehradem sv. Alžběty, gat oni říkali, mít: chtěli. Kostel sv. Petra byl roztaven, hřbitov okolo nebyl náležitě ohrázen; dvoje.

wrata, ale obě bez dveří, po hřbitově mnoho velikého kamení, tak že hroby bez obříze kopány býti nemohly.

Pro neustálé nezjutosti ani sousedé rádi tu nebydleti, ani kdo při chrámu Páně posluhoval, ani do chrámu Páně, na procesi a jiné pobožnosti s chutí chodíval. R. 1604 Simeon Straka, rektor školy, od pana děkana byl tlučen, gašoby se více probosťta držel, žádal o propuštění a spolu, ge-li možná, aby byl vyplacen. Měšťané žádali purkmistra a radu, aby obstarali, by mohli těla umrlych na pořádný hřbitov pochovámati. Byli to arci kalíšníci, genž výmluvy hledali, aby s sv. Petru mezi lid pod geknou se nepochovámati. Obec na probosťta stíženost wešla, že berně od nich vybjrá, a kvitance od královských berních neodmýdává.

Tak cirkewij, občanské i hospodářské věci w nepořádku byly. Za těchto a více za některých předešlých časů prodával a zastawoval zboží kostela Wyšehradského kdo gen mohl, probosťt, děkan, purkmistr a rada Wyšehradská, gaskoli od dáwna nařizeno bylo, aby bez vědomí královského nic prodáváno nebylo. Newjm, gakým způsobem se stalo, že R u b o l f císar w nevěsti družebnou r. 1605 dekret wydal, aby se žádný ani probosťt, ani děkan, ani kdo giný pod strátou swého beneficium neopomázil, co odprodati neb gat tenkrát mluwili, handfest dáti na zboží žádustij bez vědomí krále, a wšechny handfesty neč upřání na zboží kapitoly a kostela Wyšehradského zmařil, za neplatné wyhlásil, genž bez wůle krále wydány byly a nařizil, aby se wšemožně hledělo se kostelu zase přiměst, co takowým způsobem odcizeno bylo. Tak stály věci na Wyšehradě, když K o b a c h děkanstwj nastoupil. Zlostnj, zli a nestwornj, marné cti a důchodů žádostiwí lidé nechťi strpěti giného weblé sebe, čím se stává, že we společnostech, gako gest kapitola, wšse neobsazeno zůstává, když takowý duch dábelstý do společnosti se wloutí. Kanownjů nebylo gen P i s t o r k u s a. Tak daleko to neschetnost lidská přiměkla. Zdalíž newidj a nepoznává geden kazdý, že by o Wyšehradě a o kapitole Wyšehradské ani památka více nebyla, kdyby wyšší mocnost negmhš dobrotiwá nad tím poswátým místem byla nebděla a ge neopřihala!

M a t e r n G n i s e n z Kobachu, kanownj Bratislavský, hochšlowj učenc, císar R u b o l f a II. kaplan, byl wywolán za ka-

nomníka a za děkana nagebnou, aniž o tom věděl, dne 9. února r. 1607. Byl toho času přeb morem w Litoměřicích, kde se zatím dwůr zdržoval. Wolení to se stalo ob. M o n i ě y probosťa a P a w l a P i ř o r i u s a kanovníka u přítomnosti opata Barlowského a probosťa Zderazského, genž byli gafo svědci, a notáře apoštolského a císařského A d a m a Klaterského. Správu o tom dostal G u i s e n w Litoměřicích, aniž pak wolení toho přigmouti chtěl.

Ždá se, že apoštolský legát u dwora Rudolfsowa to nastregil, aby G u i s e n wolen byl, na jeho domluvu přigal G u i s e n tu hodnost. Swědomitý muž byl, chtěl kanovníctwí Bratřislavské složit, awššat legát mu welel, aby ge podržel. Proč to? aby něgafá wrášta přede na něm zůstala proti jeho wůli. Dne 22. února geg gafo kanovníka inštalowal P i ř o r i u s, na děkanstwu dráhý den geg usabil M o n i ě a probosť se wšsemi obrábý a wšši sláwou a obec Wyšehradská mu poslussnost a poddanost podáním rukou sšbila. M a t e r n zasejené berně musil platit, dům děkanstý oprawowat, a kostel čistit. En hneb w březnu měšci sakristi šibit, ošna ubělati, a pro kostel obrazy zašpatřití řádal, na to je swých wlastních peněz 400 kop Mjss. wynaložil. To wšse se stalo do slawnosti sw. Petra 1607. Probosť M o n i ě a i obec Wyšehradská žaloby proti němu na císaře zanesli neb M o n i ě a pokoge na tomto světě neměl. Co obec proti děkanowi měla, netýkalo se osoby M a t e r n o w y, gafo nařizení giž dáwného. Probosť žádal na děkanu věci, kterých ani na A l t e n b o r f o w i nejdal, pole, luka na ostrowě, sám chtěl správu wěstí obce Wyšehradské.

Rozsudek wyslance papežského, giný od Rudolfa II.

M o n i ě a po smrti dwou děkanů bez wědomí wšši kapitolý poznamenání úřední wšech věcí, privilegia, kníž, pečeti, listy, říše kostelní sám o své ngmě wzal a i sobě přigal, zwlašť rozličené úcty i peníze. M a t e r n obwiněn gsa, omilowati a práwa swá zadržati musel. Račej ob. J a n a Š t ě p á n a F e r e r t a, biskupa Berčelenského, legata papežského úsudek wysel, aby ostrow děkanu patřil, gafo před tím, též pole obce Bořice. Z ohledu peněz po děkaněch má probosť poznamenání učiniti, mnohosti přigal, ať se

náležitě vyhlájeti, co a nač vydal, a ostatní děšanu složit, aby on ge wynaložil ná čeleb kostelní a potřebý, r. 1607 dne 11. května. Toho roku ustanovil **M o n i ě** a administrátora místo sebe, gať přímo měl. Rozepře trvala pořáb, ustanovil císař kommissáře, aby se porovnání mezi tím administrátorem a děšauem stalo. Stalo se, a dne 21. února 1608 **R u d o l f** to porovnání potvrdil. Znělo takto :

1. Administrátor správou poddaných **W y s s e h r a d s k ý**ch bez přisouzení práva gebné i druhé strany děšanu popouští wšak tak, aby gať w gebnáních kapitolních, tak i w jiných nápodobných potřebách administrátor přítomen býwal, práce církevní a powinnosti probosšta zastával a děšauowi radou svou dle možnosti své nápomocen byl.

2. Wšechy důchody od úmrtí z města **H o r y W y s s e h r a d u** ode dne tohoto narovnání až do tří let zcela a úplná i potřebám a k stavění kostela obráceny býti, po vyjití pak tří let gebná polowice děšauowi, a denhá administrátorowi vycházeti mají.

3. Administrátor má míti wšechny užijty a důchody těchž probosštů, gaťož také polowice důchodů z plowárů, cíhelny a wápenice.

4. Domu, w kterémž probosst obydlí své mívá, spolu i s wínicí větší i menší až do tří kostelních, potřebý probosst bytosti svou přítomen nebyl, kanovník těchž kostela s powolením probosstovým na díle užiwati má, pakli by chtěl probosst tu sám osobně zastáwati, powinen bude týchž kanovník z něho mu se uhnouti.

Ostatní práce Kobachowa po odchodu probossta Moniě do Wlach. Dobrodinci chrámu Páně.

Císař natýkl **M o n i ě** o w i probosstu, aby se do **W l a c h** odebral. Swědomý geg něgak hřyzlo, že **W y s s e h r a d s t o n** obec utiřkwal, au před odchodem welikou lítost a milosrdenství nad tou obcí málal, že tak chabá a ubohá gest. Oš probosst **B e r k a** z **D u b é** gi powoлил, aby w pečeti užiwala wořtu červeného. **M o n i ě** a gim to zapowědel. Aby po sobě důkaz své milosti **W y s s e h r a d s k ý**m zanechal, kázal list weliký wyhotowiti a ge obohatiti tím, že gim opět swobodu udělil, pečetiti červeným wořtem, což se stalo 7. listo-

padu 1607. Šemcowský pořádek ob něho památku měl, on šlechtám privilegia dal, a baroval jim na obci místo k vyslavení 10 stánků.

Po obchodu tohoto cizince počal Kobach svobodně pracovati jagistě k dobrému kostela a kapitoly. Školu do pořádku uvedl, a gistému muži, genž pod Wyšehradem ve špitále u sw. Alžběty gato posuton učil, a Martin Nikolaides Brodský se gmenoval, tam učiti zapověděl. Byl on kalifnjš a tu škola pro dítš pod obogi k 50 letům glž byla. Uměl se pořádně brániti. Glž w květnu 1607 dal veřejně poručení, aby všickni bržitelé, gatkékoliv spůsobu gsou zbožj kostela Wyšehradského zápisš se náležitě wykázali, sice že zbožj at dům neb zahrada, winice neb luha, lesš neb pole gsou, kostelu připadnou. Dům na Wyšehradě tak wydobyl, gatkoli těžce. Ten dům wystawěl a žjdl a za kanownice tou residenci určil, 200 kop vlastnjch peněz naložil w nedostatkú kostelnjch důchodů. Gsa Slezák mužé wyborného Maxmilla na Bawčince Struği a r. 1608 za vikáře přigal, kteržto horlivě kázal, služby Božj nábožně konal, dělanu ve všem nápomocen byl. Dne 29. ledna 1608 byla generální kapitola, záležela je dwou osob: děkana a kanownjka Pistoriusa. Tu byli woleni kanownjci: Affpar Urjentius, děkan kostela Pražského; Simon Brosius, probosst a susražán Pražský; Jan Sirt z Kerkensfeldu, arcigáhen Plzeňský; Daniel Ungar z Genčic, děkan Smečenský pak probosst Mlomměický.

Přisahu, kteronž každý kanownjst při installaci wykonati a složiti má, ob legáta Římského Antoina Ragetána, arcibiskupa Kapuánského potvrditi dal, což se stalo 22. dubna 1608. Gatkoli opatrný muž byl, přede welikou winici giadu děkanu, pak Nerhofu zwanou, kteráž nynj slowe Magmana, za 3700 kop Ríšš. prodal, za 700 kop malou winici opět koupil, a 3000 kop w Mosku uložil pod wčenný ourok a sice 1000 měštu Mosku a 2000 bratřiwu Blahoslawené Marie Panay tamtéž. Dostal rpčně 180 kop ouroků, a ty určil pro kanownjka sjdelužho, kteréhož usaditi se snažil. Tohoto ouroku až dosawáde užívá negharšš kanownjst a farář, ale mnoholiž z toho žůstalo. Zle učinil kapitole, kdekoli co obprodal, na oko a na ošamženi něco wyjškal, ale po všedš časš a w statku kostelu usškobil.

Roku 1609 residencei kanovníkům dostavěl a dne 12. března na den sv. Řehoře r. 1610 v kapitole *W a w ř i n c e S t r u ŋ i a* za kanovníka zvoliti a do té nové residence uvést, a 200 kop ročního důchodu mu vyměřili až do času, kde by prebenda zrušena býti mohla.

R o b a c h opustil děkanství *Wyšsehradské* okolo sv. Olgy č. 1610. Zanechal kostel i kapitolu v mnohem lepším stavu a pořádku, než to nálež. Byl Němec, český neuměl, byl z horšího nářazené povahy, u dvora jako kaplan císařský měl váznost, a legát papežský mu přál, a tak mu bylo možno, to dobré, co na *Wyšsehradě* dožil, spůsobiti. On nenstoupil. V kostele byl velký oltář a kůr sporádků, sakristie zřízena, u sakristie hned oltář sv. *Františka*, po druhé straně oltář a káple dobře zřízena, deřtowski *Panny Marie* nazvaná. Okolo kostela byly vystavěny 4 domky pro stráž a pro gířotu. K tomu přispěli ale slavní dobrodinci *D n b ě g H a n e w a l d*, císařský rada a tagemník, dostal obraz *Marie Panny*, o němž se praví, že od sv. *Luťáše Ewangelisty* malován gest. Práce zagiště mistrná gest. Ten obraz daroval *H a n e w a l d* té kostelu *Wyšsehradskému*. Paní *H a n e w a l d o w á* rozená *E r s t e n b e r ě* z *Freienturnu*, obnoviti geg bala a dvěma pozlacenými s kamínky ozdobenými korunkama okrášlila, kaplu vymalovati kázala a oltář zřídila. Též ornát, dalmatky a antipendium hebbávané, křetované na bílé půbě zaopatřila, dva stříbrné pozlacené swicny, gednu stříbrnou lampu a 200 kop peněz položila, aby z ouřků swětlo do ní se zaopatřilo, a mnoho giného prábla a potřeb kostelných tomu kostelu darovala.

Pan *H a n e w a l d* obětował 40 zl., paní též 40 zl. a giný dobrodinec, pan *H e r t l* gménem, 40 zl. na ozdobení kostela, z těch 4 domků gedn paní *H a n e w a l d o w á* druhý pan *H e r t l* vystavěl, kterýžto pán i oltář sv. *Františka* zřídil. Kapli a oltář sv. *Pawla* obrácenti na wjru, giný dobrodinec pan *P a w e l* z *Krausfetes* obnovil.

Pan *E t e r n b e r k o w á* darovala dvě červené korouhwe též i stříbrnou pozlacenou nádobu.

Gat spustil a schudlé to místo bylo, přede we váznosti. Stálo tak, že se ho znamenití lidé ugímali.

A n n a M a r i e E r s t e n b e r g o w a z Freienthurnu dne 27. října 1608. zemřela, a w kapli, kterouž za živa zvelebila, pohřbena byla. Náhrobuj támen má znamenitý s tímto nápisem: Memoriae sempiternae: Anna Maria Erstenberga a Freyenthurn vixit annos 34, menses 9 dies 25. Obiit 1608. 27. octobris. Andreas Hanewaldus ab Ekersdorff R. M. intimus consiliarius uxori desideratissimae etc. etc. tollit me jbi. Na žemi támen a nápis: Misericordias Domini in aeternum cantabo. Pravidly sľechtic a sľechetná paní to byla.

Probosť Kaspar Arsenius z Radbuzy, děkan Petr Linto.

K a s p a r A r s e n i u s, scholastik u sw. Wita, byl administrátorem probosťstwi Wysshehradského po odchodu **M o u i ě y** do Blach. On smlouvu učinil s děkanem **K o b a c h e m** o správě na Wysshehradě gať gšme čili.

Roku 1609 byl probosťtem skutečně a po 5. letech, gša děkanem kostela sw. Wita, probosťstwi Wysshehradského složil. Byl muž výborných darů, pilný, pracovitý a horlivý. Pěšima mnoho chwalitebného o něm wyprawunge. Byl též spisowatel, kázání při refekciliaci chrámu Páne sw. Wita a svěcení toho oltáře, pat kážka o Blahoslavené Panně Marii a o diwech, kteréž se ději před gegim obrazem w Staré Boleslawi tiskem na světlo od něho wyšly. Dle té knížky Balbin psal historii Boleslawskou.

Na Wysshehradě měl rozepiti s děkanem o ostrow, gša toho domněni, že probosťtům patřiwal, i o spráwu a panstwi nad některým Wysshehradem, nic ale neswjtězil. **K o b a c h** o sw. Otci složil děkanstwi r. 1610 a **P e t r L i n t e o** z Pilsenberka, měšťan Plzeňský a farář w Staré Plzni, děkanstwi Wysshehradské nastoupil. Čas, kdy byl za kanowníka wolen, nenalezl gšem. To byl opět muž podle srdce Božího, gaťého kostel a kapitola Wysshehradská potřebovala. Pro slawné skutky a zásluhy předků a pro křem newinně na těchto místech pro zachowání pravého učení Kristowa a čisté pravdy Boží cezenou, má toto místo w paměti zůstat i proto Dtec nebeský milostiwým se prokázal, a vždy časy tak řídil, že znamenité a slawné okrasy kostel i kapitola zboweny nebyly.

Zmohla a spořádala se kapitola, gať ob dwou set let spořá-
dána nebyla. Neměl wěťších příjmů, než geho předkové, nebyli čas-
šowé pohodlnj, neb práwě za geho dnů spustoffili Pražané pod
obogi kostel i kapitolnj stawenj wšechno toho času, kdž Basawšće
wogšto Malou stranu dobylo. Co ale w kostele bražšijho bylo, to
děkan do jámfu sněsti a ukryti dal. R. 1612 bylo weliké powětří,
tať že střecha na kostele a giných stawenjch i ždi ob něho porou-
chány byly. Na spráwu toho naložil přes 200 kop. Tu ale pan
probošt s 45 kop. a pan P i s t o r i u s kanownj s 100 kop. ná-
pomocni byli. Půlletnj sebrané peněžíté příjmy, genž na berně usta-
noweny byly, zloběgi ukradli, předešli (pisse L i n t e o) wšběrčj,
kterýmžto příndleželo, pro berni přigiti. Při tom wšem děkan po-
žádně gať probošta, kanownjka tať služebnjšy kostela vyplácel. Ka-
zatedluici obnowil, 25 kop na ni wynaložil; na řadu stolie w kostele
wydal 7 kop 46 gr., ob spravowánj warhan dal 13 kop 38 gr.,
knihy, práblo, konwíčy, wost, wjno a co giného ke kostelu potřeb-
ného bylo, zaopatřil. O stawenj školnj a učitele dobrou péči měl.
Na lišty kapitolnj truhlů zaopatřil, která ho stála 10 kop. Při ra-
bowánj Nowoměstštych na Wyšsehradě archiw zachráněn žůstal, okno
genž do zadu šlo, bylo zjzděno a přede dwěřmi stála almara na
šaty, která sice trpěla, ale dwěře k archiwu dobře zaslouila. To
bylo w děkanštem stawenj u kostela. L i n t e o oučty prwnjho roku
swého děkanowánj takto zamjrá: „A tať toho prwnjho děkanštwj
mého léta (od sw. Glřj r. 1610 až do druhého sw. Glřj rok počj-
tage) wyháno z důchodů děkanštych přes 600 kop. Co sem pať při
wytlučenj děkanštwj bzďěť (ať ginde nachowáno) wydal, řdo to se-
čte? řdo zaplatj? Dominus pars haereditatis meae et calicis
mei, ille est, qui restituet haereditatem meam mihi. Amen.

Ku konci oučtů r. 1613 toto poznamenánj udělal: „Až po-
tat geť třjsety zasloužtly mého děkanštwj důchod, gatkaf-koli bjdně
wypupomjzanů a wybranů, z kterého se přišlo samému kanownjšowě
za 3 léta sumy očistěné 600 kop Wřřf. dáti, i rád bych se podj-
wat, kterať neb řubyby mi se z něho wykázala na tři léta zasloužila
duppla 1200 kop. A poněwadž mi Pán Bůh dal takměř bočfati
čas sw. Hawla w létě přítomném 1613, gisť i ten celý mně ná-
leží a geť můj. wlašnj, a nad to mým nákladem urošlé wjno.

Tak ten dobrý stareček welmi hospodařil, sám svou rukou welmi drobne a pořádně psal, 8 i 10 knih papjru ročně ouitage po 5 i 6 ěr. knihu, červeného wořtu také mnoho spotřeboawal, z čeho wiďeti geřt, že mnoho práce měl. Ne pro swůg jist, ani pro mar-nou sláwu, ale pro čest a chwálu Boží to činil, proto geg také Pán šilil.

Staw Wyřehradu.

Gak-oli zámeř, kostely a kapitolnj stawenj pobořeny a něřteré z kořene wywřáceny byly, přede měřto Hory Wyřehradu do ořa dobře padalo, ať ge řdo z řteré-řoli řtrany žhlížel. Wřch Hory byl ždmi od Řarla IV. wyřtawenými až dořawěd ob řtály nad Wltawou ř poleďnj a wyřhodnj řtraně až ř Botři potoku ohřažen. Řeřtou od řábora řlawná brána trogiřho oddělenj a řaždě oddělenj čtyřy wěže magic geřřte řtála, na bráně žuamenitěgřř žwonet, že geg po řpěřnitěgřř okoľnjgřř dobře řlyřřeti bylo. Od brány řu žámfu gebna, ře řkostelu druhá, a w řprawo ob řaple řw. Řartina řřetj ulice řla. Řáměřři na řowině ob řěbitowa ř wyřchodu a po řřit řu Řraze ře řáhřlo, řadnj řům w řele řtál. Řomy neřrubě weliké přede ale mnoho ř gebnjm pořřchodjm, řaždý ale měl winiřřu neb žařrábřu u řebe. Řa řowině pod žbořeným řostelem řw. Řana Řtětj, řbouc od řaple řw. Řartina w řu řtrawu řako do Řlap, byla weliká řouže, řřřrářka na wodu deřřřowou, řde řibě řleny a řuntj wyřřřali.

Od řostela řolů řu řw. Řžběře řěž ulice ře řáhřla. Řob Řa-řou ř wodě řiwowár, řihelua, wápenice a něřteré řomj řtály. Řu řře řynj měřto řlogj, žařřady byly a w řnich řř 3 neb 4 řomj. Řostel řřindelowou řřřřřou přřřřřtý měl malou wjřřu ře řwonj mar-řymj, wřž ř welikými řwonj řtála na řom řiřřě řř co řynj. Řpůľ-řoňnj řtraně byly winiřřy ř přjbyřřy, řu poleďnj řtraně řtál řwo-řboden. Řu mezi řostelem a řdmi řámfu řtála řřřřla a po řále ř řápadu řomky řroto wyřřtawené, aby řibě ř opatřowánj řostela řako řřářnj řu byřřřli. Řapitola byla řřobřřřem, řěřřanem a ř kanowňjřy obřažena. Řěřřan a neřmlaďřřj řanowňjř u řostela by-řřřř, řento byl ř řebou řarářem; řřřřřnj učitel řřř řřřřř měl 62 řop řoňně, a 10 řop měl z řářřy přřřřřno, wářřanj ř 13 řop, řwonjř

služby i za obědy 10 kop, pulsantové (snad 2) služby i za obědy 6 kop 20 grošů. Kalkant 1 kopu; diskantisté. To byli služebníci kostelní.

Celá rada obce záležela z následujících povinností a hodností: Primas, jenž se purkmistrem psal, 12 konšelů, písař radní, rychtář, písař rychtářův, starší obecní dva, desátníci 4, výběrčí posudného 2. Čechové byli tři: Řeznický, šewcovský a kregčovský, z nichžto každý měl 2 starší. Všichni tito byli měšťané a řemeslníci, takže to i v Praze a ostatních městech po království bylo.

Stav politický a mravní.

Wyšehradská obec jest v skutku obraz v malém celého království českého, a celé takměř Evropy těchto časů. Národové o vsru mezi sebou, a poddaní s mocnáři v sporu, spokojení s řízením a správou nebyli, práva a svobody míti žádali, každý vláda jim dáti a povoliti dle své nechtěla, dle své nemohla. Živobytí a obchod na Wyšehradě šel, lid v literárním umění i v řemeslech vyvíjen byl, ale rozdělen ve vše, pod gednou a pod obogi svobodní býti chtěli, a pod správou kapitoly setrnutí se zdráhali, z čehož neposlušnost, trucovitost, svědomlost, a z toho opět jiné nepořádky a nemrawy vznikly, tak že kapitola z toho ohledu tížnost u krále vedla, aby pořádek mezi ní a obcí Wyšehradskou uveden byl. Žádala kapitola listy a důvody své, kterými dokazovala, že Wyšehradští poddáni jsou kapitole; Wyšehradští, listu žádného nemajíce, svými obyčejnými důvody, odvoláváním se na starostnost svého domovního o svobodách, žádost na proti kapitole též na krále zanesli. Král vydal dne 25. srpna 1611 resoluci, aby Wyšehradští ve všem se s probostem, a s děkanem, i s celou kapitolou řídili, nic bez jejich vědomí nečinili, čím poslušnost a uctivost ve všem zachovali, a jako poddaní ve všem se drželi. Ku prohlášení té resoluce a ku porovnání o posudném byli ustanoveni tito komisařové: Urozený R i š t o f A l b r e c h t z Roupova, W j e l é m z Landšteina na Sofni, statečný E t t b o r T i b u r c i u s Ž d á r s k ý ze Žbáru na Kladrubě, radové královští a hejtmané Starého, Nového, Menšího měst Pražských, sloužící A d a m

Rysenberský a Janowic, úředník podkomoršího, a poctivý
Erazim Haydelius a Kohnsteina, též Simon Ro-
hout a Lichtensteina, radové královští. Dne 2. září, na který
prohlášený resoluce určeno bylo, přigeli nadřčení páni komisaři do
dělauství na Wysshehrad mimo pana Ježbáru a pana Erazima
Haydeliusa. Sessla se i celá kapitola mimo Pavla Pi-
storiusa, kterýž místo sebe měl důstojného a welebného kněze
Jakuba Chymarchea a Kurenmundu, G. M. G. vrchního
almužer spráwce, proboshta Litoměřického. Mše sw. byla držána,
pak w domě dělaustém byla u přítomnosti celé obce weřegně reso-
lucce čtena: Po wyhlášený resolucce pan probosht učinil uctivé po-
děkowáný pánům komisařům stoge. Potom pak sedna, učinil řeč ke
wsšem Wysshehradským takto:

„Wy Wysshehradští wssicni, kterážto wíce než po dvě léta
wsstetčnosti zomyslnou takowých gste nám přičin podávali, gakož
byste nás sobě za nic newázili, nyní již wíte o gisté wůli G. M.
králowšce. Nepochybugeme, že tak poslussně k nám se zachowáte. Wy
naproti tomu wás sedrowati, opatrowati a slussně ochraňowati
gako kdy prwe neopomineme. Čehož také wy od nás, gako wěrný
uassi milý od wrchnosti swé se nadíti a očeláwati máte. A protož
na znamený takowé wěrnosti, poslussnosti a poddanosti za potřebné
soudíme, abyste nám před G. M. pány, pany komisary předně pečel
městskou, kterouž od nás sobě swěřenu a propůčenu máte, a po-
sawád se s ni strýwáte — složili. A potom poněwadž gste toho
na open čas, když gsem gá za proboshta a welebný kněz Petr
Linte a Pilsenburku za pana děkana upozowán a installowán
byl, pomínuli wěrnost, poslussnost a poddanost (gakž gste tím po-
winni byli) slibowati, to nyní abyste napravili, a tak geben řazbý
obzwláštne až do posledního nám rukou dáným slibowali. Pak-li by
z wás kdo tomu odepřel, budeme se wěděti bále, gak k takowému
gako páni zachowati.“

Bylo žádáno, aby k tomu od pánů komisařů přidrženi byli.
Což se stalo. Tu Samuel Gerloch položil před G. M.
pány komisaře pečel a byl wostu červeného, Bartoloměj
Kropáček pak položil klice od radního domu. Pan a Roupp-
wa odwedl obe pany proboshta do rukou. Potom Wysshehradští

roficiáni geben po druhém pobáním ruky panu probosťtu a děkanu věrnost, poslušnost a poddanost slibovali. Bylo tu 46 soušedů uselých, jiní tři nepříteli. Steží se nedávno oženili a do obce přigati nebyli, byli 2. Měšťáků synů pak ženatých tak neženatých bylo 7. Mágemů tu zrodilých 10, odginnů 6. Ti genž nebyli na Vyšehradě zrodili, ani neměli zakoupení, toliko slibovali poslušnost, uctivost a štetnost k vrchnosti zachovati, k poddanosti negsouce zavázáni.

Urovnáno bylo o posudném, aby ge platili, pak dávno přčeno gest. O náboženství ustanoveno, aby nuceni nebyli, a pohřeb byh u hlavního kostela sv. Petra a Pavla, nebo u sv. Alžběty neb pak nyní pletli u sv. Jana Štěti. Tak vše pomateno měli, byl to kostel vlastně B. M. V. de humilitate u špitálu panes peregrinorum někdy nazván, nyní zbořen. Toho léta na den Božího Těla v louži na Vyšehradě na proti kostelu sv. Jana Štěti gest ob gedné mogačky nenadále, byž v té louži knoty, aneb gaj, gmenugi, lunty prala, dítě zaffrcené a do džbánu wecpané nalezeno. Stal se pokřik, kdo by se té vraždy byl dopustil. Druhau nedělit po sv. Trojici osoba gmenem *P e t ř i č k o w á* v kostele u sv. Bogtěcha Menššho v Poděkalí omdlela. Od její gsouc offetkována byla spatřina při ní některá znamení gaso šfestineděly. To bedlivě wyšetřováno bylo, až ona se přiznala, že dítě mrtvé porodila a v tom džbánu do louže hrotila. To wyšetření probosťt a děkan na krále zaslali a o radu žádali. Byla tato osoba *P e t ř i č k o w á* z milosti práwa a přičin při tom gistých toliko biřicem za bránu wypedena, a tři mile wyběhla od měst Pražských vůkol wypowěděna, pod propadnutím wšech těch milostí, gestli by kde blíž byla postřžena. Wšim tím kapitoa posoge neměla. Nepokogný lid a mezi ním hlavní buřčkové *M a s l a w Š w e h l a*, *Š e l a k o w s k ý* a *D i w i š Š a b a t e c k ý*, neustále lid popouzejíce, vrchnosti nesnáže a obci outraty dělali, tak že na sta kop gressů ničemuň wybdáno bylo, neb již od 3. srpna 1609 neustále se soudili.

Giná pomoc nebyla, vrchnost ty negwěšši dva buřčké přimčila, aby se z Vyšehradu wyprokali a se wyšetřovali.

Abykoli Wysschradští na kapitolu psali, podpís musel býti: „Běrnj poddanj“ a titul: „Pánům milostivým G. milosti“; sice trefu hodni byli.

**Pákon od wrchnosti pro obec Wysschradskou wydan
15. júnj 1611.**

I. Co se náboženstwí dotýče.

Aktolím bychom s apostolem sw. Pawlem gako libé duchownj chtěli, aby wssični Wysschradští u wšě a náboženstwí gako my byli, a se s námi srownáwali, tak aby nám z nich někdy před trůnem welebnosti Božské snažegi přišlo odpowjdati, wšak poněwadž wšra dar Boží gest a wůli geho swaté náleží, slitowati se nad tým ráčj, ano gať písmo bj: Těžko gest napravawti, tým on pohrdne, na giném negíme, aniž gíme posawád byli, než žádného k wšě nassi nenatiti, leč by sám Pán Bůh gi wšiti w srdce geho ráčil.

Nicméně aby pobožnému nadání a mjeňj slawných knížat a králů Českých i císařůw Římských, kteří kofel náš založili a nadali, gať strže nás, tak i strz poddané nasse podlé negwyššji možnosti zadost se dálo, poněwadž Wysschradští k témuž kofetu gako k matce (od kteréhož wšse swé magi) přináležegi, tomu chceme:

A) Aby dle staré powinnosti, pro okrasu služeb w něm Božských netoliko na každou wýročnj slawnost, ale také na každou neděli a w každý zaswěcený swátek (byť ráno byli, kde chtěli) wšak na welkou mšsi swatou a kázání slowa Božího do téhož kofeta chodili, a každý wedlé powolání swého na mšsě sobě ukázaném zůstáwali.

B) Na procesích, gať toho na Wysschradě ob starobawna ten obyčej pobožný gest, tdyby ty držány byly, aby býwali, gať i na wýročních gitních.

C) Swátty ob cirkwe swaté zaswěcené aby swětili, a w nich ob wšetikých prací hmotných a probáwání pohorštitelných se držowali, pod probáním toho, co by se tak na probeg wyložilo.

D) Co se křtu swatého, oddawek a školy dotýče, poněwadž ob toho gať kněžstwo, tak žákowstwo při kofete nassem gest, a na

ně-se od nás beže wšši gich Wyšsehradských obtížnosti nemaly náklad webe; a protož co magi doma, toho aby giude nehledali, a služebniŝy o toho kus chleba přispádneho z onmyslu nestrogili. Gať pak-sotiw fbyby fdo čeho takowého náležitě při nás wyhledáwal, z agnání potřeby na gichy spůsob mohli by i toho užiti. S strann pak pohřbu, tak se to bude opatrowati, aby ne wššickut gednostegně platili, než gať by fdo bohatšji neb chudšji byl, a wice neb méně žwoněnj a giných při tom věci byl žádostiw.

H. Co se outadu konfesselského dothče.

A) Magice purkmistr a konfessé dle powinnosti sobě daných listě sprawedlnosti w určitý den a to gumenowitě každou ponděli (kromě fdyž by swátek od cirkwe swaté zasvěcený přestážu učinil) řiditi, a lbi w gegich potřebách wyslychati a gistou hodinu k zasjednuti (rownawagice se s ginými postrannými práwy), aby se snesli, a té žádným spůsobem nepřerušowali, pod skutečnou posutou, kterouž by sobě natjbili, leč by který konfess časně (a to po každé) se před Geho Milosti panem děkanem, na němž skutečný reģiwent a správa gich Wyšsehradských záleži, a genž tu uřlawičně žustawagicjho miji budou, opowěděl, že pro tuto a takowou přičinu do rady přigiti dostačiti moci nebude, a potom se také w tom u purkmistra ohláfil, že od G. M. pana děkana bowolenj má, a to aby se znamenalo.

B) 1. Na to purkmistr a konfessé wedle swých powinnosti pozor daji, aby se nic buď w radě, neb fdekoliw giude od žádného před se nebralo, co by na ngmu neb zmenšeni panstwi nasseho býti mohlo. Wo tom pamatugice na své hrozné záwazky, aby soudy sprawedliwé bez uffetkenj osob, gať bohatěnnu tak chuděmu, wyřondowali. Ortele wššak zwláště, fdej by se věci něgalych těřkych neb lbf poddaných sousedů a obywatelů Wyšsehradských dothkalo, bez gistého se dotážanj wrchnosti, a nebyla-li by w radě bez požádanj za naučeni, aby na žádného newynášfeli, pod swobodným fe každěmu k wrchnosti se odwołanjm.

2. Žádných zápisů, smlaw, řřastů bez gistého wědomj a bowolenj wrchnosti do řněh aby newřlábali.

3. Co se pečeti listů a jiných potřeb veseligařůch dotýče, to aby woštem zeleným, poněwadž bez zvláštní na to výsadby ob probošsta, děkana a wšij kapitoly i potvrzení královského ginou ne-
lze, pečeti, a to po každé s wědomím a vůlím G. M. pana děkana, kdyby tak koliv bylo potřebi co pečeti. Wše pod skutečným třeš-
ním gať purkmistra a konšelů tak i písaře radního.

C) Berně královské, když by gať uloženy byly, dwa přední z ouřadu, které tak wrchnost k tomu oboře, přigimati k sobě budou, a ge G. M. panu děkanu k přiznávajím listům zoupna odwozo-
wati. Peněz pak šrotčích purkmistr a konšele ani sobě ani jiným pūgčowati nebudou bez zvláštního wrchnosti powoleni, ano z nich se při každém obnovení rady přeb touž wrchnosti spravowati po-
winni budou.

D) Purkmistru a konšelům i to náležeti bude, aby toho bedlivě šetřili, aby žádný nágemně neb podruh neřku-li soused ci-
zopanský a obginub zběhlý aneb zle chowalý na Wyšehradě se ne-
zdržowal, strže kteréhož by pak wrchnost zaneprázdněný, tak město ně-
gakou ouhonu nésti mohlo. Než gať by co takového kde nawětřili,
aby to wrchnosti bez obtahu oznámili.

E) Dúchob pak purkmistru a konšelům za gich práce tento se z lásky pouští, že weseligařůch peněz depozice a jiné běžné přj-
padnosti, gať jsou zachowací listové a smilowan weseligařé, buď
mezi sousedy aneb jinými učiněné a stále. Případnosti ob lřastu,
ku kterémuž by ob wrchnosti powoleno bylo. Co se dotýče přj-
gemného, to, ačkoli w moci wrchnosti zůstává, tak gať gegi wěc
gest, propouští. Ale tak a na ten způsob aby w tom náležitou
mírnost zachowali. Pak-li by kdy toho chtěli přetáhnouti, aby ute-
souce se o to k wrchnosti, (co se také rozuměti má o přigemném do-
cedu) ničímž gím wíce nebyl powinnowán, než co by tak wrchnost
wyměřila. Nic méně pokážde do manuálu w listowně aby se za-
psalo, že na poručení wrchnosti do obce gest přigat, i přigemné
odwedl. —

III. Co se ouřadu rychtáře a písaře dotýče.

Na to bedlivý pozor dáti mají, aby se w městě: dobré we-
lebiló a zlé tupilo, w domích šenkowních ani w jiných zvlášť: pak

času nočního neřádů a pomyslů žadných, a nad to ve dni Páně nedělní a sváteční pálného pití (zvláště do mši svaté) probávaní, tance, hraní w koule a jiných nápodobných rozpustilostí po ulicích dofonce žadnému nepřehlíbali, nhrž to vše se přetrhoválo, trestalo a posutoválo.

Al čemu by sami suad obolati nemohli, na wrchnost se často wynášelo. Pakli by se zde na Wysehradě w čimkoli domě neb přikrytku, buď wlastujm, neb nágemnému nĕgafá lotrowina mužského neb ženského poslawi kdy ukázala, tou se má rychtář ugiffstowati a do wĕzeň bráti, aby suad Wysehrad naposledy za nĕgafé hnĕzdo wšŕi lotrowiny gmjn nebyl. W čemž se také newymĕnugi ani domowé kapitolnĕ, aby do nich nemĕl rychtář chobiti, from probostského, děkanského, kanowického, zwonického a školy, ale i tam powolenjm wrchnosti, seč by sám rychtář býti nemohl, ponocni, bejätnici a sousedĕ mu na pomoc ěubete. Rychtář a pisat ěeho platy pánům powinnĕ w gŕstých lhūtách, gať se gim kde poroučĕ, budoŕi wybĕrati, a ge kdež náležĕ, odwozowati, beje wšŕeho gĕch za sebou jadržowanĕj.

IV. Co se dotýče starších obecnĕj.

Alkoliw předešle od toho býwali, aby se ěruntům, ať wĕzšla-li by gafá kdy o uĕ rozepře, dohlĕdali, ale my poznáwagice wĕc tu bytĕčnou býti, gsouce sami páni tĕch ěruntů wšŕech na Wysehradĕ, nad tĕm ruky drĕjeti neopomineme, aby žadnému žadného se strácenĕ w ěruntĕch nebálo, toliko když se to na nás časně wĕnese. Ale tĕch powinnost bude (janečagie wrchnosti wšŕeliteratých wšŕchozi a mĕst na ěruntĕch nashĕch wymĕřowanĕj, wylagowanĕj aneb pod plat ušládánĕj) seč by gim wrchnost o čĕm takowĕm je gmĕna poroučĕla.

A) Powinnost starších obecnĕj bude, w každĕ suchĕ dalšĕmjm wyšetřowati, aby (čĕchož Pánĕ Boĕje chrániti rač) od ohně škoda se žadnému nestala.

B) Na to magĕ beblimý pozor dáti, aby žadných nečistot gať přĕd domy tak po ulicĕch a zvláště co se ěnogu šládánĕj dotýče, se nepřehlíbalo, nhrž uklĕzelo; kdo by pak na gegĕch napomenutĕj nedbalĕ, na wrchnost to časně wynášeti.

C. Platy k obci z lásky pustičné w gístých artiklích nje objažené a zaplané tolštěž w kažďých suchých dnech počnouc od negprwé přístij bedlivě vybrati, a z nich na obecni potřeby nakládati. Toto pak pro obecni dobré, ochůž by přebně psíati radnjmu plat roční vycházet, a potom glné potřeby k onřadu gako časem knhy, papjr, most se kupowaly, radnj dům opravowal, wězení štatarnj nespouštělo a naposledy služebnj rychtářůw neb štatarnj opatření mti mohl, nařizujeme a z lásky propouštíme, aby k obci vycházelo a se platilo ročně :

1. Nágem z radnjho domu a ze zahrady při něm ležici, co by se toho kolik kdy kterého roku scházelo.

2. Z krámů masných z gednoho kažďého o kažďých suchých dnech počnouc při negprwé přístij po wyhlášení instrukce této po 15 gr. Wjř. od kažďého bez odpornosti, aby se k obci (fromě krámů zdušňujč) šlábalo a platilo.

3. Geden kažď obytný při práwě, sdežby gaké hofyuářstwj neb negaký obchod (buď on nágemnjš neb podruh) na ģruntech provozowal, tž o kažďých suchých dnech po pěti ģrossijch bjých z takowého obchodu k obci aby odwozowal a platil.

4. Kažď nágemnjš negsa soused, ale toliko při práwě obytný, by žwnosti žádué newedl o kažďých suchých dnech po pěti ģrossijch bjých, a kažď podruh, by tčebas na den dělal, po gednom ģr. Wjř. aneb gednou w rok po 4 ģr. aby obci odwozowal a platil.

5. Gedenkažď soused aneb souseda, (sdež se také rozumj i páni Pražané) držici domy a stodoly na Wyšsehradě, from domů kapitolnjch, magij zahrady, štěpnice neb winice při domjch malé neb welké o kažďých suchých dnech po 2 ģr. bjých. Rdož by pak zahrady, štěpnice neb winice při domě neměl, tehda po gednom ģrossi bjém pro obecné dobré, aby desátnjškům odwozowali a šlábali bez odpornosti, do wygiti toliko dwou let. A wynahrazení wšak toho obci, co takmět tři léta počťo zahrádno, a na opravu radnjho domu kažď težnjš z kažďého masného krámu po 2 kop. Wjř. a kažď krosnat a čemesnjš obytný po 1 kop. Wjř. při tčěto toliko suchých dnech dáti budou powinnj, a nic wjee.

Gafož také, kdo by tak z obytných neb podruhů hluchněgšj obchod webl, podle uznání w některé suché dni bude se naň moci s wůli wřchnosti wíce uložit. Čehož wšeho gať mnoho tiž staršj obecnj přigmou, též nať se co toho obrátj, w každé suché dni G. M. pana děkana při přítomnosti některých z ouřadu osob počtem dostatečným spraviti budou powinni.

V. Co se powinnosti desátnjů dotýče.

Těch powinnost gest a bude, když by se gim ob G. M. pana děkana buď oslně aneb strze rychtáře neb pjsaře ouřadu geho poručilo, do obce obšlati, gindě nic pod skutečným třešťánjw. Těž soušedy a obytné při práwě na ponůcky, též na gitěni při slawnostech wýročnjch a na procesi časně obchájeti a berně králowšě bedliwě objhati. Dáno w domě děkanšém na Wyšehradě.

Tato instrukce zrošla na základu: Eofoliw šcete aby wám lidě činili, i wy gim činite, což sagisté postačj i tu negslawněgšj obec w pořádku držeti. Z nj widěti gest, w čem konšelský ouřad záležel, gať zřizen bnl a které powinnosti každá třjba měla. Neustálé přidávánj, množenj a mēněnj zákonů důkaz gest stázy podstatnosti těla občanstého. Tak že kde negsilněgšj kniha zákonnj, tu negbjbněgšj občanstwo, gať kde negwětšj počet předpřsů lékařských, tu negmēně zdrawoj a negbližšj zahynutj života. Lidská společnost gest palác na perwných pšlřjch, kteří w šle a tloušťce přebýwagi, čím wíce slawenj roste. Šsou wšak pšlřowé tito: rozum, swědomj, žgwenj a zákon Božj. Rozum a swědomj se rozwigj, čím žgwenj a zákon se škwj, a tito užitel hogněgšj přinášegj, rozum a swědomj tmj wíce oswěcugi, čím wíce se rozwigegj. Práwě gať při plamenu, čím wětšj plamen, tmj wětšj swětlo, a čím wětšj swětlo, tmj wětšj oheň. Gest-li žewnitě a wnitř podpory třeba, ale gest, žbi a klenutj špatny. A práwě zákonowé žemšti a swětšti šsou ty žewnitěnj podpory, kterých když třeba není králowšwj a blaženost občanská přwně šlogj.

Uspořádání duchovního řízení.

Marno gesti správy vedení toho, jenž sám řízen není. Obhlavny má reforma se počínati, a ge-li ona spořádána, pak od ní a z ní užitečné vypravování a pořádní ondu wygde. O tom kapitola přefwěděna gšouc r. 1612 usnešení kapitolní sepsala, apostolskému wyslanci u dwora císařského potwrditi dala, aby tím žádný se ze zachovávaní těch pravidel ustanovených wygymati a sspřymů dělati nemohl. Za záslab položila usnešení kapitolní od r. 1340, w kterém roce, gať gšme widěli, počáteční a starobylá pravidla kapitolní snešena, spořádána a obnowena byla.

To usnešení neporuffeno žůstalo, nic na odpor gemu nového se nenstanoiwilo, nýbrž co potřeba newyhnutečná tohoto času a staru kapitolu kázala, to se wyřklo. 34 oddělení působilo toto usnešení. Obsah zde gen položen gesti.

1. Od krále náležitě gmenowaný probosst má býti od ležáta w nepřítomnosti geho od děkana, neb není-li toho od staršího z kanowníků u přítomnosti kanowníků installowán a přisaha wypsána.

2. Děkan má přisahu složiti do rukou ležáta Římského, w geho nepřítomnosti probosstu, nebo staršímu kanowníku. W přisaze pro děkana zwláště se nařizuje, aby děkan potwrgení svého nikdy glade nehledal, než w Římě nebo u wyslance Římského.

3. Přisaha kanowníka.

4. Děkan má osobně státi a nepřetržené u kostela w domě děkanstém bydleti; též geden kanowník, jenž děkanu w řízení má pomáhati a farní outad zastáwati. Také geden wíkáť aby přigat byl, aby alespoň někdy stín byl kolležiátního spůsobu.

5. Ustanowge kanowníku 200 kop Wíř. za prebendu ze wšech kapitolních přigmtů, at gšou menší nebo wětší.

6. Omlouwá, aby děkan neobtěžowal si kanowníku tolik báti, bytby i geho duppla tolik newynáffela.

7. Nebydlel-li by probosst we swém domě a gaťo kanowník služby Boží nezastáwal, má wíkáře obstarati a gemu wyžitwu báti. Ten at u kostela bydlí a děkana poslouchá.

8. Služby Boží aby pořádně lépe než dotud drženy byly. Ku starým slavnostem aby se slavnost Těla Božího přidala a hodinky w určitý čas se držely.

9. W ostatní svátky a neděle aby alespoň nešpory oboge drženy a tertia spřádána byla po wellé. Dříve má býti mše k Blažoslavené Marii Panně, kterážto gindy při ranní žáci čtena býwala. Každou sobotu litanie k Marii Panně též rozdáte aby se držely.

10. Requie za zasladaatele a dobrodince každé první pondělí w měsíci a každou středu w suché dni magi se držeti hodinky za mrtvé, wellými zvonu zvoniti, a wšickni magi přítomni býti. Lumba.

11. O probosytu, že gest první osoba, w důležitých věcech kapitolních má hlas, přjgmy oddělené od kapitolních, služby Boží w kostele dle svého svědomí konati má.

12. Děkan gest soudce a ředitel kapitoly, newyhnutelně u kostela bydleti má.

13. Ukládá se děkanu, aby chrám Páně často nawštětowal, a negen we svátek a w neděli, ale i we wšednj den služby Boží držel.

14. Kanowník má w určitý čas mši swatou čtati, kázání obyčejné držeti, swátostmi posluhowati a o čistotu oltářů se starati.

15. We wšednj den magi se kanowník s vikářem gak we službách Božích, tak w posluhowání se swátostmi buď denně neb téhobně střibati, o akcidence se děliti, tak aby kanowník dwa, vikář třetí býi dostal. Mše se s panem děkanem tak rozwrhly, aby denně 2 byly slouženy.

16. Aby mše sw. w dně cirkwe za živé i za mrtvé obětowáli.

17. Aby má děkan, řby kanowník a řby vikář na swátky mason neb spřawanou mši míti, gak w kázání slova Božího se střibati, a na kostel stádní sw. Jana také pamatowati.

18. Aby děkan bez wědomí kanowníků statků kostelních nenadgimal, neprodával.

19. Aby děkan w žádném kapitolsm a w žádném giném domě netrpěl člověka mužského neb ženského pohlawi pohoršlitého neb zlé pověsti.

20. Usnešení mezi probosstem, děkanem a kapitolou o meze ve správě vrchnostenské města Vyšehradu o příjmy z pivovárny, z ostrova, ze sfosu atd.

21. Aby žádby do povinnosti druhého se nemíchaly, v rozepři stížnost na kapitolu zanesl, nikdy na světské.

22. Kdokoli z oudů kapitulních by druhého u světských obžaloval, stratí příjmy a hlas v kapitole na celý rok, ano i vyobcován býti může.

23. Aby s arcibiskupem a s ostatními kapitolami v přátelství žiti byli, kanovníci aby se ale nedávalo kanovníku jiné kapitoly leč gmcno.

24. Kanovníků aby bylo mimo probossta a děkana 6, rozemí Čechové neb alespoň ze země k Česté koruně patřící, když čestky umí a blíž Prahy bydlící aby zvoleni byli, by snadno do kapitoly svoláni býti mohli. Kdyby cizozemec ob krále za probossta měl ustanoven býti, aby to stažiti všemožně hleděli.

25. Ani děkanství, ani kanovníctví nemá zůstatí prázdno, spíš vikár může přestati a jeho příjmy v kanovníckou prebendu proměněny býti.

26. Po smrti děkana má šlechetný kanovník se svědkem vše zapečetiti, v čas sepsané dluhy zapraviti, a ostatní dle poslední vůle do patřících rukou odevzdati.

27. Umře-li děkan bez testamentu, rozdějí se mohovitost jeho na dvě, jedna polovice kostelní, druhá polovice na stěgné díly se rozdějí k děkanství, ke kanovníctví a přátelům.

28. To samé děkan učiní po smrti kanovníka.

29. Chť-li by hodnost který složití, má to kapitole oznámiti, aby ona nástupníka obstarala.

30. Dvafráte do roka, okolo Hromnic a po sv. Petru a Pavlu, aby se kanovníci do kapitoly sešli, ostatek když třeba, má děkan kapitolu svolati.

31. V kapitole se má o důležitostech kapitulních jednati, a residenciální kanovník se má zapsati.

32. Kniha kapitulní má míti děkan pod ochranou, kanovník má právo si je vyžádati.

33. Pečet má býti pod dwogim zámkem a děkan bez tano-
wířka nemá truhly otvřati.

34. Privilegij a listů nemá žádný u sebe míti přes 8 dnj.

Paměti hoden gest podpis tohoto usnesení děkana muže
upřimného, srušeného a o kapitolu dobře pečlivého: Oá Petr
L i n t e o z Pilsenburku, děkan kostela Vyšehradského, podepsal
gsem před Bohem a anděly jeho dosvědčuje, že gínal tomuto ko-
stelu w oustosti postawenému spomněno býti nemůž, než tímto usne-
šením, aniž se lze gínal nabíti prospěchu galého k lepšimu jeho,
leč položením takového základu. Mám zhola a naprosto za to
před twáří Boží wlebnosti, že oni nájemníci čili lépe neprawi-
delníci na winici, genž sto a wíce let kostel tento na místo něga-
kého smetístě, na které neřády, kterých se sami rádi sprostili, wyha-
zovali, jehož hodnosti a důchody na marnost, ne pak k rozhoznění
služeb Božích a ku wydělánj poddaných plným rukama brali, geben
po druhém we své moci měli, mám za to, že nezasluhují býti
wyhlazeni, alespoň co negdále od toho kostela odstranění a zahnání
býti mají. Winice se giným odevzbati má. Petr děkan.

Sám každý usouditi může, že pravdu mluwil muž tento.

Berghauer podpis tento uwábj in Protomartyre.

Co si při tom myslil, kdo to dokáže? Zbali ale sám lepši
byl, budeme moci sami usouditi, až na jeho čas přigdeme.

Wíba kdes řadu obrazů twárnosti děkanů prawil: To gsou
samj lidé zlé paměti. Zbál se mnohemu ten úsudek utrhačný, muž
ale připabl Jezu král Israelský, genž potřel kuže Baala, chrám zbo-
řil, ale zlaté tele podržel a gemu se klaněl. Neostřihal Jezu při
wšij své horliwosti, aby chodil w zákoně Pána Boha.

L i n t e o Litoměřický gínal Běňský z Pilsenburku, šofil dě-
kanstwj r. 1613 a jagistě toho roku také umřel. Že Berghauer a
Hammeršmid r. 1615 jeho smrt kladou, bude w písmu chyba.
Neb oni S i r t a z Lerchensfeldu r. 1615 za woleného děkana kla-
dou, kterýžto gij r. 1614 děkanem byl.

Pořádek řeznický.

Negstaršši pořádek řemeslních na Vyšehradě byl řeznický. — Kregčj se asi ještě počítali tu Praze až do toho času, sic by oni se měli negstaršši pořádek nazývat.

Měli řezníci své krámy při domech, některé byly pohromadě zvlášť. Negstaršši gegich artikule byli tito :

1. Který řezník ve vsi bige a prodává, ten aby mezi námi nebyl trpen.

2. Gestli by takové maso do města nesl, aby genu po-bráno bylo.

3. Kdož by sobě pogal manželku, kteráž by na své pocti-vošti zle se chovala, aby mezi námi trpen nebyl.

4. Kterýž by mistr mladý chtěl býti mezi námi, ten aby také dobře zachovalý byl.

Usnešl se staršši stavěti masné krámy pod Vyšehradem, gať spůsob byl mluviti u kostela sv. Alžběty, i dostali povolení s tím, aby z těch krámů dělanowi a kapitole ročně 10 kop. platiti a k obci z každého krámu zvlášť 20 gr. bilych. R. 1613 dostal pořádek obnovené artikule od kapitoly gaťo od náležité vrchnosti. Obsah gich gest :

1. Aby w tom pořádku poctivého a předního řemesla řeznického nřžádných neřádůw proti vrchnosti a obci, buďto strze neřádného žiwota wedenj neb gináče strze zlořečenstwj žádnému ne-prohlídal.

2. Kdoby mistrem býti chtěl, musí měšťanem býti, kram masný sobě zakoupiti, zachování dobré své i rodičů též wyučení řemeslu prokázati, co třeba zaplatiti a swačinu wšem mistrům učiniti.

3. Učedlnřka žádný nemá gednati bez wědomj vrchnosti, a pořádek ho nemá přigimati. Při zgednání dá učedlnř libru wořtu a po wyučení též.

4. Mistr platj w každé suché dni do pokladnice 5 gr. Čest.

5. Na oznámenj cechmistrů má každý mistr w určitou hodinu se wynagiti w cechu ; kdo by bez opowědi a přičiny uřtano-

wenou hobinou zameštal, padne do pokuty 3 gr. Čeř., kdo celý cech zanechá 15 gr. Čeř. nebo tři dni a noci wězení šatlawnj.

6. Mistr o bluhu až do 10 kop Mřř. má při cechu, gestli wice u rady souzen býti, celý cech nemá wice bluhů dělati, než by pořádně a w čas zaplatiti mohl.

7. Wšedea gebnánj cehownj at se w tagnosti zachowáji.

8. Mistrówá owdowělá poctiwě, se chowagic, má do smrti řemeslo wěsti, když do cechu zaplati co třeba, čeledjn se gi má dáti a w pozoru míti, aby gi wěrně sloužil.

9. Žádný řezník nemá wice než dwa frámy míti.

10. Žádný nemá howad nehodných zabigeti, které by negmenšši wadu se míti zdálo, má se cechmistrům ošázati, sic platí 1. kopu gr. pokuty a maso se wezme a buď do škol, špitálů a šatlaw se rozposílá. A kdo by po šhlednutí howada nehodného a po žád-povědi takowé přebce zabil a zdělal, má řemeslo stratiti a řezníkem nespouti.

11. Mimo wepřowý dobytek nemá nic řezník po domjch porážeti pod šráton toho, co by se zabilo.

12. Magi mistri mezi sebou se usněsti, gať by kdo do třhodnu mnoho porážeti měl, kdo má geben frám, na geben, kdo dwa, na dwa, aby možněgšši netišl potřebněgššjho. A když by geben neměl zásobu na týden, at s wědomjm cechmistra práwa swěho na ten týden ginému postoupj, ale domácjmu.

13. W suché dni, času postnjho 40 dnů, w neběti a zastwěceně swátj aby se masa newykládala, neprodávala w frámjch, ani negebli neřku-li neprodávala, wšse co by se zastjho, propadne.

14. At žádný huntřowánjm, to gest krom frámů masa wykládánjm řemesla nezlehčuge, sic šatlawou bude třeřtán, byl-li by to cechmistr, na rok řemeslo strati.

15. Aby čistota na šlachtatě byla a ř smradu žádnému přjčiny nepodávali. Gebnoho neb dwa šlachtatě aby ustanowili, by každému, kdo by žádal, na šlachtatě dobytek zabigeli.

16. Aby se wespolek snášeli, nepřepowali, čelábky neodslzowali, a s lidmi o maso se slouwali a nepřetahowali.

17. Staršši magi wrchnosti počet klášti z přjgmů a wybánj.

18. Wrchnosti z každého frámu na wděčnosť za tuto mi-

loft a za ochranu každého púlseta púl kamene čistého olege má se dáwati.

19. Aby starší we wážnoſti měli, a když by o tyto artifikule uedorozumění powſtalo, wrchnoſt je rozhodne a wyloží.

Zanechala ſi wrchnoſt práwo změniti i zruſſiti dle potřeby tyto artifikule, ſlibila taťe, když by požádel něco přibati za potřebno wišel a wrchnoſt proti tomu nic poſtatného neměla, že odepřeno gim býti nemá.

Dáno 26. srpna 1613.

Díkan Jan Sixtus z Lerchensfeldu.

R. 1614 byl děkanem giž miſtr J a n S i r t z z Lerchensfeldu, Pražſký a Boſeſlawſký kanovník, protonotář apoſtoliſký. Je giž toho roku děkanem byl, ukazuge Antifonář, který on wázati dal, na deſkách ſe nachází: Sixtus decanus (1614). Za těchto časů aſi to bylo, kde kapitola koſtel nowě pokryti ſe ſnažila. Rudolf cíſar ſlibil, že 1000 tolarů kapitole dá. Za žiwobytí ale nebal, žádala kapitola po geho ſmrti, a král náſtupník ten koſtel ſlibem obdaril, aby celý nezhy-nul. Geſtli co doſtali, newjm. — Gaſſoli Wyſſehradſtíj patrně nařizeno měli, tiſſe a pokoguě ſe chowati, přede gim neuſtále něco ſcházelo. Wrchnoſt do liſtů wyhoſtních, gať tenkrát ſrůſob mluwení byl užj-wala toho ſlowa: že pobbané, z pobbanoſti a z člowěčenſtwj pro-pouſtí. Wyſſehradſtíj žádali, aby ſlowo člowěčenſtwj wynecháno bylo. Co kapitola též učinila. Po několik letech chtěli opět, aby ſlowo pobbanoſt z liſtů wynecháno bylo, co ſe neſtalo. — R. 1618 byl S i r t učiněn probosſtem Litoměřickým a děkanſtwj ſložil. Byl welmi nábožný a bohabogný muž; on gať T a n n e r we ſpíſech a žiwotě Ch a n o w ſ k é h o wyprawuge, we wſſi poſoře opakowával, gať byl od Boha, gſa w těžkém hřích, ku poſání pomazbuzen. Slonžil totíž mſſi u oltáře ſw. Wjta, na hrabě Pražſkém, w proſtřed té ſwaté oběti tať ſtratil zrak, že gi bále konati nemohl. Wzbudil litoſť ſtrouſſenou ze wſſi ſily ſwé a ſe wſſi horliwoſti, načež toliť opět ſwělla doſáhl, že ſice gaťo we hluboké mlze prohlídage, přede mſſi ſw. dokonati mohl. Gněd po mſſi ſpowěb wyſkonal, a pak zratu zaſe nabyl. Na důkaz geho horliwoſti a wýmarnnoſti též

gak těžej časowé byli, at slouží následující žádost ku královským
místodržicím :

„Waffi Milosti, Wysoce Urozeni Páni, Páni;
Urozeni a Stateční Páni Rytíři, Jeho M. Krá-
lowské Páni Raddy w Království Českém, Mí-
stodržici, Páni mně w lásce křesťanské dobré-
ho přijmíwí.

W newyhuutelné své toho potřebě poníženou supplicaci touto
Waffim M. w známost uvozuji, kterak berníci královští netoliko
přicházejíce do domu mého děkanského na Wyšehrad, ale i do we-
snic mých kapitolních mezi poddané bogjzdebjíce, dle patentů a listů
mocných gim na to wydaných z berní a sbírek G. M. C. a krá-
lowské náležejících gak za rok 1610, 1611, 1612, 1613, tak i za
gimá některá předešlá léta, wše od několikaletých Pánů předků mých
děkanů Wyšehradských mně upominati a k zaplacení doháněti nepřes-
táwagi, a toho při mě tuze wyhledáwagi, abych gim wše nepro-
dleně proti gistým kwitancím wedlé sumowního snesení a Waffích
M. přisného poučení odwedl a wyplatil, gindáe sic že wedlé powlnu-
nosti své w statky a wesnice nasse u kostela nasseho se zvěsti, k čer-
mu kde přigbou, bráti, prodáwati, roztrhati a tudy sami sebe pofo-
giti že chtějí. Což by gisté s welikým podliwením a s nemalým
poddaných nassích ublížením státi se muselo. Nebo oni lidé ubozí,
berné a sbírky wsfeligaťe, pánuům swým předkům mým nad možnosť
swou každého času zcela a zoupna gsou odwedli, pročez k tomu aby
s nenabytou šřtobou swou znouu sládati měli, nutiti se nemohou
a nemagi.

Že pak za pana předka mého teď posledního důstogného a
welebného R. Petra Lintea z Pilsenburku půwodem bá-
belským ta nemázaná a bohaprágdná statku i krwe katolické až přilíš
žjžniwá chamowina takowé gíž zaplacené, šhromážděné a wyčtené,
ano i w pytlících přewázané berné a sbírky léta Páně 1611, outerých
masopustní, prawých swátek takowé čertowiny přitřhsse na Wyšehrad,
dům děkanský wysekawsse, kostel moci otewřewsse spolu i s pytlíky
stáhli, wzali a pobrali a w místě tom gebiném, totiž w domě dě-
kanském wšce nežli za 2000 kop šřtoby nadělali a o giných zmjinky

nečinim, protože patrná věc gest. Kdež loupežnictví nestýchané prokázavše, ani živým ani mrtvým neodpustili, ale tyto již po smrti zohavivše, jiné prali, bili a neuvinně z mordovali. Což že se gesttě přebku mému hubed nestalo, řeč geho Šestá a výmluvnost přirozená, k tomu teč hlava sbedivá a tvář velebně stromná příčinou jsou byly.

Učkoliv tyranství svého mnohem dalši památku na něm, nežli na ginhých w kusy rozsekanych jsou nechali. Nebo gsa on ob nich náramně žbit a stlučen, málo kdy z lůžka vystati, ba ani z místa se hnouti nemohl, až teč léta minulého 1613 za ginšimi mučedlníky R. P. prostředkem smrti časné se gest odebral. Kdož nám tedy takového člověka, kdo jiné mnohé zas nawrátí? Kdo chrámy Páně zbořené zas wystaví? Kdo klenoty kostelní, kalichy, patény, monstrance, ornáty, kdo knihy a jiné věci zaplatí? Sw. Pawel welš plakati s plačejci a Kristus Pán litost míti nad nužnými, gaťoť pať weliký gest skutek milosrdenství bližního svého chudého, bídneho, nužného litowati, wětši mnohem geg w zármutku potěšiti, ale negwětši gemu radou skutečně a pomocj neprobleně přispěti. Tu místo má, což Spasitel světa knížatům žibowšým powěděl: Milosrdenství hci míti wíce nežli oběti. Poněwadž tedy my (mluwjm tuto o ginhých žáduschých a kosteljích obloupených neb uznávám, že ge tak hrubě gať i mne nestěšti zasáhlo), giného nic při Waffi M. gebiné milosti, gebiné slitowání, gebiné milosrdenství nežábáme a newyhledáváme; račte prosim na gméno Boží, genž gest proprium misereri, račte na gména swá wlastní se rozpomenouti, račte skutkem milostiwí a milosrdbni býti, račte se nad chudými, nad zbořenými a spustilými kláštery, kostely a chrámy Božími slitowati, nad služebníky cirkewními ruky ochranou držeti, račte se za nás k králi Geho M. Pánu nás i wás wšech negmilostiwěgšimu dostatečně přimluwiti, račte geg oblomiti, nám lastawého a milostiwého učiniti, tať gať sami sobě gebentajby krále Krista, krále nebestého milostiwého, milosrdbného a lastawého žádati a winšowati račte. Gináče gestli se nám milost ob milosti králowšté a ob milosti Waffích nestane, berně a sbírky zabrzalé (gakkoliv strowné) ale nám k shledání a wyprawení nemožné neodpustí, statků naffích plundrowání, probávání a w ně se uwazování nezastawí, tedy by gistě věc možná ani po-

dobrá nebyla, abychom mohli wedle powinnosti nassich w mjestech těch ob slawných přebdůw nassich králůw a knížat Čestných ke cti a chwále Božské wyzdwížených tím pořádkem, jako kdy prvé, služby Božské konati za štěstí, za zdraví, za prospěch, gat G. M. králowsté, tak i W. M., ano za mjr, za pokoj země této a naposledy za wšedco obecné dobré dnem i nocí se modliti. Gá pak obzwláštne, který gsem kusu chléba gestil z toho děkanstwi neofusil, ale práce, starosti, soužení gž dosti pocítil, gestli že bych měl o tu poslední částku asi 26 poddaných gaskolinů chubých a potřebných přigiti, musil bych za své wěrné služby zde w králowstwi Čestém G. M. S. paměti Gjsaři a králi R u b o l f o w i přes 30 let wěrně a poddaně profázané na swá stará kolena s mošničkou neb kabejí dům od domu (gako bosák něgafy) žebrat giti, aneb (to w čemž se gž prvé přebd mŭg přeb W. M. ohlásil) kostel i školu na Wyšehradě zamknouti, kněze i žáky a giné služebníky kostelní (stěříž o hladu býti nemohou, a giného pluhů, giných obchodů newedou) propustiti a zlořečenj buď na sebe neb na ty, genž přičinu k tomu podali očefáwati. Ale té naděge gsem, že gakožto páni rozumnj, páni křesťanstwi, páni milostiwj k tomu přigiti dáti neráčíte, nýbrž mne i kostel mŭg w gž dotčených přičinách sebe wždycky poručena mji a nám wšem tak hrozně obraným a tak patrně zhubeným milost tu, kteráž se pohořelým neb ginšim nešťěstím od Boha wšemohoucímho ano i od zlych lidí namoštjweným wedle starobylého země této spůsobu profázuge, lastawě profázati, a zbwihnouce obstarawunty a zwebenj wšeligařá, abychom gat my tak chudj poddanj nassil w pokogi býti mohli, w tom dostatečně nařjbiti ráčíte. Pak-li by gdnáč býti nemohlo, a takowé tak nešťastně, tak newázaně pobrané berně a sbjrkj wždy od toho splundrowaného děkanstwi a kostela zaplacenj býti musely, tedy aspoň tak w té věci s G. M. negwyššjimi pány berníky prostředkowati a to při nich nařjbiti ráčíte, aby učinjc se mnou počet až do léta minulého pomalu, to gest po gebnom stu kop Miff. každoročně ode mě při času sw. Hawla až do wyplacenj sumy zadržené brali, a gá raděgi sobě a ústům swým tudy utrhnouce dalššjho spuffčení kostela toho (někdy tak wzácného) obhágiti mohl, poněwadž by ginšim spůsobem to býti nemohlo. Gož tu kolik pro to chudé zábušj a pro mne učiniti ráčíte, toho wšeho Bůh wše-

mohoucí hogná odplata býti zde i na onom světě bez pochybnosti a gá W. M. toho se nehodnými modlitbami svými ano službami vlastními a poslušností obměniti nepominu.

Kněz Jan Sirt z Lerchenfeldu,
děkan Wyšehradský.

Kanovníci s ním byli: Arsenius Plzeňský z Rabbuhy, probost Wyšehradský, arciděhen kostela Pražského, Pawel Pistorius, Simon Brosius Horšowozský děkan kostela Pražského, protonotář apoštolský, kanovník u sw. Petra a Pawla na Wyšehradě a u Wšech Swatých na hradě, Daniel Unžer z Genčic, děkan Smečenský, protonotář apoštolský a Comes Palatinus; Wawřinec Stružíus, sjelelní kanovník na Wyšehradě. To byli ti mužové, za nichž se tak slavné a znamenité uspořádání gá w kapitole tak obci stalo; byli si práwa svého vědomi.

Pawel Pistorius děkan.

Kasspar Arsenius probost přál welmi Pawlu Pistoriusowi kanovníku, tať že k ruce gého probostství složil, císar se ale gnuče rozmyslil a Pawlowi probostství nebal. Po wystoupení Sirta z děkanství obdržel ge Pistorius rodič Zatecký, doktor w bohoslawi a výborný mathematik, prw arciděhen w Plzni, pak r. 1601 děkanem královské kaple w Karlštejně, r. 1617 dne 27. čerwua wezl zlatou korunu ku korunování Ferdinanda II. do Prahy; 29. t. m. byl Ferdinand korunován, prwního čerwence byla koruna s ostatními kleuty opět na Karlštejně ušfena. Byl též spisowatelem, „Kázání sw. Jana Zlatoustého o nešťálosti šfěsti a marnosti světa zčestil a wydal r. 1616.“ Též i „Kasspara Šopia královskou radu hyspanštemu králi, kterak by wšfeligatě wálky wykonati mohl, w Praze r. 1621.“ Gíná kniha od něho w rukopisu se nachází w knížeci Lobkowické knihowně. Tento muž do nepotogných a strašlivých časů přišel, Wyšehrad ale w dobývání statků šfastný byl, gen že kapitola z gebné strany statky si wymáhala, děkan z druhé strany ge probáwal gá uslyššime. Proti

Ferdinandovi pomstali Čeští páni nekatoličtí a tím wgníli wálky w Čechách, genž to královstwj, kteréž nyní opět kwétlo gať w mravech a w spůsobech, tak we swobodách a we wážnošti u gi-ných národů, negwíce pať we zboží, we gměni a statcích na mizinu přiwedli wíce než za časů Jiřkowých. Trwaly rozepře a trwawé wálky ob r. 1618 až do r. 1648.

R. 1618 nebylo hodno nechat archiw na Wyšehradě. Se-bral děkan spisy a co wyácnějšiho měl do truhel a do pytlů a dal wšse do kláštera sw. Anny na Starém městě Dominikánkám pod ochranu. Wyslani byli komisaři po klášterách wyhledáwati, co by kde schowáno bylo. Přišli i k sw. Anně. Wstoupiwšse do fortny spatřili negbližši pokogk otewřený, miuuli ho na štěstí, kde práwě weliká truhla spisů a zboží Wyšehradského stála; ostatně wšsady bebliwě prohlíželi. Ležli i na půdy, zdali by tam co bylo. To služby kláštera znamenajíce slibily předešly a pytle se spisy Wyše-hradskými naplněné wykýřem bolů šházely. Listowé zachowáni byli, ale pečeti welmi mnoho a silně poroucháno bylo, tak že na čtwrtci drobtů wostkowých se nadělalo. Tak byl prwnj rok děkanowání toho starého pána a přes 12 let geště děkanowal, a dobře se wšsady brániti uměl, gen že nešťastně zboží zaprodal, co tolik, gaťo by ge byl odcizil, kapitola ž něho nic nemá.

Mahytj statků odcizených.

Ferdinand porazilw nepřátely své na Bílé hoře, hleděl, aby duchowenstwo statky, gež nekatoličtí páni w moci měli, na zpátek dostali. Žádal děkan gménem wšši kapitoly, aby poddani we Wětruslicích, we Wšellisích malých, w Kosoři, w Čhegnici opět na-wráceni byli. Kníže Karel, wladač domu Richenšteinského, byl tehdaž plnomocný komisař cjských. On ustanowil k tomu zwodu Wáclawa ze Sternberka a na Erwan a Wáclawa Me-dci u Dobyteckého ž Dbytec ouředníka podkomořího za komisaře 28. listopadu r. 1620. Nemohouce páni komisaři wšsechny poddané ž nadřecených kapitolních wesnic náležitě před sebe oběslati, wydali list pod sekrety swými, kterýmž listem wšsady poddané w též nepo-řádné poddanosti, w kteronž neřádne uwezeni byli, propouštížgi a

zase podle milostivé vůle a poručení w poddanost panu děkanu Vyšehradskému na místě též kapitoly uvedli, aby geho a též kapitoly za svou pořádnou vrchnost znali, nimi se spravovali i jiným jádům. Nařízeno bylo, aby kdýž do Prahy se budou moci dostati, děkanu a kapitole věrnost, poddanost a pravé človečerství slibili. Dán list w pondělí po oltáru sv. tří králů r. 1621. Tak zřehobeno bylo wse zboží tu kde wogsko al přátelské nebo nepřátelské bylo, sloužiti může správa z Kowar u Budče, kde kapitola statky měla.

1. Píše tehdejší držitel dne 6. června, kurfirště wogsko celých dvůr vybrali a spálili.

2. Co bylo sliženo, pobral nepřítel a cisařský lid, obili, dobytek, náradí.

3. Co do úst dám, musím pro sebe i pro čeleš koupiti.

4. Co wyseto bylo, ani na mé dobré svědomí říci nemohu.

5. Mám gebného koně a gebného wola k orbě.

6. Dvě krávy a gebnu galowici, to nemohu na tom grunte mít, musím ge na gruntech negwyššího purkrabí držeti.

Děkan r. 1626 dne 3. dubna strže rychtáře Vyšehradského a geho pisaře u přítomnosti primasa a dvou konšelů dal se zvesti do osmerého zboží.

1. Do pole u potůčku nad sw. Panfrácem, mage práwo k němu do úmrtí.

2. Do pole osetého se zahradou, protože držitel ourof neplatil.

3. W pole giné od úmrtí.

4. Do pole u Krče z hodných příčin.

5. Do giného pole z hodných příčin.

6. Do giného po úmrtí.

7. Do zahrady, genž slowe Kapounowa pro nezaprawení ourofů.

8. W zahradu osetou, genž patřila ku špitálu sw. Bartoloměje, kterouž soused Vyšehradský wšl ale nad vrchností se zábrhy dopustil a utekl, proto pan děkan ku gmění geho práwo mít se domýšlel.

Tak děkan P i s t o r i u s zboží wymáhal. A bylo přisné

poručení, kdo by překážel kapitole v pořádném užívání statků kapitole patřících, ten na hrdle trestán býti měl.

Hudba při kapitolním chrámu Páně.

Počátečně při službách Božích nebylo jiného než zpěv a sice žalmy a hymny. Gato gest Bůh původ a počátek všeho stvoření, tak církev vždy vše s Bohem a s jeho zjevením počínala. Sv. Václav, sv. Vojtěch a mšiční, o kterých letopisové zmínky čtí, gat duchovní vzdělání počínalo, měli první knihu žaltář, přisloví Salamounova a Gejssie Syrachy. První písně tedy byly žalmové. Prvo než náboženství Kristovo v Čechách se zafixovalo, již zpěv od Řehoře Velikého, papeže Římského, po mši církví uveden byl, jenž od něho jméno má cantus gregorianus, gatoby řeči: zpěv Řehořský. O tom zpěvu nyní nic se neví, leč v některých biskupských a kapitolních kostelích. Na Vyšehradě až dosavad se zachovává. Pásmáky jeho po farních kostelích jsou ještě na neděli květnou a na Veliký pátek při passijích. Nebylo s počátku warhan ani jiných hudebních nástrojů. Spěváci na kůru jen spívali mšiční stegným hlasem, ale melodie zvláštního způsobu. Žalmy spívány byly tak, že jeden napřed oznámil, co a gat se spívatí bude, pak mšiční na dvě se rozdělili a střídajice se werš po werši spívali; tak hobinky se konali, což až dosavad i v klášterích se zachovává. A tomu zpěvu jsou takové zvláštní knihy „Žaltáře“ nazvané, kde noty psané, dle kterých se zpěváci řídí a pod notami písně, které při mši swaté, při nespórách, při procesích, při svěcení rožličném se spíwají. Jsou dle mšálu a dle brewiáře na každý den a na každou hobinku vykládaný. Co kněz u oltáře říká, to oni z dlu neb docela na kůru spíwají. Ze všech těch knih a příprav chorálních, jenž se při chrámu Páně až do 17. století byly nacházely. Takovou knihu nowě zaopatřil, gat jsme widěli, L i n d a děkan, ginou kájal swázat S i r t u s. Tedy v ten čas gregorianský zpěv na Vyšehradě při službách Božích býval, a služby Boží tím způsobem od služeb Božích v jiných jen pouze farních kostelích se dělily. Nebylo warhan až ku konci 13. věku, a we 14. století teprv obyčejnějšími býti počínaly. Zbali na Vyšehradě před Husitskými válkami byly, žádné stopy nenaležám. V druhé polowici 15. věku počala figurální hudba, ta ale sotwa hned s počátku na Vyšehradě uvedena byla. Ant r. 1612 nenaležám stopy, mimo trouby při Božím Těle. Warhanif, zpěváci, kalfant placeni byli. Na sw. Petra dostal warhanif 30 gr. Rektor školní a žákové též své přjgmy měli, ale žádní jiní hudebníci. Tedy ještě později houpli a jiných nástrojů na Wyše-

hrabě gafo ginde užiwati se počalo. Žádné marše, ani minety, ani šofny na kůru se nepřewozowaly. Několik i chorálnj spěw tu za mnoho nestál, kde pobožnost a wroucnost spěwákům scházela, tak že i papež M a r c e l si přewyžal, wšecku hubbu z kostelů wy-
powěděti, kdyby byl P a l e s t i n a spěwu při mši swaté dle smyslu cirkwe swaté ku powzbuzení srdce lidského ku pobožnosti nezhotowil. P a l e s t i n a žádal, aby měl dowoljno mši přewésti, která wše srdce wroucností opogila. Papež M a r c e l zanechal swého předsawjetí. — To se bálo w druhé polowici a ku konci 16. větu, a chorálnj hubba byla zachowána, která mnohem wyneffeněgšji gest, než wšeckna figurálnj.

Kdo chce chorálnj hubbě rozněti, musí mimo sluch a umění hudebnj hluboko w duchu a w srdci swém míti katolickou žiwou wjru. Wše co katolického gest, má tagemstwj, k čemu wjry žiwé potřebj, tak i chorálnj hubba. Zato hubba gest negwyneffeněgšji wygádění a wzbuzení nábožného swatého citu, gest wygádění negwyneffeněgšji welebnosti sprostým hlasem lidským, bez wšech giných nástrogů, bez hudebnjho rhytmu, bez wšji modulace. A to z prawnjch křesťanstwých časů pochází, kde wše prawou wěrou křesťanskou nadchnuto, toho co Božského se drželo, poněwadž toto se swětšým a tělesným nic míti nechtělo, aniž také mohlo. Nynj sotwa kdo o co takowého hudebnjho se pokusiti odwází. Negwyborněgšji hudebnjci nic takowého neprowedli, což nábožnost a srdce plné wjry katolické a duch modlicjch se řeholnjtů rowedl. Kdo tak srdce nábožnosti a wěrou nadchnuté má, gafo tito spěwáci, kdo srdce w mju a poklidu spořádané, kdo ducha k modlitbě připraweného má, ten pochopi hubbu tu cirkwnj. Takowý stogi w prostanném starobylém chrámu kanownickém, gehož klenuti k nebi stmj a na pilšjch wěčnosti stogi, mezi kteréž swětlo, okny s wšjstí pronikagici, temnost rozráží gafo wycházegici slunce mráfoty nočnj. On widj wroncné a powolné pohybowání se kněze gafo we swatém sotmraku, widj oblaky kouče wzhůru wstupugicjho, sochy a obrazy památky skutků welitšch a křesťanstwých cností, on slyšji wše pronikagici hlas warhán s hlasem nábožnjch a horlitwých křesťanů smjšený. On tak tu stoge, pohrouží se newěda w myšlěnkách a w rozzimání tagemstwj Božjho; uad mju lby citowé opogugi celé srdce geho, duch k nebi se wynešl a člověk ten wzdychá z hlubokosti srdce swého a — modlj se. Res-
lobie řeholště gjon wšecky w mětém neurčitém a gafo gen na negigko se pohybugicjm spůsobu složený; pronášegj úpěnlivé a útrpné hlasy, které se gafo wzdychání, lkání, tlučení srdce w pořadu wygá-
břugi a dusji i srdce tak opogugi, že člověk zapomenuw sebe gsa na dusji gafo wšech swazků časnjch a žábošj wezdegšjch sprostěn do wěčnosti se wyneše. Korate w adventě, Stabat mater, vexilla

regis, passige w poště, dies irae, we spěwu žádně rozmanitosti, ani učenosti nemá, ale srdce pronikagící duchovní, milostné a newyslo-
witedlně welebně tchnutí, čistota a wznessenost wsfady, kteráž k mo-
dlitbě a k wytržení přiwádí, co žádná symfonie, žádná arie ne-
spůsobí, tato pohne, ale wíce tělesnou, postawí člověka w milostnost
tělesnou, že člověk wesel gest, rád o tom mluví, to pohnutí gen
powrchní gest. Spěw Řehořský pohne člověka celého, tak že člověk
wygiba ze spěwu toho, gde celý do sebe zamyslen, cítí, rozgimá
w mlčenj a rád gest, když geg žádný z geho myšlenek newytrhne,
tu obchází a zůstává gako proměněn a zweleben — tamto gen
pouze obwehlen. Tak byla hudba tehdaž, bez wšech nástroğů ne-
bestá a tak nyní s nesčíslnými nástrogi swětští. Toto přecť každý
ať w myslí se postawí do kostela Wyšehradského starého, a pak ny-
nějšího a předstawiť si může, gaf hudba se promezowala.

Nejprve s královským úřadem winičným.

Aby se winohrady zwelebowały, ustanowen byl wlastní úřad
královský, ku kterému odporowé wsfelligací o věci winičné zaneřseny
býti měli. Powstala neborozumění mezi držiteli winohradů na ka-
pitolních ěruntech; geben se utekl ke kapitole o zastání práwa swého,
druhý k úřadu winičnému; děkan zapowěděl se k winičnému úřadu
potahowati. Perkmistr náramnou stěžnost u Česté komory si wecl, že
děkan Wyšehradský pohrdá úřadem královským. Děkan dostal welmi
trpké psaný od komory, w němž se mu dáwa naučení, aby byl rád,
když ho také soudně zanepráždněnj míne, že pak služby Boží tím
lépe wykonáwati moci bude.

Toto spastěbně napomenutí přišlo r. 1602. Dostali na to
dobrou odpowěď, že kapitola nechce a nemůže připustiti, aby per-
kmistr winice kapitolní pod swůg úřad potahowal, a sice proto:

1. Poněwadž to zrowna na odpor stogi swobodám našim,
kterými dáno nám, aby nad námi z ohledu ěruntů kapitolních žádný
moc neměl, seč sám pán země. Toho práwa kapitola wždy nříwala,
že nřlby žádně pře o winice před perěgmistrem nesoudila, ale zrowna
před komorou Čestou.

2. Poněwadž wšechy ěrunty kapitolní jsou docela wyhra-
zeny a wšeděn užitek, genž země pánu by wyplřwati měl, kapitole
darowán gest, a žádná daň se z nich králi neplatí, gen kapitole;

zvlášť Bl a d i s l a w král ustanovil, aby kapitola, kdy by zvod učinila na winici, to nenčinila strze pergmistra, ale strze neg-
wyššijho purkrabjho.

3. Kapitola měla winice 200 let dříve než perjrečt nastal.

4. Kapitola má úplné právomocenství jak nad lidem, tak nad
zbožím, tak že žádný mimo krále w ni co řiditi nemá, což F e r d i -
n a n d I. potvrdil. Do těch swobod patří ona od r. 1150, aby
kapitola fondy o grunty a winice zvlášť sama rozsužovala a sou-
čila, těch swobodně soudné právo vykonávala. Appellace rozsudky
gegi potvrdžovala i králové, čehož důkaz dal R u d o l f r. 1599
dne 28. ledna. Repřestal pergmistr ani komora kapitolu obtěžovati,
až r. 1625 kníže Richtenstein rozhobl, že pergmistr nynějši i budouci
nemají se w kapitolní jurisdikci vládati.

Richtenstein katolík poznal, kde právo, nálež učinil a nebdl se,
že duchovenstvo čili církev řízení zemské neb vládu královskou pohlti
neb podkope, poněwadž že své stussenosti přesvědčen byl, jak spasi-
telně účinkuje duch církve Římské katolické na srdce lidská, a že
každý pravý katolík tak pro dobré krále svého a vlasti své horlí
jako on R a r e l, vládat domu Richtensteinšého.

Uvážení Ferdinanda II. z ohledu Církve.

Takměť vsedky duchovní statky byly w rukou světských pánů
a zvlášť nekalolických a proti F e r d i n a n d o w i bogugicij. Po bitvě na Bělé hoře protivníci F e r d i n a n d o w i ze země
wypovězeni, jiní svého zboží zbaveni byli. Dostalo se vsse to
zboží do cizích rukou, gestli pravých neb nepravých, Pán rozsud;
ale žádný nový držitel něchtěl platiti úroků kostelních, genž duchoven-
stvo na těch statcích založeno mělo. F e r d i n a n d ustanovil r.
1624 dne 12. srpna, aby duchovenstvo své práva provádělo a
kde má úrok právo mti, at provede; at se úroky platí, držitel statku
at vyhledává náhradu, kde a jak bude mci.

Byli ustanoveni komisaři pro vypuzení kacířstva ti: Kar-
dinal z H a r r a c h u, J a r o s l a w B o ř i t a hrabě z Martinic,
G i n d ř i c h z Talmberku a K r i s t o f B r a t i s l a w. Ti

wybalí nařízenj 27. března 1627, aby popsaní byli katolijci zrojeni; katolijci nově obráceni; a bludaři, kteříž byli připověděli, že se obrátí, a geštie toho neučinili, pak, aby každý katolij se vykázal, že w příští čas welikonočnj swátost pokání a swátost oltární řádně přijal. Na Wyšehradě bylo 33 rodin nefatolických r. 1628, z nichžto 12 soušedů, ostatnj nájemnjci a podruhomé. Diwné odpowědi dávali na otázky neb napomenutj, aby zanechali kacířstw; k. p. Pokorab mu pan kanownj wěci pobraných nenawrátí, že toho neučinj, aby katolickem byl, ani geho manželka. Glnj: že k tomu od Boha wstufnutj nemá. Glnj, že to nemůž učiniti, pokudž by Pán Bůh nebal poznati. Glná žena dala odpowěd: Co gest gi Pán Bůh z mladosti gegi poznati dáti ráčil, w tom také že setrwati chce. Glná, že katolickému učenj nerozumj, že přistoupiti nechce. Glna žena odpowěděla, že poslušnost zachowá, a že se ze země odebeře. Glnj, že půgbe k swé wrcnosti. — Dtec geben s dcerou připowj dali panu děkanu, že chtěgi katolickou wjru zase přigmonti, ale že žádagi lhātu, až by se wycwícili. Matka ale do řeči gim šočila, že to zakazowání a sľbowání ničemné gest, že to býti nemůž. — Na wětšj byl ženy byly, genž tak pewně w kacířstwj stály. Gak spůsob řeči, tak smysl těch wšech odpowědi gest wzneseňgšj, než byl za času Jozefa II. Tu at nahlédne, kdo přjležitost má, do protokolů, genž se s těmi jawaběli, kteří sľyž nefatolijci byli. Na wětšjím dije tupé odpowědi dávali k. p. Gakého gš náboženstwj? — odpowěd: J o s e f a cjsaře — takowého, které mně nekáže cho-
diti do kostela.

R. 1628 dne 22. srpna cjsař F e r d i n a n d nařjdl:

1. Aby duchownj statky do zemských deř wpsowány byly.
2. Rdeby w kláštře jádný opat neb bofonalý konwent ne-
byl, ten klášter aby králowšj prokurátor pod spráwu wzał, ne ale,
aby se zdálo, že duchownj statky za nasse držeti bychom minili. Bi-
skup neb provinciál magj gednoho muže k ruce nasseho prokurátora
ustanowiti.
3. Práwnj procesowé duchownjch aby se wšfe neprodsľžo-
wali a newyřlábali uěž gako w Morawě.
4. Swědectwj aby se duchownjm tak wybáwala gako glnjm
řlawům. Gěstl řjzenjm zemšjm nařjzeno bylo neb ne, aby matřky

sepsali, newjm. Na Wyšehradě negstaršji matrika gest ob r. 1615; Wa w ř i n e c Š t r u ě i u s gi založil gakožto farář. Říty psal zvlášť po gebné polowici, kopulace také zvlášť po druhé polowici knihy. Pro umrlé se tu nic nenachází. Rubriky nebyly, ale Š t r u ě i u s gisty pořádek w zapisowání zachował. Oméno dítěte, robitčů, 3 smotry, den a rok. R. 1615 bylo 19 křtů a 6 kopulací; 1616 16 křtů; 1617 18 křtů a 2 kopulace; 1618 26 křtů a 9 kopulací; 1619 12 křtů a 4 kopulace; w měsíci dubnu, květnu a čerwnu nebyl ani geben křest, obdogni ginám děti ke křtu nosili. R. 1620 bylo 10 křtů a 1 kopulace; w březnu, w dubnu, w květnu, w čerwnu a w srpnu opět žádné křtiny, město se soubilo s kapitolou o swobody. R. 1621 bylo 19 křtů a 4 kopulace. — Tak bylo neustále zde wšfe w rozbroji.

Kilián probosť dostal statek Žitenice.

Probosť přišel o wšedco zboží; aby něgalků důchod ze své prebendy měl, powolila kapitolá některé své důchody gemu dáwati a sice z ostrowa, z piwowáru, z posudného, ze sřosu od Wyšehradských, z cibelných a z wápenice, okolo 100 kop to činilo, gak dalece posudné se sešlo. Tolik R a š p a r A r s e n i u s dostával; Žitenice měl rod R o u p o w s k ý ob dáwných časů; probosťtomé usilowali na to, aby ge pro sebe co prebendu zřřkali. R. 1583 pohánj B e r k u z D u b é Roupowského, aby ufázal magestáty na Žitenice. R. 1603 M o n i ě a žádal cřsaře, aby Roupowským nepotwřzowal Žitenic. R. 1608 Roupowský odpowěděl A r s e n i o w i, že spravedlně Žitenice drží. R. 1611 potwřdil cřsař R u d o l f B a c l a w u W i l é m o w i tento statek, poněwadž dostal ob něho 7000 kop Řřř. A potwřdil takto: Že Žitenice nikdy wice do kněžských rukou žádným způsobem dostati se nemagj. Práwě naopak učinil Bůh. R o u p o w s k ý se přidržel strany pod obogi: proti F e r d i n a n d o w i a propadl na statecích svých. K i l i á n probosť dosáhl milosť u F e r d i n a n d a, že mu kapitolnj statek dal, a probosť nemage giného důchodu sám pro sebe geg podržel. Že z toho rozepře posřly, není pochybowati.

O Kiliánovi a o této změně w důchodech probosťských ani listu se na Wysehradě nenachází. Kilián asi na Wysehradě nebydlel. Od té doby ale probosť více od kapitoly také nedostával ani ze šfostu, ani posudného, ani co giného. Kostelu obdržal 600 tolarů na welký oltář, před kterým také na straně, kde se Ewangellium čte, pohřben byl r. 1626. Žádné památky se více o něm nenachází.

Porovnání kapitoly od Karla Karossa, legáta papežského.

1. Aby kapitola Wysehradská tím snáze se zvelebovala, má děkan ze wšech statků a důchodů, které před bitvou a po bitvě na Břtě hoře kostel a kapitola měla, pro své užíwení míti 1000 zl.

2. Na kostel a služebníky i na jiné potřeby má se ročně 500 zl., tak že se důchodové fundacní na kostel a na služebníky, kteří již základně na ně gdou, do těchto 500 počítati mají. Z těchto 500 zl. musí děkan každého půlléta neb ročně kapitole počet složiti.

3. Kanovník u kostela bydlící at na 500 zl. ročně více nemá giného na děkanu čísti.

4. Cokoliv kapitola gatymkoliv způsobem a nowa nabude, důchodové a užtky se mají shromážďeti, aby jiní kanovníci usazení a prebendou zaopatření býti mohli. U truhly at jsou 3 zámký a 3 rozličné klíče, geben pro děkana, druhý pro nejstaršího kanovníka a třetí pro šidelního. Nemá se nic bez wědomí a wůle celé kapitoly začínati s těmi poklady.

5. A když by se tolik nashromážďilo, že by dost šetrně kanovník a stromně se užtivil, aby byl wolen, když by se i s málem spokojiti chtěl; tak se má pokračowati dále, až by mimo děkana a probosťta 12 kanovníků šidelních bylo.

6. Když by se to docílilo a pak gestě něgací důchodové se nassli, at gich celá kapitola společně užtívá, tak, aby děkan dwa, každý kanovník geben byl měl, probosť nic, který má wlastní od kapitoly oddělené důchody.

7. Co děkan ze zboží nedowoleně neb nepořádně zastawil, probal, at za měsíc opět wšfe kostelu nawráceno gest, o to at se děkan pod posutou ciferwní obstará.

Měl Štrůgus ten nápad, že budoucně děkan se woliti nemá; als on pan Štrůgus gato šidelnj kanovník že bude optowat. Duestenberg i Karaffa mu na to uložili, aby do své smrti o tom zmjuty nečinil. Tuhá hádka z toho byla, pro čest. a chwálu Boží a pro zvelebenj kapitoly? D nikoliw! byla pro zvelebenj a ufogenj bábelstých wáſſnj a žádosťj. — Toto potvrzení se stalo w Praze dne 30. března 1628. Neměl na tom Štrůgus dost, žádal mti wyswětlenj. Karel Karaffa, kníže Rowelské z Boží a aposťtolské stolice milosti biskup Aversanští, opatschnj Sw. Vincence a Albjuna komendátor stálý, papeže Urbána VIII. prelát domáci, ležát u německé říše atd. pán dobrý odpowěděl mu 8. čerwna 1628 a wyswětlil, co sám dost patrně wěděti mohl, kdyby náruživosti nebyly zaslepily smysly jeho.

Oficiálně *Pistorius* r. 1621 zřídil druhý wellský zvon nýnější. Vystavěl či zřídil residenci pro kanovníka na tom místě, co nyní strážnice flogi: ob hřebitova k východu asi 20 kroků. Remohl se s residencemi usaditi, brzy tu, brzy tam stavení k tomu zřizovali. *Struĝius* dal wellskou spovědnici stavěti důkladnou, která až posud flogi. Polem byli nápisové, nyní již setkati. Hrál w nich slovy: *Strugius struxit, destruxit atq.* *Pistorius* došonal r. 1630 maje přes 80 let věků a *Struĝius* r. 1637 w měsíci zářj.

Rozstrzygnięcie o woleniu dekanu, kapituła bągi i ndatnie swię prawo proci Ferdinandowi.

Stalo se ohlášení ob kapitoly Wyšehradské, že děkan Pistorius umřel. Daniel Michal Heseliu, probošt w Gindřichově Hradci žádal císaře Ferdinanda, aby mu to děkanství dal, že w čas spoury mnoho wyslál. Císař na arcibiskupa psal, aby Heseliu na Wyšehrad usadil, a pašl by kapitola se potahowala na své prámo wolení, aby ble. své moci arcibiskupské kapitolu žisłal, aby Heseliu za děkana wollla. 19. února 1630 bylo to psaní wyhotoweno. Kapitola žwollla giného děkana gménem Plocara. Na to arcibiskup i zemské řízení přisně kapitole hrozili. Kapitola welmi dworíle na to wse odpowěděla,

že svobodně mýby kanovníky a děkany volila, a že žádný ani potvrzení císařského nepotřeboval. Proukávali některé protokoly volení ze starších časů, odvolali se na *Karaffu*, že tentráte o volení děkana rozhodnuto bylo, a že gen *Altenborf* o potvrzení u císaře žádal. Načež *Ferdinand* 27. dubna 1630 odpověděl, že se nemůže kapitole těžkost dělati ve svobodném volení, ani proti nově volenému děkanu se co namítati, poněvadž gest ob legáta papežského potvrzen.

Kapitolní udomé mezi rokem 1626 a 1630.

R. 1626 umřel *Kilián* probosť, na jeho místo byl dosazen *Vincenc Zucconi*, Blač. Galé zásluhy o církev Boží a zvláště v Čechách měl, newjm; měl veliké práce při zasnoubení *Eleonory* kněžny *Mantuanské* s *Ferdinandem II.* císařem a králem Českým. Za takové služby věrné obdržel *Zucconi* probosťství *Wyšehradské*, císař mu přibal titul říšského hraběte; papež geg udělal biskupem *Rosenšým*. Tento muž měl znamenité zboží v Čechách v kráži *Chrudimském Rychnow*, *Dorohrádek* a gestě ginh zámeček. Umřel v *Rychnowě* r. 1635 a tam v kostele sv. *Trogice* pohřben gest. Tyto statky *Eleonora* císařowna po jeho smrti měla; na gegi peníz byl také pohřben a genu náhrobek vystawen; kostelu *Wyšehradskému* se prokládal otcím. Po smrti děkana *Bistoriusa* sešla se kapitola dne 22. února na *Wyšehradě* v domě děkanštem v sednici, z které byla na zbořený zámek královský vyhlídka, a sice: *Pan Šimon Brosius* z *Horsfowa-Legna*, arcibiskup *Trapezuntský*, sufražan *Wogtěcha* arcibiskupa *Bražského*, probosť u sv. *Wita*, cís. rada, protonotář apoštolský, *S. Lateranensis Palatii Comes*; wyšhradních kostelů sv. *Petra* v *Dubišině* a sv. *Petra* a *Pawla* na *Wyšehradě* kanovník. — *Pan Jan Arnošt Plateys* z *Plattensteinnu*, probosť *Olomoucký*, hlavního kostela *Bražského* a wyšhradního *Wyšehradského*, kollegiálního *Wratislawského* sv. *Kříže* kanovník, sv. *Díce* přednostka domáci, protonotář apoštolský, cís. rada, generální visitátor v Čechách. — *Pan Jan Etibor Kotwa* z *Freyfeldu*, probosť *Litoměřický*, cís. rada, protonotář apošt., *Bražský*, *Olomoucký*, *Brněnský*, *Dubišinský* i *Wyšehradský* kanovník. — *Pan Wawřinec Štrůgus*,

Byšehradský šibelní a Starobohoslawský kanovník — Mikš Bjelík, Starobohoslawský děkan, Eliáš Albert Kolb a Kolmberger, theologie doktor, obého práva licenciát, Pražského a Bratislavského kostela sv. Mikše kanovník. — Dubřeg Kliment Rof, Pražský kanovník. Tito voliti za kanovníka Běckawa a Bilcara, arciděkana Kutnohorského. Tu hadime utini wygnani mjrů u welského olápe před Brostuslem, negstarchim kanownikem. Bratili se z kostela do děkanstwj ti páni, a w tam toho nowě konalného kanownika za děkana wyhlásili, a tu hned w kostele opět ob Brostusa za děkana usazen byl. Berghauer wradí na ten čas gestě tyto kanowniky: Matouffe Černowského, děkana Broučského, později arciděkana Hradceho, — Matouffe Tomáše, arciděkana Krumbowického, — Matouffe Guldanow arciděkana Plzeňského. — Jan Arnast Platens byl r. 1637 za biskupa Olomouckého wyhlášen, ale dříve než posvěcení dostal, zemřel. Horili welmi pro wjru katolickou a sacijskou se opíral, tak že okowy hadil, ano nebezpečnstwj žiwota mnohastráte přetrpěl musil pro svou pátost u wjře. Tělo geho pohřbeno bylo w Praze u Augustiánu dosadu na Nowém městě, kterýmž tatě své gměni odělal. Na geho přičiněni se stalo, že dům Platens w Praze na ušelém trhu do desť zemských zapsán byl.

Djda negwělský na Wyšehradě.

Na Wyšehradě bylo okolo r. 1600 asi 90 samých uselých a tolik domů. R. 1635 bylo nařizení od Ferdinanda císaře pospáni wšeho lidu, aby se mohl, Ida gest katolického náboženstwj, web mrej; musil každý katolik se wyřazati w čas rekřimaci s cerkúhou spowědnj. Z toho pospáni wš Wyšehradské osadě gest ude diti, že na Wyšehradě bydlelo 43 famsad wěle počtu pozřimaci cje gestě domů. Tedy i 50 gch bylo do toho času zhořeno. R. 1621 po bitwě na Běle hadě bořilo domy wogsta cjiště, 1623 Bohlsteinů šib. R. 1624 stameu byly hradby a mnoho domů pobořeno, i kostel Svatí sw. Jana Křtitele, tak že z něho gen čto zůstalo.

R. 1629 a 1640 šib Liefenbacha a Weblisowského

mnoho lidí pohorl. Ano i měšťané Hornoměstí magice tu vynášeli, a domy, aby moglo w nich bydlet nemohlo, střechy rozebrali, dříví domy přinesli, a tak celé stavení obklidili a jen zahrady a mince na zboření zasládali. Dle toho popsání bylo na osadě Wysehradské 362 dusej. Měšťanů s manželskymi a s dítkami 124, čeledi 51 osob, a zahrady s čeledi a podruhů 187. Děti bylo až do 18 roků státi dohromady 80, sousedských 34, čeledi 3, a 43 zahrady a podruhů. Mnoho sirotků mezi nimi. Nekatolič mezi sousedy byl jen 1, a těch kteří se s cedulkami spovědnými nevytázali 12; w čeledi bylo nekatoličů 13 a bez cedulek 15, mezi podruhy nekatoličů 32, a bez cedulek 54. Patrně viděti, že hluzowina se více nekatolictva drží, poněvadž neřádů jeho více horší než cizím katolickému. Děti některé katolické 18leté teprve po první u sv. spovědi byly. Co to bylo za náramnou škálu mravů. R. 1621 bylo 19 křtů a 4 kopulace; 1630 křtů 9; 1631 křtů 8 a žádná kopulace za dvě leta. R. 1634 křtů 6 a kopulace žádná.

R. 1637 umřel kanovník Stružinský Rosenšteina náčelní,

R. 1638 křtů děkan Růžow a sám a w listopadu připsal mocnost dal faráři sv. Wogtěcha křtiti také w kostele Wysehradském, w proinci byl opět kanovník na Wysehradě Jan Kalnice, jenž pěti dusej zastával. R. 1639 bylo 5, r. 1640 též 5, 1641 opět 6 křtů, kopulace žádné; a tak to trvalo až do r. 1658. Nebylo kanovníka, rozliční knězi pěti dusej zastávali. 1656 kněz Maršal kaplan, 1657 kněz Jan Getrich Šlechtaj, pak se to dalo, dolegi ušlyšime.

Děkan Růžow měl w 6. subech 58 měder wina bilem od r. 1630 a. bilem od r. 1631 u měšťana Wysehradského Pawla Řenka schováno, kým r. 1632 Sasté moglo do Bratry wtrhlo. Mikuláš Polt měšťan Hornoměstí vytratil Sasté to wino. Pohánel děkan Polt, aby wino zaplatil a sice 580 kop Wist, sumou aby šel. Poslal mu ceduli žádnou. To byl spůsob a práva, že to sli jako poslední právi gest přátelské, že pak mocně na něho přitlačil, pak-li nezaplatil. Taková cedule byl arch dole vystřihovaný rozličným spůsobem. Ten spůsob za Ferdinanda II. až porušal. R. 1636 napadlo královské komory od Wysehradských žádná daně z prodeje piva a wina, jako by Wysehrad byl postraně

právo obce Pražské. Kapitola poučila komoru, že důchody z pivu a wina patří kostelu Wyšehradskému; Wyšehrad je patří do krage, že gest město pro sebe, poddané kapitole. A ob tohoto času wšcekráte se řízení zemské tak málo, gakoby Wyšehrad tu Praze patřil, gsa mezi jdmí a hrabbami stegnými s Prahou.

R. 1636 dali svědectwí Adam Wáclaw Brysl z Bryslawi na malém Bosowci a Zigmund Bohuchwal z Hrádku, požádání gsource, o statcích w Slánském krágl, w Kosoři, w Chegnicích a w Rowárech takto: Ob r. 1631 gson lidé z ěruntu zběhlí, spálená stawení a pobořená, pole pustá a neosetá; ti, genž při ěruntách žůstali a ge wzděláwagi, gsou gen dwa. Mostečtí upomínání gsource o ourof odepřali, že čini, co mohou, wšfe ale zaprawiti w stawu negsou. Poněwadž opět r. 1643 weliké nešťastí gsme zakusili ob lidu polního maršálka z Hofkirchu, který se na okolních wescnicích a do města položil a ge do ostatku na mizinu přiwedl.

Rukopis takto wyprawuge: Na hoře Wyšehradě r. 1615 přebýwali gestě 64 měšťané useblí, a platili daň ke kostelnu a děkanu, ale i ti we Šwěbské wogně pro weliké soužení a wogsta wložení, (i 5 pluků něhdy tu leželo), až na 4 useblé odešli, gichžto domy ob wogsta zbořeny byly. Ale ani ti nezůstali, neb Šweda Rönigsmark při obležení Prahy ostatní wšfe zbořil i radnici, která tehbdž gestě celá stála, kamení pak se odwezlo ke stawení hradeb okolo měst Pražských. Byl gebný dwůr, kde měšťané Wyšehradští bydleli, ten r. 1655 zbořen a na místě geho twrz s nowou branou wystawena byla.

Swědectwí kapitoly Pražské o zhoubě Wyšehradu.

Důchody kostelní a kapitolní tak stenceny gsou, že obe báwna nemohlo gich wšce užtiweno býti, než-li probosst, děkan a geben kanowník sibelní; ostatní žádného přijmu ob kapitoly nemagi.

Warhaník, kantor a ostatní hudebníci slouží dobrowolně kostelnu z měšťanů Pražských, gakož i zwoník, proto se hobinky nebrží, a gen w neběli a we swátek gest mše spiwána, we wšfední den pak tichá. Ob r. 1639, co císařské a nepřátelské wogsto okolo Prahy leželo, i titto stencení důchodové takměř přestali.

Neb ty přjgmy byly od pobbanných z úroků je třech winic a ze zahrab, nyní ale stromowj w zahrabách posekáno, 2 winice mezi jdmí měšťskými nedaleko brány ob koňstwa zhanobeny a třetj za branou gest obrácena w jákopy po rozboření lisů a jdi ohradnjch. Z wesnic kapitołnjch gfon 3 w popel obráceny a čtvrtá zbořena, úroků nedostávagi, poněwadž wesnice we Brandýsfu, w Mostě, we Zwoleněwsi, w Záběhljcích bjsem spáleny, bjsem pohubeny gfon, a ua nich ten úrok gest pogisstěn. Kanowník šidelnj ta dwě léta na své úraty žiw byl a pak kanownictwji složil. To byl Jan z Kalenic. Tak gest se obáwati, aby kostel nezahynul. Bůh sám ten chrám ostřjhá, gen proto a tou ochranou stoji. To svědectwji r. 1641.

Tak byla zbrancowaná celá Česká země. B a l b j n připomíná o Pfulowi, Šwěbském wůdci, že se honosil, že sám gebiný 800 wesnic w Českách wypálil, že ani stopy po nich nezůstalo.

Rod Martinichý slawný dobrodinec kostela Wyšehradského.

Láska k vlasti, láska k mocnárji gest heslo základnj wšeho občanstwji. Ukazuje-li pak lásku k vlasti, kdo wšfe, co pamětihodného, co slawného co ob přebfu s newyslowitelnou horlivosťi a nákladem nesmírným k zvelebeni země a národu zaopatřeno bylo, co wšfádnj cizj národové obdlowali a když to zmařeno bylo, toho litowali a lituji, kdo to wšfe ruffi, w prach a popel uwádj a nic giného na to mjesto neustawj, ukazuje-li lásku k vlasti? Kdo muže slawné, spoluowdy společnosti své hubj? Kdo zbořil wšfech hrady, kostely? Kdo zbořil Wyšehrad, to prwnj a negslawněgšji a paměti neghodněgšji mjesto w Českách, kdo wyházel Jaroslawa Bořitu z Martinie, kdo Slawatu z ofna do gelenjho přjstopy? Neměli-li ti wjce lásky k vlasti, kteří se starali, aby mjesto slawná w zemi zvelebena byla. A to byl Jaroslaw Bořita z Martinica tento celý rod negen za Ferdinanda II. ale i za Wáclawa IV. ke konci 14. wěku. — O běda! tento rod neprosplwal w ošwícenosti po půl třetjho sta let, to činil co prwé; hleděl slawná mjesto zvelebowati galo kdy prwé. Když tenkrátě oltáře stawěl, nyní ge měl bourati? Když tenkrátě Bohu se klaněl, že wěřil, nyní se měl rouhati, když tenkrátě lidšy a

křesťanský sňatek, nyní měl zbláznit a zhovadlit, — to se gmenuge w oswjcenosti prospjwati? Nekatoljci pohubili a skazili, co katoljci wystawili, a kře co opět welebného a slawného, to katoljci opět obnovili. Katolický duch gen zwelebuge, nekatolický gen boží. Kdyby w slawu byli nekatoljci a mudrlanti ponze dle svého ducha, nesprawugice se w ničemž dle ducha katolického, gednati, přestali by byli. Cokoliv geště znamenitého wyroste u nekatoljcku, dře se to tsm, že geště z gegich zborů duch katolický nemywanul. — Byla zmlástinj káple ob pánů korouhewnjch Božíků z Martinic na Smečně založena, a w nj oltář sw. Alexia wyznáwače a sw. Máři Magdalény pobožně wyzdwižen. Ten oltář Wáclaw patriarcha Antiochenský léta 1382 řádně posvětil, an byl probosstem na Wyšehradě. Nežé pochybowati, že i kněze i té kapli s destatečnými důchody zaopatřiti. Důkaz toho se ale nenachází. W 17. věku Jaroslav Božíta z Martinic po dlouhý čas každoročně platil 6 kop Wiff. i Wyšehradskému kostelu; na to řádného spisu nebylo. R. 1621 zmlástil sobě i té kapli rodu svého znamenitéjší zázlad učiniti a sice ročně 18 kop na místo oněch 6 kop, na což se při bštách zemských přiznal a to na Ronssperce pogistil. Za to misse swaté čteny byli magi w té kapli ob kanownjka Wyšehradského, křehotolm st wladat domů Smečenského zwoli. Což se u desť zemských stalo r. 1623. Zato fundace sessla na 21 zl.; z nichžto 7 zl. kostelu a 14 oltářníku obhoblano gest; počtáže na Měbke působi wffe 8 zl. 24 fr. Tak nábožnj zázladové schubli. Ob r. 1635 byl Ferdinand Leopold Benno S. Rjm. R. hrabě z Martinic, syn Jaroslawa Božíty Martince, tehdejšího negwysšího pirttrabj, probosstem na Wyšehradě, a to byla právě ob Boha dána podpora a ochrana w těch přetěžkých časech kapitole Wyšehradské. Kdo kapitole ubližowal, Ferdinandowi i synu i Jaroslawowi otci ubližowal; tak titi dva mužowé kostel Wyšehradský w uctiwosti měli.

Překán Wáclaw Plocar z Rážowa.

Plocar byl rodic z Glubčického Hradce; byl muž hořelý, nábožnj, zasláwal práwa kapitoly proti arcibiskupu Sarrachowski

neopřezně. Mnoho nesmíjí vyšíti w neukátem wálečném běhu. 1640 dostal dekret od Leopolda Wiřem a arcibiskupa Rakouského, wterodby Burgundského, genž byl biskupem w Strasburku, w Halberstatě, w Pasawě a w Olomouci, hrabě w Tyrolch, Řim. cís. Wíloři wáše wšeho wogsta a plnomocný gubernátor království Českého, na probosťstwi w Kromětzi. Remuřil toho probosťstwi přigmonti, neb níže se probosťtem Kromětzišm nenazýwat. Od toho roku wše na Wyřehradě opěť splundrowáno bylo a dělaním tak zbořeno, že w něm Plocar bydleti nemohl, on bydlel nž by své smrti w gednou domku, genž měřtanu Janu Worlowi patřil. Spokogiti se musil s gednou sednicí a byl přece wážený muž; tím mu cti neubýlo, neboť lbo vlastni a osobni hodnosti do sebe má, tomu netřeba gi hledati w malowaných palácích.

Žádala kapitola o pomoc ze solni kasy. Solni kasa byla důchodby, které Ferdinand II. srozměw se s sw. Dcem w Řimě určil České cířwi za náhradu za stracené statky. Byl uložen plat na každou beřku soli jako clo galěř, a to clo se wzbýralo a sřládalo a mělo gměno solni kasa. Bez powolení Řapěřského nic se z ní wzdawati nesmělo. Ferdinand II. r. 1646 psal na arcibiskupa, aby i Wyřehradská kapitola oučasně byla něgafě částky solnič přigmu. Wřěchy kláštery spisse dostaly, co žádaly, gen Wyřehrad neměl nic dostati. 1647 byl Wyřehrad ohněm narowřtíwen. To wše oučinkowalo, že obec Wyřehradská takměř w nic přišla, ani řemeslnického pořádku tu nebylo. Kapitola se soubila o Michel awě, kteronž uřiwala kolleg Karlowa. Plocar žádal celou wes, gež mu níže nepřatřila celá, několik statků býwalo kapitolič. Kolleg Michel podřjela. R. 1648 bylo wše ob libu wálečného cřařského za Wyřehradskou branou zmařeno, wogsto cřařské hágilo Staré a Řowé město proti Šwědům, genž hrad a Malou stranu dobyli. Při té přiležitosti se wyznamenal měřtan Wyřehradský Daniel Šatalj. Takowěto swědectwi dostal od Hertwika Theobalda Byřického z Senowa, rytíře a G. R. cís. jímotního strážce, genž mu: Pan Daniel Šatalj se hned při wpadu nepřátelského Šwědského wogsta na Malou stranu, kterč bylo 26. čerwence 1648, se wřěmi Wyřehradšimi sousedy a obywateli, se zbraněmi dohře mubrowanými, s podpomowaní postavili na postě nepřezněgřního

pasu u vody pod skalou Wyšehradskou mně k opatrování svěřenou. Byw gá tehdyž pod tou skalou, kdež nepřítel od Zbraslawi ku Praze dostati se chtěl; takowou postu poblé soldatům regimentu B a l d s t e i n s k é h o we dne i w noci se wšši srou plnuosti řibil a opatrowal: wšsedo, což mu od wyšších pánů officirů gako i ode mne poručeno bylo (gakožto wachmistr gtm Wyšehradskýr předsawený) náležiti wyfodawal. S mussketýry na druhou stranu wšpady činil, nepříteli šfodil i zagaté přemádel, též po wodě až k šfancům Šwedbským k Blichowu nočně welmi nebezpečně docházal, posly ob generálů přes wodu až do winic strže huské warty přemádel a také opět do Prahy přemádel, u presu nepříteli se swými odpyratl nelenowal.

W ty časy archív a snad také gliné znamenitéjšj zboží w Budějovicích schováno bylo. W kapli sv. Martina byl prach složen. Plocar žádal generála hraběte de Conti, aby kapli vyprázdnil, aby zde služby Boží konány býti mohly. Slibil generál, že to učiní dle možnosti. Wyšehradský mlhyn byl za mnohá leta w prachárnu obrácen; ručníčnj prach se zde připravoval. Ten mlhyn konečně chtěli kapitole upřítí. Plocar se bránil. Gak wšfe spleteno bylo; z toho wiběti gest, že rada Nowoměstská žádala od císaře, aby Wyšehrad gako postrannj práwo pod právomocenstwí toho Nowého města poddán byl. O tom se r. 1649 gednalo; zůstalo ale při starém. Plocar byl milownjš Jesuitů a znamenité zboží jim dal, a sice winice na druhé straně Wltawy w ceně 6000 zł. Nowoměstskému domu profesejnmu 2000 zł. darował.

Do kollege Nowoměstské vseděly knihy své obkázal. Seminář sv. Františka Kav. dostal vše práblo, peřiny a pětj, i probal gimnazij kapitolnj Kofely asi za 4000 zl. Plocar udělal w konwiktu u sv. Klimenta na Starém městě fundaci na dva kněze; ti aby tam žiweti a řaceni byli a každý den nebdělnj a swátečnjj, i když by školu neměli, na Wyšehrad přišli, mši sv. sloužili, přisluhowali při mši pontifikálnej, při slawných nespórácch, při procesi. To nadánj se stalo r. 1650. 5700 zl. položil — konwikt ten byl založen od Ferdinanda II. a Jesuitům pod spráwu odevzdán. Po wyzbowžení toho konwiktu fundace přenešena byla na Wyšehrad. Ginou fundaci udělal Plocar r. 1654. 3000 zl. Řádůšč

uložit, a duchovní z nich, dočud živo byl vynaládal, gat se mu líbilo. Děkanové po něm měli do třech klášterů v městech Pražských, do každého z nich každého půl leta 30 zl. odvésti a to zaplatiti, aby z každého každého těch klášterů duchovní každý týden přes celý rok v gisté dni dvě mše sv. čili; z každého kláštera v pondělí, z druhého v pátek a z třetího v sobotu vždy dva kněží. Božďegšij děkanové to ginal zaplatili, až bylo tolik kněžstwa při škole, že to zaplatiti mohli sami. Kruher Jesuita píše o něm: Na hoby Boží nebylo nad něho, jen aby sláva domu Páně gat možná se vyrovnala hlavnímu kostelu Pražskému. On měl rok před smrtí ten nápad, že děkanství složil, aby Besetský, ceremonář Harrachův a kanovník Vyšehradský, na místě jeho děkanem byl.

Místo Hory Vyšehradu zcela zbořeno a pod horn založeno.

R. 1653 nařídil Ferdinand III. aby Vyšehrad náležitě dle tehdejších potřeb upraven byl. Zdi a hrady ob starobávná stavení byly zbořeny; zámek starý zbořený rozmetán, domů menších a větších 31 vyvráceno bylo; též kostel sv. Jana Štětí gat dalece ještě byl zachován. Citadela dle Francouzského způsobu založena byla. Kde zámek stál, gest prázdne místo po vrchu, pod zemí gest sklad na prach ruční, kde přigejd do zámku, tu nyní rovina, na kteréž ve vysokých záhonech koule vyrovnaný jsou. Kde přebý strana tak nazvaná zbrojnice stogi, byla škola sv. Petra a Pavla se zahrádkou. Kde u hřbitova strážnice stogi, byla kanovníká residence. Tak vše zvrub na vrub převráceno; kde rovina byla, tu byl a zákop, kde dolina bývala, tu gest vysoký náhýp, kde průchod nízký byla, tu jsou vysoké zdi; kde domy stály, tudy se nyní chodí a jezdí. R. 1654 začalo se stavěti; gináč bylo umínáno, než se vyvedlo. Na straně ku Praze měl státí královský zámek před školou. Po vrchu k moři na západ i poledne okolo zbrojnice až ku bráně měly býti kasárny. V prostředku měla býti gako tvrz náspem obehnaná, aby se moglo strýti moglo, i tudy hrady dobytý byly. Za Leopold I. ještě se neustále stavělo, plukovník Zojef Briani, baron z Rouerat byl ředitelem toho stavení. — Ne-

Wim, co nesmyslněgkšho býti máje gako se domníwati, že Francouzové gž r. 1744 Prahu a Wyšehrad dobyli, takowé hrabby za město měšči wystawěli, a k tomu geštic do stawěni prauwopodobně ač wešši mščené a krásné brány se dali, genž na Wyšehradě weblé mostu na slatci k Táboru po prawé straně stoji ob r. 1809 gzděna; 1841 geš oterčena a most k ni přikawen, tak že se stje mš chodí a gzdí. — Co ldi myšllo, geš, že na špici brány geš weššy kameny pták se čepegtici a po stranách gšou dva lwowé na plštích. Toho ptáka magi za erb francouzšty. Repozorugi, že tehdyž Francouzové ponje k ruce kurfiersta Baworskšho Prahu osadili, že kurfierst Baworskšy za krále Čechšho se koronowati dal u sw. Wita, načej hwed odgel. Kniž pozorugi, že orel dwoutlacy nje na té bráně než erb cisaršty wywodobněu geš. A tatěho bludněho mšněni gšou i mnozi tak gwanj učeni.

Dyla gž od dāwna něterá staweni pod horou Wyšehradem ku Praze. — Wápenice, cihelna, pivowár, koštel B. M. W., masné krámy. Nynj počali měššané, ktyž na hře o přibylty přšli, ač kotiw něterou náhradu dostali, dole se usagowati. Tak že staršho Wyšehradu nežstalo, než koštel sw. Petra a Pawla a kaple sw. Martiana i staré děkanštwy, kde nynj kanownictwy naproti žbrogaci. — Co Francouzové udělali, bylo, že na hrabách náspy wywrežli.

Kanownjci za časů Rážowa wolenj.

Berghauer woadj tyto: r. 1631 Bartoloměj Rotlander, děkan Smečensšty a Krístof Kleblat, křtista košela Benjšťho pač také kanownš. 1633 Wáclaw Wiriš Leubner, toktor theologie, kanownš Pražšty. 1635 Ondřej Kofr, kanownš Pražšty. 1638 Jan Grantiffek Raš; Wesselska, kanownš Pražšty. Diwid Měšicel; Beglowa, arciděkan Bžněšty. 1640 Jan Wiriš Wenzlowšty; Wyszok, farář u sw. Martiana w Praze. 1649 Wogtšty Gram, farář Bžněšty w Praze. Sigmund Greff, kanownš Pražšty. Rudolf Kober, děkan křtistatj w Litoměřicích. 1650 Krístof Reinheld, kanownš Pražšty. Wáclaw Wykročil, děkan

Smecenský, paľ kanovník Pražský. 1631 Wáclaw Karel ze Smatčbachu, děkan Kamenický. Jetoňm Hanušal, děkan Smecenský. 1632 Wáclaw Celestin z Bamberka, arcibiskup Kátnohorský, paľ kanovník Pražský. Sebestian Zbráslavský, arcibiskup Plzeňský, paľ kanovník Pražský. 1633 Jan Hynek Engelbert, arcibiskup z Horšowa-Legna a Wáclav Rítmek, doktor theologie a farář w Legně. 1634 Martin Weselanský. Martin Frantisek Remblich, theologie doktor, děkan Horkovický, a probost Stávo-Boleslavský. Jan Wáclaw Jakobides, děkan w Svitkě. Urban Frantisek Pilectus, arcibiskup Plzeňský. Michal Natalis, děkan Svitkický.

Martin Weselanský děkan.

Čas ploví ráje, podzimel hrozny, wogm hrdiny. Šweda r. 1648 Malou stranu Bráhy dobyl a usiloval Staré město dostat. Kolég Jesuitský a konwikt královský při něm je-žák duchovních w olamizeni hrdinu nadešel, přea zavrhl a zbraně se zachopil. Wáclawé gegly byli učitelé. Mezí těmi i Martin Weselanský, rodík Pražský se wyznametial. Za to bo staru paustěho powščen byl. Ouběžel sstí we 4 pole tožděny, we dvou raněno s hořkým štáákem a we dvou lew wyhodobněn gest. Leopold Ulrich hrabě z Hartachu mage od Ferdinanda II. mbe lafowé milost hrdákam udělowati, Weselanskému pouze za geho hrdáctwí list na to wyhowiti kázal a relasny rukou podpěsal. Byl hrdina w boji i w umění, disputationé weřegně z libomudřctwí i z bohoslawí w seminári arcibiskupském s welikou pochwalou.

Kardinál Harrach za ceremonáče swého geg přigal, za kanowšija na Wyšehrad wprawiť, to bylo až také přiklon, že msta kapitola potdg. Co ten muž si přáel dal, aby Wyšehradské děkanstwj ulowil, sotwa kbo giny se wjele přiklil. Přerát na přel, neb on se na Wyšehrad přehowal, stal se reřbendáckým kanowníkem a byl děkanowi k ruce, což welmi chwalněbno bylo. Po smrti Plocarowé geg kapitola za děkana wyabola, galkoliw Wennu probost byl proti tomu. Zastal ale Weselanský byl hoden té

bůstognoſti, on gaſto děkan práwa kapitolní hágil a pro koſtel žiw byl. Šweďſkýmí wálkami byli ſtatkové tať zhanobeni, že lid z nich utekl a puſtē ge nechal. Měl Weſelaufſký co dělati; wápenici a cihelnu hřeb zřídil a k ſtawění ſe připravowal. Piwowár do ſtawu poſtawil, aby ſe wařití mohle, s koſtlárem Wáclawem Kriſtmanem ſmlowu učinil, aby za dwa měſice pánew piwowárſkou zhotowil; což Kriſtman udělal. Byla ta pánew půl páta loſte dlouhá, půl třetjho loſte ſtiroká a pět čtvrti hluboká, měřená. Doſtal za ni koſtlát 400 zl. na hotowoſti a wybíral něco piwa, ſlibil ale, že když pánew ſpráwu potřebowati bude a nebude-li ſpráwa přeš 50 zl. dělati, že gi zdarma ſprawj. R. 1663 když ſtawové wolli depntowane k wyſſetřowání aſciſu, arcibiſkup opata Strahowſkého a opata ſw. Mikuláſſe, též Weſelaufſkého, děkana Wyſſehradſkého zwolil ze ſtawu duchownjho. Zwonice byla tehdáž bjdná; on měl s pánem ze Žbáru na Kladně o úroť z kapitolnjho ſtatku we wſi Pticej co dělati; žádal, aby mu duby na zwonici poſlal. Něco ſe ſtalo; koſt těch dubů bylo, není zaznamenáno. On obezřel hřbitow, nade dwěmi za koſtelem geſt geho erb. Kapli ſw. Frantiſka a oltár obnowil. W kſaſtu ſwém zanechal, aby krypta u welkého oltáře pro těla panů kapitulárnjch a dobrodinců zhotowena byla. Kapitola r. 1665 dne 22. zářj ſe o to umlowila s Janem Deſkapolem, kterýž ſlipel 10 loſet dělſky 5 loſet ſjřſky a 5 loſet wýſſky zhotowil; doſtal za to wápn a cihly za 100 kop Wíſſ. Deſkapol byl ſtawitel, ſtawěl ciſařſkou zbroguici tehdáž na Wyſſehradě. Toho roku dne 10. října ſmlowila ſe kapitola o wykráſlenj oltáře Marie Panny s maljřem Heſem z Heſic; doſtal za to 45 zl.

Wálky ſe utiſſily a pan arcibiſkup byl kapitole miſtoſtiw; tedy ſe poſtarala Prajžtá obec o to, aby Weſelaufſký co dělati měl. Pražané ſi přiwlaſtnili wſſe, co okolo potoka Botjče bylo. Weſelaufſký gim toho wjce nechat nechtěl. Powſtala rozepře, která mnoho let trwala. Gebnalo ſe tu:

1. o plac u Wegtone;
2. o zahradu u mlýna;
3. o dům u Wegtůch;
4. o dům za kamenným můſtkem;

5. o výpad Botjče do Wltawy;
6. o plac okolo sw. Alžběty (nyní škola);
7. o břeh u wápenice;
8. o Bělčích;
9. o řeku před Wegtoni;
10. o swobodný přívoz přes Wltawu;
11. o megto ze dříví;
12. o hranice u Wegtoně;
13. o gednu zahrady;
14. o plac pod Slup;
15. o potok okolo Slup;
16. o potok až k Ruslím;
17. o úrok ze zahrady w Polstu (u brány Wyšehradské);
18. geštit o jiné grunty.

A té rozepři se nachází 129 spisů — a trvala od r. 1663 až do r. 1675, kapitola nad wěšším dílem wyhrála. Rowněž tak měl išeň o řeku Wltawu a o tůně stranou ostrowa ku Zlechowu s wrchuostj Ruselskou. Wltawa působila rameno lukami na proti stále Wyšehradské tak galo rohlík. Louka kapitolní byla w prostředku a působila ostrow. Stranou byly hlubiny, tůně, ty chtěly také Weselanský míti, ten proces má 138 čísel, genž geštit na swětě jsou. Tak se Weselanský oháněl. Byl s ním sřední kanovník na Wyšehradě. A pivowáru koupil Weselanský 2 domy a užity na tré rozdělil, sobě dva a kanowníku geben byl dáwal. Posluhowali w péči dušj: r. 1661 Tomáš Galenius ze Žbáru, r. 1662 také Wáclaw ze Žbáru, r. 1663 Fr. Ondřej Řehák, kaplani Wyšehradští. — R. 1664—1690 řeholníci karlowští, přewor Augustin a g.

Pamětný sloup na Wyšehradě.

Jsou na Wyšehradě na hřbitově u kostela pod okapem k půlnoční straně tři znamenité kusy kameného sloupu okrouhlého, hladkého z žuly, o kterém se praví, že báběl sloup celý ze Říma, — a kdo důkladně wypravuje z kostela S. P. M. za řekou Tiberou se

nacházegicijho přinesl až na Wyšehrad, a tu zlošti geg s wysofa pustil, tak že se na tré přerazil. Ten bábel měl proto lošť, že nadarmo ten sloup tak daleko nesl. Zapsal prý se totij gedem kněz báblu, a když čas wypršfel, nechtěl se báblu dáti; tento s ním w nowou smlouwu wessel, že přinese sloup z Říma dříve, než kněz wssí sw. přečte. Sw. Petr bábla cekou zdržowal tím, že geg mrštal, tak že satau sloup onen několikráte do moře pustil. Kněz měl po wssí, když bábel na Wyšehrad se sloupem se přibral, což ho welmi mrzelo. Tak powjída znj. Ať gi každy sobě wplóži, gak umi, gen ať žádný nepochybuje, že by bábel cos takowého udělati newohl, sice černou notu u bábla dostane; kdo se wssem zaljbił čce, nesmí ani tu počerněn býti, sice ku wssem úřadům w pekle má dwěře zawřeně. Kámen weliký gest zde, kdy sem přišfel, žádný newi, ani gaké zminky o něm w listech a knihách Wyšehradských se nenalezá. Reg-prwněgssí zmjula se nacházj w Hammerssmidowě Prodrömus Gloríae Pragénae str. 373 oh r. 1632, kdež kurfirst Saský na kostel se dwal, a slyše wyprawowání o sloupu, prawił: Maga wahr sein, magß auch nicht wahr sein.

R. 1665 dne 21. února psal z Říma něgaký kněz z Klášta pocházegicij, sekretáři u kommissore Pražské takto: Že něgaký Jakub Zimmermann, Šwýcar, báblem posedlý w Římě gest, z něpož bábelstwj zaklinánjm onen duchownj wymyštal. Ten bábel gménem Zardan měl při zaklinání wyznati, že on to gest, genž gedemfráte sloup s sw. Petru do Prahy přinesl. Škoda, že se určitěgi newygádkil, kdy geg přinesl. Kdy a gak přišfel na Wyšehrad, gest nezámó. Že by ale z Říma pocházeti mohl, tak nemožno by nebylo, ani prapdě nepodobno. Truhla, w které ošakty sw. Longína Wáclaw Králj, probosst Wyšehradský a patriarcha Antiochenský, na Wyšehrad přivezl, mnohem wětšj obtížnosti dělala w přenášenj z Říma do Prahy, než ten sloup, který by se dal snáze na wůz naložiti, než ona špraká a wysoká truhla, nebo lépe podobuhlá pánew kamená.

Směšno gest čtiti wymalowati a wywraceti tu powjída, neb gi wuoy i tím wyládali, že prajem ty kusy kamenu na Wyšehrad hohozeny byly při hohowánj Wyšehradu; ať se ten praš čert gmet nowal, neb gak ginj prawj, čert sem ten kámen přinesl, neb opěť

gibi, že w časach Biskupských glib wádec se gmenowal Ert, a ten je ost přičinou byl, že se ten kámen na Wyšehradě octnul. — Co se tím wšsem wysvětlí? A k čemu takowito lámání hlavy? — Časť ať z toho wšeho wídek, že geť každému ten sloup dluhý. A možná, kdyby se prawdy glib dopřel o něu, že wšeco dluhý a powěti hodné by stratil. Proč mu tu česť brátí? Čert přinesl ten sloup a kámen, a ginát se nemá mluwiti ani wěditi. Jarhan to musel neglépe wědět, genž ho neř.

Jan Wiktorow Klimeš, děkan.

Wesela u stý žmot swúg dočenal křime, než se kdo nadál; opláčowal Wyšehradští smrt geho gako děti smrt otce dobrého. Měl teby Klimeš, genž po něm přišel, došti co dělati, aby, co zničato bylo, dočenal. R. 1666 za děkana wolen byl. Byl rodilč Hradecký, bohoslowj doktor a od r. 1655 farářem w Tegulě w Praze, 25 let děkanowal, r. 1691 dne 14. dubna umřel.

Klimeš děkanowal celé 1/2 století. Časť země geště se spamatowati nemohla; slabost ducha náramná; opilost, lašomost a wšechy wápně nemagi doši msta k rozložení swému. Oplicům geť negfiršji ulice úžá, lašomcům wše málo, posawáde u giného dobrý tahát wídj. A to gsou w skutku welité slabosti. Tak w těchto časích gedna strana slabosti umblelá a druhá slabosti klesagie do cizí obory pabala. Kněžstwa nebylo. Na Wyšehradě se křily děti z Rosel, z Michle, z Bobola, z Bránika, z Chuchle. Co paměti hodného se mi byti wídj, že z Chuchle r. 1687 dítě křtěno bylo Jan a Wileš, a ten rad až dosawáde w Chuchli se nachází. Tak i w Bobole gméno Žebřinowo od r. 1620 až dosawáde se udrželo. Zep Žebřina tabulku čili obraz malowati dal kofela Bobolského a kofel ten tenkrát tak stál gako nyní.

Na počestnost libi tehdaž držel. Bylo ročně na Wyšehradě křtěno dětí 15—30 a některý rof žádne dítě nemanželské zapsáno nenj. Oddawek bylo 8—12 ročně; rof 1681 má cos zvláštního: ž bylo 24 křtin a 24 oddawek. Kulhy faraj neporádně wedeny byly; křtiny a oddawky dohromady psali, fdežto předece wídek, co předtome dělali. To trwalo až do r. 1701, křž opět křtiny a oddawky

w zvláštní knize zaznamenány byly, ale již w glistých oddělených rubrikách. Klimeš měl pútky s arcibiskupem, on měl pútky se svými kanovníky, pútky s obcí Pražskou, vše gemu překlázel, vše kapitole slobiti se snažil, galby vše bylo rozumu pozbylo. Všudy adnatně se Klimeš držel. Vážnosti měl u stavů i u sprostého lidu. R. 1675 byl od císaře za komisaře zvolen, účty berní královských by do náležitého pořádku přivedl. Neuvěřitelně pracovitý a příkladný muž byl; divu není, že někdy přišlo ostrý. Klimeš od rady města Vyšehradu velmi slavné svědectví dostal, a sice:

1. Že služby Boží, mše s huddou a kázání každou neděli a svátek slavně se konají, tak jako ostatní obřadové církevní.

2. Malé mše, že bývají každodenně tři i čtyry.

3. Procesi o říjnových dnech, na den sv. Pančáze a Božího těla a jiné mnohem slavněji se vedou, než jindy.

4. Ověo, nářadí kostelní a celý kostel je tak čistý a svěstný gest, gal prvé nebyl.

5. Kalichy, ciborium, říže, relikváře, ornáty, antependia zlatem tkaná, tunicelly, pluvialy hedbávné, nové oltáře, to vše znova zaopatřeno z časů Klimešových.

6. Veliká schůzka lidu přichází a duchovní z města často mše sv. čítají mimo domácí.

7. Střechu na kostele děkan opravil, novou spovědnici postavil, ve Bétrusských státek gebeo z gruntu vystavěl, mnoho ve Zhoce, w pivováře a w děkanství vynaložil.

8. Výzku na kostele pro malé zvony vystavěl. Procesi k sv. Pančáci často bržáno bylo. Páni faráři Staro- a Novoměstští se u sv. Štěpána s lidem scházivali, obtud k sv. Pančáci přicházeli a zde děkan pontifikální mši mival, a pak vše na Vyšehrad k sv. Petru a Pawlu u velikém množství táhlo; tak mivali Pražané duchovní vyraženi.

Ustavení nového kantora.

Od r. 1649 byl na Vyšehradě Mikuláš Wogtěl Pražerer varhaníkem a spolukantorem. Ten muž již při letech nemusil se líbiti děkanu, byl sňozen a konečně do stálosti

wsazen, gisté pro zdvořilost. Děkan chtěl, aby se warhanst dal do poddanosti, a on gsa Pražan swobodný toho učiniti nechťel, raděgi službu opustiti mjinil. To bylo r. 1671. Radáni geho a powinnosti takto zněly: byl powinen pořádně a náležitě gat při mši swaté, tak i při nešporách obyčegně hráti, též co se spěwur chorálníhoho zachowává, wykonáwati, spolu i nad figurální hubbon a hudebníhly pozorowati, tak aby wse pořádně dle možnosti geho fe cti Pánu Bohu a sw. apostolů Petra a Pawla rozmnožení bylo a se dalo. Za to měl ročně 30 kop na peněžích, k tomu službu písářskou měšťkon, gako předsěhl kantor wždych mšwal, též ročně 6 strychů žita, soubet wědernj řídkého piva při každé wárce. Tak byla škola obstarána. Nezdá se, že byl něgaty zvláštnj dům pro školu nynj pod wrchem. Co a gat se bity we škole učili, poněkud lze se domysliti. Každý učitel dle své schopnosti tomu, co řemeslnj a občan wesměs uměti má, vyučowal.

Reměla kapitola pokoge ob arcibiskupa Pražského; dne 11. ledna 1670, psal Matouš Ferdinand arcibiskup Klimešow k děkanowi, a zapowjda, aby Ewa Terezie Klimešowa, sestra děkanowa, na Wyšehradě bydljci se swými ženichem Dawidem Wendeljnem ani s gínym oddáwana nebyla. Děkan gebual dle wyhradního práwa a wehl si w Řimě stijnost. Načej welmi obširný a důtklímý list z Řima přišel ode dne 8. března 1670, w kterém přjísne se zapowjda osobám, důstogníkům a úradům, aby w ničemž nepotahowali kapitolu, ani poddaného, kterého kapitolu pod swou moc, že kapitola Wyšehradská pouze a rovně pod spráwou sw. Duce stoji. W jádném listu wyhrada Wyšehradská tat žtetelně wyznamenána není, gako jde. Ten list wyhotowil Aloys z Aquino, protonotář apostolský.

R. 1670 byli tři kanownjci wolent, ti, genž wolli, byli přebnj osoby Čeště cirkwe. Wáclaw Celestin z Blumberku, tehďáž probost Pražský, — Tomáš Peřina z Čechorodu, scholastik Pražský, Jan Benoll, farář Pražský na Louži, — Šebestian Zbraslawský, děkan Pražský. Wolent byli: Jan Hynek Dlouhoweský z Dlouhé wsi, kanownj Pražský, pak biskup Milewetánský a probost u sw. Wita, kanownj Staroboleslawský; Wáclaw Wilém Papazon z Klaršteina a

Mirandule, poslednj ratolest toho domu. On wystawěti dal oltář obrácej sw. Pawla, 13. čerwence r. 1673 byl postawen; založil k tomu oltáři též lampu. Obraz obrácej sw. Pawla gest prý práce Škretowa, gaž w registřu toho času zaznaměnáno. Renji-li od Škrety, gest jagisté dle obrazu geho zhotowen. Ten oltář dosawáde stoji, gest z mětého dřewa, černě malowán a zlatem ozdoben. — Jan František Kristof, baron z Talemberku, oběho práwa doktor, kanowník Pražský a biskup Králohradecký. — Jan František Straka, kanowník Králohradecký. — Otři Viktora, bakalář bohospowj, farář n sw. Martina w Starém Městě a n sw. Wáclawa na Prošsku, protonotář apoštolský. Z těchto časů gsou také gestě kanowníci: Jan Augustin Drahonowski z Mezerče, Morawan. Ten kázal wystawěti oltář sw. Jana Křtitele r. 1675 dne 29. srpna dle způsobu oltáře Papazonowa. Nápis na oltáři prawj, že nadánj učinil pan kanowník každého tchodne, na dvě mše sw.; fundace se ale žádná nenachází. R. 1668 dne 10. prosince byl wolen za sjedelného kanowníka Mikuláš Mostěnský, nmřel po 21 dnech swého kanownictwí. František Ferdinand Čebík, oběho práwa doktor, děkan Karlssteinský, došonal teprw r. 1706 dne 15. ledna. R. 1673 dne 10. kwětna Albert Šrám z Wolšce, děkan Přestický. — Otři Krigelstein, doktor bohospowj a kanowník Pražský. R. 1670 tedy měla kapitola proboshta, děkana a 9 kanowníků, dva konwiktři asistowali a kanowník Benol wedl péči dušji na Wyšehradě.

Rozličné milosti Wyšehradským od kapitoly udělené.

Město na hoře Wyšehradské docela zbořeno bylo, a pod horou se měšťané usazowati počali. Tím způsobem obec do nebhjdnějšiho stavu přišla, na wětši díl měšťané Nowo- a Staroměstští sebou na Wyšehradě usedli po zboření swých přibytků z Wyšehradu se vystěhowali. Tím obec přiučena byla na to mysliti, gaž by se zvelebila. Žádala wrchnost swou o obnovení a potwizení swobod.

Kapitola w 8 člancích gim gafo poddaným zákon předepřala, aby wěděli, co gim powoluge a co gim ukládá:

1. Gať se magi z obce proponšiti;
2. gať do obce přigjmati;
3. gať se swým zbožím ffastowati;
4. gať se má rada čowati;
5. gať pivo a wijno kupowati a prodávati;
6. o wolenj osob k radě potřebných;
7. ničeho bez wědomj wrchnosti nemagi před se bráti;
8. o platech.

Wěz u kostela sw. Petra a Pawla, dwa swjcnj.

Wěz giž dáwno chatrná byla, — kdo a kdy gi stawěl, ne-
nalezl gsem, — tať že P l o c a r na nowou shromáždil penjze,
W e s e l a n s k ý dubowé dřiwj z Kladna kupowal. K l i m e š
dal r. 1678 starou wěz rozbourati a nowou postawiti, zdali práwě
na tom samém místě neb ne, štwrditi nemohu. Stawitel byl
G a u d e u c K a r e l z Kasanowa, tesařský mistr J a k u b D ů f f -
t ů n g e r, kowáč J a n W o l f, primas Wyšehradský. Wyna-
ložil děkan 1222 zl. 58 fr. 3 den.; w tom oučtu gest taťe za
spráwu a křtibu u kaple sw. Martina a za jiné malé spráwy wy-
dánj obřazeno.

Dne 17. listopadu, genž byl den památuj sw. Řehoře diwo-
tworce, gest postawena na nowou zwonici kostela Wyšehradského
nowá plechowá bání pozlacená obsahujci 1 fr. 2 wěrt. Nad bání
místo korouhwe meč postřibřený a přes něj dwa pozlacené kříže
křížem postaweny. Postawil tu bání na horně M e l i č a r Š u n -
t a r paljr tesařský, a dostal za to prozatím 1 zl. 30 fr. Jednjci
dostáwali denně po 30 fr.; pobáwači po 15 fr. Do bání dány
byly některé ostatky s nápisem:

Anno a Nativitate D. MDCLXXVIII decimo septimo Ca-
lendas Decembris die Sacro S. Leopoldi sub Pontificatu San-
ctissimi in Christo Patris et D. N. D. Inocentii, Divina Provi-
dentia Papae XI, cui haec Wyssehradensis Ecclesia immediate
subjecta est atque nullius Dioeceseos existit, Regnante Serenis-
simo, Potentissimo Invictissimoque D. Leopoldo Primo Roma-
norum Imperatore semper Augusto, Rege Hungariae et Bohe-

miae etc. Quo anno unice desideratum imperator genuit ex Ducissa Neuburgica filium nomine Josephum, erecta est a fundamentis haec turris campanilis sumptibus trium Reverendissimorum Praelatorum ejusdem Ecclesiae decanorum infulatorum sibi in beneficio succedentium D. Wenceslai a Růžova, D. Martini Weselanský et D. Joannis Klimeš SS. Theologiae doctoris, qui singulari sua cura hanc fabricam fiere fecit ex relictis ad id censibus tamquam beneficiorum suorum fructibus ex Jenstein et Wřezek quotannis provenientius eorundem censuum restantiis ad id pie applicatis.

Toho roku dva velké swjcný cegnowé byly přizeny; wážily spolu 204 libry; bylo 48 liber starého cegnu, ostatní se přikoupil, libra po 20 fr., od byla od libry po 10 fr. Dobrodincové byli Jan Sloup, pekař a primas Wyšehradský, dal 30 zl. Toho času měšťanka Wyšehradská Zuzana Sloupová čtyry mše swaté založila a Otici Bělohoubek na swjcný 20 zl. obdržal. Někteří pokuty k tomu odhodláni byli. Ty swjcný r. 1679 zhotoveny byly od Karla Korbá.

R. 1680 byl w Praze mor; 4. ledna našel arcibiskup, aby každý duchovní představený denně správu do konsistoře zaslal, kdo w jeho osadě neb domě se roznemohl. Děkan k samému řízení zemřelému to odevzdával.

Pátka o potok Botjč mezi Nowým městem a Wyšehradem.

Magistrátu Nowoměstskému se chtělo ryb z potoka Botjče, a mrzelo je to, že gen děkan a kanovník Wyšehradský tu ryby lowí. Z začali veliké překážky w tom kapitole činiti, zvlášť od r. 1671. Oednoho času děkan pro vyrazení své lowil w Botjči sám s kanovníkem; o tom dal někdo magistrátu správu. Za negatou chvili ze wšech stran Nowoměstské wšeligať lib sprostý plaweců, pytláčů, mlynářů, nádeniců a jiné podobné chasy, as 200 osob se přihnalo, kterážto chasa a zběh s rozličnou zbraní, s muškety, s ručnicemi a fordy atd. dwogi branou, Swinskou a Wyšehradskou a potom třetí stranou strže dvěře we zdech měšťských pod Karlowem, kdež níhdy stráž nebylo, a o nich se newědělo, wen za město wypadli a

tu pana děkana w Botiči ryby lowicjho s broznuým hřmotem a hlukem ob lowenj ryb zahrnali, sítě pobrali, a to wšse s wědomjím a z poručení rady Nowoměstské. Wyšehradští byřnice ten náramný hluk, zběhli se; než na odpor se jim stawěti nesměli, aby se wýtržnosti nendály. Na to kapitola celou obec Nowoměstskou u slawného soubu zemského obžalowala. Erwal ten soud 10 let. R. 1681 se šal rozsudek, že Botič kapitole od počátku patřj, a Nowoměstští musili platiti 550 zl. kapitole. Zlý soused gest pravé nešťstj; nachází se 83 rozličných dopisů k této rozepři patřicích, co tu práce a mrzutosti a swěwolného zanepráždění zemského řízení. Pražští žádúho giného důkazu ani newáděli, než že ten potok se gmeunge Ruselský; Rusle že jim patřj, tedy i potok až ke ždi městské a dále. A k rozhodnutí toho 10 let třeba bylo, o spravedlnosti s očima zawažanýma!

Ferdinand Leopold Beno Martinic probost.

Ferdinand, syn Jaroslawa Martinice, negwyššího purkrabj Pražského a Marie Eusebie, rozené Lobkowic r. 1635 od císaře probostem učiněn byl. Ten byl w skutku muž neobyčejný w těchto časech. On byl kanowníkem w Pasově, w Řezně, w Brně, w Praze, w Olomouci, w Salburce a probostem na Wyšehradě. Slawná byla geho installace na Wyšehradě, geho otec a k vůli němu, gať se rozumj, welký počet králowských wyšších úředníků a stawů Českých, ano i pan kardinal z Harrachu, arcibiskup Pražský přišel. To byl zagistě hrbinský skutek zapření sebe samého, že do Wyšehradského kostela wšsel. Děkan Błocar, wěkem sešlý, nemohl do kostela. Tedy negstarší kanowník kostela Wyšehradského Šimon Brosius z Horřowa-Tegna, probost Pražský, swětici biskup pod gménem arcibiskupa Trapezuntského geg installowal. Kužem ale nebyl. R. 1640 byl w Římě, wyhledáwage bullu Alexandra papeže o založení kapitoly Wyšehradské, nemohl pohodlně archivu se dopřbíti. Gebnalo se o to, aby kapitola něco dosáhla ze solné kasy. Benno píše: Patrnó gest, že Wyšehradský kostel hoden gest zwelebenj; Řím ale dost wyslowiti nemůže, gať potřebná gsou biskupstwj a semináře

w Čechách. Kdo wj, zdali papež neb císař kostel náš zvelebj. Báh zvelebj, co bude chiti, gá zatjm učinjm, co se dělati dá. R. 1644 byly teprw probosťowj primicie.

R. 1649 se zdržowal we Wídni a dáwa spráwu, že císař nic pro kostel Wyšehradský učiniti nemůže, poněwadž pewnosti opráwuge. Z Wídne táhl do Pasowa a poslebnj léta se zdržel w Salcburce, až r. 1691 jiwot swúg dokonal, gsa proti kostelu a kapitole Wyšehradské welmi rozhorlen, honosiw se po 55 let probosťstwjim Wyšehradským. Měl znamenité gmění, kostelu Wyšehradskému nic neobdžal. Plnomocným dědicem ustanowil *Ferdinand* a hraběte z Rhuenburka, biskupa Zublaňského, kanowníka Salcburského a probosťta Fritaského. Na Žitenice obdžal 5000 zl., aby tam farát a nižší štolj latinské od Bartolomitů uwezeny byly. 1000 zl. na pousterníka. Duchownj w pěti dussj a pousterníci byli až dotud od probosťta samotného wydržowani. Příčina nelibosti *Martina* c o w y na Wyšehrad byla tato: On měl něgátého kněze Poláka, gménem *Kostanec* ý, genž w Žitenicích spráwu webl. Toho chtěl msti kanowníkem na Wyšehradě; ano i při wolenj děkana na kapitolu dolehal, aby *Kostanec* h o kanowníkem a hned děkanem učinil. Kapitulo ale toho nechala. Rad tjm se rozhněwal pan probosť a takowj testament zhotowil. Po něgátém čase se ale ukázalo, kdo byl *Kostanec* ý. On oloupal s trůhly probosťtowj sřjbro a giuě wěci pobral, falešně podpisy gménem kardinálů i papeže dělal, do Polska utekl, na cestě chycen a na radnici Rowoměstské do wězení dán, pať arcibiskupu odewydán byl, kterému ale uprchl. — Swým příbuzným také nic neobdžal, což ge též mrzelo, tak že geho wnuk gsa wyslancem císařským u sw. Duce takto do Prahy psal: Státek Žitenice patřj k probosťstwj Wyšehradskému; dle toho a dle šfastu gest widěti, že můg w Pánu zesnulý sřjch nebyl při dobrém rozumu, poněwadž on gestě po swé smrti chtěl faráže presentowati. Tak *G. A. B. Martinic*. *Ferdinand Martinic* byl ale příčinou, že duchownj nazwanj Bartolomitě do Čech uwezeni byli.

Jan Benoit děkan, Hugo František hrabě z Kunjátu probosť.

Jan Benoit, rodilý Pražan v arcibiskupském alumnátu na kněžstvo připravený, na péči duší vyslán byl, příkladný život s duchovní horlivostí a s neuváženou pracovitostí spogil. Byl farářem v Gerhovicích, pak v Praze u Panny Marie na Louži 16. října r. 1669 byl volen za kanovníka Vyšehradského; r. 1681 stěhoval na Vyšehrad a spravoval péči duší, — an toho roku geg nalezám na matrice. Byl u velké tísní, Mostecký mu úroků neplatil, žádal častokrát velmi pokorně děkana Klimenta, aby ho nechal nouzi trpět. Děkan suad nemohl, neb nechtěl pomoci; Benoit si velmi stěžoval, že geg děkan hladem sužoval, a to nejvíce v čas moru. Benoit rozuměl a měl hospodařit. On r. 1691 dne 24. února nalezl divůr Chotěch od děkana, vápeníci a stálu vápenou nad Bodozem na tři léta. Smlouva velmi spletená gest, nic určitého zjepsna se uznati nemůže v jakém stavu asten divůr byl; měl z něho ročně platiti 450 zl. a gečmena na pivovár odváděti tolik, co mu ho Bůh požehná nad geho potřebu. Gsa ale toho roku v červenu měsíci děkanem, přestala smlouva. S ním byl po smrti Martinicowě probosťem Hugo František hrabě z Kunjátu a Rotenselsu, byl od císaře Leopolda 8. listopadu r. 1691 na probosťství dosazen. On byl v Kolíně n. R., v Salcburce a v Strassburce mistodržící scholastik a kapitulár. Dtec geho se tágal z Wídně, gestli syn v gístý určitý čas musí installován býti, a musí-li sám na Vyšehradě býti přítomen. Ušfšew, že toho právě potřebi není, obložil installaci až na r. 1698 dne 2. května. Ani sám nepřifšel, nýbrž Matěj Mačta z Löwenmachtu na místě sebe měl, gehož děkan Benoit také rádne installoval. On pamětný peníze býti tágal, a mezi lid rozhajowati našel dle způsobu probosťů Vyšehradských. Gaf probosť Hugo, tak děkan Benoit měli mnohé zanepráždnění s dědictwím po Martinicowě, každý na svou stranu. Byl pak biskupem Litoměřickým a děkanem Kolínským, negromějšim úředníkem kurfirsta Kolínského. Benoit hospodařil, hleděl kostel ozdobowati krásnými obrazy, novými stolicemi pro kanovníky, zanechal znamenité gmění a wšse obkázal kostelu, z čehož jasný byl kostel

vyšlaven byl, gať dále uslyšime. Dofonal 16. dubna r. 1706. Kámen náhrobní s nápisem w kostele se nachází u pilíře před kúrem u welkých dwéř. Za něho byli woleni kanownjci: *W i l j m E t z w e i l e r*, rektor arcibiskupského koleje w Praze, ob r. 1691 kanownjst sídelnj na Wyšehradě, dofonal r. 1718; byl spisowatel a objíral se s historij Čestou; *A d a m H y n e k M l a d o t a* ze Solopist, kanownjst na hradě Pražském u sw. Wita i u Wšech Swatých, protonotář apostolský; *M a t ě g M a c h t z E d w e n m i a c h t u* bakalár a kanownjst u sw. Wita; *D n b ě g R o f f i n a*, farář u sw. Glndřicha w Praze, kanownjst Boleslawský; *J a n W á c l a w*, *D l o m o u c k ý* bakalár, farář Tegnů, kanownjst Boleslawský; *J a n R i s t o f B r o b*, farář u sw. Martina, pak w Tegně; r. 1697 *G i n d ř i c h P e c h á č e k* bakalár, arciběhan Plzeňský a wšák t. r. *B l a ž e g F r a n t i š e k F r a n t a*, farář u Panuy Marie na Louži.

R. 1698 *J a n F l o r i á n H a m m e r f f m i d*.

Děkan *B e n o l l* udělal dvě fundace, aby byla každý týden, každou neděli a swátek mše swatá. Na chudé obkázal 1000 zl. a fice takto: 10 chudých Wyšehradských, gsoucích každou neděli a swátek na Wyšehradě na službách Božích, dostane každý po každé 3 fr. *E t z w e i l e r* založil 16 mši sw. Toho času *F e l i x B o r e c k ý*, měšťan Rowoměřský, fundaci založil, aby w každé suché bny gebna mše swatá sloužena byla.

Proč kapitola wěstších swobod obci Wyšehradské nendělila.

Za časů *B e n o l l o w ý c h* rada Wyšehradská o něgaté swobody žádala; newjm, kdo to byl, genž následugici přičiny kapitole předložil, že Wyšehradským nowé swobody udělití se nemagi:

1. že křtivé gest, aby kdy byla Wyšehradská obec gatě znamenitější swobody měla, než má, co se s listem ob *M a t i á s e c s j a z e* dokazuje.

2. Nehodni gsou té milosti, neb předkové gegičů částěgi a skutečně baučili proti kapitole, a nechťeli se poddanými gegimi nazýwati, až i k tomu r. 1611 přinuceni byli.

3. Kapitola by do nebezpečnějších přišla právomocenství celé stratiti, Pražané by Vyšehrad za postranní právo vyhlásili.

4. Bylo by to právě odcizení, což duchovním i světským právem přísně zapovězeno jest.

5. Nemá kapitola nikdy nic činiti na škodu potomků.

6. Kdo by o odcizení se srozuměl, jest v nebezpečnější prebendu stratiti dle nařízení Rudolfa.

7. Bylo by to proti slibu a přísaze kostelu učiněné.

8. Kniž se to může státi bez vědomí sv. Otce, genuž kapitola poddána.

9. Důvod z naděje, že by se město zvelebilo, jest slavný, ale velmi omšlý a kapitole škodlivý a nic v sobě neobsahující, čím by ta škoda zameziti se mohla.

Poznamenání vloh obyčejných při chrámu Páně na Vyšehradě r. 1708.

Kanovník sjelejší	500 zl. — fr.
Za mše svaté v suché dni po	1 „ 10 „
Za anniversarium	1 „ 10 „
<hr/>	
Hudebníci platu měščího	6 „ — „
Za litanie sobotní měščí	3 „ — „
Ob každé mše svaté v suché dni	1 „ 10 „
Za anniversarium Klimentova	1 „ 10 „
Hudebníci tito byli biskupský, altist, tenorist a basist a 2 houslisté.	
<hr/>	
Barhaník neb Regens-Chori měl ročně	30 „ — „
<hr/>	
Trubačové od slavnosti sv. Pančáče	4 „ — „
Trubačové od slavnosti Božího Těla	4 „ — „
<hr/>	
Na den sv. Petra a Pavla platí pan probost.	
Na oběd pro hudebníky na slavnost sv. Pančáče	2 „ — „
Na oběd pro hudebníky na slavnost Božího Těla	2 „ — „
Na oběd pro hudebníky na říšské dny	1 „ 30 „
Za mši sv. Jana Nepomuckého	1 „ — „

Od voráte	3 " — "
Za 2 passige	2 " 20 "
<hr/>	
Kapelník platu ročního	20 " — "
Od litanií w sobotu	2 " — "
Na uhlí potřebné w kostele	2 " — "
Na strogení geslí a hrobu Božího	1 " 10 "
Od upomínání platu	3 " — "
<hr/>	
Od prábla kostelního	9 " 30 "
Kalfant služby roční	6 " — "
Pulsanti služby roční	15 " — "
Na suché dni	— " 45 "
Za requiem	— " 45 "
Od zvonění w dny říjnové	— " 30 "
Ministranti	8 " — "

Matěj Machl ; Löwenmachtu děkan.

M a t ě j M a c h t z Löwenmachtu, Bražan, bakalář bohosloví arcigáhen hlavního kostela Pražského a kanovník Vyšehradský byl r. 1706 dne 14. července za děkana zvolen. On gsa arcigáhnem kapitoly u sw. Wíta, přigal děkanství Vyšehradské; gafo děkan musil bytieti na Vyšehradě; gafo gáhen měl býti u sw. Wíta. Kapitola sw. Wíta mu dělala těžkosti, or sobě wssude webl stížnost u arcibiskupa, u papežského ležata i u císaře. Tak neustále bráždil kapitolu sw. Wíta. **B e u o l l** gmění své obfázal kostelu, aby se opravil. Zústalo pro kostel na hotowosti 9981 zl. a **M a c h t** gafo nástupník přigal po něm 636 str. sladu po 1 fl. 9 kr. gečného; pšeničného 171 str. po 1 zl. 30 kr.; dříví, dobytek, obkí a jiné hospodářské věci — za 2006 zl. wse bohromady. Strana půlnoční kostela negwijce správu potřebovala. **M a c h t** bydle gafo **K l i m e š** glí pod vrchem, aby přš neustále na dělání u kostela dohlížeti mohl, staveničko si nedaleko kostela na hoře zjíditi dal, kde as se dvěma služebníky bydlel. Půlnoční strana se tehdy pobezdívala a stálo to 4284 zl., 1 kr., 1½ w. r. 1711. **M a t ě j . Š u m e r**

byl stavitel, R a s s p a r W a c h paljr; F r a n t. H ö b e r t klenát, W. S l a w á č kovář, J a n M a n e s kameník; J o n á š G e r l e mistr tesařský. Po té straně, gaš Berghauer švéděj, rozličné náhrobní památky knížat, pánů Čestých, probosťů, děkanů a kanovníků Wysshehradských se geště nacházely z kamene i z kovu, nápisů započtených. A wšech tyto památky byly bez wšeho ohledu zapděny a do země zadělány. Nebylo člověka, genž by byl co z toho poznamenal. Hammeršmid a Etzweiler tehdaž živi byli; Hammeršmid wšefjral, ale co na Wysshehradě bylo, toho si newššmal. Berghauer wováž rozdrobených nápisů geblných, gegž geště nalezl.

Přední byl kostela a celé klenutí prostřední neb wíce strop potřeboval staveun býti. Na to byl udelán rozvrh na 8811 žl. a z B e n o l š o w a děblatwí; na hotowosti nezbywalo wíce, než 1071 žl. 53 kr., což u hraběte W a l d s t e i n a na úrok uloženo bylo. B a l t a s a r S o n o w e c z U n g e r w e r t h u byl kanovník r. 1709; též D a č i c k ý, arcigahen Kutnohorský, gménem J a n, bakalár bohoslowj. A d a m A u g u s t i n S i n e s i n s, bakalár bohoslowj a děkan Pardubský. S o l o w e c kanovník bez křastu umřel, hlásil se M a c h t o pobyl pro Wysshehradský kostel. Na to musela genu chut k stawení přegjiti. R. 1719 dne 10. kwětna došonal.

Lhotecký owěák přigat do sluzby.

L. P. 1711 dne 20. záti ode mne nize psaného progebnán gešt G i ř i D l o u h ý, člověk swobodný za mistra potního do owějna Lhoteckého ob času sw. Wáclawa r. 1711 do budoucího r. 1712 na spůsob následugjei. Powinen bude wěrně a sprawedliwě sloužiti, dobytek owěi sobě swěčený se wšši pilnosťi hljbati a pásti. Z owějna časně před wýchodem slunce a domů po západu houiti; pastwám zlým a wodám nezdrawým s dobytkem se wyhýbati, letního času w lísách na polích státi začnouc ten tžben po sw. Trogici až do sw. Wáclawa. W owějně dobytek wšechen gednostegně hljbati a gednu pji dáwati, a následowně čeledušů geňnat pod pausťe owce nepodstřowati ani přidržowati, a geňnata nestregmarčiti, a který čeledju by co kdy dobytku swěho probati čtěl, toho

bez dovolení nečiniti, a to pod propadením mistra i halduňku pacholjého a k tomu všem 4 kopy pokuty. Gako i kdyby strz nešťastnou příhodu na panstém dobytku něgafá škoda následowati měla, to i hned milostiwé wrchnosti w známost uwešti. Nade wšedno pak do panstého stáda žádného cizjho dobytka nepřigimati a podezřelých libj u sebe nepřechowáwati a wšeho zlého se wystrjhati, powyfu a zloaglčnoshi w chalupě swé i glube nečiniti, aniž ob čeledi trpěti. Na oheň w přibytku swém, by strze neopatrnost jápne nešťěstj nebylo, welmi pozor dáwati, a slowem wšeho zlého tak, aby w ničem žádného podvodu se nedopustil, pod welikým trestáním a pokutou w propadenj gedné bečfy soli, se wystrjhati má. Když-ale on mistr tak wěrně se chowati a pilně sloužiti bude, má ročně na 3 osoby deputatu mji: pšenice tři str., žita 18 str., gečmene 3 str., hrachu 2 str. Na máslo měšjčně 15 fr., na sůl 12 fr.; 1 kráwu panstou, 4 slepice. Dobytka owčjho na 2 pacholky 70 kusů, totjž 40 bašnic a 30 kusů galowého.

Kasárny na Wyšehradě.

Powstal úmysl, kasárny na Wyšehradě stawěti, a poněwad mjsta dostatečného nebylo, měl kus winice a byl děkanstwj neb celé k tomu přibráno býti. Dne 30. října 1614 přišlo poručení, aby děkan to wyceniti dal; což učinil, a cena wstoupila na 6000 zl. Děkan potřeboval práwnj opisy listů základnjch; nebyl s to ani gednoho notáře nalézt, genž by byl ty listy opisuj potwrdil; žádný neuměl staré písmo listů čísti i nemohl za to státi, že opis s půwodnjm listem stegně zni. Děkan se snažil měřiče na swou stranu nakloniti, aby spráwu do Wjduě dali, že tu mjsta pohodlného není, ale pod wrchem u Botiče, tam je spjše mjsto k tomu. R. 1715 hrabě B e r t h o l d generál, přišel na Wyšehrad a hledal, kde by studna byla; nemohli blonho nalézt, až konečně přechogný pramen wyppátrali. Sotwa o tom řeč byla, že na Wyšehradě kasárny budou, giž opatrný Rowoměšstj magistrat o to pečowal, aby Rowoměšstj sládci, řeznjci a pekaři zbojji na Wyšehrad dobáwali. Tak se duch Husistj pořádku w hlavách Pražstj filně zdr-

žewal. Obě mnoho útrat a starostí kapitole spůsobilo, a konečně
ze wšeho nic nebylo.

Jan Wáclaw Ditrich děkan.

Jan Ditrich, farář u sw. Štěpána Wětššího na Starém
městě Pražském, bakalář bohoslawi, byl wywolen r. 1714 za kanow-
níka na Wyšehradě. Gaf se o tom konsistor Pražská doměděla,
přislué poručení mu poslala gménem Ferdinanda arcibiskupa
a s dopisem Daniele Josefa, wířare hlawního, aby se ne-
opowázil kanowníkem Wyšehradským se nazýwati; že tu hodnost, genž
se s geho farou nestownáwá, přigal bez wědomj arcibiskupa swého.
Chce-li tu hodnost podržeti, at žádá o powolenj, že se mu chce arci-
biskup milostiwým profázati. To se poprwé stalo, co Wyšehrad
stál. Ten r. 1719 za děkana zvolen byl a r. 1743 došonal. Dal
mu Bůh blonhý wěk, aby to dobré, co na Wyšehradě založeno býti
mělo, provedl. Gsa děkanem; měl neghlawněgšj péči, aby byl po-
wýssen do stawu panstého, wymolil sobě gméno z Lillienthalu.
Když giž we Wjbní wše zawedeno bylo, musil mu někdo namluwiti,
že Lillenberg by pěkněgi žnělo. Wšal swému plnomocniku do Wjdně,
aby obstaral gméno Lillenberg; než bohužel, giž bylo pozdě.
Ditrich, muž mjrný, wlsjdný a upřimného srdce, tak že na prwnj
pohled na něm widěti bylo dobrého otce, w práci neunawitelný, neb
při wšj swé starosti, kterouž měl o stawenj kostela, o usazenj no-
wých kanowníků, wířárů, choralistů, o zastáwánj práw kostelních, o
zwelčenj swobod gegich i zemské úřady na se wzal. R. 1721 byl
ustanowen za komisaře při tak nazwané rektifikaci ģruntů w fragi
Litoměřickém; ob 24. čerwence musil každý komisař na swém okršlku
přjstomen býti, k čemuž byl zvolen ob stawu duchownjšho na sněmu
obecném. R. 1822 kwittowal na 465 ģl., gež za tu práci obdržel.

Gak Lillienthal wináře přigjmal.

Wozná se welmi patrně duch člowěka, gaf se swou čelebji za-
cházj, i spůsob a stupeň mrawnosti celého národu se w tom zgemuje,

Z té příčiny i tento list jsem zde postavil, z čehož poznati lze, že docela ginát služebníky přijímali, a také jiné mravy byly, — at každý sám rozsoudí, zdali tenkrát neb nyní dokonalejší byly. Léta Páně a dne přigal gest z. vinaře, kteréhožto povinnost bude předně P. Boha se báti a jeho božská přikázání bedlivě zachovávat, winici sobě svěcenou dle negwyšší možnosti opatrowati a gi plien býti, na dělňisky, aby nezaháleli a času daremně nemrhali, pozor dáwati, na wroubky spravedlivě a nesfortelně wroubít; stromowj a owoce w zahradě neb w sítěpnici na obzwláštujm pozoru a opatrnosti míti tak, aby se žádná škoda gak zimního tak letního času strze zloděge kradením a wyťahowáním mladých stromků a sítěpků jeho neopatrností a nebdanliwostí tudy nestala. W přibytku swém wykázaném žádných libj pobežtelých a záwadných nepřechowáwati a gič u sebe nezdržowati. Na oheň aby buďto strze jeho libi nebo strze někoho a jeho samého, — což Pán Bůh uchoweg, — z domu newyffel, pozor míti a s takowým opatrně zacházeti, powinen bude. Když se tak wřen a poslussen zachowá, má ročního platu 20 zl. dosáhnouti atd.

Wýsada platů práwných.

Ú ř e d n í s l u ž e b n í k.

Za obešání	— zl. 15 fr.
Za oznámení služby	— " 15 "
Mělo by obešání neb oznámení se státi wíce osobám w té samé příčině a w tom samém domě, platí se jen za jednu osobu; bylo-li by w Praze, došlane	
To samé od doručení písemnosti katékoliv úřednj.	— " 30 "

Ob každého zadaného spisu	— " 35 "
Ob každé kwitance	— " 35 "
Ob přísahy	— " 35 "
Ob přitisknutí pečeti	— " 18 "
Za powolení wtělení zápisu	1 " 10 "
Za nastoupení	1 " 10 "

Za prohlášení křasu	1 "	10 "
Za vyvěšení subhastální cedule	— "	35 "
S y n d i k a z a p i s o w á n í d o k n ě h.		
Za vyhotovení písemné citace atd.	1 "	30 "
Za zápsání do knih	— "	35 "
Za každý podaný spis	1 "	10 "
Za dekretaci	— "	35 "
Za každou přílohu	— "	15 "
Za plnomocenství	1 "	30 "
Za napsání a přičtení přísahy	2 "	40 "
Za inrotulaci	1 "	30 "
Za vyslyšení svědka	2 "	20 "
Za prohlášení	— "	45 "
Za přepsání každého archu	— "	35 "
Kdo komisi žádá zaplatí obyčejně	2 "	20 "
Gesli velká a obšírná	4 "	40 "
Za výpověď (sentenci)	4 "	40 "
Oedná-li se o více, než o 300 zl., přigde z každého		
100 zl.	1 "	10 "
Za subhastální ceduli	1 "	10 "
Za vtažení	— "	35 "
Za povolení uvedení i s vtělením do knih ze 1 zl.	— "	1 "
Za fwitanci	3 "	30 "
Za vtažení	— "	35 "
Za přistoupení na dědictví neb do křasu, když se dělá cedule a zvláštní úmluwy neděgi, přigde ze 1 zl. po	— "	1 "
Měli-li by ale dělají cedule a úmluwa s přistoupením		
ku vtažení do knih přigiti, platí se	1 "	10 "
Za vtělení	1 "	10 "
Za smlouwu i s vtělením ze 1 zl.	— "	1 "
Za inventuru dle podstaty.		
P l a t k a p i t o l e n e b d ě k a n u.		
Za komisi, když w domácnosti gest bez nesnáze	4 "	40 "
Wě věcech znamenitých dle podstaty.		
Za sentenci obyčejně	8 "	— "

Gesli důležitá	12 zl. — fr.
i také více dle potřeby.	
Za povolené uvedení je 1 zl.	— " 3 "
Ob smluv, přístupů, obligací, křasťů je 1 zl. po	— " 3 "
Z a i n w e n t u r u d l e s t a w u.	
Ob abicj při wintcích za 100 zl.	1 " — "
Ob ležiti mace je 1 zl. po	— " 1 "

Péče o zachování řádu katolického.

Měla gilda města swobody, že když zločinec něgdyž do nich se utekl, světské právo nesmělo geg mocí obtud vymáhati, dořáwáde představení duchowní takowého člověka u sebe osřihati. Někteří úřadowé to přestupowali; načež r. 1712 přisné nařízení císařské wysšlo, aby nikdo z takowých míst násilně dobýván nebyl. Děkan D i t r i c h na to držel, aby pobožnost se konala. Nařizowal, aby úřední osoby w neděli a we swátek na příklad obecnému lidu na mše a na kázání do kostela sw. Petra a Pawla chodili a obec nařizením k tomo pomýbudili. Aby pak w čas welikonoční spowěb wykonali a welebnou swátost oltární přigali i s cedulkami se wykázali i pod skutečným trestem arestu i pod pokutou ku kostelu. Tito časowé byli zemi České welmi příznivi; pokog, úroda, obchod bez wšeho úrazu kwětl, bohatství, pohodlí zrůstalo a s tím také prosperácssnost.

Takněž wše znamenitě a slawně se w Čechách dalo. Při korunowání K a r l a VI. wzešlo se panstwo na 1000 wozích o šesti koních. Krágan náš J a n R e p o m u c k ý za swatého wyhlássen byl. Hrabě Š p o r k, slawný ochránce wšeho umění, prawý otec chubých a nuzných, D i n c e n h o s e r K i l i a n, slawitel kostelů a klášterů, J a n F r i d. P r o k o f f, genž sochy na mostě Pražském na wětšším díle sám zhotowil, S f r i n c i lékař, genž nowý spůsob a gako ústaw o lékařském učenj a umění na wysokých školách začal; kapitola Pražská u sw. Wita i ostatní kapitoly kolegiatní w Čechách od papeže nowé swobody a wyznamenání dosáhly. To wše gedno druhému ruku podáwalo a zemi Českou powrchně

zwelebowalo; wšse w bugném zrostu bylo gafo wlci na stromu owocném; ale owoce plané neb zcela jádné nepřinášelo. Tělo tučného, duch ale chřabl; wšse plesalo a radowalo se z prospěchu swého, — ale ne — w Bánu. W přírodě to nemůže glnát býti, než že w úrodné zemi obilí i koutol roste. A když dle přirozenosti také wláda zemská se řídí, tak i w ní glnát se býti nemůže. W mravném řízení a správě musí pravidlem býti: Zapřít sebe sama; duch musí proti tělu bogowati.

Poněwadž umění a zewnitřní pobožnost se rozmáhala, přišel nepřítel člověk, a rozsílal koutol, když služebníci spali. W Cestém království bludy kacířské negen mezi sprostým lidem se rozmáhaly, ale i mezi městským a wydělaným. Z Lipska, z Norimberka, z Bratislawy do Čech mnoho kacířských kněží přicházelo. K zamezení kacířstwa Karel VI. welmi přísný zákon wydal a sice: Kdoby w kacířství w skutku postřizen byl, budiž na roč na wěčnéně dílo odsouzen; pak-li by se nepolepšil, at dvě i tři léta tu držen gest, a gest-li by wyppovězen bym, do země se nawrátíl, má býti na hrdle mečem trestán. Kdo se na wěčném díle obrátí k wšse pravé, at gest domů propuštěn; když by ale opět kacířství se dopustil a zbráw a šilen byl, na galege přijde; kdoby se na galege nehobil, má býti ze země wyhnán a gmění geho ginému katolickému člověku dáno býti má. Kdo by knihy kacířské do země wozil, nosil, wyslance kacířské, učitele přechowáwal, mečem zahyne; ten, kdo takové wšci wyzradí, 100 twrdých tolarů za odměnu dostane. Nařizeno bylo, aby wšsichni, staří i mladí se službám Božím, ke kázání a k wyučování we wšse pravé přidržování byli. Dne 29. ledna 1726. R. 1728 byli čtyři z Wyšsehradu gafo w kacířství pobeželi oznámeni: H l a w á č, kowár a spolu primas; K o r á l e k, nádenník, muž starý holohlavý; Š i m o n K u r k a a G e l j n e k, zahrabník, o nichž oznámení od konsistoře Pražské k děkanu přišlo, aby farář Wyšsehradský wěděl, dle čeho se říditi. Wyšsehrad musil tehdy již čít býti od kacířů. —

Literati, odpustky, rozepce s misionářem Wessowichem.

Sotwa který národ Evropský tak staré a stvořené písne duchovní má, jako Čeští; nejen Řehořský spěv, ale i dle něho Čeští s písněmi při službách Božích ve zvyku byl. Kdo schopnosti, chuti a nábožnosti dosti měl, jakož to věc sebou přináší, spěv lidu obecného řídil a vedl; takových mužů se více spolu umluvílo, než sobě nábožně písne v kostelích spívatí pomáhali, gmenugice se literati. O takových se stává zmínka v kostele Wyšehradském r. 1726. Oni měli 1000 zl., a ty užítky z nich brali až do časů Jozefinských; tu základ tento chudým připadl a žádný z těch literatů bohatým nebyl; chudému nábožnému se to vzalo a druhému chudému se to dalo. —

Wyšehradský kostel slavné odpustky měl od papeže i od rozličných kardinálů a biskupů, a po wšedny ty časy po zrušení Husitským žádná zmínka se o odpustcích neděje. Tak wšednu nábožnost a důvěru ze srdce lidu obecného i duchovního kacířstvo zapudilo, že o odpustcích věděti nic nechtěli, ani toho práwa více neužili, jako by moc a práwo od papeže dané se bylo stěnilo, kdežto w listech papežských žádný čas se neobmezuge. Po 331 letech, co poslednj list s odpustky z Říma se nachází, žádala kapitola o odpustky nové. B e n e d i k t XIII. udělil odpustků wšem, než 7 oltářů na Wyšehradě nawštěwugj a obyčejné pobožnosti přede psané wykonáwagi. Neměl arcibiskup Pražský dosti, aby sary náležitě obsaditi mohl, wysýlal misionáře. Takový byl r. 1727 we Wessowicích F r a n t i š e k M a t e ř o w s k ý; ten, co za Wyšehradskou branou bylo, pod swou spráwu potahowal, nebera na to ohled, že co na kapitolnjm ěruntu gest, patří také pod duchovní péči a spráwu kapitoly. Jeho nástupnj druhým rokem 1728 to samé si dowoľowal, a říj, ačkoliv na kapitolnjm ěruntu postawený, w neděli ge duou časně ráno poswětil, slyše o tom, že w ten den děkan Wyšehradský geg swětiti minj. Dle B o n i f a c e IX. a U r b a n a VIII. měla kapitola práwomocnost duchovní wssady, kde swětškon pro wozowala. A konsistoř arcibiskupská popisugic místa okolo Wyšehradu winice Děkanfu, Drbalku, na Kotwové ic. jako vyhrožene wyznamenala. Kapitola psala na konsistoř, aby misionáře poučila,

gať ďaleko jeho právomocnosť gde. Strže misionáre znamenité tiež, kofci powstali. Pozdžgi chťel arcibiskup, aby wšickni koftelowé wyhrazení a duchowenstwo při nich dekrety geho w pěči dušy přigimali. Wšickni se spěchowali. Nažizeni cisařské wyšlo, aby dekrety arcibiskupské přigimali beže šľoby swých swobod. Arcibiskup chťel, aby cedulky a spráwy o welikonočnj spowědi wyhrazení genu zasílali, aby se od něho wšitowati dali a misionáre, gež on jim posýlá, aby přigimali. To učiniti uchtěli a tu z toho soudy, které trwaly od r. 1748 až do 1752.

Obnovenj a poswěcenj kostela Wyšehradského.

Chut chrámy Páně a kláštery stawěti, w Čechách panowala. Klášter Uršulinšy na Hradčanech, Alžbětinský pod Wyšehradem, sw. Mikuláše na Starém městě, Klariský w Gindřišské ulici, w Kufsu, w Lysé, w Hradčisti (w Hradci), a glade se stawěly. Z na Wyšehradě gebiná starost byla, kofel sw. Petra a Pawla tak zřjbiti, aby na něm widěti bylo, že kapitolnj kofel gest. Z předu kostela byl geben roh pobořený a druhý welmi rozpukaný; krom pod střechou celý šnitý, strana půlnočnj nebyla na čisto dodělaná. S ned po smrti L o w e n m a c h t a kapitola uzwřela z toho, co gestě z B e n e l l o w y pozůstalosti zbýwalo, kofel opravowati. Mezi tym D i t r i c h za děkana zvolen slawněgi, než si kdo s počátku myšlil, kofel srownati si umjnil, w čem gať pan probosť tak i kanownjci nápomocni byli. Co se stalo před rokem 1723 nenačájim, ale r. 1723, 1724, 1727, 1728, 1729 se stawělo. R. 1723 hlavní stawenj se zhotowilo. Přednj stit znova zdělán, průčelí s wřchu až dolů čistě ohozeno, též strana k městu zhotowena. Pod střechou pilžre, na kterých hlavní střecha leží z wšši 11 loket zdělán; mezi těmi pilžři byly rampouchy zřizeny, strže které, kdyby chobby budoueně zhotoweny byly, lidé by do kostela hleděti mohli; nad forem neb presbyterium nad welkým oltářem žbi pro střechu wšše poblě druhé střechy wystaweny byly. To wyhotowil ob 22. března až do 20. listopadu W á c l a w B ý s s o w e c, měšťan Roměho města Pražského a mistr jednický. Za příprawy a práce

se všim dostal dle smlouvy 2100 zl. Štukatura, taffy, tmel a jiné rozličné vybdání dělalo gestě 210 zl. 33 fr. Střecha prostředkem od předního štítu až na konec presbyterium udělána byla. Matěj Wiedman, měšťan Novoměstský a mistr tesářský, dostal za krov a za malou výšku na dva zvonky a za vytažování řezbářského a kamenického díla 275 zl. Dřívý na krov, latě, hřebny atd. stálo 167 zl. 41 fr. Pokrývat Leopold Hrdlička dostal 422 zl. 46 fr. On počítal 264 sáhů střechy od □ po 1 zl. 30 fr., tovaryšům platil po 30 fr., nádeníkům po 12 fr. 13500 háků nových, 1000 po 8 zl. 20 fr.; pregze po 7 zl. 20 fr., žber vápna po 29 fr.

Jan Gíř Šlansowský, měšťan Novoměstský a řezbář, vyhotovil sochy sv. Petra a Pavla z milešského kamene za 100 zl., dvě váhy po 3½ lokte výšky za 60 zl., a kamené archyčoky na štítu 10 zl. Klempíř Antonín Kottman za pokrytí výšky a za báň dostal 190 zl. Zámečnická, kovářská a jiné práce k tomu působily vybdání na kostel 3711 zl. vše dohromady. Na to měl Lienthal v kase 1500 zl., z dobročinnosti G. M. P. P. Jana Adama Bratislava z Mitrowic, biskupa Litoměřického, jakožto probosita na Vyšehradě, přigal od pana Wernhera Franssens plnomocníka 1100 zl., 1111 zl. děkan odginub vyhledal. R. 1724 se odvážel rum, kostnice se stáwěla, krypta v kapli sv. Anny, též nové železné rámy a ofna v té kapli zhotoveny byly. Dálo se vše povolně, vždy dva neb tři nádeníci a tolik jedničků pracovalo.

R. 1725, 1726, 1727, bylo pořád okolo kostela na wellé zvonici pomalu co dělati. Kupce nad wellým oltářem, mglá nad kazatelnicí byla vystavena a také vymalována. Omeno tohoto malíře gsem nikde naléztí nemohl. Do konce srpna r. 1728 v září toho roku wellá práce se začala a r. 1729 dokonala, totiž ostatní klenutí dwou kuplí a kůru hudebního. To na se wzał Karel Antonín Kanevale, měšťan a stavitel z Nového města Pražského. Celé to klenutí ke 2000 zl. stálo. Malou kuplí a erb s písmem malował Josef Mazánek od 13. čerwna až do 1. čerwnce a dostal za to 12 zl. Rámy do oken železné nové

se dávaly po 192 librách; šest gích bylo započteno; staré vážíly i se srouby po 112 lib.

S y n e c i u s U b a m, děkan Pardubský a kanovník Wyšehradský, na smrtelné posteli na kostel Wyšehradský odkázal 100 zl. r. 1727, a pan kanovník S l a w i k ten rok za 20 zl. cíhel koupil. — K a n e v a l e stavitel byl muž mjrný a svědomitý, on z gebné smlouvy čistého užítu pro sebe měl 3 zl. a z druhé něco přes 20 zl. mimo gosse, které dostával od tovaryšů. Ale klenutí gest prostředkem od počátku ku konci přes celý kostel trhlé. R. 1730 v měsíci květnu dobřelána byla i dlažba po celém kostele, stolice a stallá w kůru, genž při boření starého klenutí se porouchaly, gjou opraveny; a tak kostel we zdech postaven, gak nyní stojí; i welká zvonice s bání opravena byla.

Oltáře byly r. 1729: Welký oltář, oltář sw. Anny w kapli, Wšech Swatých, Panny Marie, sw. Mari Magdaleny, sw. Kříže, sw. Lougína, sw. Jana Nepom., sw. Pawla, sw. Frantiska, sw. Jana Křtitele a sw. Martina. Pluvialů ze zlatého móru se žlutou podšívkou bylo 10 stegných a 5 gim podobných; geben byl po p. H á g f o w i, rektorowi w Králově dvoře (Königshof). Černé barvy byly 4, ob giných barew nestegných bylo 8, po nichž ani památky wice není.

R. 1730 dne 25. června Geho Milost biskupská, negdůstogněgši p. p. J a n U b a m, biskup Litoměřický, sw. Římské říše hrabě W r a t i s l a w z Mitrowic, královského wyhradního kostela sw. Petra a Pawla na Wyšehradě probosť, w oděwu kostelním biskupským u přítomnosti wysoce důstogného děkana Wyšehradského J a n a W á c l a w a D i t r i c h a z Lilienthalu, panů kanovníků D a n i e l e S l a w i k a, Ch r i s t o f o r a H u b a c i a, W á c l a w a G r i t e i, U b a m a Š o l c e, K a r l a Č e r n é h o, a giných duchowních a světských, posvětil kostel a w něm welký oltář k počtivosti sw. Petra a Pawla na Wyšehradě; uložil do toho oltáře ostatky sw. Prokopa, sw. Ludmily, sw. Hedwižy, sw. Štěpána, sw. Bawřince, genž byly tu od r. 1599 w tom oltáři od J b y n k a B e r k y z Dubé a Lipé, arcibiskupa Pražského, tehdaž wloženy a a nyní nalezeny. Přidal pan biskup ostatky sw. Kandiby, sw. Seweriny, mučednic. Wšem w Kristu věřjcím a oltář ten nawštěwugjcím na den posvěcení chrámu Páně odpustky udělil na 1 rok;

a tĕm, genĝ kofel nawſſtĕrwugi na wĥroĉnj památku toho poſwĕcenj 40 dnj dle obyĉegného ſpůsobu cirkwe. Uſtanowila taĝ miloſt biſkupſtá, aby ſe památka poſwĕcenj chrámu Pánĕ ſwĕtíla druhou nedĕlí po ſw. Petru a Pawlu. To ſwĕcenj půl ĉtvtĕ hobyňy trwalo, ob 6. hobyňy rannj, aĝ do půl deſátĕ.

Rápis k oſtatĕm do welſkého oltáre uloĝeným pĕpogennĝ zni taĝto :

Anno 1730 die 25. Junii Ego Joannes Adamus, Episcopus Litomericensis e S. R. J. Comitibus Wratistlaw de Mitrowic Regiæ et Exemptæ S. S. Petri a Pauli in Wissehrad Præpositus: consecravi Ecclesiam hanc et altare hoc in honorem Beatorum Apostolorum Petri et Pauli et Reliquias S. S. Procopii, Ludmilæ, Hedwigis, Stephani et Laurentii; quas ab a: 1599 in eodem altari inclusas inveni, iterum eo reposui et prætera addidi et inclusi reliquias Sanctæ Candidæ et Sanctæ Severinæ martyrum. Omnibus Christi fidelibus ipsum devote visitantibus hodie unum annum et in die anniversario consecrationis hujusmodi quadraginta dies de vera indulgentia concessi in forma Ecclesiæ consueta.

R. 1599 byl poſwĕcen welſký oltár w třetj ſwatobuffnj ſwátĕk.

Wratistlaw ꝛ Mitrowic probost.

Jan Adam Wratistlaw ꝛ Mitrowic, probost w Starĕ Boleslawi, u Wſſech Swatých na hrabĕ Praĝſtĕm, kanowník u ſw. Wjta, 6. srpna ob cisaře za probostta Wyſſehradſkého byl ustanowen a 15. proſince installowan r. 1709. Oſa r. 1711 biſkupem Hradeckým učinĕn, žádal w Řimĕ o powolenj, aby probostſtwj Wyſſehradſké taĝ podrĝeti mohl. Papeĝ Klement mu to powolił, aby pĕch dle ſlawu gaſo pán pohobluĕ ĝiw býti mohl gaſo prwĕ; bylo totiĝ pĕbĕſtráno, ĝe biſkupſtwj Hradeckĕ, gaſo geſtĕ poĉáde w nowotĕ, pĕĝmú znamenitých nemá, a probostſtwj Wyſſehradſké ĝe mu neſe 24 dukátů. Za tĕm dobre mjnĕnj měl ten pán, a ſnad gebyňy ĝe wſſech ſwĕdomitĕ tĕch důchodů uĝiwal. Omĕno geho Wratistlaw ĝagiſtĕ ĝim pohuulo, by pro kofel Wyſſehradſký ob Wratistlaw a

založený, což slavného učinil. A w skutku se může říci, W r a t i s l a w po W r a t i s l a w o w i druhý zakladatel. W r a t i s l a w z Mitrowic a D i t r i c h z Lilienthalu gako dwa cedry na Libánu na hoře Wyšehradské w blažené památce se stvůj. Na den instalace své památuj penjze, nědejší stín slávy probosťské, rozdával s erbem probosťským čili kapitolujm, totiž se dvěma papežskými kříži a s nápisem: Joannes Adamus z Boží milosti swato-swatého frá-lowského wyhradného kostela sw. Petra a Pawla na Wyšehradě probosť sw. Ř. ř. hrabě W r a t i s l a w z Mitrowic, installován dne 15. prosince 1709. — Widěli jsme, gak znamenitě r. 1723 stavbu kostela podporowal, což nebylo jen to gediné; on i o služby Boží se staral, vískate L a m o r m a i n a na Wyšehradě měl, na suché dni stipendia dával, aby misse a spjwané Requiem bržané byly. Gak milostiw, gak lastaw ten páu ku swému vífáři byl, psaní osvědčugi. R. 1730 koupil letní dům se zahrádkou, genž stála weble starého probosťstwj a zahrádky, za 750 zl. Ten dům patřil přebčasy K o t e w s k é robině, pak L ö w e n m a c h t o w s k ý m dědicům. Byl stawen okolo r. 1719, neb w tom roce wyboruý Pražský maljš Š o r pokoge welmi mistrně wymalowal, a své gměno i rof w rohu na stropě zagnamenal. W tom až dosawáde probosťstwj vískat bydlel. W r a t i s l a w byl biskupem w Litoměřicích, a 5. kwětna 1733 od císaře arcibiskupem Pražským učiněn byl; geda do Wjdně za tu milost císaři pánu se poděkowati, w Rakouských dofo-nal. Zanechal fundaci, že na den sw. Petra a Pawla pan probosť wšsem kněžjm kostela Wyšehradského, genž misse sw. čtou, stipendium uděluje na oumysl W r a t i s l a w ů w. Ginou fundacij založil na 12 misse sw. ročně.

Co se smýšlelo o práwech probosťstwj w ty časy?

Remjm, kdo žádal mti spráwu o probosťstwj Wyšehradském, ani kdo mu odpowěd byl dal, ale toto napsal: Ob založení kostela byl probosť ochrancem (protector), mage hodnost gakymsi spůsobem mimo kapitolu zwláštjn a wyšší na spůsob druhé instance, na kterou se odwozlánj dalo, když kdo u kapitolu oslyšán byl. Byl knjže

a spolu stálý kancelář království, kde dvůr byl královský, byl on s ním; příjmu měl 80.000 zlatých.

Tato hodnota probosťská udělována bývala od krále synům královským, vnukům a jiným knížatům z královského rodu, po čase i jiným šlechticům českým. Aby musil probosť u kostela bydlet, není důkazů. Jest ještě místo zuati, kde probosťství státi mělo; ale za předeschých časů králové na Vyšehradě sídlili, kde se nyní ani zbořeníště nenachází, a probosť dle hodnoty své musil býti, kde se král zdržoval. Nad libstou pamět již žádná probosťská residence se nenachází, aniž se zaznamenáno nalezá, aby byl probosť po zhoubě Vyšehradu více který tu síděl, jako předposlední hrabě *V e n n o M a r t i n i c*, jenž 56 let probosťstoval a poslední zdegffil probosť hrabě z *R u n ě á k*, 16 let, a žádný z nich se zde nezdřžoval, nýbrž oba mimo Českou vlast mešťali, onen v *S a l c p u r c e* jako kanovník, tento v *K o l i n ě* na *R.* jako děkan se zdržoval. — Má-li pak také a které povinnosti? — Poněmáž probosťský archiv stracen jest, ani z letopisů, ani z tradice se nic určitého vystoumati nemůže, leč co nyněgffil děkan praví: Že probosť gine povinnosti nemá, než kostel zastávati, na den sv. Petra a Pavla služby Boží konati. Mimo to pro gistotu nyněgffil probosť žijí kněze tu, aby on téhodně na úmysl zařadatelů a jiných dobrodinců 3 misse sv. sloužil. Z ohledu potvrzení papežského nyněgffil probosť pilně vyhledával a hledati kázal, než ani v letopisech, aniž v archivu kapitulním se což nachází, že by byl který probosť kdy potvrzení papežské vyhledával; ano vůbec se praví, že netřeba toho potvrzení; to ale se ví, že probosťtové od králů ustanoveni gsouce, v tomto královském kostele a na zboží usazeni bývali, než čekagice na žádné potvrzení. Z toho se soudí, že mezi sv. Otcem, genuž tento kostel pod správu náleží a mezi zařadatelem *M r a t i s l a v e m* smlouva se stala z toho ohledu; z těch příčin nyněgffil pan probosť svědomitě pokračuje, potvrzení na tuto hodnot, již celý čas užívá, nevyhledával, aby snad něco nového proti právům říšské milosti nebo i samého kostela nezačínal.

Abo poněkud pozorlivě příhody a děje Vyšehradské čte v této knize, nagde snadno, že probosť všim právem na Vyšehradě bydlet má, že tu bydlel, že gine povinnosti měl, než na sv. Petra

a Pavla mši sv. spjívati. Právník byl, jenž tu správu dával a mluvil wjce ke cti kapitole, než třeba.

Ondové kapitolnj r. 1733.

R. 1727 zješnul w Pánu František Wilim Mibes, farář Liběšický; r. 1728 Michael František Černý, bohoslowj bakalář a děkan Kolínský; Jan František Botson z Lamormainu, bohoslowj bakalář, kanovník Ettingšký w Bawořích a na Wyšehradě sjidelni, prvé vikář probosťský, zanechal důchod na 12 mši, a ostatnj kostelu za 490 zl.

R. 1730 umřel Wáclaw Gros, bohoslowj bakalář, děkan Počátecký, pak probosť Gindřicho-Hradecký. R. 1733 titu mužové kapitolu působili: Probosť Jan Adam Wratislav z Mitrowic, děkan Jan Wáclaw Ditrich z Vilienthalu.

Kanovníci: Jan Florian Hameršmid, — Dantel Thadeáš Slawík, bohoslowj bakalář, rodič z Láboru, farář w Rabyňě, pak we Wožicích, pak w Mlčejně, pak děkan a vikář w Belšřtmově, kanovníkem sjidelnjm byl 22 let, na Wyšehradě došonal 1. ledna 1741; obkázal své gměnj kostelu Wyšehradskému, kdež w kryptě pohřben leží. Gměnj po sobě zanechal 4620 zl., pohřeb stál 248 zl., obkázáno bylo rozličným kostelům a bratřstwům 709 zl.; kostelu Wyšehradskému mělo jůstati 3919 zl., 14 kr. Gesh od něho také fundace na 8 mši sv. ročně. — Kristof Hubaciš. — Tomáš Štěpánek. — Jan Wáclaw Mezlečský, bohoslowj doktor, Pražský kanovník a Český kazatel, welmi mnoho se přičinil o dobré kapitolj Wyšehradské a gedem z poslednjch, jenž kanownictwj Pražské a Wyšehradské pospolu měli. — Wáclaw Gindřich Eritei, bakalář, arcigahen Kutnohorský. — Adam Norbert Šolc, bohoslowj bakalář, děkan Mlado-Boleslawský. — Jan Tomáš Vogtěch Beržhauer. — Karel Wáclaw Černý, bakalář bohoslowj, děkan Čáslawský. — František Šercer z Mlynce, bohoslowj doktor, děkan Wysoko-Mýšský. — Jan Josef Budjn, doktor bohoslowj, farář u sw. Martina w Starém městě

Bražském. — Ferdinand Karel Chřepický z Mobilčkovic, děkan Budynský. — Jan Wáclaw Unger, biskup biskupský, děkan Pelhřimovský.

Slavná to byla kapitola, o ní prospěšovati všim právem se může: Chvalmež může slavné a otce naše v národě našem. Mnohou slávu učinil Pán strže ně velikomyšlnosti svou; opatrnosti jsou obdařeni, rozkazující přítomným lidem, vypravující písně písem. Lidé bohatí v síle, plnost okras magi! Všichni ti to v pokoleních národu svého slávy dosáhli, a za dnů svých jsou v chválách. O proč nepovstane duch gegich, aby potěšil a ozdobil kapitolu tak druhdy slavnou. Je Bůh v jednom čase takové může do kapitoly Vyšehradské povolati ráčil, patrně ukázal, že ji oslaviti měl a Vyšehrad, to místo pro každého Čecha svaté, obzřel záře zjevení Kristova nad Českým národem vzešla ze ztížení a z temnosti na světlo vyvésti.

Bvláštňj znamenj kanownické.

Až do tohoto století kanowníci níže mimo prsten a oděv kostelní vláštňjho znamení neměli. Tu teprve o to pracovali, aby kříže neb galanterie na pentlích na krku zavěšené nositi mohli. Kapitola sv. Víta již r. 1728 si vymohla, aby směla kříž se sv. Janem Nepomuckým na fialové pentli nositi. Berghauer r. 1734 psal děkanovi, že by také pro čest a chválu Boží měli o nějaké znamení sv. Otce žádati. R. 1735 bylo v kapitole uzavřeno, že se o to pokusí. Šercer, děkan Vyšehořský, mace v Římě dobrého známého, vzal na se tu práci v Římě, aby to vymohl. Přítel Šercerův byl právě biskup a rada kardinála Gentili, jenž byl v Římě učiněn představeným biskupie; gest to úřad papežský v Římě, v kterém se právě o takové věci jedná; ten dal správu, že kapitola takové znamení obdrží, a že to nebude více stát, než každého kanowníka 68 zl. K tomu se všichni srozuměli. Berghauer ale hned psal, že by byl radou, aby kapitola nežádala kříže se sv. Petrem a Pavlem, že by tak to znamení kříže přišlo přišlo do zvyku, ale galanterii se sv. Petrem a Pavlem; nebo, co se mu

geštitě více líbilo, galanterii s obrazem, gaš sw. Petr Fridricha mřská. Kanovníci ochotně peníze složili a divili se, že tak lacino k tomu přigdon, kdežto jiní po dvou stěch, a Fuldenský probost za sebe a za každého kanovníka storo 2000 zl. platiti musil, a kapitola Bratřslawská 12000 zl. dáti musila. Zatím ale se ukázalo, že kardinál rozuměl scudi, což w našich penězích 136 zl. obnášší. Ani z toho si nic nedělali, a peníze složili. — Po některých nesud-
 zích dosáhla kapitola od sw. Otce tu milost, že jim galanterie nositi povolil. Žádáno sprvu bylo pro 12 kanovníků, neb probost a děkan již měli kříže. Potom zapomněla kapitola s počátku, že p. arcibiskup Pražský ano i ostatní biskupové překlášky činiti budou kanovníkům, jenž na šarách wenku jsou, nebo w Praze také znamení mimo kostel Wyšehradský nosí. Tu bylo co dělati, aby w breve nebyl počet určitý, aby, kdyžby na Wyšehradě více kanovníků časem bylo, wšichni to znamení nositi směli, pať aby w listu wšlowně stálo: *Ubiuis locorum in urbe et orbe signum hoc in pectore deferre valeant, neque ab ullo ordinario loci Patriarcha, Archiepiscopo, episcopo aut quacumque dignitate conspicuo in deportatione publice hujus signi turbari aut imperdiri possint.* Obé těžkosti dělalo; ale bohoslowec kardinálůw z lásky k swému příteli *Sercero* w i dorážel a připowěděl, že za list peníze do batarie nebdá, dokud nebude tak postawen, aby jim kapitola spokogena býti mohla. Musila kapitola i obraz dáti, gaťe to znamení býti a na gaťe pentli wiseti má. To se stalo a list w Římě r. 1737 dne 20. srpna wyhotowen byl, a kapitola dala 1369 zl. 37 kr. taru. Ta tara má ale 31 rubřik. Přes 20 zl. dostal pisatř za psaní bully. Ten w skutku přičinlivý muž, přítel *Sercero* w, byl *Benedikt Koblic* C. R. Lateranský. Kanovníci Krakowští dostali asi o rok dříwe na přimlownu swého krále powolení sw. Stanislawa nositi, a platili taru 3000 zl. Za *Klementa* XII. se to dalo. Mimo taru byly jiné útraty, tať že wšfe as 1500 zl. obnášelo. Páni kanovníci ale wšfe ze swých kapes dali.

Kvadenj kanownického znamenj na Wyšehradě.

Od r. 1734 byl probosťem Wyšehradským Karel Josef hrabě Martinic, kanowník Olomoucký, pán velmi mírný a prozřetelný. S radostí r. 1738 arcibiskupu Pražskému Mauricowi Gustawowi k novému roku úctu vzdával, a při té příležitosti právní opis nové bully strany galanterie mu předložil, písemně doloživ, že ačkoliv někteří kanowníci Wyšehradští na farách w arcibiskupství jsou, proti tomu nebude, [když] znamení to i w enku nositi budou, magice k tomu od sw. Otce povoleni. Kapitola sw. Wíta, konsistoř Pražská i pan arcibiskup se velmi nad tím horšili a nanegwýš proti tomu byli, aby faráři na w enku pentle a galanterie nosili. Po dvou měsících se o něco upokojili a gen nelibost ufažowali. Račej jim arcibiskup řekl: Sie haben dieß mit ihrem Kreuz angefangen.

Až ku konci února dostal probosť na své jdwotilé psaní odpowěd, a sice: že, když beneficiati geho budou žádati o powolení, aby hodnosti mimo arcibiskupství přigimali, gať giž předkové našibili, že proti tomu nebude, to aby u konsistoře, neb u něho učinili. Račej probosť odpowěděl takto:

Hochwürdig = Hochgeborner Fürst!
Gnädiger Herr Herr!

Euer Fürstl. Gnaden- an mich gnädig beliebtes Antwort-Schreiben sambt beigeflossener Abschrift einer von Dero fürstl. Vorfahren gegebenen Verordnung wegen des unter Dero Jurisdiction gehörigen Cleri habe gehorsamst erhalten, aus welcher ersehe, daß sich dieselbe, bevor sie ein fremdes Canonicat oder Titulum Honorarium annehmen, bei Euer fürstl. Gnaden oder Dero Consistorio melden sollen, außem dem ihnen weder titulus, weder einige Zuschrift zu ihrer erlangten Ehren = Stelle geschehen solle viel weniger die Promulgation erfolgen. Nun ist meine ohnmaßgeblich gehorft. Meinung keineswegs dahin gerichtet, daß Euer fürstl. Gnaden oder Dero Consistorio Gerechtsamen ein Eingriff oder Präjudiz geschehen solle auch gerad dahin verstanden, daß, wann sich der Casus ereignete, daß ein Neuer unter Dero Consi-

storio und Beneficiaten gehörige Clerus zu dem Wischwehrader Canonikat erwählet würde, sich solcher Bey Deroselben vor der Annehmung billig melden solle, ob es aber von diesen zu verstehen, welche schon wirklich unter meinen Capitularen sind, auch wohl einige Jahre sich befinden und sich nun mehro erst promulgiren lassen, auch einige Taxen dieserwegen erlegen müssen, übergebe Euer fürstl. Gnaden Hoherleuchteten Disposition. Was über das von Ihro Päpstl. Heiligkeit ertheilte Numisma anbelangt, da dadurch weder eine neue Obligation, noch Titulus erwacht, sondern nur als ein Honorificum auch zu Gottes und S. Heiligen Aposteln Petri und Pauli Ehre gereicht, mithin durch dessen Tragung kein praejudic erfolgen kann, weder Dero Jurisdiction etwas zuwider geschehen, so bin gestichert, daß Euer fürstl. Gnaden denen unter Dero Jurisdiction gehörigen Beneficiaten (so zugleich Canonici in dem Wischwehrader Kapitel sind), nicht allein in der Wischwehrader Kirche und basigem Territorio, sondern vermög der vom heil. Stuhl expresse ertheilten Bulla; quod ubique deferre et portare libere et licite possint et valeant auch ubique locorum zu tragen nicht entgegen seyn werden, und selbst erwägen, daß solcher Verboth und Restriction nicht nur der vom heil. Vater zugestandenen Gnade zuwider, sondern auch meiner von solcher allein dispendirenden Capitular-Kirche zukommendem Recht einigermassen nachtheilig sein könnte, es werden jederzeit die unter Dero Jurisdiction gehörigen Beneficiaten (obschon sie Canonici auf dem Wischwehrad sind) qua Beneficiati archidioecesani allen gebührenden Gehorsam zeigen, auch ich bei allen Gelegenheiten der gehörigen Respectbezeugung nicht ermangeln mich einer baldigen Gnädl. Resolution vertrauensam mit ihneu zu beständigen Gnaden empfehlend mit aller Veneration ersterbe

Euer fürstl. Gnaden

Untertänigst Gehfster Diener

Karl Graf von Martiniz,
Propst.

Olmutz den 3. Mai 1738.

Děkan svědeckwj wyhotowil kanownjům, že co Wyšsehradský kapitola stoji, gestě nitdy žádný kanownj Wyšsehradský nebyl prohlášen jako kanownj we sarných listech arcibiskupských, gaskoli welitý počet kanownjů sw. Wjta, sarárů Pražských i wentských kanownjů na Wyšsehradě byl.

Dne 30. čerwna 1738 bržána byla kapitola, ku které mimo probossta a děkana také wšickni kanownjci se sešli. Oznámeno bylo, že sw. Otec powolil kanownjům Wyšsehradským nositi ěalanterii. Bulla čtena byla. Poněwadž ale kanownjci magj sary rozličným biskupům poddané, a poněwadž se obáwati gest, že biskupové gim w nosenj takowého znamenj překážeti a proto ge pronásledowati budou, gať to neglépe nastrogiti, aby se těm těžkostem přeběšlo, bylo rokováno. Mezlečky gať Senior swé miněnj takto wyřkl: že sice žádný biskup rozumě překážeti nemůže, aby to znamenj wšudy se nosilo dle bully, že ale se tím kapitole neustojí, když se biskupové pozdrawj, aby bullu tu papežskou do swé ochrany wzali, že i kanownjci sw. Wjta wymoleni gsouce arcibiskupu se představugi. Několik 2 kanownjci giž bullu arcibiskupskou prokázali, aby se přede každý zwláště také arcibiskupu ukázal a ugistěnj přigal, že arcibiskup gest spokojen. S tím byli ostatnj srozuměni. Druhá otázka: Magjli zrowna arcibiskupa neb konsistoř pozdrawiti? Uzawřeno bylo, aby se gen na konsistoř obrátili, že pan arcibiskup uic bez konsistoře nedělá, že by gen marné tahánj sem tam bylo. Žádost aby se welmi zdwořile napsala, aby se konsistoři ani ta negmenšj přjčina nedala k mrzutosti. Ta žádost byla hned w kapitole na čisto wyhotowena. Pan děkan gednoho kanownjka z Pražských Zana a Bujna a druhého z wentských Ferdinanda Chřepického ustanowil, aby oni spolu tu žádost we gměnu wšech u konsistoře zadali. Dne 20. listopadu arcibiskup těm, genž w arcibiskupstwj sary měli, odepсал, že dle bully ěalanterii nositi mohou. Zda-li mohla dáti kapitola krásněgšj důkazy mjrnosti křestanské gať tuto dala; a tak se wždy zachowala, a práwa swá proti negúhlawněgšjim nepřátelům wždy s štetností a stálostj křestanskou hágila.

Nadání nových residenciálních kanovníků ze solní kasy a z dědictví Wrbowského.

R. 1716 bylo nařízeno, že Říma, aby Vyšehradská kapitola 20000 zl. na dva kanovníky ze solní kasy obdržela. Při tom nařízení to žádalo až do r. 1737; tu teprve kapitola a zvláště kanovník Mezláčů opět o to usilovati počali. V Římě byl muž asistent Augustiniánský Michal, giný abbas Gentili, we Větni Julían Pierf.a nctes, apoštolský protonotář, generál auditor a administrátor při nunciaturě, geně kapitole Vyšehradské dobře přáli, a gi horlivě podporowali. Ogetch pomoci se stalo, že kongregace de propaganda fide z novu kapitole 20000 zl. vyřázala a spolu nařídila, aby na ty prebendy dva kanovníci z těch, geně se na swých farách nacházejí, dosazeni byli. To nařízení se stalo 31. ledna 1748; t. r. 10. června arcibiskup a administrátoři kasy solní, geně byli probosť a děkan kostela Pražského sv. Váta nařízenj dostali. Tito páni nesměli říci, že peněz w kase není. Kongregace de propaganda fide nřby dříve žádně nadání nemyřázala, leč měla správu, že se w kase tolik a wice nacháží. Těhdy omlouvali, že kassr není doma. Odhládali, točili tak blouho, až w listopadu 10000 zl. vyplátili, a ostatnj že pozděgi vyplátj. O tom protahowánj kapitola dala správu do Říma a odpověď dostala, že jim sama winna gest, že má moc w rukou arcibiskupa a administrátory k vyplacenj donutiti, že gen to třeba Nunciowi oznámiti. Nuncius wáhawost a nepřjzeň pánuům Pražským předešřew, nařídil, aby bez odkladu penjze vyplátili, což se také 18. čerwence 1739 w skutku stalo. — Bylo tu co dělati o to, gať byty pro ty nové kanovníky žjíditi. Kapitola přátely své žádala w Římě, kdyby gestě 3000 zl. ze solnj kasy na residence obdržeti mohla. O tom se gedualo, a nic z toho nebylo. V Římě žádali gž gměna těch kanovníků, geně na nové prebendy dosazeni býti měli. Tūt opět nové těžkosti. Z pánu kanovníků žádný nechťel do residence, proto že měli lépe na děkanstwjch swých. Musila kapitola žádati, aby sw. kongregace pustila od swého nařízenj, aby mohla gině woliti; což se i konečně stalo. — František Wrb a, děkan Horowšj pak Wolynšj, rád by byl býwal kanovníkem Vyšehrad-

řím; smrt ho překvapila, než toho dosáhl. Z lásky ku kostelu Vyšehradskému v křastu vsí gměni své genu odřágal. Daniel Josef z Mayern, probost sv. Wita a patron kostela Bolyňského stlně křastu odporowal, gakož i Wrbow i přátele. Soud blouhý z toho powstal, až konečně kapitola přece 4000 zl. obdržela. Wrb a měl to mjněni telik zanechat, aby geden kanownjř residenciální z geho nadání žiw býti mohl, tedy 10000 zl.; ble inventáře bylo wice pozůstalosti. Tyto peníze uložila kapitola na úrok, děkan měl úroky stádati, až by časem swým třeba něgaty dobrodinec něco znamenitého přidal, aby se tolik sebralo, že by z úroků kanownjř žiw býti mohl. Účet se webl. Úroky ale na giné wěci se wynakládaly, tak že se z nich do nadání kanownictwji nic neb málo dostalo. Mimo to nadání založil na 12 mjsi sw. ročně. Tak nabyla kapitola 24000 zl., znamenité úraty ale měla pro těžkosti, které gi nepřijeň působila. Gako dobrodincowé w těchto těžkostech zaslughgi wděčnosti: Camillus Paulutius S. Stæ. Lateranensis Ecc. Canonicus, utriusque signaturæ Referendarius, Dei et apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Iconiensis Clementis XII. Vienæ nuntius apostolicus. — Dominicus Passioneus, archiepiscopus Ephesus, nuntius Vienæ. Cardinalis Georgius Spinola, archiepiscopus Cæsareensis ad Sacram Congregationem de propaganda fide. — Josephus Callistus, abbas de Gentilibus Plurium Principum et statuum apud Sedem apostolicam Consiliarius.

Jan Florian Hammersmid.

Jan Hammer smid narozen r. 1652 w Stodě, w kráži Plzeňském, obbyl nižší stoly w Klatowech, vyšší w Praze, a w arcibiskupském alumnátu. Tři léta kaplanil w Budegomicích, pak přišel za faráře do Kameného Újezda, kdež 15 let pracowal, welmi horliwě gak w péči dušji, tak w historii Česté. Gak horliwý kněz byl, ukazuje následugjci přiběh. Zloshn gatyš bohaspustlý, mage swědomj po spáchané wraždě nepokogné, w zonsanliwosti častokráte sobě žiwot wyjiti chtěl, a dušji swou hrozným zlořečením peklu

a báblu odřazowal; přišel milosrdenstwjm Božjm dohnán t *H a m m e r f f m i d o w i*, wyznal se ze swých hříchů a žádal rozřešení. *H a m m e r f f m i d* žádal důkazy logičnosti a dostičnění, a gako opatrný lékař duchownj rozřešení zadržel, pokudžby nemocný léku předbepřaných pro zahogenj ran duchownjch neužil. Hřissnjš se spěčował uložené pokánj wykonati, a spowěbłnjš odepřel rozřešení. Tu nešťastnjš žlostj rozpálen, wyňaw meč, hrozil spowěbłnjšu, že geg njm probodne, pak-li že hned rozřešení mu neubědli. Kněz nábožný, stoge co beránek před ljtým wlkem, ani neužasnul nad takowou urputnostj; rozháłiw oběw a prsa obnažłiw řekl: Skoupeg meč w řwti kněžstě, chceš-li mjrů nepravosti swé wraždou na knězi wykonanou naplniti. Twa urputnost mne nepohne, swatofrádeže abyš se dopustil, a tobě uzbů t dalsj nepravosti pustil. Slowa tato co meč pronikla řdce nešťechetnjša tak silně, že t nohoum spowěbłnjša klesl, hořké slze wyléwage s newyšlowitelnou bolestj za obypustění prosil, a sljbil wšsemu se podrobiti, co mu za pokánj uloženo bude. *H a m m e r f f m i d* wida důkazy prawého pokánj a dostičnění, dal mu rozřešení, po dwou dnech podal mu swátost oltárnj a propustil ho se žádostj horliwou, aby na cestě bázně Božj setrwal. Tak Bogt wyprawuge. —

Bo 15 letech swého faračowánj byl předstawn duchowenstw arcibiskupstěmu w Klatowech a pak alumnátu Pražského rektorem, při tom doktorem sw. písmá, stolice apofstolské protonotářem, zlatého řtje se zlatou ostruhou rytjřem, na Wyšsehradě a w Staré Bolešlawi kanownjsem, w Tegně farářem a Comes Palatinus. To byla hodnůst, že měl moc notáři ustanowowati a dětem z lewého boku práwa pogisstowati gako by z manželského lože pocházey; z počátku byl Comes Palatinus geden z negpředněgšjch dworčenjů němeděho císaře, genž bájnjty korunowal, notáři ustanowowal atd.

H a m m e r f f m i d byl muž bystřého, ohnivého ducha, wšborné paměti, powahy přjgenné a nad mjrů pilen; při tom dočkal 85 let stáři, r. 1737 dokonal žtwot swůg. Gěho přjgennost a weselá mysl se jagistě welmi libě wyobrazuge we weršjch, gegjchž nápis gest: Proteus felicitatis et miseriae Čechiae carmine adumbratus — Satyra:

O staročestá země fueramus Pergama quondam, atd.

Služby Boží na Vyšehradě.

Horlivé duchovenstvo dělá horlivý lid, a tak sláva chrámu Páně grůstá. Gaskoli málo kněžstwa w těchto časech u kostela bylo: děkan, kanovník sjelelní a spolu farář; probosťský vikář a dva kněží w konviktu pod správou Jesuitů, služby Boží hogně se dály, a kostel Vyšehradský, kostel Pantrácký i Bobolský ob věřících hogně se nawštěmowaly. Děkan o to dbal, aby mše sw. w neděli a we swátek i wšední den čteny byly. W neděli alespoň 5 mší sw., wšedního dne méně, ale přebce 3 i 4 slouženy býwaly. Na den obrácení sw. Pawla, na den stolice sw. Petra w Antiochii, sw. Longina, sw. Anny býwaly spívané mše sw. brjány. Každou sobotu odpoledne litanie k Blaž. Marii Panně s figurální hudbou. Na den sw. Longina se udělowaly odpustky u sedmi oltářů. Na den sw. Marka býwalo procesí, pak kázání a spívaná mše sw., na řížovou neděli slavné procesí od sw. Petra a Pawla k sw. Pantráci, na kterém býwali páni kanovníci Vyšehradští, kteří w Praze bydleli; tito přicházeli i se swými osadníky i jiní páni faráři se swými osadníky se připogili, u sw. Pantráce byla pontifikální mše sw. a kázání, a u sw. Petra a Pawla s modlitbami se skončilo. — We středu řížovou se konalo procesí do Bobola kbe mše sw. spívaná byla; při každém procesí bylo kázání. Na slavnost sw. Petra a Pawla bylo ráno a odpoledne dwoge kázání w kostele Česté, wenku německé. Ostatně wšední obřady svěcení a obřady církevní se wykonávaly dle předpisu Římského. Passige na květnou neděli a na velký pátek čestý se spíwaly, konviktoři při slavnostech a procesích asistowali, a kanovník, kbyž pontifikální byla, také paranimfował. Ať se to běře gať koli, wice a lépe byl lid zbuzován ke službě Boží než nyní. W kapli sw. Martina býwaly mše sw. a w řížový úterek při procesí welká mše sw. a kázání, kbyž powětrnost sloužila. Toho času se geště stawělo na hradbách Vyšehradských. Až do dubna r. 1741 mohl lid čtyrmi průchody ku kostelu, a sice: branou po silnici od sw. Pantráce, — fortanou z Bobola a z Vyšehradu průchodem po straně bastí sw. Leopolda, a tak nazwanou branou. Tato poslední cesta velmi nepřijrčná byla. W květnu toho roku fortuna k Bobolu byla zahra-

žena a dveře w baště sw. Leopolda měly býti zajiženy. Děkan žádal u zemského řízení, aby zůstala bašta otevřena. Na to dostal děkan klíč ode dveří, musil ale písemně slibiti:

1. Že ani on ani jeho nástupníci žádného práwa k těm dveřím a ku přístupu si dělati nebudou.

2. Že klíč vrátí, když wogenské řízení ho požádá.

3. Aby ty dveře dnem i nocí zavřeny byly po skončených službách Božích a pobožnostech. —

Wsse L i l i e n t h a l o w i obtíže působilo.

Rozmnoženj a nadání duchovenstwa a služebníků kostelních.

Kostel gak dalece možno bylo štrovně wystaven byl, že kollektátnjm a královským nazvánu býti zasloužil. Třeba, aby služby Boží kanovníké držány byly; k tomu dle pravidel církevních osob na negméně osm gest potřebj. Bůh slnil a zehnal L i l i e n t h a l a, že to zaopatřiti w stavu byl. Geden kanovník gž měl důchody wykázané od r. 1628, na druhého a třetjho bylo nadání ze solnj kasy, na čtvrtého a pátého zaopatřil důchody L i l i e n t h a l, tudjž 5 kanovníků na Wssehradě sibleti mohlo. Za slusné uznáno bylo, aby také 2 vikáři kapitolnj byli. Ti sami hodinky w kostele gestě nemohli denně držeti. Ustanowil, aby wjžtwn měli 4 laikové, kterj by denně ráno i obpoledne w kůrn s duchovenstwem žalmy spjwali, w neděli a we swátek při velké mši sw., při nešporách a při litanjích spjwali neb figuralnj hubbu provozowali. Obstaral, aby zvonjci, sakristán i ten, genž měchy slape, gistý penjž ročně wykázauj měli. Za sebe wýročnj památku ustanowil, a na to znamenitých důchodů třeba, zaopatřil záslab 41,812 zl. Mnogé penjze wydal na zaopatření bytu pro to nové kněžstwo. W Kosoři koupil dworec, kterého až do smrti užíwal a pak geg W i s i n g r o w i odkázal, genž mu hospodářstwí wedl, na dny života geho, po smrti pak důchodové z něho aby připadli ku nalepsšení služebníkům při Wssehradském chrámu Páně. W Kosoři gest welmi milostná kaple ku počtění sw. Aluny. Aby Kosořští, genž k Třebotowské faře patřj, w neděli, w úterý a gestě w jeden den w témdni mši

swatou doma měli, založil *Eilienthal* 3000 zl., obdobyval ge opatu Zbraslawskému řádu Cisterciáckého a tento slibil, že se postará, aby ty služby Boží w kapli Kosovské od geho zeholníků věrně konány byly. Co tím snáze se za tak malý důchod státi mohlo, poněwadž wes Třebotow i fara k Zbraslawskému opatstwu náležela. Tak kapitola o rozmnožení cti a sláwy Boží pečovala. Nebočkal se toho potěšení, aby byl 5 kanovníků na Wyšehradě sibleti spatřil. Francouzové w Čechách, arcibiskup a řízení zemské překážky takové w cestu kladli, že 14 let a více se to protáhlo, než kanovníctwu obsazeno bylo. R. 1742 zesnul w Pánu tento horlivý a neunavitelný kněz. Zasloužil w pravdě a wšim právem, že kapitola povolila w kostele nápis na památku napsati w tato slova:

Ab a. Dom. 1723 usque ad an: 1729

Fecerat hic tantum, quantum non fecerat alter,

Post fundatoris nomen habere potest.

W Rysé bylo ustanoweno opět klášter Auguštiniánům bosákům vystavěti. Pater *Amann*, provinciál z kláštera Auguštiniánského na Nowém městě wyžádal powolení od konsistore Pražské, aby děkan Wyšehradský *Eilienthal* kámen základnj položiti a požehnati mohl. Konsistor to dowolila, což k podívení gest, a 11. října 1733 *Eilienthal* to posvěcení základu wykonal.

Obliznosti, kterých Ditrich okoušeti musil.

Aby Wyšehrad a místa okolo něho do neštěstí prachem ručnicujm nepřisla, bylo od řízení zemského r. 1731 nařízeno, aby se žádný neopowázil okolo Wyšehradu rakěty neb ohnivé koule do země wětřji pouštíti pod welkým tělesným trestem. Při stawění tak zvané zbrognice welké bezpráví se dáslo kapitole; kameni, které kostelu patřilo, písek na kapitolních gruntech bez wšl opowědi se bral; a onen tak opatrný stawitel se gmenowal De Capauli, setnjš opět, genž tu dohlížel, hlinu ze zbrognice w hrozně halby na hřbitow snášeti kázal. Most u brány se sprawowal, a brána celého půl léta zawřena byla, tak že ani pěšši, tím méně gyzdni tudy se bráti

mohli. Co se na pole za Vyšehradskou branou neb. na Lhotku vezlo neb neslo, žitnou branou se státi muslo. Gafé tu těžkosti, a k tomu dobyti a osazení Prahy a Vyšehradu francouzským wogstem. Karel VI. nemage mužského nástupníka, dceru svou Marii Terezií za paní zemí Rakouských ustanovil. Proti Marii, gafé mocnářstwj nastoupila, mnozí mocnářové, zwláště Bawor s Francouzy wystoupili. Tito pabli do Čech, a 26. října r. 1741 Prahu dobyli a obsadili; co tu powstalo za bídu a za sužování, o tom wyprávěti, tuť by zwláštěni knihy třeba bylo. Konečně ani lid měšťský, ani wogsto nepřátelské co gisti neměli. Sednoho dne bylo posláno děkanowi ostré poručení, aby kázal dělati gámy w zahrádě u Botiče pro ostatky pobitých konj, neboť giď koňské maso lid gisti musil. Šest Francouzů přišlo, kteří na tehdejšího primasa Matěje Holoubka, od děkana bywše pokázáni, hned geg wzali a nespustili se ho, až gim strze rychtáře libi zaopatřili, kteří gámy wykopávali. Francouzové na Vyšehradě pece měli na pečeni chleba, a sice tu, kde nyní býwalá strážnice u hřbitowa šogj. Teprw roku 1834 poslední památka oněch pecí rozkopána byla; byly tu tři pece wedle sebe.

Dne 7. září r. 1742 byl P. Morain, wíkář Vyšehradský, wzat a weden na hlavní stráž Staroměstskou, proto že nalezena byla u něho ručnice, kterou měl w posteli schovanou. Po polebni ale na přimluwu něgafé paní gest propuštěn. Ten, genž toto zajnamenal, prawí: Ubi manet custodia s. Petri? Die andern sonst damit Gestraften sind nicht im Stande violata jurisdictione einen Geistlichen zu schützen.

Dne 19. prosince se wyštěhowalo wogsto francouzské ze Starého a Nowého města na hrad Pražský a na Vyšehrad; dne 21. zanesli wšedky spisy do ochrany na Vyšehrad. Dne 27. prosince přitáhlo zboží generála Píkolomini na Vyšehrad; dne 28. t. m. přitáhlo 30 husarů, za nimi 4 setniny pěchoty a generál Píkolomini, důstojník francouzský w pořádku wogenstém odewzbal generálowi klíče, a on osadil Vyšehrad.

Francouzové stráže okolo wrchu pobál podrželi. Dne 31. t. m. kapitola wítání a poslonu učinila generálowi Píkolomini, kostel a sebe do ochrany geho poručila, což se w krásné latinšé

žeť bálo, kterouž *Krištof Hubácius* gafo negfciaršij kanownij brjel. Na to r. 1743 radownjky a slawností byly w Praze, *Maria Terezie* se bála totij koranowati. Garo bylo tehdyž welmi suché, dne 26. kwětna bylo ze wšech těj měst Pražských processj na Wyšehrad na wyprossenj wláhy brženo, a sice: z Tegnského kostela přes *Perstein* spálenou ulici ob pana kanownjka *Eberka*, genž k tomu pozván byl. U můstku na počátku osady Wyšehradské očekával kanownij *Bubín* pod infulj s asistenty a ministranty s obrazem tak nazwaným *Panny Marie* desťowstě krásně ozdobeným. Ginou infulj měli připravenou pro pana faráře Tegnského, genž byl také kanownjsem na Wyšehradě. Stoupiw na osadu Wyšehradskou, pŕigal infult, které na wyhražené osobě Wyšehradské užiwati práwo měl. Toto processj tím čtnejší bylo; poněwadž jáctwo wesťeré z sarnjch, z latinských i wysokých škol se wšim duchowenstwem pŕitomno bylo. Dne 14. čerwna odpoleadne nawštwil welký wywoda, choť králowny *Marie Terezie*, Wyšehrad.

Hubácius děkan a Prusowé na Wyšehradě.

Krištof Hubácius, rodič z Láboru, r. 1744 dne 30. čerwnce za děkana zvolen, a 29. řigna 1746 opět pohřben byl. On měl s měšťany pŕitky; Prusťe wogfsto slaweni a zahrady, winice a pole pohubilo; s arcibiskupem měl nesnáze o práwo kanownjky woliti; penjze po *Klienthalu* mu bylo urownáwati a o nové byty pro kanownjky pečowati; — krdice děkanowal, ale mnoho starostí a těžkostí přestál. Na 2000 zl. se počítalo šťoby, kterou Prusowé kapitole nadělali při dobytj a obsazenj Prahy. Na žhotce i na Wyšehradě měla kapitola co po nich opravowati. Krásný aparát kostelnj gest po něm, a fundace na 52 mšij sw. Když Prusowé Prahu obsadili, uložili plat na zwony; Wyšehrad musil položiti 120 zl., což se na Staroměstské radnici sklábalo. Generál *Etinsiebl* uložil daň, aby rabowání nebylo; kapitola 25 dářátů čili 103 zl. 27 fr. Prze konsistoř Pražskou dáti musila. Wogenský komhariat Prusů ginou sbjrkou wypsál a kapitola na swůg třetj díl

265 zl. 20 kr. Archiv byl w nebezpečnstwí; tehdejší správce hybný a srbnatý muž, sekerou hrozil Prussanu, jenž dvéře lámati počal, stráž pilnou držel, za čej odměny 30 zl. obdržel. Prussané museli z Prahy a z Vyšehradu, a aby po sobě něgafou zvláštňj památku zanechali, založili miny na Vyšehradě, aby citadelu zbořili. Pražský magistrát tuto přjchodu takto popisuje:

Dne 25. listopadu 1744 odpoledne ve tři hodiny přinesl vo-
gát měšťský z Prahy purkmistru Vyšehradskému Prusského vůdce ná-
měšťj, aby se měšťané Vyšehradští vystěhowali, že citadela poletí
do powětří. Purkmistr obec hned svolati kázal, radu držel, co by
dělati měli; bylo uzawčeno dáwati pilně pozor, až by se Prussé
wogsto z Vyšehradu hnulo, pak luntý wyhledati a uhasiti. Na
stráž ustanowen byl něgafý Martin Zelenka. Okolo 4 ho-
din ráno hnulo sebou wogsto a Vyšehradští uchopiwše se zbraně
chwátali na horu do citadely, aby gi obsadili. Prw než se to
státi mohlo, přigela úprkem 30 husarů Prusských s feuerwertrem
k peřati Josefu Brtinskému, oheň od něho žábagice a
rozsekáním má hrozice, pak-li probléwati bude. Magice oheň, chwá-
tali do citadely. Měšťané uznáwagice, že gsou slabj, ukryli se a
dávali pozor na každé hnutí těch hořkých hostů. Gaf tito obtášli,
tu domnřwagice se, že práwě nynj někde miny (podkop) zapálili, umi-
nili sobě František Wamcer zlatník, Antonín Bařta
koldář a Řaspar Nepatrň kregčj minu wyhledati a lunt
uhasiti a užjznouti. Tu pan purkmistr s lucernou, ostatnj měšťané
zawčewše za sebou bránu, která z citadely do města webla, gi
osadili a stráže ustanowili, aby žádný za nimi na horu nemohl.
Nesouce ani minutu žiwotem gisti, se wšj horliwostj hledali, až
Řaspar Nepatrň dwjřka k mině spatřil; dwjřka motykami
a sekerami rozrazil, 50 šubků do miny pod zem se spustili, kdež
133 soubků prachu a dwa hořjci luntý u nich spatřili. Řaspar
Nepatrň postavil lucernu na zem, obou luntů se uchopil a
ge uduřil; Antonín Bařta ge užjzl od soubků, k čemuž
František Wamcer čuti dodáwal; tak byla citadela za-
chráněna a město Vyšehrad spolu zároweň. Oznámiwše to ostat-
njm měšťanům, že nebezpečnstwí odstraněno, šli se na to i ostatnj
dále djwati a wyhledáwati, ždali by též ginde něco takowého bylo.

Rasli kříže ob zbrojnice, genž byly na zem hozeny, mnoho loupi sem tam položených a prachu ručnického od gebné i druhé natrouffeno bylo. Okolo 5. hodiny přišlo opět něco Pruských husarů až k bráně; když pak widěli, že gest zavřena, wrátili se s mrzutostí. Dne 26. listopadu o 10. hodině ráno mělo se Pruské wogsko z Prahy wysťehowati, i česalo na wyhození citabely. K 10. hodině přigel feuerwerker se 7 husary na Wysehrad; widouce, že citabela měšťany obsazena gest, wolali, aby ge k sobě přigali, že utekli a že chci králowně sloužiti. Měšťané tomu uwěřili, bránu gim otowřeli; čtyři husari žůstali hned státi u brány, tři spěchali s feuerwerkem k mině. Widěli ale, že wssudy stráž stoji a tu si netroufali dorážeti, ale počali na měšťany střeliti. Na střěti se tu buď ze wselečnosti, buď giným způsobem namátla žena F r a n t i š k a W a m c e r a, i počala wolati pro strach: Wysehrad gest plný Vandurů — a žimon buři newiděla; což když Prussané slyšeli, dali se na útěk. Náhodou se w skutku ginou stranou zde ocitli čtyři Vanduri neb Dalmatinové. Na tyto měšťané wolali, u wýpadu urazili zámeč a pustili ge do citabely; tyto ihned za Pruskými husary hnali s Wysehradskými měšťany a tak ty husary až na Nowé město zahnali. B a f f t a dostal peněz na pentli za své hrdinstwí, poněwadž ale proti děkanu nezdmožil bys, tu geg žádal děkan i s penížem do štatlawy wsaditi. S i m o n Š w e s t k a purkmistr, J o z e f Č e h l a primas, M a t ě j H o l o u b e k senator, žáball M a r i i T e r e z i i za toto hrdinsté a opatrné geduání, aby gim byla užitek, t. g.: mýto z brány Wysehradské; aby ge oswobodila od poddanosti kapitolní, že obec Wysehradská mýwala celý magistrát s 12 radami, že we wogenstých časech a schytrlosti děkanů do poddanosti uwezeni byli, že měli pitowár, o kterýž ge děkan připravil jako Pražský magistrát o mýto w braňce. Co tu lži byli přednesli! Ale dobrou přičinu měli to žádati, aby měšťané Wysehradští žlynost swou do Prahy do wsech tří měst provozowati, tam na trhu kupowati a prodawati, byla swá do Pražských šlabů a záloh odewzdawati mohli. W tom býwali často sužováni také tím, že rada městská při rozwerhu mnohého wybání a břemen na Wysehrad ge často uklábala, gakoby Wysehrad tu Praze náležel. Tak neswědomitě se s tou obcí nařábalo. Na

tom spisu se podepsal pan purkmistr vlastnoručně, Šimon Šveřka, p. t. Consul. Matěj Holoubek byl r. 1746 v létě mnoho neděl ve Vídni, mace plnomocenství také o plnovár a Víň ví o celé svobody gestě gebnati. Tento Šveřka počal na Wysshehradě literatem a kaprálem býti při chrámu Páně sv. Petra, poněwadž městský synek byl a dokonal jubilovanou radou města hory Wysshegradu; střilet z moždírů při slavnostech, při installacích bylo mu radostí, což také děkanům neustále předstíral.

Chřepický děkan a skončený rozepře o wolenj kanowníků.

Ferdinand Chřepický z Mohlišowic za děkana zvolen byl 7. února 1747 a skončil 14. července 1748, mace věku svého 52 let. Málo kdy tak mladý muž na děkanství došel a žádný snad ho tak málo nenúžil. On měl práce s dědicemi Hubacimským i o peníze, než do pozůstalosti Ellienthalsté patřily. Kapitolu koupila od hraběte Bisiněra dům a zahradu pod vrchem na břehu Wltawy; měla přibýtek Holoubkovský a Waskovský; to vše tak zúbila, aby v Bisiněrowském domě dva kanowníci a v bruhách po gednom bydleli mohli. Hrdlička stavitel vše řídil a webl; na plat za svou práci dvě léta čekati musil. Peníze na wýžiwu dvou kanowníků ze solnj kasy, na gtné dva z pozůstalosti Ellienthalow byly pohromadě, residence přitraweny, a přece se newolili kanowníci do residence, — kde to wězelo? Bobiwš se, až uslyššíš. —

R. 1737, tedy přeb desíti lety, 28. září dostal děkan od svého zástupce takowou spráwu. Pan arcibiskup Pražský gákožto správce kasy solnj dal spráwu wyslanci papežskému ve Vídni, a tento opět do Říma:

1. Hodnosti kolležiátní Wysshehradské (t. g. probosstství a děkanství) magj dostatečně nadání, též kanowní resdencíání, wíce kanowníků tam není třeba.

2. Poněwadž již dva kanowníci resdenciální gsou (on 10000 zl. wypsalil, ostatní se wyhati zbráhal) aniž třeba, aby pro nebo-

statet nadání gimnáz 10000 zl. se vyplátlilo, až jeden umře, netřeba kanownictwí obsazowati, at duchobů užívá ten jeden.

3. Magi giž pohoblné byty pro 2 kanowníky, netřeba na residence gach peněz wydávati z kasy solnj.

4. Pan arcibiskup žádá, aby sw. shromáždění gemu práwa dopřádo, dosazowati kanowníka na prebendu ze solnj kasy. Že byl kostel Wyšsehradský gedentráte slawný, nynj ale že wíce není. —

Na sftěšij kdo komu gámu kopá, sám do ni padá; zapomenul pan arcibiskup w té samé žádosti na sary, na seminář, které přebstjral, že potřebněgšij gsou, než kanowníci na Wyšsehradě; a gsa giž znamenitými duchobý zapatřen, wellké sumy peněz na swůg tak nazwaný stál čili wýživu horliwě žádal. Poznali kardinálowé, proč pan arcibiskup proti Wyšsehradu tak horli, a proto sw. shromáždění kapitole utiřkowané se naklonilo a peníže powollilo na nowé kanownictwí. Z ohledu wolení rozepře se zanesla k císaři.

Arcibiskup chtěl miji wšij moci na Wyšsehradě co řjdit, a zemřé řizenj myslilo, že by král Čestý tak dobře dowebl presentowati kanowníka na Wyšsehrad gako pan arcibiskup. Kapitola ale proti wšsemu se hágila a *M a k i a T e r e z i e* dne 2. čerwna r. 1747 toto proneřla: Poněwadž kapitola Wyšsehradská dožáala, že za přebestých starých i nyněgších časů má swobodu děkana i kanowníky woliti, tedý powolenj nasse k tomu dáwáme, aby oni i ty kanowníky, gegich nadání gest ze solnj kasy swobodně wolili. R. 1748 bylo wolenj čtyř kanowníků do residence, 26 kandidátů se hlášilo. Zwoleni byli: *M i k u l á š D a n i e l K o l b e* děkan Prachatický, *A n t o n j n W á c l a w P a ŋ r a c* farář Žumbercký, *F r a n t i š e k H y n e k P e l i k á n* farář Skalský, *J o z e f H y n e k W u l t e r i n* farář Wilimowský. *P a ŋ r a c a W u l t e r i n* prwnj bydleli w residenci, co gsou dwě pospolu. *W u l t e r i n* fundaci založil ročně na 156 mšij swatých r. 1765.

Tomáš Štěpánek děkan.

R. 1748 byl *Š t ě p á n e k* wolen a ke konci r. 1749 giž ho wíce nebylo. On se také dal porytřiti a nazýwati z *T a u*

rowa, maselo to dost spěšně giti, že prvo neumřel. On dwě fundace udělal dne 19. listopadu r. 1749; gebnu na aniversarium a dwě malé mše; druhou na 30 mši sw., ročně za rod Štěpán-kowský a Pubečkowský. Byl muž vysoké postavy.

Báklad dalšjch děg.

Gen blázen se domníwati může, že se coš we swětě děge bez Boží wůle a bez Božího připuštění. Co se dobrého děge, děgeť se Božím řízením a milostí Boží; co se zlého stává, stává se a připuštění Božího je zlosti lidské. Nic zlého není, aby a toho coš dobrého swým časem nepowstalo, a to proto, poněwadž milosrdný Bůh swou wšsemohoucností i od lidí spůsobené zlé k dobrému obracetí může a chce. Bůh chce wšse dobré, lidé pakli myslí své a žádosti swých s Božskou wůlí nestrównáwají, myslí a chtějí zlé — poně zlé. Glowěť a ducha a těla záležegici, bytnost w mrzkosti wěží, neb wšsečo tělesné, wšsečo hmotnost mrzká gest, neb gest porušitelnosti podrobena. Duch lidský na wáze wzhůru k nebi dobrý, — neb dolů k zemi se náklonugici zlý gest. Když powětěj čistě, co negméně hmotnosti má wzhůru stupuge, pak-li powětěj huště, tlačí se dolů. Kouť a oltáře Abelowa wzhůru, a oltáře Katnoma dolů se prostíral. Tak pokolení lidské brzy wzhůru se wznášjí, brzy klesá a w tupošti při zemi se plazí. Čeští národ gfa mezi horami pro sebe, zem wzděláwal, diwokost země, hmotnost přemáhal, občanské žiwobytí provozowati počal, wěda málo o giných národech, kteří mu gen se šťobě byli. Wzešlo swětlo wjry Kristowy, prohléd do wěcnosti se mu otewřel, duch geho teprw gako obžiwol, neb dosawáde takměř gen tělo žilo; — duch pro sebe i s tělem žiw býti počne, když se ku wěcnosti probudí a že nesmrtným gest, když si wědom býti začíná. Probral se duch národu Českého až ku poznání prawdy agewené; mobloslužebnost docela zapuzena byla. Domníwage se dosti silným býti wšfe než sluffno a dowoleno, se pouštíel a na cesty bludné přišfel. Starus pokoušfel se litati, i spolehage se na křídla wostem slepená žiwotem wšfetečnost swou zaplatiti musil. Češi spolehnuwšfe se na umění lidské, opowrhlí cirkwí prawou a učením,

a gaf druze nesmyslnost swou zaplatiti musli, gsme giž widěli. Sebrala se země Čestá, že opět umění, obchod, žitobytí bylo, ano i hogně; bludy byly zapuzeny, prawá wjra se upewňowala, že 300 klášterů stálo, a nichžto 32 za posledních 50 let znouu wystaweno bylo; gen Plaristě 11 nowých mjišt nabyli, kde školy své zarazili. Bylo se nabíti, že národ Čestý po takovém strze 11 set let trwagijm náslí a okuseni, že blud, newěra a kacířstwj k duchowní i k tělesné zhoubě webe, we swětlo prawé wjry, w pokogi a w blaženosti žiti bude. A hle, drať, gehoť anděl uwrhl do propasti i zamřel a swrchu nad ním zapečetil, aby neswáběl wjce národů, až by se naplnilo tisíc let, a potom že má býti rozwázán na krátký čas. Propuštěn nyní byl ze swého žaláče, wysšel a porušil zemi tak, že we wšech národech Ewropských splozeny byly toho času obludy gako pišet mořské, a wstoupily na šířokost země a obcházely wogsta swatých a město milé. Na čem peklo giž 14 set let pracowalo, nyní se mu to poweblo, totíž aby křesťansko-katoličtí wlády země proti církwi Řimsko-katoličtí k odporu zcela a weřegně pomazhubilo. Had tento starý uamlawil gim, že gest církew stáza sláwy a mocnářstwj gegich. A k tomu užil we Francouzích Woltaire, Rousseau, Goisela, w Portugalsku Bombala, we Španělsku Arandu, w Americe Franklina, Pitta w Angliču, Bedřicha II. W Rusku, w Polště, w Šwédsku rewoluce; polební Amerika se oddělila od Španělska, půlnoční od Angliča. Kekatolijci proti kato-ličtům wšudy wálčiti počali, gsouce k tomu od Francouzů wzbuzeni a od krále při tom podporowáni, neb ginát nemohl žádný král a mocnát církwi nřfoditi, než pomoci nekato-ličtů. W řiři neglépe starý drať užil ku své hře Honthelma, swětícího biskupa Tremjřského. Kdyť králowstwj samo w sobě rozděleno gest, spustne. Náslědky toho neustále se wjce a wjce ukazují. We Francouzské zemi se negprwé účinky toho okázaly; w Němečtí řiři nemohly se tak obgewiti, poněwadť pod metlou francouzskou od té doby stála. W kra-ginách Rakouských w řizení dobře se ten rozkol usabil, w národu až desawáde dostatečně se nerozložil, národ gest mocně w katolicizmu upewněn a nenstálé podpory smyslu katoličtého se tu naležaly. Gěstli se ale Wůh brzy nad ním nesmluge a swou pomoci nepřispěge-rány, které sice zahogeny gsou, znouu propuknou a pak běda lidště-

mu pokolení; — stalo se r. 1848. Gafť užitef pochází z toho, když se zeměské řízení na odpor stáví církevnímu úřadu, uslyšíme to z Portugalských a z Španělských děgů. Co se tam nyní děje, to máme i u nás očekávati. Proto že církevní řádové gmění magi, hubí se — až se církev všeho zbaví, pak se sáhne na zboží světských pánů. Ze Francouzských počínají tím r. 1835 aby zrušeny byly majoráty; Protestantský smysl se vsadil více a více rozkládá a rozšiřuje; co z toho může giného vzejti, než zhouba. Od této chvíle historie Česká gest wyprawování, gať národ Český ble církeve a občanství hubnul a hubne; nic více ku slávě geho, nic mu k prospěchu neslouží; vše, co se děje, byl by i na pohled se zdálo že prospívá, v skutku ale nepospívá. Gest to co u člověka na součotiny trpěcijo lží, genž mu trubice owlazuje, ale nepomáhá. Tak gest i s westerskými mocnářstvy Ewropejskými; ona se tak stráví, že se jen tak hýbati budou, gaťo umírající na bogosti, nemage, kdo by geg dorazil, celý zmrazelý gest, a přece se dlouho sem tam vleče. Co gest meble z ony Německé slavné říše? —

Jan Tomáš Woglěch Berghauer dikan.

Berghauer byl r. 1684 dne 8. října w Chebu narozen a pokřtěn. Pod správou Jezuitů od počátku až k wyššímu školám we školách w Chebu cwičen a k bázi Boží weden byl. Carolim Špecht, prefekt taměgších škol latinských r. 1700 svědectví mu dal, že Berghauer od prvních počátků umění až do umění w krasořeči vši možnou pilností neustále se učil tak, že vždy první neb mezi prvními we školách býwal a všech učitelů náklonnost sobě získal. Tak wyborné bylo i mravné chování geho, mírný, tichý, nábožný mládeneček za příklad ostatním sloužil, tak že měli učitelové dobrou naděti, že ani vsětačnost, ani gaťá lehkomyslnost ho s cesty křesťanské bohabogností neswede. Gsa do alumnátu arcibiskupského přigat, byl pak r. 1707 dne 24. září od Wjta, biskupa Hieropolitánského, světicjho biskupa Pražského na kněžství posvěcen. Jan Adam, hrabě Wratislaw z Mitrowic byl scholastikem u sw. Wjta, Hammerffmíd rektorem

w seminári, když Berghauer studoval; tu dostal přístup Berghauer do archivu kapitoly Pražské, že mu svěřen byl, aby geg do pořádku uvedl, tak geg měl strže 6 let až do r. 1708 na starost. Gsa knězem, za ceremonáře a sekretáře zvolen byl ob Jana Bratislawa biskupa tehdyž Kralohradeckého. Toho času kanovník a rabba konfistore Kralohradecké Gindrich Barthel se pilně obíral se správami o stucech sw. Jana Nepomuckého. Po smrti toho muže horlivého Berghauer papíry převzal a tak slavný spis o uen Protomartyr poenitentiae vyhotovil. R. 1719 dne 2. září bakalářem bohosloví učiněn byl, gsa již prwmistrem tak nazwaného krásného umění a libomudrcwí. Toho dostel kajdyž jít, magicí chut a schopnost weřegně přebložené otázky učení a důwodně zodpovídati a proti námítkám zastáwati. R. 1714 dne 4. čerwence dosáhl licenciát z obého práwa. R. již 1711 wyžádal sobě Notariát apoštolské stolice, a byl ob Gottfrida Herbst a scholastika hlawního kostela Pražského gako protonotáře apoštolského k tomu ustanoweného na tu hodnost dosazen. R. 1716 gsa w Praze w důležitostech pána swého, biskupa Hradeckého, welmi horlivě se u sw. Jana Nepomuckého na hrabě Pražském modlil. Powolaw geg tu probosť sw. Wíta Josef Mayer n, tágal se ho, gestli by chut měl faru w Řehlowicích na patronátu Nostickém přigmonti, že by gi dosáhl. S wděčností přigal to nawrzení a r. 1716 dne 7. září ob biskupa Litoměřického na presentaci Jana Antónína hraběte Rostice Rineka faru obdržel. Tu geho horliwost pro čest a chwálu Páně se rozwila. On we službách Božích w gístě a určitě čas pořádek neporuffeně zachowal, kázanj a křesťanské cwičení kajdyž swátek a neděli buď we farním neb sálálmjm kostele držel; mládeži školnj co negplněgi mléko prawdy Kristowíy podáwal a chléb slowa Božího lámal, zwláštjn jčení měl, aby owčičky w přigimání swátosti pokání h oltářnj horliwíy byly. W čem se také wyznamenal, že spowědníci w Bohusoubowě, kteréž gest mjesto poutnj, wždy we spowědnícih Řehlowické owčičky, byl by gich užby byli newiděli, poznali. On wyborný kazatel, wškol na slawnostech mocně slowo Boží hlásal a wjru katolickou ústně i písemně proti nekatskím zastáwal. Nemocně we dne i w noci, w leč i w zimě často s nebezpečnstwím wlastnjho života nawštěwował a

zaopatřoval; chudých a zarmoncených bez pomoci a potřebnej ne-
nechával. Duhlawj nepřítel pegch, nečistoty a wšš nepravosti sám
wžby w řeči i skutcích si tak počínal a se choval, že příkladem negen
owčičtám, nýbrž i okolnjmu duchowenstwu byl. Židy i smérány ku
poznání pravé wjry swým snažením přimádel. Wáclaw Dort,
tehdegšš wísař, chwáli geg zwláště z ohledu pořady a wšidnosti k okol-
njmu kněžstwu. R. 1718 byl přigat do Morawšé učené společnosti,
kterouž Josef Petras z založil ku wzdělání a rozššitku libého
umění. Byl w Kehlownicch, gsa kanownštem Wyšsehrabššm ob
r. 1728 až do 18. listopadu r. 1749, kdež byl za děkana Wyšse-
hrabššého wolen; r. 1725 dohotowil prwnj díl spisu swatojanského
a císaři Karlu VI. geg dedikowal. Císař dedikaci přigal. Da-
leko šširoko rozléhala se powěšť Berghaurowa. Kardinal
hrabě z Althauu, mšstokrál Neapolitánsš, podával Berghaurowi
kanownictwí Bacowšé w Uhřích a rektorstwí w seminári; opustil
to Berghauer z lášty ku wlasti své a dostal Wyšsehrabššé
děkanstwí.

Wolení a usazení děkana r. 1749.

Šned po smrti Štěpánkowě, genž dne 30. srpna
w Pánu zesnul, žádala kapitola u dwora o ustanowení fr. komi-
sařů k wolení nowého děkana. Škrze řízení zemské určení byli za
komisaře hegtmani Malostransš a Nowoměstš, Gustav baron
Škronšš a Wilém Malowec z Cheguowa. Srozuměla
se kapitola s nimi o den wolení 18. listopadu. Páni králowššti
komisaři přigeli a byli od dworu kanownštů deputowaných uwezeni
k wellému oltáři, a tu na skončení wolení čekali. W šafristi se
wolilo a woleni byli: Sindřich Eritei, negšaršš kanownš,
Jan Berghauer, Jachym Wáclaw Ungar z Rábu;
Mikoláš Kolbe, protonotár apošštolšš; Antonjn Pau-
grac, Frantššek Belikán, Josef Wulterin,
Marimilian Ledwinka, doktor bohoslowj; Wáclaw
Čípa, Prokop Šnknecht a Wogtč Tichý, děkan
Turnowšš. Wše sw. byla čtena k sw. Duchu. Škrutatoři byli

M i k o l á š R o l b e a **geſſtē geden**. Tu **B e r ě ě h a n e r**, genž o tom wolenj wyprawuge, wiſſe, co tam pobowného widěl, že hlaſy nowého děkana na wrchu, oſtatnj weſpob byly, ſbyž ſtrutatoči cebulky a kalicha wyťahowali.

Kr. komiſari byli do ſakriſtie uwedeni, nowý děkan prohláſſen **J a n B e r ě ě h a n e r**. On klekna na kolena, proſil Duha ſw. za oſwícení, a ten mu wnuſl, aby děkanſtwj přigal. Wyſſlo ſe k welkému oltáři k inſtallaci; **G i n b ě i c ě ě E r i t e i**, neſtarſſi kanownjſ inſtallowal, k němuž **B e r ě ě h a n e r** řeč bržel, gaſ prawj a miſta. I žádal ho, aby geg uwebl do děkanſté hodnoſti dle zákonů kapitolsnjch. Dle kapitolsnjho formuláre ſložil nowý děkan před panem **E r i t e i** přjſahu, učinil wyznání wjrn, a přigal do rukou ſtanowy kapitolsnj od r. 1317 a 1613. Doſtal infuli, pedum, kříž pontifikálnj a prſten, a tať uſazen byl. Te **Deum** zagnělo a děkan házel meži ſib peníze. Páni komiſari s oſtatnjmi hoſtmi wedeni byli pod wrch do děkanſtwj a tam obědowano. Wyſſehradſtj je 20 možbžtů tu ſlámě nowého děkana prý ſžileli. Tať byl ſpůſob wolenj a inſtallace tehdaž, a Čeſtá cirkew i frátowſtwj ſtály.

Ustanowění kapitoly od Berěěhaura.

Druhý den po wolenj kanownjci ſbyž pohromadě byli, bržel **B e r ě ě h a n e r** prwnj kapitolu. Tu předneſl uſtanowení kapitolnj od r. 1565 na den ſw. **Apolenny**, genž zui :

1. Kbyž probosťt w kapitole geſt, má prwnj miſto, w prawo ſedj děkan, na lewo kuſtoſ, pať ſcholaſtiſ a pať ſtarſſi, po ſtarſſim až do mladſſjho kanownjſka. Dáwage hlaſy, má probosťt prwnj, pať oſtatnj kanownjci po pořádku. Děkan uawjrá, a ſyndikuſ může gen rabiti.

2. Děkan, genž má právomocnoſt taťměť biſkupſtou a gi ſám gen prawozuge, uſtanowj a liſty wyhotowuge gménem probosťta a kapitoly. Geſt řebitel, geſt ſoudce, otec a ſprávce koſtela i kapitolj. Gemu ſkládagi přjſahu wiſſidni úbowé kapitolnj. On má moc odpůrce duchownjmi treſty, gaſo wyobcowánjm treſtati, a wůbec treſty ukládati.

3. W kapitole má býti vždy ticho dle pravidla; křesťanstvo w kapitole nemá chcé mluvit neb co přednésti, to ať se slyší a s rozumem čini, s uctivostí bez hřmotu a křiku pod posloušením určitou. Žádný se nehábež a poslušně nečiní; žádný nemluví, leč kdo své mínění pronáší, neb kdo od děkana tážán, neb má povolení což důležitěho přednésti.

4. Žádný nerozhoví a neobchází prv, než kapitola se dokonala, leč z důležitě a povědomě přičiny a po dovolení děkanově, až děkan oúdmí, že gest kapitoly konec.

Na to urownal hodnosti kapitolní a prelátství: Erítef jako nejstarší dostal kustodit, Ungrac ušelal scholastikem, Kolbe se stal senforem kapitol, Panğrac archivářem, Belifán bibliotekářem. — Uspořádal konsistor čili duchovní úřad pro mista ku kostelu Wysshehrabskému patřící a z biskupství wssheho vyhrazená. Sebe jako děkana vyhlásil mocí stolice apoštolské za vikáře generálního w duchovních věcech i za officiala. Kanovníky sibielski radami uazwal a také Ledwintu a Suknechta, genž sibielski nebyli, k tomu powolal. Aspar Arct, synbít kapitolní, byl tagemníkem konsistorijem. Kdo toto slyší, domníwati se musí, gatoby takové uspořádání se teprw od dávných časů poprvé stalo, a gatoby děkan měl moc a práwo dle své libosti hodnosti kapitolní rozdáwati. Tím, čím děkan zde kanovníky činil, oni již přive byli, a on by se nesměl opovážiti žádnému žádnou z těch powinností wjiti bez vědomí a powolení sw. otce.

Předložil, aby škola, genž gebentráte na Wysshehradě slavná byla, opět do náležitěho stánu přišla, aby mládež w náboženství dobře a hogně se cwičila, aby u oltáře měl kdo posluhowati a na láru housti. On také ústně křast wěrekně ušelal, a wsshe své gmění kostelu obdázal, by umřel křesťanstw. Kaple Marie Panny w fñancích již poněkud zřizena byla a pobožnosti se zde konaly, o tom se prohlásil, že se snažiti bude, aby čest a ctění Marie Panny se tu rozšírowalo. Pak powolal primasa Wysshehrabského s celou radou, aby svou uctivost prokázali a důkazy poddanosti složili. Ku kterýmž takto promluvil:

Milí věrní Vyšehradští!

Pán Bůh všemohoucí milostivě povolil ráčil sřze orobování sv. apoštolů Petra a Pavla, aby na mne velebná kapitola těchto úřad biskupství vložila, protož prosť se mnou o jeho milosrdenství, aby mi přispělo důstojnou mocí a silou geg sněsti. Prosť, aby mě dali pobožnost, pozornost a spravedlnost. Pobožnost w chrámu Páně, aby starožitný řád ritus collegialis a jiné kostelní způsobu se cti a chvále Boží šťastný prospěch měly; pozornost w kapitole, aby se stará čest a sláva, kterou ob prvního základu sřze 600 let měla, se více rozmnožuje, zachovala; spravedlnost w městěku, w Kouřimském kráti ležícím, bych každému podle jeho práwa činiti mohl a svolášťe gaťo jurista proti buřtci, kterýž pob živým okolstvem privilegij hádky a bogování proti panství svého Regbáfstogněgššho biskupa a kapitole webe (a to byl pan Primas). Pročť si žádám, abyste mezi sebou pokog a lásku vždy zachovali, a Pán Bůh gednoty a pokoge dá svou milost, a sv. apoštolové Petr a Pavel své apoštolské požehnání.

Posly práce Berghauerovy.

Berghauer musel vědět, že netřeba biskupa Vyšehradskému, aby do stavu rytířského povýšen byl, že gen třeba uvedení do sněmu neb do společnosti stavovské. Předce žábal Marii Teresiti, aby poshowěla, že nemá peněz tary za rytířstvo zaplatiti — roku 1755 předce sobě občanské právo a stav rytířský vymohl. Pamětihodno gest ale, co hrabě Rostic, bývalý patron Berghauerův, psal w odpovědi na správu, že biskupem Vyšehradským gest: Ich frene mich schon zum voraus, sie bei denen diesen Winter haltenden Landtagen als einen Vorvotanten zu wissen, ad pulveres werden wir die Perls bringen, die denen Landständen, besonders aber die dem Clero zu schwer werden beladen wollen. 24. September 1749. — Patrně widět gest, gať duch protestantský mocně w Čechách se zmáhal, a gať se mu mocně obpyřalo. Kolowrat Chlumský, Waldstein, hrabata Klary welmi

přijímná psaní psali k jeho nové hodnosti. Tak nazvané privilegie musela kapitola dáti potvrditi, co 600 zl. stálo, proto že obněkolika mocností potvrzena nebyla. Giří Formandel byl tehdyž agent kapitoly Vyšehradské ve Vídni. Na těchto 600 zl. musel proboštit 300 zl. platiti. Potvrzen byl děkan v lednu 1770 a tara byla 500 zl.

Dne 25. února voleni byli dva kanovníci na místo Berghaura a Solce, Tomáš Skřivánek, děkan Konštantý a Grantiffel Antonín Weselý, farář ve Vobolce a mudrctví doktor. Tu kapitola uzavřela, že budoucně žádného za kanovníka voliti nechce, leč má gradum theologiæ v. juris a gest 12 let knězem na vinici Páuně. Je solní kasy vymoženo bylo 2000 zl. na stavění nových residencí. Berghauer chtěl míti u kostela na vrchu. On horlivou žádost zaslal na císařovnu, uvádí příčiny, že služby Boží tím pořádněji konány budou, když děkan, kanovníci i služebníci u kostela na hoře budou. Píše, že bydlení pod horou a pod skalou u vody velmi nezdramé gest, že kanovníci, gašfoli filní a zdraví na Vyšehrad se dostávají, v brzkém čase polehají musaji. Bylo mnoho tesařského kamene pískového od stavění hradeb královských sem tam porůznu; žádal náklad na opravení studen, gež na vrchu spustly a i vognu nevyhnutelně potřebny jsou. Baron Skronský, hegtman Novoměstský byl ustanoven, aby vše šlehal, co by se dělati dalo. V starém děkanství tehdyž bydlel vinař a někteří chubí lidé, na blízce byla škola. Pan Skronský dal dobrou správu, že residence kanovnící by tu v ničem nepřekážely, an v čas obležení nepřátelského spíše by prospěly, kdyžby na gedno poschodí staveny byly; v čas potřebi že by se střecha strhla, první poschodí náležitě zasyřalo, při zemi žeby mohli důstojníci gisti býti před kulemi. Gašfoli giž r. 1749 v Římě určeno bylo, aby 2000 zl. ze solní kasy se vydaly, a giž opět o giné 2000 zl. kapitola žádala, a z Říma naděti měla, že ge obdrží; arcibiskup v Praze takové těžkosti dělal, že teprv r. 1752 ode dwora přinucen byl, penize vyplatiti. R. 1757 arcibiskup žádal, aby se kapitola Vyšehradská vyřázala, co stavěti bude, do čeho mu nic nebylo, a teprv 1758 obdržela kapitola opět 2000 zl. a r. 1761 složila počet ze 4000 zl.

Z residencj u kostela ale nebylo nic. W Římě byl gesté agentem Calist de Gentilibus, we Wídni byl Salmbach.

Probosst Martinic neměl zalíbení welké na Wyšehradě, ob r. 1735 ani se na Wyšehradě o sw. Petru neukázal. Za mnoho let ani vyšel, gež na slavnost sw. Petra zaslati musí, nezapravil; daně za času toho, kde Francouzové a Prusové w Praze byli, z probosststwj se zaplatily; působil to 1463 zl. Berghauer welmi důtklivě panu probosstu o tom psal; nic neprospělo, musela žádost na zemské řízení, probosst byl odsouzen platit; když nechtěl, byla setwestrace na Žitenice uložena r. 1751. Při tom wšsem Berghauer s pastorem luteránským w Cassi we Swinici Beniaminem Bielerem učené hádky měl strany náboženstwj katolického, blouhá pogebnání často dosti čpavá sobě posílali. Se synbity kapitolními též hádky měl. Arcta wyppověděl; r. 1751 Burgrafa Jana přigal a brzy propustil, kterčž mu pak mnoho nesnázi spůsobil r. 1754. Wáclaw Felix z Ebenholcu byl zvolen za synbika.

Berghauer urazil doktora Feigla. Po čase měl soud s Benediktiny u sw. Mikuláše w Praze o 4510 zl., které měl w hotowosti splatiti, a oni dávali starowosté obligace, kterčch kapitoła nechtěla přigmonti. Berghauer se podpisoval w němčině Domdechant. Feigl se toho chopil a zanesl žalobu na řízení zemské; Berghauer ble swého spůsobu welmi důkladnou odpowěď na dopis zemskému řízení dal, a ostrým pěrem dožádal, že dobře gest Domdechant na Wyšehradě, načež žádný dopis wice nepřiffel.

Pořádné nwwedenj služeb Božjch, gak obyčej býwá w kapitolnjch kosteljch.

Dočtli jsme se, gak za Elienthala nabbáni se započtílo pro služebnjch kostelnj, teprw ale r. 1719 na den sw. Anny počaly se opět služby Boží kollegiální, t. g. že se denně ráno i popolednj církewnj hodinky držely, ráno spjwání mše a obpoledne požehnání býwalo. Děkan Štěpánek přigal a usabil wšák i chorality; byli, titi: Jan Morain, wšák probosststwj, kterčž

báwno při kostele byl, Jan Formantowský, z Prahy rodič, Josef Maleš z Chlumce. První chorálníci byli: Antojín Syruček, genš byl také regenschori, Wáclaw Dubec, Wáclaw Pacák, Jan Weseleš byli měšťané Vyšehradští. Morain umřel r. 1771 učiniv fundaci requiem každoročně a 24 malých mší. Když Berghauer nastoupil na děkanství, Petr Formantowský neměl ještě jurisdikci. Nařídil mu děkan, aby w osmi dnech se tu skoušce pro jurisdikci připravil, kanovníka Kolbe, jakožto řadu konsistoře Vyšehradské, ustanovil za examinatora. Tak první skutek právomocenský galo biskupského výkonal.

Některá císařská nařízení z ohledu církve.

Aby kostel napočít w chudobě nezástal, vydala Marie Terezie dne 24. ledna r. 1750 nařízení, aby kostelní vlastní důchody se vymyslíly od důhodů, z kterýchžto duchovenstvo a služebníci kostelní živi býti mají, — a pak, aby ty důchody na stavění kostela a zaopatření potřeb k službám Božím zvlášť spravowány a účtowány byly. Gaskoli spasitelná ta myšlénka byla, přec kostelních důhodů nechránila. Bez powolení zemského nyní žádné vydání z kostelní kasy se státi nemá, aby maru nebylo gmění to vyhazowáno. Dne 15. dubna 1752 vyšlo nařízení, aby freytr a 4 sprostí wogáci kde se nacházejí, vždy wyprawdzeli kněze, když gde k nemocnému s negswětěgšší sw. oltární. — Zagisté pamětihodno gest nařízení od Marie Terezie dané dne 10. března r. 1753 o zachowání přisného čtyřcettbenního postu. Dna píše, že se nemůže na to více díwati, že se masitých postrmů požívá, kdežto žádného nedostatku w krmí w zemi není, ani žádná nemoc nepanuje. Duboucně, aby se gi vždy dala správa a přičiny podstatné by se uwebdly, proč by se mělo powolowati w postě masitých postrmů požívati. Zapowíká wšedka welká pozwání a hodowání i při postní stravě, tím více při masitých postrmech we 40denním postě. Gak smutná to nowina, když swětšlá wláda přebstírá, že se na takowou lehkomyslnost více díwati nemůže. Když lidé zesnuli,

přijel, nepřijel a našel konsole, načej sv. Augustin praví: Když představení cirkve vložil svou, neb apoštolskí mužové sítí přestanon, přichází bábel a rozšívá sítě takové, gež pán svým slými naghová. Hle tu základ osvěceného století. Konkol arci krásněgi světe, než pšenice: ale, gač ovoce vydává? Co ob počátku křesťané svyur nábožným duchem a svědomím zákon Kristův plnili, pošti podpory na osvěcení duchem svatým měli, nyní podpory jiné potřebovaly světského zákona a světské hrůzy. Když strom vnitř doutnivy klesati počíná, co mu platna podpora zevnitřní? ona ho v postavi nadrží, pak-li dost silna, ale strom přece jen schne.

Nařizeno bylo, aby každý umrlý teprw po dwacáté 24 hodinách pohřben byl, leč ty, gež na morovou ránu neb na peteče by umřeli. K tomu přišlo dne 31. ledna 1756 poručení:

1. Aby žádný lékař se neopovážoval v tom čase gač tělo otvírati.
2. Aby se vystavěly komory na hřbitovech pro takové, gež by doma místa neměli, tu aby mrtvá ta těla 2 dni ležela.
3. Umrlci truhly aby se dobře zamýkaly a vysmoleny byly.
4. Aby se mrtvé tělo více do kostela nenosilo,
5. a teby při něm mše svatá čtena nebyla,
6. a to tjm méně v neděli a ve svátek dopoledne.

Práva sjebdných a nesybdných sudů kapitolských.

Po zboření Vyšehradu až do času B e r g h a u r o w y c h sjebdný i nesybdný kanovníci wšickwi stegná práwa měli a gich užiwali. Glas w kapitole, sjebdlo w káru a w poradě dle státi svého byti w kapitole mýwali; geblné to měli we své přisaze upláciti, že se odřekli co od kapitolských důhodů požadovati. A ten slib činili proto, poučewadž kapitola zboží málo měla. Když čtvero nových kanovníctwí we 18. věku nadáno bylo, stolice papežské na to uplówala, aby z těch kanovníků wenkowských 4 do residence wa ty prebendy nastoupili. Co žádný chybý nenčinil. Rebyli tehdy žádní kanovníci na Vyšehradě titulární neb čestní tak nagháni, mýbrž wšickni skuteční, stegná znamení, stegné titule, stegná práwa we wolení, w řízení a spravování kapitoly a kostela magici, děla

bez nich we spolku, a oni bez děkana co činiti neměti, leč se w kapitole společně buď gednomyšlně, neb většim počtem hlasů uzamčelo dle stanov a swobod kapitolních.

Derghauer mage 5 sibelních kanowníků u sebe, hneb w prwnim segiti neukazowal, že bude kanowníky nesibelni z kapitoly čisti wyloučiti. Tehdáž byli kanownici sibelni: Jáchim Unžar z Rábu, Antonín Panžrac scholastik, Josef Wulterin starši, Josef Rosser, bibliotekář, ten byl prw administrátorem u sw. Apollináře na Rowém městě, a w Pruském obležení Prahy mnoho kapitole Wysehradské prospěl. Kolbe práwě zemřel a na místo geho nebyl geště žádný zvolen. Wenkovští kanownici byli: Wáclaw Cípa, farář Duřenků, Prokop Šufnecht, farář u sw. Jindřicha, Wogtěch Ličh, děkan Litomyšlský, Tomáš Škřivánek, děkan Kouřimský, Antonín Weseleš, farář Tegnský, Wáclaw Brandsteller, farář Swratecký. Rosser gašo negmladši musil w posledním státním seběti, gakkoliw byl sibelním kanowníkem.

Nesnáze s konsistojí Pražskou.

W Čechách byl nedostatek duchowenstwa, místo farářů byli gen misionáři po farách usazeni. To se stalo i we Brřowicích we farště osadě, genž s Wysehradskou mezuge. Sw. Panfrace, sw. Michala kostel w Bobole ob počátku kapitole patřily, a ob kapitoly kněze měli; před Husitskými wálkami a po Husitských wálkách w 17. věku gaš gšme widěli Wysehradské duchowenstwo pěti dušši w celém ořřisku provozowalo. Nyni ale gegich pěče dušši se wstahowala gen na lib, genž opět pouze na kapitolních gruntech byblal a ku kostelu Wysehradskému nadáním patřil. Brřowický misionář ale co mimo ždi Pražské bylo, wše ku swé osadě potahowal, co Derghauer miti nechtěl, řka: že lib geho wyhražen gest z arcibiskupstwi, on je na swém zboží ordinarius gest, a že misionářů od arcibiskupa wyslaných we swém kostelním ořřisku nišby nepřipustí. Což arci roztržitosť působilo. Misionář potahowal lib za sebou, a děkan libu zapowjbal misionářem se řiditi a geg po-

Koučati. Sednalo se tu ale gen o několik chaloupěk po winicích kapitolských za branou Vyšehradskou. Děkan se uvolil, že sám pro svůj lid misionáře ustanoví a zeměté řízení se při tom upokojilo. Na řížkové dni bylo drženo procesi vždy v neděli k sv. Václavovi, glný den do Pokola k sv. Michalu. **Berghauer** zaslal gafo biskupové poznamenání o výkonané pobožnosti wellfkonocní z fary Vyšehradské a Žitenické ku zemětemu řízení, a tak to vždy činil. — **Břevnovské** byl za opata wolen **Fridrich Brunbman**. Klášter Břevnovský byl výhradní, a opat měl to právo mezi glnými, že když pontifikoval, gahen i podgahen gemu příslušující též biskupské čepce na hlavách měl. To bylo wellce proti myšl světějšímu biskupu **Wokounovi**. Gafo výhradní opat ob swatosti papežské strže wyslance mohl býti installován. **Fabrizius Serbelloni**, arcibiskup Patracenský, byl wyslancem apostolským we Wídni. Ten místo sebe děkana Vyšehradského ustanovil, aby ob Břevnovského nově woleného opata wyzdní wry, přisahuje. přigal a geg installoval. Tu plnomocnost dostal 1752 dne 28. dubna. Což řádně dle plnomocenství a přebpisu apostolských výkonal dne 2. května. Nežje wyspati, gafa krutá psaný **Wokoun** na zeměté řízení psal, žaluge na **Berghauera**, gafo by tento mocnářství Rakouské a celou katolickou církev wywrátiti se opowazjowal. R. 1753 pracowal gešitě **Berghauer** na druhém dílu spisu o sw. Janu Nepomuckém. **Wokoun** ob zemětého řízení wymohl poručení, aby tu knihu děkan konsistoři k posouzení dobál. **Berghauer** se smál, že chý posuzowati, co gešitě není; a až kniha bude sepsána, že gi sw. Otci k posouzení podá, ten že geš přestawený geho, ne pať konsistoř Pražská, ani který glný biskup po celé církwi.

Milostivé léto na Vyšehradě zvláště drženo.

Rbykoliv ob otce sw. milostivé léto w církwi ustanoweno bylo, vždy pobožnosti dle ustanowení kapitolského zvláště držány byly, tak že Pražané oúčastni býti mohli pobožnosti ob biskupa, neb pať ob arcibiskupa ustanowených w Praze a též na Vyšehradě. **Benedikt XIV.** na r. 1751 ustanovil pro obecnou církev léto milo-

stivé. B e r ě ě h a u e r na Wyšehradě pobožnosti začal, kdy byl v Praze stoněny. Žádný mu v tom nepřetážel. R. 1759. Klement XIII. milostivé léto povolil. B e r ě ě h a u e r geg opět pro svůj kostel držel; tu bouře náramná od konfiskace Pražské povstala, zemětění, kráský úřad, vše mělo pomáhati, aby na Wyšehradě milostivé léto se nebrželo. Děkan na vše odpověděl, na dva koste takměř blouhé listy na dvěře kostela Wyšehradského a Žitnického zavěšiti kázal, na kterýchž v latině, v češtině a němčině se oznamovalo, kdy na Wyšehradě pobožnosti se začnou.

Ohlášenj znělo takto:

My Jan Tomáš Vogtěch z B e r ě ě h a u e r u, z milosti apoštolské svato-svatého královského s duchovenstvem i s lidem vždy vyhrazeného, samé stolici apoštolské poddaného, v žádném biskupství se nenacházejícího kolegiálního kostela sv. apoštolů Petra a Pavla atd. děkan atd.: Poněvadž duchovního poslabu k wyprossenj Božské pomoci při začátku newyšší správy geho papežské svatosti Klementa XIII. gal společně duchovenstva, iak wšeděn lid a wšickni celého wyhradního frage bez prostředku stolici apoštolské poddanj a pod žádným biskupským stogij: svato-svatého kolegiálního královského wyhradního Wyšehradského kostela sv. apoštolů Petra a Pavla a sv. Klimenta, w Krista věřici pobožně žijati žádostiwj jsou; My k tomu čas onoho wšeobecného milostivého léta oznamujeme totižto: že na hoře Wyšehrad ředené w Kautimském fragi blíž Prahy w neděli čtvrtou postnj, která připadá dne 25. března, začne, dne pak 7. dubna pozdě na večer se skoná. W ně pak mimo Wyšehrad při farním kostele Žitenickém k Wyšehradskému probosťství patřicimu mjestu w neděli prwovní, která bude 12. dubna, podobně strže 2 neděle až do 5. máge pozdě do večera trwati bude. Což my veřejně prohlásegeme a ostatnj z moci nadgmenowaného apoštolského listu, nám milostivě odewzdaného, co a kterak se wšechno wykonati má, následugicim spůsobem wymešegeme.

Wšickni w Krista věřici obogijho pohlawj, kteří na Wyšehradě čtyry sw. mjsta, kostely neb kaple totiž: swato-svatý kolegiální kostel sw. apoštolů Petra a Pavla, kostel Svatý sw. Jana Křtitele, sw. Martina biskupa, pak kapli sw. Anny w: čimž koly

gidatim kofete ſtrže čas dnovu běžicjch ucděl, totiž od 25. března až do večera dne 7. dubna aspoň jeden z těch kofetů, aneb gednkrát toliko pobožně nawſtiwi, a ſedmkrát oče náš a žbráwas s wějším Boha podle naſſeho wyznamenání za ſtaſtnou a ſpaſitelinou při začátku geho Swatoſti papežſké wſſecbecnou duchowui ſpráwu, za pozdwižení ſw. katolické církwe, wykořenění ſaciſtwa, ſgednocení křeſtanſtých knížat nábožně Bohu modliti ſe budou, w ſředu, w pátek a w ſobotu w těch dnovu nedělích poſtiti, že ſwých hříchů ſtrouſſeně ſe ſpowjdati, též neſwětěgſſi ſwátost oltární w neděli hned následující, aneb w giný den w tom témni přigmon, gaťoť i chudým něgaťou almužnu ble možnoſti udeľj, plnomocně wſſech hříchů odpufftění od miľoſrdného Boha nabýti ſobě zaſloužegi.

Těm ale, genž pro něgaťou nemožnoſť wýš nařizené pobožnoſti neb z nich něktelé by wyſonati nemohli, ſpowědnici w giné dobré ſtutky proměnitli moci budou. Kteří ale w nebezpečné nemoci poſtaweni gſou, toho wyſoce wáženého poſladu i taťe přeb časem uſtanoweným ode dne toho wyhláſſení podle gednoho každého ſtawu a jdání ſpowědnika oučastni býti mohou.

Co ſe ale koſtela ſwatých ap. Petra a Pawla w Žitenicích k přebendě proboſſſké patřicjho tře, přifaugeme ſprávci duchownimu téhož koſtela, aby k jiftání toho poſladu ſtrže dvě wýš uſtanowené neděle ſervatis ſervandis wſſe wynaložil, což předepſáno geſť, kaple neb oltáře k nawſtiweni wykázal, a tento liſť k ſprawení wſſech na dwěřích koſtelních zawěſil.

Arcibiskup chce na Wyſſehradě wiſitowati.

Giž r. 1721 dne 3. ledna konğregace partiſulární dekreť wybala, že menſſi prelát nemá moci a práwa wiſitowati wyhradnj miſto w ſouſedſtwu, leč má k tomu dowolenj, neb na 40 let gťž wiſitaci bez odporu a překážky by wyſonáwal. Konſiſtoť Pražſká zadala ſpis na řizenj zemſťe, aby ono poručilo děkanu Wyſſehradſkému, že bude wiſitace arcibiskupſká, ať ſe k tomu připravj. Po fragſém úřadě to nařizenj děkan doſtal, bylo ode dne 2. března 1754. Naproti tomu děkan na odpowěď žadal žádost, aby

zemské řízení konfistoři Pražské v tom nepovolovalo, a práva kapitolské hádilo. Dne 24. března zemské řízení oznámilo, že arcibiskup na svém sídli, aby se děkan o den s arcibiskupem umluvil a za 6 dní aby správu o tom učinil. Děkan odpověděl v tento smysl: Poněvadž se pan arcibiskup, chtě kosel Wyšehradský wístiti, na sněmu Tridentiský Sess. 24. cap. 9. de reformat. odvolává, tedy je douhá, že pan arcibiskup dle toho wístiti bude, že přigbe na Wyšehrad gménem sw. otce gako ležát, a ostatně do swobod kapitolských že se dále pouštíet nebude. Proti takové wístitaci dle sněmu Tridentiského nic na prosto nemá. Na to ale že se musí arcibiskup upsat. O tom dal správu děkan probosťtowi; probosťt Martinec gsa gíž také probosťtem Olomúckým schwálil děkanowý důwoby a prawil, že biskup Olomúcký také opaty a kláštery wyhražené tak wístitunge. Berghauer dobře wěděl, že ne arcibiskupu, ale Wokounowi na tom záleží, aby byl kosel Wyšehradský wístitován. A tu nassel zbraň proti wístitaci, že nižší prelát gako subdelegát wístitowati práwa nemá. Wokoun, generální wílat arcibiskupský, poslal rektora semináře arcibiskupského k Berghauerowi strany wísitace. Berghauer odpověděl, že proti wístitaci dle sněmu Tridentiského sess. 24. cap. 9. de reform. nic nemá; ale proti osobě generálního wílate. Proti tomu že wšim právem protestuge proto, že gest úhlawný nepřítel, a štúdice kapitoly a kostela Wyšehradského, což že nunciowi papežskému božázati hotow gest. Při tom to zůstalo, a Wokoun wístitowat nepřissel. Tak se Berghauer w létě r. 1754 ohaněl.

Důkaz, že děkan měl práwa biskupská jurisdictionis.

Dispensace k stavu manželskému w přátelství neb w šwašrowství božáhl děkan z Říma pouze na svou žádost r. 1750 pro Gířského Nowáka a Dorotu Nowákovou. R. 1751 pro Wácl. Kompe a Kateřinu Lówowou, r. 1758 pro Gířského Alpa a Beron. Hospaurovou, r. 1762 pro Kristofa Staňka a Annu Högenbartňowou.

Farář Žitenický žádal mezi 1749 a 1757 o povolání světitelů obřadů kostelních, o potvrzení obřadů, sv. obřadů svěcení, o posvěcení kamenů oltářních a nádob kostelních. Děkan vyhotovil *dimissoriales litteras*, pak-li z Vyšehradských poddaných byl kdo knězem a v jiném biskupství se usadil. Přegala-li kapitola kaplana neb kněze z jiného biskupství, třeba z arcibiskupství Pražského, měli *dimissoriales*. — Svědectví, že spůsobem gest kněz spověď slyšel od rozličných mužů, jenž ob děkana ke skoumání ustanoveni byli ob r. 1720, 1721, 1735, 1738, 1746, 1753 — Jurisdikce na pěti buřkách. — Ustanovení postu ob r. 1729 a 1737. *Litterae vanales* ob r. 1750 vydané ob B e r ě ě a u r a. — Programy v sakristii v kostele Svaté sv. Jana. Děkan navštívil Žitenický kostel a faru. — Po smrti faráře, kanovníků, probosťů, děkana, kapitola sama pečovala a pozůstalost spravovala. Farář Žitenického děkan dosazoval čili potvrzoval na prezentaci probosťovu. — Duchovní, pak-li trestu hodni byli, vlastní mocí dle práva trestal.

Residence do powětří vyhozena.

Residence na vrchu gebina pozůstala na místě z počátečných časů kapitoly v jediném stavu byla, tak že v ni jen winář bydlel. B e r ě ě a u r r. 1753 ji stavěti počal a dostavěl, že tam bydleti mohl. Za residence jako ze dvou stavení záležela, jedno větší a druhý menší, než bylo zděným chodem spolu spojeno. Tu byly dva pohodlné pokojy k obydlí připraveny, pod nimi byl sklep a střeš klenutá prostorná a suchá na knihy a pro listovní. Pod chodem, střež který se z většího stavení do menšího chodilo, byly dva stromné pokojy, jeden pro úředníka, druhý pro čeleď a zvláštní sednička pro hospodyně. R. 1757 v Pruské vogně musel děkan to menší stavení postoupiti wogst, i dělal se tu ručníčným prach, patrony a kartáče. 20 mužů mimo poručíka tu pracovalo; dne 14. února r. 1760 ráno o půl osmé hodiny to stavení s hrozným hřmotem do powětří vyletělo. Co a čím se to stalo, žádný newí. Ke 4 centům prachu se tu nacházelo, jenž byl zapálen a tím stavení s oněmi 21 muži do powětří vyhozeno a uťnutě zohyženo

bylo. Zvlášť důstojník tak roztrhan byl, že byl těla u strážnice, genž byla na zdi u vrat k zbrojnici, druhý byl přes hrabdu do vinice Neumannu u Bobola, a třetí v zahradě u residence ležel. Pět neb šest z nich gešlo tolik živi byli, že znamení lhosti dali; wšedka mrtwá těla byla sebrána a dle křesťanského spůsobu pohřbena na hřbitowě Wyšehradském. Gen dwa z nich gešlo živi doneffeni byli k milosrdným bratřím, kteří toho času we své zahradě za spítálem sw. Bartoloměje bydleli. Z titu dwa po několik dney zemřeli a k sw. Trojici pohřbeni byli. Druhý byl stavenj se také porouchal, a pak mnohá léta stál nedostawen, až W á c l a w M r á z e k kanowník, násladem kapitolnám a swým geg dostawil a prvni opět kanowník sám tu bydlil. W této residencei gest kaple ku poctivosti sw. Wawřince.

Dog o wyhradu kostela i kapitoly.

Gned ob Alexandra II. byla kapitola Wyšehradská vyhrajena, patřila ale předece k biskupstwu Pražskému, až gi B o n i f á c IX. na žádost krále W á c l a w a z biskupstwu vyhrabil. Právě toho roku si wehl W o l f r a m arcibiskup sížnost w Římě, že gakkoliw má práwo w městě, w biskupstwu i w zemi říž dáti před sebou nositi, Wyšehradský děkan i kapitola mu w tom přetáží, tak že na hoře Wyšehradské a w kostele sw. Petra a Pawla s řížem před sebou ukázati se mu zabraňugi. B o n i f á c powolil W o l f r a m o w i na Wyšehradě s řížem chobiti. Žádný biskup nemá w druhém biskupstwu toho negmensšího práwa, ani msti čisti nesmí bez powolení faráže we wesnici giného biskupstwu. Když takowý pastýř w Čechách byl, co dhwu, že do owčince se wsci wloublil a celé stádo Kristowo tak náramně w Čechách strhal. M r n o f f t H a r r a c h weliké nátišky kapitole dělal, awšak žádný se nepokusil o potlačení wyhrady až generální wlkáz W o k o u n. Neměl ale to potěffenj spatřiti kapitolu potlačěnou. Potlačila geg ale ruša Báne, r. 1758 byla plna mýra dnů geho. Byl muž ginak horlivý, dobročinný, o rozmnožení cti a sláwy Boží pečugici, na Wyšehrad ale wšedku swon uenáwist obracel a wyléwal. Zanechal

po sobě mistokanclisté *Beneffestöbra*, genž wšedn nepřijeň te kapitole *Wyšsehradské* po *Antonjnn Wokounowi* žbďil. Ten muž byl Jezuista, němec z říše, gať bj *Berghauer*, neždný w práwech církewnjch, ginať gaťz tak něný. Ten křesťow spattil slowa *exempta et nullius dioeceseos ecclesia*, hneb ge wymazal, čist zamazal, aby ho do očí nepřichala.

Hneb při začátku rozepře o wýhradu dostala kapitola spráwn z Říma, že otec sw. brjji silně ruku biskupům; s *Wyšsehradem*, že gest to tjm hůř, poněwadž kostel a kapitola gaťo w prostřed arcibiskupstwj, hueb u metropolitánského kostela stoji gaťo w gednom městě. Kdyby gen pouhá exempce byla, pomoci by nebylo nechat arcibiskupa wšitowat a glud práwa promozowat. Poněwadž ale *Wyšsehrad* gest wyhrazen z biskupstwj a do žádného biskupstwj potahován býti nemá, teby biskup žádný nemá se do kapitolnj osady pouššěti.

Aby *Berghauer* práwa swého tjm lépe proti arcibiskupu hágiti mohl, domnřwal se, aby bulla *Boniface IX.* o wýhradě znown potwržena byla. Opět dostal spráwn z Říma, to potwrženj že by mu mnoho neprospělo. *Semper hujusmodi confirmationes apostolicae privilegiorum conceduntur et intelliguntur cum clausula: Quatenus sint in usu et concilio tridentino ac constitutionibus generalibus non adversentur.* Gest třeba dořázati, že prelát wždy jurisdikci biskupskou wykonáwal bez ohledu na kterého biskupa. A to byla také přčina, proč *Berghauer* wšsemožně *actus jurisdictionis* tak horliwě wykonáwal. Tak byly spráwy z Říma r. 1753 a 54; r. 1758 rabil aťent Řimstý, aby děkan wšsemožně hleděl z ohledu wýhrady roztržitosti upogiti, že sw. otec gest welmi nábožný, *scrupulosus et difficilis in gratiis concedendis*, že práwě *Beneřtjni* s wýhradou w Římě propabli. Slawný proces to byl, gegž *Břewnowstý klášter* s arcibiskupem *Brasřým* webl. Na to r. 1759 dne. 20 února psal děkan aťentowi do Říma: S panem arcibiskupem *Brasřým* nemá žádně rozepře, wykonáwám skutečně gať wyhrazený práwomocnost duchownj, a žádné přiležitosti mu k mržutosti nedávám; žůstáwage w mezjch mého práwa a swobody. W *Litomeřláckém* biskupstwj powstáwá protivnj, generálnj wšlák, a chce kostel w *Žitenicjch*,

k výhradě Wyšehradské patřící, wistowati. Konfistoř Ektoměřická
 oznámila faráři Žitenickému, že generální wšad přigde wistowat.
 Rebylo ale z toho nic; r. 1759 dne 26. máge přišlo z Říma
 napomenutí přisné, aby wšidni preláti a duchowenstwo na paměti
 měli, že výhrady Bonifác IX. odwołal, Martin V. zwřhl
 a Benedikt XIV. obmezil tak, že se žádný nemá na odpor
 stawěti prawomocnosti konfistoře Pražské, sic že 500 kusů dukátů po-
 kuty zaplatí. S tímto a s rozsudkem w rozepři s Benediktjny kon-
 fistoř žádost zadala k zemskému řízení, aby kapitola Wyšehradská byla
 přibržena pustiti od výhrady. Zemské řízení, že wyřčení toto
 z Říma gest, gafo následek a wšklad dalšji toho, co se s Bene-
 diktjny dalo, bylo toho mjnění, arcibiskupu ruky držeti ku potlačenj
 kapitoly Wyšehradské. Takowou spráwu dalo do Wjdně. Dostalo
 odpowěď dne 14. čerwence 1759 takowouto: Wie zumahlen aller
 derlei Evocationes (nach Rom den Proceß einleiten) denen aus-
 drücklichen Privilegiis unsers Erbkönigreichs Böhmen schnurstracks
 zu widerlaufen, Wir auch in dem casu der Benedictiner Exemption
 ex speciali ratione citra omnem consequentiam et salvis cete-
 roquin juribus regni gnädigst gestattet haben, daß sothaner
 Exemptions - Streit zu Rom ausgemacht werden dürfen, wie
 ein solches Ihme Erzbischoffen qua Primati Regni nicht allein
 selbstem bekannt sein muß, sondern ihm auch unter 15. April
 a. c. per decretum ausdrücklich bedeutet worden ist, dahero dann
 derselbe durch Evocirung dieser Wischegradter Stritt - Sache wis-
 sentlich contra constitutiones et privilegia regni, mithin gegen
 unsere höchste Gerechtsame um so mehr gehandelt hat, als diese
 mit der Benedictiner Sache in gar keinem Zusammenhange stehe,
 folgsam auch obangeregtes Inhibitorium (mit den 500 St. Duf.) für
 keine Declaration der leßthin publicirten Bulle (wegen der Tilgung
 der Benedictiner - Exemption) gehalten werden kann. So müssen
 Wir Euch über diesen Vorgang unsere höchste Befremdung hiemit
 zu erkennen geben gnädigst anbei befehlend, daß ihr Euer Seits
 den Erzbischoffen darob vernehmen und dessen Verantwortung mit
 eurem Gutachten anhero einsenden, anderer Seits aber in dem
 eingeschickten Anbringen des Erzbischöfl. Konfistorii zwar angezogene
 eurem Bericht jedoch nicht beigelegten zwei Antwortungsschriften

des Bischöflicher Dechant's nebst der darüber erfolgten Aeußerung des Erzbischoffs annoch gehorsamst nachtragen und euch auch hienüber gutächttlich anlassen sollet. — Mezi tím si webela kapitola říznost u císařovny, gať gi konfistoř pronásleduge zvláště tím, že vydala list po celém biskupství proti knize *B e r ě ě h a n r o w ě o* sv. Janu Nepomuckém. Ku to dne 11. srpna 1759 ž Bědně poručení vyhotoweno bylo, aby zemské řízení žádžalo arcibiskupu a konfistoři takové pohoršlivé věci psáti a mluwiti, a wášnjim tak uzbou pouštíeti, aby sečkali, až bude věc rozhodnuta, a aby arcibiskup se zodpowídal, proč on děkana Wyšsehrabského w geho wyšhrabě s pokogem nenechá, kdežto arcibiskupské listy před rukama gsau, ž kterých gest patrně widěti, že arcibiskupové Pražští wyšhrabu kapitolu Wyšsehrabské uznali i wyznali. Tak to stálo za *B e r ě ě h a n r a*.

Čak dbal na stawehj Berghauer děkan.

Sřechu nad děkanstwjim byla bjdná, knihy mnoho trpěly; on gi dal sprawit, knihy do pořádku uwecl a kapitolnjm znamenjm žaopatřil. Kaple sw. Martina, okna w kostele sw. Petra, zwony na zwonici, warhany, wšse spráwu potřebowalo, což on obstaral. Sakristii r. 1752 náležitě almarami a stějněmi dubowými žaopatřil, kowáním a žámky, což 120 žl. župna stálo. Sochy pozlacené Ježíše a po straně Petra a Pawla, gať w sakristii gsou, žgednal welké cegnowé umýwadlo koupil, ornaty oprawiti a předělati kázal. Studánku Gezerku od emfiteuty kapitolního doktora Šwarce koupil za 100 žl. Doktor *S c r i n c i* wodu té studánky skoumal a swědecky wydal, že když se ta woda ohřege a za koupel užívá, že tak ždrawy wyborně slouží gaťo Teplíce. Dwůr Wyšsehrabský rozsřil, aby se mohlo chowati 20 kraw a chlěw dal wydlážbiti; wydlážžení stálo 7 žl., jednická a tesařská práce 20 žl. W pivowáře dal nové stoky, které přes 100 žl. stály. Rybníky we Bětrussicích a na Rhotce, genž přes 20 let žasřle byly, opět žřibil. Chmelnice u wšech dworů žařbil, aby negen pro své pivowáry dosti čmele měl, ale také na prodej žbýwalo. Po geho smrti

r. 1760 bylo ceněno zboží a stavění hospodářské. Wšedky dwory s wesnicemi na 18.000 zl. Kapitálů fundáčnjch bylo 77.705 zl., z těchto kapitálů výživu měli 4 kanownjci, 2 vikáři, 4 choralisté, kostelnjci a ostatnj služebnjci kostela. Z těchto kapitálů patřilo 1500 zl. ke kostelu sw. Jana Stětj. Fundace na mše sw. a kostelnj potřeby obnášely 7910 zl., gež wšedky na 6 perc. zadány byly. Celé peněžité gmění obnášelo 85615 zl. J o a c i m U n g a r z Rábu byl tehdy farářem, welmi nepořádně své peníze obdělawa dostával, mnoho set měl za njm a wšedky gen něgafou částku na frážku bluhu dostával.

Učené práce Berghauerovy.

Roku 1701 počal Berghauer w arcibiskupském semináři filosofii študowati a w 16. roce věku svého veřejně theses z celé filosofie w disputaci hágil, a theses Františkově Liepure, kancljři arcibiskupskému, debitoval. Za tohle nařízení pana arcibiskupa Jana Brennera za alumna přigat byl. Bohoslowj a cirkewnjmu práwu s takou pilností se oddal, že z bohoslowj dogmatického pod Franta Sperem, řádu cisterciáckého, z cirkewnjho práwa pod Marianem Hermanem, pozděgi strahowským opatem veřejně disputowal. Berghauer nemage léta, aby mohl na kněžstwo svěcen býti, ale čuti dosti světským práwům, řecké a hebrejské řeči se učiti, ob Pawla Arlara, arcigáhně kostela Pražského, powzbuzen byl, aby pod jeho správou se dále w řecké a hebrejské řeči cwičil. Tjm dostal přístup do archivu kapitolnjho sw. Wjta a mnohé důkazy wynassel, genž prospjwaly, aby Jan Nepomucký za sw. prohlášen byl. Wjt, světskej biskup Pražský, byl tehdaž opat strahowský. Práwům světským se učil pod doktorem Adamem Besnekerem. S mnohými mladými pány duchownjho i světského stavu umění to opafowal, Hynkowi a Maximilianowi Bechyňi z Lažan wěty ku promoci: Successio ab intestato hle obecného a českého práwa wyhotowil, a Leopoldu Jos. Šlikowi, tehdejšímu negwysšímu kancljři Českému debitoval. Mezi tjm bakalář-

stwi bohospowedeého w Praze dosáhl Potom geg wyzwal G i n d ř i c h G e n n e t e n, profesor, aby obecne práwo tismsoněmedé studowal, což za 2 léta odbyl. Ku promoci na doktorstwi obého práwa wyhotowil theses pod nápisem *Deductio juridica de Electionibus* a dedikowal je Pražské kapitole. Dne 19. kwětna 1713 měl řeč w Tegně na den sw. Iva, zástupce práwníků na text: *Sol juris Prudentum*. Osa sekretárem biskupa Hradeckého, archiw biskupský do pořádku uwebl, což asi weliké práce nebalo. Tím dostal přístupu k archivu Wyšehradskému, ne ale mnoho. W Řehlowicích byl 33 let farářem. A doktorské promoci měl problema: *Utrum per verba Christi Joann. 21, 17 collata sit Petro potestas spiritualis, ut nullo modo Christus voluerit ei competere potestam politicam?* On měl známost s pastory Wissenšým a zvláště s Valentínem Lesserem, což Berghaura pohnuło, že psal o uctění swatých w katolické cirkwi. A tomu cíli wyhotowil knihu *Protomartyr Poenitentiae S. Joannes Nepomucenus*. Naproti tomu Lesser Drážbanský powstal a dokazowal we spisu, že Herman Hahn, kazatel luteránský zavražděný, slawnějši gest, než sw. Jan Nepomucký. Berghaurow kniha byla in Folio tistěna w Augšpurce, 1. díl r. 1736 byl císaři Karlu VI. dedikowán; 2. díl r. 1761 po geho smrti wydán, r. 1758 Benediktu XIV. obětowán. Za odpověď na Lesserůw spis sepsal Berghauer *Apologia oder Schutzschrift für den h. Johann von Nepomuk*. Proti této knize powstali pastoremé w Řezně, a stěžowali sobě u císaře. Tento gim odpowěděl, aby na Berghaurůw spis odpowěděli, aneb mlčeli. Gako kanowní Wyšehradský 12 let wždy na sw. Petra a Pawla na Wyšehradě němedy řákal. S Krulichem, superintendentem Toržaušským, byl w hádce proti učenj luteránskému, že dost ku spasenj gest wěřiti, co w sw. písmě stoji. Proti tomu wydal spis: *Bibliomachia d. i. biblischer Feldzug und Ausrüstung vieler jämmerlich verfälschter Bibeln, welche mit betrügerischem Schein des wahren Wortes Gottes viele tausend arme Seelen von dem Wege der katholischen Wahrheit u. abführen. Unter Ausführung der Frage: Wann nun die Bibel soll Richter zu streitigen Glaubenssachen sein, welche es dann sei?* Ob es die La-

therische, Zwinglische, Calvinische, Socianische, Quakerische, Münster'sche, Castell'sche, Ostandr'sche, Eber'sche, Tremellische, Junische, Engelländische, Toscanische, Piscatorische, Saubertische, Stuttgarbische, Glaub'sche, Berlenburgische, Ebendorfsche, Pfäffische, Rothische, Gyslebsche, neue Wertheimische oder aller neueste Herrnhutische. Amergau in Berlin 1746 in 4°. dem heil. Peter am Wyssegrad dedicirt. W této knize texty ze starého zákona hebrejské, a nového v české řeči uvedeny, arabské a syrské citace. Na to prý dostal psaní ze Sas, aby tam přišel, že se mu postarají o hezlou a bohatou newěstu. Strže 40 let co tak v rozličných listownách Českého království pracoval, mnoho spisu a pergamenu přepsal a nepovědomé spisy vypátral, poznamenání swá k nim učinil, že by foliant z toho býti mohl. Kam se poběhl, newim; na Wyssegradě málo, neb docela nic takového sem nenalezl, co by za řeč stálo. Refolst foliantů psaní, gež v rozepřech swých měl, se tu nacháží.

Život sw. Kateřiny tiskem B e r ě ě h a u e r wydal.

Epis o sněmích v Českém království. Whytahy, o čem se kdy tudy gebnalo. Srovnání Kosmy dle Frehera s rusopisem metropolitanským. Opis legendy: Passio s. Wenceslai et Ludmilae a Christano. — Chronicon Jaroslai. Catalogus episcoporum et Chronicalia. Continuator Cosmae.

Historie česká v německých weršších.

Disquisitio historico-apologetica super statu S. S. Regiae cum Clero et populo Exempto Ecc. S. S. Petri et Pauli in Wyssegrad. 28 archů.

Acta de statua B. M. V. miraculosa Grünbergae.

Acta pro historia episcopatus Reginaehradecensis.

Geschichte der Stadt Eger bude také od B e r ě ě h a u e r a.

Dissertatio Juridica super Capitulationibus, quae vacante Praelatura fiunt. — Deductio problematica An Ecc. Wissehr., quae nullius dioeceseos est, ab archiepiscopo Pragensi vel alio vicino episcopo visitari potest?

Dissertatio: Utrum jure laicali clerus possideat bona?

W takových prácech a těžkostech až do poslednj chvíle B e r ě ě h a u e r setrval, gen pět dní před smrtí stonal a 22.

března 1760 život dočkal. Kdyby byl nezačal rozepřti s kanovníky wenzowskými, byl byš o něm řekl: Blahoslavený muž, který snášel protivenský: nebo když bude stufen, vezme korunu života, kterouž zaslíbil Bůh těm, kteříž ho milují. — Toho času byl spůsob, že učení mužové sobě otázky k odpovídání posílali. To učinil r. 1756 Jan Simler, kněz tovaryšstva Ježíšova děkanovi. On odpověděl takto:

Reverende Religiose ac Erudite Vir!

Ignoto notissimo scribo græcanicæ Eloquentiæ flores collectanti, Thesauri Hebraici Græcique delicias tandem senium mihi abripit. Inquisito vocis Ὀλυμπιδάριος, vix et ne vix quidem dubium relinquit, quin a Ὀλυμπος derivationem accipiat. Sunt autem quatuor montes hujus nominis, ut notum est: Inde est τὰ Ὀλυμπία ludi Herculis omni quinquennio. Ab hoc venit Ὀλυμπίας, quinque annorum spatium. Quo tendit illud ἐπικτήτων, ἔχει ριδιον, ὁ μεμνησο, ὁ ἄγων καὶ ἡδη παρσατα Ὀλυμπία. — Urbs Elidis Ὀλυμπία — Urbs Illirydis Ὀλυμπα. Ὀλυμπίας nomen matris Alexandri. — Ὀλυμπιος Poëta medicus — Ὀλυμπιοδωρος nomen tybicinis, Ὀλυμπιον locus in insula Delos — Ὀλυμπιονίκης victor in certamine olympico. Ad hoc vicinissime accedere videtur Ὀλυμπιδάριος agnomen derivatum a Pugilibus Olympiacis aut olympianicis, ut quis eorum dicatur Ὀλυμπιδάριος olympidarius. Demum hæc proelia relinquo Græciæ sapientibus. Vestræ Reverendæ ac Religiosæ Eruditionis

usque ad Graecas Calendas

Die 8. Aprilis 1756.

amicissimus J. T. de Berghauer

Dec. Wysehrad.

Prokop Šuknecht děkan, a kanovníci toho času.

Dne 16. června 1760 wolen byl za děkana na misto Jana Berghaura hned w prvním slábní hlasů wice hlasů Prokop Jan Nep. Šuknecht, Pražan. Byl negprw w Labském Kostelci 6 let kaplanem, w Gylowém rok, u sw. Wogtěcha w Praze

na Novém městě 5 let a konečně u sv. Ondřeje 14 let farářem. Druhý den byla kapitola, a voleni byli kanovníci do residence, **Wáclaw Mrázek**, bohoslovj bakalář, děkan Pelhřimovský a vikář arcibiskupský v Bechyňském okrsku; za wenkovské: **Wawřinec Čouza**, bohoslovj bakalář a farář u Matky Boží na Lázi; **Martin Neureiter**, bohoslovj bakalář, farář u sv. Martina v Starém městě Pražském; **František Bečený**, bohoslovj bakalář, farář v Tuřlatech. Tento pro chudé studenty fundaci založil ročně 40 zl. **Mrázek** měl správu po **Paněgracovi** nad kapli Marie Panny v hradbách, velmi pečlivý byl a velmi dobře ji zvelebil. Dne 3. května r. 1761 zesnul v Pánu **Josef Wulteri**n, kanovník sibielský, muž dobře zasloužilý na vinici Páně, ob něho gest oltář sv. Kříže v kostele kapitolním u dvéří, k tomu na mše základ učinil 2000 zl., aby kanovníci sibielský sami ge čítali. Na jeho místo zvolen byl **Jan Kolářík**, apoštolský doktor bohoslovj a farář Konaromský. Dne 26. září 1763 došonal **Wáclaw Brandsteller**, ten dlouhý čas ve Vídni se zdržoval strže soudy o výhradu atd., udělal fundaci na mše sv., každý 26. aby čteny byly. Na jeho místo zvolen byl **Josef Florentin**, bakalář bohoslovj a farář ve Steině. Smrti **Vergha**ura děkana mnohé rozepře uhasly a zvláště mezi sibielskými a wenkovskými kanovníky; zůstalo mše v starobylém dobrém pořádku, kanovníci všickni dle dne instalace v stolcích, ve schůzkách bratřských řád měli. Za to ale duch docela umdlél. Gaskoli **Suknecht** při instalaci **Kolářík**owě ve své řeči pravil, že kapitola podpor a sloupů silných potřebuje, aby se uhágila proti nepřátelům, než gi ze všech stran hledí potlačiti; nebylo to na nich shledáno, ale byli dobrotiví, beránkové všickni spolu, těžto v skutku světu zapotřebí bylo, aby dravé vlky kapitolu hubící zahnali. Hned po smrti **Vergha**ur^{owě} měla kapitola těžkosti s Konářimským fraktem; neb zapečetil sepsku na Rhotce galožto právomocník nad požůstalostmi. Kapitola dožádala, že ona sama nad údy světy právomocnost má požůstalosti říditi. Bláda královská nařídila, aby frakty ustoupil. — Mezi časem, než děkanství obsazeno bylo, kapitola všeliké věci ustanovila; aby každý nově zvolený kanovník před instalací složil také 60 zl. na

mucety neb kožíšťky. Ob dáwna platil každý 100 zl. na pluvialy a 100 zl. místo oběda ke kostelu. Toho času byl *Rofferwe* Wbni gafo plnomocník, gednoho času účet na wybání udělal 746 zl. 10 fr.

Ustanoweno bylo, aby, když kanovník umře, při pohřbu každý kanovník domácí i wenkowský 1 kopu dostal. Po smrti *Felira* z *Ebenholce* byl syndikem udělán *Josef Feigl*. Ten měl z wo lenj kanowníka wenkowského 6 kop a po smrti kanowníka šibelnjho 6 kop. D žalanterijch bylo určeno, že každá má po smrti kano wníka kapitole odvedena býti. A nowý kanowník, genž gi dostane, má 80 zl. položiti; 40 zl. aby kostelu připadlo a 40 zl. na základ na misse sw. ročně. Faráře uégatý čas nebylo, wifáři zastávali faršské powinnosti. Pať kanowník *Panğrac* gafo negstaršíj pěči bušji přigal. *Suknecht* od papeže *Klementa XIII.* r. 1760 potvrzen byl a r. 1761 obdržel občanské práwo a do stawu rytjř stého powýšsen byl.

Odpuštky.

K. 1396 udělil *Bonifác IX.* odpustky in ostensione pepi *B. M. V.* gafo měl hlawnj kostel *Pražský*, a od té doby až do r. 1727 o žádných odpustcích ani zminky nenacházim; toho roku *Benedikt XIII.* udělil odpustky těm, kdo sedm oltářů na *Wyšsšegradě* nawšstjw.

Klement XII. powolil oltář privilegowaný we *Wyšsšegradstém* kostele r. 1733.

" udělil odpustky 7 oltářů nawšstěwugicjm r. 1734.

" powolil oltář privilegowaný

" udělil odpustky pro kostel *Žitenický* r. 1735.

" " " 7 oltářů nawšstěwugicjm na *Wyšsšegradě* r. 1735.

Benedikt XIV. udělil odpustky 7 oltářů nawšstěwugicjm na *Wyšsšegradě* r. 1741.

" udělil odpustky za mrtwé na den bušiček místo privilegowaného oltáře r. 1741.

" udělil odpustky pro kostel *Žitenický* těm, genž přítomni gsou při mši sw. u oltáře *B. robičky* *Boží* r. 1750.

Clement XIII. dal moc žjebiti w kostele Žitenickém privilegowaný oltár r. 1760. Toho r. dal odpustky pro kostel Žitenický na den sw. Petra a Pawla strže 7 let.

Spůsob odpustky udělovati byl následující: Beržamen asi $\frac{3}{4}$ blouhý a $\frac{1}{4}$ losfe široký. Clemens P. P. XIII.

Universis Christi fidelibus præsentis litteras inspecturis Salutem et apostolicam Benedictionem. Ad augendam fidelium religionem et animarum salutem coelestibus Ecclesiæ thesauris pia charitate intenti, omnibus utriusque sexus Christi fidelibus vere poenitentibus et confessis ac sacra communione refectis, qui Ecclesiam Parochialem Schitenicii nullius (seu Lito-mericen. Dioeces.) non tamen Regularium, cui Ecclesiæ ejusque capellis et altaribus sive omnibus sive singulis, eamque seu eas vel ea, aut illarum seu illorum singulas vel singula etiam visitantibus nulla alia indulgentia reperitus concessa die festo s. Petri et Pauli Apostolorum a primis vespers usque ad occasum solis diei hujus singulis annis devote visitaverint et ibi pro christianorum Principum concordia, hæresum exstirpatione, ac S. Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus. Putibus (?) ad septennium tamen valituris. Volumus autem, ut si alias Christi fidelibus in quocunque alio anni die dictam Ecclesiam seu capellam aut altare in ea situm visitantibus, aliqua alia indulgentia perpetuo vel ad tempus nondum elapsum duratura concessa fuerit, vel si pro impetratione, seu publicatione præsentium aliquid vel minimum detur aut sponte oblatum recipiatur, præsentis nullæ sint.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die VII. Novembris MDCCLX Pontificatus Nostri Anno Tertio

Gratis pro Deo et Sacra

Pro Domino Card^u Passioneo

publicentur

Joannes Horius Substitutus.

Procopius Schuknecht

decanus et praelatus Wissehradensis.

Na druhé straně na konci w lewo červená pečeť, nad nj nápis Abe Gentili. Tak psány byly ty listy z těchto nowějších časů wšedích. A to jsou také poslední odpustkové zvláštní pro kostely i Wyšehradu patřící.

Brusienj wýhrady kostela a kapitoly Wyšehradské.

Reprátele kapitoly nemohli proti kapitole za času Bergha ura w ničem swjětžiti, i wžali outočíště své k bulle Bonifáce IX. ob r. 1403, w kterémž on mnohé swobody klášterům a řeholníkům, gež jim byl propůčil, odwołal a zrušil. Bonifác měl proti sobě giného papeže, byl tehďž rozkol w církwi; aby se na stolici papežské udržel, těm, genž s njm drželi, wšelikere milosti prokazowal, aby ge sobě udržel a giné si získal. Té odwoławací bully, která ale ani nebyla prohlášena — žádný o ni ani newěděl, — té po 360 letech užilo se proti Wyšehradu, kteráž, byt by i w skutku byla býwala oznámena, Wyšehradu by byla neškodila. Arcibiskup žádal řízení zemské, aby ono mu ruku drželo na jáskadu té bully proti kapitole, aneb aby měl powoleno w Římě se optati, gake swobody kapitole z bully Bonifáce IX. vyplývají. Na to zemskému řízení z Wjbně takto bylo odpověděno dne 1. listopadu 1760: Poněwadž Wyšehradská kapitola spis arcibiskupský proti wýhradě a odwoławací bullu Bonifácowu, ani ten nowý rozhlil ob arcibiskupa mezi exemptionem activam et passivam, a co dále arcibiskup žádá, k wygáďrenj a omluwenj nedostala, nenj ta rozepře dost pořádně zřízena, aby se úsudek učiniti mohl, a aby se arcibiskupu ruka držela, zvláštně, poněwadž i w posledních bullách kapitola Wyšehradská wyhrazenou se nazývá, a arcibiskupowé Pražští sami wýhradn Wyšehradskou osvědčili. A ta rozepře gako pouze duchownj nepatří pod náš rozsudek, ani newceme, aby na Řím poukazowána byla, proto že by to proti swobodám králowstwj bylo.

Marie Terezie nařídila, aby ta wěc w dobrotě se strownala. Na to měla kapitola dvě léta pokog. Z přihodilo se, že na Wyšehradě wogáf geben uběhal počít o wykoupenj dusše a

o poslabu nesmírném, o němž se dolegi powj; toho užil arcibiskup a opět žádal *Martii Terezií*, aby mohla o ponaučení u sw. Otce se ohlásiti, ždali bulla *Bonifáce* odvolávací neodvolala a nezrušila výhrady kapitoly *Wyssehradské*. Dne 31. března 1762 dostal povolení. Vyšlanec papežský we *Widni* byl k ruce arcibiskupa, w *Rímě* kapitola o přátele se nestarala; arcibiskup wšse wynaložil, a *Klement XIII.* takto z ohledu *Bonifáce IX.* byl rozsoudil: pronuntiando declaramus indultum exemptionis et respective Jurisdictionis in Clerum et populum concessum Capitulo et Canonicis Ecclesiae Wissehradensis a Bonifacio IX. Praedecessore nostro ejusque literas &c. &c. per alias literas &c. revocatas, omni effectu ac vigore juris et facti privatur.

Dne 23. dubna 1763 povolila *Marie Terezie*, aby wyrčení papežské o zrušení bully *Bonifáce IX.* prohlášeno bylo. Devátý červen t. r. ustanoven byl ku prohlášení.

Dne 23. března r. 1764 byl *Josef Florentin* zvolen za kanovníka; dva kanovníci šli arcibiskupu to wolení oznámiti. Arcibiskup poselstwj welmi milostiwě přigal i propustil. Ten den w 6 hodin k večeru welmi nešetřně psaní od konsistoře, podepsané od *Fr. Tvrdeho*, generálního wíkáře a od *Stöbra*, kanceljře, gménem arcibiskupa kapitola obdržela. To kapitolou pohňulo; wedla si stížnost u dwora. *Maria Terezia* nařídila negwyššjmu purkrabjmu, aby arcibiskup a kapitola se stowali w dobrotě. Negwyššji purkrabj, tehdaž *Kolowrat* ustanowil 18. den čerwence r. 1764, aby se schůzka a urownání stalo.

Smlouba mezi konsistořj Pražskou a kapitolou Wyssehradskou.

Sešli se u negwyššjho purkrabj, hraběte z *Kolowrat*, mjesto arcibiskupa plnomocnj *Venedikt Weber*, kanceljř arcibiskupský a *Wáclaw Gypa*, kanovník wenkovský s *Wáclawem Mrázkem*, kanovníkem sjebnjm, aby se smluwili, co prawého gest. Dle stížnosti kapitolnjch a spisů arcibiskupských se znalo se u dwora, že se o následující věci gebná:

1. Že arcibiskup žádá, aby kapitola mjdy písemně napřed ohlásila každé wolení kanovníka.

2. Že má býti při woleni komisař arcibiskupský a kanowní wolený ob arcibiskupa potvrzen.

3. Že arcibiskup chce pozůstalost po kanownicích sředních rownati.

4. Že řizení kapitoly duchowní se neděje řze arcibiskupa, ale řze konsistoř, listy ob konsistoře ne ob arcibiskupa podepsané přicházejí.

To nechtěla kapitola mti. Bylo umluweno:

Ra 1. Že probosť a děkan i kanownici potvrzení w duchowních věcech ob arcibiskupa beze wšeho poplatku dosáhnou, gen se musí probosť a děkan o potvrzení sám ohlásiti písemně; o potvrzení kanowníků má děkan gménem kapitoly žádati.

Ra 2. Při wolení kanowníka má děkan řze dva kanowníky den k wolení panu arcibiskupu oznámiti; pak dle libosti woliti bez komisaře arcibiskupského, a zvolení magi opět dva kanownici ohlásiti. Kdo zvolen gest, má mezi 4 nedělemi o potvrzení písemně žádati. Probosť, děkan i kanownici přiw než který potvrzení obdrží, poslušnost a oddanost arcibiskupu složí.

Ra 3. Úmrtí každého kanowníka sředního má pan děkan panu arcibiskupu oznámiti, sám a dva kanownici sřední neb wenskorosťi gménem arcibiskupa pečeti, pozůstalost popsatí a wše z pozůstalosti uspořádati; křast ale má býti před prohlášením ku potvrzení panu arcibiskupu zaslán, bez wšeho poplatku; pak může kapitola křast prohlásiti a obyčejné poplatky žádati a podržeti. Což i z ohledu wířáků platí. Po smrti děkana posle arcibiskup komisaře, genž se dvěma kanowníky Wyšehradskými zapečetí a společně pozůstalost uspořádají. Mělyby někde rozepře z ohledu pozůstalosti powstati, že by dědicové s kapitolním rownáním spokogeni nebyli, wše arcibiskupu k rozhodnutí patí. Bydleli by na Wyšehradě probosť, a tu umřel, s jeho pozůstalostí se nakládati bude gako po děkanowi.

Ra 4. Důležité věci, zvláště potvrzení probosťa, děkana, kanowníků má kapitola ob samého arcibiskupa, giné a obyčejné spisy také gen ob konsistoře wyslané přigmati.

Když E j p a a M r á z e k kapitole oznámili, co pořídili, kapitola wše na prosto zawrhla.

Hledání pohladu na Wysshradě.

B e r ě ě h a u e r chtě vyhledat místo, kde král Bratislaw zakladatel kostela leží, kázal na hřbitově kopati, což dalo lidu příčinu se domnívati, že poslabý hledá. R. 1762 J a n R e i n i n g e r, sprostý wogáf Wircburšského pěšáho pluku, genž na Wysshrad na stráž přicházel, počal mluwiti, že geg buße nepokogi a o wyswobození žádá, že mu za to welký poslab na Wysshradě uťáže; an s tím žádného tagemstwí nedělal, praporečnickowi, genž stráž tuby řídil, po wystřídání wyprawowal, co widěl a slyšel. To se do neslo až ke komandugicijmu generálu, tehdaž baronu z R e u h o f u. Ten wěc wogáflowu za pouhou a čistou prawdu posládal, do Wídně o tom správnu dal a tak celé rakouské mocnářstwí ku dobytí poslabu na Wysshradě powzbudil.

Wogáf děkanu Š u ě n e ě t o w i o tom také správnu dal, o radu a pomoc w tom žádal, že ta buße pokoge nedá, geg k tomu má, aby dal na mšši sw., aby se wyspowídal, swátost oltářní přigal, že ona wyswobozena bude, a on sřtašen, řdyž poslab nagde. W poslabu tom že se nachází na 2 miliony peněz; při tom že gest zlatá umrlčí truhla, dwanácte zlatých apostolů, čtyry zlaté swjcný, tři centnýře diamantů, dwa centnýře dráhých kamenů a půl centu perel. Dny dwa miliony peněz má na 3 díly rozdělit: za jeden díl se má nowý kostel wystawěti, druhý patří gemu, a třetí má býti mezi chudé rozdán. Drahé kameny a perly že uáležegi M a r t i i T e r e z i i. To by arci stálo za to.

3 Wídně na zemské řízení a na arcibiskupa dotazowání přišlo, co to býti má, co na tom prawého; děkan Š u ě n e ě t měl co psát a spráwy dáwat. R e i n i n ě r přišel k děkanowi, přinesl penzje na mšši sw. a žádal, aby mohl spowěb wykonati a při mšši sw. welebnou swátost oltářní přigmouti. Swátek očisřtowaní Panny Marie neb Hromnic byl k tomu ustanowen. R e i n i n ě r přišel s ginými dwěma wogáfy do kostela, wykonal u děkana spowěb, a kanowník B r a n d s t e l l e r měl mšši sw. u welkého oltáře. Wogáf se swými druhy klečel w prwní stolici po lewé straně. Při pozdwihowání hostie byl R e i n i n ě r gako u wytržení, gako by do mřlob padal; druhowé geg drželi, on pak celý omřácen a gako

u vytržení vytláhl složený bílý štátek, na kterémž vsedly prsty gašéřů ruku vytisknuty, jako vypáleny byly, tak že i v třetím i v čtvrtém složení štátku černé prsty znáti bylo. Po přigimání mezi mši pobal Brandsteller Reininŕrowi welebnou swátost. Po mši odesel s kamarády i se štátkem znamenáným.

Některj lidé, mezi těmi i praporečnjš, pod kterýmž Reininŕger stál, wyznávali, že widěli při pozdwihowání, gaš z Reininŕra gašyši kouř wystočil. Kanownjš Banŕrac byl také přítomen, ten prawil, že nic newiděl. Reininŕger byl powolán k baronowi Neuhofowi, jako ke komandujícímu. Tam byl tážán a odpowěď bal, že duch gestě docela wyswobozen není, že se mu zgewil a že wyswobozen bude, až bude nadřečený poslad dobyt. Mjsto, kde poslad gest, že mu ukáže w noci mezi masopustnjm úterkem a popelečnj střebou. Na to byl onen znamenáný štátek na Wysshrad obeslán a w tabernakulum w oltáři obrázení sw. Pawla schován asi týden. Wogát Reininŕger přišel k děkanu a prawil, že ten štátek není w náležitém mjstě schován, načež byl wložen w tabernakulum na welkém oltáři do třetj přihrádky, kteráž prázdna byla. Z Wjdně přišlo, aby děkan popsánj o štátku bal.

Kam duchownj, swětšj i wogenšj páni a úřadowé negwyššj rozum bali, to jagisté žádný nepochopj. Připrawy se bály k dobývání posladu. Tři setniny wogška přitřhly na Wysshrad, obsadily horu, aby žádný z města na horu nemohl. 20 dělostřelců obsadilo zbrojnici, 50 mužů s pobbústognjsem měli stráž okolo kostela, okolo probosstě a kanownické residence, aby žádný na hřbitow nemohl; 12 wostowých swjci o hromnicích swěcených i s passálem se připrawilo. Wogát ukazowal mjsto, kde poslad gest, na hřbitowě totiž wedle kazatelny, kde se němedá kázanj držela pod stromem, genž nebalefo ob kazatelny stál. To bylo w těch mjstech, kde nynj sloup na tre rozbity ležj, mezi druhým a třetjím oknem k půlnočnj straně stál wysoký a silný gasan, škobil střesse a tjemse, proto byl toho času posekán. Reininŕger předpowjďal takowé strašlivé a hrozné věci při dobývání posladu, že některj ku spowědi šli a pokánj činili, čas tento očekawagice.

Korneliu s Galler, nadporučk u dělostřelců měl wrchnj spráwu nad wogškem, gež okolo kostela na strážj bylo. Bu-

doucí neděli počalo hlídání, což celé dva dni trvalo. *Haller* takto píše: Blížila se noc vysvobození ducha, já dostal psaníčko, že se nic nebude dít, ale abych dal pozor, aby žádný na *Wysehrad* nepřišel. Wšetečnosť mě ale pudila, abych od 11. hodiny až do 12. v noci na hřebíkové strážil, abych viděl, zdali se co dít bude; já bych byl ale spíše zmrzel, než aby byl nějaký duch přišel. — *W* masopustní úterý přišla zpráva z *Widně*, aby se ničím nehýbalo. Odtud psaníčko *Hallerovo*, že nic nebude. W noci, když *Haller* stráž držel, přihodilo se, že vyšší důstojník wogenšský s paní svou a se zbožím ku bráně přigel, chtěje, by se mu brána otevřela. Po zavržení brány musily se klíče odemzati komandantu. Aby tomu důstojníkovi brána mohla býti otevřena, musilo se pro klíče poslat, čímž se otevření brány až ku svítání prodloužilo. Důstojník bránu byl vypuštěn, a tím povstala řeč, že byl poslad vykopán a že komandujícímu na tom voze dovezen, a že byl tak veliký náklad, až náprawy praskaly. Na to byl *Jan Reininger*, sprostát prostřední postavy, do žaláře vsazen, silně bít, do *Widně* pak odeslán, a tam ve špitále sv. *Marka* mezi blázny zavřen. — Zbali pak w tomto gebdání co lidštěho?

Girj Seuff, tehdejší vikář popsal tento příběh a popsaní toto takto uzavírá: „My *Wysehradští* místo dobytí onoho posladu gineho drabého posladu jsme byli zbaveni, totiž oné vyhrady drabé, dle níž jsme pouze Římskému papeži byli poddáni a žádnému gineému biskupu, tak že p. p. děkani *Wysehradští* jako biskupskou právomocnosť dle bully *Bonifacie IX.* promozovali. O které bulle sfáralové pravili, že byla odvolána, nifby ale odvolávající bulla w *Čestém království* prohlášena nebyla, až gi w otkávě těla *Božjho* dne 9. června r. 1763 w konfistorii arcibiskupské prohlásili a na dvěře všech kostelů zavěsiti řákali. Čehož negwěťší příčinou byl ouen nadřecený wogáf. Ačkoliv giž za *Berghaura* děkana svěťci biskup *Wokoun*, arcibiskupský generální vikář, vyhradu naši počal podkopávati a po jeho smrti *Stebert* kancljř, dále pokračowal, nešťastný wogáf závěrky této truchlosti příčinou byl. Divno gest to, že generál *Reuhoff*, genž hlavní půwodce toho byl, aby se poslad dobýwal, dříve roku smrti sešel.“ — *Seuff* to w obřtogné latině napsal.

Má-li fortifikace jaký grunt mezi hradbou a mimo hradbu na Vyšehradě.

Hora Vyšehrad a okřesek okolo hory w Podolí přes silnici ku Karlovu a odtud až k Wltawě patřil kapitole. Karel obehnal Vyšehrad zdi a nic kapitole neugal, před i za zdi wšfe kapitole nechal. Ferdinand z Vyšehradu pewnost dělati počaw, domy na vrchu zbourati kázal, za stawení lidem náhradu dal; co na hradby gruntu potřeba bylo, to se wzalo, začej kapitola nic neobdržela, než co mimo hradby gi náleželo, to wšfe podržela. W nedostatku gšonc, žádala Leopolda o pomoc, Leopold slibil, že pe- něži nahradi, co gruntu kapitola we zdích strasila, než zůstalo to při slibu. Celý okřesek i trávu na hradbách kapitola w užívání měla do časů Marie Terezie. R. 1760 bylo tu co dělati, an se musila strážnice stawěti, kteráž tam wystawena byla, kdež podnes stoji. Na čm gruntě? Na kapitolním, a sice takto: Po wál- kách husitských bylo tu pusté místo. Měšťan žádal děkana, že si tu wystawí domek, a děkan Al ten d o r f powolil. Měšťan pořádně nezastával své powinnosti, děkan P i s t o r i u s učinil zwod na ten grunt a residenci pro kanowníka zřídil. Bylo při tom také ho- spodářské stawení, totiž stodola. We Francouzské wogně z toho sta- wení pekárna učiněna byla, tři pece w gebné řadě velmi důkladně stawené. Prusové pozděgi stawení zbořili, dřívj spálili; pece byly až na půby zbořeny. Generál Neuhoff uznal, že by se to místo dobře ke strážnici hodilo. Kapitola z dobré vůle to zboře- niště postoupila, což generál Neuhoff dne 22. srpna 1760 ku pochwale kapitoly osvědčil. Prw stála strážnice wedle wrat k zbrog- nici na straně k Podolí. Toto postoupení dobrowolné ukazuje, že grunt kapitoly gest a že jim zůstává, kdyby dnes strážnice zmizela. Ukazuje neznámost wogenstých práw a neznámost pogebnání před- něgších, když ouředníci ob fortifikace prawj, že gruntovní zdi w zemi tu a onde dolazugi, že tu wogensté stawení neb hradby býwaly; kapitolnj zdi a stawení kostelu patřející to byly, a toť dů- kazem, že musí fortifikace ob kapitoly koupiti, co by koliv kdy po- třebowala. Kaple sw. Martina, kaple M. B. patřj nyní k fortifi-

faci, grunt, kde kapitola stoji a vsse okolo ni náleží kapitole. Ani magistrát Bražský zde coš pohledávati nemá. Stavenci, w němž policejní strážník zůstával, gest na kapitolním gruntu, kapitola má právo úrok z toho žádati. Ti tři B o d ě b r a s k ý zastavil gen clo w bráně Vyšehradské, nepat gruntu ani co stěblo zasáhne. Poněwadž ale děkanové a kanovníci gměni a práv swých nezna li a domnívali se, že taková malíčkost nestoji za to, připustiti leba čemuž.

Gaká památka po Šuknechtovi zůstala.

R. 1764 se gebnalo o nové stvořené roucho kostelní. Toho roku také infule, pluvíášy atd. jězbili za 4224 zl., 23 kr. 3 voj., to gest asi ten červený apparát. Š u k n e c h t děkanště stavěni dostavěl tak gak gest až dosawáde mimo ty tři pokoge w prvním poschodj přes dvorek do zahrady. Z Berghaurowy a Šuknechtovy pozůstalosti gest fundace na 4 mše sw. Na Lhotce bylo při smrti Šuknechtově 9 kraw, 6 wolů tazných a ostatního hověžjho dobytka 15 kusů. We Bětrussicích 7 kraw, ostatního hověžjho dobytka 13 kusů; w Kosoři 8 kraw, ostatního hověžjho dobytka 12 kusů. Dwčjho dobytka bylo 532 kusů chowaného w Kosoři, ginde gich nebylo. U těch třech dworů bylo wepřowého 33 kusů; drůbeže k chowání po 7 kusích, slepic po 30. Tak má každý swůg spůsob hospodařiti. Dne 6. března r. 1765 jěsnul w Pánu P r o k o p Š u k n e c h t.

První wolenj děkana po zrušené wšhradě. Antonjn Panğrac děkan.

Probošt M a r t i n i c gsa wěkem jěsňý, k wolenj nepřijel. Komisaři králowští byli dwa gak gindy; A n t o n j n P a n ě r a c, nejstarší kanovník Vyšehradský byl gak komisař arcibiskupský s sebou. Ostatně nebyla u wolenj žádná změna. Wywolen byl A n t o n j n P a n ě r a c. Wolenj se muslo arcibiskupu oznámiti; dwa kanovníci geli k arcibiskupu, který swého světečjho

biskupa Jana Kaisra jako komisaře poslal, aby wywoleného děkana installoval. Kapitola se proti tomu bránila; pro uwarování ale mrzutosti tomu přispěla. Rež kanovníci tam a Kaiser sem přigel, minuly dvě hodiny, a tu byla pánům královským komisarům chvilě dlouhá. Wolení se stalo dne 3. června. Kapitola žádala o potvrzení děkana w pozemském, a královským komisaři dali správu ke dworu o tom wolení. Dne 27. srpna r. 1765 přišla odpověď z Wídně strz Kouřimský kragský úřad, že děkan bude potvrzen, až taryhle nového způsobu zaprawí; že pan arcibiskup budoucně ani do wolení, ani do installace se míchati nemá, aby se pořádně držel úmluvy ob r. 1764, kterou Marie Terezie r. 1765 potvrdila. Ono o potvrzení w duchovním ohledu má děkan arcibiskupa žádati. Pan ěrac také se postaral o staw rytířský, r. 1766 byl od královny potvrzen a dostal prebikát z Pangracia. Přátele měl okolo sebe; ti tak dobře hospodařili, že Pan ěrac přes 600 zl. bluhů nadělal. R. 1769 widěla kapitola, že gest zle; roznemohl se také i bylo patrnó, že nemoc brzy nepřestane. Žádali děkana, aby si zvolil 2 administratory z kanovníků, čemuž on ale nechťel. Kapitola sama se zvolila, Koláčka a Florentina. Tito museli pořádně účty wěsti a kapitole sládati; děkan měl pro svou osobu 550 zl. na výživu, čeled a ostatní bylo zapotřeno; z důchodů ostatních bluhy se uplácely. Nebylo k tomu konfistore ani zemského řizení třeba. Pan ěrac pry se čtyřmi gezdil. Florentin wšfe probal, čehož nebylo třeba. Kdos pozdější přiliffné horlivosti Florentinowy neschwalowal, že s tím starým mužem, gsa gestě mladší, mřněgi naskádati měl. Pan ěrac byl ale welmi swěrwolen. Tak w těžkostech nemalých r. 1772 dne 28. března došonal.

Prawidla při užívání pontifikálii.

Pan ěrac žádal Antonína Petra Břichowského o powolení, také ginde po arcibiskupství pontifikálii užíwati. Dostal powolení do libosti arcibiskupské. Při tom ale také dlouhé ponaučení, aby ho zle neužíwal. Negprw uwádí nařízení papeže Alexandra VII.

Řadyby generálové řeholních řádů spáčkli, že by opatové, magjce právo pontifikálie užívati, což nepořádného dělali, aby gafo apoštolskí vyslanci si toho všimnuli, napomenuti byli, ano twardosignost aby i potrestali. Pak list Benedikta XIV. ob r. 1755, w kterémj dotvrzuje, že nižší preláti jsou povinni dle pravidla ob papeže Alexandra VII. se w užívání pontifikálie spravovati.

Pravidla tohoto papeže jsou ob r. 1667, a sice:

1. Na oltář, kde prelát mši čte, nemá se stawěti sedmý swjcen.

2. Nemá mti w kostele sedadla upewněného a stálého, ale má se vždy, když pontifikuje, připrawiti, máže stolice trognásobným hedbátovým krowem takové barvy, gať slavnost žádá, potažena býti, nesmí krow vyššiwán ani krumplován býti.

3. Na straně epistolní má býti jen malý stolek a nic jiného, aby se naň infule, kalich, misál, kabitelnice, ložka a co ostatnjho se mši třeba, položiti mohlo; nedaleko stolu toho při jdi berla má býti připrawena. Dwa swjcný se swjčkami patři na ten stůl.

4. Přícházege do kostela, ačkoli ku pontifikální, nemá dowostiti, aby ho kanovníci wyprowázeli, což jen biskupu patři.

5. Nemá wíce duchowenstwa mti, než 4 jahny w dalmaticách a gednoho w plavíálu; dwa kaplany, kterj infuli a berlu drží a 2 akolyty se swjcný.

6. Nemá-li zvláštnjho powolení ob stolice apoštolské, nemá draze vyššiwáné infule nositi, berlu w bílém rouchu, gež na krku nese.

7. Roucha messni s oltáře na sebe bráti i pontifikální zapowbdáme žegmě w nassem arcibiskupstwj.

8. Odpustky udělowati nebo oznamowati, at se neopowwážuge.

9. Pontifikální požehnání at dáwa třemi kříži při pontifikální mši, při nespórách a matutinum, ne ale vždy gde po kostele, aby požehnání udělowal.

10. Při swěcení nářadí kostelnjho nemá bráti infule, berly, ani nic pontifikálnjho, leč má zvláštní powolení k tomu ob stolice apoštolské.

11. Gen pro swüg kostel má nářadby kostelnj swětití.

12. Ostatnjch pontifikálnjch obřadů mimo kostel swüg a lib sobě poddaný at newyřonáwá, gako swěcenj žwonů, kalichů atd., seč by měl pomoleuj od sw. otce.

13. Kazatelům nemá požehnánj udělowati, gen biskup.

14. Při malé mši má prelát oděw, obřady, služebnjch, ozdoby oltáře mji gako giný kněz; má se w sakristii oblékati, nemá mji trýže na prsou, ani nemá mji welkého umýwadla.

Udowé kapitolnj a služebnjci toho řasu.

Panğracem uprázdněna byla fara; Roffer a Mrázek byli staršij sřednj kanownjci; Cipaa Skřiwánek, Weseleý, Neureuter, Pečený byli wenšowšij a staršij w kapitole než Mrázek, přednj dwa staršij než Roffer. Žádný nechtěl fary Wyšsehradské; přišlo tedy na Rolářika, genž gi přigal a potvrzen byl. Panğracem bylo kanownictwí prázdno. Hlářil se za kanownjka Ferdinanda Rykola a obětował se doplniti 4000 zl. fundaci Wrbowštou. Wětšij byl w kapitole byl proto, wolenj ale bylo obloženo, a scela s něho sešlo.

Pečený žádal do residence, byl ale mrzák a tu ho kapitolu pro geho neduhy nepřigala. Kanownjst Pražský Hrdlička přišel poselstwím, že arcibiskup Františka barona Briğido, swého wnuka, rád by kanownjstem na Wyšsehradě měl. Byl rozený Wlach, nebyl w péči dušij, neměl gradum na wysokých školách, čehož tehdyž třeba bylo. Nepotřebowal nic uměti, ani zdrowého rozumu býti, ale gradum musil mji. Když se měla něgata mrzutost spůsobiti, vždy šstatut něgaty spůsoben byl, ne ale aby se cos nepřigemného odvrátilo, neb cos dobrého docílilo. Dwa kanownjci byli k arcibiskupu odesláni s tjm, že Briğido nemá wlastnošti potřebnych. Arcibiskup odpowěděl: že otec Briğidůw gest sice Wlach, ale z dobrého stawu a rodu, matka geho že gest sestra rozená Přichowšá, tedy Čeřka; w tom že nebude žádný nic namítati. Když Briğido nemá gradum, ten nedostatek že arcibiskup doplnj; že nebyl w péči dušij, to mu arcibiskup promigi;

že ale docela kapitole svobodu nechává, že ve wolení docela nic nutiti nechce. Když ale *Brižido* za kanovníka zvolí, chce při každé příležitosti milostivým býti, a že wšedko panstvo České z toho powděčno bude. Za několik dní podal *Brižido* žádost a měl již wyswědčení z *Gradce Štyrského*, že gest mistr libomudrcw a bakalář bohoslowj. Dne 2. prosince r. 1765 byl *Brižido* wšemi hlasy wolen.

Roku 1767 byl za sfdelního kanovníka wolen *Karel Ejeř*, farář *Zachlowský*; r. 1771 byli wšak *Jan Morain*, kterýž suad ku 40. letům na *Wyssehradě* wísařowal, horlivý a poctivý kněz byl, fundaci udělal requiem spíwané a 24 malých mší ročně, toho roku w *Pánu* zesnul. Druhý byl *Giří Senff*, křtí *Grantišf Šnobl*.

Choralisté byli *Jan Gedlička*, od něhož gest fundace requiem ročně; *Richarda Etel*. Při wolení těch mrzutosti nějaké wznikly.

Probosť Martinic a po něm Šasgoř.

R. 1734 dosedl po smrti *Bratislawa* z *Mitrowic* *Karel Josef* hrabě z *Martinic*. Třidcet pět let skoro probosťowal a památku po sobě zanechal, že probosťowal. Znamenitě přigemné i nepřigemné příchody se na *Wyssehradě* zděly za jeho času, on ale nic neprosfěl.

Gak jsme čili, že *Berghaura* mnohé nepřiležitosti kapitola trpěla. Z mládí nechtěl probosť na *Wyssehrad* přigeti, a ku konci svého života nemohl. Byl probosťem w *Olomouci*, tam sfdel a pro slabost takové cesty wážiti nesměl. Za jeho žiwobytí dostal *Antonín Girtler*, hlavního chrámu *Widěnského* Cwstos, přispowěb, že bude probosťem *Wyssehradským*. *Martinic* žádage o potvrzení u sw. Dce, potvrzen byl, a také přisahu, kterouž při installaci složiti měl, dostal. R. 1769 ale probosťstwu *Wyssehradskému* dosáhl *Česlaw Gottbard* sw. ř. hrabě ze *Šasgaců*, baron z *Trachenberku* a *Chinastu*, probosť *Bratislavský*, pán horlivý a řečník ochotný. On wěděl, gak arcibiskup *Pražský* a jeho konfistor s kapitolou nakládá; on byl první pro-

bosť po zrušené výhradě installowaný, věděl napřed, že by i kapitola obtížnosti měla při instalaci se strany duchovního řízení, nelenil a gel dwakráte do Wídně a o audienci u císařovny žádal, by bezprávní kapitole učiněné oznámil a pomoc zaopatřil. Dekret ode dne 13. února r. 1769 z Wídně vyšel, že arcibiskup má probosťta, děkana a kanovníky w duchovním potvrzowati a církevně gako installowati, gak urownánj mezi kapitolou a arcibiskupem znj. Co se týče installace w kostele, tu aby zanechal nynj i budoucně kapitole; probosťt, děkan a kanovníci at žádají o potvrzení, at složí sľb wěrnosti a poddanosti arcibiskupu bez gakehofoliw komisaře. To wymohl Š a f g o č a teprw příprawa se dala k instalaci. R. 1769 dne 3. dubna byl ponegprw w kapitole. Držel welmi horliwou řeč na slowa: Wyswobodil dusť swou, aby se neodebrala w zahynutj, ale žiwa gsouc swětlo widěla. Job 33, 28. Swětlem rozuměl práwa, swobody, zákony a spůsoby kapitoly Wysehradské. Naříká hořce pro strátu výhrady a sľžuge sobě welmi na nešťastnou a nerozumnou úmluwu od r. 1764 mezi arcibiskupem a kapitolou; ta že gest nepřemožitelná překážka k dosažení obrany proti bezprávní arcibiskupstěmu. Powděčen gest tomu, že alespoň instalaci tak dalece přiwedl. Wzbuzuge wsecky úby, aby horliwji, stáli a neohrožení byli w zastáwání kapitolních práw, že císařowna kapitole nakloněna gest. Welmi prozřetelně, mjrně ale při tom přjśně dle práw kapitolních si počínal. W této kapitole F l o r e n t i n u odewydán byl archiv a na pořádné místo dle inventáře uložen. Za Š u f n e c h t a se stawělo, byl archiv zatjm prázdny a listy někde složeny. M r á z e k a B r i ģ i d o byli komisaři při tom.

Kapitola užívá Interkaláru.

Roku 1770 wybala M a r i e T e r e z i e poručení, aby důchody kanovnícké, děkanšské, faršské a giné po smrti beneficienta, až by se opět beneficium obsadilo, připadly kostelní, neměli on dostatečného nadání; má-li kostel potřebné nadání, magj ti důchodové se obracetí na nadání potřebných škol a učitelů. Tomu poručení kapitola se nepobala a F l o r e n t i n spíš wyhotowil a

kapitola arcibiskupa gég podala. Příčiny měl tyto: Kostel ob Husitů zbořený, a dobrodiní a nadání úbů kapitolních byl wystawen opět tak gak srogí; nemá sice dostatečného nadání; ale až dosawáde příčiněním a středoští kapitolních úbů wšfe bylo započteno, a započtuge se; každý nowě zvolený kanowník složí ku 400 zl. z toho ohledu, tak položí wíce, než interkalární duchodowé wynásfegj. Gest by ti interkalární duchodowé kostelu připadli, nebudou kanowníci takowých základů dělati. A tak bude míti kostel sfobu a poněwadž chubý gest, glnám dle nařizení císařského obrácení býti nemohou. Ať děkanství neb kanownictwí se uprázdňj, muségi powinnosti se konati, poněwadž ofstatujm místo děkana neb kanowníka zastáwagj; cjm ten interkalár gest gako mzda dobře zasloužená, a k tomu presbendy ob kanowníků a kapitoly nadání swé magj, a řbyž by práce, které na kanowníka připadagj, ginému knězi zaplatiti měli, a interkaláru nic neb málo by gústalo. A bez toho fundace gfon stěněny, poněwadž úroky a 6 zl. na 4 zl. sníženy gfon; mimo to musj každý kanowník rozličné daně platiti, academicum, papežskou daň, daň a dědictwí. Na to *M a r i e T e r e z i e* ustanowila, aby kapitola Wyšehradská tak gako kapitola u sw. Wíta interkaláru užíwala gako až dosawáde dle obyčeje swého starobylého. Ten rok za snižené úroky nahrazeno bylo 6000 zl. ze solnj kasy, na kapitále to bylo ročně 240 zl. teprw náhrada. Mnoholi ale kapitola strátila, newjm, kanownická prebenda totiž každá strátila 200. zl. *J o s e f G l o r e n t i n* tímto způsobem a touto pracj kapitolu sobě započěl. Měla kapitola mnohá léta pořog a ohledu interkaláru, až r. 1795 přišla otázka, ždali kapitola k nábožnému základu interkalár obwebla, — a ob této doby měla neustále potahowání, po smrti gednoho každého kanowníka a děkana, ačkoliv r. 1795 dne 14. čerwence zemřel řizenj dle dworského nařizení ob r. 1771 užíwánj interkaláru kapitole přišlo.

Radnj dům, orkyně na něm; nesnáze s obcí Wyšehradskou.

Obec Wyšehradská se tak zotawila, že k mohla radnj dům říditi. Soupsta ob děkana *P a n ě r a c e* čili ob kapitolj dům,

představila geg a vymohla ob zemského řízení povolení výjku na této nové zřízené radnici postavit. Na tu výjku vymohla orlička císařského se dvěma křídly. Zápis na dům dostala s těmi výmínkami, že vrchnost vředeň panství a vrchnostenská práva na ten dům sobě zachovává. Nařizeno bylo, aby orlička odstranili, a křídla dva přeložené křížem aby na výjku dali, že orliček gest královského města znamení, Vyšehrad ale že náleží kapitole Vyšehradské. Měšťané se zdráhali toto učiniti, ano i pečet změnit, nechťce se s křídly, znamením to kapitoly spokojiti, aby tak čas po čase pečeti svou dožadati mohli, že ku právomocenswij kapitoly nepatří, ale že swobodni jsou jako glná královská města. Toho přišlo gestie k oněm starým rozepřím, geg se stále o právomocenswij obnovovaly, aby měšťané se sami přigimali a propouštěli, pivo kde chtějí brali, učtu ze swých důchodů vrchnosti kapitole nepřekládali a giné spozdílosti a ppoury.

Prodege domu k vystavení radnice se stal r. 1765 a roku 1778 teprv rozepře o orlika se skončila. R. 1771 byla obnovena rada, neb již ten dva údomé z předešlého obnovení žini byli. R. 1772 obec Vyšehradská stížnost sobě webla proti radě, že se od ni domědět nemůže, gať to wypadá s obecními důchody ob roku 1765 až dotud. R. 1773 počala tuhá rozepře rady i obce proti vrchnosti strany prodege soli. Kapitola právo sál prodávati pronagala za roční daň 20 zl. Šperglowi měšťtanu, obec chtěla právo to do swých důchodů připogiti, pravje, že gest gestie služba na radnici. žalobu zadali také na kragstý úřad, který se pak dělana tágal, zdali by kapitola obci z milosti toho popustila; obec nebyla žádne milosti hodna.

R. 1773 byla dne 9. čerwna rada obnovená. Děkan oznamení učinil ústně po sluhowi radním o tom obnovení 3 dni napřed. Po wyslyšení mše sw. w kapitolním kostele se šlo na děkanstwj. Beselý děkan, kanowník Kolářik a syndikus Josef z Feyglů, adwokat w královstwj Českém, byli přítomni. Děkan držel řeč, že třeba radu obnowiti, a že to gemu přinádejší; nařídil složit pečet i knihy městské odstoupiti a wydati. Po chwili dal obec opět zawolati a tágal se: Má-li proti těm, genž z powinnosti své nyní propouštěni jsou, nějakou stížnost. Na to byla čtena instruce.

Tu stálo, aby měšťané daň šos děkanu platili, místo kterého odváděti ryby tu štěbrému večeru a $\frac{1}{4}$ telete k zelenému čtvrtku; nyní aby platili 4 zl.; na každý sud piva aby v zimě 4 a v létě 2 žegblisy kořalky brali z panství winopalny. Kapitola winopalny neměla, gedem měšťan měl právo kořalku páliť a platil do důchodu 3 zl.

Primas, 5 konfessů, 2 staršíj obecnj, písař radnj, rychtář, služební, úřednj inspektoři, 2 staršíj pak pořádku řeznického, 2 šewcovského, 2 kregcovského a pořádku smijšeného, tak nazwaného raicechu, 6 torfficů bylo zvoleno a wšickni klecjce sľbili, že chtëgj dle učení cirkwe křesťansko-katolické wždy žiwu býti a své domáci k tomu wěsti a wzbuzowati; pak složili přísahy konfessé, písař radnj, rychtář i geho písař. Pak děkan k nim takto mluwil: Nynj gá Wyšehradský děkan gménem celé slawné zbegšj kapitoly gakožto ģruntownj wrchnosti Wám nowě zvoleným mnoho štěšji přegi a nowému primasu měšťské pečeti odowzdávám, rychtáři a písaři geho úřadnj znamenj práwa nawracugi a nepochybugi, že gedemkaždý poble powinnosti a přísahy své pokračowati bude. Ředitelé ģson swjce, které, pakli swjiti nechtěgi, se swjcnů snjmány bhwagi atd.

Instrukce ģim daná brzy se znelšbila. Město chtëlo samo synbika svého dosazowati. R. 1775 appellate přisoudila to práwo kapitole gako wrchnosti.

R. 1776 dne 26. zářj zemské řizenj pro upokogenj a uwarowánj mrzutosti mezi obci a kapitolou ustanowilo:

1. Aby instrukci od wrchnosti wydanon bedliwě zachowáwali měšťané i rada.

2. Účty ke konci roku se wšsemi přílohami aby podáwali kapitole k prohlédnutí, která ge fragškému úřadu jasse.

3. Wyšehrad nenj žádně hornj králowské město, ale poddané, tedy má orlička na své útraty s wěže měšské segmouti.

4. Přjgme-li rada měšťana gakého bez wědomj wrchnosti, má 14 dennj wězenj k očekáwánj.

5. Kapitola má práwo swým poddaným i těm, ģenj domy koupj, měšťanstwj udělowati.

6. Z ohledu úurtj má se zachowati ustanowenj ob 28. ledna 1752.

7. Má-li Pražský měšťan dům na Vyšehradě, má tam své právo jako v Praze.

8. Kapitola má právo městského písaře ustanovovati.

9. Rada gest повинна vsedky knihy a protokoly na poručení kapitoly k prohlédnutí vydati.

10. Zápis na dům, kterýž obec od děkana Paňracc koupila, má býti tak vyhotoven, jak geg kapitola žádá a ustanoví.

11. Že by šosnj plat město plátiti mělo, má pan děkan lépe dokázati.

Dne 6. listopadu 1776 bylo toto shromážděné obci předneseno a rada obnovena. — Grantiffek Šubert byl geděn z hlavních buřičů a svůdců proti vrchnosti. Wše to neprospělo, obec ke dworu své útočiště wjala a tři s. w instrukci bilem změněny a bilem wynechány byly, úsudek wybán 27. listopadu r. 1777. Dne 10. března r. 1778 obec 6 deputovaných poslala k děkanowi, aby geg odprosil, že jsou mu takové nesnáze spůsobili.

Dne 25. května po osmé hodině ráno přišel pan kanovník Kolářek a Florentin s Bayerem, správce kapitolnjm, několik lidí ze Lhotky a tesař ze Starého Města, Špaček gměnem, a segmuli orlička s wěže městské, dne 23. opět ti samí klíče, kapitolnj znamení, na wjšku postavili. Děkan, kapitola i kraský úřad, gubernium bez počtu mladých pánů dostali, šon libu se stal a měšťané někteří jako liti drakové křičeli, láli, hrozili tak, že těžko wytel gegich wyhsati. Špaček wykousal orlička z wjžky, pravil Weseleý děkan. Dvě let to trwalo, než ta ničemnost stowána byla. Poněwadž ode dwora přišlo, že některé artikule změněny, jiné wynechány bhtí magi z instrukce, tedy se to stalo, w čem se dělila od starobylých instrukcí a co wyjiskali poháním swým až ku dworu snadno se sezná, kbyž se rozsudek guberniální ob 26. září r. 1776 s následugcí od gubernium schwálenou instrukcí porowná.

Instrukce pro obywatel Wyšehradské.

Wysoce důstogný a wysoce urozený pán, pan Česla w Gotthard, sw. římské říše hrabě Sařgoc, fr. starobyl. kol-

legiátního kostela Wyšehradského probosť, — též wysoce důstojný, urozený, statečný rytíř a wysoce učený pan Antonín Grantišský z Wesele, těchto kollegiátního kostela sw. sw. apoštolů Petra a Pawla na Wyšehradě insulovaný děkan a w království Českém prelát a celá slavná kapitola :

Purknístru, konšelům a celé obci města hory Wyšehradu w končiněm kráji blíž Prahy gakožto páni a wrchnost těchto města tuto instrukci k přístjmu bedlivému pozorování předeptsati a oznámiti ráčí. (Obsah se gen klade).

1. Aby gen ke katolickému náboženství se přiznáwali, pilně na služby boží k sw. Petru a Pawlu a na procesi chodili; bítvy do Wyšehradské školy posýlali a doma ke všemmu dobrému webli, aby z nich hodní katoličtí křesťané byli.

2. Aby kapitolu dle cís. nařízení ob r. 1611 a 1750 za svou wrchnost měli, tak i dle nařízení ob r. 1777 dne 27. listopadu. Kdoby se tomu spěchoval, gako zbůhnuť má se wyprodati a wysřechovati w 7 nedělích uob dříve.

3. Wrchnost má práwo měšťany přigimati, měšťan gi přisahu složí a radě 6 kop, místnímu písati 1 kopu položí.

4. Kdo z poddanosti chce, má pořádně u wrchnosti se ohlášiti, powinnosti zaprawiti, a komu zboží své přepouští oznámiti.

5. Strany dědictví a křastu jsou některý swobodný gako měšťané Pražští, genž zboží na Wyšehradě magi a do poddanosti se neball, ti swobodně křastowati mohou. Druzí, genž na Wyšehradě zrozent, dědictví sami nastoupili, i ti do úmrtí oswobození jsou, neboťáže-li se jim, že poddani jsou; s těmi, genž ale w skutku poddáni jsou, dle pragmatiky ob 11. ledna 1771 se nakládati bude.

6. Radu a powinnosti měšťské kapitola obsahowati bude.

7. Rada každý důležitý ortel wrchnosti předloží.

8. Bez wědomí wrchnosti nesmí se nic do knih wtělowati a listy zeleným wšsem magi se pečetiiti.

9. Wšstupek každý se wrchnosti oznámí a ona trest určí.

10. W den swáteční se nemá nic prodávati, leč do 8. hodin ráno w letě, a do 9. w zimě.

11. Píši, nepočestnosti, opilstvoj aby se přetrhovaly a netrpěly.

12. Zústáva u vrchnosti, gačé a kolik čemselujú w městě miji čce; o předkawených při pořádku se má vrchnosti ohlášení štáti a magi se předkawiti; vrchnost ge ustanowi, gména mistrů, towarystů i učedlujů se magi vrchnosti ohlášiti.

13. Dwa konsele' fajdnych 14 dni magi wachy, mury a losie
probijszci.

14. Dwa mladšji konšelé budú romjny prohljati s komi-
stky, gŕou-ŕi čisté.

15. Účty kontribučních i z užitku obecních vrchností každoročně se předloží a ona na úřad fragský se jastí.

16. Mada se stará o obecné dobro, obyvatele mági uctívostí
i radě zachováti pod trestem vězení.

17. Každého čtvrt léta má rada obyvatele sepsati, zahálet, poběhlstí a podeřtelých w obci netrpěti.

18. Wrochnost může své podané w městě usaditi. Pivo se musí bráti z wrochnostenského pivovárnu, kořalka z wrochnostenského winopalny, šál může wrochnost jen sama prodávati.

10. Kdo sül prodává, musí gi z důvodu wyjti a 25 fr.
vrchnosti je soudfu platiti.

20. Domy, grunty kapitolni a osoby w nich bydlící nepatřící pod právo městské.

21. Wrażność chce zastrawiać a hągiti obywateli, oni ale
musi instrukci tuto zachować, sice straci prawo a musi je
wyhościć.

Tato instrukce dne 20. dubna 1780 od gubernium potvrzena byla; r. 1780 dne 29. prosince královský úřad opět přimutiti musil měšťanů, aby ploty okolo svých zahrádek, genž do borliště velké zahrady šly, stavěli, kdekto tito měšťané chystli, aby se sama vrchnost stavěla.

Tak neustále pútky byly.

Volení a instalace děkana Weseleho.

Správu o smrti Paňgracowě arcibiskupu donesli deputovaní Florentin a Briģido, kteří se též u negrowšših purkrabí zastavili. Žádost na císařowan o povolení k novému volení a o ustanovení královských komisarů k tomu byla zhotovena. Dne 16. června bylo volení. Ti, genž wolili, byli: Ěsław hrabě Šafģoč, probosť — Wáclaw Ćipa, senior kapitolní, kanovník wenkovský, farář Duřinowský. — Wogtěč Eichý, děkan w Litomyšli, poslal hlas we 3 zapečetěných cedulách. — Tomáš Šķiwánek, děkan Kouřimský — Antonín Wesele, farář Bražský Tegnský, — Josef Roffer, kanovník sibelní. — Wáclaw Mrázek, kanovník sibelní, — Martin Neureuter, farář B. M. P. na Lázi, — František Pečený, farář Tuhlatský, — Jan Kolářek, kanovník sibelní, — Josef Florentin, kanovník sibelní. — František Briģido, kanovník sibelní. — Karel Ćjek, farář Tachlowský. — Josef Feigl z Feiglšeldu, synbít kapitoly. Císařští komisaři byli: František rytíř z Talacko, mistrkrasý Kouřimský a Josef z Mayern, sekretář krasý; přigeli ke kostelu a byli od dvou kanovníků Ćipy a Mrázka u welských dveří přivítáni a k welskému oltáři do štal uvedeni. Zwolen byl wěššim počtem hlasů Antonín Wesele. — Dne 24. června složil sľb děkan před arcibiskupem w residenci arcibiskupské, obdržel potvrzení wlastní rukou arcibiskupa podepsané, a položil 6 zl. za 3 roky dwouzlatové. Na den sw. Petra a Pawla po maturě okolo půl desáté byla instalace děkana; probosť instalowal. Druhý den gak obyčegně byla oberná kapitola a děkan ždwořilě podeřowaní učinil, ku bratrské lásce a swornosti žbuzowal.

R. 1777 byl Wesele žwolen za rektora majnistka z filosofické fakulty, gegľ doktorem byl. R. 1798 žemřel.

Čížek doplnil nadání kanovníka od Brby začít.

Nadání Brbomsté se stoučilo až na 4000 zl. Kapitola úroky shromáždila a r. 1722 vystoupilo to nadání na 8000 zl. Čížek kanovník wensomstý giž zawázal se 4500 zl. k tomu přibati a prebendu novou zjediti, a že pŕugbe do residence. Kapitola byla spoznena r. 1772.

Po roce se gebnalo o zhotoweni listů. Čížek určil, aby na tuto prebendu dosazen byl, kdo má bohoslowecký stupeň, dobře zasloužilý w péči dušsi, neuhonných mravů, rozený Čech, leč by kapitola z důležitých přičin wýminku nčinitti za dobré uznala. Kapitola uzawřela, že residence, w které Čížek zůstává, je swého wždy kanovník spravowati a daně z ni platiti bude, po geho smrti ale že si gi kterýkoliw staršši kanovník za byt zwolliti může. Těž že tento kanovník žádného podjilu miti nemá w přigmech z Rosore. gako ginj kanownjci. 60 mšši sw. aby za Wrbu a 30 za Čížka ročně sloužil. Dne 13. dubna r. 1773 nastoupil do residence Čížek. Byl muž horlitwý a po wyzdwížení Jesuitů, genž tyto poslednj časy na Wyšehradě kázali, byl on prwnj kazatel opět z kanownjšků. Byli tehdaž mužowé tu ne tak wškem sessli, ale kázanj a duchownjim prácem odwykli, nechtělo se jim do kázanj. Čížek wida gegich marné wýmluwy, w kapitole weřegně se wygábřil řka: „Než bych muičha kterého neb cizého kněze na kázatelnu pustil, raděgi sám rannj i welká, nedělnj i swátečnj kázanj držeti. Hci a doufám, že mne Bůh posilnj.“ Rozpálila se gako oheň horlitwosti geho; r. 1776 dne 12. řjgna zesnul w Wánu a do kapitolnj krypty pochowán byl.

Wrdenj učiti kapitolnjch.

Weselý při nastopeni děkanstwj chtěl miti duchoby a kasy. w pořádku. Bylo w kapitole ustanoweno, aby kanownjst Solařik řjbil kostelnj kasy, Wražek kasy kaple B. M. — Solařikowi, který i kasy kanownického nadání řjbil, byl při-

dán Florentin; Mrázek a Brižido spravovali řádu
fynbačnických mši, vikářů a chorálního atd.

Ustanowila kapitola, aby kapitály a gměni ble těch kas se také rozvrhly a náležitě popsalý, dluhy kapitole se ohlásily, aby ge připomínati mohla. **W e s e l ý**, rádní **Wyšehradský**, dostal po- winnost kviitance psáti, za čej měl ročně 4 zl. Později měl sám děkan správnu kasý kostelní, fundáčnį a pluvíálnį, též kaple **P. M.** na hrabbách, která wyzdwižena byla a důchody se hlawnjmú fo- stelu přenešeny.

Konavnjci za čas Veselého děkana wolenj.

R. 1772 dne 10. prosince wolen byl za kanovníka wenkowského František Michalovič, farář u P. M. na Lázi. R. 1773 7. ledna umřel Wáclaw Mrázek, kanovník sídelní po 13. letech, znamenitý dobrodinec kostela, gegj i dědicem ustanowil; 1000 zl. aby přišlo pod úroky na mše sw. w kapli M. P. w hraběch. Na místo geho se tlačil mezi jinými Prokop, baron Henniger z Ebergu. Arcibiskup Petr Antonín, negwyšší purkrabí kníže Fürstenberg, hrabě Blumta negwyšší kancelj gménem Marie Terezie cisařowny se přimlouwali za Hennigra. Kapitola negwyššímu purkrabímu i kancelji odpowěděla, že nemá do své společnosti žádného přigimati, leč byl 12 let w péči bussi. Dne 30. čerwna byl ale přec Henniger wolen. Po dvou letech dostal probosststwj w Gindřichowě Hrabci, byl licenciát w bohoslowj, apostolský notář a tedy arcijáhen arcibiskupstwj Pražského. Powstala otázka, gal se to wj, že Henniger gest licenciát. On byl w německé kollegi w Římě a proutázal wěty bohoslowné, které tam hágil a tiskem wybal. R. 1801 byl učiněn probosstem Wyšehradským. Cip a zemřel a na geho místo byl zwol: 19. dubna r. 1774 Jan Ludwif Křto, farář u sw. Wáclawa neb u sw. Mikuláše na Malé straně w Praze za kanovníka wenkowského. Byl muž beze lsi, plný lásky k blížnjmu. R. 1774 dne 30. čerwna wolen byl na místo Františka Pečeného Josef Narcis Maršálek, děkan Dobřichowský. R. 1776 dne 18. čerwna wolen byl Augustin

Florentin, bratr **Josefa Florentina**, kanovníka sibi-
delního; byl slavný kazatel. R. 1776 dne 12. října zemřel **Karel**
Čížek, na jehož místo wolen **František Ryba** děkan
Bolyňský za sibi delního kanovníka r. 1777. R. 1778 dne 1. září
zemřel **Jan Kolář**, muž dobrého srdce, se všem dobremu
nakloněný, na jehož místo wolen byl **František Zígan**,
farář Bělý. R. 1780 umřel **Martin Reurenter**, farář
Tegnský a kanovník na 20 let **Wyssehradský**, muž w moudrosti
a w bohosloví zvlášť zbehlý; na jeho místo wolen **Antonín**
Dwořák, farář u sv. Wogtěcha w **Girchárch** na **Novém**
městě **Bražském**, kazatel výborný. **Baron Brižib**, děkan **Pra-**
žský byl konečně přinucen pustiti kanovníctví **Wyssehradské**, na
jehož místo byl wolen **Jáchym Preis** z **Werthenpreisu**, admi-
nistrátor **Kolečský** r. 1784. **Werthenpreis** byl wážen a
Zígg a z znamenitou mohovitostí se sobě zanechal, gať nšlyššine.
R. 1786 na místo **Chro** wolen byl **Jan Zatočil**, farář
u sv. **Gindřicha** w **Praze**; byl urozený z **Löwenbruku**. Toho roku
29. listopadu na místo **Dwořáka** byl wolen **Matěg Králo**,
farář u sv. **Wogtěcha**. R. 1790 dne 30. června wolen byl za
sibi delního kanovníka **Antonín Peč**, jenž mnohé překážky pře-
šál hneď při wolení a když měl býti farářem; co neobvyčejného
při jeho wolení, že protokol w němčině psán byl, což prvněkrátě
se stalo, ueb duchovní věci se vždy w latině psávaly.

Kanovníci opět sami kázati počali.

R. 1781 toto pro památku napsáno: Po wyzbrožení towa-
ryšstva **Tejššova** břemeno kazatelské w kostele svém přegmala wy-
soce důstojná kapitola na sebe, kteráž powinností my nžje pode-
psaný w statku konáme, jenžto oba přes šedesáte let počítáme.
Proto za dobré uznáváme, aby nám ku pomoci byl, — gežto wě-
kem šesťi jsme a ku práci té, (kteráž snadno více let trwati může)
docela neschopnými se nestali, wysoce důstojný pan **Auguštín**
Florentin, kterýž se zavázal k té powinnosti celě geděnkrate,
což my nežádáme, než aby nám napomáhal a 14 swátečních wel-

řech kázání po celý rok měl, což tím spíše učiniti může, gelikož on gestře sotwa světla spatčil, řdyž jsme my již w péči dušší byli. 4
R y b a a Z i ě ě a n toto žádali. A tento pořádek se až doswa-
 wáde zachowává, že dwa negmladšíi jsou nevělnj kazatelé a
 třetj swátečnj. Řdyž počali kanownjci sami kázati, žádala kapitola,
 aby každý kandidát ukázal, že gest schopný ku kázání; byly proba-
 tify a schopnost a důstatečnost kazatelská přišla na místo ěradu bo-
 hosloweckého, kterého kapitola wíce nežádá. **W e r t h e n p r e i s**
 byl prwnj kanownj, genž probatifu měl.

**Ústav pro chudé — řech rozličných řemesel, tak nazwaný Koi-
 řech, — normálnj škola, — mlhna na ručnícnj prach.**

Od r. 1772 nachází se psaný arcibiskupské, w němž se kapi-
 tola wzbuzuge, aby na chudé platila gako roku předesslého; w pěti
 lhůtách měl dáti, aneb dobrowolně dal dětan 36 zl. 5 fr. a pět
 kanownjku 20 zl. 30 fr. Ěradě **B u q u o i** se snažil wřady tak
 i w Praze ústav pro chudé řjíditi, aby řebrotě se zamežilo. Byla
 kaplola powzbuzena také něco učiniti. Ona swolila, že chce ku
 Pražskému chudému ústavu přispjwati, pakli by chudj z Wyšehradu
 měli naděgi mezi Pražské přispjstěmu býti. R. 1783 jawázal se
 každý dle libosti coš dáti a tu obnášel dar kapitolnj 47 zl. 3 mě-
 stečka se seřflo 3 zl. 36 fr. Páni kanownjci gedon po druhém
 s posladnicj chodili, leč málo řdy 1 zl. na gednou sebrali. **W e r -**
t h e n p r e i s obyčegně 1 zl. mjiwal, ždá se, že wždy sám do-
 řadil, co se do zlatého nedostávalo; řarát roždával w sobotu al-
 mužnu. To bylo r. 1783.

Dne 11. jātj r. 1785 byla na den gměna Panny Marie
 zwołátnj slawnost na Wyšehradě a snad wřady po řragi, řkončila
 se po polebnjm s Te Deum laudamus. Při tom byla ořěra;
 mimo duchownj nebyla při té ořěře ani řiwá duře, leč měřřtan
R o m e n d a. Na talřti byly 2 zl. 13 1/4 fr. R. 1791 dostal
 chudý ústav Wyšehradský po kanownjku **A u ě u ř t i n u F l o r e n -**
t i n o w i 888 zl. 55 fr; již dāwno po kanownjku **U n ě r o w i**
 měl 133 zl.

Od přeb r. 1774 snažili se kováři a koláři, aby pro sebe cech měli. R. 1788 to dosáhli a 1. července měli první schůzku; starším a inspektorem byl *W o g t ě ě H u b a c i u s*, radní a kovář *Wyšehradský*.

R. 1775 arcibiskup guénem císařovny se tájal, mnoho-li kapitolá dáti chce na zřízení škol normálních v království Českém.

Gebnalo se o to, aby v Čechách prach ručníční byl dělán; místo k tomu pohodlné bylo nalezeno pod Russemi u splavu proti Wyšehradu. Nebylo ale z toho nic.

R. 1774 dne 24. června ve Wětruslicích v gebnu hodinu s polebné tafowé powětrj se stchlo, že ve dwon minutách střechy se rodoły, s owějna, se segpky i s chlěwu sházeny byly; správa toho stála pak 970 zl. 37 fr.

R. 1784 dne 10. února ohradl zloběg obraz M. P. Deřstowstě; wyal geben dukát, zlatý prstýnek, stříbrné srdce, několik šnůr graudů!

Z. r. dne 28. února byla powodeň weliká; kanownjst *B r i ě i d o* musil w prwnjm poschodj na loblíce oknem wyplawati ze swé residence u cihelny, které staweni k piwowáru nynj patj.

Oprawy w kostele.

R. 1773 byla kostnice na hromadě a kostelnjst neměl, kde by bydlel; měl dějwe misťečko za strážj nyněgšj w koutě u zbrognice proti dwěrjm kostelnjm; při dobělávání zbrognice byl ten přjbytel zbožen. Kapitolá ustanowila, aby se oboge zaopatřilo; tedy nyněgšj kostnice na gebnom konci a domek pro kostelnjsta na druhém konci hřbitowa postáwen gest.

R. 1774 tájal *J o s e f F l o r e n t i n* zhotowiti 6 welikých a 8 menšjích swjcnů, které ho 48 zl. stáły. Tyto swjcný darowal pak kostelu, kde na welkém oltáři se postavily a posub stogj.

R. 1775 wydal děkan účty na spráwu kostela a zgebudnj kostelnjch wěej 823 zl. Kostelnjstůw domek stál 207 zl. 50 fr., kostnice stála 110 zl. A to bylo z tar kanowniákých, *M i ě a l o w i t ě*, *H e n i ě r a* a *R ě h r o* po 260 zl. Tafowá bjda tehdy

byla. R. 1780 daroval někdo P. M. Defflowšé zrcadlový rám a žádal, aby se ginám nebral.

R. 1783 přišlo ohlášení z fragského úřadu, že se povoluje, kalichy, ornáty a jiné věci z vyždvižených klášterů kupovati, neb chutnější za srovnatější vyměňovati. Kaplola to děšanu na vůli zanechala, Žižga u to měl na srovnosti. Něco změnil, a šice kalich s kameny, genž měl cenu 87 zl. 55 1/2 fr.; ob srovnání toho kalichu přišlo 8 1/2 zl.; 3 černé kasule za 50 zl.; 2 alby za 10 zl. 20 fr. Peníze na to se vzaly z plavíalsnj kasy.

R. 1784 dne 17. září obnesl kanovník Žižga u do mincowny stříbrné oběti bilem z kaple B. M. P. w francjch, bilem z kostela; stříbro vážilo 12 hřiven, 15 lotů, i dostal za ně 155 zl. 37 fr.

R. 1785 spadl rám se slem, za kterým bylo psaní z Říma konfisktori Pražské poslane strany sloupu ob Z a r b a n a na Wysshrad přineseného, kterýž B e r ě h a u e r na jdi proti sakristii zavěsil; při té příležitosti se rám se slem odstranil a list do archivu uložil. Toho roku dne 30. května dostali se zloději do kostela otnem w kapli sw. Františka, poloupali tabernakel na welkém oltáři, vzali monstranci stříbrnou a pozlacenou w ceně 200 zl., ob W r b y, děšana Wolynského darowanou a stříbrné ciborium i s pláštěčkem brachým w ceně 50 zl., dostli welkou i malé na oltář vysypali. Dali se i do lampy, myslíce, že gest stříbrná; ta byla ale na weker po Božim Těle schována, a cihová zavěšena, — této nevyžali.

Toho r. 14. listopadu bylo povoleno od fragského úřadu, že mohou mrtvá těla okolo kostela sw. Petra a Pavla se pochováwati, on kostel od městečka vzdálen gest 500 kroků.

R. 1787 dne 11. října přišel důstojník P u c se 12 dělostřelci a vynešli z kostela na 3 kusy přeražený sloup, ob Z a r b a n a přinesený, a položili ty 3 kusy k pásmoční straně za kostel.

R. 1789 dne 28. srpna darovala urozená paní E i d m i l l a z R i t t e r w a l d u, rozená Hoffmannová, obraz sw. Šebestiána, genž byl powěšen u kaple na wjru obrácení sw. Pavla.

R. 1794 byly vyškameny a zhotomeny docela nové warhany, gať jsou nyní, od A u t o n j a R e i s e, warhanáče Praž-

řeho a řády 795 zl.; též byla zeď na hořejším kůru prolámana a velké okno uděláno, aby světlo z té strany do kostela šlo, na dolejší kůru nad oknem byl zavěšen obraz sv. Trogice.

W júnij r. 1794 připadl čas 50letého duchovního stavu děkana W e s e l é h o. Na památku toho dal velký oltář ozdobiti, gať nyní gest. Našore byl poskrouhlý obraz sv. Michala, na to místo dal sv. Petra a Pavla. Velký obraz byli sv. Petr a Pavel; na to místo dal mistrný obraz Krista na kříži. To vše se stalo udáním A d a m a L a u t e r e r a, bývalého jezuita. W ten čas byla asi nová kazatelnice a oltář sv. Josefa postaven. Socha sv. Jana Nepomuckého naproti kostelu na vrchu k Wltawě byla opravena a ozdobena nákladem Josefa F l o r e n t i n a, kanovníka a faráře. R. 1791 glž 8. května zavěšen byl obraz sv. Antonína w kapli sv. Anny, nyní B. P. M. francouzské, genž přý gest bylo R u b e n s o w o.

Stavení rozličná kapitolnj.

Dě bádna měla kapitola základ na zachování stavení kanovníků; r. 1774 byly 4000 zl. w tom základu. Děkan napomínal kanovníky, aby ouroků z těch peněz na nic giného nevydávali. Když který kanovník umřel, nějaké gmění zanechal a residence w chatrném stavu byla, z geho pozůstalosti se dala opravit. Gať tu vždy potahování a gať tu správa! Když r. 1784 residence u cihelny powodeň porouchala, bylo ustanoweno, že tary, které nově wolený kanovník položí, na správu té residence se obrátí, což nově wvolený bude moci obstarati. O žebroto neschetná! tut chudoba cti tratí, proto že gest swévolná. Ti dobří páni o úroky ze 4000 zl. poctivě se dělali.

R. 1792 bylo určeno, že vždy po generální kapitole po sv. Petru a Pavlu se budou residence prohlížeti, žbali páni kanovníci také co wynaložili.

R. 1774 w piwowáte nebylo stádku, nesmělo se z Wyšehradu do Prahy přímo vyháwati, děkan bral pro sebe pivo z Krče. Za to se stáwělo w zámku na hradě a špitál sv. Bartoloměje,

wápno a cihly z Wyšehradu, co gich tam bylo, odcházely. Grabě Wějník měl správu nad sw. Bartoloměgem. Tento pán byl weliký dobrodinec kapitoly Wyšehradské.

R. 1776 ěubernium opět zapovědělo cihly a wápno z Wyšehradu do Prahy woziti. Kapitola si wedla stěžnost u dwora a tu dostala r. 1782 práwo wápno a cihly do Prahy prodávati. —

Před 200 léty a dříve již powolila kapitola řezníků u sw. Alžběty masné krámy postawiti a místo k tomu glm zaprobala. Konečně si obec neb. řezníků cedý to místo i krámy přiwlastňowaly; byl o to soud dosti dlouhý, konečně kapitola wyhrála a r. 1781 masné krámy Antonínu Bohánu, řezníku a měšťanu Wyšehradskému prodala za 326 zl.; nynj stogt na tom místě dům p. č. 57. Přes dům, genž také Bohánowi patřil, byla kapitolnj pekárna, kterouž byl Weseleý Janu Johnowi kupci za 400 zl. prodal.

R. 1786 opatrný magistrát Pražský zapomýdal děkanowi Wyšehradskému we wlastnjch potřebách s prámem přes Wltawu na druhou stranu plouti.

Toho roku se stala úmluwa s bankálnjm úřadem o místo strážnj u řály.

Vikáři a choraliště.

R. 1773. byl probosstským wířárem Josef Cháas a kapitolnjm Senf; tito žádali, aby měli něgaty přjdwes z Rosore; toho času byl také třetj wířář. R. 1776 se dostal Cháas do duchowního domu k sw. Karlu na odpočínutj. Otřj Senf se dostal za probosstského wířáře, a na geho místo přišel Karel Tauer, kaplan ze Skalky. R. 1778 byli tito wířáři: Otřj Senf, Josef Mottel, Karel Tauer. Choraliště: Wáclaw Ettl, Jan Gedlička, Karel Richter, Wogtěch Rudera, poustewnj byl Filip. Žádali o přjdwes z Rosore, dostali pro zatjm prwnj po 8, druoj po 6, a třetj po 3 zl. Tauer se dostal na řadu do Řemede Bělé za wířáře, přigat byl po něm Wogtěch Malina, kaplan ze Skalky.

R. 1782 po Malinóvi přišel Slawj; t. r. dne 3. června umřel Jozef Mottel, muž pokorný ve své po-
winnosti, věrný a pobožný. On za času děkana Šufnechta
vikářoval na Vyšehradě, dostal se pak wen gafo misionář na
faru, pak se opět na Vyšehrad nawrátil, a stonal aš w 56. roce
věku svého. Po něm přišel Antonijn Gruncel.

R. 1791 na slavnost sw. Petra a Pavla měl Gřij Senf
drahotný, byl již na Vyšehradě 43 let. Při maturě ge držel,
gaš pontifikoval Šulfftein; Senfowi děkan paranimfo-
wal, Jozef Slawj byl diafonem, Gruncel pobjahnem.
R. 1795 dostal z náboženského základu penfi.

R. 1797 umřel Jozef Slawj w 77. roce věku svého
na hnilou zimnici, byw 15 let vikářem. Dosazen byl kněz Men-
čik. R. 1800 byl za vikáře přigat Jan Kaviar, Francouz,
s tou výminkou, wymůžes-li si ob zemského řízení powolení w Če-
chách se zdržowati. On se w krátkem čase tať dobře modlitby
w Čeště řeči říkati a čísti naučil, že ani znáti nebylo při něm, že
Francouz gest.

Kostel sw. Alžběty přisouzen kapitole.

R. 1770 Bernwolf, úředník obce Pražské, přivedl lid na
Vyšehrad, aby sebral střechu s kostela sw. Alžběty, z čehož hrozné
pohoršení powstalo. Lid Pražský musil odegiti. R. 1774 nové
takové pohoršení se stalo tím, že w únoru přede dnem hrobníci
hrob u sw. Alžběty kopali a tělo mrtvé nějaké nekatolické osoby
sem z Prahy přivezeno bylo. Lid šel právě na mši sw., bylo to
w neděli; ten se domníwal, že suab gsou to zloděgi i powstala
celá bouře z toho. R. 1776 dne 20. dubna se kostel u sw. Alž-
běty seshpal. Hned kapitola, hned Bernwolf strážě ustanowil,
aby žádný nic neodnášel, aniž odwážel. Mezi tím si wymohl ma-
gistrát od gubernium powolení, aby se mohli kameni, cišly atb.
odwážeti. — Dne 7. června počali Rowoměstští woziti, kopati,
těla s trahlymi wykopáwati, sem tam pohazowati a do rumu a
kamení powrchně zahrabáwati. Kapitola dorážela na gubernium, na
krasný úřad, syndikus Feigel nad mjru důtklivě spisy psal,

Novoměstští odváželi až do 18. června, a tu přestali. Gubernium nechťelo povolení, které Pražanům dalo, naspět bráti. Dne 19. srpna byla kapitola poukázána na právní cestu a magistrátu zatím opět kostel přičknut.

R. 1779 dne 24. června stala se úmluva mezi kapitolou a magistratem, takto: Zbořený kostel až do gruntu se vším právem patří kapitole (tedyto Novoměstští prvo vše potřebnější a potřebnější odvezli do hořejší Krče a ginam, t. p. mramorový kámen gedem 4 lokte dlouhý a 2 lokte široký), náhrady nemá žádná strana pohledávati. Pole emfiteutické kapitolní připadly zcela ku sv. Bartoloměji beze všeho úroku a kanonu. 4 domy, gež si Pražané přivlastnili, pod gegích právomocenství zůstanou, jen že se vyměří, aby dále nesahali; tak se skončila tato rozepře, která trvala od r. 1663. Dne 27. června se stalo odemzdání.

Stavení školy normální na Vyšehradě.

Na místě, kde někdy stál špitál B. P. M., později gen kostel pod gménem sv. Alžběty, gež kapitola z rukou magistrátu Pražského s takovou tíží vynutila, byl položen základ ke škole normální ob Antonína Běsélého děkana, u přítomnosti Ferdinanda Rindermanna, rytíře ze Šulšteina, probosťa Vyšehradského a ředitele škol normálních v Čechách, celé kapitoly a obce Vyšehradské. Do základu do kamenné přehrádky vložen byl kalendář ob r. 1786, mince gedna asi 30 kr. ceny s nápisem: Melius dare, quam accipere a list s gménem probosťa a děkana. Prvo v rozličných místech škola byla, asi tu, kde učitel bydlel. Nachází se též gméno školka naproti cihelně; zdá se, že se tu také dítky scházely. To stavení povstalo z nařízení školní komise ode dne 29. května 1785. Školka stará se probala, obec musila třetí díl vybání forováním a dělníky obstarati; kámen a cihly se braly ze zbořeného kostela, probosť, děkan i kanovníci každým něčím ze svého přispěl a kapitola jako vrchnost z pluvialní kasy musila 200 zl. doložit proto, že ginde nic nebylo. R. 1788 dne 2. května byl ustanoven den 8. t. m. ku svěcení školy. Ráno v 9. hodin měl

kanovník Josef Florentin farář, správou mši sv. i duchu sv. s parantním gáhnem i pobgáhnem. Po mši sv. děti šly z kostela do školy; spolu s ní páni kanovníci v talárech, totiž: Michalovič, Augustin Florentin, Ryba, Zígšan, Berthenpreis, Kroilo; u školy byli přítomni rabotným trubením. Přítel kráský komisař nad školami v kráši Konštantín Willflinš. Ke škole se oblékl pan děkan do oděvu kostelního, posvětil školu, měl řeč k dítkám, rodičům a učitelům. Franěk měšťák písař, děkovał gménem obce kapitole i dobrodincům, také jás gménem Pléwa na místě všech spoluzáků poděkovaný učinil. Tak byla mládež Vyšehradská do nové školy uvedena. Toho r. dne 12. srpna bylo první sloužení u přítomnosti probosťa a děkana k úplné všech spokojenosti. Učitel byl Jan Geblička, muž vážný, ustanovil fundaci na mše sv., po něm r. 1807 Bogtěch Ropera; pak r. 1811 se dostal za učitele Štěpán Mladý, právě gestě mladý. Dítka měly v gedné světnici pořáde hosti místa až do r. 1826; rozličně se to kličovalo, až r. 1830 učitel gednu světnici postoupil a z komory v kuchyni se genu pokojil na místo ni zřídil.

Učij J. M. P. na Vyšehradě.

Pokud Vyšehrad vyhražen byl z arcibiskupství, měl své zvláštní pobožnosti, a Pražané i obyvatelé okolní kostel u veliké vážnosti měli. R. 1778 dne 13. srpna bylo, co snad Vyšehrad stál, poprvé vedeno procesi z Vyšehradu na hrad k sv. Vitu, aby Bůh dal zeměpánu vítězství. 2000 lidí, 3 Vyšehradští vikáři, 2 duchovní z konviktu, 4 choralské a školní mládež v tom zástupu byli. Procesi toto se bálo nařízením arcibiskupovým.

R. 1779 dne 14. dubna bylo slavné procesi na Vyšehrad ze Starého města za děst; téhož r. 21. dubna opět procesi z Malé strany a z Nového města; roku samého 27. dubna bylo procesi z Vřezan, ze Zlatav, z Hrnčír a z Kunratic. Kapitola Vyšehradská obyčejně procesi Pražské přimitala. Dne 14. dubna byla kapitola zaneprázdněna a opominula to učiniti. Dne 28. máje

bylo opět procesí za běst; Malostranství šli na Vísou horu a Staroměstští na Pražský hrad a to na výbor, že glih fanovníci poslepu w insulích nepřítivili; Nowoměstští přišli sami na Vyšehrad.

R. 1780 přišli dne 4. července Olšovští, 5. Nowoměstští, 7. Staroměstští a 13. Malostranství s procesím na Vyšehrad, — an se po roce byli umoubřili. R. 1781 3. máge přišli Nowoměstští ráno procesím, a po polebni hogně přšelo; 7. máge Malostranství, 20. Olšovští, 22. Staroměstští s hegtmanem svým, hrabětem *Harتمانem*; dne 23. silně přšelo; 25. opět Nowoměstští, 26. Malostranství; 2. června z Břežan, že Zlatník atb. procesí přišli; druhý den byl hogný běst. 7. září celý magistrát Staroměstský s procesím na Vyšehrad přšel.

Roku 1782 dne 12. června přišli Staro- i Nowoměstský magistrát, dne 16. Olšovští, 26. bylo hlavní procesí, wšedá 3 města, wšichni řábowé i řehole, študugici i wešterá školní mládež i Vyšehradu putowali; druhý den hogný běst přšel. — 2. července okolní faráři, úředníci Břežanského panství s lidem wešli procesí na Vyšehrad, hogný běst byl před i po procesí, což i w nowinách oznámeno bylo.

R. 1784 dne 27. máge Staroměstští, 28. Nowoměstští, 29. Malostranství procesím přišli, a 30. hogně přšelo.

R. 1785 byla 28. února, 1. a 2. března po wšech farách Pražských pobožnost s wystawením welebné swátosti oltárnj, aby Bůh chránil od powodně.

R. 1786 w červnu procesí přicházely na Vyšehrad. R. 1789 na zvláštnj nařízení knížete arcibiskupa dne 2. června farář Olšovský, Zlatnický, Gircanský, Kundratický přiwedli hlučné procesí na Vyšehrad ke 3000 libi, po dvou dnech hogně přšelo.

R. 1790 takměř po celém Českém království weliké sucho bylo, okolo Prahy celou zimou žádný sníh, na jaře žádný běst. 3. máge okolní faráři gat obyčegně procesím přišli. Dne 4. ústním uatřením arcibiskupským faráři Teguskému procesí z celé Prahy i Vyšehradu šlo, ke 20000 libi zde býti mohlo. To procesí wprawázeli wšichni faráři Pražští, celý magistrát, genž taté 6 liber

svícek na obět přinesl, wšickni řeholnj řádowé, wšechy latinště školy menšši, mládež wšech školnj.

Divno toto při tom processi, že se bálo schwálenim arcibiskupským, i konšistorijnim, též guberniálnim, ačkoliw byla již zapověd taby processi bržeti. Lid ale na tom stál, aby na Wyšehrad processi za běšit wedeno bylo, protože ze stússenosti wěděl, že nebe běšit spíše wydá po processi na Wyšehrad, než aby na některé jiné místo swaté ano i na hrad Pražský šse weblo. A odpoledne také hogný běšit byl. Dne 4. čerwna Gilmowští přišli.

Dne 12. t. m. mnoho Pražského lidu na Wyšehrad dopoledne i odpoledne se modlit přicházelo, i wečeru hogně přšelo.

Dne 13. toho měsíce Nowoměstij a Staroměstij s magistrátem processim na Wyšehrad přišli; Malostranskij žůstali doma. Pan farář u sw. Mikuláše prawil, že wčera přšelo, není tedy třeba, dnes za běšit prošiti, kanowník R y b a měl při té pobožnosti kázani. Ačkoliw skoro každý den processi na Wyšehrad přicházela ze wšech stran, dne 27. t. m. ze wšech tří měst přišla zase městská, prwnj zase Malostranské, druhé Smichowské, třetj Nowoměstské, čtvrté Staroměstské processi; také po 2 dni hogně přšelo.

R. 1791 dne 5. čerwna w neděli přišel zástup lidj w pěkném pořádku z Pobřkaj bez korouhwy a bez duchowního před obraz P. M. Dětowské se modlit; dne 6. a 7. přišli také zástupowé z Nowého města po poledni hogně přšelo.

R. 1784 dne 12. čerwna uwelebil se spolek Augšpurtského wyznání wjry do kostela sw. Michala na Nowém městě, i obdržel tentýž kostel za modlitebnici.

R. 1795 w mági a w čerwnu skoro nepřšelo, oblii tedy chudlo na polt, lid Pražský žádal u gubernium o powolení giti processim na Wyšehrad, nedostal ale odpowědi. Dne 10. čerwna sešel se lid u sw. Štěpána w znamenitém počtu, srownaw se pořádně, processi bez korouhwy a kněze na Wyšehrad wedl, spjwage nábožné písně. Druhý den to samé se stalo, wždy ráno okolo 7. hodiny. Odpůbne okolo 4. hodiny filný běšit přišel. Dne 12. opět pobožnost takowá se wykonala na poběkowánj. Po Praze se stal třit, že se takowé processi běge bez powolení gubernium.

Těžkoši strany drženj statku Kosofského.

Je Kosof W y s i n ě r o w s k ý při kapitole se udržel, gest znamením, že zgevně tu řízení Boží gest, aby nebyl košel zcela služebníkú zbowen. W bídém stawu kapitola ten dworec od W y s i n ě r a po L i l i e n t h a l o w i dostala. W y s i n ě r muž starý nechal wšse docela ppuštnouti. W kapitole nebylo hospodářského umění, ani mnoho schopnosti a peněz se wždy nedostávalo, wšsady byly pytle děrawy. Dle toho Kosof málo wynášel a řbýž geg pronagali, gestě mñ.

R. 1780 bylo tudiž gednohlasně určeno: Prodegme geg, prodegme geg dworským powolením. Mezi tím wyšel patent o robotě, aby na wětším býle robota naturální přestala, dworn aby se rozděliti, a zboží poddaných ob wrchnostenského aby se náležitě a úplna wymjšlo. Dwornj rada H o ě r stál na tom, aby kapitola Kosof rozdělila. Kapitola se bránila a dokázala, že sama může Kosof obstarati w hospodářstwj, sebláci se uwoliti, že čtější tat blonho robotowati, dokawáde kapitola wrchnosti jšťane. A tof bylo přičinou, že kapitola Kosofe r. 1784 neprogala pann F u n t e n b e r k o w i, který gi 600 zl. nádmu nawrhowal. Byla gind bouře na Kosof. Kapitola dostala powolení Kosof podržeti pod tím, aby W š e l i š y prodala; r. 1785 přišla otázka ob zemského řízení, zbalí se to stalo. Měla W š e l i š y prodati proto, že duchownj společnost dostala zápowěd wice pozemských statků sobě zosobowati neb nabýwati, než gich glž má.

R. 1786 zemské řízení statek Kosofský za propadlý wyhlásilo, a kapitola měla wšsedy užiti ob r. 1763 nawrátiti, poněwadž bez powolení zemského tento statek měla a ho užíwala. F i š k u s kapitola žalowal, a ta byla odsouzena, ob L i l i e n t h a l a odsázaný statek bez náhrady odstoupiti, přjgmy ob r. 1763 až r. 1785 nahraditi, a 16 zl. 8 fr. práwných útrat zaplatiti. Kapitola se obrátila na appellaci; appellatione 17. dubna 1787 rozsudek práwa zemského docela zawrhla we wšech bñlech a uznala, aby kapitola Kosof podržela; F r a n t i š e k W ě ž n í k byl presidentem u appellatione.

Paměti hodný jsou důvody a podpory tohoto úsudku, gičť gest 12 udáno :

1. Že gest tento dvůr nabánj kostelnj.
2. Žiřkus je nemá proti fundacim kostelnjm brogiti, a kapitola nemá z ohledu fundaci giněho zástupce hledati než řiřkusa.
3. Vyřby kapitola byla z ohledu toho dvora co zaviniła, proto že nemůž fundace kostelnj trpěti.
4. Patent ob r. 1753 zde neplatj, proto že Kořoř ne kapitole, ale na fundace pro služebnjř obřázana gest.
5. A řby tento patent na Kořoř se obrátil, geřtě řiřkus Kořoře nebořtane, proto že ten patent za propablé ony řatřby duchovní prohlășuge, řbyž by ge řpolečnost měla a niřby se nebyla řlășila o práwo mageřtu toho řatřku. Kapitola se ale řlășila a powolenj má Kořoř podržeti, řbyž naproti tomu Řřellřř prodá.
6. Že kapitola toho geřtě nečinila, proto neřratj řotel fundaci na Kořoři.
7. Za wina padá na řředřtawené úřady gařo na řapitolu, ne pař ale na fundace.
8. Patent ob r. 1753 nemá řádné moci nynj na Kořoř, poněwadř r. 1763 kapitola powolenj dořtala Kořoře uřřiwati.
9. Že kapitola Řřellis neprobala dle nařřizenj ob r. 1763, nemůž Kořoř proto řratiti, poněwadř w tom nařřizenj není určeno, že pod řratou Kořoře má Řřellřř prodati.
10. Žiřkus nemá nic giněho dělati, ueř na to dotřrati, aby Řřellřř byly prodány, w nařřizenj ob r. 1763 neřkogi, že powolenj řřjeti Kořoř se beře nařpátek, pařli se Řřellřř ueř prodagi.
11. Kapitola není powinna wraceti uřřřř z Kořoře, proto že ona gič nebrala, ale řlužebnjci řotelnj, a ti měli práwo gič uřřiwati proto, že w zemřřřř deřřřř i u řiřřalu za dědice Kořořřřř řatřku byli prohlășeni, a řádnř tomu neobporowal a od něřbegřř řomife nad fundacemi gařo řatowj we řřřřřřř řaznamědni byli.
12. Úřraty řřřřnj ani gedna ani druřá řřana nebudě plařiti proto, že řáždá má gedě řořřubek pro řebe. Tento řořřubek byl revidowán a potwřzen. R. 1787 dne 22. řiřkopadu, ode

dwora 3. listopadu r. 1788. Dne 31. ledna dostala kapitola nařizení, aby za 3 měsíce Wřelisy prodány byly. R. 1795 žádala kapitola o prodloužení lhůty, aby správu dala, proč Wřelisy nejsou ještě prodány. Dostala jí kapitola strze zemská práva, prodávě vypsalá třikráte, a nikdy nebylo kupce. Teď r. 1796 dne 10. června N. E. 19472 dostala kapitola povolení ode dwora, Kosoř Wřelíngrawský na sebe do knih wřeliti dala tu lepší výživě služebnější kostelních.

Fundace Placarowa, Lilienthálowa, kapitoly třpělý.

P l o c a r děkan uložil 5700 zl. do konwiktu, aby dva knězi obtud na Wyšehradě mši sw. čili. Při ustanowení semináře generálního konwiktu přestál. Kapitola žádala peníze spárky a slastněge dostala, ale teprw r. 1792; a sice, aby z úroků 400 mši sw. čteno bylo. Mše sw. byly rozděleny takto: děkan 50, kanownjci po 41, vikáři po 35. dostali, kostel 40 zl., kostelnjci 3 zl., za asistence 26. zl.

L i l i e n t h á l založil fundaci u bosáků Auğustinů u sw. Kateřiny 7000 zl., aby knězi obtud na Wyšehradě mše sloužili a spowjwali. Auğustini byli wyzdwiženi, kapitola žádala, aby se powinnosti fundacni wykonávaly. Auğustini ob sw. Kateřiny, bydleli u sw. Tomáše na Malé straně. Gubernium nařídilo, aby knězi z Malé strany na Wyšehrad dle fundace chodili. Oni nechťeli. Gubernium nařídilo Benediktinům w Emauzích, aby oni ty powinnosti wykonávali; i tito tak nečinili. Peníze připadly náboženskému základu a mše sw. přestaly, vikáři Wyšehradští musli zbarma sloužiti. Jesuité dostali od děkana **P l o c a r a** dwůr Kostiły za malý penz a kázawali za to na Wyšehradě. Jesuité byli wyzdwiženi, Kostiły připadly k náboženskému základu, a kapitola musila na se kázání wjiti. — Rozlični služnjci, jako pan baron **H e n n i ě r** s 1100 zl., hrabě **K o l o w r a t** s 8000 zl., pán na **K o n s p e r k u** s 5000 zl. dostali powolení r. 1784—1786 me 28. leteč po půlletních lhůtách a částkách ty fundacni peníze do řasy stawowstě sládati. Kapitola ukázala, že gen strze **H e n n i ě r a** fun-

bace 132 zl. 52 fr. tím způsobem strati a tehdyž magic 52000 zl fundacních kapitálů, na těch že bude tratit 6281 zl. 26 fr.

Dalo si ale řízení přec říci a změnilo své předsevzetí.

Probosť Šafgö a Šulstein.

R. 1781 dne 17. října došonal život w 55. roce věku svého *Č e s l a w* hrabě *Š a f g o č* w domě Seblečém na Starém městě w Praze, w osadě Karmelitanské sw. Hawla; dwadce let probosťstwowal a kapitolni swobody je wšši sily své háčil a zastával, dědicem učinil wlasty špitál. Dne 24. prosince r. 1781 byl na probosťstwj dosazen *F e r d i n a n d K i n d e r m a n* ze *Š u l s t e i n u*, děkan u *W s s e c h S w a t h c h* na hrabě Pražském, pro své zásluhy o zvelebení štol s tou výminou, že dohlížení a řízení štol obstaráwati musí. Dne 29. června r. 1782 na den sw. Petra a Pawla byl installowán od děkana *W e s e l é h o* — ze světských panů žádný nebyl přítomen než *B i e n e n b e r g* kragšť. R. 1788 byl *Š u l s t e i n* scholastikem u kostela sw. Wíta na hrabě Pražském; r. 1790 dne 4. července byl posvěcen na biskupstwj a usazen do Litoměřic. R. 1801 dne 25. května usnul w Pánu w Litoměřicích. On byl gebiná wlditelná podpora kapitoly *W y s s e h r a d s k é*, onť přičinou, že w těch zmatkách nebyla potlačena a vyhlašena. On byl miláček císařůw; neopovážil se ani arcibiskup, tím méně konfisor co proti kapitole počínati, zvlášťe dožadůwe w žubernídní radě sedáwal. A že císaře na ginou myšlénku přiwedl, aby kapitoly *W y s s e h r a d s k é* nezrušil, uslyššime.

Kapitola w negwířšjm nebezpečněšjm.

R. 1782 wytwířl císař *J o s e f* wššech wýhrady; stálo ale, že pobbáwa wššech řehole, kapitoly a duchowenstwo biskupům a ohledu učení a mrawů quoad objectum doctrinæ et disciplinæ.

R. 1784 wyššel patent, aby wššech kapitoly kolležiátní byly buď we fary proměněny, aby pěči dšši wykonáwaly, anebo zboží

gegich t nabanj nowych far obráceno. Nařídila konfistor, aby poznamenánj dala kapitola wšech prebendarů a powinnosti gegich, což kapitola w skutku welmi mistryně učinila. Císař nařídil, aby gen u biskupských metropolitních kostelů 12 kanovníků bylo.

Na Wyšehradě bylo místo kanovníků prázdno, kapitola chtěla woliti; probosť Šulsteyn radil, aby kapitola pohodlnějšiho času dočkala. Po roce přece žádali, když již dwoge kanovníctwí wenkomstě uprázdněno bylo; i dostala odpověď, aby toho nechala.

W těchto strašlivých dnech dne 27. prosince r. 1788 stráž na Wyšehradě okolo gebné hodiny s půlnoci widěla kostel neobyčejně osvětlen. Wogáci obešli kostel, poslouchali, domníwajíce se, že by zloději tam byli. Nic neslyšeli, gen swětlo neobyčejně po celém kostele widěli. Šli okolo půl druhé ke kostelnímu a gubili geg. Kostelník a geben wogát wešli do kostela, druhý jštal u dweří státi na stráži. Kostelník s wogákem kostel prošli a nic giného newiděli, než lampu obyčejnou hořící. Widěnj toto wogáci druhý den swým předstawaným oznámili. Děkan Weseleš to znamenaw, wzbýchl, aby to Bůh t dobrému obrátil.

R. 1790 byl probosť ob Josefa císaře biskupem Litoměřickým učiněn, a sice s tímto doložením: Žitenice statek probosťstwj Wyšehradského připadne na wzbýchy t biskupswj Litoměřickému; kanovníci na Wyšehradě jsou do wyměření, a děkan má s kaplany zůstawatí faršce powinnosti. O tom Šulsteyn uslyšew, že biskupem býti má, radowal se, že ale také kapitola Wyšehradská stažena býti má, nad mjrnu se zarmoutil. Pospíchal do Wjdně, aby mohl s císařem mluwiti. Mluwil s císařem a dne 29. února r. 1790 takto děkanu Wyšehradskému psal: Welmi smutný gest dnešnj den, wéwodkyně Alžběta má pohřeb a císař ráno w půl šesté umřel. Nowého krále čekáme dnes neb zejtra. Dynamugi dnes něco, co gsem tagil: dne 29. ledna spogila milost císařská probosťstwj Wyšehradské s biskupstwj Litoměřickým a nařídila, aby na Wyšehradě z ostatních osob fara se zřídila a ustanowila. To mě newysřowitelně bolelo, ačkoliv gsem na tom stál, aby kapitola we swém stawy jštala. Prosil gsem, představowal gsem, stbowal a switěžil gsem; w pondělj t. g. 15. tohoto měsíce Orho Mloř swošla, aby se na Wyšehradě nic neměnilo. Bylo

určení první císařské zadrženo až do 29. ledna, a proto nebylo kapitole oznámeno. On neměl takové radosti z biskupství, jako že kapitola zachována byla, ačkoliv bych byl při zrušení gegim nic nestratil. Dne 18. února ve Vídni dáno nařízení, že probosťtvoj Vyšehradské s biskupským litoměřickým spogeno zůstává, na kapitolu dále je to v negmenším působiti nemá. Po smrti Z o z e f o v ě stamové Čestij dostali nařízení, že probosťtvoj Vyšehradské s biskupským litoměřickým spogeno zůstane jen do smrti Š u l f f t e i n o v y; což se také stalo.

Duomenitá změna v kapitole.

Při zřízení kostela a kapitoly sv. apoštolů Petra a Pavla na Vyšehradě od krále Bratislava byl probosťt, děkan a 12 kanovníků, mezi nimi první kustos, a druhý scholastik kostelní prelát. Až do času zboření Vyšehradu byl probosťt, děkan, kustos, scholastik a 24 kanovníků, genž menší a větší prebendy měli, ale všickni na prebendách byli. Kapitola tak všeho zboží zbarvena byla, že sotva gednoho kuže uštvila po bouřích husitských.

Posloupnost probosťtů, děkanů i kanovníků se zachovávala ale tak, že s počátku 17. věku na probosťta, děkana a 12 kanovníků uvedena byla. Probosťt, děkan a gedn kanovník měli důchody, ostatní byli na farách, všech práv a svobod kapitolních užívali stejně, jen důchodů neměli. R. 1737 papežskou bullou a r. 1747 dekretem Marie Terezie určeno a stvrzeno bylo, aby mimo probosťta a děkana 12 kanovníků a ne více bylo. Což bylo prvé kapitole svobodno. Berghauer se snažil, aby 5 prebendovaných chtělo neprebendované vytísnouti z právomocností kapitolních, aby v řízení duchovním, kostelním, městským a hospodářským podílu neměl. Při zemském řízení gestě tehdy nebylo rady duchovního, byli sami světskí páni a katolíci, nepřipustili, aby se každý přišel a pořádku na vše strany křivda dala ob lidových, nevdávných, pyšných a marnosti žádostivých lidů, ať byli duchovní neb světskí. Kanovníci menší podřizovali právo kapitolu řídit rovně jako sádelní, až když vše zvrub na vrub obracováno a

ruffeno bylo. R. 1787 dne 2. února nařízení císařské vyšlo, že budoucně při metropolitánských kostelích probost a děkan a 10 kanovníků, při biskupských kostelích ale jen 8 kanovníků býti má, o kolležiátních se ani zmínka nebála. Gubernium ale obrátilo to nařízení také na kolležiátní kapitoly. Velmi moudře dáno kapitole ku frozumění, že 4 kanovníci sjelelní postačí pro Vyšehrad a 6 kanovníků titulárních aby bylo. Tito titulární měli býti ale do docela což giného, než bývali na Vyšehradě až dosaváde kanovníci wenkovští. Škádlo se neustále řízení země o počet kanovníků, a kanovníci sjelelní s kanovníky nesjelelními o práva kapitolny. Dne 24. května r. 1794 vydáno bylo dworské nařízení, že má býti na Vyšehradě probost, děkan a 6 kanovníků prebendovaných a 6 titulárních; wolení prebendovaných gest swobodno, titulární kapitola předsawj, po arcibiskupu a po gubernium k císařskému potwizení předloží, za což každý titulární gafo u giných kostelů 100 zl., nyní 50 zl. tary položí. Počet byl ustanowen, ale o právech nedorozumění zůstalo mezi sjelelními a wenkovskými. Tito pro sebe i pro potomky své právomocenstw zachowati se snažili. Děkan držel s nimi. Sjelelní 6 otázek na gubernium zadali, gafo newinně se tážali, gať se zachowati magi, aby proti zákonu nezawabili. Vyšlo dworské nařízení od 6. září 1794, gež ustanowilo:

1. Šest sjelelních kanovníků jsou kapitulární, a wolení gich se děge strže scrutinium.

2. Šest wenkovských kanovníků, ti jsou pouze titulární, ne pať kapitulární, a wolení gich se děge jen ústně, předsawj se k císařskému potwizení a zaplatí gmenovaných 100 zl. tary cís. Sjebla w kapitole nemagi, ani mohou woliti, ani wolení býti k hodnostem kapitulárním. To znamená vox activa et passiva.

3. Titulární magi býti ale w kapitolnym kostele installowání, a útraty installační muségi nésti. W kostele magi stálum, magi práwo přítomnu býti při slawnostech a tu pobíť bráti we wšech právech a přednostech kostelních gafo kanovníci kapitulární čili skuteční.

4. Stalla ale teprw po sjelelních a skutečných kanownicích dle státi gim patři.

5. Kdyby některý titulární za skutečného kanovníka na prázdnou prebendu přigiti žádal, má kapitola mezi stegnými zásluhami s jinými ohled vzíti, zdali by byl schopen ku kázání a ku zastávání kanovníckých povinností, nemá ale při instalaci za skutečného kanovníka žádných výloh míti.

6. Tehdáž byli tři wenkowskij kanovníci na žtwe: Jozef Maršálek, Wáclaw Zatočil a Matěj Kroilo; ti mají řád, sjídlu a hlas w kapitole podržeti až do své smrti jako skuteční kanovníci. —

Proti tomuto dworskému nařízení powstali tito tři kanovníci z té příčiny, že taková změna se stala na žádost gen sibelních kanovníků, nikoli tedy od celé kapitoly. Děkan sám psal osobně na své přátele do Wjdně, na hraběte R o t h e n h a n a a na dworského radu M a v r a, žádal aby práwa kapitolní stázy netrpěla; wenkowskij důtklivou síjžnost u dwora žádali, načež ale dne 25. čerwna r. 1795 odpověď byla dána, že to má tak zůstati, gak posledně bylo ustanoweno. Na to tehdy spůsob instalace i přisaha při kanovníckých titulárních změněna byla. R. 1817 opět titulárním kanovníkům napadlo žádati u dwora o práwo sjídlu a hlasu w kapitole, byli ale dne 19. kwětna r. 1818 odmrsšěnt.

Cizkopi s obci Wysshehradskou; Magistrát zrusšen.

Soudu a mržutosti nebylo konce, gaskoliw obec děkana obprosila a slibila, že bude w pokogi. Gubernium obci poukázalo na cestu práwnj pod zastoupenjím siskálnjho úřadu we třech měsících, aneb že se jim wěčné mlčení ukládá. Město se ani po 19 měsících na práwnj cestu neuchýlilo, proto že nemělo peněz. W předešlém soudu sbírku na útraty udělali a sebrali ode wšech wlastenců 10 zl.; wybání bylo 250 zl., tedy ostatní wypůgčili se na hypoteku domu radnjho. Kapitola ten bluh platiti nechtěla gakowchnost, a tu měla rada Wysshehradská co dělati, než 240 zl. dohromady sehnala, gaskoli měšťané horliwji prawili, že posledni řabát wynaložji, aby zahágili práwa. Může-li ale kdo hágiti, čeho nemá! Čas ohlášení ku práwnj cestě prošel, tedy bylo nařjzeno

14. října r. 1779, aby obec Vyšehradská více se neopomáhovala o právomocenství gate proti vrchnosti se hlásiti. Pragští úřad chtěl r. 1781, aby měšťané na Vyšehradě nějaký wogenšť pluk ze své společnosti zřídili. Oni žádali ponížene, aby jim milostivá vrchnost peníze k tomu dala, že to rádi učiní. Zůstalo to bez měšťtých wogátů, a hle, Vyšehrad posub stoji! Skrze wšedka taková hrozná léta se probrala obec Vyšehradská se svým primasem, purkmistrem, radními a staršími obecními, nemagice žádných obecních příjmů. Nagebnou přišlo císařské nařízení, aby spravování právomocenství wšudy w městech vrchnost na se wzala, neb aby na jiný vrchnostenský právomocenství úřad ta správa byla přenesena, nepřebýwá-li takowému městečku čistých důchodů 450 zl.

Vyšehrad neměl žádných příjmů, aby mohl ročně 450 zl. ugišiti; musil právomocenství provozování pustiti a vrchnost ge na sebe přigmonti. K tomu bylo třeba swětnice pro řízení, místo pro statarwn, práwního pisáře a posla strážního. Obec postoupila za nějaký roční plat swětnice a komory w radním domě. Vrchnost nežádala za přigeť toho gha pranic; ale práwní tary ustanowila na wybrzení práwního, pisáře a služebníka. Pisářem byl wždy pisář hospodářského kapitolního úřadu. Obstarání knih gruntowních, inventář, poručenský s účty sobě vrchnost zwláště zanechává; rozeře práwní a soudy a pogeďnání pozůstalosti patři práwnímu, geu pozůstalosti duchowní při kostele Wyšehradském vrchnost wymíná sobě.

Tak bylo umluweno w kapitole r. 1787 dne 3. prosince, a r. 1790 utwřeno. Ku spřádání pletek politických toho roku ustanowila vrchnost za rychtáře Antonína Ehlingra, za starší obce: Wogtěcha Hubacia a Antonína Bohana, kteřž tyto powinnosti bez úplatku na sebe wzali; z radnice platila vrchnost ročně 24 zl. Tak to mnohá léta bylo, až obec zwláštního knihowního si ustanowila, geň wšedky gezi obecní důchody z práwních tax i nágem z obecního domu spotřebowal.

Kanovníci sjedlní a první pouze titulární.

J o z e f N o f f e r gsa na Vyšehradě kanovníkem sjedlním 48 let — 27. ledna r. 1794 v 97. roku věku svého byl pohřben na hřbitov kostela Vyšehradského; poslední léta téměř o zrak přišel a tu ani z domu nemycházel; bydlil v residenci u štátn. On ve škole viničnu z dělal, vzácné keře vinné nasázel a potěšen z toho měl, když některý hrozen, genž dvě libry i více vážil, arcibiskupu Pražskému darem podati mohl. Byl milovník knih, hodnou sbírku gich měl. Kapitole daroval spis dogmatický 23 dílů Eusebia Amorta. — Historii Českou od Golbasta a pojednání o přednostech řádu světského od Ludwika Sabbatina. Založil nadání na 4 mše sv. ročně. Na jeho místo wolen byl **F r a n t i š e k D n d r á k**, rozen v Benesově, farář Písecký, bohosloví bakalář; wolen 30 června 1794. První wolení titulárních kanovníků se stalo dne 5. října r. 1795; osm dofonalých a slowůtných mužů se o kanovníctví hlásilo, a zvoleni byli **S y n e k S t e g s k a l**, děkan Německo-Brodský, **J o z e f W o n d r á k**, děkan Chrástavský a **P r o k o p S t z**, farář Držkewský.

Nábytek kostelní r. 1798.

Stříbro.

	lotů
Menstrance stříbrná pozlacená se sprostými kaménky	60
Velký kalich pozlacený	48
Velký kalich pozlacený od W r b y r. 1729 darovaný	52
Malý kalich starobylého díla	32
„ „ s květinami	32
Pacifikál dílem pozlacený	41
2 konvičky s talířem	57
2 prostřední konvičky s talířem	42
2 malé „ „	42
Kaditelnice s loubou	53

	Lotů
15 zápon u psuviálů	97
Rafyfa	8
Belky řij	180
„ kalich ob Lillenthala	55
Kalich ob Hubacia	39
Malý kalich	26
Belky „	40
Starobylý kalich	33
Giborium	26
Pactifikál	31
Berla na hoře pozlacená	167
Swicen	17
Rafyfa	14
Propáček	9
Pontifikální řij	4
Talji	33
Konvice a mija	120
Kabitedluice s ložkou	80
Malá lampa	9
Oběti	4
Oběti, mistrné dílo	4
9 penjzů	13
Kování na misále	55
Toto vše r. 1810 na poručení císařské do mince k rozpu-	
štění přišlo.	

	lotů
Stříbrná ozdoba na měděné berli	18
Tabernakel u P. M. francovské	320
Korunky u P. M. deřtowské	3
Monstrance gotická	244
Belky kalich se subtilnou ozdobou	68
Reliquiář s perletj	1
2 konvičky s taljřem	64
Prsten s modrým šlem 1 1/2 zl. ceny.	
Pontifikální řij s kamjky rozličnými r. 1740 w ceně 6 zl.	

Cegnowých swjcnů ob těch n welkého oltáře na stolicích až do zlámaného w sakristii 52 kusů, lamp cínových 8.

Co se nyní w kostele nachází, vše bylo později od Řhuna zjiženo.

Deset rozličných aparátů, k jednomu patří 13 pluvialů, 13 infulí, 3 ornáty a 2 balmatify. — K gínému 12 infulí, 9 pluvialů. Jeden se nazývá Galašským, druhý Hubaciuský.

Mimo nahoře dočtených 16 rozličných infulí 4 tunicely, 5 párů rukawic, wel 7. — Jednotlivých ornátů barvy bílé 9, červené 5, zelené 8, modré 4, černé 10, rozličných barev 7.

Jednotlivých pluvialů 9; osmire fšaty se sochy P. M. w fšancích; rozličných alb 22, humerálů 25, rochety 2, kotny 3, superpelic 6; 11 komžiček, 30 korporálů atd.

4 červené chorální kabáty pro choralisty, 2 pro kostelníky, 10 pro ministranty; 4 černé pro ministranty. Ku okrášlení tabernaculum 7 kusů aksamitových, damasskoy balbachýn k welkému oltáři, damasskoych špaljů menších a větších 30 kusů; gíných damasskoych 13 kusů.

Korouhve 2 žluté a 4 červené hebbáwné.

Balbachýn čili nebesa hebbáwná bílé pudy s wšeligakými květy; jeden modrý a jeden poloatlafowý balbachýnek u P. M. Děstowsté.

Florentin a Maršálek děkanové. Genniger probost.

Antonín rytíř z Weselých zemřel w Pánu dne 4. čerence r. 1798 ráno w jednu hodinu po 26. letech děkanování swého. W skutku to byli hrozni a strasni časové pro kapitolu Wyšsehradskou; očitě gest wíděti, že Hospodin Pán wšsemohoucí a patronové swatí národu Českého to místo ostřihali a zachowali, aby poslední paprštěk a památka hory Wyšsehradu a geho sláwy, kteráž po wššeré Evropě a dále rozšířena gest, potlačena nebyla.

Weselý za celý čas nic k dobrému kostela a kapitoly ne učinil. Byl sice wážně, ale přec wesele žiw. On měl přiležitost kostel Wyšsehradský winit na negwýš ozdobiti. Z kostelů klášterních oltáře a gíné kostelní věci welmi šwostně za laciný peněz prodá-

mány byly, na Wyšehradě se všeho užiti mohlo. Zanechal fundaci na 10 mšsí sw. ročně; na chorálky za Amen při žalmu De profundis, genž se denně říká w kapli B. M. P., a na stolu obdával 100 zl. státní obligaci. Kostel dědil po Weselem 3387 zl. 52 fr.

Dne 2. října r. 1798 wolen byl Florentin Joze f za děkana; on mage peníze, žádal hned o potvrzení a o slaw rytířský w starou panstvem; oběho nagebnou dosáhl. Installován byl za děkana teprw neběti 7. po sw. Duchu dne 30. června, na který den také spolu své druhotiny držel r. 1799. Byla znamenitá slawnost. Probosť Šulstein byl tu slawností sw. Petra a Pawla bytem na děkanství na Wyšehradě. Dne 30. června wzal probosť děkana do kočáru, a geli na horu a zastavili u kaple sw. Martina; tu byli kanovníci, vikáři, 8 akolytů, chorálisté a weliké množství lidu pohromadě; počalo se obtud processí ke kostelu a do sakristie a obtud k welikému oltáři, kdež byla installace. Pak měl děkan pontifikální mši, a po ní přišlo dvě manželů, genž slawili 50letou památku manželství svého. Martin a Kateřina Remogowští, řemesla sladomnického, lidě sprostí, 10 dštek splobili, a 30 mnoucat měli, nebyly ale wšechny na živě.

Po wší pobožnosti byl na děkanství slawný kwas; 26 osob sedělo u stolu. Regwšší purkrabí hrabě Rager ze Štambachů, president ob zemského práwa, Fiskus, Mayer, opat Strahovský atd.

Florentin byl toho mínění, že mnoho dobrého uběhá; ale obdával, až nic za žiwobytí neučinil. Dne 16. března r. 1803 jefnul w Pánu, a w poslednj wůli teprw gmění své legafé rozdětil. Za geho času byla cihelna s wápenicí zaprobána, a šice za tolik peněz, že by nyní ročně wětší nágem se dostal z prážného mšsta ob každého dřewního obchodníka.

To gsou w probegích moudrosti ředitelů kapitoly Wyšehradské a bohatého Florentina. On prodal w Rosoži statek za babku, r. 1854 geg opět kapitola koupila za 12000 zl. stříbra. On své gmění obdával kostelu, ustanovil wšfeligafé fundace, přes 30000 zl. na hotowosti a w slawowšých gístotách na to žůstalo.

Fundace tyto jsou :

1. Tři chudí magi w zasvěcené swátty B. P. M. Mari-
ánské píše w kapli B. M. ffrancouzské obzobedne spřiwati.

2. Roční památku smrti slawiti, den před tím hodičky,
druhý den misse pontifikální za mrtvé, a dvě malé misse aby dva
vikáři čtli a denně geho gméno w modlitbě za zemřelé připomínali.

3. Aby kanovníci w neděli adventní a postní, též na gméno
Pána Ježíše a Marie Panuy při welké w kápiích přítomni byli.

Na gedného chudého přigde as widenstý a na kanovníka as
1 1/2 fr. stř., a ti ubozí vikáři magi za tu misi a 361 gména gme-
nowánj ročně as 12 fr. dohromady. Tuf patrná nesprawedlnost!
Powinnost žůstala a nádánj zmizelo.

4. Založil menší prebendu na Wyšsehradě pro oldátníka.

5. Na opravu školy Wyšsehradské 50 zl. obkázal. Za žiwo-
byti swého učinil nádánj u Milosrdných w Starém městě Praž-
ském, aby kapitola Wyšsehradská nemocného gedného wždy zaopa-
štěného měla. Druhé nádánj w domě nebudžimých na Karlově pro
gednu osobu. Tak alespoň po smrti prospěl. Děkan Weřelý
první a Florentin byl druhý, genž ne do krypty, ale na
hřbitow pohřbeni byli.

Na místo Šulsteina ustanowen byl dne 23. prosince
r. 1801 Prokop baron Henniğer z Ebertu, probosť
Gindřicho-Hradeč, a někdy kanovník Wyšsehradský. Geho zboží
rád oheň nawššřewowal. Poslední časy byti geho w Gindřichowě
Hradci šhořelo probosťstwi Gindřicho-Hradeč, a první léta pro-
bosťstowánj Wyšsehradského statků geho Žitenice šhořel, t. g. dwůr
a zámek. Od bydlil wěššim dšlem w Praze, pilně kapitoly bržel.
Tak byli tři probosťstowé po sobě, genž w skutku gako zástupcowé ka-
pitoly gi upřimně a horlivě zastáwali. R. 1809 Henniğer
dofonal a na Wyšsehradě pohřben byl. On kostel Wyšsehradský
dědicem ustanovil. Zámek a dwůr w Žitenicích wystawěl a gmění
po sobě přes 20000 zl. (bankocedulek) zanechal. Knihy, posudž po-
fradeny nebyly, dostala kapitola; pěkná sbírka to byla, wěššim
dšlem we francouzské řeči; wšse swostně wázduo.

R. 1811 wyšfel tak nazwaný finanční patent t. g. nařžzeni
císaršské, že peněz a psaní listowé na peníze toho a předěšlého

rofu, vyhotowené gen pátý byl platiti magi a giné gístiny podle stupňů wjce neb méně stráci. Ta požůstalost působila tedy nagebnou gen 4000 zł. R. 1826 giž z toho nebylo nic. Dostala také kapitola hned po geho smrti sprostý zlatý řetěz, a řiž pontifikální s 12 ametisty a s 35 brillianty, ceuěno obě na 168 zł. we stříbře. Zemřý soud žádal, aby kapitola to zboží wrátila, že wybání po nebožtí-kowi není zapraweno. Kapitola to neučinila. Děkan ten řetěz a řiž při slawnostech nosil. R. 1827 nešťastnému děkanu *Jeliko* obě něsdo ukradl. A gest giž r. 1835, a ta požůstalost gestě není skončena, ačkoliv ani halže z ni pro kostel Wyšehradský gako bēdice se nenacházi. Rbyž *Florentin*, kanowník a farář, za děkana zvolen byl, žádal *Maršálek*, gsa nyní negstarším kanowníkem, ale na své fše w Dobřichowicích sídle, do residence per optionem, gak to práwo sebou neso. Kapitola uzawřela, že optowati může do residence, a řád w kapitole míti gak negstarší, ale ne prebendu farářskou, nýbrž poslednj Wrbostou a Čížkowskou. Gž *Maršálek* přilgal. *Bertheupreis* gak starší sídelnj kanowník byl farářem, proto že *Žižgan* negstarší, na němž řád byl farářem býti, pro starost a slabost faršých powinnosti na se wjiti nechťel. R. 1803 dne 30. srpna byl *Josef Narcis Maršálek* za děkana wolen a r. 1804 dne 1. července ob probossta *Henňer* a installowán a síce poslednj. Welikou radost měl *Maršálek*, když dostal list, že gest do stavu panstého powýssen a rytěkem učiněn. Gest to wjce kniha w červeném assamitě wázaná, na zlaté sřnře zawěšsena weliká pečet w mosazné pyšle. To měl po wšech dny děkanowánj swého na stole we swém pokojíku ležeti. On začal rekwiem pontifikální za duchownstwo Wyšehradské bržeti po dusičkách. Požůstawil také nadání, tak že rekwiem nyní se brži na den, když památka za wše duchownstwo arcibiskupstwj Pražského se koná. Dne 2. dubna r. 1805 byl *Maršálek* uweđen do tak zwané diety. Ten den byl též uweđen *Henňer* probosst Wyšehradský, *Milo Grün*, opat Strahovský, a *Leopold*, opat Emausý. Gdného dne počalo hořeti w pokojíku *Maršálkowi*, něco papírů kapitolnjch shořelo, oheň ale wen newyšsel, šťastně se w pokoji udušil a uhasl. R. 1807 dne 20. dubna *Maršálek* s a wěčnost odebral.

Udělal nadání na chudého žala Vyšehradského, aby ročně oděn byl, pokud peníze stačí, obkázal starošírou obližací na 150 zl. Zanechal po sobě jako děkan gmění as 4000 zl. Zůstaly po něm dvě sestry dědičky, a ty ubohé dost nouze a hladu se natrpěly, poněvadž správa zemská tu vygebndávání pozůstalosti tolik let potřebovala, až gedna dědička umřela a pro druhou něco málo zůstalo.

Florentinské nadání katechetu.

W poslednj wůli určil J o z e f F l o r e n t i n, aby z toho gmění, kterěj kostelu Vyšehradskému obkázal, nadání se učinilo pro gednoho vikáře čili oltářníka, neb katechetu. Wykázal starošírou gistinu, genž ročně úroků dávalu 260 zl. Za to měl kněz církewnj w normálnj škole stoupený a takměř wýborný we vyučowání bítef w křesťanském katolickém náboženstwj, každj týden šest mši sw. čistj, každou neděli a každj swátek odpoledne we Vyšehradském kolležiát-njm kostele křesťanské cwičení držeti; s ostatnjmi třemi vikáři w kůru pobožně hodinky říkati, mimo neděle a swátky, kdyžby křesťanské cwičení držel, tu netřeba mu do kůru giti, za to má tím pilněgti spowědati a we spowědnici seběti — též denně ráno po kůru při upamato-wání na zemřelé děkany S i l i e n t h á l a, W e s e l é h o a F l o r e n t i n a přítomen býti. Kapitola přebložila zemskému řízení, že takowé nadání gest nesluffné a nedostatečné, i nawrhla, aby z pozůstalosti Florentinské, genž kostelu patří, tolik kapitálu se k tomu nowému nadání určilo, aby ten oltářník měl ročně 400 zl. Swětšti lidé to uznali za sprawedliwé, a tak kapitola nadání přigala. F l o r e n t i n ustanowil, aby děkan sám wždy kněze schopného na tu fundaci dosazowal, a když by mu dal byt zbarma, že ten kněz má děkanu při malé mši sw. posluhowati.

Bižgan a ginj kanownjci toho času.

F r a n t i š e k B i ž g a n znamenage na sobě slabost, dne 9. prosince r. 1799 poslednj wůli wyřkl a své gmění na skutky milosrdné a k rozšíření pobožnosti rozdělit. Nadání učinil:

1. Na papír a štolní knihy pro Vyšehradské chudé žáky.
2. Na domácí chudé.
3. Na gebnu postel u milosrdných, aby kapitola nemocné své tu zaopatřiti mohla.
4. Na anniversarium.

5. Kostel ustanovil dědicem, ale s těmito výminkami: aby se úroky z toho, co kostelu čistého kapitálu připadne, zaopatřil černý šrovný aparát. Kápi kanovníké, komže a rochetky pro ministranty se slavností, aby se opravovaly a oltáře obnovovaly, a aby úroky z jeho pozůstalosti tím gístěgi na také věci se vynakládaly, měl se na ně při kostelní kase zvláštní účet vésti. Toto gmění Žižganowskié tak dlouho mělo kostelu náležeti, až kostel bude míti svého gmění 25000 zl. mimo pozůstalost Žižganowskou. Gak mile bude takové gmění míti, má pozůstalost taková přenešena býti na kapitolu, aby měli kanovníci sjebelní něgafy základ k zachování v dobrém stavu svých residenci nebo ku zlepšení prebend. Summa, genž z té pozůstalosti kostelu neb kapitole připadla, dělala 3365 zl.

R. 1809 měl kostel svého gmění 30466 zl., kapitola žádala zemské řízení, aby Žižganovská pozůstalost kapitole připsána byla, a stalo se. Úroku ročního bylo 168 zl. 15 fr. Z toho brali až dotud choralské, hudebníci a kostelníci ku přilepšení 70 zl. ročně; dostali přídavek uyni 14 zl., početvedoucí kostelní 1 zl., ostatní 83 zl. 15 fr. ročně připadlo kanovníkům k zachování residenci neb ku zlepšení prebend.

Prokop Jtž, farář Držkovský a titulární kanovník, wolen byl dne 17. června r. 1800 do residence, gmění sebou nepřinesl, w těchto časech drahych nic k lepšímu neměl. Jtž byl muž posogný, wliďné twáře, wysoké a wážné postawy; nezanechal žádného gmění po sobě, nad mjrnu krásně psal, učenosti znamenité ale neměl.

Dne 4. prosince r. 1800 wolen byl do residence kanovník titulární a děkan Bezenšťský, spolu wifář Mlado-Boleslawského okresu, Josef Dytrch, muž wysoké wážné postawy, přigemné twáře, pln schopnosti a učenosti, dobrého srdce, powahy mjrné, čistoty a pořádku welkých milowník, upřímný a horlivý Čech. On hned s počátku až do konce svého žití mnohé těžkosti měl. Řázení a kostelním pracem zvyklý nebyl, po svém na kněžstvo wysvěcení obdržel

hned faru sice malou, pak w krátkosti welkou w důchodech, ne pak w pracích duchovních pastýřských, proto wšedně swůj čas spisowatelstwj a studium obětował. Na Wyšehrad přišel, pro doktorát bohoslowecký se připravowal, doktorát dosáhl a profesuru církewní historie na vysokých školách Pražských dostal. R. 1812 byl Dyttrich wolán na vysoké školy do Wídně; on powolání přigal s wýminkou, aby kanownictwj Wyšehradské podržel. Přišlo dotazování na kapitulu, nemá-li nic proti tomu. Ona měla, tedy s toho sešlo. Kapitola si měla rozuměti, a nebělati překážky, jastíse by z toho žádné škody byla neměla.

Dyttrich pro kapitolu již w těch letech docela žil a gégi dobro wšemožně wyhledával, on ani těm, genž mu překážky činili, nikde na kříž stěblo proti mysli nepřeložil; nifby gsem po wšední léta, co gsem geg znal, neslyšel, že by proti komu urputně neb potupně slovo pronešl, o mstě nebylo ani pomyslenj. O tom, genž gemu neb ginému škíwdu neb giné zlé učinil, říkával: Shromáždíge sobě hněw ke dni hněwn. Tím swou celou nelibost na gewo dával. Wznesená mysl we wšem i w žertu se ukazowala. Poslednějšj léta swá častokráte žádosti na zemřtou vládu žádal, fbyž negatá důstognošt uprázdněna byla. Toto geg w podežření u těch, genž ho neznali, přivešlo, že gest hodnosti žádostiw, neb nepokogon s tím, co má; on ale ani marnostj, ani hodnosti žádostiw nebyl. R. 1818 přigal spráwu kapitolujho statku w Rosori. Hospodářské umění nebylo geho věci, ale z lásky ku kapitole čas, genž mu při geho profesuře zbyl, tam stráwil, a w statku wjce zwelebil, než fbyž Beč, Werthenpreis a Itz ten statek řídili; tito užili statku, Dyttrich tam na 1000 zl. swých ku zwelebenj wydal. Ukázal alespoň swou dobrou mysl a wůli. Gato profesor uměl si zjisti náklonnost u spoluprofesorů i lásku swých žáků, čehož důkazowé býwali wšeligaťe radowanj, spěwy a básně i geho swátku po mnohá geho poslednj léta. Geho smrt bohoslowecká fakulta w Praze takto oznámila: W Praze dne 30. jārj r. 1823. Před několika dny stratila bohoslowecká fakulta na wysoce důstogném pánu Josefu Petru Wáclawu Dyttrichowi gebného ze swých cti ugehodnějšjch údů. On zesnul a to ne bez bolestiného přetwapenj swých spoluowů a přátel. Geho welkou lásku

ke wšsemu bohospłowednému učenj, geho obšširnou báladnou zuámost w něm, geho horlčwost o geho rozššikenj, geho nášlonnost k wlasti a k mateřské řeči osvědčugj mimo giné geho wšsedy skutky, také u welikém počtu od něho, bilem pod geho wlastnjm gmenem, bj-lem pod gmenem Skalický, Kljč, bilem i beze gmena na swětlo wydané knihy. — Památka geho bude u bohospłowedé fakulty, u onoho welikého počtu geho něždegššich jáků a u wšsed, genž ho za nic giného neměli, než byl, wždy w požehnáni; geho nenna-witelná snažnost w konáni wšselikých powinností bude wždy zrcadlo a obraz wšeho následowáni hodný. —

Popsáni žiwota geho w archiwu historickém a statistickém pat-náctého ročnjho bžhu r. 1824 č. 17 obsahuge: On znal duchownj potřeby swého wěku i písmo sw.; Dce sw. i práwo cirkewnj, což třeba znáti, neb známost sw. Dtců a práwa cirkewnjho docela zmizela, proto že za časů Jozefinských ti posladowé swatj za pomršel wyhlášení byli. Kanownjst D n d r á k často mi opakowal, co mladé duchowenstwo wěntu o sw. Dtcích smýšlelo. Bratr geho wířát nabýzel mladé duchownj ke čtenj písem sw. Dtců a slychal odpowěd: O viri commiseratione digni. To byli jáci J o r d á -n o w i, R o i k o w i, kterj přj učili Contemptum S. S. Patrum et conciliorum. Narozen byl w Česté Skalici dne 7. dubna 1763, latině štoly študowal w Olčejně, pak w Broumově, též w Brně, kdež i filosofii slyšel a magistrem byl, byl w obecném seminári i w Praze, poslednj rok we Wjdnj, kam byl powolán, aby normálnjmu spůsobu wyučowáni se učil. R. 1787 byl na kněžstwo poswěcen, r. 1787 farář w Kostomlatech, r. 1789 w Bezně, r. 1794 dostal titul děkana, r. 1795 biskupským wířárem, r. 1799 titulárnjm kano-wnjkem, r. 1800 residenciálnjm kanownjkem na Wyšsehradě; r. 1802 byl doktorem bohospłowj, r. 1803 profesorem historie cirkewnj, roku 1806 censorem králowským bohospłowedých knih a těch, genž w česté řeči sepsány na swětlo wycházely. Začátečnjšům we spisowatelstwj welmi nápomocen býwal, řka: Nemá se mladý čłowěk odštrassowati, ale schopná hlawa wzbuzowati. R. 1806 a 1822 byl děkanem bo-hospłowidě fakulty; r. 1816 dostal titul a wšsedá práwa rady du-chownjho od knjžete a biskupa Churského we Šwýcarých K a r l a R u d o l f a hraběte B u o l - Š a u e n f t e i n a, probosšta Wy-

šehradského. Knihy od něho sepsané a vydané jsou: Řeči Pána našeho Ježíše Krista v Praze r. 1793, a druhé vydání r. 1807 v 8. Zákon Pána našeho Ježíše Krista s fratickým popsaným zjemeného náboženství a jeho významů. 1803 v 4. Series praepositorum S. S. Ecclesiae Wissehradensis 1802. Episy od něho pouze vydané: Sedmero písků duchovních v Praze. 1799. — Bohuslaw a Bilegowského kronika Česká, způsob wjry křesťanské od Josefa Skalického. 1816. Tomáše Baworowského zrcadlo věčného a blahoslaveného života 1822 v 8. Wyklad a čtení na velký pátek. W Hradci Králové. — Kázání o manželství. W Praze. — Kázání na evangel. sw. Jana, na den sw. Trojice. W Praze. — Desatero kázání o sw. pokání. W Praze. 1822. Dwoje kázání při slavnosti první mše. W Praze. — De scriptoribus Ecclesiasticis D. Hieronymi Presbyteri — Pragae. — Rukověť šestinedělního učení wyšla w Praze bez vědomí Dytřova, byla to jeho práce gestě z Bežna, kde mu bylo mnoho dělati s nekatolíky. — W druhém vydání Hágowsy kroniky r. 1818 podíl zůmenitý měl. — W časopisech bral malý podíl neb docela žádný, a když wydawatelé gegich oznamowali, že Dytř w něm podíl má, dalo se to tím, aby swému časopisu čtenáře naklonil. K tisku připravené spisy zanechal:

1. Životy swatých bědiců českých z pasionátu od r. 1379.
2. Gregorii Ep. Nissaeni opus admirandum de hominis opificio.
3. Libellus de tribus punctis essentialibus religionis christianae, quem Ernestus Archiepiscopus Pragensis primus in fine suarum constitutionum decrevit adnectendum.
4. Binae epistolae divi Clementis discipuli Sancti Petri ad virgines et virgines.
5. Eusebii Caes. Epis. Liber contra Hieroclem, qui comparavit Apoll. Tyen. Christo.
6. Ex D. Augustini confessionibus.
7. Historia Dei sive eorum, que Deus fecit pro salute hominum per veram religionem consequenda.
8. Collectio antiquissimarum fidei confessionum.
9. Objectiones Celsi contra Christum.

10. Demonstratio evangelica.

11. Constitutiones apostolicae.

12. Wjra w budoncj wěcnyh žiwot; z němeděho od *Františka Mohna*.

Poslednj léta se wšši pilnosti pracował na historii článků wjry. W kterém sw. Dci o kterém článku wjry stopu nalezl, wybral a dle času pořádal, aby se patrně rozwiť a wzrůst učeneho wýkladu a ošwicenj článků wjry po wšsedka stoletj ošázala. Kam se w spisy poděly, newjm; za nemoci a po smrti pana *Dytricha* a z geho bytu ge někdo odněl. On se domnıwł, že ke konci swěho žiwota tolik prázdneho času mĩti bude, aby co za swěho 20letěho učitelstěho úřadu gafo wěla ze sw. Dců nasbıral, to spracowati a do pořádku uwěsti mohl. Bylo gĩž odhobláno, slusnou odměnu gemu za geho přičinliwost zaopatřiti; tehdegšsi negwıššsi purkrabj *Kolowrat Libšteinský* děkanstwj u *Wšech Swatých* pro něho byl wymohl, ale Pán nebes a země gináf ustanowil, powolaw geg dne 26. zářj r. 1823 k sobě. Mnohý mu stolistky přeb nohy kladl, z čehož si on málo dělal, žádný z nich, genž to činili, nebyl hoden, aby čemjnk obuwj geho rozwázal; řbhž gim ždwořilosti ano i milosti prokázal, oni newděčnosti se odměňowali. — *Palas* byl geho přjstelem. *Dytrich* gsa zwıřlš na společnosti sw. Dců a neguamenitěgšsich hlav w prácech gegich schůzeť giných nemilowal; *František Frič* profesor morálky na wısockých školách *Pražských*, s njmž ze studij byl spřjzněn, a *Josef Dobrowský* byli w posledněgšsich letech ti gebini, s kterými se rád scházjwal. *Frič* zemřel a *Dobrowský* staršsi často byl choraw; tu řřřawł *Dytrich*: geřil mi ten geřtě obegde, nebudu mĩti žádněho. Neodeřel mu, ale on odeřel gemu. On ze wšseho duchowenstwa w Praze, ani arcibıřupa newhgimage, sám duchownj znamenj pleř a kolar nenřtále nořil; oděn byl tať, že wázneho řněge widěti bylo. Diwadel a wěreğnyh schůzeť, ačkolıw trdně myřli nebyl, nemilowal. Gsa wızwán gedentráte, aby se podřwal na promowowánj *Wiléma Tella* od *Sillera*, wida člowěka dle řpřsobu diwadelnjho řtwostně aneb lépe pořsetile uřrogeněho, genž *Wiléma* přebřawowł, prawil: Ten bláři má přebřawowati *Wiléma*, giřt by se *Wilém* za něg řıděl; a odeřel z diwadla. Do-

máci geho nářadí bylo sprosté, když kdoš na to uřazował, odpowěděl: Chudoba cti netratí. W létě i w zimě před pátou hodinou ráno již wstával a pracował, a w demět hodin večer na odpocínutí šel, po polebni po šfole na procházku sám za bránu brzy tam, brzy ginam často došti daleko chodíwal, širého nebe byl milownjš, což mu také ke zbrawj slonžilo. W kostele byl pobožný, doma pilný, we šfole horlivý, wšfudy wážený, mírný a přívětivý. —

Dne 9. února r. 1804 byl do residencj wolen Karel K h u n.

R. 1807 napadlo negstarššimu kanownjšku W e r t h e n p r e i s o w i, že archiv již dávno gest w nepořádku, že není ani poznamendnj listu, ani registřj, dle kterého by se co nalézti mohlo. I t z a K h u n tu práci na se wjali, ale tehžáz nic nedělali. Biblioteku spořádati sobě předewjali D n d r á f a D y t r y c h. D n d r á f w skutku knihy dle předmětů srownal a seznamenal; ob té doby ale knihowny si žádný kanownjš ani newššimnul. R. 1808 opět nowj archiwáři byli ustanoweni B e č a I t z, a opět nic nespůsobili, ano snad ani listem nehnuli. -

Toho roku umřel poslednj kanownjš wenkowššy, genž měl šiblo a hlas w kapitole, M a t ě g K r o i l o, farář u sw. Wogtěcha. On na Wyššehradě se pohřbíti kázal. Tělo přivezeno bylo do residence u kostela proti zbrognici, a odtud byl weden průwod.

Nowý spůsob děkanj na Wyššehradě woliti a uřazowati.

R. 1805 dne 10. zářj wyšlo dworské nařizenj, genž prawidla obsahowalo, gať se preláti a opatowé woliti a ustanowowati magj. Spůsob a přjprawy gsou tyto :

1. Wečer před wolenjm postawj se křesťatka do presbyterium čerweným suknem potažená, gedno na prawou a druhé na lewou stranu, tak ale, aby komisaři gať králowššti tak arcibiskupššti obličegem ne proti welkému oltáři, ale proti sobě křesli neb šleděli. Za křesťatka se postawj sesle welké. Mimo ta giná dvě křesťatka z každé strany w presbyterium gedno před welkým oltářem k němu

obrácena a za každým dvě malé sesle. Na prvních sedí komisaři královští a arcibiskupští, na těchto sekretáři a kancelářští.

2. Na den volený ráno v určitý čas se úbowé kapitolní sejdou v kanovníčské residence naproti zbrojnici, očekávající v rochetách a kápích komisaře.

3. Při přijezdu komisarů arcibiskupských i královských se velkým zvonem zvoní. — Arcibiskupské komisaře několik kanovníků u dvéřní residence přivítá a uvede je do pokoje zvlášť pro ně určeného.

4. Komisaře královské přivítají všichni kanovníci u dvéřní residence, právní na prahu stoge, podá komisarům klíče na stříbrném tácu, gestli gafy, a uvedou je do pokoje zvlášť opět pro ně určeného. Tu sem přigdon po opovědi komisaři arcibiskupští a wjtagi královské, odebdu do svého pokoje, a očekávají nawštíweni královských komisarů. Zatím se srowná procesi: dvě korunhve, za nimi arcibiskupský kříž, kterýž duchovní v dalmatice mezi dvěma afolyty s rozsvícenými swicemi nese, pak afolyté v superpelicích, gahen a podgahen v dalmatikách a v pluvíálu ceremonář webe procesi. Ti wygdu, na zvonu se zvoní, kanovníci v kápích ble řádu svého po dwou, za nimi komisaři arcibiskupští, pak gdu rychtáři a konfelle, pak úřednjí se swým lidem, právní, a konečně královští komisaři. W tom pořádku se gde do kostela.

5. Na prahu kostela podá ceremonář proboshtowi, neu-li ho tnto, staršímu kanovníku kropáček, který se podá královským, pak arcibiskupským komisarům. Při wtročení komisarů do kostela bubny a trouby zawznějí a pak na warhany se prelubuge. Kanovníci odstoupj do presbyterium, a prostřed nich gdu komisaři na swá místa, a teprw kanovníci gdu do svých stall, leč ten, genž má mši čísti.

6. Ten odegde do sakristie, oblékne se, s asistenty gde k velkému oltáři, a spjwá: Veni sancte Spiritus, třída modlitbu, a pak se počne mše sw. o Duchu sw. Po ewangelium podá se kniha královským i arcibiskupským komisarům, řbyž celebrant kouřen byl, byli i komisaři, políbenj pokoje dalo se též napřed královským, pak arcibiskupským komisarům.

7. Po mši sw. s procesím w tom pořádku, gaf se do kostela šlo, gde se opět naspátel do residence, královští komisaři se

uvedou do svého pokoe a rychtáři i ostatní županův dle. Kanovníci s arcibiskupskými komisaři od oltáře se uchýlili do sakristie, jenž za Conclave slouží. Tu se usadí na svá místa, a volba se počne. Tři struktoré se ustanoví.

8. Zatím se připraví u oltáře gesté jedno křesadlo pro nově zvoleného děkana.

9. Struktoré vidouce, že zvolení se stalo, v procesi ale sami jen jdou k residenci oznámiti komisařům královským, že již zvolen gest prelát; má-li se volení prohlásiti a chtějí-li při prohlášení přítomni býti. Když přítomni býti chtějí, navrátí se struktoré s procesím do sakristie, a celá kapitola gde opět v procesi až do residence pro komisaře královské, uvedou se do sakristie a prohlásí se tu, kdo gest zvolen.

10. V sakristii kanovníci se obleknou v pluvíálky a vezmou infule na hlavy; komisař arcibiskupský též i nově zvolený děkan. Acolyta geden nese pedum proboskistě, když proboskt tu není, a druhý nese pedum kapitolní, a gde se k wellému oltáři, komisaři jdou na svá místa, děkana uvedou k jeho křesadlu a starší komisař arcibiskupský posadí se na židli uprostřed oltáře; kanovník každý wegde zatím do svého stallum.

11. Nově zvolený děkan učiní význání vjry, složí přisahu před komisařem arcibiskupským a pak se počne instalace.

12. Po instalaci gest: *Vě Bože chválime.* Vše duchovenstvo i s arcibiskupskými komisaři jdou do sakristie, oděv messní složí, a kanovníci domácí obleknou opět rochety a kápi, a komisaři vsíchni se uvedou opět do residence, a tu starší komisař královský usazuje ve pozemní statky a práva děkana zvoleného. — Pak gest tabule. — O všem tom, co duchovního gest, píše arcibiskupský protokol píše. Při instalaci není třeba, aby komisař infuli na hlavu sázel, proto že zvolený jako kanovník již infulován gest, a co se pedum thče, toho se uchopí sám, když mu stallum děkanstě vyložáno, neb acolyta s pedum u stallum stoji; toliko prsten na prst mu dá, na důkaz nového a užšího spolení s koftelem a kapitolou, a kříž pontifikální na důkaz právomocenství žebitelstého v koftele a v kapitole. Při tom všem kanovníci ve stallách infule

na hlavě magi, a děkan wegda do štolium, láže akolytowi, aby mu infusl na hlavu dal a do ruky pedum. — Usazení ve zboží světské. Děkan složí přísahu obe dwora předepsanou, podpíše poslání všeho gmění a práv kapitulních, učených, právních, obecních starších, rychtářů podagi pravou rukou a políbí pravou rukou děkanowi. Pro královské komisaře musí býti kočár se šesti, pro arcibiskupské se čtyřmi koňmi. — R. 1850 při wolení děkana nebylo wíce komisařů královských; bez nich vše, co k wolení patřilo, fondno bylo.

Obraz kapitolý od r. 1815.

Gafo duha stwouci mezi mlhami, gafo wstípení cebrowé na hoře Libánu, tak stál wýbor mužů toho času na Wyšehradě. Karel Rudolf, z Boží a apostolské stolice milosti biskup Churský a sw. Hawelský, sw. římské říše kníže, Pán na Fürstenbergu a Fürsten-Au, hrabě z Buol-Saunderssteinu byl probosťem. — Děkanem byl Jáchim Preis z Werthenpreissů, gimz se stal po smrti Maršálka děkana dne 11. ledna 1808, gsa nejstarším kanovníkem šibelním a farářem. (Rodina ta byla do staru panstvého powyššena r. 1672). Šibelní kanovníci byli: Antonín Peč, kustos a farář; František Dvůrák, scholastik; Prokop Šp, Josef Dytrich, swáteční kazatel a profesor cirkewní historie na wysokých školách Pražských; Karel Rahun, kazatel nedělní, a spowěbníků řeholních panen u sw. Alžběty; Tomáš Weininger, kazatel ranní. — Wenkowskí kanovníci byli: Jindřich Stegštal, děkan Německo-Brodský; Josef Wondrák, farář Chrástavský; Jan Bohdanecký, farář Řečický; František Beránek, děkan Mlado-Boleslawský; Jan Berka, děkan Chlumecský a František Krabat, farář u sw. Glubřicha w Praze, doktor bohoslowí. Jábny z nich ani malého duha ani postawy malé nebyl, tak že kandidáté o uprázdňení místa na Wyšehradě se ucházegiesi, gšouce malé postawy, dospěchali, že malé postawy na hrad patří, na Wyšehradě ale gať wnitř tak i zewnitř zrostli býti magi; to arcigen známých známému powšbával, a wšak prawda to byla. Rozkossně jagisté a k po-

božnosti povzbuzující pohřbání to bylo, když na hrob Boží a slavnosti v duchovním rouchu v tinsách po dvou i oltáři kráčet, a oltáře na dvě strany se postavili a každý do stolic vyvýšených zasedali, aby po celém kostele viděni byli, všichni srouce mužové poctivosti a vážnosti se stvořili, někteří z nich šedinami a větším kmetovským ozdobeni, několik lidí i kněžské druhotiny bylo slásko; když oni na kolena padali a hlavy své před nesmrtelností svátosti oltářní pobožně skláněli, měl lid obecný starce před oltářem, kteří dle zjevení sv. Jana před beránkem na kolena padali a genu se klani; ať kterýkoli z nich i oltáři, na kazatelnu neb do spovědnice vstupoval, celá jeho bytost, každé jeho hnutí vážnost a nábožnost projevovalo. Řečen ve svátek ale i ve všední den, zvlášť když školní děti i spovědi přicházely, dva i tři do spovědnice sedávali, aby tak faráři a jeho pomocníkům poněkud přispěti a děti aby pohodlnější pobožností vykonati mohly. Gassoli by byl veden neb druhý některé náklonnosti své rád pohovořil, přece když o čest a dobré kapitolu šlo, všichni se tak zapřeli, že pro své pohodlí nikdy kapitolního prospěchu nezanedbali, aniž kapitolu tomu přitupili, aby společně dobře trpělo.

Řešnáže tehdejších těžkých časů v tichosti a trpělivosti nesli a v nouzi srouce postaveni, veden druhému podle možnosti nápomocen býti se snažili, všichni dům svůj dobře spravovali, že ani přičiny i zlému posuzování nedali. Pokorni, ústupní a dobrotiví byli, nikdo se nestvářel; vzniklo-li mezi nimi nějaké nedorozumění, vždy mezi sebou se urovnali, nikdy veden druhého netupili, nehaněl aniž u úřadu snižoval, aby tak na vrchu měl.

Slabosti své neopolek laškavě snášeli, a pakli se veden nad druhým horšil, bylo to z lásky a i jeho napravení, a pravdu sobě do očí mluvíce v srdci účinnost i sobě zachovávali. Gato v duze sedmero barev rozeznáváme, tak každá je sjelejších oubů tehdejší kapitolu zvláštní negatou dobrou vlastností nad ostatní vynikal. Bert h e n p r e i s děkan, ctitel domu, před svým i svým, ačkoli sám velmi málo uží. B e ě, bývalý pěstoun v panstvem domě, spůsobnosti mravů v obcování, sladkou a uhlazenou řečí srdce dogimati uměl. D n d r á k, obraz horlivé pobožnosti, doma f piš sv. Otce na stole vždy otevřen mjal, tagemství Boží

rozjmal, a častokrát za den přeb obrazem Roblíky Boží kletával, vracel se modle. On neblouho přeb svou smrti povídal, že co k němu gest, ani getnoho dne hodinky se modliti nezameštal, potud se pamatuje, že Laudes gebentráte, gsa gesttē wenu na saře, wynechal. Zwědwo gebentráte, že wíkáti mezi sebou nedorozumění magi, sepiatýma rukama ge prošl, aby se smjřili, ačkoliv nedorozumění právě tak důležitě nebylo. I ž srdce byl upřímného, co na srdci, to na gazyfu. D y t r y ch myslí wynešené, ani sám bezpráví nikomu neučinil, aniž připustil, aby se ginému, třeba i geho nepříteli bezpráví činilo, vždy křivdu trpícího se ugímal. Š h u n wgor pracowitosti neumawené a pln horlivosti, aby vždy něco prospěšného činil, co si přeb se wjal, ob toho nepustil. O něm se powjbal: Centies a cancellis repulsus, centies redit. — We i n i n ě r hospodář dofonalý, stálý až neustupný horlitél pro práwo a sprawedlnost. Woudrost wytesala sloupům sedm a wykastla sobě dům. Aby kapitola pewný základ opět měla, aby zastaralé bezpráví a nepořádky opět se odstranily, bylo tolik síly budowni, tolik učnosti a neohroženosti, tolik zapření sebe samého newyhnutečná potřeba. Gěn wýbor takowých mužů byl s to, aby základní práwa kapitolní strže dvě stě let zanebbaná kapitole opět wydobyl. Byla to práce nesnadná a poněkud nebezpečná; prawda wšak a práwo přece konečně swjtzily. — Chwalmež muže slawné a otce nasse w národu gegich. Wšlístni tito w pokolenjích národu swého sláwy dosáhli. Těla gegich w posogi pochowána gson, a gmeno gegich žiwo gest ob národu do národu.

R. 1815 dne 2. prosince zemřel P r o k o p I ž a místo něho wolen byl F e r d i n a n d K i e ě r, adjunkt při školách bohoslaweckých. — Děkan W e r t h e u p r e i s dofonal 3. prosince r. 1817, a děkanstwí nebylo obsazeno až 6. čerwna 1820. Kdež A n t o n i n P e č za děkana zwolen, a na uprázdněné kámonickwí dne 5. čerwnce 1821 J o z e f R a d i m s k ý, farář Břibramský a Brálohradecého biskupstwí dosazen byl.

Иницијални закључци по реду и нумеричкој вредности поглавља.

Od roku 1806 až do roku 1826 frutá pústa o to trvalo, aby wesslerým zbojím kapitolským wesslerá kapitola tjbila a geho náb- wala, a sice tak, aby každý kanowník stegný pobyl w něm braš, děkan pak dwognásobně jako kanowník. Časové tehdejší nad. úřad- tější byli, draho nesmírné, a papírové peníze ceny neměly. Rouze wznikla mezi kanowníky, kdežto děkan měl wessho hognost. S h u a W e i n i n ě r byli w kapitole, kteřížto seznawše práwa kap- tolní a kde by pomoci hledati měli, že wšši myslí t že wšši sly své w kapitole o to zasažowati se počali, aby kapitola w práwo se usadila. Kapitola dosáhla z nábožného základu ročně na 5 ka- nowníků 1000 zł., r. 1811 ale ten přídawek stratila, a finančním listem toho roku kanowníci vůbec svých úroků a důchodů celou po- lowičku stratili, poněwadž kapikálů, z kterých prebendy brali, u stawů složeny byly, a stawowště gístiny wessedy na polowičku úroků spadly. To kanowníky přimělo, aby k swému práwu se hlásili. Z počátku nebyla si kapitola swého práwa powědoma, nedostávalo se jí také pravého ducha ku pomoci; páni kanowníci nechťeli se w to wkládati, každý sobě naděgi dělage, že děkanem bude, a tak se spěchowal, aby snad sám sobě gámy nespál; až S h u a W e i n i n ě r wystoupili a na gístnou takowou choutku sami ohled neberouce i w ostatních poněkud gi potlačili. Po smrti M a r ř á l k a děkana usnesla se kapitola, aby kanowníkům spa- moženo bylo, že kterýkoli budoucně za děkana zvolen bude, po- stoupí kapitole dwůr w Kosci, tak nazwaný Wysschradský; dráhý totž dwůr ob E i l i e n t h a l a kapitole a kostelu darowaný gme- nowal se Wiskingromský. W e r t h e n p r e i s byl zvolen, a spě- čowal se dwůr postoupiti, wmylonwage se, že při wolení neob- čegně wybání měl. Někteří kanowníci děkanu přáli, a měli za to, aby wessch statků a dworů se wšším přejlussenstwjim po několik let gessně užíwal, až by se zotawil, oni že čtější hřbu trpěti ja s tím, co úroků z kapitálu až posud gim wymětených vyplýwá, se spo- fogiti. Děkan pak wygádkl se, že ničeho nepostoupí. Kapitola dne 2. února 1810 žádost na císaře wznesla a s důwody i základními

listinami dostatečně 'gi opatřila. Běhan dostal nařízenj, aby se o této záležitosti vyjadřil. Po mnohém sem a tam dopisování a vyjednávání zaslal konečně běhan správu svou zemskému řízení, v níž zcela nic nového nepověděl, než co kanovníci již dávno vyvrátili. Zemské řízení posílalo odpověď ke dvoru, a dvůr z toho vída, že v dobrově srownati se nechce, obkládal hoře na právní cestu. Tak tomu bylo v červenci r. 1815.

Až dosavad byl E h n n sám advokátem. Aby u zemského práva svou při bez překážky vésti mohli, přigali kanovníci právníka Jo z e f a Z a h o r a n s k é h o z Worlska; běhan pak měl E b e r t a; ti byli splnomocněni, aby každý svou stranu zastupoval. Celých šest měsíců tito páni advokáti v tom jednali, až by se ušlechtili, kdo bude útraty té rozepře platiti. Oni znali čeho se nejvíce třeba. Mezi tím vyšel se také snázili, aby obě strany smířili, což se jim po čase také podařilo. Dne 15. února 1816 byl Kofořský dvůr od úředníka kanovnickým odvoláním se všim co k němu patřilo. Kanovníci magice nyní oba dvory v Kofoř, pod správu úředníka E h o t e č s k é h o ge odvolali, poněvadž v sousedstvu gest, a zemské řízení to postoupení dne 17. dubna 1816 potvrdilo. Tím způsobem byl posog zjednan na ten čas, co běhan živ bude. Páni kanovníci vyšel si tím málo pomohli. Postoupení dvůr Kofořský v tak bíděm stavu byl, že chýce ho poněkud užiti, důchody z Bistunghovského dvora do něho dáti musili. Při tom gubernium se tážalo, až to bude s interkalárem, chtělo geg totiž po smrti běhana k nábožnému záskabu jistati. Kapitola podala správu, že užívání interkaláru záslab svůj má v právu, že kapitola zboží společně užívati má, kterážto právo dostatečnými důvody bylo prokázáno, a že úmluva o postoupení dvora Kofořského v právu tom nic nemění. Tato úmluva se všemi příslušnými spisy zemské řízení ke dvoru zaslalo s tím svolením, aby to bylo na odpověď časy potvrzeno. Na to přišla odpověď z Vídně dne 5. srpna 1817, že gest dobře; potvrzení té úmluvy na odpověď časy že se státi nemůže, poněvadž kanovníci i běhan geg do smrti běhana gi učinili; to že by bylo na újmu práva kapitolského a cos nového v nabání kostela a kapitoly Vyšehradské. Při tom bylo ode dvora ustanoveno, aby se počálo, až běhan máže, a pak

aby se o konečném vyřízení té věci moudře jednalo. — Děkan 3. prosince r. 1817 zemřel. Kapitola dočkavši 6 neděl právní škáty, onědušty wšedty wyprawěděla, giné a ginaf ustanowila a w úplné práwo své se uwázala, s tím úmyslem, nišby wice nepřipustiti, aby děkan wšedty pozemšťch statků sám gen užíwal. Ti, genž si na děkanštwj částu dělali, newěřili tomu, že by se to stalo. Kapitola zadala žádost u zemšťeho řízení, aby se nyní stalo, co dwůr 5. srpna 1817 nařídil. Žádost tu konsistorž zahržela, a sama na ni odpowěd bala, že kníže arcibiskup nepřipustí, aby děkan něgake štrácení we swých důchodech trpěl. Aby se něgake porowánj státi mohlo, že musí kapitola důchody děkanštw i kanownické wyřážati, a pak se utáže, co se dělati dá. Probošst B u o l - Š a u e n - f t e i n tehďáž byl w Žitenicích; dne 19. února 1818 přigel do kapitoly. Tu bylo umluweno, že ten, kdo za děkana wolen bude, K o s s e p o s t o u p i, a, až děkan bude, že se po s n j m w do- brotě ugedná, aby nebyla děkanu škíwba učiněna, a kanowníkům aby bylo spomoženo. Zemšťé řízení to zawrhlo, a ustanowilo sně- sšení, aby kanownici swá práwa provešli. Dne 13. čerwna byla komise w děkanštwj. Wšedto, cokolí kapitola přebněsła a za dobré k swému uspořádánj uznáwala, bylo zawrženo; komisaři stáli na tom, aby kanownici s K o s o r š t y m dworem na wšdych se spokogili. Kapitola sice protokol podepsala, awšak wšedta práwa sobě wy- škrabiwši, na budouci rozšubet se obwoláwala. Zemšťé řízení spíšy i důwody, které poslednj komise zawrhla, rozwážiwši, kapitole opět nařídilo, aby důkazy a pogeďnání přeběšle přebložila, což se 25. ledna 1820 také stalo. Bylo tu co dělati, aby děkan wolen byl.

Dne 15. února 1820 nařídil dwůr, aby kapitola bez od- kladu děkana wollila, a nowě wolený děkan at se upíše, že chce býti z ohledu důchodů swých spokogen s tím, co dwůr usoudí. Dne 23. května w kapitole gednowyšně se uzawřelo, že i po wo- lenj děkana přjgmy ginaf se děliti nebudou, než že děkan dwakrát tolik dostane co kanowník. Dne 6. čerwna byl wolen za děkana A u t o n i n B e č, negstaršší kanowník. Také on slowo nebržel, chěge miji wšedty statky, gako přebfowě geho.

Po dosazenj B e č e na děkanštwj bylo zemšťé řízení toho ždání, aby se knownici spokogili s K o s o r š t y m. Kanownici gedno-

myslel i samému císaři žádost zadati, aby ge při tom zanechal, co w kapitole 13. května 1820 společně umluvil i a opis protokolu přiložil. Dvůr žádal počet duchobů dworu Řečického a ostatních duchobů kanovníckých. Kapitola pobala zabrané účty od r. 1820; poněwadž se děkanu Řečow i nelíbily, zhotovil on účet jiný od roku 1815, každý sám pro sebe. Dne 22. ledna 1821 i zemstěmu řízení se to zaneslo. Dne 31. ledna byl děkan Řeč obe dwora potvrzen. Na své dotazování, žbali úmluvu kapitolní od roku 1820 ještě držeti má gafo děkan po dosazení i potvrzení svém, dostal od zemského řízení odpověď, že: Ano. Po mnohých kapitole učiněných těžkostech zemtel děkan Antonín Řeč dne 9. února roku 1823.

Rozsudek dworský o pojímání duchobů kapitolních.

Dne 19. dubna r. 1826 bylo rozhodnuto, dne 25. dubna t. r. pod č. 11749 dekretováno ve Vídni a w Praze dnem 16. května t. r. pod číslem 25320 Vyšehradské kapitole oznámeno takto :

Rozdělení wešterých kapitolních duchobů má se státi tím způsobem, aby po stránce wešeho vybání, které děkan při wolení a instalaci dle své hodnosti má, a které geho hodnost žádá, gafo : tary, koně, kočár, koč, co žbude každému kanovníku po stegném býti, a děkanu aby dwa takové byly připadly, to i těchto příčin : Řadání svědčí wešady kapitole s děkanem, nitby děkanu samému, a při tom potud žůstane, pokud i best zemských kapitol nebude vymazána a děkan do nich zaplán, oč se tak snadno nitbo nepotají. — S počátku byli samí sibelní kanovníci; počet gích nebyl určen — až r. 1628 ležát wyřknul, aby dle jiných kapitol 12 sibelních kanovníků usaditi se hledělo. Za dlouhý čas byl gen děkan, kanovník, farář a vikář — řbyž duchobů přibýwalo, wyrošl počet sibelních až na 6 kanovníků, — wešteré natěžení mluwi o simple a duple, r. 1628 gest to i číslem určeno : simple 500 zl., dupla 1000 zl. — Spolu byly spisy od r. 1810, 1818, 1820 a

1821 kapitole nawráceny. — Byli tehdyž w kapitole mužové, genž po děkanství toužili, a u zemského řízení ostře natženi wymohli, aby kapitola beze wšech průtahů a obkladů k wolení děkana se připravila.

Po dotčeném rozsudku, genž se w právním ústavu kapitolním zaslábal, zdálo se, že w kapitole pořádek a pokoj zgebnán bude. Wšedlo se ale dále na opak, neboť od roku 1826 až do r. 1843 kapitola celá, jako kapitola i údové kapitoly w mnohých nesnázích a těžkostech se nacházeli.

Po děkan a kanovníci D y t r y š a D u d r á k zemřeli; na místo nich přišli do kapitoly W á c l a w H á g e t, opile Královéhradecký, farář Nebowidšský a J o z e f R a u c h, farář w Čisté; na den negsw. Trogice r. 1824 byli installováni.

R. 1825 zemřel J o z e f R a d j m s k ý. T a d e á š Ž e l i z k o, děkan we Wosici w Hradeckém biskupství a čestný kanovník Králové-Hradecký, příbuzný R a u c h ů w, byl od mladších kanovníků Wyšehradských wyzván, aby na Wyšehrad žádal, že bude děkanem. To pohrnulo Ž e l i z k e m, že o kanovníctwí na Wyšehradě žádal, a také r. 1825 za sídelního kanovníka zvolen byl. J o z e f R a u c h wolen na hrad. Pražský za kanovníka, a tu močně o to bylo usilováno, aby děkanství na Wyšehradě se obsadilo. Po krátkém čase divnou cestou se stalo, že přišlo obe dwora natženi, aby byl děkan wolen. Aby kapitola s wolením nepřobléwala, byla od knížete pána arcibiskupa komise ustanowena, která na Wyšehrad přigela a kanovníkům ku podpisu list předložila toho obsahu: Že shromáždění kanovníci Wyšehradští při wolení děkana Wyšehradského pro tentráte své hlasů slládagi na pana probosšta svého P a r l a hraběte D u o l - Š a u e n f t e i n a, knížete a biskupa w Uhuru we Šwycarších, aby on gebnoho ze sídelních kanovníků Wyšehradských za děkana zvolil. Kanovník R h u n panu probosštowi spráwu dal, co se děje a jak věci se mají. Pan probosst ale zvolil za děkana T a d e á š e Ž e l i z k o r. 1827, genž 30. čerwence 1829 w 70. roku svého wěku stonal, spůsobem mnoho nesnází kapitole. Na uprázděné místo wolen byl za kanovníka F r a n t i š e k D ř e w ě n ý, farář Loukovský, a bi-

kupstvi Litoměřického. Kapitola sestávala z těchto osob: Karel Karel, senior a farář, Tomáš Weininger, Ferdinand Rieger, Wáclav Hageš, František Diewenš, kanovníci.

Báslahy Karla Khuna.

Karel Kuhn narodil se w Praze dne 2. června 1736 z rodící slavnou panství. Tu na učenj dán byl, w němž s pilností setrval až do r. 1751, kdež 28. října do tovaryšstva Sežiffowa wstoupil. W Olomouci se učil libomudrectwí, matematice a etice, w Praze opět bohoslowj a církewnímu práwu. R. 1758 byl učitelem latiny w Klatověch, r. 1759 w Hradbítě na Moravě; r. 1760 w Olomouci Hradci. Dne 20. září r. 1763 byl na kněžstwj svěcen a kazatelem, až r. 1765 do terciátu do Telče odeslán byl. Na to byl kazatelem nedělním w Kutné Hoře, potom swátečným w Praze na Starém Městě, a r. 1769 tapew řeholnj slib učinil w 33. rolu věku swého, byl kazatelem w Praze až do wyzdvoženj řehole, lágal w české i německé řeči po přijetosti třikráte za tyden. Dne 6. prosince 1776 stal se magistrem filosofie a na to bakalátem bohoslowj; r. 1777 weřegným papežským notárem. Při tom spřisowánjm knih se zabawoval. R. 1769 první spis w české řeči wydal. Po wyzdvoženj tovaryšstwa Sežiffowa podrobil se předepsanému skoumání pro úřad pastýřský, a dne 10. listopadu 1784 byl za kanovníka wenfowského na Wyšehradě wolen a instálowan, po čtyrech letech w 68. roce věku swého do residence uweben a tu opět 22 let lágal; tedy 62 let byl kazatelem; r. 1812 slawil své kněžské druhotný. W 90. roce věku swého pravil, že na sobě poznává slabost. Tu geřně wřichluj geho smyslowé bystři byli; w 70. roce geřně mu zub narostl, genž se mu byl wydrodil. Zebyl tosnatého, spíše swěhlého těla, wyláhlé postawy, přigemné a wřidně tvář, mřak poměhy wřabec, řebce dobrého, tu pomáhání wřby nalloněného. Pilnost, pracowitost a stálost geho w práci byla neunawitelná. We dne t. w noci přemřšlel o tom, čím se zabawoval, wřage řekabla: u

lože svého, rozjel světlo nočního času, kdyžli dobrá nějaká myšlenka mu připadla a hned ji poznamenal. Neustále doma trval, pasti ho povinność křesťanská aneb úřad newolal. Střídmý v požívání pokrmu i nápoje, velmi pořádný, milowný čistoty, nešťedný učemec, a gaskoliv znamenitě gměný měl, přece jábné nádhernosti u něho nebylo, ani w oděwu, ani w nábytku, ani w čelebi, aniž gáfě přehy w geho řeči a gednání. W soužení a pronásledování byl co mučedlný trpělivý, k swým negoušťawnějším nepřátelům wlibný, dobrotivý, newyšlo z geho úst ani gedně krážíwé neb hanlivé slovo. S neobyčejnou svědomitostí wšedny čády, nařizení a spásoby církewní zachováwal; on gfa muž 91letý, senior kapitoly Wyšehradské, kněz jubilowaný, papežský notář, se wšim ponížeností ruku poljbil panu B i š t ě k o w i, světcjnnu biskupu, a tážan gfa, proč tak učinil, prawil: Wždyť pať biskupa sluší ruku poljbiti. Když přišel bohosłowec na kněžstwo wyswěcený, jábáge R h u n a, aby při primici kázati ráčil, a z úctiwostí i wděčností ruku mu poljbiti chtěl, nepřipustil tomu R h u n, řikawage: Reflusi, aby kněz knězi ruku ljal. Nábožnosť geho wjee než kdo giný seznati měl gšem přiležitost, gfa w pozdějších letech geho spowědkásem. Gluboce byl každý bogat, kdožli widěl, gáf nábožný kmet na zem klekal, aby pobožnosť wtkonáwal. Je mlořdný a středý byl, každý otušl, kdožli něco od něho žádal; nikdo nikoho newyššel. Swé gměni takto uložil: Gfa we Wodolce farářem, kostel i školu wšim potřebným zaopatřil; hodiny na kostelní wěž ghotowiti dal, a při odchodu swém 2000 zl. kostelu a na chudé obkázal. 4150 zl. gfa kanowníkem Wyšehradským chudému úřawu Pražskému odowdal; když ale Wyšehradští chudí od Pražských odděleni byli, nadání toto naspět žádal, gehož polowice také pro Wyšehradské chudé se wymohla. 700 zl. dal do špitálu sw. Bartoloměje, aby tam přigaty byly 3 osoby, genž u kanowníků Wyšehradských slonžily, a po smrti geglů pro swág wět žiwiti se newohouce, nouzi by byly trpěti musely. O kostel a šakřistii měl R h u n wždy zvláštní péči, aby se wšfe w dobrém stawu nacházelo. Gfa starším kanowníkem a farářem, počal co možného bylo spravowat. Pro kostel dal následující věci z mědi spůsobiti a dobře polatiti: Monstranci ku každodenní potřebě, melchisedech gest. wykládané dobrými

lameny; ciborium bývalé staré dal pozlatiti, a zlatem frumpšovaný pláštěk přibělati; misu s koflíkem k pontifikálijm, 2 talíře a konwice; krásný kříž do tabernakulum na welký oltář; tři kabitelnice dal platowati, jeden kalich pozlatiti, a geho dolegši byl znova mistrně z mědi udělati. P. J o z e f D e w o t y, kanovník wenkowský, obětoval kostelu kalich, gehož swrček měděný a spodek stříbrný velmi uměle byl zhotoven; K h u n měl vlastní kalich, gehož swrček stříbrný byl a spodek měděný, daroval tedy kalich ten také kostelu a byly stříbrné k sobě a měděné opět k sobě srownati a pozlatiti dal; — čtyry swjcný cegnowé proštěbnj — čtweré konwice s cjunými talíři a 6 zwonečků koupil; — pacifikál dal platowat a kde třeba bylo pozlatiti; misály dal nově wázat — staré brevidáře odstranil a dobré nové zaopatřil. — Pro kostelníky a ministranty nové červené kabáty a konyže zjídil a staré opravil. Nochet, alb, humerálů, korporálů a ručníků ku každobennj potřebě opatřil, co gich třeba bylo. Wšedny oltáře dostaly potřebné ubrusy, swrchaj tenčí, spodnj tlustší, a kartounové proštěrable, — několik párů polštářů. — Aparát bší krásný ležel mnoho leta, nemage port; K h u n zlaté dobré porty koupil; druhý pomerančové barwy také až na porty zřízen byl; L u b m i l a R i g r i n o w á, měšťanka Wyšehradská, dala co pomerančové barwy, a B a r b o r a P s t r o s o w á, měšťanka Pražská co bílé barwy na ornátě a dalmatikách gest; K h u n koupil porty a co ostatního třeba bylo; a zjídil také pluvíál k tomu, užiw s gedného starého kostelního co se užiti dalo. Aby kůr u welkého oltáře celý červeným damastem potažen byl, koupil co třeba bylo a nový balbachýn k oltáři M. P. w sfancích se zlatými portami zjídil. K tomu oltáři koupil stříbrný kříž a ku stříbrnému tabernaculum přibělati geg dal. Oltář sw. Martina, genž před lety z kaple sw. Martina do kaple sw. Anny neb nynj M. P. přenesen byl a tu stál, obnowiti a do kostela k pilíři postawiti kázal, a k němu druhý oltář sw. Anny podobný k druhému pilíři znova postawiti dal, a toliko obrazu sw. Anny, který gíž w kostele byl, k tomu použil. Barhany a posřiv opraviti a nasaditi dal. Na to z kostelnj kasy 1500 zl. přigal, sám pak ze swého 5140 zl. w. č. přikl. Aby kanovníci nepotřebowali ze swého residence opravowati, a když by třeba bylo z nowa stawěti,

položil 6500 zl. na základ duchobů i staroeni resdenci, podržel si wšak až do smrti své úroky. Z farních swých duchobů mezi kanonijky ročně rozděil i 1000 zl. Bylo-li do hospodářství peněz třeba, R h u n pomohl a págěl, na zaplacení se neptage, gebnou 500 zl., gebnou 300 zl., a tak po rozličně, konečně to kapitole darowal. R nadání pro školního pomocníka položil 1000 zl., 100 zl. na zaopatření knih dětem školním. Sbírku knih swých počtem bjlů sice newelikon, ale co do obsahu wšbornou, w které kněž w gatěfoti důležitosti bohospowede rady dohledati se může, kapitole darowal čili obdázal; wšse, co doma potřebowal i sloužení mše sw., 3 krásné ornáty se wšim příslušejícím, kalich, misál, konwický atb. kostelu darowal, a aby kostel a kapitola daně dědičné platiti nemusela, 100 zl. na to ustanowil. Poslední léta dal se do sporčování listowny kapitolní; s newyslowitelnou pilností sepsal 24 šuplj listů, registřil poblé let a gmen na každé šuple a pak obecný registřil na wšech 24 šuplj. Genom ten, kdo coť podobného byl již podniel a tím se objíral, wj, gafa to práce. Poslední léta swa newšale geště pracowal na kázanj swátečních. Znamenitý počet wšborných a užitečných spisů w němedě i čestě řeči wydal, a sice :

1. Spasitelná správa a naučení, kterak křestan katolický u prostřed weybegffch starosti Bohu sloužiti může. W Praze 1769.

2. Freundschaftliche und richtige Erklärung der kathol. Religionsgründe wider die unrichtigen Erklärungen der Protestanten in Antwort auf das Sendschreiben an einen in römisch-katholischen Landen sich aufhaltenden Freund. Prag 1774. 8°.

3. Christlicher Unterricht von dem Stande und Sakramente der Ehe, wie auch von tugendsamer und gottesfürchtiger Erziehung der Kinder. 1775. 8°.

4. Kurzer Begriff der Christl. Vollkommenheit. 1770, 1773, 1775; sammt einer Abhandlung über die drei göttlichen Tugenden. 1804.

5. Krátč wštah křestanů dokonalosti; také w němčině 1771, 1776, 1804.

6. Prawná a spasitelná kázanj na ewangeliu nedělní na celý rok. 5 bjlů. 1776. 8°.

7. Kázani J g n á c e B a ģ n e r a zřeffně. 1785. 8°.
 8. Die Menschenliebe, das Lieblingswort der jezigen Zeiten. 1790. 1828.
 9. System der chřiftlichen Religion in einer Ueberſicht vor-
geſtellt. 1801.
 10. Pravý základ a podſtatný pořádek křefťanského katolického
náboženſtví. 1802.
 11. Katechismus für Braut- und Eheleute, den Seelfor-
gern zum Unterricht ihrer Pfarrfinder gewidmet, 1796; též w če-
ſtíně, 1802.
 12. Bibliád konfordancí.
- Rukopisy po sobě zanechal :
1. Swáteční kázani na hody Ježíſſe Krifta. 2 roční běhy.
 2. Swáteční kázani na dni Marie Panny a glných Swatých.
 3. Swáteční kázani na dni Swatých.
 4. Ročníká kázani.
 5. Erklärung der wahren und ſcheinbaren Mißbräuche unter
den römifch-katholiſchen Gläubigen, in alphabetiſcher Ordnung. —
Kam ſe tyto rukopisy po geho ſmrti doſtaly, známo mi není. On
byl po mnohá leta ſpowědníkem u Urřuljuef a Alžbětjuef w Praze.
On tu gedínkou ſlaboſt do ſebe měl, že níkomu nic neobepřel, a
tať ſe ſtáwalo, že od zlych a bezbožných lidj často o peníze offigen
a mimo ſvou wůli a ſwé nadání do wſſeligatých pletef zaweden
byl, z kterýchž mu mnoho tžkoſtj poſſlo, w čemž mu ale geho
mírnoſt, dobré ſwědomj, geho trpěliwoſt a ſnáſſeliwoſt příſpíwaly.
Dne 15. čerwna 1829 w Pánu jeſnul w 93. roku wěku ſwého.

Karel Rudolf Duol-Saenſſlein, proboſt.

Karel Rudolf byl potomek Pawla z Buolu, muže
to Šwěcarsa w práwech zemských zběhlého a plukowníka, genž i ſe
ſwými potomky nazwán byl z Ritbergů a Straßbergů, od Leopold-
ba I. baronem učiněn a r. 1690 do cířkwe katolické ſe nawrátil.
Karel byl muž nábožný a učení, papeži a cířkwi zcela odevzdáný

a biskupem w Ghuru ob r. 1794. On spravoval své biskupství neohroženou sálostí a věrností co dobrý pastýř w neghorssích a ne- nebezpečněgssích časch. On a jeho bratr, c. k. zemský a konfereční ministr Jan Anton, byli r. 1808 hrabaty učiněni. Dědic to- hoto starého swýcarského kolena, které na třech místech má práwa iamluwy a obecna w Dissentu, we Fürstenau a Ghurwaldenu, gest syn rakouského ministra, genž za čoti má kněžnu z Hsenburgu. Karel Ru- dolf hágil swá práwa pastýřská, která měl nad znamenitým dílem země Tyrolské, kteronž mu Baworské řízení za ministra Montgelase roku 1809 náskutně obnálo, za to byl pronásledován, sužován, oloupen a z biskupství swého vyhánán. Nemage w tom okamžení jádných dů- chobů, obdržel od císaře rakouského probosťství Wysshehradské dne 29. března 1810 za své zvláštní zásluhy o rakouské císařství. Tím ka- pitole čest a potěšení učiněno; ginať co probosť utic pamětihodného neucínal. Skonal dne 23. října 1833 we sw. Hawle we Šwýca- řsch. Tělo jeho bylo w biskupském kostele w Ghuru pohřbeno.

Básluhy tehdegssích pánů kanownjch a kostel i kapitolu.

To má š Weininger, rozen w Praze, od nábojných ro- dičů nábojně vychován, byl negstarssí z tří bratrů, z nichž neg- mladší kněz w kapucijnském řádu w mladém větu geššil zemřel. Druhý pak Rastpar, muž welmi učený, spisowatel w německé, české i la- tinšské řeči, pastýř horlivý, r. 1835 gako farář w Kladně zemřel. To má š študie u Jezultů w Praze obbyl a magistrzem filosofie byl. Nemage let musel na wysvěcení čekati a gsa tehbdáž geššil pos- stawy malické, málem by se mu byly pro malý jeho wzrůst pře- sážky dělaly; žštal si wšak náklonnost tehdegssího swěticiho biskupa Erasma Kriegera, kanownjka Pražského a děkana Staro- Bolestawského, kteršž až do smrti dobrotivě nakloněn mu byl. Wyw na kněžstwo posvěcen, w tom čase gednjm rokem tak wzrostl, že tjm- twapným způsobem běh krve byl přerussen, tak že cirkotem a až i umblenaj krew z nosu mu tekáwala. Přššed na kaplanství do hor a newoha pro slabost namáhawou chůzi w horách wydržet, byl od swěticiho biskupa a generalnjho vřáče do Hostonic přesazen, od-

tud do Zvoleněvsi, pak na loďstí a konečně za faráře do Libe-
 bezic se dostal. Zde s horlivostí dobrého pastýře o stádo svěcené
 pečoval. Hospodářství a hospodářského umění gsa milownij, faru
 i přigmy gegi zvelebil, a mji pustých a skalnatých zahrad a stěpnic
 nadělal, stolků založil. Hrabě Rostic kostel Libeznický stavěl.
 Weininger stavení a wšse takmž sám řídil a webl, a chrám
 Páně tak stvořně a mistrně zřízen gest, že gen we wětšich městech
 takowé chrámy nalezáme. Zem po celém chrámu gest čistým bjlým
 a černým mramorem wyblážena, oltáře gsou mramorowé a obrazy
 na nich mistrnowské; hobiny důkladné na wěži, wěž plechem přit-
 řpyta, a toho wšseho by bez přičinění farářowa bylo nebywalo.
 Byla tenkrát pro kostel Libeznický doba zlatá přjshodná, že se wěci
 a kostelů w Praze wyzbyžených prodávaly. Weininger také co
 stvořněho bylo zgebnał a zaopatřil. Gsa milownij literijního umění,
 negwyborněgšji časopisy držel, a při swém polujm hospodářství, při
 stavení kostela a při ostatních pastýřských zaměstňujících pilnému čtení
 wyborných knih čas wěnowal. Gsah milownij literatury byl, uka-
 žuge stvořná geho knihowna. Fleury, Buffon, Bisching a g. gsou
 spisy po 60—90 i wice silných dílech, a ty se w nj nacházegj.
 Gsa milownij stěpařství a zahrabnictwji, měl sbírku owoce wšseho
 druhu a wostu uměle wytlačeného, kteráž za 1100 zl. prodána byla.
 On malé spisky tu wydlánj lidu na swúg náklad wydawal a mezi
 lid žbarma rozdáwal. Tak rokn 1833 wydal spráwu o cirkwi Ame-
 ridě a o gednotě sw. Leopolda a 1000 wýtistů po celém arcibiskup-
 stwji Pražském rozeslal, což geg 90 zl. stálo. Na Wyšsehrad do re-
 sidence zvolen byw, měl se do bytu, genž na spadnutí byl, přeho-
 wati. On dal residenci č. 48 skoro celou znowa stawěti, což geg
 7000 zl. stálo, a zahrádku hned u nj náležitě wysázal. To byl
 počátek geho na Wyšsehradě. Gij od mládí byl neustupný milo-
 wnij přjsné sprawedlnosti, prawdy a pořádku; střjdmosti a mjr-
 nosti swou nabył stálého zdrowi, střetnosti značného gmění, pastýř-
 skou horlivostí důstogenswji, stálostí a wytrwalostí we wšem dobrém
 slawné powěsti, která wšsemu na cti utrhaní, wšellké pomluvě
 wyborowala. Kenj diwu, že muž takowý při swém nastoupení ko
 kapitoly pogeďnou wšedky nedostatký a zmatky přehlédl. On sledal
 stavení w bjdném stawu, a poslabnice práhne. Gsá pomoc?

Správně pořádně státi, nechte všeho zbytečného vybání, utrhnete sobě, čeho není nemyhnutelná potřeba, zapřete sebe samy — to byla jeho rada. R. 1817 vzal na se správu dvorů Kosořských. Dal 90 jáhů kamene nalámati, několik set malých i velkých kusů dřev natesati, aby z čeho bylo budoucí dvůr stavěti. Poněmáh v Kosoři půda i položení dobré gest, založil tam zahradu několika stromů výsevu. Správy potřebné byly předsedavaty, dobytek ovčej i hověj se množil, co za brat na podzim se strýžilo, za to opět čerstvého a potřebného se nakoupilo. Weininger na to dojíral, aby se škola založila; stálo se to u dvora Vyšehradského na vrchu. 8000 a více stromů se tu nacházelo. Žeb okolo ni byla chatrná; Weininger 400 zl. ze svého na ni vynaložil; on k tomu hleděl, aby i vlastní zahradník do služby přigat byl, a zahrady opatroval. Tráva ze zahrady Botičské se dříve prodávala; Weininger dal více dobytka do dvora uvést, aby se tráva doma spotřebovati mohla, a kde dříve 6 neb 7 kusů kraw stávalo, stálo 20 kusů. Weiningerovým tedy přičiněním bylo hospodářství zveleveno; neboť ostatní páni hospodářství nerozuměli, ale za to tu dobrou vlastnost do sebe měli, že tomu, kdo hospodařiti rozuměl, doměřovali a genu povolni byli. On také dnem i nocí přemýšlel, co by se ku prospěchu kapitoly dělati dalo. On dve nové poslabnice založil; gebur, aby měla kapitola z čeho obydlí pro své veskeré duchovenstvo stavěti a spravovati; druhou aby v čas nouze měla k čemu sahnutí. Čeho přičiněním se stalo, že kanovníci ze své prebendy ani královské daně platit, ani výlohy na své residence činiti nepotřebují, gať to předkové gegich činjali. Nikdo nebyl tak málo marné cti žádostiv, gať Weininger; on pro pouhou marnou čest ani kroku neučnil, ani fregcaru nemydal, on o jádné titule nedbal a toliko Bohu a své povinnosti žitv gfa, ku prospěchu kapitoly a kostela celý svůj život obětował. Nehledage jádné slawy, slaven bude od potomků a připočten negpřednějšíjm zástupcům a dobrodincům veleslavného kostela a kapitoly Vyšehradské.

Wáclaw Hagek, rodic z Gradce Králové, tam latinské školy obyl, kdež za tehdejších časů 6, 10 a negvíce 15 jáků v gedné škole býwalo, on gedem z prvních byl, v Praze a v Gradci

ostatní studie své dokonat. Ona na kněžství posvěcen, byl ob biskupa svého hned na winici Páně vyslán, neboť byl tehdy veliký nedostatek duchovenstva v Hradeckém biskupství; on dostal také povolení, že dvě mše svaté čísti mohl, když ve filiálním kostele služby Boží se vykonávaly. Kratičká gen čas kaplanů, stal se administrátorem fary, ani to dlouho netrvalo, dostal vlastní faru v Nebowiděch, v Kutnohorským vikariátu, kdež na winici Páně pracoval, až na Vyšehrad za kanovníka wolen byl. Mage na farsě otce svého, muže velmi mírného a dobrého, genž k hospodářství dohlížel, sám o to starosti míti nepotřeboval, a nemage také k tomu náklonnosti, mnoho si toho newžímal, za to ale, nemage pomocníka, kostel a školu sám pilně obstarával a práce pastýřské zastával. Ona milovníkem mládeže, rád dítkám radost činil; tak přicházely mu dítky na velký pátek, když do kostela chodily, s klapacími a řehtačkami naproti; on již napřed to věda, cestou u pekaře hodný kůš gibášů zakoupil, a když k pekaři přišli, každé dítě gibášek dostalo. Tak o wánocích na kolebu ořechů a gablek, o welikonoci na pomlásku kolik kop červených wagec rozdával, a to negraděgi sám dělával, což zagisté outlá srdce dítek mu žítkalo. Rowněž i k owěčkáms svým lastaw byl a s patronem svým dobře vycházel, rád čině, co patron žádal. Ferdinand Housa, muž dobře zasloužilý, insulovaný děkan a vikář Kutnohorský, seznaw dobrotu faráře Nebowiděského, tagemníkem vikariátním geg učinil, a co otec lastawů svého syna geg milowal, a Hagek wděčným je za to profazowal. On powinnosti své gako kanovník pilně zastával, písemni záležitosti kapitolní šetrně do knih zapisowal, a gsa velký milovník důvtipných nápadů, mage po chwili, přepisowáním a pořádáním rozličných anekdot, pohádek a hádanek se zaměstnáwal, glichž on měl sbírku velmi znamenitou. Co se eti týče, býwal velmi choullostiw; dosti malé slowičko mimo wše nadán nad míru geg hntilo, a nechowage w srdci swém pro to jádné kyselosti, po wšech časch si to pamatowal. Bylt on wšady co beránek bez winy.

František Xaverius Dřewěný, libonudrce studie w Praze, bohoslowecké w Litoměřicích obbyl. Dsm let kaplanem w Turnově byl a připrawowáním tamněgších synků k latinským školám to okoli sobě zawděčil. Po osmi letech do Loukova za

faráře přišel, a opět po osmi letech na Wysshehrad za kanowníka se dostal. Děkan Zeljzko geg installowal a byl zvláštním geho příjímwcem. Gak obyčejně mladí geští lidé plní ohně i naděje tak i Dřewěny mnoho o tomto nowém swém powyšsení si představowal, gak si počínati bude, a co wšeho slawného na Wysshehradě geg očekává. Přišed wšak a poohlednuw se, neshledal, co a gak si představowal; co starý kanownický na Wysshehradě od něho žádati bude, toho se nikdy nenadál. Každý den w určitý čas mšši swatou čísti; w neděli a w swátek třeba třikráte na horu do kostela kráčet, nechce-li celého půl dne w kostele stráвити, každou neděli celou hodinu w tak slawném chrámu Páně kázati a častokráte přeb samým kázáním spřewanou mšši swatou mšti: to prý ani kanplan wenku nečiní. Za to gest wšak kanowník wíce, a proto powinen gest, wětšší práce zastáwati; čím důležitější práce, tým wětšší důstojnost. — A k tomu se wšemu byly příjmy gen stromny; a to proto, že kanowník w mjrnosti a zdrženliwosti ostatnjmu duchowenstwu příklad dáwati má. — Tehdegšši titulární kanowníci kapitole a kostelu dobročinnými se profazowali.

Jan Nepomuk Rana, rodě Chlumecy, býwalý sub towarýšstwa Jezššowa a farář w Hlinstém, barowal kapitole 5047 zl. w. l. Mjndní geho počátečně směřowalo k zmwšsení prebend. Přijel geho Weininger pěti mage, aby duchody základnj k stawěnj residenci rošty, přiwedl geg wšak na tu myšlenku, aby ten kapitál k tomu cíli a konci obrátil. Což on také učinil, a za to žádného břemena kapitole neuložil.

Jozef Dewoty, farář Mikotowický, krásné welké hody do sákrstie w kapitolnjm kostele barowal a welké potěšsení mjrwa, když může se cti a chwále kapitoly Wysshehradské přispjwati. Životopis Karla Rhuna do Wjdenšského časopisu (Neues Archiv für Geschichte, Literatur und Kunst) tisknouti dal. Snaží se též o wybání spšů Rhunowých, aby swětu se ukázalo, gak může kapitola Wysshehradská mjrwal.

Vyšehrad r. 1835.

Vyšehrad hora, bývalé sídlo knížat a králů Českých, jwa-
tyně, kde záte učení Kristova pro království České, Polské a pro
země Pruské vzešla a odtud po čase národy slovanské osvěcovala,
nyni takmž pustá gest, proměněna we twrz pro wogsko w nebez-
pečném kogi. Proti Praze gest wysokou jdi 8° 2' — proti Ru-
ssim a Pobolu 6° 4' — a náspy obehnána; k západni straně gest
přístřá stála a řeka Wltawa přirozenou hrabbou. W těch hrabbách
gest 5 basti, na každém rohu gedna. U každé brány nad Pobol-
em bastia sw. Anežky, k západu nad stalon sw. Lubmily, k půl-
noci ku Praze sw. Petra, na straně ku Karlowu sw. Leopolda a
k Russim sw. Rocha. Pak gsou gestě tak nazwané národní hrabdy,
w kterých brána Wyšehradská gest a wýpad k Pobolu, a druhý
do oudoli k Russim. W hrabbách k půlnoci a k wýchodu gsou ná-
kladné kasematy. We stále nad řekou gsou stěpy a w nich sklad
ručníčného prachu, sivy, salitru; nad stárou rozsáhlé staveni o ge-
dnom poschodj do 4 uhlů, w němž se wozy, káry, dřívj kolářské
a jiné potřeby dělostřelecké nacházejí. Při tom gest byt pro do-
hlžitele a druhý pro jeho pomocníka. Strážnice nedaleko hřbitowa
a druhá u samé brány; w bývalé kapli sw. Martina gest sklad
na ručníčnj prach pro péčotu Pražské posádky; to gsou gedná
místa a staveni wogenšťá. W bývalé kapli S. M. P. w hrab-
bách nyní nágemníci bydlí. R. 1835 od 1. dubna byl na místo
branného dosazen dohlžitel wogenšť na twrz Wyšehradskou a hrabdy
okolo Karlowa. R. 1794 ouřad fortifikačnj se wšemi osadnjšy,
genž s hrabbami pewnostjmi mezugi, o-meze gednal, a co gim,
a co fortifikaci patří, umluwil. Co každý měl, při tom byl po-
nechán. R. 1835 bylo opět takowé wyměřowánj a vymezowánj.
Kapitolnj kostel 20° 2' dlouhý počtage ob prahu welkých dweří
až ke jdi za welkým oltářem, wysoký 8° 4', šíroký ob gedné jdi
až ke druhé i s kaplemi 13° 3'. Prostředek mezi pilíři gest 4° 3'
4" šíroký. Klenutj po stranách tak nazwané gotické žvýřšj 4° 4',
j delj ob prahu dweří kostelních až ku prahu sákrístie 13° 4'.
W prostředku kostela na každé straně 5 pilířů, tak že na přednjch

dvou presbyterium, na zadních dvou fůr založen a pilště zařazený jsou, tak že jen šest lidí samo o sobě kolem stoji, a zdá se, že starý kostel o gedno klenutí mezi dvěma pilštmi delší byl, a presbyterium o celou kupli větší. Věle kostela gest malý domek pro kostelníka a okolo kostela hřbitov, na něm za kostelem zvonice, a dále w koutě umrlčí komora. Od kostela k západní straně něco w prawo dům se zahradou, genž probosťtowi patřj, a kde geho vídár také bydlj. Gebna kanownická residence o gednom poschodj; za ni škola, w které přes 13000 stromků vysázeno, a mnoho tisíc gaderníků na záhonkách se nacházi. Sned u školky gest stodola býle pobořená a dvůr kapitolnj, naproti přes hlubokou cestu malý domek, obydlj vídáře kapitolnjho věle bývalé kaple Mariánské. Mimo citadellu w nárožních hrabách ku bráně gest hospoda, Polsko nazvána, naproti stavení mýtnj a výše po levé straně domek pro stráž policegnj. Dstátek jsou pole a pastviště. Růby vůdci některému wogenštemu napabli, na Wyšehradě se usaditi a brániti, již by geg negprvé umořila; wody tu není, studně gen slabé pramínky magj. Město hory Wyšehradu gest nyní pod horou k půlnocní straně. Má 74 domů a 1100 obywatelů domácích a přes 400 cizích. Všech obywatelů domácích i cizích měla tehdaž kapitola na svých statcích okolo 2370. Město tehdaž kapitole podané mělo městě právo, gež od kapitoly ustanovený právník B e c e n ý řídil; magistrátu město nemělo pro neboštatek obecních příjmu na výživu právně zřoušeného rady; rychtář W á c l a w W i l d n e r, useblý a mohowitý měšťan, obuvník, Němec, muž posobný, pořádný a poctivý; dva policegnj komisaři F r a n t i s s e k B a y e r, useblý měšťan, též mohowitý, hodinář; W o l f A u g u s t i n, hotowitel hudebních nástrojů, useblý měšťan a Němec; obecnj starší M a r t i n R o m e n d a, zámečník a Z i m m e r m a n n. Knihovnj J a n R o z á t. Obec giných příjmů nemá, leč nágem z několika bytů w radnjm domě a některé právní tary. Obywatelé jsou takměř sami řemeslníci. Cechů gest šest. Gaskoli pořádkové již před více sty lety na Wyšehradě se nacházeli, u žádneho se starší památky písemnj nezachowalo, genž by sáhala až přes časy K a r l a VI. Nejstarší listina gest u nich: Generálie pro řemesla w královstwj Čestém od r. 1732. Řeznický pořádek

má 5 mistrů domácích a 12 wenkowských; z domácích gedíný seká na Wysshehradě. Starší jsou Antonín Bohan a Tomáš Jachoba, měšťan Bražský. Mistrůvský kus gest: Předwebe se kus hovějšího a wepřového dobytka, a mladý mistr musí ob ořahádat, mnoho-li řezbý váží; má ušodnout na 5 liber. Šewcowský pořádek měl r. 1800 mistrů domácích 42, wenkowských 160. R. 1834 domácích 25, wenkowských 100. Příčina toho gest, že doma chudoba se zmáhá, a wenku šewci na Smichowě pro sebe pořádek založili a od Wysshehradského se oddělili. Za wyučenou dali 20, do učení přigali 13. Starší jsou Wáclaw Wildner a Josef Suchan. Co mistrůvský kus odvádí se pár ženských, pár mužských šitewců a pár bot. Truhlářský pořádek, tak nazwaný sedmeráček, pořádek rozličných řemesel, také Reich-Zunft, k němuž jsou přiděleni: kamenjci, koželuji, gircháři, hrncíři, pekaři, bednáři, hřebenaři, šlenáři, soustružnjci, kožesnjci, knihaři, pokrývači, tesáři, jedujci, blážbici, tkalci, kartáři, a ti, genž hudební nástroje ze dřeva soustružují. Při tom pořádku gest wšech mistrů domácích 44, wenkowských 60; 16 učedlníkům se dalo za wyučenou a 35 glch do učení přigato. Starší jsou Jan Eichý, ušedlý měšťan Wysshehradský, truhlář, a Filip Wrabec, hrncíř, měšťan Wysshehradský. K zámečnickému pořádku jsou přiwtěleni: ciznaři, mosaznjci, cwočkáři, špendlíkáři, hodináři, nožíři, kominjci, klempíři, šlístáři, a ti, genž nástroje hudební z plechu dělají. Mistrů domácích gest 21, wenkowských 27. Učedlníků přigato 10, za wyučenou dáno 4. Starší: Antonín Wotápek, zámečník, a Josef Hoř, nožíř. — Kregčí byli až do 1755 s truhláři spogeni, potom wšak cech pro sebe působili, 18 bylo mistrů domácích a 101 wenkowských; učedlníků přigato 34, a za wyučenou dostalo 8. Starší: Wogtěch Susa a Wáclaw Šeferna. Mistrůvský kus: Mladý mistr musí dle mjrý kabát a šněrowacíku na stole w krogí křibou wyřegrowati. Kowáci mají wýsady od r. 1782 potvrzené, k nim přiwtěleni jsou: sebláři, koláři, promazujci, platýři, rukawíčkáři. 8 domácích, 72 wenkowských mistrů; 10 učedlníků přigato a 10 za wyučenou dáno. Starší: František Bawinský, kowáč, a Antonín Star, platýř.

Na Wyšehradě tehdaž byli tyto řemeslníci: Kregši, šewci, pekaři 6, kuchaři 8, kameníci 3, truhláři 16, řezníci, rula-
mičáři, kominíci, koláři, sebláři, tkalci, kloboučníci, koželuzi, po-
střihači, špendlíkáři, zámečníci, nožíři, klempíři, soustružníci, kožesníci,
kováři, hodináři, hotowitelé hudebních nástrojů ze dřeva i z plechu,
pílníkáři, mosazníci, promazníci, slenáři, cinaři, zátkáři (špuntaři),
zedníci, hřebenaři, prýmkáři (posamentýři).

Stav živnostníci: Mlynáři w kapitolsním mlýně, 6 kupařů, sládek w panstvem piwowáře, který wšak sotwa 25 wárek ročně udělá; 4 hospody, 2 kořalný, cihelna a wápenice, kupaři 2, obchodníci we dříví s ohradami 3, nitkáři, šátkáři, watáři, šofáři, lepenkáři, tabáčníci, hořký asf 20; lasýři, droždáři, habrujci, šwablený, prablený, dřewošitěpowé, šindeláři, kartáčníci, dohazowáči, krawáři, drábejníci.

Děti školních: 76 chlapců, 76 holek; škole odrostlých holek do 16 roků 33 — chlapců s učenlivostí 129; holek od 15 roků a na wdaný přes 140, wdow asi 50.

R. 1834 narodilo se na Wyšehradě 47 chlapců a 47 holek, mezi nimi 15 nemanželských, zemřelo 59 osob, a 12 párů bylo oddáno. Boháče není na Wyšehradě, as 3 neb 4 jsou mo-
howitji.

Ostatní zboží kapitolské jest: Probosť má Žitenice, krásný statek, má 503 gitra lesů, 314 giter roli, zahrab, winic. Děkan s kanowníky i poněkud s ostatními služebníky kostelními má: Zhotku dwůr, za Wyšehradskou branou hodinu cesty. Tam jest čísel 7, bušji 82, poli 175 giter 1536 sáhů, luk 15 giter 236 sáhů, zahrab 1 giter 1492 sáhů, w poliach pořadí wysázených stromů 1199, lesů 86 giter 1557 sáhů, pastwiště 43 giter 1588 sáhů, rybníků 2 gitra 313 sáhů; koně 4, protože pár Wyšehradských tu stále pracuje, 2 woly, 1 býk, 23 kraw, 2 galowice, 6 beranů, 140 matek, 87 zubkyň, 17 šopců, fruty, husy, kačny, na kmeny 1 samec a 6 samic od každého, 1 kohout, 30 šepic; z toho od-
wábji: 5 krocánů, 10 krot, 15 hus, 20 kačen, 20 kapounů, 100 kuřat a 30 jil.; 30 kop wagec; roční roboty 70 dnj.

Wětruslice wes a dwůr dějme w Kouřimském kragi, nyní w Pražském za pořekskou branou as 2 hodiny. Čísel 22, bušji 130.

Stíněho tu není než pole 145 giter 1114 sáhů; ačkoliv se zde pšenice seje, přece není pole žoldáštní. 47 giter 1440 sáhů pastvisti. Na nich a po cestách vysazeno 2668 stromů. Hověžijho dobytka: 1 býk, 14 krav, 1 galowice, 7 beranů, 180 matek starých, 88 zubků, 74 letošních, stopců letošních 77. Drůbež na kmennu: 1 houser, 12 hus, 1 kačer, 6 kačen, 1 kohout, 30 slepic. Šafář platí z krávy 50 lib. másla a 6 zl. za šyr, 30 hus, 20 kačen, 20 kapounů, 100 kuřat, 30 zl. a 30 kop wagec. Ve Wětruslicích není vrchnostenského potahu, sebláci a chalupníci mu-segi robotou pole obstarati. Poněwadž tam luť není, znamenitá částka sena a otawy z Wysschradské louky se tam strmí; roční ro-bota gest 52 dní.

Kosoř, ves a dva dvory, pivowár na 6 sudů, židowna a 3 mlýny, genž ale zákupně (emfiteutický) prodány jsou, položením někdy w fragi slánském, řízením ale až od dvou let do Kou-řimského přeložena, za ougezdskou branou w prawo na wessích před Zbraslawi, 3 hodiny cesty od Prahy. Čísel 47, 338 dusi, polí 111 giter 844 sáhů, luť 15 giter 210 sáhů, zahrab 1 giter 558 sáhů, lesů 21 giter 33 sáhů. Hověžijho dobytka 5 starých wolů. Zde gest také galowina na chování, 5 býků, 4 wolky a toliko 2 krávy, z každé odvádí šafář 50 liber másla a 6 zl. za šyr. Galowic gest tu 5 čtyř, 8 tří, 2 dvouleté a 10 ročních. Drůčijho: 11 beranů ročních, 1 stará, 154 ročních a 60 letošních matek, stopců 110, zubků 51 letošních. Drůbež na kmennu gest: krůt, hus, kačen 1 samec a 6 samiček, 1 kohout, 30 slepic. Z toho šafář odvádí 5 indánů, 10 krůt, 15 hus, 20 kačen, 20 kapounů, 100 kuřat, 30 zl. a 30 kop wagec. Obec Kosořská odvádí ročně 29 kuřat, 8 kop wagec; robota tažní 969 dní, ruční 188.

W sousedství u Kosoře gest ves Čegnice; tu má kapitola 4 čísla, w nich 16 dusi. Při tom gest 8 giter 617 sáhů polí; 5 giter 1033 sáhů luť, 33 giter 73 sáhů lesů.

Ves Kowáry, pod bývalým slavné pamětí místem Budčem; zde jsou 2 statky, w nich 5 dusi, které ročně 50 zl. roboty platí.

Ve Wselisích, malé vsi w fragi Boleslawském, nekdě

Mladé Bolešlavi, má kapitola 19 čísel a 63 dusí; dostává místo roboty 450 zl. ročně.

Podol, veš pod Wyšehradem k polední straně na pravém břehu Vltavy, pak se táhne okolo vrchu k sw. Pantraci. Tu pod hrabbami veliká winice Neumanka nazvaná, emfiteutický probaná, v bjdém giž stavu byla, až gi r. 1834 bohatý kupec *Cettler* koupil a pěkně zvelebil. Podol patří dílem k *Wřřowicům* a dílem *Trautmannsdorfovi*, i ginj páni práwa tu mají. Kapitole patří 29 čísel a 157 dusí, a nemá giného užítku než 520 dní roboty a 117 zl. kanonu. — Gebnotlivé statky, gafo: w Rowárech měla kapitola za starých časů we *Wřřowicích*, w *Ruřích*, w *Rijku* na *Brandegřtu*, w *Červené Doubravici*, w *Pluhovém Žbáře*, w *Jáběhlciích*, w *Libni*, w *Litowicích*, we *Lnářích*; zboží to buď sama probala, buď králové ge zastawili, nynj z něho gen dost malý kanon beře; negwětšij gest z *Brandegřta* 46 zl. 40 fr., pořádek řeznický Rowoměstský w Praze platí 37½ fr., ten gest negmenšij. Měla tehbdáž kapitola na swých statcích 204 čísla, 1824 poddaných, polj 485 giter, 1083 sáhů, wůbec gen žitné a; owesné půdy, a to prostřednj; luk 37 giter 1319 sáhů, negsou wšak zvláštnj, Vltawa Wyšehradskou louku silně už potrhala; zahrab 8 giter 1361 sáhů, které dílem znowa gsou wysázeny a teprw pozděgi užitek ponejou, kdejto posub znamenité wýlohy žádagi; w nich gest 1059 štěpů, 1998 hruffek, 2972 šwestky, 2052 třesně a wissně, 167 ořečů, 46 cwerkljů, spolu 8274 stromy wysázeny gsou, a s těmi we štolce přes 21000 wynášeji. Pastwisse gest 93 giter 1078 sáhů. Dobytku: 8 konj, howězjho 108 kusů, owějho 1063. —

Bměny na Wyšehradě od r. 1835 až do r. 1859.

Přewraty a bouře, genj po celé Evropě panowaly, také na Wyšehradě účinkowaly. Kapitoла i kořtel přjgemněgšij twárnost na se wzaly. Wynáškou pana ministra domácích záležjtořj ob 27. dubna 1850 č. 2285 bylo fr. hornj měřto Wyšehrad za samostat-

nou obec uznáno, a ve svém novém zřízení k ořezu podřadného úřadu Karlského přivtěleno. Grabby ošoso pewnosti byly úplně dostaveny a brány pořádněji zřízeny.

Na místo knížete biskupa Churského, Rudolfa Buo-
 Ťau en s t e i n a, byl dne 12. května 1835 za probosťta do-
 řazen J o z e f A l o i s J ú ť e l, c. k. státní a konferenční rada,
 ritíř a později komandér řádu sv. Leopolda a konečně tagný c. k.
 rada, přisvědčej při c. k. komisi nad studiem a právních zákonů,
 doktor filosofie a bohosloví, r. 1823 Rector Magnificus na Widen-
 ťkých vysokých školách, oud c. k. akademie w Bádově a společnosti
 hospodářské w Korutanech a probosťt Staro-Boleslavský, muž, který
 kapitole Wissehradské již r. 1826, gať jsme se dočtli, znamenitě
 služby prokázal. Zvláštjním řízením Božím byl ou nástrogem
 w rukou Božských, aby kapitole z mnohých nesnází a z potupení,
 gať Bůh na ni strže mnohá leta dopustil, vybawil. Od toho
 dne, co se probosťtem stal, přestaly wšeliké nářiky, wše se uřá-
 žalo wšidnějši Wissehradu. Děkana nebylo — kanovníci sibelni
 toliko tři, titulárních wšech šest a dwa vikáři. Pro služby Boží
 byl arci nedostatek kněžstwa, wšak se wšemožně wěřicim posluho-
 walo. W e i n i n ě r život dokonal r. 1836 dne 23. září a
 wesserou pozůstalost swou kapitole odkázal — k základu na stawění
 bytů kanovníckých. Kapitola, sestávající ze dvou sibelních kano-
 wníků, měla brzy nové dělňiky na winici Páně woliti. Přetážky
 se ze žádné strany nedělaly, neboť probosťtem byl státní rada.
 Probosťtowi nebylo lze při wolení přítomnu býti a dle pravidel
 kapitolních gest alespoň mimo syndyka těch osob potřeby. Kapitola
 tedy pozwala 2 kwardiány od kapucijnů a minoritů z Prahy,
 kteří ouřad strutatorů při wolení zastávali, a wywoleni byli:
 T o m á š T r u b a č, farář w Kundratcích a F r a n t i š e k
 R a f k a, farář w Čiřkowě. W á c l a w Š á g e l, gafožto neg-
 starjši kanovník, zastával farářstwj, F r a n t i š e k D ě w ě n ý
 webl hospodářstwj a kasy kapitolní. Stawení hospodářská za časů
 W e i n i n ě r o w ých se zwelebowała, a příprawy k stawění pi-
 rowárů se konaly a pod spráwon D ě w ě n ýho po smrti
 W e i n i n ě r a byl přowár s welikým nákladem, s mnohým
 nerozumným wydáním, na ošo nádherně, ale sám w sobě welmi

bídně a neuměle vystaven a zřízen. Kanovníká residence byla w byt pro sládku proměněna, a w zahradě k residence patřící byl pivovar s kotlem na 20 sudů vystaven a 16000 zl. st. vy-
dáno, což mnoho mrzutosti a těžkosti w kapitole způsobilo. Až
když r. 1854 kapitola 4000 zl. st. na pivovar opět vydala,
mohl teprve sládek pohodlně vařiti. Bylo také ustanoweno, aby se
děkanství a dvě kanovníctví neobsazowala, pokud by se kapitola
nezmožila. Čistý výnos z kapitolních důchodů byl na 8 dílů roz-
dělen, dle pravidla simply a duply. 4 díly t. g. dupla děkanství
a dvě porce kanovníké měly býti obloženy na nové stamby; neb
správy, at byly katékoliv, měly z ročních běžných příjmů za-
prawowány býti. Aby ale z běžných příjmů na správy mnoho
neubýlo, daly se výlohy z posladní truhly těch 4 porcj. Tak se
stalo, že na nové stavení málo zůstalo, ačkoli sibelni páni zna-
menité prebendy si způsobili, kapitola ale skoro do větších těžkostí
padala. Mimo to také tělesná síla pro stáří a nebuhy slábla, a
tudý i duševní bystrost klesala. Duchovní ale správa zvláštním
řízením a milostí Boží nad předešlé časy znamenitě se zmáhala.
Služby Boží horlivě se konaly, mládež i dospělý lid z okolních
osad wenských i z Prahy ku chrámu Wyšehradskému se naklonil,
pobožnosti k srdci Pána Ježíše a Panny Marie — pobožnost ži-
vého rážence a sedmero bolesí Marie Panny i sedmero radosti,
pak dewjtní před narozením Páně, pobožnost křížové cesty s post-
ním kázáním po celý postní čas se držely, gebuota sw. Leopolda a
guia bratřstwa welmi se rozmohla a tím weliký, na Wyšehradě
prvé newjdaný počet nábožných duší ku spowědniciu a k stole
Páně přistupowal, tak že i we wšední den více lidí ku přigimání
swátosti pokání a swátosti oltární přicházelo, než w předešlé časy
w neděli a na swátky se stávalo. Wysoce důstojný kníže pán a
arcibiskup, Alois Srenk, byl kapitole nakloněn, a přání geho
bylo, aby kapitola do pořádku přišla; učinil návrh, aby si kapi-
tola sama dle papežských a královských starých i nových kapitolních
záhad stanovy napsala a gemu předložila. To wše na kapitolu
dobře působilo, ačkoliw duch ku pravému dobrému kapitolu a
chrámu nakloniti se nechtěl, tak že swornost w kapitole a upřímnost
nepanowala. Práce ta, stanovy napsati, byla od kapitolu knězi

Ruffero wi odemýbána, a tak dostal přiležitost, aby archív do pořádku uwebl.

Roku 1843 dne 13. března powolal Pán kanowníka Františka Dřewěného na onen swět. W nevěli po Wffeč Swatých toho roku byl za kanowníka installován Wogtěch Rufferr, který glž ob swého na kněžstwí wyswěcení r. 1817 gako wířák a katecheta při kapitolsnjm chrámu Páně sw. Petra a Pawla na winici Páně bez přestání pracował. On přiležitost měl pozorowati, ano i ob starých pánů slyšel, gať by así kapitole pomoci se mohlo. On se o to zaslabil, aby swé mýněni a swé myšlěnty, gať by se státi mohlo, panu probosťtowi obširně předložil, který gessně tehďáz w císarště radě seděl, a bez toho glž ob dáwna záležitosti i staw kapitoly znal a nyní co gegi zastupitel w skutku si přál, aby se kapitola ze swých těžkostí opět pomýznesla. On se toho ugal a spráwa zemská dostala z Wjdně obširně nařizení, aby dle učárnjho spůsobu a umění důchodenský staw kapitolní se wyzwědel. Mnogo práce to stálo. Kanowník nowý wida, že to wšse k tomu se schýluge, aby pořádek dle geho náhledů se zřibil, obwázil se sám gediný k c. k. zemské správě zadání učiniti strany spůsobu, gakhým se může cesta připrawiti, aby kapitola opět do pořádku přišla. Spiš ten arci nebyl milý, poněwadž mnoho předešlých nařizení zwrhnuto býti muselo, byl wšsak přigat; byl také kapitole ob zemské spráwy předložen, aby ona swé zdání podala. Kapitola t. g. tehdegši tti sibelni páni kanowníci nemilostiwě to nesli, a poněwadž prebendy ginať wykázány byly, wšsemu odporowali, gen žáwali, aby páty kanowník wolen byl. Konec wšseho byl wýnos dworní, který ustanowil spůsob, gakhým kapitola nyní se řibi a spravuge. Zni pak takto w překladi:

Č. 60760.

Weledůstogná kolležiátní kapitolo Wyšsehradská!

C. k. spogená dworní kancelář wys. bekretem ob 17. září b. r. č. 23207 powolila, by se wolení děkana kolležiátní kapitoly na Wyšsehradě k tomu konci předsawalo, aby on kapitolní záležitosti řibil, nad kájní bděl a o zlepšení stawu kapitoly pečował.

Meledústogué kapitole se práwo wolické ponechává. A žádosti, aby páteho kanowníka woliti se powolílo, na ten čas, než kapitolní gmění zcela do pořádku přigde, se neswoluge.

Dle tohoto dworního dekretu kapitole se nařizuge :

a) Aby potřebné přjprawy k wolení děkana hned zařídila, a den, kdyby se woliti mělo, we srozumění s Pražským knížecím arcibiskupským ordinariátem a geho prostřednictwím ponawrhla, aby se řízení zeměpanstých wolebných komisarů powolílo.

b) Wywolenému a na negwyšším místě potvrzenému děkanu odevzdá se na základě inventáře, genž ob nynějška připrawowati se má, weškeré kapitolní gmění, posud se posladnic týče, pomocj likwidace, aby on ge řídil, kteréž řízení děkan společně s čtyrmi kapituláry powede.

c) Na místě posawadní depositní posladnice uprázdněných prebend má řízena býti kapitolní posladnice hlavní, do které weškeré kapitolní přjgmy z důchodů a z hlavních posladnic kapitolních bez rozjisu ukládati se magi, a z které děkanu i ostatním kapitulárům gegich pobíry se wybáwati, bluhy platiti, gakož i stawení i spráwy bez rozjisu summy wešech stawebních věcí zaprawowati magi, které k základu na stawení residenci přikázány negson.

d) Pro děkana se pobírl roční na tři tisíce zlatých wjb. číj. a pro každého čtyř kapitulárů na patnácte set wjb. číj. wyměřuge a mimo to děkanu držení ekwipáže se wšim, co se při tom rozumí, spolu s gedním služebním na útraty kapitolní powoluge, aniž by se to w geho portio duplex počítalo.

e) Ploby přjrodní (naturalie), gežto kapitulárowé w domini kátní ceně dostáwati a gim se toliko na ukázk děkanowu wybáwati magi, obmeji se toliko na skutečnou potřebu, a nesměgi během gednoho roku náhradní sumu dle ouctů u c. k. státní úctárny uloženíh pro kanowníka na 250 zl. wjb. č., a tudy pro děkana na 500 zl. w. č. ročně wyměřenou na žádný spůsob přewyřowati.

f) Poblé nowě woleného děkana bude ob kapitulárů z gich středu wolený kontrolor ustanowen, který žurnál powede a kontrolní zamčení kapitolní hlavní posladnice na starosti míti bude, konečně

g) Účty duchovenstvé a domácí poslaďnice mají potrub posouzení u státní účetny se podrobovati, potrub wšem ustanowením wš. dekretu dworní kanceláře od 1. čerwna 1830 č. 11018 wšhowěno nebude.

Přílohy žádosti od 21. dubna 1844 gakož i inventáře a wškazn účetní strje arcibiskupstwon konsistor předložené w příloze se wrategi.

W Praze 17. října 1846.

S a l m, m. p.

Hrblička m. p.

Na to wolen byl r. 1847 ja děkana kanowní a farář W á c l a w H á g e t; na místo geho zvolen ja kanowníka J a k u b R a w a r a, farář w Bilibicích, w Litoměřicím biskupstwí. — F r a n t i š e k R a w k a zemřel 24. čerwnce 1847 a J a n B e r k o w e c, pastýř duchowní u c. k. pluku dělostřelců, byl wolen do kapitoly.

R. 1845 byl celh chrám Páně sw. Petra a Pawla bñlen a oltáře i kazatelna znova ozdobeny, tak že chrám gako nowě roucho swatební obdržel. Po ozdobení chrámu bylo třeba také ornáty a paramenty obstarati, a stalo se tak. 1700 zl. st. wynaloženo na aparát bñlé barwy. Ostatně co wšem od sta a půldruháho sta let zellelo, wšse se wyprawilo, tak že i tu olo křesťe st oblibowalo, a žádost k ničemu potahowána nebyla.

Při tom se učinil r. 1847 záslab k stawění nowých dwou obydlí pro kanowníky nahoře u kostela a usnesseno, že děkanstwí i obydlí pro wšech 6 kanowníků sñdelných pognenáhla se zřídí, aby oudomé kapitolní wšlání pohodlnh přístup ku chrámu Páně měli, a tak wšškeré kanownícké služby Boží tím snáze a ouplněgi wykodawati mohli. Z tu se řici musí: Člowěk mñnj, Bůh mñnj. Roku 1849 byly sñce dwě residence wystawěny, a dwa páni kanowníci se tu usadili, tak že s tím obydlím, genž gesh památuní starého w předhusitřích časech býwalého děkanstwí, které je začátn 18. století, nemohlo ja obydlí sloužiti a které r. 1780 od kanowníka

Čižka, který také ffeistou prebendu doplnil a sám první gi užívá, za kanovníké obyblí zřizeno bylo; tři residence na wrcbu u kostela se nyní nacházejí. Při těch- až dosavad t. g. r. 1859 žůstalo. Dále ničehož se nestawělo, a toho neghlawněgssí přičína gsou zmatky, gež nám nestlastný buch r. 1848 splobil. Gal se na Wysshehradě dáslo, tomu doswědčej následugjci ačsolim dosti fratické popsání.

Dne 8. a 9. čerwna 1848 přivezeno bylo 8 děl na Wysshehrad do pewnosti, a we zbrognici postaweno. Dne 10. w sobotu před hodem Božim swatobussnjm k wečeru přišly 2 setniny pěšsio wogsska pluku Wellingtonowa do kasemátů. Dne 11. časné ráno přitáhla 3. setnina toho pluku, 1 škadrona ulánů a sbor dělostřelců. Tak měl Wysshehrad za 100 let gedentrát posádku. 6 důstogníků a wssedco to wogsko trawělo první dni i noci pod šsírým nebem, nemagic jádné potrawy. 12. čerwna uláni s gednou setninou pěšsich pewnost opuštili. Služby Boží se bez překážky w kolležiátnjm chrámu Páně konaly.

Dne 12. čerwna ráno w 10 hodin obec Wysshehradská, učinivši se swobodnou, wolila poslance ku prvnímu říšstému sněmu, činila to, držíc město Wysshehrad za králowské město horní.

We 2 hodiny odpoledne powstala bouře w Praze, powstal zmatek i w městě Wysshehradě. Pewnost se zahrabila a uzavřela, děla se na wytážaná mřsta postawila. Tu nemohl nišdo ze zabrání do chrámu, toliko w pewnosti bydlíci se sešli, a služby Boží odpolednj byly konány, poněwadž gedu kanowník a probossisť wšák na hoře w pewnosti sirc byty měli. Dne 13. a 14. čerwna byl gešně ráno pan dělan s několika obywateli, genž w městě bydleli, do pewnosti- pussěn, aby mři sw. sloužil. Dne 15. byly brány zawřeny a nišdo nebyl ani do pewnosti ani z ni pussěn. Řib Wysshehradský i wenkowský byl rozbrážděn, aby wogssu gakou potrawu dobáwati bránil. Zmatek ten trwal 5 dni. Konečně dostalo wogssu potrawy a jásoby potřebné. Pece ku pečení chleba byly wystaweny, mouky a dřwj naweženo, neužilo se wšák toho, poněwadž nouze o potrawu přešala; neboť ačsolim pewnost zawřena žůstala, předce powoleno pro potřebné k žiwobytí věci z pewnosti wycházeti a opět

se vráteti. 9. července t. g. čtvrtou neděli po w. Dusse byly průchody do pewnosti tak dalece swobodny, že lib mohl do chrámu Páně dle libosti přicházeti. Od 14. června až do 9. července byly denně i w neděli gen 2 mše swaté slouženy a hodinky ranní i odpolední w určitý čas ob těch dvou duchovních, genž w pewnosti bydleli, w chrámu Páně konány. Pan děkan a páni kanovníci, genž w městě bydleli, sloužili mše swaté buď u sw. Trojice, w Podskalí neb w klášteře u sw. Alžběty.

Dne 6. srpna r. 1850 stonal děkan W á c l a w H á g e t. Swé gměni gestě za života swého rozdělit na rozličné nábožné fundace, pať 36 rozličným dobročinným ústavům w rozličné mře peněžité částky ustanovil, čemuž wšsemu swědomitě se zabost učinilo. — Na jeho místo se dostal za děkana kanovník a farář W o g t ě ě R u f f e r, a sice 30. prosince t. r. — Dne 30. června 1851 došonal senior kapitoly T o m á š T r u b a ě, a na jeho místo byl W á c l a w S i ě m u n d za kanovníka wolen.

Následek změn roku 1848 byl, že robota a giné poplatky, které je ob poddaných na statech panstých zaprawowaly a držitelům panstých statků odváděly, přestaly, a poplatníci takowj za gistou sumu peněz, kterou složit se uvolili, ode wšseho oswobozeni byli. Změna ta musela i na hospodářstwj kapitolnj působiti. Kapitál ale gathš takš přece kapitole přibyl. W tom čase ale nahobil se selský statek w Kosoři č. 18, mage 126 strichů pozemku, na proděg. Ten statek byl za časů děkana J o z e f a F l o r e n t i n a, gať se křídá, za pac prodán. A přebce byl ten pán dobrý a bohatý; on odkázal kosteln W y s s e h r a d s k é m u okolo 30000 zl. A to číslu 18 dělalo takowé těžkosti, že k piwowáru kapitolnjmu w Kosoři ani žádného příjezdu nebylo, neboť půl wozowé cesty k piwowáru patřilo k číslu 18. Gaskoliw kapitola neměla peněz nazbyt, přebce to dožázala, že ten statek za 12000 zl. stř. koupila a wětšim dílem wyplatila. A státnj půgce r. 1856 kapitola sumou 13000 zl. přispěla. Že daně wzrostly, gest wůbec známo; to bylo mimo giné nehody příčinou, že až dosaháb se nemohlo wyhoměti wšsemu, co bylo dworským dekretem 1. července 1830 č. 11108 ustanoweno. Zatím ale co se pro zmatky swětské we zwelebowání statků pozemstých docílit nemohlo, zehnal Bůh w duchowním ohledu.

Bofog a svornost panowala w kapitole, pobožnost rozkwetla a li-
beznom wůli wzdávala, ačkoliv od r. 1848 i tu byla oslábla;
ale to se tím také dře, že w okolí se hogných přiležitosti k cwi-
čenj se w pobožnosti podává. A pobožnost gest, gak píše sw. Pawel,
(Tim. 4. 8) se wšsem wěceur užitečná, má zaslíbenj šťastného a
blahoslaveného života zde i na onom světě. — Kapitola si dobrou
pověst získala u duchowenstwa i u věřicjch, a Bůh naklonil jí srdce
Regnwindšho pastýře cirkwe swaté w Čechách.

Roku 1858 7. března zástupce gegi J o z e f J ú s t e l,
probosť, odebral se na wěčnost; kapitola stratila ochranu silnou,
a zdá se, že jí Bůh ovět sám pod svou ochranu wzal a knížeti
vánu, kardinálu arcibiskupu B e d ř i c h o w i na srdce wložil, aby
on o dobré kapitoly sám pečoval, a muže, genž při tom kolležiát-
ním slavném chrámu Páně pracowali a pracují, aby potěšil. Geden
se obětował z lásky k Pánu Bohu a pravil: Bůh wůle Twa —
a Bůh pojechal snazeni otcowštemu knížeti Pána, kardinála a arci-
biskupa, že toho, genž nikdy po jádném důstojenstwj netoužil, a
gen že kněžského posvěcenj dosáhl, za šťastného se pokládal, a sice
souda té samé kapitoly, wšsem i službou negstaršího, arci poněkud
mláďa w Pánu zesnulého přebchádce probosťa J o z e f a J ú s t l a,
na probosťstwj Wyšehradské dosadil. Na mocnou přimluwu knížeti
arcibiskupa Geho cisářská Milost Frantíšek Jozef co patron probosť-
stwj Wyšehradské děkanu Wyšehradské kapitoly W o g t ě c h u R u f-
f e r o w i dne 3. prosince 1858 udělil.

Město Wyšehrad bylo od počátku pod ochranou kapitoly Wy-
šehradské, a gak naohře powědjno, r. 1848 novým zákonem zemským
odewzdána gest městu samospráva a wolena wlastnj městská rada,
gako we wšech obcích w králowstwj Českém. Wyšehrad přisřelen
k okresu Karlsštemu, gruntownj knihy Wyšehradské gson u Praž-
ského outadu gruntownj knihy wedoucího. Daně se odvádějí do
Pražské c. k. pošliadnice. Na Wyšehradě gest outab policegnjho
okresu č. X., kterj policegnj komisar zastává. Obywatelů přibýlo,
že počet gích wyrostl k 3000. Obchob, řemesla a život nestší se
mnoho od r. 1835, gen že s počtem obywatelů chubiny mnoho
přibýlo a mchowitost wůbec se stěnila.

Pewnost f straně polednj a západnj zůstala gaf byla ode dáwna. Na straně půlnocnj wystawena gest na rohu f Wltawě proti wštoni nowá bastia; hrabdy, genž nedobělány strže 200 let stály, gson dobělány a náspy obroubeny. R. 1840 byla zajděna branka sw. Leopolda, kterou šel průgejd z Prahy f bráně Táboršké a prolámana a protopána byla nowá welká brána takměř u prostřed starých hrabeb, kde měla před sto lety otevřena býti. Ob té nové brány protopána gest hora Wyšehradská až ku kapli sw. Martina a sice tak, že silnice tím průtopem pohodlně uspořádána gest, aby wozy s násladem pohodlněgi ku bráně Táboršké se dostaly, než se to stávalo brankou dřiwějši, kdež tažnj dobytek často pochromu trpíwal. Brána okolo r. 1740 stawěná, tak nazwaná francouzská, byla až do r. 1841 zajděna, poněwadž cesta od branky, která gen prozatím wystawena byla, f wšstupfu poblé brány francouzské prolomenému webla; po uprawenj nové silnice byla brána ta francouzská r. 1841 odewřena, starý weblé stawený most zbořen, a nový most f této bráně přistawen.

Stráž, která u kostela býwala, a 17 mužů pro opatrowání zbrojnice a práchowen počítala, gest ob r. 1847 do nové brány z Prahy do pewnosti wedoucí přewedena. Při opravowání hrabeb byl dšl kasematů tak uspořádán, aby tam wogsto pohodlněgi ubytowáno býti mohlo; 2 až 3 setnin y z nouze se tam ukryti mohou. R. 1848 a 1849 byl na Wyšehradě stále w kasematěch gšň počet wogsta; nyní ale gaf před lety každodenně stráž potřebná se střídá.

- Nebude zde ob místa také o archiwu a knihowně kapitolsnj zmjnfu učiniti. Archiw i knihowna nacházi se w děkanstwj. Archiw gest mjšnost klenutim, železnými dweřmi, okencj a niějši proti wšš neohodě wšfemojně ohražená. Listy a spisy se zde nacházegi ob založenj kostela a kapitoly Wyšehradské. Na pergamenu gest až do rassič časů 491 listů, wšfedy w latině, gen gebiný ob r. 1400 gest w českém gazyku psán. Na papjře gest psáno 15000 čísel listů a spisů wěššjch. Mezi r. 1550 a 1662 gest gš negwjce w češtině, pak němčina panowat počala; wšfedy gebnagi gen o kapitole Wyšehradské. W archiwu se také některé staré rukopisy nacházegi.

Knihowna nemá tak gštého mjsta též w děkanstwj, we dwon

prostranných světlých světnicích. Knihy ze starých předhusitských časů tu není žádné. Děkanové a kanovníci v 17. století počali knihovnu opět zakládat. V jednom posolgi jsou knihy od počátku 17. století až do začátku tohoto století; jsou seřazené podle obsahu, filologické, filosofické, historické a geografické, dogmatické, ascetické a morální, kazatelské, o církevním právu, písmena svatá a jejich výklady, pak knihy ve francouzské, vlastně a anglické řeči. Segnam všech těchto knih gest dle abecedy gmen spisovatelů sepsán. Gest sám pro sebe, poněvadž všechny knihy obsahuje, genž tehdyž okolo r. 1820 do knihovny kapitolní patřily, když v pořádek uvedeny byly. — Druhé oddělení záleží z knih, genž ob r. 1830 kanovníci *Karel K h u n*, *Tomáš Weininger* a probosť *Josef Š ů ť e l* kapitole giž za živa darovali. Z 1590 spisů seřává sbírka Žüstlowa. Nachází se v ni: *Bullarium romanum Magnum*, — *acta conciliorum*; takněž všickni sv. Otcové řečtí a latinští z prvních století; čimští i řečtí klasické atd. Z 6000 spisů se až do r. 1859 nashromáždilo. Toto druhé oddělení seznameno dílem v katalogu zvláštním, dílem v cedulkách dle abecedy pořádaných, gať dalece možná bylo.

Kyněgši stav Hory města a hradu Vyšehradu i kapitolu není tak slavný, aniž tak bídny, gaťo někdy býval. Historie Vyšehradská gaťo každá gíná gest důkazem, že jeden negwyněšši, negmocněgši a negprožřetelněgši Pán všim vládně, vše řídí a spravuge; nic nemůže, nic nedowede gíný bez vůle geho; člověk gen skaziti, on gen naprawiti může. Člověk slabý, k zlému nakloněný, po vše století flegný, gen tak dalece se zvelebuge, čim opatrněgi se cesty Páně drží; kde a kdykoli s cesty Páně dost málo segde, sobě i giněmu škodu působí a stázu připravuge. Zvelebowání posolení lidštěho zrušá tak, gať tráwa na lukách; ob počátku celé léto roste, kwete kwití, přigde kosa a smete ge; ono sice nezahyne w kořenu, gdnjm časem hogněgi a bugněgi, giným opět strowně zrušá, wždy ale trawou a polnjm kwitjm žústává, až to co porušitelného gest, obleče neporušitelností. Erdce lidště nad mjrnu proměnitelné a šidlo všeho druhu náklonnosti sobě odporugicích, w tom ofamženi k jednomu dobrotiwé, k druhému nad mjrnu ukrutné a nemilosrdné, dnes mjrné a přjwětíwé, zegtra žūtíwé a nelidště, a

tím království samo v sobě rozdělené, byne; kámen na kámen by nezůstal, kdyby prozřetelnost Boží a zlé z dobrému neobracela. Tak o Vyšehradě by ani památky nebylo, sotva by se určil dolo, co a kde bylo to slavné místo, kdyby ruka Páně ho byla neostříhala, a některé památky byla nezachovala, aby tu vidět bylo, co umí zlost lidská a převrácenost myslí, a že vše světské pomine, co duchovního ale a co nebeského, to zůstane. Zachovej, Pane, místo to svaté, patř naň okem milosrdenství, Bože můj! —

S p r a w y.

Na str. 38 řádek poslední, místo: též jim přísluhující kněží, čti: „též probosťtu přísluhující kněží.“

Na str. 39. řádek 15. místo: Pečetí v červeném vosku, čti: „Pečetí v červeném vosku.“

Na str. 91 řádek 9. místo: Tento děkan měl Holomoucký dům, čti: „Tento děkan Holomoucký měl dům.“

UNIVERSITY OF LA
LIBRARY